

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES

3 3433 07437188 5

Digitized by Google

Philodemus

NSH

PHILODEMI

RHETORICA.

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

Digitized by Google

PHILODEMI

RHETORICA

EX HERCULANENSI PAPYRO LITHOGRAPHICE OXONII EXCUSA

RESTITUIT LATINE VERTIT

DISSERTATIONE DE GRAECA ELOQUENTIA ET RHETORICA
NOTITIAQUE DE HERCULANENSIBUS VOLUMINIBUS AUXIT
ANNOTATIONIBUS INDICIBUSQUE INSTRUIT

E. GROS

STUDIORUM IN ACADEMIA PARISIENSI INSPECTOR

ADJECTI SUNT

DUO PHILODEMI LIBRI DE RHETORICA NEAPOLI EDITI.

PARISIIS

EXCUDEBANT FIRMIN DIDOT FRATRES

INSTITUTI REGII FRANCIE TYPOGRAPHI

VIA JACOB 56.

MDCCCXL

YOUNG
MEN
OF
THE
FUTURE

JO. FR. BOISSONADE

J. VICT. LE CLERC

CAR. BEN. HASE

VIRIS

DOCTRINA ORNATISSIMIS

CRITICÆ ARTIS

PERITISSIMIS

INSTITUTI GALLICI

SOCIIS

D. D.

AD
PHILODEMI
DE
RHETORICA LIBROS

DISSERTATIO ISAGOGICA.

E Philodemi libro a me nunc edito in lucem, sicut e duobus de Rhetorica voluminibus, Neapoli vulgatis ann. 1832-1835, perspicuum est nobilem illum Epicuri discipulum non tradidisse præcepta; sed temporis sui sophistas pervicacissimo impugnasse animo. Indagandum igitur ante omnia, qualis Nostri ætate *Sophistica* esse debuerit; et presse, quoad fieri possit, definendum quinam tunc in numero sophistarum fuerint habendi. Quo magis aperta res fiat, græcæ Eloquentiæ et Rhetoricæ, ab earum ortu usque ad Augustum adumbranda videtur historia.

CAPUT PRIMUM.

De Eloquentia apud Græcos inde a remotissimis temporibus usque ad Augustum.

Eloquentiam, cujus studium fuit proprium Athenarum (1), si quis hominem quasi consideret, totamque ejus ætatem percenseat; qua cœperit, utque adoleverit, ut ad quemdam juventæ florem pervenerit, ut consenuerit; quatuor gradus processusque ejus inveniet. ¹

Prima ætas fuit sub Themistocle, Cimone, Pericle, Alcibiade, Thucydide (2); quamquam et Pisi- stratus, multis annis ante hos, et paulo senior

(1) Cic. Brut., XIII: « Quis enim aut Argivum oratorem, aut Corinthium, aut Thebanum scit fuisse temporibus illis? nisi quid de Epaminonda, docto homine, suspicari libet. Lacedæmonium vero usque ad hoc tempus audiui fuisse neminem. » Vell. Paterc., I, 18: « Una urbs Attica pluribus annis eloquentiæ, quam universa Græcia, operibusque floruit etc. » Ubi legendum censet Ruhnken. Hist. crit. Orat. græc. p. XXXVII: « Una urbs Attica pluribus sanæ eloquentiæ, quam universa Græcia, operibus effloruit. » Quod paulo audacius videtur. Si quid mutandum, libenter cum Lipsio conjiciam: « Una urbs Attica, pluribus annis eloquentia, quam universa Græcia, uberiorque floruit. »

(2) Cf. Ruhnken. l. I. p. XXXVIII-XL; cujus viri, græcis latinisque litteris ornatissimi, aureum libellum sæpius pervolventi mihi occurrebant multa quæ tantummodo indicata, desiderium sui faciebant; non pauca vero a recentioribus editoribus emendata. Hæc dum notarem, satis larga exstitit farrago; unde maxime digna memoratu excerptam.

Solon , posteaque Clisthenes, multum pro temporibus suis valere dicendo (3). Hæc fuit Eloquentiæ infantia.

Hos oratores secuti sunt (4) Critias, unus e triginta tyrannis; Theramenes, qui deliberativum genus tantummodo tractavit (5); Antiphon Rhamnusius (6); Cephalus (7); Archinus, Thrasybuli adjutor (8); Androcles Pitthensis, acerrimus populi vindex (9); Sophocles, unus e decem viris quibus ante Quadringentos scribendis legibus fuit commissa potestas (10); Cleophon ,

(3) Cic. Brut., VII. — (4) Cic. ibid.

(5) Ὅστις γὰρ οἶδε μόνον τὸ συμβουλευτικὸν, μὴ μέντοι τὸ δικανικὸν καὶ τὸ πανηγυρικὸν, οὗτος ῥήτωρ τέλειος, ὡς Θηραμένης δὲ κόθορνος· συμβουλεύειν γὰρ μόνον εἰδώς, ὅμως ῥήτωρ ἐνομίζεται. Doxopat. Proleg. Rhet. in Rh. gr. Walz., Tom. VI, p. 20-21. Ad quæ verba adludens Ruhn. l. l. p. XL meminit Langbæni ad Longin., p. 17, qui Msti fidem secutus horum prolegomenorum auctorem putat esse Troilum Sophistam. De auctore magis probabili, Doxopatro, cf. Walz. l. l. p. 1-2.

(6) Vide cap. II, De Rhetor. § I, p. XL-XLI.

(7) Ruhn. ibid., p. XLI, et Spengel, Συναγωγή τεχνῶν, p. 105. Cf. Not. 32.

(8) Ruhn., p. XLII.

(9) Ibid. p. XLIII, et Thucyd., VIII, 65 : καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέτινα, τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα, ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων, κρύφα ἀποκτείνουσιν.

(10) Ruhn., p. XLIII. Sophoclis meminit Aristot. Rhet., I, 14 : καὶ εἰ δὲ παθὼν, καὶ εἰ δὲ ἀδικηθεὶς αὐτὸς αὐτὸν μεγάλως ἐκόλασεν· ἔτι γὰρ μείζονι δὲ ποιήσας δίκαιος κολασθῆναι· οἷον, Σοφοκλῆς ὑπὲρ Εὐκλήμονος συνηγορῶν, ἐπεὶ ἐπέσφαξεν ἑαυτὸν ὕβρισθεις, οὐ τιμήσειν ἔφη ἐλάττονος, ἢ οὐδὲ παθὼν ἐτίμησεν ἑαυτόν. Ibid. III, 18 : οἷον, Σοφοκλῆς ἐρωτώμενος ὑπὸ Πεισάνδρου, εἰ ἔδοξεν αὐτῷ, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προδούλοις, καταστήσαι τοὺς τετρακοσίους,

IV

improbus homo et demagogus (11); Aristophon Azeniensis, cum altero Colyttensi minime confundendus (12); Andocides et Phæax (13); Autocles, orator solertissimus (14); Iphicrates, non imperatoriis tantum, verum et oratoriis artibus insignis (15); Callistratus qui Demostheni

ἔφη. Τί δὲ οὐ πονηρά σοι ταῦτα ἐδόκει εἶναι; ἔφη. Οὐκοῦν σὺ ταῦτα ἔπραξας τὰ πονηρά; Ναί, ἔφη. οὐ γὰρ ἦν ἄλλα βελτίω.

(11) Ruhnk. p. XLIV-XLV.

(12) De Aristophontibus omnino legendus Ruhnk. p. XLV-XLVII.

(13) Ruhnk. p. XLVII-LVII.

(14) Xenophon, Hellenic. VI, 3 : Μετὰ τοῦτον Αὐτοκλήης, μάλα δοκῶν ἐπιστρεφῆς εἶναι ῥήτωρ, ὃδε ἡγόρευεν· Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι κτλ. Hujus verba in Mixidemidem refert Aristot. Rhet. II, 23 : εἰ ταῖς μὲν σεμναῖς Θεαῖς καλῶς εἶχεν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ δοῦναι δίκην, Μιξιδημίδῃ δ' οὐ; Cf. Ruhnk. p. LVII.

(15) Justin. VI, 5. Iphicratis meminit Aristot., Rhet. I, 9. Fragmenta orationis adversus Harmodium citat, ibid. II, 23 : εἰ πρὶν ποιῆσαι ἤξιουν τῆς εἰκόνης τυχεῖν, ἐὰν ποιήσω, ἔδοτε ἂν ποιήσαντι δ', ἄρ' οὐ δώσετε; Μὴ τοίνυν μέλλοντες μὲν, ὑπισχνείσθε παθόντες δ', ἀφαιρεῖσθε. Verba quæ in Aristophontem acerbè jactavit occurrunt ibid. : ὃ ἐχρήσατο Ἰφικράτης πρὸς Ἀριστοφῶντα, ἐπερόμενος, εἰ προδοίη ἂν τὰς ναῦς ἐπὶ χρήμασιν· οὐ φάσκοντος δὲ, εἶτα εἶπε, σὺ μὲν Ἀριστοφῶν ὢν οὐκ ἂν προδοίης· ἐγὼ δ' ὢν Ἰφικράτης; Cujus dicti vim et acrimoniam Ruhnk. notat (p. LVIII) diluisse vertendo Quintil. V, 12 : « Cui simile quiddam fecisse Iphicrates dicitur, qui, quum Aristophontem, quo accusante similis criminis reus erat, interrogasset, an is accepta pecunia rempublicam proditurus esset? isque id negasset : » « Quod igitur, inquit, tu non fecisses, ego feci? » Calliam lacessivit, Aristot. Rhet. III, 2 : ὥς καὶ Ἰφικράτης Καλλιαν μητρικύρτην, ἀλλ' οὐ θαδοῦχον. . . Immo, ipsos Athenienses, ibid. 10 : Ἰφικράτης, σπείσασμένων Ἀθηναίων πρὸς Ἐπίδουρον καὶ

eloquentiæ studium injecit (16); Cephisodotus, nemini dicendi laude inferior (17) : hi præcesse-
runt vel attigerunt ætatem Lysiæ quem prope au-
deas oratorem perfectum dicere (18). Post Lysiam
floruerunt Isocrates, cujus domus patuit quasi
quædam officina dicendi (19); Leodamas Acharnen-
sis, Isocratis discipulus (20); Lycoleon (21) et Coc-

τὴν παραλίαν, ἡγανάκτει, φάσκων αὐτοὺς τοῦ πολέμου τὰ ἐφόδια πα-
ρηρῆσθαι. Alia fragmenta reperimus, *ibid.* : ὡς Ἰφικράτης εἶπεν· ἡ
γὰρ ὁδός μοι τῶν λόγων διὰ μέσων τῶν Χάρητι πεπραγμένων ἐστί.
Ibid. 15 : ὥσπερ Ἰφικράτης πρὸς Ναυσικράτην· ἔφη γὰρ ποιῆσαι δ
ἔλεγε· καὶ βλάψαι, ἀλλ' οὐκ ἀδικεῖν. Cf. Ruhnk. p. LVII-LVIII.

(16) Ruhnk. p. LVIII-LX.

(17) *Adversus eum haud inficet imagine utebatur Antisthenes;*
Aristot., *Rhet.* III, 4 : Ἀντισθένης Κηφισόδοτον τὸν λεπτὸν λιβα-
νοτῷ εἶκασεν, ὅτι ἀπολλύμενος εὐφραίνεται. *Ipsius Cephisodoti dicta*
laudat, ibid. 10 : Κηφισόδοτος, σπουδάζοντος Χάρητος εὐθύ-
νας δοῦναι περὶ τὸν Ὀλυμπιακὸν πόλεμον, ἡγανάκτει, φάσκων εἰς πνί-
γμα τὸν δῆμον ἔχοντα, τὰς εὐθύνας πειραῖσθαι δοῦναι. Paulo *infra* :
καὶ ὥσπερ Κηφισόδοτος εὐλαβεῖσθαι ἐκέλευε, μὴ πολλὰς ποιήσωσι
τὰς συνδρομὰς ἐκκλησίας. Cf. Ruhnk. p. LX.

(18) Cic. *Brut.* IX. De Lysia legendus Dionys. Halic.
judic. Cf. Ruhnk. p. LX; Taylor; Westermann, *Geschichte*
der Beredsamkeit in Griechenland und Rom, Tom. I, p.
73-77.

(19) Cic. *Brut.* VIII. De Isocrate legendus Dionys. Halic.
Isocrat. judic. Cf. Ruhnk. p. LXI-LXII, Westermann, l. l.
p. 77-83.

(20) Ruhnk. p. LXIII-LXIV.

(21) *Orationis quam pro Chabria habuit fragmentum suppe-*
ditat Aristot. Rhet. III, 10 : καὶ Λυκολέων ὑπὲρ Χαβρίου· οὐδὲ
τὴν ἱκετηρίαν αἰσχυρθέντες αὐτοῦ τὴν εἰκόνα τὴν χαλκῇν. Μεταφορὰ
γὰρ ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' οὐκ αἰεὶ, ἀλλὰ πρὸ ὀμμάτων· κινδυνεύοντος γὰρ
αὐτοῦ, ἱκετεύει ἡ εἰκὼν· τὸ ἄψυχον δὲ ἔμψυχον. Cf. Ruhnk. p. LXIV.

cus Atheniensis (22); Isæus, Demosthenis magister, præstantissimisque philosophis usus familiarissime (23); Eubulus Anaphlystius, orator et demagogus (24). Hoc tempus virorum incitatissimi ingenii proventu commendatur memoriæ : ideo Eloquentiæ adolescentiam fuisse haud immerito dixeris.

Eandem ad summum provectam fastigium videmus, ubi tempus illud attigimus, quo Athenæ et Macedonia mirando confligere duello. Hinc stabant, qui patriæ libertatisque patrocinium susceperant, Lycurgus (25), Demosthenes (26), Hyperides (27) : hos tamquam duces prosequere-

(22) De quo contemptim Quinctil. XII, 10 : « Quis erit hic Atticus? Sit Lysias : hunc enim amplectuntur amatores istius nominis modum. Non igitur jam usque ad Coccum et Andocidem remitemur. »

(23) Dionys. Halic. Isæi judic. I. Cf. Ruhnke. p. LXIV, Westermann, l. l. p. 87-89.

(24) De Eubulis, vide Ruhnke. p. LXV-LXVIII.

(25) Adi Taylor. Lycurgi Vit. et Westermann, l. l. p. 100-103.

(26) Cic., Brut. IX : « Plane quidem perfectum, et cui nihil admodum desit, Demosthenem facile dixeris. Nihil acute inveniri potuit in eis causis quas scripsit, nihil, ut ita dicam, subdole, nihil versute, quod ille non viderit ; nihil subtiliter dici, nihil presse, nihil enucleate, quo fieri possit aliquid limatius : nihil contra grande, nihil incitatum, nihil ornatum vel verborum gravitate, vel sententiarum, quo quidquam esset elatius. » Cf. Orat. VII ; Dionys. Halic. De admiranda vi dicendi in Demosthene ; Westermann, l. l. p. 103-113.

(27) De Hyperide vide Plutarch. X Orat. T. IX, p. 372-378, ed. Reisk. ; Photius, Bibl. Cod. CCLXVI ; Suidas v. Ὑπερίδης, Ruhnken. p. LXIX-LXXI ; Westermann, l. l. p. 119-123.

bantur Polyeuctus (28), Diophantus (29), He-

(28) Obesitatem, quæ Polyeuctum dicentem impediret, Phocion ridet, apud Plutarch. in Phoc. IX: Πολύευκτον δὲ τὸν Σφήττιον δρῶν ἐν καύματι συμβουλευόντα τοῖς Ἀθηναίοις πολεμεῖν πρὸς Φίλιππον, εἶτα ὑπ' ἄσθματος πολλοῦ καὶ ἰδρῶτος, ἅτε δὴ καὶ ὑπέρπαχυν ὄντα, πολλάκις ἐπιβροφῶντα τοῦ ὕδατος. » Ἄξιον, ἔφη, τούτῳ πιστεύσαντας ὑμᾶς ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον· ὃν τί οἴεσθε ποιήσῃεν ἐν τῷ θώρακι καὶ τῇ ἀσπίδι, τῶν πολεμιῶν ἐγγὺς ὄντων, ὅτε λέγων πρὸς ὑμᾶς ἃ ἔσχεπται, κινδυνεύει πνιγῆναι. Polyeucti de Demosthene et Phocione iudicium apud eundem reperias, in Demosth. X: ὁ δὲ αὐτὸς φιλόσοφος (nimirum Ἀρίστων ὁ Χῖος) Πολύευκτον ἱστορεῖ τὸν Σφήττιον, ἕνα τῶν τότε πολιτευομένων Ἀθηνῆσιν, ἀποφάνεσθαι, μέγιστον μὲν εἶναι ῥήτορα Δημοσθένει, δυνατώτατον δ' εἰπεῖν Φωκίωνα. Cf. in Phoc. V. Anaxandrides luxuriam ejus comico sale perstrinxit, Athen. IV, p. 166, D: Πολυεύκτου δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Τηρεὶ κωμωδῶν.

ἽΟρnis κεκλήση (φησί) — Διὰ τί, πρὸς τῆς Ἑστίας;

Πότερον καταφαγὼν τὴν πατρῴαν οὐσίαν,

Ὡςπερ Πολύευκτος ὁ καλός; — Οὐ δῆρ', ἀλλ' ὅτι

Ἀβρὴν ὑπὸ θηλειῶν κατεκώπησεν.

Occurrit Polyeucti fragmentum apud Longin. De Invent. (olim Apsin. Ars. Rhet.), Walz. Rh. gr. tom. IX, p. 544-545: τῶν δὲ εἰρημένων ἐπαναμνήσομεν, ἥ ἐξ ὑποτυπώσεως τινὸς μέλλοντος γίνεσθαι πράγματος, ὡς Πολύευκτος ἐν τῷ κατὰ Δημάδου. Ἐγγραφή μὲν γὰρ ψήφισμα χαλκῆς εἰκόνης τῷ Δημάδῃ· ὁ δὲ κατηγορεῖ τοῦ ψηφίσματος· ὅσα ἦν αὐτῷ διὰ πλειόνων εἰρημένα κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὅτι μὴ ἦν ἄξιος τῆς τιμῆς τυχεῖν, ταῦτα κεφαλαιωδῶς ἀνέμνησεν ὑποτυπῶν τὸ σχῆμα τοῦ ἀνδριάντος· « Τί γὰρ, φησί, σχῆμα ἔξει; Τὴν ἀσπίδα προβεβλήσεται (Ald. προβέβληται, Ruhnck. προβεβληκός); Ἀλλὰ ταύτην γε ἀπέβαλεν ἐν τῇ μάχῃ τῇ περὶ Χαϊρώνειαν. Ἀλλὰ ἀκροστολίον νεῶς ἔξει; » Ἐπειτα πυνθάνεται· « ποίας; ἥ τῆς τοῦ πατρός; » (Reisk. vertit: « quæ, patre ipsius « eam cum imperio trierarchi regente, capta fuit ab hosti- « bus »: Pater autem ejus nec trierarchus fuit, nec trierarchi gessit imperium; sed nauta obscurus, ad quod Polyeuctus adludit. Cf. Lhardy, de Demade, rhetore Atheniensi, p. 19.)

VIII

gesippus (30), Maerocles (31), Aristophon (32)

Ἄλλὰ βιβλίον, ἐν ᾧ φάσεις καὶ εἰσαγγελίαι ἔσονται γεγραμμένα. Ἄλλὰ, νῆ Δία, στήσεται προσευχόμενος τοῖς Θεοῖς, κακόνους ὧν τῇ πόλει, καὶ τὰ ἐναντία πᾶσιν ἡμῖν εὐχόμενος, ἀλλὰ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετῶν.

Ejusdem acute dictum adversus Speusippum citat Aristot. Rhet. III, 10: καὶ τὸ Πολυεύκτου εἰς ἀποπληκτικόν τινα Σπεύσιππον, τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχίαν ἄγειν, ὑπὸ τῆς τύχης ἐν πεντασυρίγγῳ νόσῳ δεδεμένον. Ruhn. p. LXXXI tradit Polyeucti orationes laudare Diogen. Laert. VI, 23. Oratoris quidem meminit, ibid.; nequaquam vero orationum: βακτηρίᾳ δὲ ἐπηρείστατο ἀσθενήσας (subintell. ὁ Διογένης). ἔπειτα μὲν τοι καὶ διὰ παντὸς ἐφόρει, ἀλλὰ κατ' ὁδὸν αὐτῇ τε καὶ τῇ πῆρᾳ, καθά φησιν Ὀλυμπιόδωρος ὁ Ἀθηναῖον προστάτης, καὶ Πολύευκτος ὁ βῆτωρ, καὶ Λυσανίας ὁ Αἰσχρίωνος. Cf. Ruhn. p. LXXX-LXXXII.

(29) Cujus meminit Dem. De fals. leg. § 297, p. 436; in Leptin. § 137, p. 498.

(30) Ruhn. p. LXXVIII-LXXIX. Hegesippi salse dicta refert Plutarch. Apophtheg. p. 225, ed. Didot.: Ἥγησίππου, τοῦ Κρωδύλου προσαγορευομένου, παροξύνοντος τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ Φίλιππον, ὑπεφώνησέ τις ἐκ τῆς ἐκκλησίας, Πόλεμον εἰσηγῇ; Ναί, μὰ Δία, εἶπε, καὶ μέλανα ἱμάτια, καὶ δημῳσίας ἐκφορὰς, καὶ λόγους ἐπιταφίους, εἰ μέλλομεν ἐλεύθεροι βιώσασθαι, καὶ μὴ ποιήσῃν τὸ προσταττόμενον Μακεδόσι. In Dem., XVII: ὅτε καὶ φησι Θεόφραστος, ἀξιούντων τῶν συμμάχων δρισθῆναι τὰς εἰσφορὰς, εἰπεῖν Κρωδύλον τὸν δημαγωγὸν, ὡς οὐ τεταγμένα σιτεῖται πόλεμος, ubi quasi legitimum teneri vides Κρωδύλου cognomen, huic ab Æschine inditum per ludibrium.

(31) Ruhn. p. LXXIX. Maeroclem citat Aristot. Rhet. III, 10: καὶ Μοιροκλῆς οὐδὲν ἔφη πονηρότερος εἶναι, ὀνομάσας τινὰ τῶν ἐπεικῶν· ἐκείνον μὲν γὰρ ἐπὶ τρίτῳ τόκῳ πονηρεύσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπὶ δεκάτῳ. Quem locum insignite corrumpi ostendit Salm., De modo usur. cap. 2, p. 41 sqq. ed. Elzeviriana. Non enim dicebant Attici τρίτον τόκον aut δέκατον, sed ἐπίτρίτον et ἐπιδέκατον. Nullus igitur dubitat quin sit legendum: ἐκείνον μὲν γὰρ ἐπὶ τρίτῳ τόκῳ πονηρεύσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπιδεκάτῳ. Maerocles, quum

et Demochares (33); quibus sese velut grega-

de quodam cive loqueretur cui se comparabat, dicebat eum ἐκτρίτω τάμῳ πονηρεύεσθαι, h. e., malum esse tertiam partem reddentibus usuris; se tantum decimam; significans illum in summo gradu esse improbum, se autem de minime malis unum videri debere.

Vitio ad hæc laborare Salmas. existimat Aristotelis verba : οὐδὲν ἔφη πονηρότερος εἶναι, — ὀνομάσας τινὰ τῶν ἐπεικῶν, ubi legendum censet, adjuncta negandi particula : τῶν οὐκ ἐπεικῶν. Absurdum enim esset, si quem e civibus probum nominasset, ita se cum illo conferre, ut diceret eum quidem ad ἐκτρίτων usque fœnus, h. e., ad extremum nequitiae fastigium esse improbum; quum ipse ἐκδεκάτῳ fœnore tantum malus esset. Quum igitur aliquem e minime probis appellasset, non se improbiorem eo videri debere dixit, utpote qui improbissimus esset in ultimo gradu, ipse autem ad eum improbitatis excessum non pervenisset. Namque, h. l. de summe improbo viro dicitur *eum esse ἐκτρίτω fœnore improbum*, quia inter usuras tunc temporis ἐκτρίτων fœnus summum tenebat locum; ut minima erat quæ dicebatur ἐκδεκάτος τάμῳ, i. e. *decimam partem reddens*; atque mediocriter improbus dicebatur πονηρεύεσθαι ἐκδεκάτῳ τάμῳ.

(32) Hunc Colyttensem Aristophontem cum altero Azeniensi confudit Ulpianus, in Dem. De Cor. p. 530, quocum Cephalum contendisse uter ætatem egisset honestius, docet Ruhnk. p. XLJ. Rem fuse narrant rhetores: Syrianus, Schol. in Heriogen. De Statibus: οὐ μόνον δὲ ἐκ λείποντος, (ibi et paulo post, Ald.: ἐκλείποντος) καὶ πεπραγμένου συνέστημεν ὁ κατὰ ἀμφοτέτητην ὁρὰς, ἀλλὰ καὶ ἐκ πεπραγμένου μόνον, ὥς ἐπὶ τοῦ Κεφαλίου καὶ Ἀριστοφάντος τῶν ἀμφοτέτητων τοῦ καλοῦ βίου· καὶ ἐκ λείποντος μόνον, ὥς ἐπὶ τοῦ γελοῦτος καὶ καλυπόμενου ἱερῶσθαι· δοκεῖ δὲ καὶ τὸ κατὰ τὸν Κέφαλον ἐκ λείποντος εἶναι καὶ πεπραγμένου· λείποντος μὲν τοῦ κατὰ τὸν Κέφαλον μέρους τῇ μηδεμίαν γραπτὴν φυγεῖν, πεπραγμένου δὲ τοῦ κατὰ τὸν Ἀριστοφάντη τῇ πολλὰς φυγεῖν γραπτὰς καὶ μηδεμίᾳς ἀλῶναι· οἱ μὲν οὖν μελετῶντες ὡς ὅρον τὸ κατὰ τὸν Κέφαλον πρόβλημα τῷ ἐτέρῳ μέρει οὐ

τοῦτο μὲν οὖν ἐκείνους· οἱ δὲ ὡς προηγουμένη κατὰ ἀκριβοτήτητα ἐπιμένοντες καὶ τὸν ἑτέρον, ἐκείνους δὲ ἄλλαν συνειρμωμένη. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 567-568. Cf. ibid. p. 721; Max. Plaud. Schol. in Hermog. De Form. II. ibid. t. V. p. 523-524. Anonyma. Schol. in Hermog. De Invent. IV: ὁ Κέραλος καὶ δευτέρῳ ἐξήκοντος· τούτων ἐκείνους τὸ μὲν ἀρετὴν ἀπὸ τῶν ἐρο-μαυσιολογῶν ἐκπονεῖ τόπων· τὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀπὸ τοῦ λόγου διαβάλλει· λογιζόμενι διγλῶσσι περὶ καλοῦ βίου τέρας, καὶ περὶ τούτων ἀμειψιότη-τούτας διάλογος καὶ διαπραζόμενα. L. I. tom. VII, p. 860.

Nunc venio ad locum Suidæ quem citat Ruhnck. p. XLI: Κέραλος, Ἀθηναῖος, ἐξηκὼν καὶ δευραγέτης, ὃς πρῶτος προοίμια καὶ ἐπιλόγιους συνέθεκε· γέγονε δὲ ἐπὶ τῆς ἀναρχίας. Κέραλος δὲ αὐτὸς ὡς μὲν θυγατέρα τὴν Οἴαν. Quam lectionem non sanam ex Ms. Par., primum intulisse Kisternum monet Spengel. Συναγωγή τε-χῶν, p. 105, diserteque tradit reliquos libros melius habere: γέγονε δὲ πρὸ τῆς ἀναρχίας αἰ'. Quod si vera esset prior lectio, proemiorum et epilogorum tractatio non primis Rhetorices temporibus, sed quum multam esset et in foro et in schola versata, non ante triginta viros, erat reponenda. Ejusdem Suidæ in voc. ἡμεῖς, ἀσθένειαι, ἀσθενίας, auctoritate fretus addit Spengel alia quibus elucet Kisterei lectionem falsam esse, atque Antiphontem oratorem, ante Anarchiam tempus ad sup-plicium datum, proemia et epilogos scripsisse. Hæc si proba-bilia habentur, ut ego censeo, scribendus Suidæ locus: γέγονε δὲ πρὸ τῆς ἀναρχίας αἰ', id quod fecit Westermann. Ge-schichte der Beredsamkeit in Griechenland und Rom. Tom. I, § 68, p. 141, not. 14.

(13) Ruhnck. ad P. Rutil. Lupum. p. 7-9. accuratissime versatur in illustranda Democharis historia. Oratorum fra-gmenta habet P. Rut. Lup., p. 7 et 66 Historicus quoque insignis fuit; Cic. Brut. LXXXIII: «Demochares..... et orationes scripsit aliquot; et earum rerum historiam, quæ erant Athenis ipsius ætate gestæ, non tam historico, quam oratorum genere perscripsit.» Fragmentum superest apud Athen.

tes (35), Ephialtes, Damon et Démon (36), Timar-

VI, p. 252, F, sqq.: Δημοχάρης γοῦν ὁ τοῦ Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος ἀνεψιὸς ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν διηγούμενος περὶ ἧς ἐποιοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι κολακείας, πρὸς τε τὸν Πολιορκητὴν Δημήτριον, καὶ ὅτι τοῦτ' οὐκ ἦν ἐκείνῳ βουλομένῳ, γράφει οὕτως. Ἐλύπει μὲν καὶ τούτων ἓνια αὐτὸν, ὡς εἰκεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλα γε παντελῶς αἰσχρὰ καὶ ταπεινά..... φησὶ γοῦν ὁ Δημοχάρης ἐν τῇ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ γράφων, ἐπανελθόντα δὲ τὸν Δημήτριον ἀπὸ τῆς Λευκάδος καὶ Κερκύρας εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἀθηναῖοι ἐδέχοντο, οὐ μόνον θυμιῶντες καὶ στεφανοῦντες καὶ οἶνοχοοῦντες, ἀλλὰ καὶ προσόδια καὶ χοροὶ καὶ ἰθύφαλλοι μετ' ὀρχήσεως τῆς ᾠδῆς ἀπῆντων αὐτῶ, καὶ ἐφιστάμενοι κατὰ τοὺς ὄχλους ᾗδον ὀρχούμενοι καὶ ἐπᾶδοντες, ὡς εἴη μόνος Θεὸς ἀληθινὸς, οἱ δ' ἄλλοι καθεύδουσιν, ἢ ἀποδημοῦσιν, ἢ οὐκ εἰσίν. Γεγονῶς δ' εἴη ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Ἀφροδίτης· τῷ δὲ κάλλει διάφορος, καὶ τῇ πρὸς πάντας φιλανθρωπίᾳ κοινός. Δεόμενοι δ' αὐτοῦ ἰκέτευον, φησί, καὶ προσεύχοντο.

(34) Unus ex iis quos sibi dedendos postulavit Alexander, Plutarch. in Dem. XXIII. Hunc maligno dente carpunt Antiphanes et Timocles, apud Athen. VIII, p. 338, F: Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀλίουμένῃ φιληδοῦντάς τινας καταλέγων ἔχθυσί φησί·

.....
Ἵμᾶς δ' ἔταξα δεῦρο πρὸς τὰ δεξιὰ,
Τρίγλας ἔδεσμα τοῦ καλοῦ Καλλισθένους·
Κατεσθίει γοῦν ἐπὶ μιᾷ τὴν οὐσίαν.

Pag. 341, F: Καὶ Ὑπερίδης δὲ ὁ ῥήτωρ ὀψοφάγος ἦν, ὡς φησὶ Τιμοκλῆς ὁ κωμικὸς ἐν Δήλῳ, διηγούμενος τοὺς παρὰ Ἀρπάλου δωροδοκῆσαντας· γράφει δὲ οὕτως·

.....
Καὶ Μητροκλῆς εἴληφε χρυσίον πολὺ.
Ἀνόητος ὁ διδοὺς, εὐτυχὴς δ' ὁ λαμβάνων.
Εἴληφε καὶ Δήμων τε καὶ Καλλισθένης.
Πένητες ἦσαν, ὥστε συγγνώμην ἔχω.

(35) Democratis mentionem facit Dem. De Cor. § 29, p. 235; § 187, pag. 291. Hujus dictum in Rhetores laudat Aristot. Rhet. III, 4 : ὁ Δημοκράτης εἶκασε τοὺς ῥήτορας ταῖς τίτθαις, αἱ

chus(37) et Hegesander, Himeræus(38), Aristonicus, Clitomachus. Inde, oppositis sub signis, præeunte

τὸ ψώμισμα καταπίνουσαι, τῷ σιάλῳ τὰ παιδία παραλείφουσι. Ad hæc, omisso Democratis nomine, adludit Sext. Emp. Adv. Mathem., II, p. 297, ed Fabr. : ὃν λόγον ἔχει φαρμοακοπῶλης πρὸς ἱατρὸν, τοῦτον ὁ δημαγωγὸς πρὸς τὸν πολιτικόν. Κακοδιδασκαλεῖ γὰρ τοὺς πολλοὺς τὰ κεχαρισμένα λέγων, καὶ διαβολαῖς αὐτοὺς ἐξαλλοτριοῖ πρὸς τοὺς ἀρίστους· λόγῳ μὲν γὰρ καὶ τῷ δοκεῖν, ὑπὲρ τοῦ κοινῇ συμφέροντος ὑπισχνεῖται πάντα ποιήσιν· ταῖς δ' ἀληθείαις, ἀπ' οὐδενὸς ὕγιον τροφὴν πορίζεται· εἰκότως ταῖς τίτθαις, αἱ μικρὸν τοῦ ψωμίσματος τοῖς παιδίοις διδοῦσαι, τὸ ὅλον καταπίνουσι.

(36) De Ephialte et Damone pauca admodum reperi. Damonem sibi cum demagogis tradi postulavit Alexander; Plutarch. in Dem. XXIII, ubi narratur idem de Ephialte, quocum Hyperides Persicæ pecuniæ participasse visus est; Phot. Bibl. Cod. CCLXVI. Quod ad Demonem adinet, Demostheni consobrinum, auctor fuit decreti quo summus ille orator revocatus est in patriam; Plutarch. ibid. XXVII : λέγεται δὲ, τὸν μὲν Πυθέαν εἰπεῖν, ὅτι, καθάπερ οἰκίαν, εἰς ἣν ὄνειον εἰσφέρεται γάλα, κακὸν τι πάντως ἔχειν νομίζομεν, οὕτω καὶ πόλιν ἀνάγκη νοσεῖν, εἰς ἣν Ἀθηναίων πρεσβεία παραγίνεται· τὸν δὲ Δημοσθένη στρέψαι τὸ παράδειγμα, φήσαντα, καὶ τὸ γάλα τὸ ὄνειον ἐφ' ὕγεια, καὶ τοὺς Ἀθηναίους παραγίνεσθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν νοσούντων. Ἐφ' οἷς ἡσθεὶς ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ψηφίζεται τῷ Δημοσθένει κάθοδον. Τὸ μὲν οὖν ψήφισμα Δήμων, ὁ Παιανιεὺς, ἀνεψιὸς ὦν Δημοσθένους, εἰσήνεγκεν. Eum non minus acerbè quam Callisthenem lacessivit Antiphanes. Cf. Athen. VIII, p. 341, F.

(37) De Timarcho, præter orationem Æschinis adversus eum, cf. Dem. de fals. Leg. § 286, p. 433.

(38) Demetrii Phalerei frater fuit; Athen. XII, p. 542, E : Καρύστιος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ἐν τρίτῳ ὑπομνημάτων, Δημήτριος, φησὶν, ὁ Φαληρεὺς, Ἱμεραίου τοῦ ἀδελφοῦ ἀναιρεθέντος ὑπ' Ἀντιπάτρου, αὐτὸς μετὰ Νικάνορος διέτριβεν, αἰτίαν ἔχων ὥς τὰ ἐπιφάνεια (Dalecamp. legit ἐπιφόνια) τοῦ ἀδελφοῦ θύων. Κασάνδρῳ δὲ γενόμενος φίλος μέγα ἴσχυσε κτλ. Cum Hyperide et Aristonico

Æschine (39), militabant Eubulus (40), Philocra-

periit, Plutarch. in Dem. XXVIII : οὗτος οὖν ὁ Ἀρχίας Ὑπερί-
δην μὲν, τὸν ῥήτορα, καὶ Ἀριστονικὸν τὸν Μαραθῶνιον, καὶ τὸν
Δημητρίου τοῦ Φαληρέως ἀδελφόν, Ἱμεραῖον, ἐν Αἰγίνῃ καταφυγόντας
ἐπὶ τὸ Αἰάκειον, ἀποσπάσας ἐπεμψεν εἰς Κλεωνάς πρὸς Ἀντίπατρον·
κάκει διεφθάρσαν.

(39) De Æschine cf. Plutarch. X Orat. T. IX, p. 341-345,
ed. Reisk.; Philostr. Vit. Soph. I, 18; Photius, Bibl. Cod.
LXI et CCLXIV, Suid. voc. Αἰσχίνης. Westermann, l. l. p.
113-119.

(40) Ruhnk. p. LXV-LXVIII. Eubuli Anaphlystii intempe-
rantia et luxus commemorantur apud Athen. IV, p. 166, D:
Θεόπομπος δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν, ἀφ' ἧς τινὲς τὸ τελευ-
ταῖον μέρος χωρίζαντες ἐν ᾧ ἐστὶ τὰ περὶ τῶν Ἀθήνῃσι δημαγωγῶν,
Εὐβουλὸν φησι τὸν δημαγωγὸν ἄσωτον γενέσθαι. Ἰῆ λέξει δὲ ταύτῃ
ἐχρήσατο· καὶ τοσοῦτον ἄσωτία καὶ πλεονεξία διενήνοχε τοῦ δήμου
τοῦ Ταραντίνων, ὅσον ὁ μὲν περὶ τὰς ἐστιάσεις εἶχε μόνον ἀκρατῶς,
ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς προσόδους καταμισθοφορῶν διατετέλεκε.
cf. Casaub. Animadv., lib. IV, cap. XIX, p. 188. Adversus
Charetem orationem habuit quam laudat Aristot. Rhet. I, 15 :
περὶ δὲ μαρτύρων, μάρτυρές εἰσι διπλοὶ· οἱ μὲν παλαιοί, οἱ δὲ
πρόσφατοι .... Πρόσφατοι δὲ, ὅσοι γνῶριμοὶ κεχρίκασι τι χρήσιμοι
γὰρ αἱ τούτων κρίσεις τοῖς περὶ τῶν αὐτῶν ἀμφισβητοῦσιν, οἷον
Εὐβουλὸς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐχρήσατο κατὰ Χάρητος, ᾧ Πλάτων
εἶπε πρὸς Ἀρχιβίον, ὅτι ἐπιδέδωκεν ἐν τῇ πόλει τὸ ὁμολογεῖν πονηροὺς
εἶναι. Notat Ruhnk., p. LXVII, Victorium perperam intel-
lexisse Platonem philosophum, quum de Comico agatur.
Idem syllabam quæ abundet tollens cum Valckenaerio, e Plato-
nis verbis eruit Senarii finem : ἐπιδέδωκε τῇ πόλει. Spengel.,
Συναγ. τεχνῶν p. 20, sibi non liquere fatetur, utrum poetæ verba
Aristoteles servaverit, necne; censet autem nōn abundare
syllabam ἐν; immo necessariam esse contendit, ut facile poetæ
numeros sic restituas :

ἐπιδέδωκεν ὁμολογεῖν ἐν τῇ πόλει
εἶναι πονηρούς. . . . .

(41) De Philocrate legendi Dem. De fals. leg. passim; De Halones. § 23 sqq.; Æschines in Ctesiph. § 54. Marcellin. Schol. in Hermogen. De Statibus: Φιλοκράτης ἐκμισθώσας τὰς Ὀλυνθίας γυναῖκας καὶ ἀναγκάζων φέρειν ἑαυτῷ τὸν μισθὸν, δημοσίων ἀδικημάτων φεύγει. Rh. gr. Walz. Tom. IV, p. 164.

(42) Qui contendunt quosdam eloquentia valuisse, absque artis subsidio, ad hujus rei confirmationem afferunt Demadem. Sext. Empir. adv. Mathem. II, p. 291, ed. Fabr.: εἴπερ τε ἐνδέχεται γενέσθαι ῥήτορα μὴ μετασχόντα τῆς ῥητορικῆς τέχνης, οὐκ ἂν εἴη τις τέχνη ῥητορικὴ. Ἐνδέχεται δὲ γε ἱκανῶς καὶ κατὰ τρόπον ῥητορεύειν, μὴ μετασχόντα Ῥητορικῆς, ὡς καὶ περὶ Δημάδου παρειλήφαμεν· κωπηλάτης γὰρ ὢν, δμολογεῖται ἀριστος γεγονέναι ῥήτωρ, καὶ σὺν τούτῳ ἄλλοι παμπλήθεις. Idem tradit Syrian. Schol. in Hermogen. De Statibus: οἷον Δημάδου τοῦ ἀπὸ τῆς κώπης ἀνίπτοις, τὸ τοῦ λόγου, χερσὶν ἐπὶ τὸ βῆμα πηδήσαντος, καὶ Ἠγήμονος καὶ Πυθέου καὶ Ἀριστογείτωνος. Quæ paululum immutantur in Cod. Ven.: οἷος ἦν ὁ τε ἀπὸ τῆς κώπης ἀνίπτοις ποσὶ, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐπὶ τὸ βῆμα πηδήσας Δημάδης, Ἠγήμων τε καὶ Πυθέας καὶ Ἀριστογείτων. Rh. gr. Walz. T. IV, p. 39-40. His opponendus Quintil. II, 17: «Quamquam .... Demadem neque non didicisse certum sit, et continua dicendi exercitatio potuerit tantum, quantuscumque postea fuit, fecisse: nam id potentissimum discendi genus est; sed et præstantiorem, si didicisset, futurum fuisse dicere licet; neque enim orationes scribere est ausus, ut eum multum valuisse in dicendo sciamus.»

Facultatem e tempore dicendi a natura sortitus erat. Plutarch. in Dem. X: πλὴν τὸν γε Δημάδην πάντες ὠμολόγουν τῇ φύσει χρώμενον ἀνίκητον εἶναι, καὶ παραφέρειν αὐτοσχεδιάζοντα τὰς τοῦ Δημοσθένους σχέψεις καὶ παρασκευάς. Nobilem dedignatus eloquentiam, artem adulandi præsertim exercuit. Cf. Anonym Epitom. Rhet. in Rh. gr. Walz. T. III, p. 610; Doxopat. Proleg. Rhet. ib. T. VI, p. 25; Max. Planud. Proleg. Rhet. ibid. V, p. 214. Demadem præter cæteros facetum judicat Cic. Orat.

IV. Sal
iam re
tempore
rebat tale
loquent
Virum ti
ut tacere
memoran
ut ed. S
ma, dicit
in τῷ
ibid.: ἐ
αν. τῷ
Addic
st, ut
us Rh
modite
demio
p
impi
τῶν
αὐτῶν
πρ

Cephisophon (45), Phrynon (46), Agnonides (47).

XXVI. Salsa ejus verba C. Gracchus in oratione contra legem Aufeiam retulit, Aul. Gell. XI, 10: « Uti in terra græcia, quo in tempore tragædus (subintell. Aristodemus) gloriæ sibi ducebat talentum magnum ob unam fabulam datum esse; homo eloquentissimus civitatis suæ, Demades ei respondisse dicitur: « Mirum tibi videtur, si tu loquendo talentum acquisivisti? Ego, « ut tacerem, decem talenta a rege accepi. » Alia dicta passim memorantur ejusdem δεινότητα testantia; Demetrius, De Elocut. ed. Schneid., § 283: οὐ τέθνηκεν Ἀλέξανδρος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥς γὰρ ἂν ἡ οἰκουμένη τοῦ νεκροῦ. § 284: τοῦτο τὸ ψήφισμα οὐκ ἐγὼ ἔγραψα, ἀλλ' ὁ πόλεμος τῷ Ἀλεξάνδρου δόρατι γράφων. Ibid.: εἶοικε γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις, ἀπολωλεκυῖα τὸν Ἀλέξανδρον, τῷ Κύκλωπι τετυφλωμένῳ.

Addictus Philippo, in adulationem eo usque progressus est, ut de eo inter deos collocando decretum retulerit, Apsin. Ars Rhet., De Exordio, Rh. gr. Walz., T. IX, p. 470: patriæ proditor, regis sub conspectum Athenas in mensa delineavit, Hermog. De Inv. I, 2, ibid. T. III, p. 74. Hæc infirmant quæ post Chæronensem pugnam respondisse eum tradit Sext. Empir. Adv. Mathem. I, p. 281, ed. Fabr.: καὶ Δημάδης ὁ ῥήτωρ γραμματικὸς ὢν, πολλοῖς τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἦτταν συναιχμαλωτισθεὶς, καὶ εἰπὼν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀναγκάζοντα εὐωχεῖσθαι.

... . Τίς γάρ κεν ἀνὴρ ὅς ἐναΐσιμος εἴη,
Πρὶν τλαίῃ πάσασθαι ἐδητύος ἡδὲ ποτήτος,
Πρὶν λύσασθ' ἐτάρους, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι;

Hom. Odys. X, v. 383, ex quo Fabric. posuit ἐναΐσιμος pro αἰνέσιμος, quod in editis erat. Idem scribit πρὶν λύσαι θ' ἐτάρους. Wolfianam lectionem secutus sum.

Prodigus et in solutiorē effusus libidinem, in tantum contemptum venit, ut ipsi Antipatro fuerit despiciatissimus. Plutarch. in Phoc. I: Δημάδης ... οὕτως ἀσελγῶς βιώσας καὶ πολιτεύσάμενος, ὥστ' Ἀντίπατρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῦ γέροντος ἤδη γεγονότος, ὅτι, καθάπερ ἱερέϊου διαπεπραγμένου, γλῶσσα καὶ κοιλία μόνον

Stratocles (48). Hinc et inde, solo amore lucri, mala e malis serebant, genus hominum publico exitio

ἀπολέλειπται. Cf. Apophth. p. 219, ed. Didot. Demadis foedam vitæ rationem expressit Pytheas apud Athen. II, p. 44, E-F. Demosthenis et eorum qui cum eo stabant damnandorum suasor exstitit, Plut. in Dem. XXVIII. Statuam æneam ei fuisse decretam vidimus in Polyucto. Non ita multo post meritas avaritiæ, proditiōis et perfidiæ pœnas dedit; Arrian. apud Phot. Bibl. Cod. XCII : Δημάδης, οὐ πολλῶ ὕστερον εἰς Μακεδονίαν ἀχθεῖς, ὑπὸ Κασάνδρου ἐσφάγη, τοῦ παιδὸς ἐν τοῖς κόλποις προαποσφαγέντος. Cf. Ruhn. p. LXXI-LXXIV; J. G. Hauptmann. Disp. in Reisk. Orr. T. IV; Taylor. Proleg. ad Demad. ibid. T. VIII.

(43) Cf. Ruhn. in Rutil. Lupum, XI, p. 40-41.

(44) Cf. Eumdem, Hist. crit. p. LXXVI-LXXVII.

(45) Cum Philocrate fuit amicitia junctus; Dem. De Cor. § 21, p. 232, et Æschin. Adv. Ctesiph. § 55, p. 264.

(46) Ad Philippum cum Æschine de pace facienda missus est; Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus : λέγουσι δὲ καὶ ἄλλο εἶδος ἀντιλήψεως, ὃ καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, οἷον ἐπρέσβευε Φρύνων περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς Φίλιππον, καὶ ἐσπείσατο, τὸν παῖδα ὥραϊον ὄντα ἐκεῖ καταλειπών· ἐγράψατο αὐτὸν προαγωγείας ὁ Δημοσθένης ἐπανελθόντα· ἔλυσε τὴν εἰρήνην Φίλιππος, καὶ κρίνεται δημοσίῳ ὁ Δημοσθένης, Rh. gr. Walz. T. IV, p. 588. Quam despectus fuerit testatur Syrian. Schol. ibid. p. 90 : εἰ μὲν οὖν ἐνδοξα εἴη τὰ κύρια πρόσωπα, συστατικῶς χρησόμεθα τῇ περὶ αὐτῶν ὕλη· εἰ δὲ ἄδοξα, οἷον Φιλοκράτης, ἢ Φρύνων, ἢ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ἐναντίων διαβαλοῦμεν (cod. Ven. δὴλον ὅτι ἐκ τῶν ἐναντίων διαβαλοῦμεν, quod præferendum videtur) ἐπιχειρημάτων. Idem tradit Marcellin. ibid. p. 93 : εἰ γοῦν κατηγοροίης Φιλοκράτους ἢ Φρύωνος ἢ τινος ἄλλου τῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις κεκωμωδημένων, πολλῶν ἀφορμῶν εἰς κατηγορίαν εὐπορίαν εὐρήσεις.

(47) Sycophanticæ studuit, Plutarch. in Phoc. XXIX. Phocionis, a quo beneficium acceperat, condemnandi auctor fuit; quum vero plebs, furore obcæcata, efflagitaret ut quæ-

repertum, sycphantæ : Androtion (49), Aristogi-

stion Phocion daretur, ὁ δ' Ἀγνωνίδης τὸ πρᾶγμα βαρβαρικὸν εἶναι καὶ μιαρὸν ἡγούμενος· ὅταν, ἔφη, Καλλιμέδοντα τὸν μαστιγίαν λάβωμεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λαβόντες στρεβλώσομεν· περὶ δὲ Φωκίωνος οὐδὲν ἐγὼ γράφω τοιοῦτον, *ibid.* XXXV. Mox Athenienses eidem viro quem ad supplicium abripi jusserant æneam statuem posuerunt, necisque auctorem merita nece mulctarunt, *ibid.* XXXVIII : τῶν δὲ κατηγορῶν Ἀγνωνίδην μὲν αὐτοὶ θάνατον καταχειροτονήσαντες ἀπέκτειναν. Cf. Ruhn. p. LXXXIX-XC.

(48) Cf. Ruhn. in Rutil. Lup. p. 32-34.

(49) Orationem suam in Androtionem summa cura elaboravit Demosthenes, quippe quem non fugeret sibi certandum esse cum Isocratis discipulo. Hac de re Ruhn. p. LXXIV citat Scholiast. in Hermog. p. 401 : ἐπετήδευσεν—κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου. Addam Scholiast. illum esse Max. Planud. (Cf. Walz. Rh. gr. T. V, p. 212) in Hermogen. De Formis, I, *ibid.* p. 513-514 ; Ἰσοκράτους μαθητὴν εἶναι λέγουσιν Ἀνδροτίωνα, καὶ ἦν, ὡς φησιν ὁ ῥήτωρ (Demosth. contra Androt.) τεχνίτης τοῦ λέγειν· ἐπετήδευσεν οὖν ὁ Δημοσθένης κεκαλλωπισμένον ἐργάσασθαι (sic Cod. Par. 2916 ; ποιῆσαι exhibet Cod. Par. 2977 ; ἐρήσασθαι Cod. Mon.) τὸν κατ' Ἀνδροτίωνος, ἀντιφιλοτιμούμενος πρὸς Ἰσοκρατικὸν (Ald. Par. Ἰσοκράτην, perperam) ῥήτορα παρίσους χρώμενον κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου.

Nonnulla lectu digna tradit Joann. Siceliot. Schol. in Hermogen. De Formis, I : ὁ Ἀνδροτίων Ἰσοκρατικὸς ἦν ῥήτωρ, καὶ οἱ πλείους τῶν δικαστῶν· ἑκατὸν γὰρ ἔτη διδάξας Ἰσοκράτης σχεδὸν τῶν πολιτῶν πάντων διδάσκαλος ἦν, καὶ τῶν ὑπὲρ τούτους. Δείκνυσιν οὖν ὁ ῥήτωρ διὰ τῆς τῶν ἰσοτήτων εἰσβολῆς τοῖς Ἰσοκρατικοῖς, ὡς οὐ δυσχερὲς τὰ τοιαῦτα καλλύνειν, εἴ τις βούλοιτο δηλοῦν· παιδικὸν δὲ μᾶλλον τὸ πρᾶγμα καὶ οὐ σπουδῆς ἄξιον· διὸ καὶ παραδείξας αὐτὸ, ὡς ἔστι ῥᾶδιον, εὐθὺς ἀπέστη καταγέλαστον ἀποφήνας τὸν περὶ ταῦτα σπουδάζοντα. Δεύτερον ὁ Δημοσθένης μὲν ἔστιν ὁ τοῦ λόγου πατήρ, Διόδωρος δὲ ὁ χρώμενος ιδιώτης ἀνὴρ· μέθοδος δὲ τῷ ποιητῇ τοῦ λόγου ἡττάσθαι διὰ ιδιώτου τὸν Ἀνδροτίωνα ῥήτορα ὄντα ἐκ τῶν οἰκείων ἐπιτηδευμάτων, αὐτοῦ δηλαδὴ τοῦ προσποιητοῦ

VIII

gesippus (30), Mærocles (31), Aristophon (32)

Ἄλλα βιβλίον, ἐν ᾧ φάσεις καὶ εἰσαγγελίαι ἔσονται γεγραμμένοι. Ἄλλα, νῆ Δία, στήσεται προσευχόμενος τοῖς Θεοῖς, κακόνους ὧν τῇ πόλει, καὶ τὰ ἐναντία πᾶσιν ἡμῖν εὐχόμενος, ἀλλὰ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετῶν.

Ejusdem acute dictum adversus Speusippum citat Aristot. Rhet. III, 10 : καὶ τὸ Πολυεύκτου εἰς ἀποπληκτικόν τινα Σπεύσιππον, τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχίαν ἄγειν, ὑπὸ τῆς τύχης ἐν πεντασυρίγγῳ νόσῳ δεδεμένον. Ruhnk. p. LXXXI tradit Polyucti orationes laudare Diogen. Laert. VI, 23. Oratoris quidem meminit, ibid.; nequaquam vero orationum : βακτηρία δὲ ἐπηρείσατο ἀσθενήσας (subintell. ὁ Διογένης). ἔπειτα μὲν τοι καὶ διὰ παντὸς ἐφόρει, ἀλλὰ καθ' ὅδον αὐτῇ τε καὶ τῇ πύρᾳ, καθά φησιν Ὀλυμπιόδωρος ὁ Ἀθηναίων προστάτης, καὶ Πολύευκτος ὁ ῥήτωρ, καὶ Λυσανίας ὁ Αἰσχρίωνος. Cf. Ruhnk. p. LXXX-LXXXII.

(29) Cujus meminit Dem. De fals. leg. § 297, p. 436 ; in Leptin. § 137, p. 498.

(30) Ruhnk. p. LXXVIII-LXXIX. Hegesippi salse dicta refert Plutarch. Apophtheg. p. 225, ed. Didot. : Ἥγησιππου, τοῦ Κρωδύλου προσαγορευομένου, παροξύνοντος τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ Φίλιππον, ὑπεφώνησέ τις ἐκ τῆς ἐκκλησίας, Πόλεμον εἰσηγῇ ; Ναί, μὰ Δία, εἶπε, καὶ μέλανα ἱμάτια, καὶ δημοσίας ἐκφορὰς, καὶ λόγους ἐπιταφίους, εἰ μέλλομεν ἐλεύθεροι βιώσεσθαι, καὶ μὴ ποιήσῃν τὸ προσταττόμενον Μακεδόσι. In Dem., XVII : ὅτε καὶ φησι Θεόφραστος, ἀξιούντων τῶν συμμάχων δρισθῆναι τὰς εἰσφορὰς, εἰπεῖν Κρωδύλον τὸν δημαγωγὸν, ὡς οὐ τεταγμένα σιτεῖται πόλεμος, ubi quasi legitimum teneri vides Κρωδύλου cognomen, huic ab Æschine inditum per ludibrium.

(31) Ruhnk. p. LXXIX. Mæroclēm citat Aristot. Rhet. III, 10 : καὶ Μοιροκλῆς οὐδὲν ἔφη πονηρότερος εἶναι, ὀνομάσας τινὰ τῶν ἐπιεικῶν· ἐκείνον μὲν γὰρ ἐπὶ τρίτῳ τόκῳ πονηρεῦσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπὶ δεκάτῳ. Quem locum insignite corrumpi ostendit Salmas., De modo usur. cap. 2, p. 41 sqq. ed. Elzeviriana. Non enim dicebant Attici τρίτον τόκον aut δέκατον, sed ἐπίτρίτον et ἐπίδεκατον. Nullus igitur dubitat quin sit legendum : ἐκείνον μὲν γὰρ ἐπίτρίτῳ τόκῳ πονηρεῦσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπίδεκάτῳ. Mærocles, quum

et Demochares (33); quibus sese velut grega-

de quodam cive loqueretur cui se comparabat, dicebat eum ἐπιτρίτῳ τόκῳ πονηρεύεσθαι, h. e., malum esse tertiam partem reddentibus usuris; se tantum decimam; significans illum in summo gradu esse improbum, se autem de minime malis unum videri debere.

Vitio ad hæc laborare Salmas. existimat Aristotelis verba: οὐδὲν ἔφη πονηρότερος εἶναι, — ὀνομάσας τινὰ τῶν ἐπιεικῶν, ubi legendum censet, adjuncta negandi particula: τῶν οὐκ ἐπιεικῶν. Absurdum enim esset, si quem e civibus probum nominasset, ita se cum illo conferre, ut diceret eum quidem ad ἐπίτρίτον usque sænus, h. e., ad extremum nequitiae fastigium esse improbum; quum ipse ἐπιδεκάτῳ sænore tantum malus esset. Quum igitur aliquem e minime probis appellasset, non se improbiorem eo videri debere dixit, utpote qui improbissimus esset in ultimo gradu, ipse autem ad eum improbitatis excessum non pervenisset. Namque, h. l. de summe improbo viro dicitur *eum esse ἐπιτρίτῳ sænore improbum*, quia inter usuras tunc temporis ἐπίτρίτον sænus summum tenebat locum; ut minima erat quæ dicebatur ἐπιδέκατος τόκος, i. e. *decimam partem reddens*; atque mediocriter improbus dicebatur πονηρεύεσθαι ἐπιδεκάτῳ τόκῳ.

(32) Hunc Colyttensem Aristophontem cum altero Azeniensi confudit Ulpianus, in Dem. De Cor. p. 53o, quocum Cephalum contendisse uter ætatem egisset honestius, docet Ruhn. p. XLI. Rem fuse narrant rhetores: Syrianus, Schol. in Hermogen. De Statibus: οὐ μόνον δὲ ἐκ λείποντος, (ibi et paulo post, Ald.: ἐκλείποντος) καὶ πεπραγμένου συνέστηκεν ὁ κατὰ ἀμφισβήτησιν ὁρος, ἀλλὰ καὶ ἐκ πεπραγμένου μόνον, ὡς ἐπὶ τοῦ Κεφαλῶ καὶ Ἀριστοφῶντος τῶν ἀμφισβητούντων τοῦ καλοῦ βίου· καὶ ἐκ λείποντος μόνον, ὡς ἐπὶ τοῦ γελῶντος καὶ κωλυομένου ἱερᾶσθαι· δοκεῖ δὲ καὶ τὸ κατὰ τὸν Κέφαλον ἐκ λείποντος εἶναι καὶ πεπραγμένου· λείποντος μὲν τοῦ κατὰ τὸν Κέφαλον μέρους τῇ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν, πεπραγμένου δὲ τοῦ κατὰ τὸν Ἀριστοφῶντα τῇ πολλὰς φυγεῖν γραφὰς καὶ μηδεμιᾶς ἀλῶναι· οἱ μὲν οὖν μελετῶντες ὡς ὅρον τὸ κατὰ τὸν Κέφαλον πρόβλημα τῷ ἐτέρῳ μέρει οὐ

rios addiderant Callisthenes (34), Democra-

προσάψουσιν ἐπαινους· οἱ δὲ ὡς πραγματικὴν κατὰ ἀμφισβήτησιν ἐπαινέσουσι μὲν καὶ τὸν ἕτερον, ἑαυτοὺς δὲ μᾶλλον συστήσουσιν. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 567-568. Cf. ibid. p. 721; Max. Planud. Schol. in Hermog. De Form. II, ibid. t. V, p. 523-524. Anonym. Schol. in Hermog. De Invent. IV: ὁ Κέφαλος καὶ Ἀριστοφῶν ῥήτορες· τούτων ἑκάτερος τὸ μὲν οἰκεῖον ἀπὸ τῶν ἐγκομιαστικῶν ἐπαινεῖ τόπων· τὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀπὸ τοῦ φόγου διαβάλλει· κρινόμενοι δηλόντι περὶ καλοῦ βίου γέρας, καὶ περὶ τούτου ἀμφισβητοῦντες ἀλλήλοις καὶ δοκιμαζόμενοι. L. I. tom. VII, p. 860.

Nunc venio ad locum Suidæ quem citat Ruhnke. p. XLI: Κέφαλος, Ἀθηναῖος, ῥήτωρ καὶ δημαγωγός, ὃς πρῶτος προοίμια καὶ ἐπιλόγους συντέθεικε· γέγονε δὲ ἐπὶ τῆς ἀναρχίας. Κέφαλος δὲ οὗτος ἔσχε θυγατέρα τὴν Οἴην. Quam lectionem non sanam ex Ms. Par., primum intulisse Küsterum monet Spengel. Συναγωγὴ τεχνῶν, p. 105, disertèque tradit reliquos libros melius habere: γέγονε δὲ πρὸ τῆς ἀναρχίας οὗτος. Quod si vera esset prior lectio, procemiorum et epilogorum tractatio non primis Rhetorices temporibus, sed quum multum esset et in foro et in schola versata, non ante triginta viros, erat reponenda. Ejusdem Suidæ in voc. ἄμα, αἰσθῆσθαι, μοχθηρός, auctoritate fretus addit Spengel alia quibus elucet Küsteri lectionem falsam esse, atque Antiphontem oratorem, ante Anarchiæ tempus ad supplicium datum, procemia et epilogos scripsisse. Hæc si probabilia habentur, ut ego censeo, scribendus Suidæ locus: γέγονε δὲ πρὸ τῆς ἀναρχίας οὗτος, id quod fecit Westermann., Geschichte der Beredsamkeit in Griechenland und Rom., Tom. I, § 68, p. 141, not. 14.

(33) Ruhnke. ad P. Rutil. Lupum, p. 7-9, accuratissime versatur in illustranda Democharis historia. Orationum fragmenta habet P. Rut. Lup., p. 7 et 66. Historicus quoque insignis fuit; Cic. Brut. LXXXIII: «Demochares. . . . et «orationes scripsit aliquot; et earum rerum historiam, quæ «erant Athenis ipsius ætate gestæ, non tam historico, quam «oratorio genere perscripsit.» Fragmentum superest apud Athen.

tes (35), Ephialtes, Damon et Démon (36), Timar-

VI, p. 252, F, sqq.: Δημοχάρης γοῦν ὁ τοῦ Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος ἀνεψιὸς ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν διηγούμενος περὶ ἧς ἐποιοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι κολακείας, πρὸς τε τὸν Πολιορκητὴν Δημήτριον, καὶ ὅτι τοῦτ' οὐκ ἦν ἐκείνῳ βουλομένῳ, γράφει οὕτως. Ἐλύπει μὲν καὶ τούτων ἕνια αὐτὸν, ὡς εἰοικεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλα γε παντελῶς αἰσχροὶ καὶ ταπεινά..... φησὶ γοῦν ὁ Δημοχάρης ἐν τῇ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ γράφων, ἐπανελθόντα δὲ τὸν Δημήτριον ἀπὸ τῆς Λευκάδος καὶ Κερκύρας εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἀθηναῖοι ἐδέχοντο, οὐ μόνον θυμιῶντες καὶ στεφανοῦντες καὶ οἰνοχοοῦντες, ἀλλὰ καὶ προσόδια καὶ χοροὶ καὶ ἰθύφαλλο μετ' ὀρχήσεως τῆς ᾠδῆς ἀπῆντων αὐτῶ, καὶ ἐφιστάμενοι κατὰ τοὺς ὄχλους ἥδον ὀρχούμενοι καὶ ἐπᾶδοντες, ὡς εἶη μόνος Θεὸς ἀληθινός, οἱ δ' ἄλλοι καθεύδουσιν, ἢ ἀποδημοῦσιν, ἢ οὐκ εἰσίν. Γεγονὸς δ' εἶη ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Ἀφροδίτης· τῷ δὲ κάλλει διάφορος, καὶ τῇ πρὸς πάντας φιλανθρωπίᾳ κοινός. Δεόμενοι δ' αὐτοῦ ἱκέτευσαν, φησὶ, καὶ προσηύχοντο.

(34) Unus ex iis quos sibi dedendos postulavit Alexander, Plutarch. in Dem. XXIII. Hunc maligno dente carpunt Antiphanes et Timocles, apud Athen. VIII, p. 338, F: Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀλίουμένη φιληδοῦντάς τινας καταλέγων ἰχθύσι φησὶ·

.....
Ἵμᾶς δ' ἔταξα δεῦρο πρὸς τὰ δεξιὰ,
Τρίγλας ἔδεσμα τοῦ καλοῦ Καλλισθένους·
Κατεσθίει γοῦν ἐπὶ μιᾷ τὴν οὐσίαν.

Pag. 341, F: Καὶ Ὑπερίδης δὲ ὁ ῥήτωρ ὀψοφάγος ἦν, ὡς φησὶ Τιμοκλῆς ὁ κωμικὸς ἐν Δήλῳ, διηγούμενος τοὺς παρὰ Ἀρπάλου δωροδοκῶσαντας· γράφει δὲ οὕτως:

.....
Καὶ Μητροκλῆς εἴληφε χρυσίον πολὺ.
Ἀνόητος ὁ διδοὺς, εὐτυχὴς δ' ὁ λαμβάνων.
Εἴληφε καὶ Δήμων τε καὶ Καλλισθένης.
Πένητες ἦσαν, ὥστε συγγνώμην ἔχω.

(35) Democratis mentionem facit Dem. De Cor. § 29, p. 235; § 187, pag. 291. Hujus dictum in Rhetores laudat Aristot. Rhet. III, 4: ὁ Δημοκρατὴς εἶκασε τοὺς ῥήτορας ταῖς τίτθαις, αἱ

chus(37) et Hegesander, Himeræus(38), Aristonicus, Clitomachus. Inde, oppositis sub signis, præeunte

τὸ ψώμισμα καταπίνουσαι, τῷ σιάλῳ τὰ παιδία παραλείφουσι. Ad hæc, omisso Democratis nomine, adludit Sext. Emp. Adv. Mathem., II, p. 297, ed Fabr. : ὃν λόγον ἔχει φαρμακοπώλης πρὸς ἱατρὸν, τοῦτον δὲ δημαγωγὸς πρὸς τὸν πολιτικόν. Κακοδιδασκαλεῖ γὰρ τοὺς πολλοὺς τὰ κεχαρισμένα λέγων, καὶ διαβολαῖς αὐτοὺς ἐξαλλοτριοῖ πρὸς τοὺς ἀρίστους· λόγῳ μὲν γὰρ καὶ τῷ δοκεῖν, ὑπὲρ τοῦ κοινῇ συμφέροντος ὑπισχνεῖται πάντα ποιήσειν· ταῖς δ' ἀληθείαις, ἀπ' οὐδενὸς ὑγιοῦς τροφὴν πορίζεται· εἰκότως ταῖς τίτθαις, αἱ μικρὸν τοῦ ψωμίσματος τοῖς παιδίοις διδοῦσαι, τὸ ὅλον καταπίνουσι.

(36) De Ephialte et Damone pauca admodum reperi. Damonem sibi cum demagogis tradi postulavit Alexander; Plutarch. in Dem. XXIII, ubi narratur idem de Ephialte, quocum Hyperides Persicæ pecuniæ participasse visus est; Phot. Bibl. Cod. CCLXVI. Quod ad Demonem adinet, Demostheni consobrinum, auctor fuit decreti quo summus ille orator revocatus est in patriam; Plutarch. ibid. XXVII: λέγεται δὲ, τὸν μὲν Πυθίαν εἰπεῖν, ὅτι, καθάπερ οἰκίαν, εἰς ἣν ὄνειον εἰσφέρεται γάλα, κακὸν τι πάντως ἔχειν νομίζομεν, οὕτω καὶ πόλιν ἀνάγκη νοσεῖν, εἰς ἣν Ἀθηναίων πρεσβεία παραγίνεται· τὸν δὲ Δημοσθένη στρέψαι τὸ παράδειγμα, φήσαντα, καὶ τὸ γάλα τὸ ὄνειον ἐφ' ὑγείᾳ, καὶ τοὺς Ἀθηναίους παραγίνεσθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν νοσούντων. Ἐφ' οἷς ἡσθεῖς ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ψηφίζεται τῷ Δημοσθένει κάθοδον. Τὸ μὲν οὖν ψήφισμα Δήμων, ὁ Παιανιεὺς, ἀνεψιὸς ὦν Δημοσθένους, εἰσήνεγκεν. Eum non minus acerbe quam Callisthenem lacessivit Antiphanes. Cf. Athen. VIII, p. 341, F.

(37) De Timarcho, præter orationem Æschinis adversus eum, cf. Dem. de fals. Leg. § 286, p. 433.

(38) Demetrii Phalerei frater fuit; Athen. XII, p. 542, E: Καρύστιος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ἐν τρίτῳ ὑπομνημάτων, Δημήτριος, φησὶν, ὁ Φαληρεὺς, Ἰμεραίου τοῦ ἀδελφοῦ ἀναιρεθέντος ὑπ' Ἀντιπάτρου, αὐτὸς μετὰ Νικάνορος διέτριβεν, αἰτίαν ἔχων ὥς τὰ ἐπιφάνεια (Dalecamp. legit ἐπιφόνια) τοῦ ἀδελφοῦ θύων. Κασάνδρῳ δὲ γενόμενος φίλος μέγα ἰσχυσε κτλ. Cum Hyperide et Aristonico

Æschine (39), militabant Eubulus (40), Philocra-

periit, Plutarch. in Dem. XXVIII : οὗτος οὖν δ' Ἀρχίας Ὑπερί-
δην μὲν, τὸν ῥήτορα, καὶ Ἀριστονικὸν τὸν Μαραθῶνιον, καὶ τὸν
Δημητρίου τοῦ Φαληρέως ἀδελφόν, Ἱμεραῖον, ἐν Αἰγίνῃ καταφυγόντας
ἐπὶ τὸ Αἰάκειον, ἀποσπάσας ἔπεμψεν εἰς Κλεωνὰς πρὸς Ἀντίπατρον·
καὶ κεῖ διεφθάρησαν.

(39) De Æschine cf. Plutarch. X Orat. T. IX, p. 341-345,
ed. Reisk.; Philostr. Vit. Soph. I, 18; Photius, Bibl. Cod.
LXI et CCLXIV, Suid. voc. Αἰσχίνης. Westermann, l. l. p.
113-119.

(40) Ruhnk. p. LXV-LXVIII. Eubuli Anaphlystii intempe-
rantia et luxus commemorantur apud Athen. IV, p. 166, D :
Θεόπομπος δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν, ἀφ' ἧς τινὲς τὸ τελευ-
ταῖον μέρος χωρίσαντες ἐν ᾧ ἐστὶ τὰ περὶ τῶν Ἀθήνησι δημαγωγῶν,
Εὐβουλὸν φησι τὸν δημαγωγὸν ἄσωτον γενέσθαι. Ἦν λέξει δὲ ταύτῃ
ἐχρήσατο· καὶ τοσοῦτον ἄσωτία καὶ πλεονεξία διενήνοχε τοῦ δήμου
τοῦ Ταραντίνων, ὅσον ὁ μὲν περὶ τὰς ἐστιάσεις εἶχε μόνον ἀκρατῶς,
ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς προσόδους καταμισθοφορῶν διατετέλεκε.
cf. Casaub. Animadv., lib. IV, cap. XIX, p. 188. Adversus
Charetem orationem habuit quam laudat Aristot. Rhet. I, 15 :
περὶ δὲ μαρτύρων, μάρτυρές εἰσι διπλοῖ· οἱ μὲν παλαιοί, οἱ δὲ
πρόσφατοι .... Πρόσφατοι δὲ, ὅσοι γνώριμοι κεχρίκασι τι χρήσιμοι
γὰρ αἱ τούτων κρίσεις τοῖς περὶ τῶν αὐτῶν ἀμφισβητοῦσιν, οἷον
Εὐβουλὸς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐχρήσατο κατὰ Χάρητος, ᾧ Πλάτων
εἶπε πρὸς Ἀρχιβίον, ὅτι ἐπιδέδωκεν ἐν τῇ πόλει τὸ ὁμολογεῖν πονηροῦς
εἶναι. Notat Ruhnk., p. LXVII, Victorium perperam intel-
lexisse Platonem philosophum, quum de Comico agatur.
Idem syllabam quæ abundet tollens cum Valckenaerio, e Plato-
nis verbis eruit Senarii finem : ἐπιδέδωκε τῇ πόλει. Spengel.,
Συναγ. τεχνῶν p. 20, sibi non liquere fatetur, utrum poetæ verba
Aristoteles servaverit, necne; censet autem nōn abundare
syllabam ἐν; immo necessariam esse contendit, ut facile poetæ
numeros sic restituas :

ἐπιδέδωκεν ὁμολογεῖν ἐν τῇ πόλει
Εἶναι πονηρούς. . . . .

(41) De Philocrate legendi Dem. De fals. leg. passim; De Halones. § 23 sqq.; Æschines in Ctesiph. § 54. Marcellin. Schol. in Hermogen. De Statibus: Φιλοκράτης ἐκμισθώσας τὰς Ὀλυνθίας γυναῖκας καὶ ἀναγκάζων φέρειν ἑαυτῷ τὸν μισθὸν, δημοσίων ἀδικημάτων φεύγει. Rh. gr. Walz. Tom. IV, p. 164.

(42) Qui contendunt quosdam eloquentia valuisse, absque artis subsidio, ad hujus rei confirmationem asserunt Demadem. Sext. Empir. adv. Mathem. II, p. 291, ed. Fabr.: εἴπερ τε ἐνδέχεται γενέσθαι ῥήτορα μὴ μετασχόντα τῆς ῥητορικῆς τέχνης, οὐκ ἂν εἴη τις τέχνη ῥητορική. Ἐνδέχεται δέ γε ἱκανῶς καὶ κατὰ τρόπον ῥητορεύειν, μὴ μετασχόντα Ῥητορικῆς, ὥς καὶ περὶ Δημάδου παρειλήφαμεν· κωπηλάτης γὰρ ὢν, ὁμολογεῖται ἄριστος γεγονέναι ῥήτωρ, καὶ σὺν τούτῳ ἄλλοι παμπλήθεις. Idem tradit Syrian. Schol. in Hermogen. De Statibus: οἷον Δημάδου τοῦ ἀπὸ τῆς κώπης ἀνίπτοις, τὸ τοῦ λόγου, χερσὶν ἐπὶ τὸ βῆμα πηδήσαντος, καὶ Ἠγήμονος καὶ Πυθέου καὶ Ἀριστογέιτονος. Quæ paululum immutantur in Cod. Ven.: οἷος ἦν ὁ τε ἀπὸ τῆς κώπης ἀνίπτοις ποσὶ, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐπὶ τὸ βῆμα πηδήσας Δημάδης, Ἠγήμων τε καὶ Πυθέας καὶ Ἀριστογέιτων. Rh. gr. Walz. T. IV, p. 39-40. His opponendus Quintil. II, 17: «Quamquam ... Demadem neque non didicisse certum sit, et continua dicendi exercitatio potuerit tantum, quantuscumque postea fuit, fecisse: nam id potentissimum discendi genus est; sed et præstantiorem, si didicisset, futurum fuisse dicere licet; neque enim orationes scribere est ausus, ut eum multum valuisse in dicendo sciamus.»

Facultatem e tempore dicendi a natura sortitus erat. Plutarch. in Dem. X: πλὴν τὸν γε Δημάδην πάντες ὁμολόγουν τῇ φύσει χρώμενον ἀνίκητον εἶναι, καὶ παραφέρειν αὐτοσχεδιάζοντα τὰς τοῦ Δημοσθένους σκέψεις καὶ παρασκευάς. Nobilem dedignatus eloquentiam, artem adulandi præsertim exercuit. Cf. Anonym Epitom. Rhet. in Rh. gr. Walz. T. III, p. 610; Doxopat. Proleg. Rhet. ib. T. VI, p. 25; Max. Planud. Proleg. Rhet. ibid. V, p. 214. Demadem præter cæteros facetum judicat Cic. Orat.

IV. Salsa
infiam retu
tempore t
rebat talen
doquentis:
Virum tibi
ut taceren
memorantu
ut ed. Sel
pau, ὡς γ
in ἐνθὸς ἔγ
Ibid.: ἔσω
ἔσω, τῷ Κ
Addictu
et, ut de
is Rhet
proditor
Hermog.
pau pos
Empir.
ἡμεῖς γ
ἀρετῇ
παρὰ τῷ

Bom.
ἀνέστη
Walt
Ph
ἐπι
ἀν
ἐπ
ἐπ

Zephisophon (45), Phrynon (46), Agnonides (47).

XXVI. Salsa ejus verba C. Gracchus in oratione contra legem Aufciam retulit, Aul. Gell. XI, 10: « Uti in terra græcia, quo in tempore tragædus (subintell. Aristodemus) gloriæ sibi ducebat talentum magnum ob unam fabulam datum esse; homo eloquentissimus civitatis suæ, Demades ei respondisse dicitur: « Mirum tibi videtur, si tu loquendo talentum acquisivisti? Ego, « ut tacerem, decem talenta a rege accepi. » Alia dicta passim memorantur ejusdem δεινότητα testantia; Demetrius, De Elocut. ed. Schneid., § 283: οὐ τέθνηκεν Ἀλέξανδρος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥς γὰρ ἂν ἡ οἰκουμένη τοῦ νεκροῦ. § 284: τοῦτο τὸ ψήφισμα οὐκ ἐγὼ ἔγραψα, ἀλλ' ὁ πόλεμος τῷ Ἀλεξάνδρου δόρατι γράφων. Ibid.: εἴοικε γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις, ἀπολωλεκυῖα τὸν Ἀλέξανδρον, τῷ Κύκλωπι τετυφλωμένῳ.

Addictus Philippo, in adulationem eo usque progressus est, ut de eo inter deos collocando decretum retulerit, Apsin. Ars Rhet., De Exordio, Rh. gr. Walz., T. IX, p. 470: patriæ proditor, regis sub conspectum Athenas in mensa delineavit, Hermog. De Inv. I, 2, ibid. T. III, p. 74. Hæc infirmant quæ post Chæronensem pugnam respondisse eum tradit Sext. Empir. Adv. Mathem. I, p. 281, ed. Fabr.: καὶ Δημάδης ὁ ῥήτωρ γραμματικὸς ὢν, πολλοῖς τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἦταν συναγχμαλωτισθεὶς, καὶ εἰπὼν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀναγκάζοντα εὐωχεῖσθαι.

... . Τίς γάρ κεν ἀνὴρ ὅς ἐναΐσιμος εἴη,
Πρὶν τλαίῃ πάσασθαι ἐδητύος ἢ δὲ ποτήτος,
Πρὶν λύσασθ' ἐτάρους, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι;

Hom. Odys. X, v. 383, ex quo Fabric. posuit ἐναΐσιμος pro αἰνέσιμος, quod in editis erat. Idem scribit πρὶν λύσαι θ' ἐτάρους. Wolfianam lectionem secutus sum.

Prodigus et in solutiorem effusus libidinem, in tantum contemptum venit, ut ipsi Antipatro fuerit despiciatissimus. Plutarch. in Phoc. I: Δημάδης ... οὕτως ἀσελγῶς βιώσας καὶ πολιτευόμενος, ὥστ' Ἀντίπατρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῦ γέροντος ἤδη γεγονότος, ὅτι, καθάπερ ἱερείου διαπεπραγμένου, γλώσσα καὶ κοιλία μόνον

Stratocles (48). Hinc et inde, solo amore lucri, mala e malis serebant, genus hominum publico exitio

ἀπολέλειπται. Cf. Apophth. p. 219, ed. Didot. Demadis fœdam vitæ rationem expressit Pytheas apud Athen. II, p. 44, E-F. Demosthenis et eorum qui cum eo stabant damnandorum suasor exstitit, Plut. in Dem. XXVIII. Statuam æneam ei fuisse decretam vidimus in Polyucto. Non ita multo post meritas avaritiæ, proditionis et perfidiæ pœnas dedit; Arrian. apud Phot. Bibl. Cod. XCII: Δημάδης, οὐ πολλῶ ὕστερον εἰς Μακεδονίαν ἀχθεῖς, ὑπὸ Κασάνδρου ἐσφάγη, τοῦ παιδὸς ἐν τοῖς κόλποις προαποσφαγέντος. Cf. Ruhnke. p. LXXI-LXXIV; J. G. Hauptmann. Disp. in Reisk. Orr. T. IV; Taylor. Proleg. ad Demad. ibid. T. VIII.

(43) Cf. Ruhnke. in Rutil. Lupum, XI, p. 40-41.

(44) Cf. Eumdem, Hist. crit. p. LXXVI-LXXVII.

(45) Cum Philocrate fuit amicitia junctus; Dem. De Cor. § 21, p. 232, et Æschin. Adv. Ctesiph. § 55, p. 264.

(46) Ad Philippum cum Æschine de pace facienda missus est; Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus: λέγουσι δὲ καὶ ἄλλο εἶδος ἀντιλήψεως, ὃ καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, οἷον ἐπρέσβευε Φρύνων περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς Φίλιππον, καὶ ἐσπείσατο, τὸν παῖδα ὠραῖον ὄντα ἐκεῖ καταλιπών· ἐγράψατο αὐτὸν προαγωγείας ὁ Δημοσθένης ἐπανελεθόντα· ἔλυσε τὴν εἰρήνην Φίλιππος, καὶ κρίνεται δημοσίῳ ὁ Δημοσθένης, Rh. gr. Walz. T. IV, p. 588. Quam despectus fuerit testatur Syrian. Schol. ibid. p. 90: εἰ μὲν οὖν ἐνδοξα εἶη τὰ κύρια πρόσωπα, συστατικῶς χρησόμεθα τῇ περὶ αὐτῶν ὕλῃ· εἰ δὲ ἄδοξα, οἷον Φιλοκράτης, ἢ Φρύνων, ἢ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ἐναντίων διαβαλοῦμεν (cod. Ven. δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ἐναντίων διαβαλοῦμεν, quod præferendum videtur) ἐπιχειρημάτων. Idem tradit Marcellin. ibid. p. 93: εἰ γοῦν κατηγοροῖς Φιλοκράτους ἢ Φρύωνος ἢ τινος ἄλλου τῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις κεχωμωδημένων, πολλῶν ἀφορμῶν εἰς κατηγορίαν εὐπορίαν εὐρήσεις.

(47) Sycophanticæ studuit, Plutarch. in Phoc. XXIX. Phocionis, a quo beneficium acceperat, condemnandi auctor fuit; quum vero plebs, furore obcæcata, efflagitaret ut quæ-

repertum, sycophantæ : Androtion (49), Aristogi-

stioni Phocion daretur, ὁ δ' Ἀγωνίδης τὸ πρᾶγμα βαρβαρικὸν εἶναι καὶ μιαρὸν ἡγούμενος· ὅταν, ἔφη, Καλλιμέδοντα τὸν μαστιγίαν λάβωμεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λαβόντες στρεβλώσομεν· περὶ δὲ Φωκίω-
νος οὐδὲν ἐγὼ γράφω τοιοῦτον, *ibid.* XXXV. Mox Athenienses eidem viro quem ad supplicium abripi jusserant æneam statuam posuerunt, necisque auctorem merita nece mulctarunt, *ibid.* XXXVIII : τῶν δὲ κατηγορῶν Ἀγωνίδην μὲν αὐτοὶ θάνατον καταχειροτονήσαντες ἀπέκτειναν. Cf. Ruhn. p. LXXXIX-XC.

(48) Cf. Ruhn. in Rutil. Lup. p. 32-34.

(49) Orationem suam in Androtionem summa cura elaboravit Demosthenes, quippe quem non fugeret sibi certandum esse cum Isocratis discipulo. Hac de re Ruhn. p. LXXIV citat Scholiast. in Hermog. p. 401 : ἐπετήδευσεν—κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου. Addam Scholiast. illum esse Max. Planud. (Cf. Walz. Rh. gr. T. V, p. 212) in Hermogen. De Formis, I, *ibid.* p. 513-514 ; Ἰσοκράτους μαθητὴν εἶναι λέγουσιν Ἀνδροτίωνα, καὶ ἦν, ὡς φησιν ὁ ῥήτωρ (Demosth. contra Androt.) τεχνίτης τοῦ λέγειν· ἐπετήδευσεν οὖν ὁ Δημοσθένης κεκαλλωπισμένον ἐργάσασθαι (sic Cod. Par. 2916; ποιῆσαι exhibet Cod. Par. 2977; ἐρήσεσθαι Cod. Mon.) τὸν κατ' Ἀνδροτίωνος, ἀντιφιλοτιμούμενος πρὸς Ἰσοκρατικὸν (Ald. Par. Ἰσοκράτην, perperam) ῥήτορα παρίσους χρώμενον κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου.

Nonnulla lectu digna tradit Joann. Siceliot. Schol. in Hermogen. De Formis, I : ὁ Ἀνδροτίων Ἰσοκρατικὸς ἦν ῥήτωρ, καὶ οἱ πλείους τῶν ἱδικαστῶν· ἑκατὸν γὰρ ἔτη διδάξας Ἰσοκράτης σχεδὸν τῶν πολιτῶν πάντων διδάσκαλος ἦν, καὶ τῶν ὑπὲρ τούτους. Δείκνυσιν οὖν ὁ ῥήτωρ διὰ τῆς τῶν ἰσοτήτων εἰσβολῆς τοῖς Ἰσοκρατικοῖς, ὡς οὐ δυσχερὲς τὰ τοιαῦτα καλλύνειν, εἴ τις βούλοιτο δηλοῦν· παιδικὸν δὲ μᾶλλον τὸ πρᾶγμα καὶ οὐ σπουδῆς ἄξιον· διὸ καὶ παραδείξας αὐτὸ, ὡς ἔστι ῥᾶδιον, εὐθὺς ἀπέστη καταγέλαστον ἀποφήνας τὸν περὶ ταῦτα σπουδάζοντα. Δεύτερον ὁ Δημοσθένης μὲν ἔστιν ὁ τοῦ λόγου πατήρ, Διόδωρος δὲ ὁ χρώμενος ἰδιώτης ἀνήρ· μέθοδος δὲ τῷ ποιητῇ τοῦ λόγου ἡττάσθαι διὰ ἰδιώτου τὸν Ἀνδροτίωνα ῥήτορα ὄντα ἐκ τῶν οἰκείων ἐπιτηδευμάτων, αὐτοῦ δηλαδή τοῦ προσποιητοῦ

XVIII

ton (50), Cydias (51), Æsion (52), Philinus (53),

κάλλους· εὐκαταφρονητότερον γὰρ τὸ καὶ ὑπὸ ἰδιώτου δυνάμενον κατορθοῦσθαι· τρίτον, μιμηλὸν πρᾶγμα ἢ ῥητορικὴ· καὶ πᾶν ὑποκρίνεται τὸ ὑποπίπτον αὐτῇ μέχρι τοῦ εἰκότος· οἶδε γὰρ, ὅτι τὸ ὑπὲρ τοῦτο χαμαῖζήλον καὶ ψυχρόν· διὸ μιμεῖται μὲν τὸν Ἰσοκράτην ῥήτορα, ὡς αὐτὸν ἐκείνους εἶναι δοκεῖ τὸν Ἀνδροτίωνα κατὰ τὴν ἀρχήν, ἡνίκα προσακτικώτερα τὰ τῶν ἀκροατῶν περὶ τὴν ἰδέαν τοῦ λόγου· ἀφίσταται δὲ ἡνίκα περὶ τῶν ἐγκαλουμένων ποιοῦνται τὴν προσοχήν κτλ. L. I., t. VI, p. 329-330. Cf. Anonym. Schol. in Hermogen. De Formis, I, ibid. t. VII, p. 1038-1039.

Hæc prima fuit judicialis generis oratio quam Demosthenes scripserit, Διοδώρῳ τῷ κρίνοντι τὸ ψήφισμα παρανόμων, Dionys. Halic. I Epist. ad Ammæum, § IV. Erat septem et viginti annos natus, Aul. Gell. XV, 28 : « illud adeo ab utriusque oratoris studiosis animadversum et scriptum est, quod Demosthenes et Cicero, pari ætate, illustrissimas orationes in causis dixerint, alter κατὰ Ἀνδροτίωνος καὶ κατὰ Τιμοκράτους, septem et viginti annos natus; alter anno minor pro P. Quintio, septimoque et vicesimo pro Sex. Roscio. »

Mordacem fuisse Androtionem arguit fragmentum quod laudat Aristot. Rhet. III, 4 : εἰσι δ' εἰκόνες, οἷον ἦν Ἀνδροτίων εἰς Ἰδριέα, ὅτι ὁμοῖος τοῖς ἐκ τῶν δεσμῶν κυνιδίοις. Ἐκεῖνά τε γὰρ προσπίπτοντα δάχνει, καὶ Ἰδριέα λυθέντα ἐκ τῶν δεσμῶν εἶναι χαλεπόν.

(50) Sycophanticæ curam dedisse Aristogitonem docent prolegom. Hermogen. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. VII, p. 14-15. Cf. Anonym. Epitom. Rhetor. ibid. t. III, p. 610. Accusavit Æschinem et Timarchum (Syrian. Schol. in Hermogen., De Statibus, ibid. t. IV, p. 708); Demosthenem (Marcellin. Schol. ibid. p. 472); Hyperidem (Anonym. Schol. in Hermogen. De Lav. III, 10, ibid. t. VII, p. 781.). Fragmenta orationis in Hyperidem suppeditat Gregor. Corinth., Schol. in Hermogen., De Methodo, ibid. t. VII, p. 1272 : ἀλλὰ καὶ Ἀριστογείτων ἐν τῷ κατὰ Ὑπερίδου λόγῳ οὕτω φησί: περὶ μὲν οὖν τοῦ παρανόμου ἱκανὰ καὶ τὰ εἰρημένα ἐν τῷ παρόντι· ἂν μὴ τι ὕστε-

Menesæchmus (54), Democles (55), Callicrates (56),

ρον ἀναμνησθῶ, εἴτα μετ' ὀλίγα, ὥσπερ ἀναμνησθεὶς πάλιν φησὶν· οἱ γὰρ ἐπιβουλεύοντες τῇ δημοκρασίᾳ, ἡσυχίας μὲν οὔσης κατὰ τὴν πόλιν καὶ τοῦ δήμου ἀθορύβως καὶ ἀσφαλῶς πολιτευομένου, ἀναγκάζονται μηδὲν παρακινεῖν, ἀλλ' ἐπακολουθεῖν τοῖς νόμοις, καὶ τὰ λοιπά. Idem, ibid. p. 1204 : κατὰ δὲ αἰτιολογίαν, ὡς ὁ Ἀριστογείτων πρὸς τὸν Ὑπερίδην· ἐκείνου γὰρ ἐρωτήσαντος εἰ ἔγραψε τοὺς δούλους ἐλευθέρους εἶναι, αὐτὸς ἀποκρίνεται, ἵνα μὴ ἡμεῖς δουλεύσωμεν.

Aristogitonis genus dicendi frigidum et inane fuit; Hermog., De Formis, II, Rh. gr. Walz. t. III, p. 363 : καὶ μὴν καὶ τὸ πρὸ τῶν ἀποδείξεων λοιδορίαις ἢ σφοδρότησιν εἰκῇ κεχρησθαι (Cod. Mon. Vind. χρῆσθαι), ἢ ἔνθα ὀλως μηδενὸς τοιούτου δεῖ, καθάπερ εἶδωθεν Ἀριστογείτων ποιεῖν, φαινομένη τίς ἐστίν, οὐ μὴν οὔσα δεινότης· ὑπόκεινον γὰρ καὶ ψυχρὸν μᾶλλον τὸ τοιοῦτον. Idem, De Formis, I, ibid. p. 235-236 : παραδείγματα δὲ τῆς ἀπαρामυθήτου τραχύτητος παρὰ μὲν τῷ Ῥήτορι καὶ πάννυ, ὡς ἔφην, ἐστὶ σπάνια (Cod. Vind. ἐστίν, ὡς ἔφην, σπάνια. Mon. : ἐστίν, ὅπερ ἔφην, σπάνια)· ὁ δὲ Ἀριστογείτων σοὶ ἀφθονα παρέξεται, νῆ Δία, εἰ βούλοιο καὶ παρ' ἐκείνου λαβεῖν παραδείγματα. Quæ confirmat Anonymus, orationem Aristogitonis adversus Demosthenem citans, Schol. in Hermog. De Formis I, ibid. t. VII, p. 1021 : καὶ ἀκόσμητον μὲν λόγον καλεῖ τὸν τραχύτητος μόνης ἀνάπλεον, οἷα δὲ πολλὰ παρὰ τῷ Ἀριστογείτονι ἐστίν ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους, ἅμα δὲ πιθανότητι προϊόντα τὸν ἠθικὸν τε καὶ ἀληθινόν. Conviciis in eum Phocion non abstinuit, Plutarch. in Phoc. X : Ἀριστογείτονος δὲ τοῦ συκοφάντου, πολεμικοῦ μὲν ὄντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ παροξύνοντος (in Phot. Bibl. Cod. CCXLV, ad margin. παροξύναντος) ἐπὶ τὰς πράξεις τὸν δῆμον, ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ προσελθόντος ἐπὶ βακτηρίᾳ τὸ σκέλη καταδεδεμένου, πόρρωθεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βήματος ἰδὼν ὁ Φωκίων, ἀνέκραγε· γράφε καὶ Ἀριστογείτονα χωλὸν καὶ πονηρὸν. Eumdem lacescit Apsines, Ars Rhet. De exordio : ἔγραψεν ὁ Ἀριστογείτων μισθοῦ μυεῖν, καὶ κρίνεται. Ἀρμόσει γὰρ εἰσβαλεῖν οὕτως Ἀριστογείτονι τούτῳ οὐκ ἔρκει τὰ ἄλλα σύμπαντα, οὐ νόμων καταλύσεις, ὅφ' ὧν ἀπείργεται τῆς πολιτείας, οὐ κλοπαὶ δημόσιαι, οὐ τὰ ὀφλήματα, οὐ τὴν αἰτίαν παρασχεῖν αὐτὸν καὶ τῆς

XX

Leosthenes , Charisius (57), Euthias (58), Lacri-

ἀπορίας, ἀλλ' ἔτι καὶ τοῖσδε ἐπετόλμησεν. Rh. gr. Walz. t. IX, p. 497. Cf. Ruhnk. p. LXXVI.

(51) Ruhnk. Hist. crit. p. LXXIV.

(52) Condiscipulus fuit Demosthenis quem semper in maxima admiratione habuit, teste Hermippo apud Plutarch. in Dem. XI. Hujus dictum de Atheniensibus laudat Aristot. Rhet. III, 10 : Αἰσίων δὲ, ὅτι εἰς Σικελίαν τὴν πόλιν ἐξέχεαν. Quod esse verum constat, quum loqueretur de sicala expeditione; Isocrat., De pace, XX, ed. Coray... ἐν Σικελίᾳ δὲ (subint. ἀπώλεσαν) τέτταρα μυριάδας, καὶ τριήρεις τετταράκοντα καὶ διακοσίας. Cf. Ruhnk. p. LXXV.

(53) Philini orationum quas memorat Harpocratio tertia est: Κροκωνιδῶν διαδicasία πρὸς Κοιρωνίδας. Hac de re Ruhnk. p. LXXV citat Lex. Rhet. ms.: Κορωνιάδαι· γένος Ἀθήνησιν ἱερὸν ἀπὸ Κάνωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς Κόρωνος. Καὶ Κορωνίδαι, γένος ἱερὸν Ἀθήνησιν· ἀμφοτέρω δ' ἦσαν παῖδες Τριπτολέμου. Quæ verba sic corrigit ex Harpocrat.: Κοιρωνίδαι· γένος Ἀθήνησιν ἱερὸν ἀπὸ Κοίρωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς Κρόκωνος· καὶ Κροκωνίδαι, κτλ. Apud Bekker. Anecd. I, p. 273: Κοιρωνίδαι· γένος Ἀθήνησιν, ἀπὸ Κοίρωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς Κρόκωνος· καὶ Κροκωνίδαι γένος ἱερὸν Ἀθήνησιν· ἀμφοτέρω δὲ ἦσαν παῖδες Τριπτολέμου. Hinc sannandus Suidas apud quem legitur Κυρωνίδαι, et Athen. X, p. 425, B: οἱ δὲ οἰονόπται οὗτοι ἐφεώρων τὰ ἐν τοῖς δείπνοις, εἰ κατ' ἴσον πίνουσιν οἱ συνόντες. Καὶ ἦν ἡ ἀρχὴ εὐτελής, ὥς ὁ ῥήτωρ φησὶ Φιλίνος ἐν τῇ Κροκωνιδῶν διαδicasίᾳ, κτλ.

Nonnulla furtim a Demosthene Philinum mutuatum fuisse narrat grammaticus quidam apud Clement. Alexandr. Strom. VI, p. 626, ed. Paris.: πάλιν Δημοσθένους εἰπόντος· « ὅση μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σπουδὴ περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἶμαι πάντας ὑμᾶς ἡσθῆσθαι. » Φιλίνος τε ὁμοίως· « ὅση μὲν, ὧ ἄνδρες δικασταί, σπουδὴ καὶ παράταξις γεγένηται περὶ τὸν ἀγῶνα τουτονὶ, οὐθ' ἓνα ὑμῶν ἀγνοεῖν ἡγοῦμαι. Cf. Ruhnk. p. LXXV-LXXVI.

(54) Menesæchmi genus dicendi erat diffusum et frigidum,

tus (59). Factionum concertationes latissimum eloquentiæ dabant campum, in quo omnis vir-

Dionys. Halic. in Dinarch. XI: Ἑρμεία (ex Sylburg. et H. Vales. in Harpocr., pro vulgata lectione EIMIA) ἐμπορίου ἐπιμελέτη, περὶ τῶν κατηγορηθέντων ἀπολογία· « Δέομαι ὑμῶν, ὦ ἄνδρες. » Ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρος εὗροι τις ἂν οὐκ ὄντα τὸν λόγον Δεινάρχου· ὑδαρῆς τε γὰρ, καὶ ἀσθενής, καὶ ψυχρός ἐστίν· ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὸν ἂν τις θείῃ Δημοκλείδου, ἢ Μενεσαίχμου, ἢ τῶν ἄλλων τῶν τοιοῦτων τινός. Ἀφαιρούμαι δὲ καὶ τοὺς περὶ Μενεσαίχμου λόγους ἀμφοτέρους αὐτοῦ, ubi merito censet Ruhn. legendum ὑπὲρ Μενεσαίχμου, ut sit *adversus* Menesæchmum, non *pro* Menesæchmo; quum a Suida v. πραγματεία laudetur Dinarchi oratio *contra* Menesæchmum. Cf. Ruhn. p. LXXVII-LXXVIII.

(55) Ruhn. Hist. crit. p. XCI-XCII et in Rutil. Lup. p. 8.

(56) Idem, Hist. crit. p. XC-XCI.

(57) Grammaticum veterem Bibl. Coisl. p. 489 citat Ruhn. Hist. crit., p. XCH, in quo legitur Χάρις. Bekker reponit Χάρης, Anecd. I, p. 191: Ὀργεῶνές εἰσιν οἱ κοινωνοῦντες ἀλλήλοις Θεῶν ἢ ἡρώων ἐν ἱεροῖς, καὶ κοινῇ θυηπολοῦντες, ὡς Χάρης λέγει ἐν τῷ κατὰ Διονυσίου, κτλ. Idem in indice, p. 1440: « Chares— quem Charisium esse in Cod. Marc. 433 testatur Morellius Bibl. Ms. I, p. 304. » Cf. Ruhn. in Rutil. Lup. p. 37.

(58) Phrynes accusator fuit, Athen. XIII, p. 590, D-E: ἦν δὲ ἡ Φρόνη ἐκ Θεσπιῶν· κρινομένη δὲ ὑπὸ Εὐθείου τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἀπέφυγε. Διόπερ ὀργισθεὶς δ' Εὐθείας οὐκ ἔτι εἶπεν ἄλλην δίκην, ὥς φησιν Ἑρμιππος· ὁ δὲ Ὑπερίδης συναγορεύων τῇ Φρόνῃ ὡς οὐδὲν ἦνυε λέγων, ἐπιδόξοι τε ἦσαν οἱ δικασταὶ καταψηφισόμενοι, παραγαγὼν αὐτὴν εἰς τοῦμφανές, καὶ περιβῆρῆξας τοὺς χιτωνίσκους γυμνά τε τὰ στερνὰ ποιήσας, τοὺς ἐπιλογικούς οἴκτους ἐκ τῆς ὀψεως αὐτῆς ἐπεβῆρτόρευσε, δεισιδαιμονῆσαι τε ἐποίησεν τοὺς δικαστάς τὴν ὑποφῆτιν καὶ ζάχορον Ἀφροδίτης ἐλέω χρησαμένους μὴ ἀποκτείνειν.

(59) Hunc totum cognoscere possumus ex oratione Demosthenis *adversus* eum. Lacritum inter Isocratis discipulos inscribit Photius, Bibl. Cod. CCLX. Ipse magister fuit Archiæ quem Antipater misit ad comprehendendum Demo-

tus ejus cognosci posset : hæc fuit quasi quædam Eloquentiæ robusta maturitas.

Mortuo Alexandro, victisque apud Cranonem Atheniensibus, Antipater ne inanissimam quidem libertatis speciem superesse passus est. Subinde invalescere cœperunt quædam remissiora dicendi genera (60). Exstincta enim libertate, elanguit eloquentia; nisi quod per Asiam, apud Rhodios atque aliarum insularum cives, movit lacertos; adeo ut senectus ejus, novo sub cœlo, visa sit revirescere. Hinc ætas oratorum Asiaticorum et Rhodiorum; qui tamen declamatōres potius quam oratores dicendi sunt.

Rerum potitus Antipater judicia oratorumque certamina sustulit (61), ipsosque oratores Athenis et in reliqua Græcia necari jussit (62). Veri tamen simile videtur in comitali conventu, sive Thermi (63) apud Ætolos, sive

sthenem; Plut. in Dem. XXVIII: Ἑρμιππος δὲ τὸν Ἀρχίαν ἐν τοῖς Λακρίτου τοῦ ῥήτορος μαθητὴν ἀναγράφει.

(60) Cic. De Orat. II, § 23.

(61) Suidas, v. Δημάδης. (Ἀντίπατρος) κατέλυσε τὰ δικαστήρια καὶ τοὺς ῥητορικοὺς ἀγῶνας.

(62) Incertus est numerus interfectorum oratorum. Legitur enim in prolegom. Hermogen. De Statibus: τῶν δὲ Μακεδονικῶν πραγμάτων κατισχυσάντων, Ἀντίπατρος ἐννεμήκοντα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς ἀνείλε ῥήτορας, καὶ χιλίους ὀκτακοσίους ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. Rh. gr. Walz., t. VII, p. 6. Sopater, Schol. in Hermogen. Rhetor.: ἤκμασε δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἐν τῇ δημαγωγίᾳ κατὰ τὸν Δημοσθένους καιρὸν ἡ ῥητορικὴ· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τῆς Ἀντιπάτρου βασιλείας, ἤνικα Ὑπερίδης μὲν ἐγλωσσομήθη, Δημοσθένης δὲ ἀπέθανεν· ἐννεμήκοντα δὲ καὶ ὀκτὼ λέ-

Ægii et Sicyone (64) apud Achæos, politicam eloquentiam multum valuisse; sed, quum intercederint orationes quas dictas fuisse constat in horum populorum conciliis (65), vel a legatis quos aliæ ad alias civitates Romamque mitte-

γονται ἐκδοθῆναι ἐξ Ἀθηνῶν ῥήτορες· πάμπολλοι δὲ ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος. Ibid. t. V, p. 8. Apud utrumque exaggeratus videtur numerus. Longe aliter Auctor Schol. in Aphthon., ibid. t. II, p. 683 : καὶ ἐπίσημον τὸ τῆς ῥητορικῆς ὄνομα ἐποίησαν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ὅτι μετὰ τὰ Μακεδονικὰ ἐσθῆσθη τὸ τῶν ῥητόρων ὄνομα, καὶ φευκτὸν καὶ βαρὺ καὶ δλοκίνδυνον ἐδόκει. Ἀντίπατρος δὲ ἐξ Ἀθηνῶν ῥήτορας ἀπέκτεινε δύο, καὶ ἑκατὸν ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος. Apud Spengel, l. l. p. 226, pro *duo* reperias *quadraginta*, quamquam eodem schol. nititur : Ἀντίπατρος δὲ ἐξ Ἀθηνῶν ἀπέκτεινε μ. Neque meliori conditione usa est philosophia, cui Sophocles decreto silentium indixit, Diogen. Laert. V, 38 : Σοφοκλέους τοῦ Ἀμφικλείδου νόμον εἰσενεγκόντος, Μηδένα τῶν φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, ἂν μὴ τῇ Βουλῇ καὶ τῷ Δήμῳ δόξῃ· εἰ δὲ μὴ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. Cf. Pollux, IX, 42.

(63) De Thermico conventu, vide Polyb. V, 8; XVIII, 31; XXVIII, 4, ed. Didot.

(64) Polyb. IV, 7. Idem, V, 1 : δ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἐνδεῆς ὢν σίτου καὶ χρημάτων εἰς τὰς δυνάμεις, συνῆγε τοὺς Ἀχαιοὺς διὰ τῶν ἀρχόντων εἰς ἐκκλησίαν. Ἀθροισθέντος δὲ τοῦ πλήθους εἰς Αἴγιον κατὰ τοὺς νόμους, ὁρῶν τοὺς μὲν περὶ Ἄρατον ἐθελοκακοῦντας, διὰ τὴν περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας γεγενημένην εἰς αὐτοὺς τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν κακοπραγμοσύνην· τὸν δ' Ἐπῆρατον ἀπρακτον ὄντα τῇ φύσει, καὶ καταγιωσκόμενον ὑπὸ πάντων. . . Πείσας οὖν τοὺς ἀρχοντας μεταγαγεῖν τὴν ἐκκλησίαν εἰς Σικυῶνα. . . παρεκάλει μένειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς αἵρέσεως.

(65) 1° Thermi; Polyb., XVIII, 31 : Τοῦ δὲ βασιλέως συγκαταθεμένου τοῖς ὑποδεικνυμένοις, εὐθέως ἀπ' ἐκεῖνου χωρισθέντες, ἦκον ἐπὶ τὴν τῶν Θερμικῶν σύνοδον· καὶ παρελθόντες εἰς τὰ πλῆθη, παρεκάλουν τοὺς Αἰτωλοὺς διὰ πλειόνων, μείναι ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς αἵρέσεως, καὶ διαφυλάττειν τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίαν, κτλ. Idem,

bant (66); qualis illa fuerit eloquentia definire in promptu non est. Quæ enim Arati (67), Philopœmenis (68), Lycortæ (69), Aristæni (70), Chlæneæ (71), Lycisci (72) etc. orationes apud histori-

Reliquiæ lib. XXVIII, 4 : καὶ πάλιν ἐκεῖ συναχθείσης αὐτοῖς τῆς ἐκκλησίας εἰς Θέρμον, παρελθόντες εἰς τοὺς πολλοὺς παρακλητικούς καὶ φιλανθρώπους διετίθεντο λόγους, κτλ.

2^ο Ægii; Polyb., IV, 26 : οἱ δ' Ἀχαιοὶ, συνελθόντες εἰς τὴν καθήκουσαν σύνοδον, τό τε δόγμα πάντες ἐπεκύρωσαν, καὶ τὸ λάφυρον ἐπεκήρυξαν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν. Προσελθόντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν βουλὴν ἐν Αἰγίῳ, καὶ διαλεχθέντος διὰ πλειόνων, τὰ ῥηθέντα μετ' εὐνοίας ἀπεδέξαντο, κτλ. Ibid. 82 : Δι' ἃ δὴ καὶ πείθει Φίλιππον, παραγενέσθαι πρὸς τὰς τῶν Ἀχαιῶν ἀρχαιρεσίας εἰς Αἰγιον... Πεισθέντος δ' αὐτῷ τοῦ βασιλέως, παρὼν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν, οἷς δ' ἀναιτινόμενος, μόλις μὲν ἤνυσε, κατεκράτησε δ' οὖν ὅμως τοῦ γενέσθαι στρατηγὸν Ἐπήρατον Φαραϊέα· τὸν δὲ Τιμόξενον ἐκπεσεῖν, τὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἄρατον εἰσαγόμενον. Cf. XVI, 27; Reliq. lib. XXVIII, 3.

(66) Polyb. Reliq. lib. XX, 9; XXII, 1; præsertim XXIV, 1 : Κατὰ τὴν θ' καὶ μ' Ὀλυμπιάδα πρὸς ταῖς ρ', εἰς τὴν Ῥώμην ἡθροίσθησαν πρεσβειῶν πλῆθος ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, ὅσον οὐ ταχέως πρότερον. Cf. sqq.

(67) Polyb. IV, 8 : Ἄρατος γὰρ ἦν τὰ μὲν ἄλλα τέλειος ἀνὴρ εἰς τὸν πραγματικὸν τρόπον. Καὶ γὰρ εἰπεῖν καὶ διανοηθῆναι καὶ στέξαι τὸ κριθέν δυνατός. Idem, ibid. 14 : οὐ μὴν ἄλλ' ἅμα τῷ προελθόντα τὸν Ἄρατον ἀναμνησθαι μὲν τῶν προπεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων πρότερον αὐτῷ, φέρειν δ' ἀπολογισμοὺς περὶ τῶν ἐγκαλουμένων, ὥς οὐ γέγονεν αἷτιος τῶν συμβεβηκότων, αἰτεῖσθαι δὲ συγγνώμην, εἰ καὶ τι παρεώρακε κατὰ τὸν γενόμενον κίνδυνον, οἶεσθαι δὲ δεῖν καὶ καθόλου σκοπεῖσθαι τὰ πράγματα μὴ πικρῶς, ἀλλ' ἀνθρωπίνως. Cf. V, 16; Plutarch. in Arat. L.

(68) Tit. Liv. XXXV, 37 : « Philopœmen, audita cæde tyranni, profectus Lacedæmonem, quum omnia turbata metu invenisset; evocatis principibus, et oratione habita, qualis habenda ab Alexameno fuerat, societati Achæorum Lacedæ-

carum rerum scriptores memorantur; eæ, quamvis personis rebusque apprime accommodentur, scribentis, nequaquam autem dicentis testificantur facundiam.

Dinarchus, qui vicesimo quinto vel sexto ætatis anno, Demosthene florente, scribere incepit (73), nihil proprium habuit; quippe qui Lysiam, Hyperidem, aliosque studuerit imitari (74). Demosthenem in primis sectatus, ad hujus perfectissimam eloquentiam propius accessit quam cæteri; adeo tamen principi Græciæ oratorum dissimilis fuit, ut *agrestis Demosthenes* diceretur (75). Demetrius Phalereus, ultimus fere ex Atticis qui dici possit orator (76), inclinavit eloquentiam quæ, e Piræo vix evecta, omnes

monios adjunxit. » Idem Achæos ad armorum cultum impulit, Polyb. XI, 9; Megalopolitenses allocutus est, Plutarch. Philopœmen. V; una cum Lycorta orationem habuit, Polyb. Reliq. lib. XXIII, 10.

(69) Vide apud Tit. Liv. XXXIX, 36, orationem qua Lycortas respondit Appio. Vide verba quibus Achæis suasit, ut Spartam in fœdus reciperent, apud Polyb. Reliq. lib. XXV, 1; orationem cum Philopœmene habuit, ibid. lib. XXIII, 10.

(70) Cf. orationes quibus Aristænus hortatus est 1º Achæos, ut cum Romanis societatem amicitiamque facerent, Tit. Liv. XXXII, 19-21; 2º Romanos, ut a Nabide recuperarent Argos et Græciæ res constituerent, ibid. XXXIV, 24.

(71) Polyb. Reliq. lib. IX, 28-31.

(72) Idem, ibid. 32-39.

(73) Dionys. Halic. in Dinarch. IV.

(74) Idem, ibid. V.

(75) Dionys. Halic. ibid. VIII : μάλιστα δ' αὐτοῦ λείπεται τῇ συμμετρίᾳ καὶ τῷ καιρῷ πρέποντι... Δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ

peragravit insulas atque tota Asia peregrinata est (77). Æschines, Athenis egressus, propter ignominiam iudicii, Rhodum se contulit, ubi dicendi ludum aperuit; dum Hegesias Magnes atticæ eloquentiæ integritatem corrumpibat (78). Tunc exstiterunt *Asiani*, inflati et inanes, quibus iudicium maxime ac modus defuit (79); *Rhodii*, neque attice pressi, neque asiane abundantes; ut tamquam mediis essent, atque ex utrisque mixti (80). Per hæc tempora, apud Rhodios orator fere nullus inclaruit (81); apud Asianos contra, præter Hegesiam, occurrunt Cleochares, Daphnis, Myron, Sosicrates (82). Romam interea missi academicus Carneades, stoicus Diogenes Babylonius, peripateticusque Critolaus, eo Athenarum studia intulerunt (83). Quorum adventu, præsertimque divina quadam in Carneade dicendi copia, su-

ἄγροικόν τινες Δημοσθένην ἔφασαν εἶναι, κατὰ τὸ ἑλλειπὲς τῆς οἰκονομίας· ταύτην περὶ αὐτοῦ τὴν δόξαν λαβόντες.

(76) Quinctil. X, 1.

(77) Cic. Brut. XIII.

(78) Strab. XIV : Ἠγησίας τε ὁ ῥήτωρ, ὃς ἤρξε μάλιστα τοῦ Ἀσιανοῦ λεγομένου στόλου, παραφθειράς τὸ καθεστηκὸς ἔθος τὸ Ἀττικόν, p. 446, ed. Casaub. 1587.

(79) Quinctil. XII, 10.

(80) Idem, ibid.

(81) Cf. Westermann, l. I., t. I, p. 165.

(82) Vide Ruhnck. Hist. crit., p. XCIII et ad Rutil. Lup., p. 5, 30, 52; ubi fragmenta reperias, pauciora tamen quam ut illorum oratorum dicendi rationem iudicemus. Quod ad Hegesiam adtinet legendus Ruhnck. ibid. p. 25, sqq.

(83) Aul. Gell. VII, 14 : « Animadversa eadem tripertita va-

bito facta est apud Romanos mutatio morum.

Deleta Corintho, totaque Græcia in romanæ provinciæ formam redacta (84), libertatem legesque incolumes Athenienses retinuerunt (85). Mithridatici tamen belli tempore, a Romanis primi inter Græcos desciverunt, imperabantque in urbe Aristio (86), in Piræo Archelaus (87); quum Sylla portum obsidione cinxit, Athenasque fame pres-

rietas est in tribus philosophis, quos Athenienses Romam ad senatum populumque romanum legaverant impetratum, uti multam remitterent quam fecerant propter Oropi vastationem: ea multa fuerat talentum fere quingentum. Erant isti philosophi Carneades ex Academia, Diogenes stoicus, Critolaus peripateticus; et in senatum quidem introducti, interprete usi sunt C. Acilio senatore; sed ante ipsi seorsum quoque quisque ostentandi gratia, magno conventu hominum dissertaverunt. Tum admirationi fuisse aiunt Rutilius et Polybius philosophorum trium sui cujusque generis facundiam. Violenta, inquit, et rapida Carneades dicebat; scita et teretia Critolaus; modesta Diogenes et sobria. »

(84) Cf. Ahrens, *de Athenarum statu politico et litterario, inde ab Achaici foederis interitu usque ad Antoninorum tempora*; Procemium, § 1-4..; Gottingæ, 1829, in 4°.

(85) Strabo, Lib. IX: 'Ρωμαῖοι δ' οὖν παραλαβόντες αὐτοὺς δημοκρατούμενους, ἐφύλαξαν τὴν αὐτονομίαν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐλευθερίαν, p. 274, ed. Casaub. 1587.

(86) De Aristione, cf. Athen. lib. V. p. 211 sqq. ubi vocatur Athenio, de quo Casaub. cap. XIII, p. 232: « Fuit hic nebulo binominis. . . peculiari more omnium qui jus civitatis fraude acquirebant; semper enim παρέγγραφοι cives novum nomen in censum et tabulas publicas deferebant, non illud quo ante noscebantur. Ergo iste, infans quidem et dum servit servitutem, appellatur *Athenio*; postea vero Aristio appellari cœpit: παρέγγραφος Ἀθηναίων πολίτης γενόμενος.... Theophrastus in

sas tandem expugnavit (88). Ingenti peracta cæde, urbem non prorsus evertit (89); sed, tantam post cladem, exortisque civilibus bellis, multa mala perpessæ, scholis tantummodo Athenæ insignes fuerunt. Eo, ut philosophiæ operam darent, Ciceronem aliosque Romanos summis functos honoribus se contulisse legimus (90). Ibi enim multi tunc florebant philosophi; dum nulli pene alicujus nominis rhetores occurrerent; adeo ut in Asiam

Notationibus morum, cap. de maledicentia: ὁ μὲν πατήρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο· ἐγένετο δ' ἐν τοῖς στρατιώταις Σωσίστρατος, ἐπειδὴ εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφη. Hæc est ratio cur istum alii Athenionem, alii Aristionem nominent, ut Plutarchus et Appianus. » De hac nominis varietate, cf. P. Victor. Var. Lect. l. 25, c. 24; Wyttenb. Animadv. ad Plutarch. Moral. Vol. II, p. I, p. 392.

(87) Cf. Appian., Bell. Mithridat. XXVIII-XLI; Ahrens, l. I. p. 4, not. 3.

(88) Plutarch. Syll. XIV: ἑλεῖν δὲ τὰς Ἀθήνας αὐτός φησιν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι, Μαρτίαις Καλάνδαις, ἥτις ἡμέρα συμπύπτει μάλιστα τῇ νομηνίᾳ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός, κτλ. Cf. Ahrens, ibid. p. 7, not. 3.

(89) Maxima pars Athenarum flammis consumpta est, Plutarch. ibid.: εἶχε δὲ καὶ τὸν Πειραιᾶ μετ' οὐ πολλὸν χρόνον ὁ Σύλλας, καὶ τὰ πλείστα κατέκαυσεν· ὧν ἦν καὶ ἡ Φιλωνος ὀπλοθήκη, θαυμαζόμενον ἔργον. Appelliconis bibliotheca potitus est; ibid., XXVI: ἀναχθείς δὲ πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐξ Ἐφέσου, τριταῖος ἐν Πειραιεῖ καθωρμίσθη· καὶ μνηθεὶς ἐξεῖλεν ἑαυτῷ τὴν Ἀπελλίκωνος τοῦ Τηίου βιβλιοθήκην, ἐν ᾗ τὰ πλείστα τῶν Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου βιβλίων ἦν, οὕτω τότε σαφῶς γνωριζόμενα τοῖς πολλοῖς.

(90) Cic. Brut. XCI: « Quum venissem Athenas, sex menses cum Antiocho, veteris Academiae nobilissimo et prudentissimo philosopho, fui; studiumque philosophiæ nunquam intermissum, a primaque adolescentia cultum et semper auctum,

et Rhodum proficiscerentur, qui eloquentiæ curam tempusque impendere studebant (91).

Rhodos inter oratores primas tenuerunt Apollonius Molon (92), Hermagoras, Artamenes, Aristocles, Philagrius (93). Asiani multo plures memorantur: Menecles et Hierocles (94), quorum utriusque orationes fuerunt, ut in asiatico genere, laudabiles (95); Æschylus Cnidius et Milesius Æschines, in quibus erat admirabilis orationis cursus, ornata sententiarum concinnitas non erat (96); Menippus Stratonicensis (97), illis temporibus disertissimus, ut in Atticis numerari possit; Dionysius Magnes, Adramyttenusque Xenocles, in Asia rhetorum principes, quibus-

hoc rursus (summo auctore et doctore renovavi.) De Panætii romanis et græcis auditoribus, cf. Lynden, De Panæt. I, § 12, 13.

(91) Cf. Ahrens, l. l. pars II, cap. I, § 31, succincta scholarum historia, p. 66-67.

(92) Cic. Brut. XCI.

(93) Dionys. Halic. in Dinarch. VIII: οἱ μὲν Ὑπερίδην μιμούμενοι, διαμαρτόντες τῆς χάριτος ἐκείνης καὶ τῆς ἀλλης δυνάμεως, αὐχμηροὶ τινες ἐγένοντο, οἷοι γεγόνασι Ῥοδιακοὶ ῥήτορες, οἱ περὶ Ἀρταμένην, καὶ Ἀριστοκλέα, καὶ Φιλάγριον καὶ Μόλωνα.

(94) Cic. De Orat. II, 23: « Alabandensem illum Meneclem et ejus fratrem Hieroclem, quos ego audiui, tota imitatur Asia. »

(95) Idem, Brut. XCV.

(96) Idem, ibid.

(97) Strab. XIV: κἀνταῦθα δ' ἀνὴρ ἀξιόλογος γεγένηται ῥήτωρ Μένιππος κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν. . . . ὃν μάλιστα ἐπαινεῖ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ῥητόρων, ὧν ἡχροάσατο Κικέρων, ὡς φησιν ἐν

cum assiduissime fuit Tullius (98). Attica autem eloquentia jam diu evanuerat, adeo ut inter oratores vix collocandi sint Demetrius Syrus (99), Menedemus (100), Gorgias Atheniensis (101), Parmenes (102), Amphicrates (103), Matris (104).

τινι γραφῇ αὐτοῦ (vett. lib. αὐτὸς), συγχρίνων Ξενοκλεῖ καὶ τοῖς κατ' ἐκείνον ἀκμάζουσιν, p. 454, ed. Casaub. 1587.

(98) Cic. Brut. XCI.

(99) Idem, ibid. : « Eodem tamen tempore Athenis apud Demetrium Syrum, veterem et non ignobilem dicendi magistrum, studiose exerceri solebam. »

(100) Cic. De Orat. I, 19 : « Disputabant contra disertihomines, Athenienses, et in re publica causisque versati, in quis erat etiam is, qui nuper Romæ fuit, Menedemus, hospes ineus, etc. »

(101) De Gorgia, vide Ruhnck. præf. ad Rutil. Lup. p. X sq., et infra, De Rhetor. § IV.

(102) Cic. Brut. XCVII; Orator, XXX.

(103) Hujus meminit Plutarch. in Lucull., XXII : ἐτελεύτησε δὲ παρὰ τῷ Τιγρᾶνι καὶ Ἀμφικράτῃς ὁ ῥήτωρ· εἰ δεῖ καὶ τούτου μνήμην τινὰ γενέσθαι διὰ τὰς Ἀθήνας. Λέγεται γὰρ φυγεῖν μὲν αὐτὸν εἰς Σελεύκειαν τὴν ἐπὶ Τίγριδι· δεομένων δ' αὐτοῦ σοφιστεύειν, ὑπεριδεῖν, καταλαζονευσάμενον, ὥς οὐδὲ λεκάνῃ δελφίνα χωροίη· μεταστάντα δὲ πρὸς Κλεοπάτραν, τὴν Μιθριδάτου θυγατέρα, Τιγρᾶνι δὲ συνοικοῦσαν, ἐν διαβολῇ γενέσθαι ταχὺ, καὶ τῆς πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἐπιμιξίας εἰργόμενον ἀποκαρτερῆσαι. Ταφῆναι δὲ καὶ τοῦτον ἐντίμως ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας, καὶ κείσθαι περὶ Σαφᾶν, ἔκει τι χωρίον οὕτω καλούμενον.

(104) Quem cum Amphicrate et Hegesia jungit Longin. De Sublim. III, 2 : τὰ γε μὴν Ἀμφικράτους τοιαῦτα, καὶ Ἥγησιου, καὶ Μάτρινος· πολλὰ γὰρ ἐνθουσιᾶν ἑαυτοῖς δοκοῦντες, οὐ βαλχεύουσιν, ἀλλὰ παίζουσιν. Laudationem Herculis eum scripsisse docet Athen. Lib. X, p. 412, B : Μάτρινος δὲ ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλεῖους ἐγ-

CAPUT SECUNDUM.

*De Rhetorica apud Græcos inde ab ortu ejus usque
ad Augustum.*

---

§ I. DE RHETORICA USQUE AD ARISTOTELEM.

1° *Rhetores Siculi.*

Sublatis in Sicilia tyrannis, de eloquentia præcepta dedisse ferunt Coracem, magistro usum Empedocle, qui primus circa Rhetoricen quædam movisse dicitur, Tisiamque Coracis discipulum (1). Idem fecere Gorgias, Polus, Lycymnius, Alcidamas. Hæc fuit Siculorum rhetorum familia.

Non omnino liquet qualis fuerit Coracis doctrina, cujus admodum pauca et valde incerta

κωμῶν καὶ εἰς πολυποσίαν φησὶ τὸν Ἡρακλέα προκληθῆναι ὑπὸ τοῦ Λεπρέως, καὶ πάλιν νικηθῆναι. De temperantia ejus, Idem, Lib. II, p. 44, D : Μάτρις δ' ὁ Ἀθηναῖος. . . . . οὐδὲν ἐσπεῖτο ἢ μυρίνης ὀλίγον· οἴνου δὲ καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἀπέχετο, πλὴν ὕδατος.

(1) Cic. Brut. XII : « Antea neminem solitum via nec arte; sed accurate tamen, et de scripto plerosque dicere. » Cf. Doxopat. Homil. in Aphthon. Rh. gr. Walz. t. II, p. 119; Anonym. Rhetor. Epitom. ibid. t. III, p. 610; Proleg. in Hermog. Rhet. ibid. t. IV, p. 11; Max. Planud. Proleg. Rhet. ibid.

fragmenta supersunt. Artem τῷ εἰκότι præcipue constare dicebat (2), Rhetoricenque definiebat πειθοῦς δημιουργόν (3). Tisias Rhetoricæ fines prolatare incepit (4): Thuriis Lysiam (5), Athenis Isocratem erudiit (6). Gorgias, Empedoclis et Tisiæ discipulus, dux legationis quam Athenas Leontini miserant, animos dictione sua perculit (7); Græciam perlustravit et in Thessalia commoratus est.

t. VI, p. 215 sqq.; Doxopat. proleg. Rhet. ibid. VI, p. 13; Troil., proleg. Rhet. ibid. p. 48; Proleg. De Statibus, ibid. VII, p. 6. Spengel., p. 22-37.

(2) Aristot. Rhet. II, 24: ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐριστικῶν, τὸ κατὰ τι καὶ πρὸς τι, καὶ πῇ, οὐ προστιθέμενα, ποιεῖ συκοφαντίαν· καὶ ἐνταῦθα παρὰ τὸ εἰκὸς μὴ ἀπλῶς, ἀλλὰ τι εἰκὸς. Ἔστι δ' ἐκ τούτου τοῦ τόπου ἡ Κόρακος τέχνη συγκεκλιμένη, κτλ.

(3) Anonym. Epitom. Rhet. l. I, t. III, p. 611. Adde Syrian. Schol. in Hermog. De Statibus, ibid. IV, p. 575: γνωστὸν δὲ, ὅτι καὶ Κόραξ ὁ τεχνογράφος τῷ τῆς καταστάσεως ὀνόματι χέρεται, προοίμια τοῦ λόγου τὴν κατάστασιν καλῶν.

(4) Proleg. in Hermog. Rhet. ibid. t. IV, p. 14: ὁ Τισίας δὲ ἐκεῖνος ἀπελθὼν ἤρξατο διδάσκειν καὶ πλατύνειν τὴν ῥητορικὴν.

(5) Plutarch. t. IX, p. 321, ed Reisk.; Phot. Bibl. Cod. CCLXI.

(6) Dionys. Halic. in Isocr. I. Cf. Spengel., l. I, et p. 37-39.

(7) Diod. Sic., XII, 53: Ἀεοντίνοι Χαλκιδῶν μὲν ὄντες ἄποικοι, συγγενεῖς δὲ Ἀθηναίων ἔτυχον ὑπὸ Σαρακουσίων πολεμουμένοι· πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Σαρακουσίων κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος, ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας. . . . Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσβευτὴς Γοργίας ὁ ῥήτωρ δεινότητι λόγου πολλὸν προέχων πάντων τῶν καθ' ἑαυτὸν· οὗτος καὶ τέχνας ῥητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε. Οὗτος οὖν καταντήσας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ, παραχθὲς εἰς τὸν δῆμον, διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς συμμαχίας, καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναίους, κτλ.

Delphos quoque adiit, ubi pythicam ob orationem statua aurea ei posita est (8). Docendo Athenis, ad magnas pecunias venit (9). Multa scripsit (10): ex iis autem quæ ad Rhetoricen pertinent memorare satis erit singularum rerum laudes vituperationesque (11). Princeps exstitit in consecratione concinnitatis verborum, quæ sive *casus* habent *in exitu similes*, sive *paribus paria redduntur*, sive *opponuntur contraria* (12). Libros integros de Rhetorica composuisse alii negant, adseverant alii (13).

(8) De Gorgiæ peregrinatione vid. Jac. Geel., Hist. crit. sophist. sectio II, cap. I, § I: de Gorgiæ vita et moribus, p. 23, sq.

(9) Plato, Hipp. maj. Bekk. ed. Lond. 1826, t. VI, p. 188: Γοργίας τε γὰρ οὗτος ὁ Λεοντίνος σοφιστῆς δεῦρο ἀφίκετο... καὶ ἔν τε τῷ δήμῳ ἔδοξεν ἄριστα εἰπεῖν καὶ ἰδίᾳ ἐπιδείξει ποιούμενος καὶ συνῶν τοῖς νέοις χρήματα πολλὰ εἰργάσατο καὶ ἔλαβεν ἐκ τῆςδε τῆς πόλεως.

(10) Vide Jac. Geel., l. l. § II, p. 31-36.

(11) Cic. Brut. XII: « Quod judicaret hoc oratoris esse maxime proprium, rem augere posse laudando vituperandoque rursus affligere. » Gorgias scribere aggressus est περὶ τῶν ἀνομοίων καὶ τῶν ὁμογενῶν, Dionys. Halic. De composit. verb. XII, p. 144, ed. Schæf. Rhetoricen definiebat: τέχνη περὶ λόγους (Spengel. e cod. Mon. VIII: περὶ λόγων) τὸ κῦρος ἔχουσα, πειθοῦς δημιουργὸς ἐν πολιτικοῖς λόγοις περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος, πειστευτικῆς καὶ οὐ διδασκαλικῆς· εἶναι δὲ αὐτῆς τὴν πραγματείαν ἰδίαν. μάλιστα περὶ δίκαια καὶ ἀδίκαια, ἀγαθὰ τε καὶ κακὰ, καλὰ τε καὶ αἰσχροῖα. Proleg. De Statibus, ἐκ τῶν Πλουτάρχου εἰς τὸν Πλάτωνα Γοργίαν, Rh. gr. Walz., t. VII, p. 33. Cf. ibid., p. 6; et Doxopat. Homil. in Aphthon., ibid. t. II, p. 104.

(12) Cic. Orat. XLIX.

(13) De Gorgia, legendus Spengel., l. l., p. 63-84.

Polum de Arte oratoria quædam scripsisse constat (14); de Grammatica multo plura, quæ Licymnius tradiderat (15). Exornandæ orationi quoque studuit (16): quod minime videtur mirandum apud scriptorem, qui non raro dithyrambica eloquebatur (17), theatralesque aucupabatur figuras (18). Rhetoricam Artem Licymnius ipse edidit (19).

(14) Syrianus, Schol. in Hermog. De Statibus : Πῶλος δὲ Γοργίου μαθητὴς ἐν τῇ τέχνῃ φησὶν κτλ. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 44. Cf. Spengel., l. I., p. 84-88.

(15) Schol. in Anecd. Siebenk., p. 69 : Λικυμνίων, (Alii : Λικύμνιος) οὗτος τὸν Πῶλον ἐδίδασκεν ὀνομάτων τινὰς διαιρέσεις· οἷον, ποῖα κύρια, ποῖα σύνθετα, ποῖα ἀδελφά, ποῖα ἐπίθετα, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς εὐπέειαν. Aristot. Rhet. III, 2 : κάλλος δὲ ὀνόματος, τὸ μὲν, ὥσπερ Λικύμνιος λέγει, ἐν τοῖς ψόφοις, ἢ τῷ σηματομένῳ· καὶ αἴσχος δὲ ὡσαύτως. Cf. Dion. Halic. in Lys, III. Is diversus est a Licymnio Chio, poeta lyrico.

(16) Max. Planud. Schol. in Hermog., De Formis, I : Γοργίας μὲν οὖν καὶ Πῶλος σφόδρα τοῦ κάλλους πεφροντικότες παντοδαπῶν παρισώσεων πληροῦσι τοὺς λόγους, Rh. gr. Walz. t. V, p. 514.

(17) Dionys. Halic. in Lysia, III : δηλοῖ δὲ τοῦτο Γοργίας τε ὁ Λεοντίνος, ἐν πολλοῖς πάνυ φορτικὴν τε καὶ ὑπερογκον ποιῶν τὴν κατασκευὴν καὶ οὐ πᾶρβω διθυράμβων ἔνια φθειγγόμενος· καὶ τῶν ἐκείνου συνουσιαστῶν οἱ περὶ Λικύμνιον τε καὶ Πῶλον.

(18) Idem, II Epist. ad Ammæum, § II : εὖροι δ' ἂν τις οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν θεατρικῶν σχημάτων κείμενα παρ' αὐτῷ (subint. Θουκυδίδῃ)· τὰς παρισώσεις λέγω, καὶ παρομοιώσεις, καὶ παρανομασίας, καὶ ἀντιθέσεις· ἐν αἷς ἐπλεόνασε Γοργίας ὁ Λεοντίνος, καὶ οἱ περὶ Πῶλον κτλ.

(19) [Aristot. Rhet. III, 13 : δεῖ δὲ εἰδὸς τι λέγοντα καὶ διαφορὰν, ὄνομα τίθεσθαι· εἰ δὲ μὴ, γίνεται κενὸν καὶ ληρῶδες· οἷον Λικύμνιος ποιεῖ ἐν τῇ τέχνῃ, ἐπούρωσιν ὀνομάτων, καὶ ἀποπλάνησιν, καὶ ὄζους. Hunc locum satis probabiliter sic refingit Spengel. : οἷον Λικύμνιος ποιεῖ ἐν τῇ τέχνῃ, ἐπούρωσιν ὀνομάτων τὴν

Alcidamas, inter eos collocandus qui de arte bene dicendi præcepta reliquerunt (20), orationis partes quatuor esse dixit: Rhetoricen definiēbat δύναμιν τοῦ ὄντος πιθανοῦ (21). Quæ citat Aristoteles (22), frigidum fuisse arguunt atque poetica verba et epitheta captasse ultra modum: hujus tamen ubertatem laudavit Tullius (23).

2° *Sophistæ.*

Quum multi veterum sophistarum *Rhetores* dicti fuerunt; *sophistæ* autem, qui in numero *Rhetorum* erant habendi; operæ pretium fuit utrosque distinguere, et suum in ordinem quemque revocare (24). Sophistas igitur Rhetoresque appellare liceat Gorgiam, Polum, Protagoram, Prodicum, Hippiam; Rhetores, Licymnium et Alcidamantem; inter utrosque, tamquam medios, collocare Thrasy Machum et Theodorum Byzantium. Prætermissis sophistis illis, quos jam in

ἐπανάληψιν, καὶ ἀποκλάνησιν ὄζους. Quem vide l. l., p. 88-90.

(20) Dionys. Halic., I Epist. ad Ammæum, § II. Cf. Spengel., l. l., p. 172-180.

(21) Τοῦτον δὲ τὸν ὅρον οἱ περὶ τὸν Ἀλκιδάμαντα ἔλεγον, Proleg. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. VII, p. 8.

(22) Rhet. III, 3.

(23) Tuscul. I, 48.

(24) Id quod acri judicio perfecit Geel, l. l., cap. II: tres ætates Sophisticæ constituit, quarum prima pertinet ad Gorgiam, Protagoram, Prodicum et alios qui, quotquot fuerint, inter illos triumviros regnarunt; altera ætas illorum virorum discipulos protulit; postrema denique a tempore quo Isocrates Panathenæicum, Helenæ encomium, orationemque in Sophistas conscripsit, per multa secula senectutem traxit.

sicula familia reperimus, brevissime loquar de Protagora, Prodicō et Hippia. Hos enim solos novimus, quamquam alii ante Protagoram exstiterunt (25).

Protagoras, qui grammaticis rebus praeicipuam impendit operam (26), Rhetoricen attigisse videtur (27): praecepta exemplo suo confirmavit. Litis inter eum et Euathlum, de pacta mercede exortæ, meminisse satis erit (28).

Grammaticæ pariter studuit Prodicus Ceus, verborum potestatem distinguens et proprium

(25) Plato in Menone, Bekk. ed. Lond. 1826, t. IV, p. 63 : καὶ οὐ μόνον Πρωταγόρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πάμπολλοι· οἱ μὲν πρότεροι γεγονότες ἐκείνου, οἱ δὲ καὶ νῦν ὄντες.

(26) Aristot. Rhet. III, 5 : τέταρτον, ὡς Πρωταγόρας, τὰ γένη τῶν ὀνομάτων διήρει, ἄρβρενα, καὶ θήλεα, καὶ σκευή· δεῖ γὰρ ἀποδοδόναι καὶ ταῦτα ὁρθῶς· ἡ δ' ἐλθοῦσα καὶ διαλεχθεῖσα ὤχεται.

(27) Quintil. III, 1 et 4. Cf. Spengel., l. l. p. 40-46.

(28) Quam elegantissime narrat Aul. Gell. V, 10 ; locum libenter transcripsissem, nisi esset paulo longior. Cf. Apul. in Florid. IV, 18 ; p. 87, ed. Oudend., et Diog. Laert. IX, 56. Unum subijciam minus obvium, ex Schol. in Hermog. de Stitibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 179, ubi Cod. Ven. : οἶδεν δὲ τεχνογράφος, ὡς ἡ κατὰ μικρὸν τῶν συνεστώτων παράλλαξις πολλοὺς ἀπεργάζεται τῶν ἐγγύς ἀσυστάτων τρόπους· ἐνιοὶ γοῦν τῶν μετ' αὐτὸν, ὧν ἐστὶν Εὐαγόρας τε καὶ Ἀκύλας, καὶ μέχρι δώδεκα τρόπων τὰ ἀσύστατα προήνεγκαν, τέσσαρας ἄλλους τοῖς παρὰ Ἑρμογένους εἰρημένους προσθέντες . . . Τὸν ἄπορον ἐν κατηγορίᾳ, ὃν καὶ Κροκοδειλίτην οἱ Στωϊκοὶ φασιν· οἷον Εὐαθλος συνέθετο Πρωταγόρᾳ τῷ σοφιστῇ δώσειν μισθὸν, εἰ τὴν πρώτην δίκην λέγων νικήσειεν· μαθὼν δὲ, μὴ βουλόμενος λέγειν, ὑπὸ τοῦ Πρωταγόρου τὸν μισθὸν ἀπαιτεῖται· ὃ δὲ ἀντιλέγει· εἴτε γὰρ νικήσειεν, οὐ δίκαιος δοῦναι κατὰ τὴν σύνταξιν, εἴτε κληθεῖη ὡς μήπω μαθὼν, οὐκ ἄξιός ἀπαιτεῖσθαι. Cf. Geel., l. l., p. 82-83.

sensum investigans (29): poetarum quoque interpretationi incubuit (30).

Rhetoricen exercuit Hippias Eleus (31), litterarum tamen syllabarumque distinctiones, et rhythmorum naturam in primis expiscatus est (32): eloquentiam suam poetico vestitu adornavit (33).

Thrasymachus Chalcedonius rationem iudices commovendi, sive ad iram, misericordiam,

(29) Aristot. Topic. II, 6, p. 114, ed. Buhle: ἔτι εἰ καὶ αὐτὸ ἐαυτῷ συμβεβηκὸς ἔθηκεν ὡς ἕτερον, διὰ τὸ ἕτερον εἶναι ὄνομα, καθάπερ Πρόδικος διηρεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην· ταῦτα γὰρ πάντα τοῦ αὐτοῦ, τῆς ἡδονῆς, ὀνόματά ἐστιν· εἰ οὖν τις τὸ χαίρειν τῷ εὐφραίνεισθαι φήσει συμβεβηκέναι, αὐτὸ ἂν αὐτῷ φαίη συμβεβηκέναι. Nimiam ejus hac de re subtilitatem festive ridet Plato in Protag. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 318: « εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα ὁ Πρόδικος καλῶς μοι, ἔφη, δοκεῖς λέγειν, ὦ Κριτία· χρὴ γὰρ τοὺς ἐν τοιοῖσδε λόγοις παραγιγνομένους κοινούς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν διαλεγόμενοι ἀκρατάς, ἴσους δὲ μή. Ἔστι γὰρ οὐ ταυτόν· κοινῇ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμαι ἑκατέρῳ, ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλεόν, τῷ δὲ ἀμαθεστέρῳ ἔλαττον κτλ. Vide Spengel, l. 1., p. 49-51.

(30) Themist. Orat. XXIII, p. 289, ed Petav. Paris. ann. 1684: ἐπεὶ καὶ Πρόδικος καὶ Πρωταγόρας ὁ Ἀδδηρίτης, ὁ μὲν ὀρθοέπειάν τε καὶ ὀρθοῤῥημοσύνην μισθοῦ ἐκδιδάσκων τοὺς νέους· ὁ δὲ τὰ Σιμωνίδου τε καὶ ἄλλων ποιήματα ἐξηγούμενος, σοφισταὶ ὅμως καὶ ἥστην καὶ ἐλεγέσθην.

(31) Quintil. III, 1. Cf. Spengel., l. 1., p. 60-61.

(32) Plato, Hipp. maj. Bekk. ed. Lond. 1826, t. VI, p. 195: ἀλλὰ ὅητα ἐκεῖνα ἃ σὺ ἀκριβέστατα ἐπίστασαι ἀνθρώπων διαιρεῖν, περὶ τε γραμμάτων δυνάμειος καὶ συλλαβῶν καὶ ῥυθμῶν καὶ ἁρμογιῶν. Cf. Hipp. min. ibid. t. III, p. 12.

(33) Philostrat. Vit. Soph. lib. I, p. 499, ed. Morel. ἡρμηνεύει δὲ οὐκ ἐλλιπῶς, ἀλλὰ περιττῶς, καὶ κατὰ φύσιν, εἰς ὀλγα καταφεύγων τῶν ἐκ ποιητικῆς ὀνομάτων.

XXXVIII

invidiam, sive ad lætitiā et dolorem impellendi docuit (34). Numerosam orationem invenit (35), et prima Actionis rudimenta inchoavit (36). De Arte rhetorica duos libros scripsit (37).

Theodori Byzantii, subtilioris in arte, in orationibus autem jejuniore, fragmenta quæ supersunt (38) eum arguta nimis et exilia præcepta captae demonstrant. Hæc enim, multis post seculis, in senilem et quasi repuerascentem Rhetoricen apte quadrassent; adeo ut vix sit quod mireris apud Rufum occurrere similia (39). Quasdam accu-

(34) In libro Ἑλεοῖ inscripto, cujus meminit Aristot. Rhet. III, 1. De Thrasy-macho, Plato, Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 162 : τῶν γε μὴν οἰκτρογόνων ἐπὶ γῆρας καὶ πέναν ἐλκομένων λόγων κεκρατηκέναι τέχνη μοι φαίνεται τὸ τοῦ Χαλκηδόνιου σθένος. Ὅργισαι τε αὖ πολλοὺς ἅμα δεινὸς ἀνὴρ γέγονε, καὶ πάλιν ὠργισμένοις ἐπιδῶν κηλεῖν, ὥς ἔφη· διαβάλλειν τε καὶ ἀπολύσασθαι διαβολὰς θθενδὴ κράτιστος. Schol. in Anecd. Siebenk. p. 70 : ὁ Χαλκηδόνιος ἐστὶν ὁ Θρασύμαχος κτλ.

(35) Cic. Orat. LII.

(36) Aristot. Rhet. III, 1.

(37) Aristophanis Schol. in Av. 881 : τὰ αὐτὰ τοῖς Θεοπόμπου καὶ Θρασύμαχος φησιν ἐν τῇ μεγάλῃ τέχνῃ. Scripsit ἀφορμὰς ῥητορικὰς, teste Suida, apud Westermann, l. l. p. 140, not. 6, ubi addit Thrasy-machum edidisse προοίμια, fretus auctoritate Athen. X, p. 416, A.

(38) Aristot. Rhet. III, 13 : ἔσται οὖν, ἂν τις τὰ τοιαῦτα διαιρῇ, ὅπερ ποιοῦν οἱ περὶ Θεόδωρον, διήγησις ἕτερον, καὶ ἐπιδήγησις, καὶ προδιήγησις, καὶ ἔλεγχος καὶ ἐπεξελέγχος.

(39) Cf. Rhet. gr. Walz. t. III, p. 452-454 : Rufum citans Spengel., l. l., p. 100, ablegat ad Anonymum Galei, p.

sandi et defendendi (40), urbanitatisque orationi addendæ rationes (41) tradidit.

194. ed. Fisch. Jam inde ab anno MDCCCXV Anonymi nomen latebris eruit cl. Boissonade.

Nimiam Theodori subtilitatem carpit Plato, Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 158 : ΣΩΚ. καὶ καλῶς γ' ὑπέμνησας. Προοίμιον μὲν οἶμαι πρῶτον ὡς δεῖ τοῦ λόγου λέγεσθαι ἐν ἀρχῇ. Ταῦτα λέγεις — ἦ γαρ; — τὰ κομψὰ τῆς τέχνης; ΦΑΙ. Ναί. — ΣΩΚ. Δεύτερον δὲ δὴ διήγησίν τινα, μαρτυρίας τε ἐπ' αὐτῇ, τρίτον τεκμήρια, τέταρτον εἰκότα· καὶ πίστωσιν οἶμαι καὶ ἐπιπίστωσιν λέγειν τὸν γε βέλτιστον λογοδαίδαλον Βυζάντιον ἄνδρα. ΦΑΙ. Τὸν χρηστὸν λέγεις Θεόδωρον; ΣΩΚ. Τί μήν; καὶ ἐλεγχόν γε καὶ ἐπεξέλεγχον ὡς ποιητέον ἐν κατηγορίᾳ τε καὶ ἀπολογίᾳ. Ubi Hermias : ἐπιπίπτωσιν λέγει τὸ ἐπὶ ἀποδείξει ἐτέραν ἀπόδειξιν ἐπαγαγεῖν. Ast. in Lexic. Plat. : πίστωσις, *confirmatio* ; ἐπιπίστωσις, *probatio alteri adjecta*. Quod non aliter explicat Thes. ling. gr. t. III, p. 1731, ed. Didot. E Spengellii sententia (l.l., p.99), novas quasdam Theodoro inventas orationis divisiones prioribus non addit Plato ; sed quæ ante nominaverat τρίτον τεκμήρια, τέταρτον εἰκότα, his technica vocabula a Theodoro primum prolata adjungit, ab eoque πίστωσιν et ἐπιπίστωσιν appellari tradit. Quæ explicatio ingeniosa ; immo argutior, ut ad subtilitatem Theodori subtilitate sua Spengel. accessisse videatur.

(40) Aristot. Rhet. II, 23 : ἄλλος τόπος τὸ ἐκ τῶν ἀμαρτηθέντων κατηγορεῖν ἢ ἀπολογεῖσθαι· ὅλον, ἐν τῇ Καρκίνου Μηδείᾳ, οἱ μὲν κατηγοροῦσιν ὅτι τοὺς παῖδας ἀπέκτεινεν· οὐ φαίνεσθαι γούν αὐτούς· ἤμαρτε γὰρ ἡ Μηδεία περὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν παιδῶν· ἡ δ' ἀπολογεῖται, ὅτι οὐκ ἂν τοὺς παῖδας, ἀλλὰ τὸν Ἰάσονα ἂν ἀπέκτεινε· τοῦτο γὰρ ἤμαρτεν ἂν μὴ ποιήσασα, εἴπερ καὶ θάτερον ἐποίησεν· ἔστι δὲ ὁ τόπος οὗτος τοῦ ἐνθυμήματος, καὶ τὸ εἶδος ὅλη ἡ πρότερον (Ald. προτέρα) Θεοδώρου τέχνη.

(41) Idem, Rhet. III, 11 : καὶ τῶν ἀποφθεγμάτων δὲ τὰ ἀστεῖα ἔστιν ἐκ τοῦ μὴ δ φησι λέγειν, ὅλον τὸ τοῦ Στησιχόρου, ὅτι οἱ τέττιγες ἑαυτοῖς χαμόθεν ἄσσονται. Καὶ τὰ εὖ ἡνιγμένα διὰ τὸ αὐτὸ

3° *Rhetores germanæ Græciæ, sive Attici.*

Ad tempora venimus per quæ magis ac magis Rhetoricæ fines propagati sunt; intereadum ejus regnum, suis tamquam descriptum provinciis, Aristoteles constitueret. Cephalus proœmia et epilogos scripsit. Idem fecerat Antiphon Rhamnusius (42), qui, Gorgiæ exemplo, singularum rerum laudationes vituperationesque tractavit (43): Rhetoricam artem composuit (44), nonnullaque docuit ad Grammaticen pertinentia (45). Theramenes, quem aiunt Isocratis magistrum

ἡδέα· μάθησις γὰρ καὶ λέγεται μεταφορά· καὶ ὁ λέγει Θεόδωρος, τὸ καινὰ λέγειν. De Theodoro, cf. Spengel., l. I. p. 98-103.

(42) Fragmenta citat Suidas in voc. ἄμα, — αἰσθέσθαι, — μοχθηρός. Cf. Spengel, l. I. p. 105-106.

(43) Cic., Brut. XII. Antiphontem ἐν τοῖς ἀπόροις τεχνικὸν fuisse dicit Cæcilius, apud Plutarch. t. IX, p. 309, ed. Reisk.

(44) Longin. De Inv. : Ἀντιφῶν τε ἐν ταῖς ῥητορικαῖς τέχναις τὸ μὲν τὰ παρόντα ἔφη καὶ ὑπάρχοντα καὶ παρακεῖμενα αἰσθάνεσθαι κατὰ φύσιν εἶναι ἡμῖν· παρὰ φύσιν δὲ τὸ φυλάττειν αὐτῶν ἐκποδῶν γενομένων ἐναργῆ τὸν πόθον· ὅθεν ἐπειδὴ παρὰ φύσιν ἐστὶν τὸ μνημονεύειν, ἢ φροντὶς καὶ ἡ ἀσκησις κράτιστον. Rh. gr. Walz. t. IX, p. 576.

(45) Cf. Spengel., l. I. p. 116. De Antiphontis orationibus disputata prætermitto; quippe quæ ad rem meam nihil faciant. Satis erit notasse quonam genere dicendi usus fuerit. Proleg. De Statibus : τρεῖς χαρακτῆρές εἰσι τῆς ῥητορικῆς, οἷον εἶδη φράσεως· αὐστηρὸν, μέσον, ἰσχνόν. Θουκυδίδης μὲν τὸν αὐστηρὸν ἐπετήδευσε χαρακτῆρα, καὶ Ἀντιφῶν ὁ ῥήτωρ, ὁ τοῦτου διδάσκαλος. Rh. gr. Walz. t. VII, p. 26. Proleg. Auctor, exemplo ductus Hermogenis qui, De Formis, II, ibid. t. III, p. 386, narrat

fuisse (46), de Rhetorica scripsit (47). Lysiam, etsi primo dicendi artem profiteri solitus est (48), Rhetoricæ tamen præcepta dedisse comperimus (49).

Ultra Cephalum, Antiphontem, Lysiam progressus est Isocrates, magister perfectus, cujus e ludo, tamquam ex equo trojano meri principes exierunt (50). Multa de Rhetorice reliquerat, quamquam, Quinctiliani ætate, fidem non obtinebat Ars ejus quæ circumferebatur (51). Orationis

Antiphontem Thucydidis fuisse magistrum, recitavit (id quod fecit Sopater Schol. in Hermog. Rhet. ibid. t. V, p. 7), eam relationem cujus auctoritatem infirmavit Krüger, Quæst. de Vita Thucyd., p. 3/4; ubi enumerat scriptores qui, hac de re, conjecturam Cæcilii Calactitis, Dionysii Halic. æqualis et amici, pro certo testimonio secuti sunt. De Antiphonte, cf. Westermann, l. l. p. 59-63.

(46) Dionys. Halic. in Isocr. I.

(47) Plutarch. t. IX, p. 328, ed. Reisk. : καὶ ἐκείνου τινὰς οὐσας τέχνας αὐτῷ φασὶ συμπραγματεύσασθαι, ἥνίκα ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐσυκοφαντεῖτο, αἳ εἰσιν ἐπιγεγραμμέναι Βότῳ. Cf. Doxopat. Proleg. Rhet. in Rh. gr. Walz. t. VI, p. 21; ejusdem Homil. in Aphthon., ibid. t. II, p. 122; Spengel., l. l. p. 122.

(48) Cic. Brut. XII.

(49) Plutarch., t. IX, p. 324, ed. Reisk : εἰσὶ δ' αὐτῷ καὶ τέχνηαι ῥητορικαὶ πεποιημέναι. Harum Artium mentionem facit Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus : σημειωτέον ὡς ἐξετάζοντας τὸν πλοῦτον καὶ τὰ ἄλλα, δεῖ τὰς κατασκευὰς αὐτῶν καθολικὰς εἶναι καὶ τρόπον τινὰ θετικὰς· εἰσὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι τόποι γεγυμναμένοι τῷ Λυσίᾳ ἐν ταῖς παρασκευαῖς· λέγει γὰρ οἷους ἀπεργάζεται ἡ πενία καὶ οἷους τὸ πλουτεῖν· καὶ ἡ νεότης καὶ τὸ γῆρας. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 352. Cf. Spengel., l. l. p. 122-147.

(50) Cic., De Orat. II, 22; Brut. VIII.

(51) Quinctil. II, 15.

quatuor partes primus constituit (52), Rhetorisque officium esse dixit : τὰ μικρὰ μεγάλως εἰπεῖν, καὶ τὰ μεγάλα μικρῶς· καὶ τὰ νέα παλαιῶς, καὶ τὰ παλαιὰ καινῶς (53). Pauca ejus præcepta habemus (54).

(52) Quod conjicere licet e Theodecte, Isocratis discipulo, Doxopat. proleg. Rhet. : ἔργα δὲ ῥητορικῆς, κατὰ τὸν Θεοδέκτην, προοιμιάσασθαι πρὸς εὐνοίαν, διηγῆσασθαι πρὸς πίστιν, ἀγωνίσασθαι πρὸς τὸ δεῖξαι, ἀνακεφαλαιώσασθαι πρὸς ἀνάμνησιν. Rh. gr. Walz. t. VI, p. 19. Eadem fere tradit Lollianus, in Prolegom. De Statibus, ibid. t. VII, p. 33 : ἔργον ῥήτορος, ὥς φησι Θεοδέκτης, προοιμιάσασθαι πρὸς εὐνοίαν, διηγῆσασθαι πρὸς πιθανότητα, πιστώσασθαι πρὸς πειθῶ, ἐπιλογίσασθαι πρὸς ὀργὴν ἢ ἔλεον.

(53) Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I, Rh. gr. Walz. t. VI, p. 132. Cf. Ejusdem Schol. ibid. II, p. 459; Max. Planud. Schol. in Hermog. De Formis, I, ibid., t. V, p. 455; et Hermog. De Form. II, ibid. t. III, p. 363.

(54) Quæ, huc et illuc sparsa, Spengel. collegit et illustravit l. I., p. 149-172. Desiderabantur tamen ibi nomina auctorum quos citat; præter quam quod lectionis varietatem suppeditant Rhetores græci a Walz. vulgati, Spengelii libro jam in lucem edito. Hæc in causa fuerunt cur eadem Isocratis fragmenta revolvens, auctoris cujusque nomen addiderim et varias lectiones quæ tanti videbantur :

1° De Narratione : apud Spengel., p. 160, in cod. Monac. CXXIII, fol. 188; — apud Walz. t. VII, p. 721 : Anonymus, Schol. in Hermog. De Inv. II.

SPENGL.

WALZ.

l. 1. ἔστι δὲ προκατάστασις	Ἰστέον, ὅτι προκατάστασις ἔστι.
l. 6. ἀπαρχῆς	ἀπ' ἀρχῆς.
l. 7-8. ὡς τὸ τελευταῖον προσέτεινέ μοι .	In cod. Par.: ὡς ὑστερόν μοι ἐπέθηκεν.
l. 10. φανήσεται	φαίνεται.
l. 13. ἐκ τῆς τῶν ἀκουόντων ἐννοίας· ἀλλ' εἰ μέρος ἐστὶ τῆς διηγῆσεως ἡ κατάστα-	τῆς τῶν ἀκουόντων ἐννοίας· διαφέρει δὲ διηγῆ-

Ex Isocratis discipulis, Philiscus Milesius de arte bene dicendi nonnulla scripsit (55): discipulum habuit Neanthem Cyzicum, qui in Rhetorica versatus est (56); Zoilus (57) schemata elocutionis

SPENGL.

σις καὶ αἱ αὐτῇ σύνεστιν, ἀλλ' οὖν διαφέρει αὐτῆς ὅτι ἡ μὲν διήγησις ψιλὴν ἔχουσιν ἔχει τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ κατὰστασις τῶν τε πρὸ τοῦ πράγματος ἑνία περιλαμβάνει καὶ τῶν μετὰ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτό.

- l. 20. διηγείται . . . . .
l. 24. καὶ τὰ πρὸ τοῦ πράγματος . . . . .
l. 25. ἕκαστος . . . . .

WALZ.

σεως, ὅτι ἡ μὲν ψιλὴν ἔχουσιν ἔχει τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ τῶν τε πρὸ τοῦ πράγματος ἑνία περιλαμβάνει, καὶ τῶν μετὰ τὸ πρᾶγμα, καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

- ἀφηγείται.
Desunt.
ἐκάτερος.

Cf. Anonym. Schol. in Hermog. De Formis, I, Rh. gr. Walz. t. VII, p. 917. Eadem fere De Narratione tradit Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus, in Spengel., p. 161; apud Walz., t. IV, p. 712.

SPENGL.

- l. 7. μάλιστα δὲ τῶν . . . . .
l. 8 εὖ ἔχόντων εἰρημένων . . . . .
l. 14. συμβαλλομένοις . . . . .

WALZ.

μάλιστα δὲ τό.
εὖ ἔχόντως εἰρημένον.
συμβαλλομένοις (Ald. συμβαλομένοις).

2° De Dictione: apud Spengel., p. 161-162, Anonymus Schol., p. 386, et Cod. Monac. VIII, fol. 464: — apud Walz. Rh. gr. V, p. 469: Max. Planudes, Schol. in Hermog. De Formis, I. De Isocrate, rhetore, cf. Spengel., l. l., p. 149-172.

(55) Suidas in Φίλισκος: γέγραπται δὲ αὐτῷ τάδε· Μιλησιακός, Ἀμφικτιονικός, τέχνη ρητορικὴ ἐν βιβλ. β', Ἰσοκράτους ἀπόφασις. Eudoc. p. 423: συνέταξε τέχνην ρητορικὴν. Cf. Dionys. Halic. I Epist. ad Ammæum, § II, ubi perperam dicitur Φίλιστος, Siculi historici nomine.

(56) Eudocia, p. 309.

(57) Cf. Fr. Aug. Wolf. Prolegom. ad Homer., p. CXCII.

et sententiarum tractavit (58); Theodectes Phaselites, politus scriptor, Artem edidit (59): hujus discipulus fuit Rhetor, nomine Sibyntius (60). Artes quoque composuerat quæ prorsus interciderunt Isæus, Demosthenis magister (61).

Multum inter se discordant illi quibus talia

(58) Hujus censuram agit Quintil. IX, 1: « Sic enim verum erit aliam esse orationem ἀσχημάτιστον, i. e. carentem figuris, quod vitium non inter minima est; aliam ἐσχηματισμένην, i. e. figuratam. Id ipsum tamen anguste Zoïlus terminavit, qui id solum putaverit *schema*, quod aliud simulatur dici, quam dicitur; quod sane vulgo quoque sic accipi scio; unde et *figuratæ controversiæ* quædam, de quibus paulo post dicam, vocantur. » Non aliter Phœbammon sophista: δρίζεται δὲ Ζώϊλος οὕτως· σχῆμά ἐστιν ἕτερον μὲν προσποιεῖσθαι, ἕτερον δὲ λέγειν. Ἀμαρτάνει δὲ οὗτος ὅτι οὐ περιλαμβάνει περὶ πάντων τῶν σχημάτων· τὰ γὰρ πλεῖστα ἐκ τοῦ εὐθέος καὶ ἀπλοῦ σχηματίζεται· ὥς ὅτε ἀποφαινόμεθα τι, ἢ διαποροῦμέν τι καθ' ἑαυτοὺς, ἢ ἀποστροφῇ χρώμεθα ἄνευ προσποιήσεως. Rh. gr. Walz. t. VIII, p. 493-494.

(59) Eudoc., p. 230: ἔγραψε τέχνην ῥητορικὴν ἐν μέτρῳ. Antiquitus igitur usitatum fuit, id quod renovatum videmus in Rh. gr. Walz. t. III, p. 617 sq., ubi occurrit Rhetorices Epitome ab Anonymo politicis versibus descripta. Quinquaginta Theodectes condidit tragœdias e quibus laudat Aristot. Alcæonem et Ajacem, Rhet. II, 23; Orestem, ibid. 24; Helenam, Polit. I, 6; Tydeum, Poet. XVI; Lynceum, ibid. XVIII. Orationes scripsit quarum fragmenta idem citat, Rhet. II, 25. Stephan. Byzant. in Φασηλίας: καὶ λόγους (subintell. ἐποίησε) ῥητορικοὺς ἐπῶν, ubi in corrupto ἐπῶν orationum numerum latere opinatur Ruhnck. Hist. crit., p. LXXXIII.

(60) Eudoc., p. 381: Σιδώντιος Θεοδέκτου τοῦ Φασηλίου ἀναγνώστης καὶ οἰκέτης, ὃς ἐβήρτορευσεν οἰκετῶν πρῶτος· ἔγραψε τέχνας ῥητορικὰς, μελέτας τε καὶ ἐπιστολάς. Cf. Suid. in Σιδώντιος.

(61) Dionys. Halic. in Isæo, IV.

curæ sunt de Auctore *Rhetorices ad Alexandrum*. Eam Aristoteli abjudicandam uno ore pronuntiant qui maxima auctoritate valent ; neque validis confirmatur argumentis opinio Nostratis (62), qui librum Coraci restituere conatus est. Victorio contendenti Anaximenem auctorem esse libenter accedebam, quum in eam sententiam me prorsus adduxerunt quæ disserit Spengel. (63), ut ostendat ante libros Aristotelis de Rhetorica editam fuisse hanc Artem, cujus ætatem definit, exemplis ad explicanda præcepta confictis (64). Idem, probabili conjectura fretus, tradit, tempore quo vetus hic liber vulgatus fuit, *duo* tantummodo *Rhetorices* genera exstitisse (65).

Quod si emensum iter nunc rapidissime relegimus, ut hoc compendium uno velut intuitu comprehendamus ; videre erit qualis ab ortu suo usque ad Aristotelem Rhetorica fuerit. Primis lineis eam descripserunt Corax et Tisias ; Gorgias communes locos invenit et quædam elocutionis artificia ; Grammaticam attigerunt Polus et Licymnius ; Alcidamas quatuor orationis partes instituit. Grammaticis rebus magis quam Rhetoricæ operam dederunt Protagoras et Prodicus ; Thrasymachus numerosam elocutionem aucupa-

(62) Garnier, *Mém. sur l'Art oratoire de Corax* ; *Mém. de l'Institut*, an. 1815.

(63) L. I., p. 182 sq.

(64) Vide p. 188-189 : inde colligit vulgatam fuisse intra annorum spatium 340-330 ante Chr.

(65) Cf. *ibid.* p. 182-187.

tus est, de movendis affectibus quædam docuit, Actionemque adumbravit: ad subtiliora præcepta confugit Theodorus Byzantius. Incrementa cepit Rhetorica, Antiphonte et Cephalo ducibus; ulterius autem eam promoverunt Isocrates ejusque discipuli: *exordium, narrationem, confirmationem, epilogum* et disciplinam *de Elocutione* constituerunt. In ambiguo tamen est utrum duo an tria tunc temporis fuerint Rhetorices genera.

§ II. DE ARISTOTELE RHETORICARUM ARTIUM
SCRIPTORE.

Nunc inducendus in scenam Aristoteles, Rhetoricæ vera lex et norma. Nequaquam satis dolendum interiisse multa ex iis quæ tanto de argumento scripserat vir sagacissimi ingenii, copiosissima instructus doctrina. Compertum enim habemus hunc in aliorum recensendis vel explicandis artibus versatum fuisse, litterisque mandasse ea quæ ipse excogitaverat, perlectis oratoribus et poetis quorum partu læta exsultabat Græcia.

Si quis igitur ea quæ disseminata collegimus in unum, quantum fieri potuit, ut sub conspectum venirent omnia quæ de Rhetorica tradita fuerant ante Aristotelem, contulerit cum Arte Stagiritæ in tres libros distributa; is sane fatebitur in cunis vagientem Rhetoricen jacuisse, donec hujus ductu et auspiciis ad summum eveheretur fastigium. Hac de causa, temporibus

anteactis tantisper immorari non abs re profecto videbitur.

Quod si nihil aliud sophistæ sibi proposuissent quam manca et vix inchoata præscribere de Rhetorica, non id tanti fuisset, ut Socrates potiusve Plato omnibus eloquentiæ suæ viribus eos impugnarent. Cujus vehementissimæ colluctationis causa aliunde repetenda; videlicet, e placitis sive docentium nihil esse, vel si quid sit, ab homine non comprehendi, vel, quamvis possit comprehendi, non posse tamen explicari, neque communicari cum alio (66), fluere omnia omniumque mensuram esse hominem, et in utramque partem qualibet de re disputari posse (67): sive de diis ita disputantium, ut alii nullos esse deos affirmasse perhibeant (68); alii nihil adseverent, sed opinentur non satis firme

(66) Cf. Geel. l. l., de Gorgiæ placitis, p. 36-47.

(67) Idem, de Protagoræ placitis, p. 86-109.

(68) De Protagora Sext. Empir., Adv. Mathem. IX, p. 564-565, ed. Fabr. : ὁ δὲ Πρωταγόρας ῥητῶς που γράψας, περὶ Θεῶν, οὔτε εἰ εἰσὶν, οὔθ' ὅποιοι τινές εἰσι, δύναμαι λέγειν· πολλὰ γὰρ ἐστὶ τὰ κωλύοντά με. Παρ' ἣν αἰτίαν θάνατον αὐτοῦ καταψηφισαμένων τῶν Ἀθηναίων, διαφυγὼν, καὶ κατὰ θάλατταν πταίσας, ἀπέθανε. Μέμνηται δὲ ταύτης τῆς ἱστορίας καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Σόλων ταῦτα διεξερχόμενος·

..... ὥς καὶ μετέπειτα σοφιστῶν
Οὐτ' ἀλιγυγλώσσω, οὐτ' ἀσκόπων, οὐτ' ἀκυλίστῳ
Πρωταγόρῃ· ἔβελον δὲ τέφρην σὺν γράμματα θεΐναι,
Ὅτι Θεοῦ κατέγραψ' οὐτ' εἰδέναι, οὔτε δύνασθαι,
Ὅσποιοί τινες εἰσι καὶ οἵτινες ἀθρήσασθαι
Πᾶσαν ἔχων φυλακὴν ἐπεικείνης· τὰ μὲν οὐ οἱ
Χραίσμησ'· ἀλλὰ φυγῆς ἐπεμαίετο, ὅρρα μὴ οὕτως
Σωκρατικὸν πίνων ψυχρὸν πότον αἰεὶ δύν.

XLVIII

Sophistas credidisse esse Deos (69). Hæc et talia tradentes (70) utebantur subtili dialectica et iis in dicendo lenociniis, quæ juvenum mentes inescarent. Hoc vere publicum malum quum ingravesceret, omniumque ex animo Justı Verique cognitionem penitus excissurum videretur; exstiterunt Socrates et Plato, sanioris philosophiæ auctores et assertores, per quos non ita multo post factum est, ut sophistæ, detractis pigmentis quibus inanes suas speculationes exornabant, procul rejicerentur. Quis unquam susceptum opus feliciori ingenio tractavit, optatumque perduxit ad exitum? Plato nunc Protagoram disputationibus suis omnia temere permiscentem, in eas angustias adducit, ut non scientiæ artifex, sed nugarum effictor esse videatur; quippe qui verba adhibeat nullam utilitatem afferentia ad vitam bene instituendam (71); nunc in lucem evocat sophistas, impuros tamquam caupones, qui, dum se discendæ virtutis magistros profiterentur, quæstui serviebant (72); eosdemque suis laqueis intricat, adeo ut eorum ineptiæ per se concidant et evanescant (73): modo ad Rhetoricen

(69) Cf. Geel., de Prodicı philosophia, p. 132-150.

(70) Cum Geel. de Sophistis disputante, Cf. Hermann Koller: Die griechischen Sophisten, zu Sokrates und Plato's Zeit, und ihr Einfluss auf Beredsamkeit und Philosophie, Stuttgart, 1832, in 8°.

(71) Cf. Protagor., Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 277-311; 345 sqq.

(72) Cf. Enthydem., ibid. t. IV, p. 99-102; 175-179.

(73) Cf. Hipp. min., ibid. t. III, p. 9-14.

accedens commenta sophistarum profligat, manifestumque facit quantum hac arte abuterentur, qui specioso titulo fucum facerent populo (74); modo tradens artem orationis bene constituendæ, docet multum interesse oratoris noscere rei genus et speciem; eam definiendo explicare atque in partes tribuere; consequentia cernere et repugnantia, distinguere ambigua, quid cujusque ingenio sit congruum aucupari; orationem apte disponere et exornare, eaque omnia exercitatione et studio assequi (75).

Aristoteles cum sophistis gessit inimicitias quas a Platone, magistro suo, acceperat; sed longe aliam dicendi docendique viam ingressus est. Plato enim, ut erat natura propensior ad jocos, sophistas facetiis laccessivit; Aristoteles, argumenta premens, nihil ex rugis cavillando remisit. Apud Platonem est dicendi genus plerumque purum, floribus distinctum, ex quo manat, tamquam ex horto, aura suavissima, violisque odorata (76); Aristoteles dicendi ornatum negligit, in eo totus ut rem demonstret. Sophistas, quum pæne jacerent, novis ferit vul-

(74) Cf. Platon., Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 138-167.

(75) Cf. Eumdem, Phædr. ibid. t. I, p. 196-197.

(76) Dionys. Halic. Epist. ad Pompeium, II : ἔταν μὲν οὖν τὴν ἰσχνὴν καὶ ἀφελῇ καὶ ἀποίητον ἐπιτηδεύῃ φράσιν, ἐκτόπως ἡδεῖα ἐστὶ καὶ φιλόανθρωπος. Καθαρά τε γὰρ ἀποχρώντως γίνεται καὶ διαυγής, ὥσπερ τὰ διαφανέστατα τῶν ναμάτων . . . χλοερὸν τέ τι καὶ τεθηλὸς καὶ μεστόν ὥρας ἄνθος ἀναδίδωσι· καὶ ὥσπερ ἀπὸ τῶν εὐωδεστάτων λειμώνων αὐτὰ τις ἡδεῖα ἐξ αὐτῆς φέρεται.

L

neribus ; eorum syllogismos fallaces esse ostendens , sophismataque solvendi rationem tradens (77). Id in primis sibi proponit, ut omniibus sit persuasum , neminem sine philosophia posse effici eloquentem. Quod ut pervincat, ea quæ sunt extra rem tractare dicit illos qui præcepta scribunt de proœmio, de narratione, etc. (78); oratorisque munus nihil aliud esse contendit, nisi ut doceat rem esse, vel non esse, vel factam, vel non factam (79). Quum autem parum sit orationem aptam esse ad fidem faciendam , multumque conferat oratorem apud audientes fide dignum haberi, audientes erga oratorem bene affici, eadem enim non videntur amantibus et odio flagrantibus, irascentibus et leniter se habentibus (80); diligenter statuit Aristoteles oratori cognoscendos esse animi affectus, quos ita ipse perscrutatur (81), ut humanæ mentis penitissimos recessus et latebras nemo unquam majori sagacitate rimatus sit. Neque illa omittit quibus orator vir probus

(77) Cf. Aristot. , Sophist. Elench. Cap. I-IX ; ibid. Cap. XVI-XX.

(78) Aristot. Rhet. I, 1 : φανερόν ἐστι τὰ ἔξω τοῦ πράγματος τεχνολογοῦσιν, ὅσοι τὰλλα διορίζουσιν, οἷον τί δεῖ τὸ προοίμιον, ἢ τὴν διήγησιν ἔχειν, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον μορίων.

(79) Idem, ibid. : ἔτι δὲ φανερόν, ὅτι τοῦ μὲν ἀμφισθετοῦντος οὐδέν ἐστιν ἔξω τοῦ δείξαι τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἐστιν ἢ οὐκ ἐστιν, ἢ γέγονεν ἢ οὐ γέγονεν.

(80) Idem, ibid. II, 1 : οὐ γὰρ ταῦτα φαίνεται φιλοῦσι καὶ μισοῦσιν· οὐδ' ὀργιζομένοις καὶ πρᾶως ἔχουσιν· ἀλλ' ἢ τὸ παράπαν ἕτερα, ἢ κατὰ μέγεθος ἕτερα, κτλ.

(81) Ibidem, II, 2-11.

videbitur (82). Quod si argumentum in quo versatur eum cogit sive de elocutione, sive de orationis partibus præcepta dare, talia tamquam invitus et fastidiose tangit (83).

Rhetorica igitur, florente Aristotele, manibus sophistarum erepta, exutisque nugis, philosophicam formam induit; eandem habitura apud omnem Stagiritæ familiam; donec, varia commutabilique rerum humanarum ratione, ad rhetores iterum abiret.

§ III. DE RHETORICA AB ARISTOTELE USQUE AD EXCIDIUM CORINTHI.

Athenis eloquentiam cum libertate concidisse et apud exteris gentes peregrinatam fuisse vidimus. Hinc Asiani oratores, hinc Rhodii, Atticorum similiores (84). Dum in Asia et apud insularum cives revirescebat eloquentia, Alexandria nata est Philologia cui Pergameni quoque sese

(82) Aristot., Rhet., III, 1 : ἡ γὰρ τῷ αὐτοῖ τι πεπονθέναι οἱ κρίνοντες, ἢ τῷ ποιούς τινας ὑπολαμβάνειν τοὺς λέγοντας, ἢ τῷ ἀποδεδείχθαι, πείθονται πάντες.

(83) Ibid.: καὶ τὸ περὶ τὴν λέξιν ὅψε προήλθε (subintell. τέχνη)· καὶ δοκεῖ φορτικὸν εἶναι, καλῶς ὑπολαμβανόμενον. Ἄλλ' ὅλης οὐσης πρὸς δόξαν τῆς πραγματείας τῆς περὶ τὴν ῥητορικὴν, οὐκ ὀρθῶς ἔχοντος, ἀλλ' ὡς ἀναγκαίου τὴν ἐπιμέλειαν ποιητέον. Ibid. 13, *De Orationis partibus*: Νῦν δὲ διαιροῦσι γελοίως . . . ἔσται οὖν, ἂν τις τὰ τοιαῦτα διαιρῇ, ὅπερ ἐποιοῦν οἱ περὶ Θεόδωρον, κτλ.

(84) Cic. Brut., XIII.

dederunt. Quamquam verisimile est Rhetoricam a Rhodiis non fuisse neglectam, nihil tamen ex eorum doctrina, quod sciam, superest. Alexandrini autem et Pergameni omissa, ut ita dicam, Rhetorica, Grammaticæ præcipue incubuerunt; adeo ut, deficientibus Rhetoribus, apud philosophos quærenda sit Rhetorica; in quam, sive explicandam, Peripateticos et Stoicos, sive impugnandam, Academicos et Epicureos, studium contulisse pro certo habemus.

1° *De Rhetorica apud Peripateticos.*

Inter Aristotelis discipulos, de Rhetorica scripserunt Ponticus Heraclides et Theophrastus (85). Heraclidis liber *De Oratoris officio* ex Diogenis Laertii testimonio novimus (86); Theophrastum vero quem copiosissima doctrina (87) Aristotele, magistro suo, dignum effecit, in Rhetorica

(85) Nihil reperi unde colligerem Eudemum, Phanium (alii: Phæniam, cf. Menag. in Diog. Laert. p. 201, ed. Meibom.), Aristoxenum, Dicæarchum Rhetoricam attigisse.

(86) Diog. Laert. V, 88: ῥητορικὰ δὲ Περὶ τοῦ ῥητορεύειν, ἡ Πρωτεύουσα.

(87) Cic. Tuscul. III, 28: «Theophrastus autem moriens accusasse naturam dicitur, quod cervis et cornicibus vitam diuturnam, quorum id nihil interesset; hominibus quorum maxime interfuisset, tam exiguum vitam dedisset: quorum si ætas potuisset esse longinquior, futurum fuisse ut, omnibus perfectis artibus, omni doctrina hominum vita erudiretur. Querebatur igitur se tum, quum illa videre cœpisset, exstingui.»

collocasse curam multa confirmant; sed ea quæ de hac arte reliquerat (88) interierunt, paucis exceptis fragmentis de Elocutione (89), de argumentorum partitione (90), de laude ac vituperatione (91).

(88) Diog. Laert. V, 46 : περί τῶν ἀτεχνῶν πρίστων. Ibid. 47 : περί ἐνθυμημάτων, — περί εὐρημάτων, — περί λέξεως, — παραγέλιματα ῥητορικῆς. Ibid. 48 : προσιμίων, — περί τέχνης ῥητορικῆς, — περί τεχνῶν ῥητορικῶν, εἶδη, — περί ὑπακρίσεως. Ibid. 50 : περί δικανικῶν λόγων, α'.

(89) Dionys. Halic. De Compos. verbor. XVI, p. 212, ed. Schæf. : εἴρηται δέ τινα περί τούτων καί Θεοφράστῃ τῷ φιλοσόφῳ κοινότερον ἐν τοῖς περί Λέξεως, ἐνθα ὀρίζει, τίνα ὀνόματα φύσει καλά, παραδείγματος ἕνεκα, ὧν συντιθεμένων, καλὴν οἶεται καὶ μεγαλοπρεπῆ γενήσεσθαι τὴν φράσιν, καὶ αὐθις ἕτερα μικρὰ καὶ ταπεινὰ, ἐξ ὧν οὔτε ποίημα χρηστὸν ἔσσεσθαι φησιν, οὔτε λόγον. Idem, in Lysia, XIII : ἐν γοῦν τοῖς περί Λέξεως γραφεῖσι, τῶν τε ἄλλων καταμύμφεται (subintell. Θεόφραστος) τῶν περί τὰς ἀντιθέσεις καὶ παρισώσεις καὶ παρομοιώσεις καὶ τὰ παραπλησία τούτοις σχήματα διεσπουδακότων..... Κωλύσει δ' οὐδὲν ἴσως καὶ τὴν λέξιν αὐτὴν θείναι τοῦ Θεοφράστου. Ἔστι δέ ἡδε· « Ἀντιθεσις δ' ἐστὶ τριττῶς, ὅταν τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία, ἢ τῷ ἐναντίῳ τὰ αὐτὰ, ἢ τοῖς ἐναντίοις ἐναντία (rectius Markland : τὰ ἐναντία) προκατηγορηθῇ. Τοσαυταχῶς γὰρ ἐγχωρεῖ συζευθῆναι. Τούτων δὲ τὸ μὲν ἴσον καὶ τὸ ὅμοιον, παιδιῶδες καθαπερὶ ποίημα· διὸ καὶ ἦττον ἀρμόττει τῇ σπουδῇ. Φαίνεται γὰρ ἀπρεπὲς σπουδάζοντα τοῖς πράγμασι, τοῖς ὀνόμασι παίζειν, καὶ τὸ πάθος τῇ λέξει περιαιρεῖν. Ἐκλύει γὰρ τὸν ἀχροατὴν. Idem, in Isocr. III : καθόλου δὲ τριῶν ὄντων, ὡς φησι Θεόφραστος, ἐξ ὧν γίνεται τὸ μέγα καὶ σεμνὸν καὶ περιττὸν ἐν λέξει, τῆς τε ἐκλογῆς τῶν ὀνομάτων, καὶ τῆς ἐκ τούτων ἀρμονίας, καὶ τῶν περιλαμβανόντων αὐτὰ σχημάτων, κτλ.

Demetrius, De Elocutione, ed. Schneider, XLI : διόπερ Θεόφραστος παράδειγμα ἐκτίθεται μεγαλοπρεπειᾶς τὸ τοιοῦτον κῶλον· « τῶν μὲν περί τὰ μηδενὸς ἄξια φιλοσοφούντων. » Idem, CXIV : ὀρίζεται δὲ τὸ ψυχρὸν Θεόφραστος οὕτω· ψυχρὸν ἐστὶ τὸ ὑπερβάλλον τὴν οἰκίαν ἀπαγγελίαν, οἷον· « ἀπυνδάκτως οὐ τραπεζοῦται κύλιξ »,

Phalereus Demetrius, quum patria pulsus esset, Alexandriam se contulit, ubi dolorem suum doctrinae studiis levavit multaque ita scripsit (92), ut Theophrasti discipulus posset agnoscere (93). Librorum multitudine peripateticos omnes superavit (94), dictusque est grammatico-

(de quo Hesychius: ἀπυνδάκωτος· ἀπύθμενος, Σοφοκλῆς Τριπτόλεμος), ἀντὶ τοῦ ἀπύθμενος ἐπὶ τραπέζης κύλιξ οὐ τίθεται. Idem, CLXXIII: ὠρίσατο δ' αὐτὰ Θεόφραστος οὕτως· κάλλος ὀνόματός ἐστι τὸ πρὸς τὴν ἀκοήν, ἢ πρὸς τὴν ὄψιν ἡδὺ, ἢ τὸ τῇ διανοίᾳ ἐντιμον. Idem, CCXXII: ἐν τούτοις τε οὖν τὸ πιθανὸν, καὶ ἐν ᾧ Θεόφραστός φησιν, ὅτι οὐ πάντα ἐπ' ἀκριβείας δεῖ μακρηγορεῖν, ἀλλ' ἐνία καταλιπεῖν καὶ τῷ ἀκροατῇ συνιέναι, καὶ λογίζεσθαι ἐξ αὐτοῦ. Cf. Cic. De Orat. I, 10; III, 48; Orat., XXIV; LI; LVII; LXIV; Quintil., IX, 4. Theophrasti fragmentum de Actione, vide in Philodem. Rhetor., n° 1007, not. Col. XIII.

(90) Cic. De Inv. I, 35: «Nobis autem commodior illa partitio videtur esse, quæ in quinque partes distributa est, quam omnes ab Aristotele et Theophrasto profecti maxime secuti sunt. Nam quemadmodum illud superius genus argumentandi, quod per inductionem sumitur, maxime Socrates et Socratici tractaverunt; sic hoc, quod per ratiocinationem expolitur, summe est ab Aristotele, atque a peripateticis et Theophrasto frequentatum.»

(91) Quintil. III, 7: «Potissimum incipiam ab ea, quæ constat laude ac vituperatione. Quod genus videtur Aristoteles, atque eum secutus Theophrastus, a parte negotiali, hoc est πραγματικῇ, removisse, totamque ad solos auditores relegasse.»

(92) Cic. De Finib. V, 19.

(93) Cic. De Offic. I, 1.

(94) Diog. Laert. V, 80. Suidas: γέγραφε φιλόσοφά τε καὶ ἱστορικά καὶ ῥητορικά καὶ πολιτικά καὶ περὶ ποιητῶν.

rum peritissimus (95). Magistri sui exemplo, scripsit de Rhetorica (96).

Strato Lampsacenus, qui in locum Theophrasti venit, natura fuerat ad eloquentiam optime compositus (97); physicis autem rebus animum applicuit. Huic successit Lyco, non minus valens eloquentia (98); neque dubium est quin scripserit quædam, etsi multum erat in scribendo sui dissimilis (99). Graves ei similitudines interceserunt cum Hieronymo, ejusdem sectæ philosopho (100), qui de poetis (101) et oratoribus

(95) Tertullian. Apologet. § XVIII.

(96) Diog. Laert. l. l., 80-81: τὰ δὲ, ῥητορικά· δημηγοριῶν τε καὶ πρεσβεῶν· ἀλλὰ μὴν καὶ λόγων Αἰσωπειῶν συναγωγῇ... περὶ ῥητορικῆς, α', β'. Πρεσβευτικὸς, α'. Περὶ πίστεως, α'. Περὶ χρεῶν, α'. De Demosthene illum scripsisse innuit Dionys. Halic. De admiranda vi dicendi in Dem., LIII: καὶ γὰρ τὰ πάθη τὰ τῆς φωνῆς, καὶ τὰ σχήματα τοῦ σώματος, οἷς κράτιστα (in marg. cod. Bodl. ὡς κράτιστα) ἔξειν ἔμελλεν, οὐ μικρῷ πόνῳ κατειργάσατο· καίτοι φύσει πρὸς ταῦτα οὐ πάνυ εὐτυχεῖ χρησάμενος, ὡς Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς φησι, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οἱ τὸν βίον αὐτοῦ συγγράψαντες. Vix est quod moneam librum περὶ τῆς Ἑρμηνείας Phalereo esse abjudicandum. Cf. Schneider., præfat.; Westermann. l. l., p. 218-221 et not. 14-17.

(97) Diog. Laert. V, 58.

(98) Idem, ibid. 65: καὶ φασιν Ἀντίγονον ἐπ' αὐτοῦ τοῦτο εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἦν, ὥσπερ μήλου τὴν εὐωδίαν καὶ χάριν ἀλλοθὶ που μετενεγκεῖν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καθάπερ ἐπὶ τοῦ δένδρου, τῶν λεγομένων ἑκάστον ἔδει θεωρεῖσθαι.

(99) Idem, ibid. 66: ἐν μὲν τῷ λέγειν γλυκύτατος ἦν..... ἐν δὲ τῷ γράφειν ἀνόμοιος αὐτῷ.

(100) Idem, ibid. 68: οὕτω δὲ ἦν ἐχθρὸς Ἱερωνύμῳ τῷ περιπατητικῷ, ὡς μόνον μὴ ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ἐτήσιον ἡμέραν.

(101) Lobeck., Aglaophamus, De Orphicis II, T. I, p. 340.

nonnulla tradidit; scriptore alioqui parum emunctæ naris atque inter eos collocando, quos nemo ad umbilicum usque evolvere sustinuerit (102); id quod aperte declarat inepta quam de Isocrate censura egit (103).

Lyconem excepit Ceus Ariston, qui Rhetoricam attigit (104). Post hunc, Critolaus antiquos imitari studuit: gravitate proximus acces-

(102) Dionys. Halic. De Compos. verbor. IV, ed. Schæf. p. 64-68.

(103) Cf. Cic. Orat. LVI; Dionys. Halic. in Isocr., XIII. Hieronymum *Aristotelis discipulum* vocat Athenæus, X, p. 424, F. Hæc significare, illum peripateticæ doctrinæ studiosum fuisse docet temporum ratio.

(104) Quintil. II, 15: « Qui vero non omnia subijciebant oratori, sollicitius ac verbosius, ut necesse erat, adhibuerunt discrimina: quorum fuit Ariston, Critolai peripatetici discipulus, cujus hic finis est: *scientia videndi et agendi in quaestionibus civilibus, per orationem popularis persuasionis*. Hic scientiam, quia peripateticus est, non, ut Stoici, virtutis loco ponit.» Quem cum Aristone Chio minime confundendum hæc ostendunt; Ceus enim erat Ariston peripateticus, Strab. X: Κέως δὲ τετράπολις μὲν ὑπῆρξε· λείπονται δὲ δύο ἢ τε Ἰουλὶς καὶ ἡ Καρθαία... Ἐκ δὲ τῆς Ἰουλίδος, ὃ τε Σιμωνίδης ἦν ὁ μελοποιὸς καὶ Βακχυλίδης ἀδελφιδοῦς ἐκείνου· καὶ μετὰ ταῦτα Ἐρασίστρατος ὁ ἱατρὸς, καὶ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων Ἀρίστων, ἐ τοῦ Βαρυσθενίτου Βίωνος ζηλωτής, p. 335, ed. Casaub. 1587. Idem tradit Steph. Byzant. in voc. Ἰουλὶς. Aristonem peripateticum, Critolai discipulum, exemplo Quintil., vocat Sext. Empir. Adv. Mathem. II, p. 301, ed. Fabr.: καὶ Ἀρίστων, ὁ Κριτολάου γνώριμος, σκοπὸν μὲν ἐκχεῖσθαι φησιν αὐτῇ τὴν πειθῶ. Apud Plutarch., De exil. T. III, p. 438, ed. Wyttenb., atque Menag. not. in Diog. Laert. V, 36, post Aristonem occurrit Critolaus. Quintilianum, Sextumque a vero deflexisse demonstrat temporum ratio.

sit, et redundavit ejus oratio (105). Solebat carpere Rhetoricam quam vocabat κακοτεχνίαν (106). Nihil habeo quod dicam de Diodoro, Critolai auditore. Hic de summo bono a cæteris ita dissensit, ut vere peripateticus nominari non possit (107).

2° De Rhetorica apud Stoicos.

Quæ de Stoicis memorantur manifestum faciunt quantam in Rhetorica operam posuerint. De oratione (108) atque de Homero (109) Cittieus Ze-

Auctore enim Brucker., Hist. phil. T. I, p. 858, Lyconis in locum successit Ariston, Olymp. CXXXVIII. Porro, ab ann. ante Chr. CCXX usque ad legationem Critolai, Diogenis, Carneadis, ann. CLV ante Chr., elapsi erant quinque et sexaginta anni; quo tempore Critolaus ætate jam provectus erat : pone, si libet, eum tunc octogesimum annum attigisse; sequitur Critolaum natum esse ann. CCXXXV ante Chr. Quintum et decimum igitur annum vix assecutus erat, quum docere cœpit Ariston, quem inde colligo Critolai magistrum fuisse, non discipulum. Vide Brucker. l. l. Rem in medio relinquit Westermann. l. l. p. 172, not. 10 : *Später Ariston, Critolaus Lehrer oder Schüler.*

(105) Cic. De Finib. V, 5.

(106) Quintil. II, 17; Sext. Empir. l. l. II, p. 291, ed. Fabr. : ἀμέλει γέ τοι καὶ οἱ περὶ Κριτολάου τὸν περιπατητικὸν, καὶ πολλὸ πρότερον, οἱ περὶ Πλάτωνα, εἰς τοῦτο ἀνιδόντες, ἐκάκισαν αὐτήν, ὡς κακοτεχνίαν μᾶλλον ἢ τέχνην καθεστηκυῖαν.

(107) Cic. De Finib. V. 5.

(108) Diog. Laert. VII, 39.

(109) Idem, ibid. 4 : προβλημάτων Ὀμηρικῶν πέντε· Περὶ ποιητικῆς ἀκροάσεως. Dion. Chrysost. Orat. LIII : γέγραφε δὲ καὶ Ζήνων ὁ φιλόσοφος εἰς τὴν Διᾶδα καὶ τὴν Ὀδυσσεΐαν, καὶ περὶ τοῦ

non scripsit, Posidonius de Elocutione (110), Chius Ariston de chriis et in Rhetores (111); Cleanthes et Chrysippus, de Rhetorica (112). Το

Μαργίτου δέ. Δοκεῖ γάρ καὶ τοῦτο τὸ ποίημα ὑπὸ Ὁμήρου γεγενῆσθαι νεωτέρου καὶ ἀποπειρωμένου τῆς αὐτοῦ φύσεως πρὸς ποίησιν.

(110) Diog. Laert., *ibid.*, 60 : ὡς δὲ Ποσειδώνιος φησιν ἐν τῇ Περὶ Λέξεως εἰσαγωγῇ.

(111) *Idem*, *ibid.*, 163.

(112) Utrumque carpit Cic. De Finib. IV, 3 : « Quamquam scripsit artem rhetoricam Cleanthes, Chrysippus etiam ; sed sic ut, si quis obmutescere concupierit , nihil aliud legere debeat. » Chrysippum lacescit Fronto , p. '86, ed. Niebuhr. : « Evigila et adtende quid cupiat ipse Chrysippus. Num contentus est docere, rem ostendere , definire , explorare ? Non est contentus , verum auget in quantum potest , exaggerat, præmunit , iterat, differt, recurrit, interrogat, describit, dividit, personas fingit, orationem suam alii accommodat. » Eumdem, propter orationis obscuritatem, subsannat Epictet. cap. XLIX , ed. Coray. : « ὅταν τις ἐπὶ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύνηται, λέγε αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν, ὅτι, εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν οὗτος ἐφ' ᾧ σεμνύνηται. Ἐγὼ δὲ τί βούλομαι ; Καταμαθεῖν τὴν φύσιν, καὶ ταύτη ἐπεσθαι. Ζητῶ οὖν τίς ἐστὶν ὁ ἐξηγούμενος, καὶ ἀκούσας ὅτι Χρύσιππος, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐ νοῶ τὰ γεγραμμένα. Ζητῶ οὖν τὸν ἐξηγούμενον, καὶ μέχρι τούτων σεμνὸν οὐδέν. Ὅταν δὲ εὕρω τὸν ἐξηγούμενον, ἀπολείπεται χρῆσθαι τοῖς παρηγγελμένοις· τοῦτο αὐτὸ μόνον σεμνὸν ἐστίν. Ἄν δὲ αὐτὸ τοῦτο, τὸ ἐξηγεῖσθαι, θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ γραμματικὸς ἀπετελέσθην ἀντὶ φιλοσόφου ; πλὴν γε δὴ, ὅτι ἀντὶ Ὁμήρου Χρύσιππον ἐξηγούμενος. Μᾶλλον οὖν, ὅταν τις εἴπῃ μοι· ἐπανάγνωθί μοι Χρύσιππον· ἐρυθρίῳ, ὅταν μὴ δύνωμαι ὁμοίᾳ τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις.

Rhetoricam uterque definiebat *scientiam recte dicendi*, Quintil. II, 15. Chrysippi fragmenta præbet Plutarch. De Repugn. Stoic. t. V, p. 213, ed. Wyttenb. : Χρύσιππον δὲ πάλιν ἐν τῷ Περὶ ῥητορικῆς γράφων « οὕτω ῥητορεύσειν καὶ πολιτεύσε-

tam philosophiam in tres partes diviserunt (113), nimirum in Physicam, Ethicam, Logicam; rursusque dicebant, Logicam complecti Rhetoricam et Dialecticam (114). Rhetoricam definiebant, *scientiam bene dicendi de iis quæ copiosiori oratione egent* (115); Dialecticam autem, *scien-*

σθαι τὸν σοφὸν, ὥς καὶ τοῦ πλούτου ὄντος ἀγαθοῦ καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ὑγιαίας, » δημολογεῖ τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ ἀνεξόδους εἶναι καὶ ἀπολιτεύτους, καὶ τὰ δόγματα ταῖς χρεαίαις ἀνάρμοστα καὶ ταῖς πράξεσιν.

Idem, *ibid.*, p. 267 : τὴν ῥητορικὴν ὀρίζεται τέχνην περὶ κόσμον εἰρομένου λόγου καὶ τάξιν (sic Wyttenb. pro vulgata lectione: περὶ κόσμου εἰρημένου λόγου τάξιν). ἔτι δὲ ἐν τῷ πρώτῳ ταῦτα γέγραφε· « οὐ μόνον δὲ τοῦ ἐλευθερίου καὶ ἀφελοῦς κόσμου δεῖν οἶμαι ἐπιστρέφεσθαι ἐπὶ τῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων ὑποκρίσεων κατὰ τὰς ἐπιβαλλούσας τάσεις τῆς φωνῆς, καὶ σχηματισμοῦ τοῦ τε προσώπου καὶ τῶν χειρῶν.

Ibid. : οὐ μόνον ταῦτα παρετέον τοῦ βελτίονος ἐχομένου, ἀλλὰ καὶ ποιὰς ἀσαφείας τοῦ λόγου καὶ ἐλλείψεως, καὶ νῆ Δία σολοικισμοὺς ἐφ' οἷς ἄλλοι ἂν αἰσχυνθείησαν οὐκ ὀλίγοι. Cf. Baguet, *De Chrysippi vita, doctrina et scriptis*, §. 103; *Annal. Academiæ Lovan.*, t. IV.

(113) *Exemplo Academicorum et Peripateticorum.* Cic., *De Finib.* IV, 2: « Existimo igitur, inquam, Cato, veteres illos Platonis auditores, Speusippum, Aristotelem, Xenocratem; deinde eorum, Polemonem, Theophrastum, satis et copiose et eleganter habuisse constitutam disciplinam.... Totam philosophiam tres in partes diviserunt: quam partitionem a Zenone retentam esse videmus. » Cf. Plutarch., *Placit. philosoph.* I, p. 468, t. IX, ed. Reisk. Cleanthes sex esse philosophiæ partes docuit: διαλεκτικὸν, ῥητορικὸν, ἠθικὸν, πολιτικὸν, φυσικὸν, θεολογικόν. *Diog. Laert.* ubi sup. 39.

(114) *Diog. Laert. ibid.*, 41.

(115) *Idem, ibid.*, 42 : τὴν τε ῥητορικὴν ἐπιστήμην οὔσαν τοῦ εὐ λέγειν περὶ τῶν ἐν διεξόδῳ λόγῳ.

tiam recte disserendi circa orationem quæ ex interrogatione et responsione consistit (116). Rhetoricam tripartitam esse docebant; unam deliberativam, judicalem aliam, tertiam demonstrativam (117). Eamdem in Inventionem, Elocutionem, Dispositionem, Actionem dividebant; Orationem vero in Exordium, Narrationem, Confutationem, Epilogum (118).

Rhetoricam quum docerent bene dicendi esse scientiam, apud eos *bene dicere* nihil aliud erat, quam *vera dicere* (119). Illam igitur conjunge-

(116) Diog. Laert., *ibid.* Quid inter se differant Dialectica et Rhetorica tradit Alexander Aphrodis. apud Suid. in Διαφορές — : διαφέρει: ἡ Διαλεκτικὴ τῆς Ῥητορικῆς τῷ τὴν Διαλεκτικὴν περὶ πᾶσαν ὕλην τῇ δυνάμει χρῆσθαι, καὶ μὴ διεξοδικούς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐν ἐρωτῇ καὶ ἀποκρίσει· ἀπὸ γὰρ τούτου καὶ ὄλον τὸ ὄνομα αὐτῇ· καὶ καθολικωτέρας καὶ κοινωτέρας τὰς ἀποφάσεις ποιεῖσθαι. Τὴν τε Ῥητορικὴν, μήτε περὶ πᾶσαν τὴν ὕλην ὁμοίαν εἶναι τῇ Διαλεκτικῇ. Περὶ γὰρ τὴν Πολιτικὴν μᾶλλον ὁ ῥήτωρ, καὶ διεξοδικῶς γε ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρῆσθαι λόγῳ· καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα μᾶλλον λέγειν πρὸς περιστάσεις, καὶ τύχας, καὶ καιροὺς, καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ τοιαῦτα τοὺς λόγους σχηματίζει, ἅπερ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστά ἐστι· περὶ τούτων γὰρ αἱ τε συμβουλαὶ, καὶ τὰ ἐγκώμια, καὶ αἱ δίκαι. Idem pressius exprimit, Cic. Orat. XXXII : « Zeno quidem ille, a quo disciplina Stoicorum est, manu demonstrare solebat, quid inter has artes interesset. Nam quum compresserat digitos pugnumque fecerat, *Dialecticam* aiebat ejusmodi esse; quum autem diduxerat et manum dilataverat, palmæ illius similem *Eloquentiam* esse dicebat. » Aristot. Rhet. I, 1 : ἡ Ῥητορικὴ ἐστὶν ἀντίστροφος τῇ Διαλεκτικῇ. Cf. Sext. Empir. Adv. Mathem. p. 289; 302; 370, ed. Fabr.

(117) Diog. Laert. l. I., 42.

(118) Idem, *ibid.* 43.

(119) Prolegom. De Statibus, in Rh. gr. Walz. t. VII, p. 8 : οἱ

bant cum Dialectica quam contendebant esse, scientiam verorum et falsorum atque neutrorum (120). Hanc ob rem operæ pretium est paucis describere qualis fuerit Stoicorum disciplina de Dialecticis; sed, quum ea quæ mente concepimus, oratione tamquam corpore induta, prodeant in lucem; pauca quoque exponenda erunt de Grammatica, quæ insignem locum in eorum doctrina tenuit.

Φαντασίαν vocabant visum in animo impressum effictumque ex eo unde esset, quale esse non posset ex eo unde non esset (121). Visum acceptum jam et

μὲν γὰρ αὐτὴν (subintell. ῥητορικὴν) ἐκάλεισαν ἐπιστήμην, ἀπὸ τοῦ μεῖζονος ὀριζόμενοι ἐπιστήμην τοῦ εὖ λέγειν οἱ Στωικοί· τὸ δὲ εὖ λέγειν ἔλεγον τὸ ἀληθῆ λέγειν.

(120) Diog. Laert. ibid. 42; Sext. Empir. l. l. XI, p. 724, ed. Fabr.: καὶ αὐτοὶ δὲ τὴν Διαλεκτικὴν ἔφασαν ἐπιστήμην ἀληθῶν τε καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων· οὐκοῦν προϋφέστηκε τῆς Διαλεκτικῆς ἀληθῆ καὶ ψευδῆ καὶ οὐδέτερα. Cf. Eumdem, Pyrrhon. Hypotypos. II, p. 88; 123, ed. Fabr.

(121) Cic. Acad. I, lib. II, 6. Diog. Laert. l. l., 45: τὴν δὲ φαντασίαν εἶναι τύπων ἐν ψυχῇ· τοῦ ὀνόματος οἰκείως μετενηνεγμένου ἀπὸ τῶν τύπων ἐν τῷ κηρῷ τοῦ δακτυλίου γινομένων. Hac de re inter se dissensisse Stoicorum coryphæos narrat Sext. Empir., Adv. Mathem. VII. p. 417, ed. Fabr.: «φαντασία οὖν ἐστὶ κατ' αὐτοὺς, τύποις ἐν ψυχῇ· περὶ ἧς εὐθὺς καὶ διέστησαν. Κλεάνθης μὲν γὰρ ἤκουσε τὴν τύπων, κατὰ εἰσοχὴν τε καὶ ἐξοχὴν, ὥσπερ καὶ διὰ τῶν δακτυλίων γινομένην τοῦ κηροῦ τύπων. Χρύσιππος δὲ ἄτοπον ἡγεῖτο τὸ τοιοῦτον· πρῶτον γὰρ φησι, τῆς διανοίας, δεήσει, ὅφ' ἔν ποτε τρίγωνόν τι καὶ τετράγωνον φαντασιουμένης, τὸ αὐτὸ σῶμα, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, διαφέροντα ἔχειν περὶ αὐτὸ σχήματα, ἅμα τε τρίγωνον καὶ τετράγωνον γίνεσθαι, ἧ καὶ περιφερὲς ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. Ἔτι πολλῶν ἅμα φαντασιῶν ὀφισταμένων ἐν

approbatum appellabant. *Comprehensionem*, haud absimilem iis rebus quæ manu prenderentur (122). Ad hæc quæ visa erant et quasi accepta sensibus, *Assensionem* adjungebant (123), quam dicebant esse in nobis et voluntariam. Quod erat sensu comprehensum, id ipsum *sensum* nominabant. Si ita erat comprehensum, ut convelli ratione non posset; *Scientia* dicebatur; sin aliter, *inscientia*; ex quo existeret opinio, quæ esset imbecilla et cum falso incognitoque communis (124).

Principem animæ partem, sive Rationem, chartæ similem esse tradebant, notiones rerum percipiendi facultate præditam, eamdemque per se quibusdam communibus impleri notitiis (125).

ἡμῖν, παμπληθεῖς καὶ τοὺς σχηματισμοὺς ἔξιν τὴν ψυχὴν· ὁ τοῦ προτέρου χειρόν ἐστιν. Αὐτὸς οὖν τὴν τύπωσιν εἰρῆσθαι ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ὑπενόει, ἀντὶ τῆς ἑτεροιώσεως ὥστε εἶναι τοιοῦτον τὸν λόγον· φαντασία ἐστὶν ἑτεροίωσις ψυχῆς, μηκέτι ἀτόπου ὄντος, τὸ αὐτὸ σῶμα ὑφ' ἐν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, πολλῶν περὶ ἡμᾶς συνισταμένων φαντασιῶν, παμπληθεῖς ἀναδέχεσθαι ἑτεροιώσεις, κτλ.

(122) Cic. Acad. II, lib. I, 11.

(123) Idem, ibid. De Assensione, legendus Aul. Gell. XIX, 1, quem vide, not. in Philod. Col. XXIX. Cf. J. V. Le Clerc. not. in Cic. T. XXVI, p. 280, ed. in 12; Brucker. Hist. philos. t. I, p. 917 sq.; Tiedemann, Syst. der Stoisch. Philosoph. T. I, p. 60 sqq.

(124) Cic. ibid.

(125) Plutarch. Placit. philosoph., T. IX, p. 564-565, ed. Reisk.: οἱ Στωϊκοὶ φασιν· ὅταν γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ὥσπερ χάρις ἐνεργῶν εἰς ἀπογραφὴν· εἰς τοῦτο μίαν ἐκάστην τῶν ἐννοιῶν ἐναπογράφεται... Τῶν δ' ἐννοιῶν αἱ μὲν φυσικαὶ, γίνονται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους καὶ ἀνεπιτεχνῆτως· αἱ δ' ἥδη δι' ἡμετέρας διδασκαλίας καὶ ἐπιμελείας αὐταὶ

Cogitandi Actionem, ejusque ortum et processum ad hunc ordinem redigebant: rerum objectarum imagines transibant in animum, in quo *Visa* procreabant; id quod mens conceperat, oratione fiebat manifestum (126). Proinde, tria conjugata admittebant: *Rem* quæ objicitur, *Vocem* quæ profertur; *Significationem* vocis, quæ in mente solius intelligentis subsistit. Ad hæc, Stoicorum sententia erat, *rem* atque *vocem* esse corpoream; *significationem*, sive *ideam significati-*

μὲν οὖν ἔννοιαι καλοῦνται μόνον· ἐκεῖναι δὲ καὶ προλήψεις. Ὁ δὲ λόγος, καθ' ὃν προσαγορευόμεθα λογικοὶ, ἐκ τῶν προλήψεων συμπληροῦσθαι λέγεται, κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα κτλ. Pro vocibus, ὥσπερ χάρτης ἐνεργῶν εἰς ἀπογραφὴν, Reisk. proponit: ὥσπερ χάρτην νεουργὸν εἰς ἀπογραφὴν. Wyttenb. T. IV, p. 630, rem in medio relinquit: « Nolui mutare; alioqui proximum erat a Galeno sumere χάρτην. Sensus vertendo expressi: *Stoici dicunt, quando in lucem prognatus est, homo habet principem partem animi, veluti chartæ, actuosus ad inscribendum in ea.*» Schmidt, *Stoicorum Grammatica*, Halis 1839, nescio qua auctoritate fretus, legit, p. 13: ὥσπερ χαρτίον ἐνεργὸν εἰς ἀπογραφὴν. Apud vet. edit. sic exhibetur: ὥσπερ χάρτης ἐνεργεῖν, κτλ.

(126) Diog. Laert. l. I., 49: προηγείται γὰρ ἡ φαντασία· εἴθ' ἡ διάνοια ἐκλαλητικὴ ὑπάρχουσα, δὲ πάσχει ὑπὸ τῆς φαντασίας, τοῦτο ἐκφέρει λόγῳ. Sext. Empir. Adv. Mathem. VIII, p. 461, ed. Fabr.: καὶ δὴ τῆς μὲν πρώτης δόξης προεστήκασιν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, τρία φάμενοι συζυγεῖν ἀλλήλοις· τό τε σημαίνόμενον, καὶ τὸ σημαῖνον, καὶ τὸ τυγχάνον. Ὡς σημαῖνον μὲν εἶναι τὴν φωνήν, οἷον τὴν, Δίων· σημαίνόμενον δὲ αὐτό τὸ πρᾶγμα τὸ ὑπ' αὐτῆς δηλούμενον, καὶ οὗ ἡμεῖς μὲν ἀντιλαμβανόμεθα, τῇ ἡμετέρᾳ παρῴφισταμένου διανοίᾳ· οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ ἐπαίουσι, καίπερ τῆς φωνῆς ἀκούοντες· τυγχάνον δὲ, τὸ ἐκτὸς ὑποκείμενον, ὥσπερ αὐτὸς δὲ Δίων.

tam esse id incorporeum quod proprie appella-
bant λεκτόν (127). Denique arbitrabantur veritatem
et falsitatem competere neque *rei*, neque *voci*;
sed *significationi*, seu *dicto* duntaxat; non omni
quidem, sed illi solum *perfecto* quod ἀξίωμα vo-
cabant (128). Quum autem omnis oratio contineat
Sonum qui rem significat, atque *rem* quæ sono
significatur, *Dialecticam* dividebant in *verba*
et *significationes* (129).

Vocem definiebant, aerem ictum atque percus-
sum (130); quæ in cæteris animalibus ab impetu

(127) Sext. Empir. Pyrrhon. Hypotypos. III, 5, p. 142, ed.
Fabr. : εἰ μὲν γὰρ λεκτόν ἐστιν ὁ λόγος, καὶ ἀσώματος, ὥς οἱ Στωϊκοί
φασιν, κτλ. Senec. Epist. CXVII : « Dico deinde : *Cato ambulat*.
Non corpus quidem est quod nunc loquor, sed enuntiativum
quiddam de corpore; quod alii effatum vocant, alii enuntiatum,
alii edictum. » Cf. Aul. Gell. V, 15; Schmidt, l. l., p. 54-57;
ibique in primis, not. 78.

(128) Diog. Laert. VII, 63 : τῶν δὲ λεκτῶν τὰ μὲν λέγουσιν εἶναι
αὐτοτελῆ οἱ Στωϊκοί· τὰ δ' ἐλλιπῆ. Ἑλλιπῆ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ ἀναπάρ-
τιστον ἔχοντα τὴν ἐκφορὰν ὄϊον, Γράφει· ἐπιζητοῦμεν γὰρ, Τίς;
Αὐτοτελῆ δ' ἐστὶ τὰ ἀπηρτισμένην ἔχοντα τὴν ἐκφορὰν ὄϊον, Γράφει
Σωκράτης. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐλλιπέσι λεκτοῖς τέτακται τὰ κατηγο-
ρήματα· ἐν δὲ τοῖς αὐτοτελέσι, τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ συλλογισμοί,
καὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα.

(129) Senec. Epist. LXXXIX : « Διλεκτικὴ in duas partes
dividitur : in verba et significationes, id est, in res quæ dicun-
tur et vocabula quibus dicuntur. »

(130) Diog. Laert. ibid. 55 : « ἔστι δὲ φωνὴ ἀήρ πεπληγμένος, ἡ τὸ
ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὥς φησι Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῇ περὶ φωνῆς
τέχῃ. Priscian. I, p. 537, ed. Putsch. (T. I, p. 9, Krehl.) : « Phi-
losophi definiunt vocem esse aerem tenuissimum ictum, vel
suum sensile aurium, id est, quod proprie auribus accidit. Est

cæco prorumpit, in hominibus a ratione profiscitur (131). Præterea, *articulata* est vox hominis; *inarticulata* autem et *confusa* vox animalium: prior scriptilis; altera, simplex sonus (132). Illa vocabatur *Dictio*, cujus elementa erant viginti quatuor litteræ (133), e quibus *septem* vocales, sex

prior definitio a substantia sumta; altera vero a notione quam Græci ἐννοίαν dicunt, hoc est, ab accidentibus. » Senec. Q. N. II, 6 : « Quid enim est vox nisi intentio aeris, ut audiat; linguæ formata percussu. » Idem, ibid. 29 : « Natura aptus est aer ad voces. Quidni, quum vox nihil aliud sit quam ictus aer. » Vide quos citat Menag. not. in Diog. p. 287.

(131) Diog. Laert., ibid.: ζώου μέν ἐστι φωνή, ἀλλ' ὑπὸ ὀρυκτῆς πεπληγμένους· ἀνθρώπου δέ ἐστιν ἑναρθρος καὶ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη. Theodos. p. 16 : εἴρηται δὲ Φωνὴ διὰ τὸ εἶναι φῶς νοῦ, ἡγούνη τὰ ἐν τῷ νῷ φωτίζουσα. Diomed. I, p. 274 sq., ed. Putsch.: « Hæc (subintell. oratio) enim, secreta pectoris arguens, ad linguam sui gubernatricem migrat, mobili quodam vocis articulatæ spiritu, rotundoque gubernaculi moderamine temperata, et interiore vicino aere pectoris argutia verberato, palatoque sensim paulatimque pulsato, velut internuncius ac proditor humanæ mentis ad indicia exprimenda cogitationis, per os sermonemque rationabiliter agitur. Hoc enim suo magnoque naturæ beneficio, expressa ratione sermonis, nos cæteris separatos ab animalibus, sola homines fatetur atque demonstrat. »

(132) Diomed. II, p. 413, ed. Putsch.: « Omnis vox aut articulata est aut confusa. Articulata est rationalis hominum loquelis explanata; eadem et litteralis vel scriptilis appellatur, quia litteris comprehendere potest. Confusa est irrationalis vel inscriptilis, simplici vocis sono animalium effecta, quæ scribi non potest, ut est equi hinnitus, tauri mugitus etc. » Cf. quos citat Schmidt, l. I., p. 19.

(133) Diog. Laert. l. I., 56 : τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστι τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα· τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα, τό τε στοιχεῖον, ὃ τε χαρακτήρ τοῦ στοιχείου, καὶ τὸ ὄνομα, ὅον ἀλφα. Sic ex

mutæ (134): reliquæ, ut videtur, semivocalibus annumerabantur (135). Stoici in *Dictione* distinguebant *Dialectum* et *significationem* (136),

emendatione Galesii legendum esse censuit Casaub. Eandem lectionem cæteri editores secuti sunt, quæ tamen mihi non-nihil religionis movet. Apud H. Stephanum spinosus hic locus ita exhibetur, p. 257: τῆς δὲ λέξεως στοιχειά ἐστι τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα. Τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα· ὃ τε χαρακτήρ τοῦ στοιχείου καὶ τὸ ὄνομα. Audiendus Ammon. De simil. et different. vocab., ed. Valckenaer., p. 37: γράμμα στοιχείου διαφέρει· στοιχεῖον μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἐκφώνησις καὶ ὁ φθόγγος, οὗ τὸ γράμμα ἐστὶ σημεῖον ἢ τύπος ἢ σχῆμα· ὡς ἐν τῷ Δ, Ο. Τρίγωνον μὲν γάρ ἐστι τὸ Δ, στρογγύλον δὲ τὸ Ο. Τὸ δὲ στοιχεῖον τὸ δλόκληρον, οἷον ἀλφα, βῆτα, καὶ τὰ λοιπά. Τὰ δὲ στοιχεῖα καταχρηστικῶς γράμματα κατλ. Liquet γράμμα esse typum ac formam; στοιχεῖον autem ἐκφώνησιν καὶ φθόγγον, h. e. sonum quo illi typi, illæ formæ efferuntur ac pronuntiantur; ut in trigono γράμμα est Δ; at στοιχεῖον est δέλτα. Inde sequitur scribendum fuisse ἀλφα, βῆτα, nam si α, β, scribas, non procedit quod ait Ammonius; quum α, β, sint vere γράμματα, at vero ἀλφα, βῆτα, proprie στοιχεῖα, non γράμματα, nisi improprie. Cf. Henr. Vales. ad Harpocr., p. 207, ed. Maussac. Ante Valckenaer., vulgata scriptura hæc erat: γράμμα στοιχείου διαφέρει. Στοιχεῖον μὲν γάρ ἐστιν αὐτὴ ἡ ἐκφώνησις, καὶ ὁ φθόγγος· οὗ τὸ γράμμα σημεῖον ἢ τύπος, σχῆμά· ὡς ἐν τῷ, τρίγωνον μὲν γάρ ἐστι τὸ Δ, στρογγύλον δὲ τὸ Ο, τύπος. Τὸ δὲ στοιχεῖον τὸ δλόκληρον, οἷον Α, Β, καὶ τὰ λοιπά· στοιχεῖα καταχρηστικῶς γράμματα. Nullam, in Diog. Laert. l. 1., varietatem Codd. Par. præbent. Nihil addendum arbitror, retinendamque H. Stephani lectionem; sed hæc in modum interpungendam esse: τριχῶς δὲ λέγεται (supple στοιχείου)· τὸ γράμμα, ὃ τε χαρακτήρ τοῦ στοιχείου, καὶ τὸ ὄνομα.

(134) Diog. Laert., ibid. 57.

(135) Assentior iis quæ tradit. Schmidt, l. l., p. 19: Jam

λόγον vocantes orationem quæ certum sensum exhibebat (137). Etymologicæ curam impenderunt, eo usque ut ad ineptias descenderent (138).

Quod ad orationis partes attinet, *quatuor* tantummodo admiserunt Stoicorum principes (139);

» per se haud temere quis conjecerit et aspiratas (scilicet præ-
« ter liquidas quas hodie dicimus ac tres compositas conso-
« nantes) a Stoicis semivocalibus fuisse annumeratas; etsi quod
« diserte Priscianus narrat, hunc quoque errorem a qui-
« busdam antiquis Græcorum grammaticis invasisse Latinos,
« qui quidem aspiratas semivocales esse putarint, nulla alia
« causa inducti, nisi quod spiritus in iis abundet, id ad Stoi-
« corum redire doctrinam vel minus esset probabile.»

(136) Diog. Laert. l. 1., 56: διάλεκτος δέ ἐστι λέξις κε-
χαραγμένη ἔθνικῶς τε καὶ Ἑλληνικῶς· ἡ λέξις ποταπὴ, τουτέστι,
ποιὰ κατὰ διάλεκτον· οἷον, κατὰ μὲν τὴν Ἀτθίδα «θάλαττα,» κατὰ
δὲ τὴν Ἰάδα «ἡμέρη.»

(137) Idem, ibid. et 57: λέξις δέ ἐστι, κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς,
ὥς φησιν ὁ Διογένης, φωνὴ ἐγγράμματος, οἷον· ἡμέρα· ἐστί. Λόγος
δὲ ἐστι φωνὴ σημαντικὴ, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη.... Διαφέρει
δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχος ἐστί· λέξις δὲ, τὸ ἐναρ-
θρον μόνον. Λέξις δὲ λόγου διαφέρει, ὅτι λόγος αἰεὶ σημαντικός ἐστι·
λέξις δὲ καὶ ἀσήμαντος ὡς ἡ Βλίτρι (alii Βλήτυρι, vel Βλίτυρι).
λόγος δὲ οὐδαμῶς.

(138) De Stoicis Etymologicæ studiosissimis cf. Schmidt,
l. 1., p. 23-35.

(139) Dionys. Halic. De compos. verbor. II, p. 18-20, ed.
Schæf.: ἡ σύνθεσις ἐστίν, ὥσπερ καὶ αὐτὸ δηλοῖ τοῦνομα, ποιὰ τις θέσις
παρ' ἄλληλα τῶν τοῦ λόγου μορίων· ἃ δὴ καὶ στοιχεῖά τινες τῆς λέξεως
καλοῦσι. Ταῦτα δὲ Θεοδέκτης μὲν καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ κατ' ἐκεί-
νους φιλοσοφῆσαντες χρόνους, ἄχρι τριῶν προήγαγον, ὀνόματα καὶ
βήματα καὶ συνδέσμους πρῶτα μέρη τῆς λέξεως ποιοῦντες. Οἱ δὲ
μετ' αὐτοὺς γενόμενοι, καὶ μάλιστα οἱ τῆς Στωϊκῆς αἵρέσεως ἡγεμόνες
ἕως τεττάρων προὔβλεψαν, χωρίσαντες ἀπὸ τῶν συνδέσμων τὰ ἄρθρα.

Chrysippus autem nomen divisit in *proprium* et *appellativum*, Antipaterque Tarsensis *medietatem* adjunxit (140). Quum longum esset huc afferre eorum doctrinam de orationis partibus (141), non abs re tamen esse arbitratus sum

(140) Diog. Laert. l. 1., 57 : τοῦ δὲ λόγου ἔστι μέρη πέντε, ὧς φησι Διογένης τε ἐν τῷ Περὶ φωνῆς, καὶ Χρύσιππος· ὄνομα, προσηγορία, ῥήμα, σύνδεσμος, ἄρθρον. Ὁ δὲ Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητά τήθησιν ἐν τοῖς Περὶ λέξεως καὶ λεγομένων. Stoicos ulterius progressos fuisse docet Dionys. Halic., l. 1. p. 20, ed. Schæf.: εἴθ' οἱ μεταγενέστεροι τὰ προσηγορικά διελόντες ἀπὸ τῶν ὀνοματικῶν, πέντε ἀπεφάναντο τὰ πρῶτα μέρη. Ἄλλοι δὲ καὶ τὰς ἀντωνυμίας ἀποξέουσαντες ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, ἔκτον στοιχεῖον τοῦτο ἐποίησαν. Οἱ δὲ καὶ τὰ ἐπιρρήματα διεῖλον ἀπὸ τῶν ῥημάτων, καὶ τὰς προσθέσεις ἀπὸ τῶν συνδέσμων, καὶ τὰς μετοχὰς ἀπὸ τῶν προσηγορικῶν. Οἱ δὲ καὶ ἄλλας τινὰς εἰσάγοντες τομὰς, πολλὰ τὰ πρῶτα μέρη τῆς λέξεως ἐποίησαν, ὑπὲρ ὧν οὐ μικρὸς ἂν εἴη λόγος.

(141) Maxime necessaria subjiciam :

1° De *Articulo*, Diog. Laert. l. 1., 58 : ἄρθρον ἐστὶ στοιχεῖον λόγου πτωτικόν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς, ὅον· ὁ, ἡ, τό· οἱ, αἱ, τὰ. Cf. Schmidt, l. 1. p. 39-43.

2° De *Appellatione* et *Nomine*, Diog. Laert. ibid. 58 : ἔστι δὲ προσηγορία μὲν, κατὰ τὸν Διογένην, μέρος λόγου σημαῖνον καινὴν ποιότητα· οἶον, ἄνθρωπος, ἵππος. Ὀνομα δὲ ἔστι μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα· οἶον, Διογένης· Σωκράτης. Cf. Schmidt l. 1. p. 43-44. Quinque casus distinxerunt, teste Diog. Laert. lib. VII, 192 ; ubi tradit Chrysippum scripsisse Περὶ πέντε πτώσεων, α'. Quamquam non est diffitendum, ibid. 65, tres tantum obliquos casus commemorare Dioclem : πλάγιοι δὲ πτώσεις εἰσι· γενική, καὶ δοτική, καὶ αἰτιατική, ubi Aldobrandin. : « Vocativus et Ablativus non videntur a Nominativo differre, « nisi adjectione. Nominativo enim additur vocandi particula et auferendi præpositio, ut Nominativi significatio nem deponat, et vel Vocativi vel Ablativi suscipiat. » Cf.

pauca addere de *Prædicatis*, quæ multum ad *Pronuntiata* (ἀξιώματα) conferebant.

Schmidt, l. l. p. 57-60. Idem, p. 58-59, explicat quatenus in hujus termini usu ab Aristotele Stoici recesserint.

3° De *Verbo*, Diog. Laert. ibid. 58 : ῥῆμα δέ ἐστι μέρος λόγου σημαῖνον ἀσύνθετον κατηγορήμα, ὡς ὁ Διογένης, ἢ ὡς τινες, στοιχείον λόγου ἄπτωτον, σημαῖνόν τι συντακτὸν περί τινος ἢ τινων, ὅον· γράφω λέγω. Cf. Schmidt, l. l. p. 45. Vide, ibid., p. 66-70: *Cur Temporum et Modorum doctrina fuerit a Stoicis omissa*.

Verbis annumerabant *Participium* (ἀντανάλαστον προσηγορίαν, h. e., reciprocam appellationem); verbis et nominibus *Adverbium*. Priscian. II, p. 574, ed. Putsch. (T. I, p. 66, sq. Krehl.) : « Secundum Stoicos vero quinque sunt orationis partes: nomen, appellatio, verbum, pronomen sive articulus, conjunctio. Nam participium connumerantes verbis *participiale verbum* vocabant vel casuale: necnon etiam adverbiorum nominabant. » Sosip. Charis. II, p. 175, ed. Putsch. : « Quum adverbium Stoici, ut alias diximus, πανδέκτην vocant; nam omnia in se capit quasi collata per satyram concessa sibi rerum varia potestate. » Vide quos citat Schmidt, l. l. p. 45-46.

4° De *Conjunctione*, Diog. Laert. ibid. 58 : σύνδεσμος δέ ἐστι μέρος λόγου ἄπτωτον, συνδοῦν τὰ μέρη τοῦ λόγου. De hac parte orationis peculiarem scriptionem Posidonius reliquerat. Apollon., de *Conjunct.*, Bekker. Anecdota, T. II, p. 480: Ποσειδώνιος ἐν τῷ Περὶ συνδέσμων ἀντιλέγων πρὸς τοὺς φάσκοντας, ὡς οἱ σύνδεσμοι οὐ δηλοῦσι μὲν τι, αὐτὸ δὲ μόνον τὴν φράσιν συνδέουσι, φησίν, etc. Conjunctioni copulabant *Præpositiones* (Priscian. II, p. 574, ed. Putsch., T. I, p. 67, Kr.), easque præpositivas conjunctiones vocabant. Apollon. De *Syntax.* IV, I, p. 300: ἐνθεν γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς προθετικούς ἐκάλουν συνδέσμους καὶ προθέσεις, ἄμεινον ἡγησάμενοι ἀπὸ τῆς ἐξαιρέτου συντάξεως τὴν ὀνομασίαν θέσθαι, ἥπερ ἀπὸ τῆς δυνάμεως, καθάπερ οἷ τε συναπτικοὶ καὶ συμπλεκτικοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι. Quam doctrinam Stoicorum impugnat Priscian. XIV, p. 983, ed. Putsch. (T. I, p. 592, Kr.). Cf. Schmidt, l. l. p. 46-48.

Pronuntiatum duo membra necessario continebat : id de quo aliquid prædicaretur , atque id quod prædicaretur de aliquo. Hoc *prædicatum*, illud *casum* dicebant (142) : quinque distinxerunt casus, quos vindicabant solis nominibus (143).

Recta nominabant prædicata , quæ indicabant motum corporis aut animi, in aliam rem personamve transeuntem; *supina* habitum passivum exprimentia; *neutra*, neque motum transitivum, neque habitum passivum exhibentia; *reciproca*, supinis annumeranda propter passivum habitum quem indicant, *passivis* autem eximenda, quum passivus ille habitus proficiscatur ab ipsa persona quæ patitur (144). Prædicata vocabantur Συμβάματα, quando per nominativum con-

(142) Plutarch. Quæst. Platonic. t. X, p. 194, ed. Reisk. : πρῶτον λόγον οἱ παλαιοὶ, τὴν τότε καλουμένην πρότασιν, νῦν δ' ἀξίωμα, προσηγόρευον, ὃ πρῶτον λέγοντες, ἀληθεύουσιν, ἢ ψεύδονται. Τοῦτο δ' ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος συνέστηκεν, ὥν τὸ μὲν πτωσιν οἱ Διαλεκτικοί, τὸ δὲ κατηγορήμα καλοῦσιν.

(143) *De Casibus* vide not. 141.

(144) Diog. Laert. l. l., 64-65 : ἀντιπεπονθότα δὲ ἐστὶν ἐν τοῖς ὑπτίοις, ἀνύπτια ὄντα· ἐνεργήματα δὲ ἐστὶν, ὅσων· κείρεται. Ἐμπεριέχει γὰρ ἑαυτὸν ὁ κειρόμενος. Aldobrandin. pro ἀντιπεπονθότα posuit αὐτοπεπονθότα. Hunc confutat Menag., auctoritate Philonis et Origenis fretus. Prior enim, *De Caino*, p. 82, ed. Turneb.: ὥσπερ γὰρ τὸ κείρεσθαι διττόν· τὸ μὲν ὡς ἀντιπεπονθὸς κατὰ ἀντέρεσιν, τὸ δὲ ὡς ὑπεῖχον καθ' ὑπόπτωσιν· πρόβατον μὲν γὰρ ἢ δέρμα ἢ τὸ λεγόμενον κώδιον, οὐδὲν ἐνεργοῦν ἐξ αὐτοῦ, πάσχον δὲ μόνον, ὑφ' ἑτέρου κείρεται· ὁ δ' ἄνθρωπος συνδρῶν, καὶ σχηματίζων, καὶ ἐπιτήδειον παρέχων ἑαυτὸν, ἀνακίρνῃς τῷ πάσχειν τὸ ποιεῖν κτλ. Alter, Adv. Celsum, VI, p. 315 : ἐπειδὴ τὸ πείθεσθαι, ὥσπερ ἐὶ τῶν

structiones absolvebantur (145); **Παρασυμβάματα**, si obliquus casus cum nominativo proferretur (146); **Ἀσυμβάματα**, quum ex duobus obliquis fieret constructio (147). *Pronuntiatum* definebant, id

καλουμένων ἀντιπεπονθότων, ἐστὶν ἀνάλογον τῷ κείρεσθαι ἄνθρωπον, ἐνεργοῦντα τὸ παρέχειν ἑαυτὸν τῷ κείροντι· διὰ τοῦτο κτλ. Qui loci apprime facere videntur ad afferendam Diogeni medicinam. Retinendum enim ἀντιπεπονθότα ostendunt. Ad hæc, παρέχων atque παρέχειν innuunt pro ἐμπεριέχει substitui posse ἐμπαρέχει, ut sit: ἀντιπεπονθότα δέ ἐστιν ἐν τοῖς ὑπτιοῖς ἀνύπτια ὄντα· ἐνεργήματα δέ ἐστιν, οἷον· κείρεται. Ἐμπαρέχει γὰρ ἑαυτὸν ὁ κειρόμενος. Latinam interpretationem sic refingo: *Reciproca vero sub forma supinorum non supina sunt: actiones autem significant, ut κείρεται. Semetipsum enim tradendum præbet ὁ κειρόμενος.* Ubi *supina* et *supinorum* idem significant quod *passiva* et *passivorum*; Aldobrandia. not. in Diog. Laert. l. 1., p. 191, ed. Meibom.: « Quod enim Græci ὑπτίων, Latini *supinum* dicunt: alioqui poteram vertere *passiva*, » « voce quamquam non satis latina, tamen a veteribus grammaticis usurpata. »

(145) Priscian. XVIII, p. 1118, ed. Putsch. (T. II, p. 109, Kr.): « Sciendum, quod has quidem constructiones quæ per nomina-
« tivum absolvuntur, Stoici ἀξιώματα vel συμβάματα, i. e. digni-
« tates vel congruitates vocabant, ut: ego Priscianus scribo;
« Apollonius ambulat; Cato (alii: Plato) philosophatur. » Suidas, v. σύμβαμα: κατὰ τοὺς γραμματικοὺς πρότασις ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος, αὐτοτελῇ διάνοιαν ἀπαρτίζουσα, οἷον· Ἰωάννης περιπατεῖ.

(146) Priscian. ibid.: « Illas vero quibus transitiones ab alia
« ad aliam fiunt personam, in quibus necesse est cum nomina-
« tivo etiam obliquum aliquem casum proferri, παρασυμβάματα
« dicebant, h. e. minus quam congruitates, ut: Cicero servat
« patriam. » Suidas: παρασύμβαμα δὲ πρότασις ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος, οὐκ αὐτοτελῇ διάνοιαν ἀπαρτίζουσα, οἷον· Ἰωάννη μέλει· φήσας γάρ· Ἰωάννης περιπατεῖ, οὐδενὸς ἄλλου ἐχρηζεν· εἰπὼν δέ· Ἰωάννη μέλει, περὶ τίνος παρέλειψεν εἰπεῖν.

(147) Priscian. ibid., p. 1119: « Quando vero ex duobus

quod est verum aut falsum; sive dictum per se perfectum, enunciabile quantum in se ipso (148). Inter se differre docebant interrogationem (ἐρώτημα) et (πύσμα) percontationem (149):

« obliquis constructio fit, ἀσυμβάματα, i. e. incongruitates dicebant, ut: placet mihi venire ad te, sive nominibus ipsis tantum, seu verbis hoc exigentibus. »

(148) Diog. Laert. VII, 65; Cic. Tusc. I, 7; Sext. Empir. Pyrrhon. Hypotypos. II, 11, p. 90, ed. Fabr.: καὶ τὸ μὲν ἀξιώμα φασιν εἶναι λεκτὸν αὐτοτελές, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ.

(149) Diog. Laert. ibid. 66: ἐρώτημα δέ ἐστι πρᾶγμα αὐτοτελές μὲν, ὡς καὶ τὸ ἀξίωμα· αἰτητικὸν δὲ ἀποκρίσεως.... Πύσμα δέ ἐστι πρᾶγμα πρὸς ὃ συμβολικῶς οὐκ ἔστιν ἀποκρίνεσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, ναί· ἀλλὰ εἰπεῖν· Οἶκεῖ ἐν τῷδε τόπῳ. Joann. Philoponus, in prior. Analytic. p. VII: διαφέρει ἡ διαλεκτικὴ ἐρώτησις τῆς πυσματικῆς· ὅτι πρὸς μὲν τὴν διαλεκτικὴν ἐρώτησιν ἀρκεῖ ἢ τὸ Ναί, ἢ τὸ Οὐ ἀποκρίνασθαι.... Πρὸς δὲ τὰς πυσματικὰς πλειόνος δεῖ λόγου, οἶον·

Τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; Πόθι τοι πόλις ἦδὲ τοκῆς;
(Odyss. I, 170.)

Ἀυτὴ πυσματικὴ ἡ ἐρώτησις, πρὸς ἣν πλειόνων δεῖ λόγων τῷ ἀποκρινομένῳ· ἐπάγει γοῦν·

Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασεν.
(Odyss. IX, 39.)

Utraque locum obtinet inter figuras Rhetor. Alexander, De Figur. XXII: ἐρώτημά ἐστι, πρὸς ὃ ἀνάγκη ἀποκρίνασθαι κατ' ἀπόφασιν ἢ κατάφασιν οὕτω, ναί ἢ οὐ· οἶον, ἐξήλθες ἐπὶ τὴν μάχην, ἢ οὐ; Καὶ ὡς Δημοσθένης· « πότερον ταῦτα ποιῶν ἔλυε « τὴν εἰρήνην, ἢ οὐ; » Ἀνάγκη γὰρ καὶ πρὸς τοῦτο ἢ ναί ἢ οὐ ἀποκρίνασθαι. Ibid. XXIII: πύσμα δέ ἐστι, πρὸς ὃ διεξοδικῶς ἀπαντῆσαι δεῖ καὶ διὰ πλειόνων, ὡς ἔχει τὸ τοιοῦτον· « ἐμὲ δὲ, ὦ τριταγωνιστὰ, τὸ τίνοος φρόνημα λαβόντα τούτοις συμβουλεύειν ἔδει; » Ἐνταῦθα γὰρ οὐκ ἔστιν ἀποκρίνασθαι ναί ἢ οὐ· ἀλλὰ διὰ πλειόνων ἀνάγκη ἀπαντᾶν τῷ τοιοῦτον ἐροῦντι. Rh. gr. Walz. T. VIII, p. 455; cf. Zonæum, De Figur. ibid. p. 678; Anonym. ibid. p. 703-704.

Subtilem Stoicorum de varia pronuntiatorum specie doctrinam transcribere a meo proposito alienum est: legendi vero hac de re Diogenes Laertius (150), maximeque Sextus Empiricus (151). Neque miremur, si tantam in Pronuntiatis operam posuerunt, quum apud illos Pronuntiata essent Demonstrationis fundamentum; scientia autem ortum duceret a Demonstratione, quæ nihil aliud erat quam ratio e rebus perceptis ad id quod non percipiebatur adducens (152).

In argumentis sophismatibusque explicandis multi quoque fuerunt Stoici (153), atque ex omni illa disciplina colligebant Dialecticam esse necessariam, virtutemque in specie virtutes continentem (154), cui adhærescebant *lapsus deviatio*, edocens utrum assentiri oporteat necne (155), *levitatis amotio*, qua cavemus ne assentiamur verisimilibus (156), *accurata circumspectio*, quæ neque redargui neque convinci potest (157), *vanitatis expers gravitas*, ad rectam rationem visa referens (158).

(150) Diog. Laert. l. I., 69, sqq.

(151) Adv. Mathem. VIII, 11, p. 533, sqq. ed. Fabr.

(152) Cic. Acad. I, lib. II, 8; Diog. Laert. VII, 45: τὴν δὲ ἀπόδειξιν, λόγον διὰ τῶν μᾶλλον καταλαμβανομένων, τὸ ἥττον καταλαμβανόμενον περὶ πάντων. Ubi cum Davis. περιστάντα ponendum arbitror pro περὶ πάντων.

(153) Cf. Diog. Laert. ibid. 77 sq.; Sext. Empir. l. I., VIII, p. 500 sqq.

(154) Diog. Laert. ibid. 46.

(155) Idem, ibid.

(156) Idem, ibid.

(157) Idem, ibid. — (158) Idem, ibid. 47.

Orationem dividebant in *pedestrem ac solutam*,
 atque in *numerosam et metro adstrictam*, ποίημα
 vocantes verba plura modice in quamdam con-
 jecta formam; ποίησιν, perpetuum argumentum
 ex rhythmis, ut Ilias Homeri et Annales Ennii
 (159). Virtutes orationis quinque esse tradebant:
græcismum (160), *perspicuitatem* (161), *brevita-*
tem (162), *decorum* (163), *artificiosam conforma-*
tionem (164); vitia duo præcipua, *barbarismum*
 et *solæcismum* (165).

(159) Diog. Laert., l. I., 60; Varro apud Nonium, v. Poema.

(160) Idem, ibid. 59: ἑλληνισμὸς μὲν οὖν ἐστὶ φράσις ἀδιάπτω-
 τος ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαλᾷ συνηθείᾳ.

(161) Idem, ibid.: σαφήνεια δέ ἐστι λέξις γνωρίμως παριστῶσα
 τὸ νοούμενον.

(162) Idem, ibid.: συντομία δέ ἐστι λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα πε-
 ρέχουσα πρὸς δηλώσιν τοῦ πράγματος.

(163) Idem, ibid.: πρέπον δέ ἐστι λέξις οἰκεῖα τῷ πράγματι.

(164) Idem, ibid.: κατασκευὴ δέ ἐστι λέξις ἐκπεφευγυῖα τὸν
 ἰδιωτισμόν.

(165) Idem, ibid.: ὁ δὲ βαρβαρισμὸς ἐκ τῶν κακιῶν λέξις ἐστὶ,
 παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδαιμονούντων Ἑλλήνων· σολοικισμὸς δέ ἐστι
 λόγος ἀκαταλλῆλως συντεταγμένος. Suidas pro εὐδαιμονούντων ha-
 bet εὐδοκιμούντων, quod sequitur Voss. De Vitiis sermon. lib.
 I, 1, vertitque: *probatorum*. Vulgatam lectionem merito retinet
 Aldobrandin.: «εὐδαιμονούντων—*beatorum* dixit pro *urbano-*
rum.» Sext. Empir. Adv. Mathem. II, 10, p. 260: βαρβαρισμὸς
 ἐστὶ παράπτωσις ἐν ἀπλῇ λέξει παρὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν· καὶ σο-
 λοικισμὸς ἐστὶ παράπτωσις ἀσυνήθης κατὰ τὴν δλην σύνταξιν ἀνακό-
 λουθος. Ad Logicam magis quam ad Grammaticam pertinent
 quæ docet Diog. Laert. de Definitione, ibid. 60; de Descri-
 ptione, ibid.; de Genere, ibid.; de Specie, 61; de Divisione
 atque Subdivisione, ibid.; de Partitione, 62; de Amphibolia,
 ibid.

3° *De Rhetorica apud Academicos.*

Socratem et Platonem vidimus tam acriter invectos fuisse in sophistas, ut oratoriæ arti crimini verterent mala quæ perverso eloquentiæ usu exoriebantur. Utroque extincto, eorum mens, usque vivax, apud Academicos in posterum Rhetoricæ perpetuam conflavit invidiam. Veterem enim Academiam quam Speusippus et Xenocrates continuaverant, quum excepisset Academia *Secunda* vel *Media*; deinde Academia *Tertia* vel *Nova*, Platonis et Carneadis exemplo, Academici plerique Eloquentiæ curam dederunt; multi tamen in accusanda Rhetorica quæsierunt laudem.

Philosophiæ studium cæteris disciplinis apud Academicos minime intercludit aditum. Xenocrates de Arte librum edidit (166); Speusippus de Artium reprehensione, multaque alia scripsit (167). Neque philosophiæ se totum permisit Polemon cui tantam admirationem Homerus et Sophocles injecerant, ut diceret alterum *epicum* esse *Sophoclem*, alterum *tragicum Homerum* (168). Polemonis auditor Crates librum *de Comædia*, orationesque composuit. Quis eloquentiam magnopere coluisse neget Crantorem, quem ad do-

(166) Diog. Laert. IV, 12.

(167) Idem, ibid. 4.: καταλέλοιπε δὲ πάνπλειστα ὑπομνήματα καὶ διαλόγους πλείονας κτλ.

(168) Idem, ibid. 20.

lorem fovendum lectitabat Tullius (169), nequaquam profiteri dubitans ad verbum ejus libellum, non magnum quidem, sed vere aureolum ediscendum esse (170)? Homerum et Euripidem Crantor in primis diligebat, dicere solitus operosum esse, salva proprietate, scribere tragice simul cum affectu misericordiæ (171). Homerum quotidie, ante somnum, legebat Arcesilaus, mediæ Academiæ pater. Mane, ubi primum excutiebatur somno, ut innueret se poetam illum revolvere velle, exclamabat: *Pergo ad Amasium* (172). Pindarum quoque et Platonem summo in honore habuit (173).

Has inter artes, Rhetorica nunquam apud Academicos in honore fuit. Quæ enim Sextus Empiricus narrat (174) de Critolao et Charmida, multis criminibus Rhetoricam accusantibus; eadem mutato nomine, in quemvis Academicorum apprime cadere possunt.

(169) Teste S. Hieronym. in Casaub. not. ad Diog. Laert., l. I., 27.

(170) Cic. Acad. I, lib. II, 44.

(171) Diog. Laert. ibid. 26: ἐργῶδες ἐν τῷ κυρίῳ τραγικῶς ἅμα καὶ συμπαθῶς γράψαι.

(172) Idem, ibid. 31.

(173) Idem, ibid.: τὸν τε Πίνδαρον ἔφασκε δεινὸν εἶναι φωνῆς ἐμπλῆσαι καὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων εὐπορίαν παρασχεῖν. Ibid. 32: ἔφκει δὴ θαυμάζειν καὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ τὰ βιβλία ἐκέκτητο αὐτοῦ.

(174) Adv. Mathem. II, p. 292, ed. Fabr.: εἰώθασι καὶ οὗτοι τοιαῦτά τινα λέγειν, ὅτι τὰς μὲν τέχνας οὐκ ἐκβάλλουσιν αἱ πόλεις πάνυ τοι βιωφελεῖς οὕσας ..... τὴν μὲν τοι ῥητορικὴν πάντες πανταχόθεν ὡς πολεμιωτάτην ἐδίωξαν. Cf. p. 297-298.

4° *De Rhetorica apud Epicureos.*

Epicurus, quum diceret philosophiam rationibus et disputationibus vitam parare beatam (175), Rhetoricam omnesque alias disciplinas nihili faciebat; quippe quæ ad bene vivendum minime conferrent. Non adhibendam esse igitur fidem arbitror Sexto Empirico narranti Gargettium talem se gessisse, sive ut suam tegeret inscitiam (176), sive quia Platoni, Aristoteli, Nausiphani, suo quondam doctori, multisque aliis copiosa disciplinarum supellectile instructis invideret (177). Veri

(175) Sext. Empir. Adv. Mathem. XI, 6, p. 720, ed. Fabr.: Ἐπικούρου μὲν ἔλεγε τὴν φιλοσοφίαν ἐνέργειαν εἶναι, λόγοις καὶ διαλογισμοῖς τὸν εὐδαίμονα βίον περιποιούσαν.

(176) Sext. Empir. Adv. Mathem., p. 215, ed. Fabr.; Cic., De Finib. I, 21: « Nonne ei (subintell. Epicuro) maximam gratiam habere debemus, qui hac exaudita quasi voce naturæ, sic eam firme graviterque comprehenderit, ut omnes bene sanos in viam placatæ, tranquillæ, quietæ, beatæ vitæ deduceret? Qui quod tibi parum videtur eruditus, ea causa est, quod nullam eruditionem esse duxit, nisi quæ beatæ vitæ disciplinam juvaret. » Athen. XIII, p. 588, A: « ἐπ' ἄλλο δ' εἶδος μεταβήσομαι λόγων, καὶ πρῶτόν γε μνησθήσομαι τοῦ φιλαληθεστάτου Ἐπικούρου· ὅστις ἐγκυκλίου παιδείας ἀμύητος ὢν, ἐμακάριζε καὶ τοὺς ὁμοίως αὐτῷ ἐπὶ φιλοσοφίαν παρερχομένους, τοιαύτας φωνὰς προϊέμενος· « μακαρίζω σε, ὦ οὗτος, ὅτι καθαρὸς πάσης αἰτίας ἐπὶ φιλοσοφίαν ὥρμησας. » Ὅθεν αὐτὸν καὶ ὁ Τίμων φησίν·

Γραμμαδιδασκαλίδην ἀναγωγότατον ζώντων.

Quem versum præcedit alter apud Diog. Laert. X, 3: διὸ καὶ τὸν Τίμωνα φάσκειν περὶ αὐτοῦ·

Ὑστατος αὐ φυσικῶν καὶ κύντατος ἐκ Σάμου ἐλθὼν,

Γραμμαδιδασκαλίδης, ἀναγωγότατος ζώντων.

(177) Sext. Empir. l. l.

multo similis videtur rem ita evenisse, quia Epicurus cæteros apud philosophos nihil repe-
 riebatur quod doctrinæ suæ faveret. Inde factum,
 ut Stoicos impugnaret (178), scriberet contra
 Theophrastum (179) et Dialecticos (180), Lo-
 gicam a se procul expelleret (181). Veritatem solam
 sapientis investigatione dignam esse dictitans,
 figmenta poetarum despiciebat (182), docebatque
 nihil aliud e Rhetorica petendum esse, quam
 orationis perspicuitatem (183). Quapropter disci-

(178) Ut qui accurate versarentur in Grammatica et Dia-
 lectica quas respuebat. De Epicuro Grammaticæ contem-
 ptore, Sext. Empir. Adv. Mathem. I, 13, p. 274-275, ed. Fabr.:
 αὐτοὺς δὲ εὐρήσομεν τοὺς τῆς Γραμματικῆς κατηγοροῦς Πύρ-
 ρωνά τε καὶ Ἐπίκουρον κτλ. Quod ad Dialecticam adinet, vide
 not. 181.

(179) Cf. Menag. not. in Diog. Laert. X, 28.

(180) Diog. Laert. ibid. 8, 27.

(181) Sext. Empir. Adv. Mathem. VII, p. 373: μεθ' οὗ (subintell.
 Ἀρχελάου) τινες καὶ τὸν Ἐπίκουρον τάττουσιν, ὡς καὶ τὴν λογικὴν
 θεωρίαν ἐκβάλλοντα· ἄλλοι δὲ ᾔσαν, οἱ φασὶ μὴ κοινῶς αὐτὸν τὴν
 λογικὴν παρητῆσθαι, μόνην δὲ τὴν τῶν Στωϊκῶν. Quam ob rem,
 Gassendi, De vita ac moribus Epicuri, VII, 10, contendit eum
 Dialecticam nomine commutato, necessaria retinuisse; in-
 utiles autem Stoicorum tricas omisisse. A logicis certe auspi-
 catos esse philosophiam Epicureos docet Sext. Empir. ibid. p.
 374: οἱ δὲ Ἐπικούρειοι ἀπὸ τῶν λογικῶν εἰσβάλλουσι· τὰ γὰρ
 κανονικὰ πρῶτον ἐπιθεωροῦσι, περὶ τε ἐναργῶν καὶ ἀδήλων καὶ τῶν
 τούτοις ἀκολουθῶν ποιοῦνται τὴν ὑφήγησιν.

(182) Plutarch., De audiend. Poet. t. VI, p. 53, ed. Reisk.:
 πότερον οὖν τῶν νέων, ὥσπερ τῶν Ἰθακησίων, κηρῶ τινι τὰ ὦτα
 ἀτέγχεον καταπλάσσοντες, ἀναγκάζωμεν αὐτοὺς τὸ Ἐπικούρειον ἀκά-
 τιον ἀραμένους, ποιητικὴν φεύγειν καὶ παρεξελάνειν.

(183) Diog. Laert. I, 13: σαφὴς δ' ἦν οὕτως, ὡς καὶ ἐν τῷ
 περὶ τῆς ῥητορικῆς ἀξιοῖ μηδὲν ἄλλο ἢ σαφένειαν ἀπαιτεῖν. Epi-

pulos suos hortabatur ut caveant a dicendi artificio; id quod testatur epistolæ ad Herodotum perdifficilis locus (184), qui, quo planius intelli-

cureis dicendi ornamenta respicientibus labem aspergit Dionys. Halic. De Compos. verbor. XXIV, p. 374-376, ed. Schæf.: εἰ δέ τις δοκεῖ καὶ πόνου πολλοῦ ταῦτα καὶ πραγματείας μεγάλης ἄξια εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ κατὰ τὸν Δημοσθένην· ἄλλ' ἐὰν λογίσσῃται τοὺς ἐξακολουθοῦντας αὐτῷ τοῖς κατορθουμένοις ἐπαίνους, καὶ τὸν καρπὸν τῶν ἀπάντων, ὡς γλυκὺς, εὐπαθείας ἡγήσεται τοὺς πόνους. Ἐπικουραίων δὲ χορὸν, οἷς οὐδὲν μέλει τούτων, παραϊτούμεθα· τὸ γὰρ, οὐκ ἐπιπόνου τοῦ γράφειν ὄντος, ὡς αὐτὸς Ἐπικουρος λέγει, τοῖς μὴ στοχαζομένοις τοῦ πυκνὰ μεταπίπτοντος κριτηρίου, πολλῆς ἀργίας ἦν καὶ σκαιότητος ἀλεξιφάρμακον. Ante omnia igitur dictionem *propriam* captavit Epicurus, quod ei quidam vitio verterunt; Diog. Laert., l. I.: κέχρηται δὲ λέξει κυρία κατὰ τῶν πραγμάτων, ἣν, ὅτι ἰδιωτάτης ἐστίν, Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς αἰτιῖται. Eam tamen minime reprehendit Cic., De Finib. I, 5: «Oratio me hujus philosophi non offendit; nam et complectitur verbis quod vult et dicit plane quod intelligam.»

(184) Diog. Laert. ibid. 37-38: πρῶτον μὲν οὖν τὰ ὑποτεταγμένα τοῖς φθόγγοις, ὧς Ἡρόδοτε, δεῖ εἰληφέναι, ὅπως ἂν τὰ δοξαζόμενα, ἡ ζητούμενα, ἡ ἀπορούμενα ἔχωμεν εἰς δ' ἀνάγοντες ἐπικρίνειν, καὶ μὴ ἄκριτα πάντα ἡμῖν εἰς ἀπειρον ἀποδείκνύωσιν, ἡ κενοὺς φθόγγους ἔχωμεν. Ἀνάγκη γὰρ τὸ πρῶτον ἐννόημα καθ' ἕκαστον φθόγγον βλέπεσθαι, καὶ μηθὲν ἀποδείξαις προσδεῖσθαι, εἴπερ ἔχωμεν τὸ ζητούμενον ἡ ἀπορούμενον· καὶ δοξαζόμενον ἐφ' ὃ ἀνάξομεν, εἴτε κατὰ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντα τηρεῖν, καὶ ἀπλῶς τὰς παρούσας ἐπιβολὰς, εἴτε διανοίας, εἴθ' ὅτουδ' ἂν ποτε τῶν κριτηρίων. Ibi multa videntur egere medicina. L. 3, pro εἰς ὃ ponendum censeo cum Hübner., Nürnberger., atque Schneider., εἰς ταῦτα, quod exhibent Codd. Par. 1757, 1759; et bene congruit cum Epicuri doctrina: namque, comprehensis quæ subjiçuntur vocibus, illa fiunt πρόληψις ad quam cætera sunt referenda. L. 4, pro ἀποδείκνύωσιν, iisdem Codd. fretus substituam ἀποδεί-

gatur, *Canona* paucis explicem necessarium est.
Philosophiam Epicurus divisit in *Canonicam*, *Physicam*, *Ethicam* (185); *Dialecticæ*

χνύουσιν, quod notum habuisse videtur Ambros. Traversari vertens: *ne indiscreta sint omnia nobis in infinitum demonstrantibus*. Male Aldobrandin.: *ne aut omnia infinita indicari non posse nobis ostendant*. Kühn. conjicit ἀποτεινῶσιν: *ne omnia indiscussa nobis in infinitum abeant, tendant*; quam conjecturam Schneider. respuit. L. 7: pro ἀνάξομεν, prætulit Schneider. ἀνάξωμεν, cui assentior. In εἴτε, quod ter occurrit l. 7-9, aliquid inesse mendi suspicatus est Hübner.; unumque e tribus expungendum judicavit. Idem pro οὐτουδήποτε, l. 9, scribit ὅ, τι δὴ ποτε. Sic omnia plana fiunt; locum igitur in hunc modum refingo: πρῶτον μὲν οὖν τὰ ὑποτεταγμένα τοῖς φθόγγοις, ὧς Ἡρόδοτε, δεῖ εἰληφέναι, ὅπως τὰ δοξαζόμενα, ἢ ζητούμενα, ἢ ἀπορούμενα ἔχωμεν, εἰς ταῦτα ἀνάγοντες (Codd. Par. habent ἀναγαγόντες), ἐπικρίνειν· καὶ μὴ ἄκριτα (subintell. ἤ) πάντα ἡμῖν εἰς ἀπειρον ἀποδεικνύουσιν, ἢ κενοὺς φθόγγους ἔχωμεν. Ἀνάγκη γὰρ τὸ πρῶτον ἐννόημα καθ' ἕκαστον φθόγγον βλέπεσθαι καὶ μηθὲν ἀποδείξεως προσδεῖσθαι· εἴπερ ἔχομεν τὸ ζητούμενον ἢ ἀπορούμενον καὶ δοξαζόμενον ἔφ' ὃ ἀνάξωμεν· εἴτε κατὰ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντα τηρεῖν καὶ ἀπλῶς τὰς παρούσας ἐπιβολὰς τῆς διανοίας· εἴτε καθ' ὅ, τι δὴ ποτε τῶν κριτηρίων. Quæ latine ita vertenda propono: «Primum igitur, o Herodote, ea quæ subjecta sunt vocibus oportet comprehendisse; ut quæ opinamur, vel quærimus, vel de quibus ambigimus, ad illa referentes dijudicare possimus; neque indiscreta sint omnia nobis in infinitum demonstrantibus, neque inanes voces habeamus. Necesse est enim primam notionem secundum unamquamque vocem dispici, nihilque probatione indigere; siquidem habebimus ad quod referamus quæsitum, vel dubitatum, vel opinatum. Sive secundum sensus, omnia ac simpliciter præsentis mentis adgressiones observare oportet, sive secundum quamlibet aliam iudicii normam.»

(185) Sic Diog. Laert. l. l., 29-30. Haud scio an rectius

utpote supervacaneæ *Canona* suum substituit, veritatis discendæ instrumenta esse docens *sensus, anticipationes, affectus* (186). Quæ sensus perceperant, sequebatur *opinio* seu vera, seu falsa (187). *Anticipationem* vocabat ipsam rei notionem ortam e memoria ejus quod sæpius sensibus nostris se obtulit; ita ut, absque anticipata notione, neque quærere liceat, neque dubitare (188). Anticipationes evidentes esse dicebat: ea autem quæ sunt tantummodo *opinabilia*, ut evidentia fierent, referenda esse ad Anticipationem suam, i. e. ad prius aliquid evidens, ex quo penderent (189). Loquentibus utendum esse docebat verbis usitatis atque perspicuis; audientibus omni ope atque opera enitendum, ut obscura vel ambigua procul amoverent.

Quamquam Epicurus Rhetoricam despiciebat (190), de ea tamen librum scripsisse certis

esset dicere Epicurum constituisse bifariam philosophiam, physicam nimirum et ethicam. *Canonica* enim nihil aliud erat quam εισαγωγή, Diog. Laert. ibid. : τὸ μὲν οὖν κανονικὸν ἐφόδους ἐπὶ τὴν πραγματείαν ἔχει.

(186) Diog. Laert. ibid. 31.

(187) Ibid. 34 : τὴν δὲ δοῦσαν καὶ ὑπόληψιν λέγουσιν ἀληθῆ τέ φασι καὶ ψευδῆ· ἂν μὲν γὰρ ἐπιμαρτυρῇται ἢ μὴ ἀντιμαρτυρῇται, ἀληθῆ εἶναι· ἂν δὲ μὴ ἐπιμαρτυρῇται ἢ ἀντιμαρτυρῇται, ψευδῆ τυγχάνειν.

(188) Ibid. 33; Sext. Empir. Adv. Mathem. I, 3, p. 228, ed. Fabr.; XI, 2, p. 695.

(189) Diog. Laert. l. I, 33.

(190) Quintil. II, 17 : « Agnon . . . Rhetorices accusationem professus est ; nam de Epicuro qui disciplinas omnes fugit, nihil miror. » Quam ob rem ejus secta ab eloquentia prorsus aliena existimabatur. Idem, XII, 2 : « In primis nos Epicurus a se

confirmatur testimoniis (191). Ejus inter discipulos inclaruerunt ante alios Metrodorus (192), Dialecticis infensus (193), et Hermarchus (194). Hic primum vacaverat eloquentiæ (195), cui

ipse dimittit, qui fugere omnem disciplinam navigatione quam velocissima jubet. » Cf. Cic. Brut. XXXV.

(191) Diog. Laert. l. 1., 13. Max. Planud. Schol. in Hermog. De Formis, I : ὁ δέ γε Ἐπίκουρος ἐν τῷ περὶ ῥητορικῆς αὐθαδέστερον, οἷμαι, λέγων φησὶν αὐτὸς μόνος εὐρηκέναι τέχνην πολιτικῶν λόγων· τοὺς δὲ ἄλλους (Cod. Mon. VIII, ἀλόγους) ἀποσκορακίζων (Idem Cod., ἀποσκληροσαρκίζων) ῥήτορας· ἐαυτῷ πῶς μαχόμενα λέγει· φύσις γὰρ ἔστιν ἡ κατορθοῦσα λόγους, τέχνη δὲ οὐδεμία, Rh. gr. Walz. t. V, p. 440—441.

(192) Lampsacenum fuisse narrat Strab. XIII : ἐκ Λαμψάκου δὲ Χάρων τε ὁ συγγραφεὺς.... καὶ Μητροδώρος, ὁ τοῦ Ἐπικούρου ἐταῖρος, p. 406, ed. Casaub., 1587. Apud Diog. Laert. X, 22, legitur : μαθητὰς δὲ ἔσχε πολλοὺς μὲν, σφόδρα δὲ ἔλλογίμους, Μητροδώρον Ἀθηναῖον, καὶ Τιμοκράτην καὶ Σάνδην Λαμψακηνόν. Cic., Tuscul. V, 27 : « Qui enim beatior Epicurus, quod in patria vivebat, quam quod Athenis Metrodorus. » Casaub. inde collegit non Atheniensem fuisse Metrodorum, atque Ἀθηναῖον apud Diog. Laert. cujusdam alius philosophi nomen significare. Cui assentitur Meibom. legens : μαθητὰς δὲ ἔσχε πολλοὺς μὲν, σφόδρα δὲ ἔλλογίμους, Μητροδώρον, καὶ Ἀθηναῖον κτλ. Rectius Gassendi, De Vit. Epicur. I, 8, voces Ἀθηναῖον καὶ Τιμοκράτην καὶ Σάνδην, ut spurias expungendas esse censuit, quibus detractis cætera optime cohærent. Jonsius, De Scriptor. Hist. philosoph. I, 20, suspicatur Metrodorum dictum esse Lampsacenum; ideo quod Epicuri, dum Lampsaci commoraretur, assecla fuerat.

(193) Adversus Dialecticos librum scripsit. Diog. Laert. ib. 24.

(194) Sic scribendum esse, non *Hermachus*, id quod legitur apud Diog. Laert. ibid., καὶ ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν Ἑρμάχος Ἀρχεμάχου κτλ., confirmant Philodemus, compluribus locis; Vil-
loison, Anecd. gr. t. II, p. 159; Visconti, Iconogr. gr. t. I, p. 216, ed. in 4°.

(195) Diog. Laert. ibid. : τὰς δὲ ἀρχὰς προσέχων ῥητορικαῖς.

paulo post dixit extremam salutem, ut philosophiam amplexaretur.

§ IV. DE RHETORICA AB EXCIDIO CORINTHI USQUE
AD AUGUSTUM.

Rhetorica, quæ ab Aristotele mortuo usque ad Corinthum eversam apud Peripateticos gratia valuerat, male excepta fuit, immo pervicaciter oppugnata ab Academicis et Epicureis. Mutata autem vice, inde ab excidio Corinthi usque ad Augusti tempora, philosophorum elapsa manibus, proprium domicilium sibi fecit. Nova enim de oratoria arte præcepta tradiderunt peculiare magistri, inter quos Hermagoras, Apollonius Molon, Gorgias Atheniensis, Castor primas obtinuerunt. Scripta quæ reliquerant vetustas pæne abolevit; adeo ut pauca, et illa quidem valde turbata, vix exstent vestigia. Quæ indaganti mihi, ut definiatur qualis tunc temporis Græcorum rhetorum ratio docendi fuerit, operæ pretium esse videtur, breviter enarrare quænam disciplinæ, illa ætate, Romæ viguerint; ut quæ cum studiis Græcorum arctissime conjungerentur.

Apud Romanos serum fuit Grammaticæ studium, initiumque ejus mediocre exstitit (196). Nullò ante Appium Claudium (197) memoratos ludos littera-

(196) Sueton. De illustrib. Grammat. I: « Rudi scilicet ac bellicosa etiam tum civitate, necdum magno opere liberalibus disciplinis vacante. »

(197) Dionys. Halic. Antiqq. Rom. XI, 28 : ταύτην τὴν κόρην

rios reperi. Quæ *primæ litteræ* ibi dictæ sunt (198), nihil aliuderant quam legendi, pronuntiandi, scribendi, memorandique exercitationes : ea fuit romanæ Grammaticæ infantia. Hanc promovit Livius Andronicus, qui docendi græca latinaque lingua domi atque foris provinciam sustinuit (199). Eamdem viam ingressus Ennius Romanos, quorum res gestas epico carmine celebravit, litteris græcis in quibus ipse versatus erat, imbuere conatus est (200). Non ita multo post, Alexandria Aristarchus,

(Virginiam) ἐπίγαμον οὖσαν ἤδη, θεασάμενος Ἀππίος Κλαύδιος ἀναγινώσκουσιν ἐν γραμματιστοῦ· ἦν δὲ τὰ διδασκαλεῖα τῶν παιδῶν τότε περὶ τὴν ἀγοράν. Cf. J. G. Walch., De gymnas. litterariis veterum Romanorum, Jenæ, 1721.

(198) Pseudo-Ascon. in Divin. § 47 : « Omnem scholam ludum dixerunt Romani, et magistri ludi dicuntur qui primas litteras docent. »

(199) Sueton. l. l., I : « Antiquissimi doctorum, qui iidem et poetæ et oratores semigræci erant (Livium et Ennium dico; quos utraque lingua domi forisque docuisse adnotum est), nihil amplius quam græca interpretabantur; ac si quid latine ipsi composuissent, prælegebant. »

(200) Festus, in voc. Regium :

Contentunt Græcos : Graios memorare solent sos,
Quod græca lingua longos per temporis tractus,
Hos pavi.

Eodem fere tempore, Sp. Carvilius primus mercede docuit, litteramque G a C distinxit; Plutarch. Quæst. Rom. LIX, p. 278, ed. Didot. : ὁψὲ δ' ἤρξαντο μισθοῦ διδάσκειν, καὶ πρῶτος ἀνέψχε γραμματοδιδασκαλεῖον Σπόριος Καρβίλιος, ἀπελεύθερος Καρβιλίου τοῦ πρώτου γαμετὴν ἐκβαλόντος. Idem, ibid. p. 277 : καὶ γὰρ τὸ Κ πρὸς τὸ Γ συγγένειαν ἔχει παρ' αὐτοῖς· ὁψὲ γὰρ ἐχρήσαντο τῷ γάμμα, Καρβιλίου Σπορίου προσεξευρόντος. Ludum quoque aperuit Chilo, Catonis Censorii servus; Plutarch. Cat. maj. XX : γενομένου

Pergami Crates, diversam secuti sunt docendi rationem (201). Ad senatum missus ab Attalo, Ro-

δὲ τοῦ παιδός, οὐδὲν ἦν ἔργον οὕτως ἀναγκαῖον, εἰ μὴ τι δημόσιον, ὥς μὴ παρῆναι τῇ γυναικὶ λουούσῃ τὸ βρέφος καὶ σπαργανούσῃ. . . Ἐπεὶ δ' ἤρξατο συνιέναι, παραλαβὼν αὐτὸς ἐδίδασκε γράμματα· καίτοι χαρίεντα δοῦλον εἶχε γραμματιστὴν, ὄνομα Χίλωνα, πολλοὺς διδάσκοντα παῖδας.

(201) Aul. Gell. II, 25 : « In latino sermone, sicut in græco, alii Ἀναλογίαν sequendam putaverunt, alii Ἀνωμαλίαν. Ἀναλογία est similitudo similis declinatio, quam quidam latine proportionem vocant. Ἀνωμαλία est inæqualitas declinationum consuetudinem sequens. Duo autem græci grammatici illustres Aristarchus et Crates, summa ope, ille Ἀναλογίαν, hic Ἀνωμαλίαν defensitavit. » Varro, de Ling. Lat. IX, 1 : « . . . Nesciunt docere quam discere, quæ ignorant. In quo fuit Crates, nobilis grammaticus, qui fretus Chrysippo homine acutissimo, qui reliquit sex libros περὶ ἀνωμαλίας, heis libris contra ἀναλογίαν atque Aristarchum est nixus ; sed ita, ut scripta indicant ejus, ut neutrius videatur pervidisse voluntatem ; quod et Chrysippus, de inæqualitate quum scribit sermonis, propositum habet ostendere similes res dissimilibus verbis, et dissimilibus similes esse vocabulis notatas (id quod est verum) ; et quod Aristarchus, de æquabilitate quum scribit et de verborum similitudine, quorumdam inclinationes sequi jubet, quoad patiatur consuetudo. »

De Cratetis et Aristarchi controversiis, legendi Schmidt, Stoicorum Grammatica § I, p. 2-4 ; § VI, not. 50, p. 30-33 ; J. A. C. Van Heusde, Disquisit. de L. Ælio Stilone, Trajecti ad Rhenum, 1839, p. 22-25. Wolf. Prolegom. ad Homer. p. 278 : « Permirum est, in paucis reliquiis Cratetis satis argumenti esse, ut quibus de rebus cum Aristarcho contenderit, et quantum inferior fuerit illo, suspicari liceat. Imo nullius veterum criticorum ingenium et doctrinam nobis tam bene nosse videmur quam Cratetis. Ac primum quidem, quum Aristarchus Homerum ad simplicitatem priscorum temporum, non ad novas opiniones temere affictas, interpretari instituisset, Crates Stoicus gloriæ vatis male consuli putavit, nisi ipsi multiplices artes

nam Grammaticæ studium Crates primus intulit (202). Ibi, fracto crure, per omne legationis et valetudinis tempus assidue disseruit, Romanisque exemplo fuit ad imitandum (203). Qui post discessum ejus docuerunt, poetarum carmina (204), præcipueque Annales Ennii, publice legebant et interpretabantur (205); quamvis anagnostarum magis quam grammaticorum munus implerent (206). *Litterati* appellati fuerunt (207),

Pergamenas allineret, eumque converteret in Philosophum, Mathematicum, Astronomum, Geographum et quidvis potius quam quod ipse voluerat. »

(202) Sueton. De illustrib. Grammat. II.

(203) Inter secundum ac tertium bellum punicum, sub ipsam Ennii mortem. E regione Palatii prolapsus in cloacæ foramen, crus fregit. Cf. Sueton. *ibid.*

(204) Sueton. l. I.: « Hactenus tamen imitati, ut carminum adhuc divulgata, vel defunctorum amicorum, vel si quorum aliorum probassent, diligentius retractarent, ac legendo commentandoque etiam cæteris nota facerent. »

(205) Idem, *ibid.*: « Ut postea Quintus Vargunteius Annales Ennii, quos certis diebus in magna frequentia pronuntiabat. » Ubi Casaub.: « Recitatio hæc Annalium in corona circumstantium morem græcorum Rhapsodorum in Homericis versibus pronuntiandis referebat. Quare ut fuere in Græcia, qui Homericæ dicebantur; sic in Italia, qui Enniastæ. »

(206) Suringar. Hist. Critic. Scholiast. Lat. t. I, p. 58: « Interpretes illi, etsi negari non queat ipsos in istorum poetarum scriptis interpretandis nonnihil operæ collocasse, an carmina quæ legerint, scriptis commentariis interpretati fuerint, summopere dubia res. Equidem crediderim hos interpretes anagnostarum magis quam grammaticorum munere functos esse. »

(207) Sueton. l. I., IV: « Appellatio grammaticorum græca consuetudine invaluit; sed initio *litterati* vocabantur. »

majorque in dies ad eos confluit turba audientium. Paulatim, accedente prosæ cura (208), Grammatica in scientiæ formam perducta est, neque amplius *litteratio* fuit sed *litteratura*; dietique sunt *grammatici* qui *litterati* vocabantur. Grammatici poetarum pertractationem, historiarum cognitionem, verborum interpretationem, pronuntiandi quemdam sonum juris sui fecerunt (209).

Perinde atque Grammatica, sero apud Romanos, immo difficilior recepta est Rhetorica (210) cujus initia fluxerunt quoque a Græcis. Per varias enim regiones dispersis Achæis exsulis, multi Romam ad instituendos juvenes convenerunt (211). Rhetorica quam veteres grammatici docuerant (212), etsi prohibita fuerat

(208) J. A. C. Van Heusde, l. I., p. 25 : « Florentibus hisce studiis accessit paulo post prosæ orationis cura et interpretatio. Historica opera Fabii Pictoris, Cincii Alimenti, præsertim Catonis scripta et orationes, quas hoc magis intererat rite cognoscere, quo ad civilem vitam propius pertinebant, in plurimorum notitiam, assiduitate atque industria interpretum, perveniebant. »

(209) Cic. De Orat. I, 42. — (210) Sueton. De clar. Rhetor. I.

(211) Polyb. Reliq. lib. XXXII, 10, ed. Didot : ὁ δὲ Πολύβιος, ξενισθεὶς τῇ τοῦ μειρακίου καταρχῇ τῶν λόγων, οὐ γὰρ εἶχε πλέον ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα τότε· Μὴ πρὸς Θεῶν, Σκίπλων, ἔφη, μηδὲ λέγε ταῦτα, μηδ' ἐν νῷ λάμβανε τὸ παράπαν. . . . Ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἡδέως σοι συνεπιδοίην ἐμαυτὸν, καὶ συνεργὸς γενοίμην εἰς τὸ καὶ λέγειν τι καὶ πράττειν ἄξιον τῶν προγόνων. Περὶ μὲν γὰρ τὰ μαθήματα, περὶ δ' νῦν δρῶ σπουδάζοντας ὑμᾶς καὶ φιλοτιμouμένους, οὐκ ἀπορήσετε τῶν συνεργησόντων ὑμῖν ἐτοίμως, καὶ σοὶ χάκεινψ. Πολὺ γὰρ δὴ τι φῶλον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐπιβῆρόν δρῶ κατὰ τὸ παρὸν τῶν τοιούτων ἀνθρώπων.

(212) Sueton. De illustrib. Grammat. IV: « Multorum de utra-

LXXXVIII

(213), utilis tamen et honesta censeri cœperat; ita ut multi eam præsidii causa et gloriæ appeterent (214), quum Carneades, Diogenes, Critolaus Romam legati venerunt (215). Quibus auditis, flagravat romana juvenus incredibili quodam eloquentiæ studio(216), quod exstinguere

que arte commentarii feruntur. Secundum quam consuetudinem posteriores quoque existimo, quamquam jam discretis professionibus, nihilominus vel retinuisse, vel instituisse et ipsos quædam genera institutionum ad eloquentiam præparandam, ut problemata, paraphrases, allocutiones, ethologias, atque alia hoc genus; ne scilicet sicci omnino atque aridi pueri rhetoribus traderentur.»

(213) Sueton., *De clar. Rhetor. I*: «Quod ne cui dubium sit, vetus senatusconsultum, item censorium edictum, subjiciam:—«Caio Fannio Strabone, M. Valerio Messala, consulibus, Marcus Pomponius prætor senatum consuluit. Quod verba facta sunt de Philosophis et de Rhetoribus, de ea re ita censuerunt: ut M. Pomponius prætor animadverteret, curaretque, uti ei e republica fideque sua videretur, ut Romæ ne essent.» — De iisdem, interjecto tempore, Cn. Domitius Ænobarbus et L. Licinius Crassus, censores, ita edixerunt: «Renuntiatum est nobis, esse homines, qui novum genus disciplinæ instituerunt — nobis non placere.» Cf. Aul. Gell. XV, 11.

(214) Sueton. *ibid.*

(215) De illa legatione, cf. Cic. *De Orat.* II, 37; Plutarch. *Cat. maj.* XXII; Aul. Gell. VII, 14.

(216) Plutarch. l. I., XXII: εὐθὺς οὖν οἱ φιλολογώτατοι τῶν νεανίσκων ἐπὶ τοὺς ἀνδρας ἵεντο, καὶ συνῆσαν ἀκροώμενοι καὶ θαυμάζοντες αὐτούς. Μάλιστα δ' ἡ Καρνεάδου χάρις, ἥς δύναμις τε πλείστη, καὶ δόξα τῆς δυνάμεως οὐκ ἀποδέουσα, μεγάλων ἐπιλαβομένη καὶ φιλανθρώπων ἀκροατηρίων, ὡς πνεῦμα, τὴν πόλιν ἡχῆς ἐνέπλησε. Καὶ λόγος κατεῖχεν, ὡς ἀνὴρ Ἕλληνας εἰς ἐκπληξιν ὑπερφύης, πάντα κηλῶν καὶ χειρούμενος, ἔρωτα δεινὸν ἐμβέβληκε τοῖς

non potuit Catonis auctoritas iterum iterumque in Curia reclamantis (217): sic antiqua studia excepit Græcorum eruditio. Exinde, quicumque apud Romanos sive ingenii fama, sive doctrina floruerunt, studiose coluere græcas litteras quibus exercitatissimos fuisse legimus L. Ælium (218), Titumque Albutium (219). Græce historiam scripserat A. Albinus (220); Catulo Græci ipsi linguæ suæ subtilitatem elegantiamque concedebant (221); apud Rhodios græcam orationem habuit Tib. Gracchus (222); in M. Æmilio

νέοις, ὅφ' οὗ τῶν ἄλλων ἡδονῶν καὶ διατριβῶν ἐκπεσόντες ἐνθουσιῶσι περὶ φιλοσοφίαν.

(217) Plutarch. *ibid.*: ὁ δὲ Κάτων ἐξ ἀρχῆς τε τοῦ ζήλου τῶν λόγων παραβρέοντος εἰς τὴν πόλιν ἤχθετο, φοβούμενος μὴ τὸ φιλότιμον ἐνταῦθα τρέψαντες οἱ νέοι, τὴν ἐπὶ τῷ λέγειν δόξαν ἀγαπήσωσι μᾶλλον τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ τῶν στρατειῶν· ἐπεὶ δὲ προὔβαιεν ἡ δόξα τῶν φιλοσόφων ἐν τῇ πόλει... ἔγνω μετ' εὐπρεπείας ἀποδιοπομπήσασθαι τοὺς φιλοσόφους ἅπαντας ἐκ τῆς πόλεως. Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ἐμέμψατο τοῖς ἄρχουσιν, ὅτι πρεσβεία κάθηται πολὺν χρόνον ἀπρακτος ἀνδρῶν, οἱ περὶ πάντος, οὗ βούλοιντο, ῥαδίως πείθειν δύνανται. *Idem, ibid. XXIII*: ταῦτα δ' οὐχ, ὡς ἔνιοι νομίζουσι, Καρνεάδῃ δυσχεράνας ἐπραξεν, ἀλλ' ὅπως φιλοσοφίᾳ προσκεχρουκῶς, καὶ πᾶσαν Ἑλληνικὴν μουσικὴν καὶ παιδείαν ὑπὸ φιλοτιμίας προπηλακίζων· ὅς γε καὶ Σωκράτῃ φησὶ λάλον καὶ βίαιον γενόμενον ἐπιχειρεῖν, ὃ τρόπῳ δυνατόν ἦν, τυραννεῖν τῆς πατρίδος, καταλύοντα τὰ ἔθη, καὶ πρὸς ἐναντίας τοῖς νόμοις δόξας ἔλκοντα καὶ μεθιστάντα τοὺς πολίτας κτλ.

(218) Cic. Brut. LVI.

(219) *Idem, ibid. XXXV.*

(220) *Idem, ibid. XXI.*

(221) Cic. De Orat. II, 7.

(222) *Idem, Brut. XX.*

Lepido primum apparuit lenitas illa Græcorum, et verborum comprehensio (223); Rutilius græca oratione latinam historiam edidit (224); M. Tullius, Roma profectus, Græciam totamque Asiam peragravit, ut cum nobilissimis philosophis (225), summisque oratoribus exerceretur (226); M. Ant. Gniphō non minus græce quam latine doctus fuit (227); Atteius philologus profitebatur se in græcis litteris magnum processum habuisse (228).

Hac ætate, rhetores græci oratoriam artem

(223) Cic., *ibid.* XXV.

(224) *Athen.* IV, A, p. 168.

(225) Audiit 1° inter Epicureos: Phædrum (*Epist. ad Famil.* XXI, 1; *ad Attic.* V, 11), Zenonem (*De Natur. Deor.* I, 21), Philodemum (*Orat. in Pison.* 28), Scyronem (*Acad.* II, 33); — 2° inter Stoicos: Diodotum (*Brut.* XC; *Tuscul.* V, 39), Athenodorum Tarsensem (*Epist. ad Famil.* III, 7), Posidonium (*ad Attic.* II, 1; *De Natur. Deor.* I, 3); — 3° inter Peripateticos: Cratippum (*De Offic.* I, 1); — 4° inter Academicos: Philonem (*Acad.* pluribus locis), Dionem Alexandrinum (*Acad.* II, 4; *pro Cœlio*, 10; 21), Aristum (*ad Attic.* V, 10), Antiochum (*Brut.* XCI).

(226) Cic. *Brut.* XCI.

(227) Sueton. *De illustrib. Grammat.* VII.

(228) Idem, *ibid.* X. Testis est Cicero quanto in honore tunc temporis haberentur græcæ litteræ; Sueton. *De clar. Rhetor.*, II: « De hoc Cicero ad M. Titinium sic refert: Equidem memoria teneo, pueris nobis, primum latine docere cœpisse L. Plotium quemdam; ad quem quum fieret concursus, quod studiosissimus quisque apud eum exerceretur, dolebam mihi idem non licere. Continebar autem doctissimorum hominum auctoritate, qui existimabant græcis exercitationibus ali melius ingenia posse. »

bifariam fecerunt, *causam* appellantes rem positam in disceptatione rerum et controversia; *questionem*, rem positam in infinita dubitatione (229). Quinque dicebant esse tamquam eloquentiæ membra: *invenire* quid dicendum sit, *inventa disponere*, deinde *ornare verbis*, post *mandare memoriæ*, tum ad extremum *agere ut pronuntiare* (230).

Hermagoras, Temno oriundus (231), viam velut propriam sibi aperuit. Rhetoricæ finem aiebat *persuasibiliter dicere* (232), addebatque *Statum* esse, per quem subjecta res intelligeretur, et ad quem probationes partium referrentur (233). Definito genere causæ, intuendum Hermagoræ videbatur

(229) Cic. De Orat. II, 19.

(230) Cic. Ibid.

(231) Strab. XIII : ταῖς δὲ νῦν Αἰολικαῖς πόλεσιν ἔτι καὶ τὰς Αἰγὰς προσληπτέον καὶ τὴν Τῆμον, ὅθεν ἦν Ἑρμαγόρας ὁ τὰς ῥητορικὰς τέχνας συγγράψας, p. 427, ed. Casaub. 1587. Hunc Suidas confudit cum altero, Theodori Gadarei discipulo.

(232) Quinctil. II, 15. Sext. Empir. Adv. Mathem. II, p. 301, ed. Fabr. : Ἑρμαγόρας τελείου ῥήτορος ἔργον εἶναι ἔλεγε· τὸ θελὲν πολιτικὸν ζήτημα διατίθεσθαι κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον πειστικῶς. De hac Hermagoræ definitione, Sopater Schol. in Hermog. De Statibus : ὁ μὲν γὰρ Ἑρμαγόρας οὕτω διαιρεῖ· ἔστι τι γένος, λογικὴ ἐπιστήμη, εἶδος δ' αὐτῆς ἡ ῥητορικὴ· ὅλον δὲ τῆς ῥητορικῆς τὸ δικανικὸν καὶ συμβουλευτικὸν καὶ πανηγυρικόν. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 63. Idem, in Hermog. Artem, ibid. t. V, p. 15 : οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἀντίστροφον τῇ Διαλεκτικῇ αὐτὴν καλοῦσιν· οἱ δὲ περὶ Ἑρμαγόραν δύναμιν τοῦ εὖ λέγειν τὰ πολιτικὰ ζητήματα. Max. Planud. Rhetor. prolegom. ibid. p. 213 : οἱ δὲ Ἑρμαγόρειοι οὕτως· δύναμις περὶ λόγον, τέλος ἔχουσα τὸ πείθειν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῇ.

(233) Max. Planud. Schol. in Hermog. De Statibus : κατὰ μέντοι τὸν Ἑρμαγόραν Στάσις ἔστι, καθ' ἣν ἀντιλαμβάνομεθα τοῦ ὑποκειμένου πράγματος· διὰ δὲ τοῦ « Ἀντιλαμβάνομεθα » τὰ τῶν

quid esset *quæstio*, *ratio*, *judicatio*, *continens*, i. e. συνέχον vel firmamentum (234). Docuit esse quæstiones aut *in scripto*, aut *in non scripto*; in scripto esse de jure; in non scripto esse de re; illud *legale*, hoc *rationale* genus, i. e. νόμιμον et λογικόν, appellabat (235). Legales quæstiones has fecit: *scripti* et *voluntatis* (quam ipse vocabat κατὰ ῥητὸν καὶ ὑπεξαίρεσιν, i. e. dictum et exceptionem), *rationcinativum*, *ambiguitatis*, *legum contrariarum* (236). Solus putavit *status rationales* esse quatuor: conjecturam, proprietatem, translationem, qualitatem (237). Hanc divisit *in appetenda* et *fugienda*, quæ pars erat deliberativa; *in personam* (pars ea ostendebatur *laudativa*); *in negotialem*, in qua de rebus ipsis quærebatur, remoto personarum complexu; *in juridicalem*, in qua fere eadem quærebantur;

ἀντιδίκων παρέστηκε πρόσωπα. Rh. gr. Walz. t. V, p. 252. Cf. Anonym. De Statibus, ibid. p. 592; t. VII, p. 173.

(234) Quintil. III, 11.

(235) Idem, ibid., 5.

(236) Idem, ibid., 6.

(237) Idem, ibid. 6. Cf. Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus: ἑκαῖνος (subintell. Ἑρμαγόρας) μὲν γὰρ Στασίον ἔλεγε κοινὴν τὴν ποιότητα· τὰς δὲ λογικὰς εἶδη τῆς ποιότητος· ὥσπερ ἡμεῖς στοχασμοῦ εἶδη φαμὲν τὸ διπλοῦν καὶ ἀπλοῦν, ὡσαύτως καὶ ὄρον· ἀκριβέστερον δὲ Ἑρμογένης κοινὸν ὄνομα τὴν ποιότητα εἶπεν, τῶν κατὰ ποιότητα ἐξεταζομένων· ὡς γὰρ κοινὸν μὲν ὄνομα τὸ ὄν τῶν γενικοτάτων, γένη δὲ αὐτὰ τὰ δέκα· καὶ εἶδη ὅλον ἄνθρωπος, δίπηχυ, τρίπηχυ, λευκὸν, δεξιὸν καὶ ἐξῆς· κύριον δὲ, ὅσον Σωκράτης· οὕτω καὶ ἐπὶ τούτου· κοινὸν μὲν ἡ ποιότης· γένη δὲ ἀντίληψις, ἀντίστασις, καὶ ἐξῆς· κύρια δὲ ταῦτα, ὡς άτομα· άτομα γὰρ αἱ καθ' ἕκαστα Στασεις κτλ. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 223.

sed certis destinatisque personis (238). Primus omnium instituit *translativam constitutionem* (239), cujus erat controversia, quum quæreretur aut quem, aut quicum, aut apud quem, aut apud quos, aut quo modo, aut quo jure, aut quo tempore agere oporteret; aut omnino aliquid de commutatione aut informatione actionis ageretur (240). Post Reprehensionem, degressionem; tum postremam conclusionem posuit. In hac degressionem putabat oportere quamdam inferri orationem a causa atque a judicatione ipsa remotam, quæ aut sui laudem, aut adversarii vituperationem contineret, aut in aliam causam deduceret, ex qua conficeret aliquid confirmationis

(238) Quinctil. l. l., 6; statimque addit: «Nec me fallit, in primo Ciceronis Rhetorico aliam esse loci negotialis interpretationem, quum ita scriptum sit: — «Negotialis est, in qua quid juris ex civili more et æquitate sit, consideratur; cui diligentia præesse apud nos jurisconsulti existimantur.» — Sed quod ipsius de his libris judicium fuerit, supra dixi: sunt enim velut regestæ in hos commentarios quos adolescens deduxerat, scholæ; et si qua in his culpa, tradentis est; sive eum movit quod Hermagoras prima in hoc loco posuit exempla ex questionibus juris; sive quod Græci *πραγματικούς* vocant juris interpretes.»

(239) Cic. De Inv. I, 11: «Hujus constitutionis Hermagoras inventor esse existimatur, non quod non usi sint ea veteres oratores sæpe multi, sed quia non animadverterint artis scriptores eam superiores, nec retulerint in numerum constitutionum. Post autem ab hoc inventam multi reprehenderunt, quos non tam imprudentia falli putamus (res enim perspicua est), quam invidia atque obtreptione quadam impediri.»

(240) Idem, ibid.

aut reprehensionis; non argumentando, sed augendo per quamdam amplificationem (241).

Hæc quidem pauciora sunt quam ut iudicem de illo rhetore, qui multa composuerat (242). Ducibus tamen Cicerone et Quintiliano, dicam in Rhetorica quam ex antiquis Artibus edidit, Hermagoram electas res collocasse ingeniose satis et diligenter; nonnihil quoque novi protulisse virum alioqui subtilem et in plurimis admirandum, tantum diligentiae nimium sollicitæ, ut ipsa ejus reprehensio laude aliqua non indigna sit (243); cujus disciplina ad inveniendum expedita, etsi ornamenta non satis opima dicendi, tamen apta quædam et parata singulis causarum generibus argumenta tradebat (244).

Apollonius Molon, quum actor in veris causis scriptorque præstans, tum in notandis animadvertendisque vitiis, et instituendo docendoque prudentissimus (245), orationum in Curia græce

(241) Cic., *ibid.*, 51.

(242) Quintil. III, 5.

(243) Quintil. III, 11.

(244) Cic. Brut. LXXVI: «C. Siciniusigitur, Q. Pompeii illius, qui censor fuit, ex filia nepos, quæstorius mortuus est, probabilis orator; jam vero etiam probatus, ex hac inopi ad ornandum, sed ad inveniendum expedita, Hermagoræ disciplina: ea dat rationes certas et præcepta dicendi; quæ si minorem habent apparatus, sunt enim exilia, tamen habent ordinem, et quasdam errare in dicendo non patientes vias.» Cf. *ibid.* LXXVIII.

(245) Cic., *ibid.* XCI, ubi hæc de semetipso narrat: «Is dedit operam, si modo id consequi potuit, ut nimis redundantes nos, et superfluentes juvenili quadam dicendi im-

habendarum princeps exstitit, primusque exterarum gentium sine interprete in senatu auditus est (246). Hic, quum studia Ciceronis acuisset, id invitus effecit, ne quorum arma Romani vicerant, eorum ingenio vincerentur (247). Apollonii Cæsar quoque auditor fuit (248). Exiis quæ de Rhetorica scripserat, nihil superest nisi σχήματος definitio (249).

punitate et licentia, reprimeret, et quasi extra ripas diffuentes coerceret. Ita recepi me biennio post, non modo exercitior, sed prope mutatus.»

(246) Valer. Max. II, 2 : « Quis ergo huic consuetudini, qua nunc græcis actionibus aures curiæ exsurdantur, januam patefecit? Ut opinor, Molo rhetor.... quem honorem non immerito cepit, quoniam summam vim romanæ eloquentiæ adjuverat. »

(247) Vell. Paterc. II, 34 ; Plutarch. in Cic. IV : λέγεται δὲ τὸν Ἀπολλώνιον, οὐ συνιέντα τὴν Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον, δεηθῆναι τοῦ Κικέρωνος Ἑλληνιστὶ μελετῆσαι· τὸν δ' ὑπακοῦσαι προθύμως, οἰόμενον οὕτως ἔσεσθαι βελτίονα τὴν ἐπανόρθωσιν· ἐπεὶ δ' ἐμελέτησε, τοὺς μὲν ἄλλους ἐκπεπλῆχθαι καὶ διαμιλλᾶσθαι πρὸς ἀλλήλους τοῖς ἐπαινοῖς, τὸν δ' Ἀπολλώνιον οὕτ' ἀκροώμενον αὐτοῦ διαχυθῆναι, καὶ παυσασμένου σύννου καθέζεσθαι πολὺν χρόνον· ἀχθομένου δὲ τοῦ Κικέρωνος, εἰπεῖν· « Σὲ μὲν, ὦ Κικέρων, ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω, τῆς δ' Ἑλλάδος οἰκτεῖρω τὴν τύχην, δρῶν, ἃ μόνᾳ τῶν καλῶν ἡμῖν ὑπελείπετο, καὶ ταῦτα Ῥωμαίοις διὰ σοῦ προσγεγόμενα, παιδείαν τε καὶ λόγον. »

(248) Sueton. in Cæs. IV : « Cæterum, composita seditione civili, Cornelium Dolabellam, consularem et triumphalem virum, repetundarum postulavit; absolutoque, Rhodum secedere statuit, et ad declinandam invidiam, et ut per otium ac requiem Apollonio Moloni, clarissimo tunc dicendi magistro, operam daret. »

(249) Phœbammon, De Figur., in Rh. gr. Walz. t. VIII, p. 494:

Doctrina commendabilem fuisse Gorgiam Atheniensem inde colligimus, quod Tullius eo magistro uti in declamando voluerit filium, qui non parum se profecisse declaravit; quum a docente, propter ejus dissolutiones mores, dicere jussus est (250). Prorsus interiisset liber quem *de Schematibus* scripsit Gorgias, nisi eum vertisset P. Rutilius Lupus. Dolendum est profecto clarorum oratorum fragmenta non jam exstare, nisi latine: id tamen hæc interpretatio habet commodi, quod nusquam alibi reperienda exempla suppeditat, sumta e scriptoribus qui omnino vel

Ἀθηναῖος δὲ ὁ Ναυκρατίτης καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ἐπικληθεὶς Μόλων ὥρισαντο οὕτω· σχῆμά ἐστι μεταβολή εἰς ἡδονὴν ἐξάγουσα τὴν ἀκοήν. Appollonii dictum laudat Cic., *De Inv.* I, 55: «Commotis autem animis diutius in conquestione morari non oportebit. Quemadmodum enim dixit rhetor Apollonius: Lacryma nihil citius arescit.»

(250) Cic. *Epist. ad Famil.* XVI, 21: «Multum etiam mecum est Epicrates, princeps Atheniensium, et Leonides, et horum cæteri similes: τὰ μὲν οὖν καθ' ἡμᾶς τάδε. De Gorgia autem quod mihi scribis, erat quidem ille in quotidiana declamatione utilis; sed omnia postposui, dummodo præceptis patris parerem. Διαβρήδην enim scripserat, ut eum dimitterem statim. Tergiversari nolui, ne mea nimia σπουδὴ suspicionem ei aliquam importaret. Deinde illud etiam mihi succurrebat, grave esse me de judicio patris judicare.» Causam demissionis docet Plutarch. in Cic. XXIV: Γοργίαν δὲ, τὸν ῥήτορα, αἰτιώμενος εἰς ἡδονὰς καὶ πότους προάγειν τὸ μειράκιον, ἀπελάυνει τῆς συνουσίας αὐτοῦ. Non vanas fuisse has Ciceronis suspensiones arguunt quæ tradit Plinius, *H. N.* XIV, cap. ult.: «Tergilla Ciceroni M. F. binos congios simul haurire solitum ipsi objicit, Marcoque Agrippæ a temulento scyphum impactum.»

magna ex parte interciderunt; Cleocharem (251) dico, Charisium (252), Daphnidem (253), Demetrium Phalereum (254), Democharem (255), Hegesiam (256), Hyperidem (257), Isidorum (258), Lyconem (259), Myronem (260), Pytheam (261), Sosicratem (262), Stratoclem (263).

Nihil est quod referam de Castore quem alii Massiliensem, Rhodium alii fuisse tradunt (264); nisi eum scripsisse de Rhetorica, de argumentis, de facultate persuadendi (265).

Dum Grammaticæ studia Alexandriæ florebant, ibi Agatharchidas fere solus Rhetoricæ curam habebat (266) : in Græcia, gram-

(251) Lib. I, § 2, p. 5; § 10, p. 35, ed. Ruhnke.

(252) Lib. I, § 10, p. 37; Lib. II, § 6, p. 95; § 16, p. 125.

(253) Lib. I, § 15, p. 52.

(254) Lib. I, § 1, p. 4; Lib. II, § 16, p. 128-129.

(255) Lib. I, § 2, p. 7; § 20, p. 66.

(256) Lib. I, § 7, p. 25; § 11, p. 41; Lib. II, § 2, p. 77; § 10, p. 119.

(257) Lib. I, § 4, p. 15; § 19, p. 63; Lib. II, § 2, p. 79; ibid. § 6, p. 92; § 9, p. 115; § 11, p. 120; § 17, p. 130.

(258) Lib. II, § 16, p. 127-128.

(259) Ibid. § 7, p. 99-100.

(260) Lib. I, § 20, p. 66; Lib. II, § 1, p. 73.

(261) Lib. I, § 11, p. 40; § 14, p. 49-51.

(262) Lib. I, § 8, p. 30; Lib. II, § 13, p. 122.

(263) Lib. I, § 9, p. 32; Lib. II, § 20, p. 135.

(264) Cf. Fabr. Bibl. Gr. VI, p. 126, Harles; Heyne, de Castoris Epochis, in Comment. Societ. Gœtting. I, p. 67.

(265) Suidas, in voc. Κάστωρ. Eudoc., p. 268.

(266) Photius, Bibl. Cod. CCXIII: τούτω πατρὶς μὲν ἡ Κνίδος ἦν· ἡ δὲ τέχνη γραμματικὸν ἐπεδείκνυτο.... Ἔστι δὲ ἐξ ὧν τὸν

maticis rebus fere nullam, multam autem Rhetoricæ operam tribuebant Academici et Epicurei,

ἄνδρα, τοὺς λόγους αὐτοῦ διελθόντες, ἐπέγνωμεν, μεγαλοπρεπῆς τε καὶ γνωμολογικός· καὶ τῷ μὲν τοῦ λόγου μεγέθει καὶ ἀξιώματι, τῶν ἄλλων μάλλον χαίρων. . . . Τὸ μὲν ἡδὺ καὶ κηλοῦν, καὶ τὴν ψυχὴν διαχέον, λεληθότως δι' ὅλου κατασπείρει τοῦ γράμματος· εἰς τροπὴν δὲ ὅτε (alii ὅτι) παρενήνεκται, οὐδεμίαν λύπην δηλοῦσαν ἀφίησι. Ποιεῖ δὲ αὐτῷ τοῦτο μάλιστα, οὐχὶ ἡ τῶν λέξεων αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν μεταβολή, ἀλλ' ἡ ἀπὸ πραγμάτων ἐτέρων εἰς ἕτερα, μετὰ τινος σοφῆς καὶ ἡρεμαίας μεταχειρίσεως, μετάθεσός τε καὶ μετατροπή. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀντιλαβεῖν μὲν ὄνομα ῥήματος, ἀμείψαι δὲ τὸ ῥῆμα εἰς ὄνομα· καὶ λῦσαι μὲν λέξεις εἰς λόγους, συναγαγεῖν δὲ λόγον εἰς τύπον ὀνόματος, οὐδενὸς ἀνεπιτηδείοτερος ὢν ἴσμεν. Καὶ ζηλωτῆς μὲν ἔστι Θουκυδίδου, ἐν τε τῇ τῶν δημογοριῶν διασκευῇ καὶ δαψιλείᾳ· τῷ μεγαλείῳ δὲ μὴ δευτερεύων τοῦ λόγου, τῷ σαφεῖ παρελαύνει τὸν ἄνδρα. Ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν ἀνὴρ τοιοῦτος, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ἔχων κλέος. Εἰ δὲ καὶ τὸ τῆς ῥητορικῆς ἐπώνυμον αὐτῷ ἡ μὴ νήφουσα ψῆφος οὐκ ἐπέθετο· ἀλλὰ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ οὐδὲν ἐλάττων τῶν γραμματικῶν, οὐ δεύτερος ἢ τῶν ῥητόρων, δι' ὧν καὶ διδάσκει καὶ γράφει, καταφαίνεσθαι. Similia de Thucydide præbet Dionys. Halic. Thucyd. jud. XXIV : καὶ τότε μὲν λόγον ἐξ ὀνόματος ποιῶν, τότε δ' εἰς ὄνομα συνάγων τὸν λόγον· καὶ νῦν μὲν τὸ ῥηματικὸν ὀνοματικῶς ἐκφέρων, αὖθις δὲ τοῦνομα ῥῆμα ποιῶν. Cf. Epist. II ad Ammæum, § II, ubi pro vulgata lectione ὀνομαστικῶς, posui ὀνοματικῶς. Aliud enim ὀνομαστικός, aliud ὀνοματικός : illud dicitur de casu recto, hoc de certa classe nominum ; Schæfer. ad. Gregor. Corinth. p. 698 ; Sylburg. ad Dionys. Halic. de Compos. Verbor. cap. II, p. 21, ed. Schæf. Ernesti., Lexic. Technol. gr. Rh. p. 231, docet λέξιν ὀνομαστικὴν (leg. ὀνοματικὴν) dici de verbis quæ participiis, pronomini-bus etc. conficiuntur, τὴν ἀπὸ τῶν ῥημάτων εἰς ὀνόματα πεποιημένην, vocabula a nomine vel verbo flexa, adeoque quodammodo nova et insolentia. Rem exemplis explanat Dionys. Halic. Epist. II, ad Ammæum, § V-VI.

Quod adtinet ad λῦσαι μὲν λέξεις εἰς λόγους, συναγαγεῖν δὲ λό-

apud quos oratoriam artem lacescere tamquam patrii moris erat.

Charmidam (267), Academicorum exemplo, in oppugnanda Rhetorica laureolam quævisse testis est memorabilis illa rixa ejus cum Menedemo (268). Quum Rhetoricæ doctores vim rerum maximarum arte sua complecti gloriarentur, contendebat Charmidas, abundanti doctrina et quadam

γον εἰς τύπον ὀνόματος, Aristot. Rhet. III, 6, τῷ ὀνόματι ὀππο-
nit τὸν λόγον, h. e., definitionem, sive circumscriptionem
loco nominis : εἰς ὄγκον δὲ τῆς λέξεως συμβάλλεται τάδε·
τὸ λόγῳ χρῆσθαι ἀντ' ὀνόματος, οἷον· μὴ κύκλον, ἀλλ' ἐπίπεδον
τὸ ἐκ τοῦ μέσου ἴσον. Εἰς δὲ συντομίαν τὸ ἐναντίον, ἀντὶ τοῦ
λόγου ὄνομα. Καὶ ἐὰν αἰσχροὺς, ἢ ἀπρεπές· ἐὰν μὲν ἐν τῷ λόγῳ
ἢ αἰσχροὺς, τοῦνομα λέγειν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ ὀνόματι, τὸν λόγον. Cui
rei lumen admovent verba Auctor. Prolegom. in Hermog.
Rhet. : ἰστέον ὅτι πάντα τὰ ὄντα ἢ διὰ μιᾶς λέξεως σημαίνονται ἢ
διὰ πλειόνων· καὶ ὅτε μὲν διὰ μιᾶς, ἀκούει τὸ τοιοῦτο ὄνομα· ὅτε
δὲ διὰ πλειόνων, ἀκούει τὸ τοιοῦτο λόγος. Rh. gr. Walz. T. IV,
p. 17. Exempla suppeditat Dionys. Halic. I, l. § IV.

(267) Χαρμίδας dicitur apud Græcos; Sext. Empir. Pyr-
rhon. Hypotypos. I, cap. 33, p. 56, ed. Fabr. : τρίτη δὲ καὶ νέα
(subintell. Ἀκαδημία), ἡ τῶν περὶ Καρνεάδην καὶ Κλειτόμαχον·
ἐνιοὶ δὲ καὶ τετάρτην προστιθέασι τῶν περὶ Φίλωνα καὶ Χαρμίδαν.
Idem, Adv. Mathem. II, p. 292, ed. Fabr. : Οἱ δὲ περὶ
τὸν Κριτόλαον καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἐν οἷς ἐστὶ Κλειτόμαχος
καὶ Χαρμίδας, εἰώθασι κτλ. Euseb. Præparat. Evangel. XIV, 4,
post commemoratas tres Academiæ successiones addit : ἐνιοὶ δὲ
καὶ τετάρτην προστιθέασι, τὴν τῶν περὶ Φίλωνα καὶ Χαρμίδαν·
τινὲς δὲ καὶ πέμπτην καταλέγουσι, τὴν τῶν περὶ Ἀντίοχον. *Char-
madas* autem vocatur apud Cic. De Orat. I, 18, 20; Orat. XVI;
Academic. I, lib. II, 6. De Charmida, cf. Fab. Bibl. Gr. III,
p. 167, Harles.

(268) Cf. Cic. De Orat. I, 18-20.

C

incredibili varietate rerum et copia, omnes partes illius prudentiæ quæ versaretur in perspicendis rationibus constituendarum et regendarum rerum publicarum petendas esse a philosophia (269); Rhetorum vero libros nugis esse refertos. Quæ disserit, ut ostendat ne vix quidem ipsam dicendi rationem eos attigisse, illa viam præmuniunt iis quæ in sophistas scripsit Philodemus.

De Philodemi rhetoricis libris.

Nunc mihi declarandum id cujus causa hæc dissertatio instituta est; nimirum qualis, Nostri ætate, fuerit *Sophistica*, quinam tunc *Sophistæ* dicendi fuerint.

Ex quo Eloquentiæ studium invasit populos Asiæ, Rhodiosque et aliarum insularum cives; etsi, deficientibus litterarum monumentis, nihil adseverare liceat, tamen Oratores a Cicerone commemoratos, non tam oratores fuisse quam declamatores, inde ab Hegesia, satis veri simile esse dicam. Illud certe constat, Hegesiam apud veteres *sophistam* nominari (270). Philodemi

(269) Cic. Ibid.

(270) Dionys. Halic. De Compos. Verbor. XVIII, p. 244-246, ed. Schæf. ? ὦν ἐστι πρῶτός τε καὶ τελευταῖος καὶ μέσος ὁ Μάγνης σοφιστῆς Ἥγησιος. Ibid. p. 248 : τί δὲ δ λαμβάνει πρᾶγμα δ σοφιστής; τοιόνδε· Ἀλέξανδρος, πολιορκῶν κτλ. Quam ob rem in numero sophistarum Hegesiam habuerit Dionys., declarant quæ dicit l. l. p. 256 : οὕτως εὐγενῶς ἅμα καὶ δεινῶς πάθη λέγεσθαι προσήκεν ὑπ' ἀνδρῶν φρόνημα καὶ νοῦν ἐχόντων· ὥς δὲ δ

tempore (271), antiqua eloquentia, in dies magis despecta, omnino perierat: cujus in locum successit alia dicendi facultas, intolerabili se jactans fastu. Attica musa e civitatibus expulsa, nova musa e Phrygiæ speluncis nuperrime exorta dignitates omnes, urbiumque magistratus ad se rapiebat (272); adeo ut, ea ætate, *Sophistica* dicta fuerit illa theatralis et imperita eloquentia. Hujus fautores et sectatores appellabantur *sophistæ* (273), qui iidem fere atque rhetores fuisse videntur. Ex iis enim quæ de Apollonio Molone feruntur (274), conjicere possumus Rhe-

Μάγνης εἶρηκεν, ὡς ὑπὸ γυναικῶν ἢ κατεαγόντων ἀνθρώπων λέγονται, ἀν, καὶ οὐδὲ τούτων μετὰ σπουδῆς, ἀλλ' ἐπὶ χλευασμῷ καὶ καταγέλωτι.

(271) Cicero, tempore suo, Romæ Philodemum floruisse docet, De Finib. II, 35; Orat. in L. Pison. 28. Nostrum audiverat vel legerat Dionys. Halic. qui Romam venit, quum Cæsar Augustus, nuper devicto et sublato Antonio, solus rebus romanis præesset; namque, omisso nomine, ab eo mutuatus est verba Hieronymi de Isocrate. Cf. Philod. Rhet. n° 1007, col. XVII-XIX; Dionys. in Isocr. XIII; adeo ut quæ Dionysius de oratoribus ætatis suæ tradit in Commentar. De Orat. Antiq. I, ea de oratoribus Philodemi æquævis intelligi possint.

(272) Dionys. Halic. Commentar. De Antiq. Orat. I; Cic. Orat. VIII: « Caria, et Phrygia, et Mysia, quod minime politæ minimeque elegantes sunt, adsciverunt aptum suis auribus opimum quoddam et tanquam adipale dictionis genus, etc. »

(273) Inter sophistas hujus ætatis libenter annumeraverim Rhodios et Asianos oratores quorum memini, p. XXIX-XXX.

(274) Cic. Brut. XCI.

toricæ magistros tunc temporis eloquentiam tractasse : idem de Hermagora, Atheniensique Gorgia probabilibus conjecturis colligitur (275). Quod ad Rhetoricam adinet, eam, Hermagora duce, novam ingressam esse viam monuimus; vel potius, exuta philosophicæ disciplinæ forma, in subtiles difficilesque argutias abiisse. Quæ ex conjectura, vel adjuvantibus Tullii Quintilianique verbis, hac de re assequebamur; ea nunc, repertis Philodemi libris, valida tandem ratione obfirmantur: quamquam dolendum solitos fuisse Epicureos adversarios suos, suppresso nomine, lacessere. Quo fit ut, expleta pæne lacuna aliquot annorum in litterarum græcarum historia, sophistæ quorum doctrina traditur et impugnatur, in tenebris tamen usque delitescant.

Præter odium quo disciplinas artesque omnes Epicurus persecutus est (276), compertum habe-

(275) Hermagoram oratorem citat Senec. Controv. II, 9; III, 20; V, 30. Posidonium contra hunc disserentem Rhodi audivit Pompeius, Plutarch. in Pomp. XLII : ἐν δὲ Πόδῳ γενόμενος πάντων μὲν ἡκροάσατο τῶν σοφιστῶν, καὶ δωρεὰν ἐκάστῳ τάλαντον ἔδωκε. Ποσειδώνιος δὲ καὶ τὴν ἀκρόασιν ἀνέγραψεν, ἣν ἔσχεν ἐπ' αὐτοῦ, πρὸς Ἑρμαγόραν τὸν ῥήτορα περὶ τῆς καθ' ὅλου ζητήσεως ἀντιταξάμενος. Gorgiæ declamationes laudat Senec. Controv. I, 4. De ejusdem libro περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἐταιρίδων cf. Athen. XIII, p. 567, 583, 596; quamquam hunc fortasse diversum esse a rhetore censet Ruhnck. in præf. Rutil. Lup. p. XI. Gorgiæ rhetori adscribuntur *Heleneæ Encomium* et *Palamedis Apologia*.

(276) Cf. de Rhetorica apud Epicureos, p. LXXVII-LXXXIII.

mus inter ejusdem effata de sapiente hæc recen-
seri : οὐδὲ ῥητορεύσειν καλῶς... οὐδὲ πολιτεύεσθαι (277).
Mortuo Epicuro, idem Rhetoricæ contemptus,
eadem rerum publicarum negligentia (278) fuit
apud ejus discipulos quorum nullus id commisisset,
ut a magistri sui placitis descisceret (279). Hac reli-
gione ductus, Philodemus sophistas aggressus est,
qui juvenes ad capessendas res publicas adhor-
tabantur.

Nostri enim argumenta ostendunt sophistas

(277) Diog. Laert. Lib. X, 118-119.

(278) Cic. De Orat. III, 17 : « Fuerunt etiam alia genera philo-
sophorum . . . Ex illis autem quæ remanent, ea philosophia
quæ suscepit patrociniū voluptatis, etsi cui vera videatur,
procul abest tamen ab eo viro quem quærimus, et quem aucto-
rem publici consilii et regendæ civitatis ducem, et sententiæ
atque eloquentiæ principem in senatu, in populo, in causis
publicis esse volumus. Nec ulla tamen ei philosophiæ fiet inju-
ria a nobis : non enim repelletur inde, quo aggredi cupiet ; sed
in hortulis quiescet suis, ubi vult ; ubi etiam recubans molliter
et delicate, nos avocat a rostris, a judiciis, a curia, fortasse
sapienter, hac præsertim republica. »

(279) Diog. Laert. l. l., 9 : οἱ τε γνῶριμοι πάντες ταῖς δογμα-
τικαῖς αὐτοῦ σειρῇσι προσκατασχθέντες. Aldobrandin. vertit :
« Tum discipuli omnes illius decretis quasi detenti catenis, »
perinde ac si legisset σειραῖς. Senec. Epist. XXXIII : « Apud
istos (subintell. Epicureos) quidquid dicit Hermarchus, quid-
quid Metrodorus, ad unum refertur : omnia quæ quisquam in
illo contubernio locutus est, unius ductu et auspiciis dicta
sunt. » Numenius in Euseb. Præparat. Evangel. XIV, 5 : οἱ
Ἐπικούρειοι . . . ἐν οὐδενὶ μὲν ὥφθησαν Ἐπικούρῳ ἐναντία θέμε-
νοι οὐδαμῶς. Ὁμολογήσαντες δὲ εἶναι Σόφῳ συνδεδογμένοι, καὶ
αὐτοὶ διὰ τοῦτο ἀπελάυσαν τῆς προσήσεως εἰκότως· ὑπῆρξέ τε ἐκ
τούτου ἐπὶ πλεῖστον τοῖς μετέπειτα Ἐπικουρείοις, μὴδ' αὐτοῖς εἰπεῖν

Rhetoricam magnis extollere laudibus; dictitantes illos qui arti suæ se darent non ita multo post rei publicæ bene gerendæ aptissimos fieri. Quorum vanitatem fallaciamque res ipsa manifestam faciebat; quando multi qui, pecunia insumta, sophistas audierant declamantes, non ideo perite magis causam orabant, concionemve habebant ad populum (280). Politica enim facultas, Philodemi sententia, non ea est quæ per Rhetoricam comparetur (281). Quod si contemnendi illi nugatores in suis *Technis* nonnunquam iisdem nominibus utuntur quibus viri politici; minime tamen politicæ facultatis effectrix habenda est Sophistica (282). Rhetores sycophantis annumerat,

πω ἐναντίον οὔτε ἀλλήλοις, οὔτε Ἐπικούρῳ μηδὲν εἰς μηδὲν, δτου καὶ μνησθῆναι ἄξιον· ἀλλ' ἔστιν αὐτοῖς παρανόμημα, μᾶλλον δὲ ἀσέβημα, καὶ κατέγνωσται τὸ καινοτομηθέν. Καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς οὐδὲ τολμᾷ. Κατὰ πολλὴν δὲ εἰρήνην αὐτοῖς ἡρεμεῖ τὰ δόγματα, ὑπὸ τῆς ἐν ἀλλήλοις αἰεὶ ποτε συμφωνίας· ἔοικέ τε ἡ Ἐπικούρου διατριβὴ πολιτείᾳ τινὶ ἀληθεῖ, ἀστασιαστοτάτῃ, κοινὸν ἓνα νοῦν, μίαν γνώμην ἐχούσῃ· ἀφ' ἧς ἦσαν, καὶ εἰσι, καὶ, ὡς ἔοικεν, ἔσονται φιλακολουθοί. Themist. Orat. XXIII, p. 287, ed. Petav. Paris. 1684 : καὶ ἄλλω δὴ φιλοσόφῳ ἄλλοι νόμοι εἰσὶν, ὁπόσους συνέγραψεν ὁ ἀρχηγέτης τῶν λόγων, οὓς διώκει τε καὶ προστήσασο. . . . Ὅτω δὲ μέλει ὁ κῆπος, ὁπόσους Ἐπίκουρος ὁ Νεοκλέους· καθάπερ Σόλωνι μὲν τῷ Ἀθηναίῳ· Λυκούργῳ δὲ τῷ Σπαρτιάτῃ κτλ. Ubi Petav. : « Scribe Σόλωνος et Λυκούργου, ut νόμοι subaudiantur. » Quem secutus est G. Dindorf. p. 347.

(280) Cf. Philodemi Rhetor. Neapoli editam anno 1832, col. III. (Hic liber, in annotat. quæ sequuntur, littera A designatur).

(281) Ibid. col. VII.

(282) Ibid. col. XII.

ut qui bonos cives calumniis perdere conarentur (283); minimeque audiendos esse dicit eos qui, ut fucum facerent, jactitabant colendam accurate Rhetoricam; ideo quod ingentes divitias sophistæ sibi comparabant. Immo ejusmodi pecunias non minus respuendas esse censet quam fraudatorum et meretricum quæstus, paupertatemque opibus per tales artes congestis multo magis anteponendam (284). Præterea, ars rhetorum, quæ Justi et Honesti notiones non tradebat, in causa erat cur in judiciis et concionibus plura acciderent naufragia quam apud Caphareum (285): unde colligit necesse esse eum qui bonus politicus evadere studet, habere æquitatem, benignitatem, affectuum moderationes, prudentiam, atque in eo conspirare naturam, institutionem, solertiam (286). Si quis sic fuerit compositus, eum nihil movebunt rhetores justa vel injusta ex opinione vulgi definientes, acriterque contententes civitatibus administrandis philosophos nequaquam esse idoneos (287).

Rem ita se habere demonstrant quæ efficit po-

(283) Cf. Philodemi Rhetor. Neapoli editam anno 1835, col. V. (Hic liber, in annotat. quæ sequuntur, littera B designatur.)

(284) Ibid. col. VI.

(285) Ibid. col. XXV. Adludit ad Eubœæ promontorium, de quo cf. Virgil. Æneid. XI, v. 256-260; Propert. lib. III, Eleg. VII, v. 39-40; Walpole Travels, p. 286, etc.

(286) A, col. XV et XVI.

(287) B, col. XIV et XVI.

litica facultas. Hæc enim, per se minime utilis, cum honestate est coniungenda, ut multa et magna conferre queat. Quod assequi nunquam poterimus, nisi in dijudicandis justis vel injustis, honestis vel turpibus, utilibus vel inutilibus, a vulgi opinione discedamus (288).

Duces igitur eligat vir politicus philosophos adeo amantes veritatis, ut privatam utilitatem communi bono posthabeant : a se procul amoveat rhetores nihil ad veritatem loquentes, dum opes honoresque obtineant (289). Quo modo enim quidquam in concionibus publicis aut in iudiciis recte facere possent sophistæ quibus præcipua cura est, ne dicendi forma audientes offendant (290), conjunctionesque et omnia orationis ornamenta attente sectantur, rerum parum studiosi (291). Qui autem philosophiæ incumbit, is consequitur non solum facultatem honesta et utilia persuadendi; sed etiam usum omnium rerum, quæ ad bene vivendum conferunt (292).

Hæc sparsa per duo volumina collegi, ut unum veluti sub aspectum venirent. Similiter sophistas ætatis suæ Noster carpit, minus quidem φιλοσοφικῶς, magis vero τεχνικῶς, in libro quem nunc publici juris facio. Nisi mea me fallit opinio, e

(288) B, col. XX-XXVIII.

(289) Ibid., col. VII et VIII.

(290) A, col. V.

(291) Ibid., et col. VI.

(292) B, col. XXXII.

primis hujus libri columnis conjicere possumus, id quod de Epicuro scripsit Gassendi. (293), non veram et germanam Rhetoricam, sed assentatricem et sophisticam impugnare Philodemum. Distinctione enim adhibita, τέχνην a ῥητορικαῖς διατριβαῖς secernere videtur : priorem Eloquentiæ prodesse, alteras plerumque in nugas evadere dicit. Quæ conjectura eo probabilior est, quod Noster declarat se antea tradidisse oratori arte minime opus esse; nunc artem multum valere proficitur (294). Hoc confirmant quæ addit irridens sophistas, qui viros suapte natura eloquentes laudibus efferebant (295). Id tamen inficias haud iverim hunc docere, utpote decebat Epicureum, utilitatem Rhetoricæ in eo præcipue sitam esse, quod dicenti adminicula suppeditet, ut recta oratione utatur (296); unde manifesta fit vanitas eorum qui jactitabant contineri in suis Diatribis præcepta de omni argumento optime tractando (297), quum tanta facultas nemini concessa fuerit (298).

His constitutis, pergit ad propositum, sophi-

(293) De Vita Epicuri, etc., lib. VIII, 9.

(294) Cf. Philodemi Rhetor. cui, in volum. Herculanens. Oxonii editis, inscribitur Numerus 1007, col. II. (Hic liber, in annotat. quæ sequuntur, littera C designatur).

(295) C, col. VIII.

(296) Ibid., col. V.

(297) Ibid., col. IX.

(298) Ibid., col. XII.

starumque leges de orationis partibus expendit. Ab Actione incipiens narrat quænam apud Græcos fuerit statim ab ortu; quo modo Tragœdia et Comœdia primum circumscripta, paulatim recepta fuerit in Rhetoricam; qualis singulas ætates, singulas vitæ conditiones deceat; ibique obiter Hieronymi et Demetrii Phalerei de Isocratis orationibus Actioni parum accommodatis iudicium commemorans, ostendit quam hac in re fuitiles essent sophistæ (299). Eosdem subinde exagitat, qui, quum sibi civilem prudentiam arrogarent, vana effutiebant præcepta de exordio et narratione, de argumentis et epilogo, de fine Rhetoricæ (300); contenditque iudiciale et deliberativum genus sophistis merito abjudicari, nihili autem facienda esse quæ de demonstrativo constituerant; immo damna afferre, quum in laudationibus Clytæmnestram et Paridem Penelopæ Hectorique anteponerent. Addit eos, dum popularem auram aucuparentur et amoriquæstus, aut ostentationi omnia posthaberent, in tantam contemptionem venisse, ut nemo iis, vel dicentibus vera, fidem jam adhiberet (301). Hæc Nostro viam aperiunt, ut colligat ea quæ sophistæ partes documentaque Rhetoricæ appellabant, sive falsa esse, sive nihil utilitatis habere; adeo ut artis suæ immodici jactatores,

(299) C, col. XII-XXI.

(300) Ibid., col. XXI-XXXI.

(301) Ibid., col. XXXI-XLII.

in pollicitationibus claudicantes deprehendantur (302).

Philodemum adversus sophistas scribentem multa exacuebant. Epicuri enim in hortis educatus (303) odium velut hereditarium in cæteros philosophos conceperat, maximeque in Stoicos qui summo studio Rhetoricam discebant et docebant. Quum vero sophistæ, Stoicorum vestigiis ingressi, juvenibus ante omnia suaderent, ut ad rem publicam accederent, inde illa exarsit ira Epicureorum contraria docentium (304); præterquam quod, extincta libertate, declamatores Eloquentiam adduxerant in nugas omnibus recti

(302) C, col. XLIII-XLIV.

(303) Diog. Laert. X, 10: καὶ χαλεπωτάτων δὲ καιρῶν κατασχόντων τηνικαῦτα τὴν Ἑλλάδα, αὐτόθι καταβῖναι, δις ἢ καὶ τρίς ἐπὶ τοὺς περὶ τὴν Ἰωνίαν τόπους διαδραμόντα πρὸς τοὺς φίλους, οἱ καὶ πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν ἀφικνούντο, καὶ συνεβίουσαν αὐτῷ ἐν τῇ κήπῳ, καθά φησιν καὶ Ἀπολλόδωρος· ὃν καὶ ὀγδοήκοντα μνῶν πρίσθαι. Hujus horti meminit Plin. H. N. lib. XIX, 4. Inde Epicurei οἱ ἀπὸ τῶν κήπων dicuntur a Sexto Empirico, Adv. Mathem. IX, p. 566, ed. Fabr.: καὶ γὰρ Ἡυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰωνίας, Σωκράτης τε καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, τάχα δὲ οἱ ἀπὸ τῶν κήπων, ὡς αἱ ῥηταὶ τοῦ Ἐπικούρου λέξεις μαρτυροῦσι, Θεὸν ἀπολείπουσιν. Themistius pro Epicureo philosopho usurpavit: ὅτω μέλει δ' κῆπος. Cf. not. 279.

(304) Senec. De otio sapient. XXX: « Duæ maximæ in hac re dissident sectæ, Epicureorum et Stoicorum; sed utraque ad otium diversa via mittit. Epicurus ait: Non accedet ad rempublicam sapiens, nisi si quid intervenerit. Zeno ait: Accedat ad rempublicam, nisi si quid impederit. Alter otium ex proposito petit, alter ex causa. Causa autem illa late patet; si respublica corruptior est, quam ut adjuvari possit,

judicii viris despiciatissimas, in primis autem Epicureis qui, sanæ orationis ornamentorum contemptores, pigmenta quisquillasque Asianorum non poterant non aspernari.

Id quoque notatu dignum, in ætatis suæ sophistas Philodemum conari convertere tela quibus æquævos Plato confoderat. In quod studium Nostrum fortasse provocavit parum honesta rivalitas. Acerrimus enim vindex magistri sui, qui famam Platonis obliquo limaverat oculo (305), gloriosum id sibi futurum esse credidit, si ostenderet Epicuri hortulis non minus quam Academia sophistas excludi; suamque sectam, etsi eloquentiam dedignabatur, tantum valere quantum Socraticos ad spurias malasque artes refellendas. Hoc mihi videtur eo veri similis, quod Philodemum legenti in mentem sæpius venit iisdem fere argumentis uti, quibus Plato. Dicendi autem genere Noster se gerit Platoni prorsus

si occupata est malis: non nitetur sapiens in supervacuum, nec se nihil profuturus impendet.» Arrian. in Epictet. dissertat. III, 7: ἐπιμοῖς Ἐπικουρείων πόλιν· ἐγὼ οὐ γαμῶ· οὐδ' ἐγὼ· οὐ γὰρ γαμητέον· ἀλλ' οὐδὲ παιδοποιητέον· ἀλλ' οὐδὲ πολιτευτέον. Τί οὖν γένηται; Πόθεν οἱ πολῖται; Τίς αὐτοὺς παιδεύσει; Τίς ἐφέβαρχος; Τίς γυμνασιάρχος; Cic. Epistol. Famil. VII, 12; « mirabar, quid esset quod tu mihi litteras mittere intermisisses. Indicavit mihi Pansa meus, Epicureum te esse factum. O castra præclara! . . . Quid porro fiet populo Ulubrano, si tu statueris πολιτεύεσθαι non oportere? »

(305) Sext. Empiric. Adv. Mathem. I, p. 215, ed. Fabr.: τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς περὶ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη καὶ τοὺς ὁμοίους δυσμένειαν πολυμαθεῖς γεγονότας.

dissimilem; quippe qui exilis, jejunos, inelegans fecisse satis arbitretur, si modo non offendant oratio sua, et verbis complectatur quod vult. Apud eum huc et illuc occurrunt verba poeti- cum nescio quid redolentia, ex quibus Epi- grammatum Auctorem facile agnoscas; plerum- que tamen est valde frigidus, de quo haud immerito dixeris, id quod Tullius de T. Albutio : « perfectus Epicureus evaserat, minime aptum ad dicendum genus (306). » Ad summam, hunc li- benter contulerim cum Sexto Empirico de Gram- matica et Rhetorica declamitante : uterque enim in argumentando perpugnax, eadem fere apud utrumque orationis siccitas (307).

(306) Cic. Brut. XXXV.

(307) Hæc sunt quæ de Philodemi rhetorica disciplina mihi satis probabilia videntur; intereadum editis libris nonnihil lu- minis afferant qui supersunt vulgandi. Nunc dicendum esset quonam ordine libros suos de Arte oratoria Nostrum disposuisse censeam. Hac autem de re tum demum certum erit iudicium, quando in publicæ lucis usuram venerint volu- mina omnia quæ de Rhetorica condidit. Quum vero tria tan- tummodo habuerim, imprudenter rem facerem, si nullus du- bitarem suum definire locum singulis partibus ædificii, quod adhuc non prorsus e ruderibus eruitur.

NOTITIA

DE

PHILODEMO

ET

HERCULANENSIBUS VOLUMINIBUS.

Philodemus noster (1) inter Epicureos præclarus, poëtaque non ignobilis, Gadareus (2) erat. Romam venit, ubi floruit eodem tempore quo Tullius. Multa scripserat (3), e quibus nihil aliud

(1) Hujus de patria, ætate, disciplina scriptisque fuse et erudite disputavit Car. Rosinius, præfat. ad Libr. De Musica, p. 1 sqq.; ubi præter Epicureum commemorat Philodemum Pythagoreum, Locris in magna Græcia natum; tertium Opunte in germana Græcia; quartum Lampsaco oriundum. Inter recentiores, Nostri meminerunt Turneb. Advers. XXI, 15; Menag. in Diog. Laert. X, 3; Jonsius, Hist. philosoph. II, 18; Reisk., Notitia poetarum Anthologicorum, quæ extat in edita ab eo Anthologia Cephalæ; Sam. Petit. Obs. I, 9; Dan. Heinsius, De Satira Horatiana; Fabric. Bib. gr. III, p. 609, Harl.; Chardon de la Rochette, Mélanges, t. I, p. 196, etc.

(2) Strab. XVI: ἐκ δὲ τῶν Γαδάρων Φιλόδημος τε δ' Ἐπικούρειος γεγονώς, καὶ Μελέαγρος, καὶ Μένιππος δ' Σπουδογελοῖος, καὶ Θεόδωρος δ' καθ' ἡμᾶς ῥήτωρ, p. 522, ed. Casaub. 1587.

(3) Philodemi citat opus Athen. X, p. 445, A: ὅς φησι Φιλόδημος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων. Aliter hujus operis auctorem appellat, III, p. 74, F: Φιλόμνηστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥοδίῳ Σμινθείων φησὶν κτλ. Nihil habemus unde pronuntietur utra

quam Epigrammata supererant (4); quum reperta fuerunt Volumina Herculanensia (5). Quo tempore, quibus rerum vicibus, qua ratione, quo accurante subinde in lucem emissa fuerint usque ad annum 1827, studiose indagatus est et dili-

lectio sit verior. Scripsit quoque τὴν τῶν φιλοσόφων σύνταξιν, Diog. Laert. X, 3. S. Ambros. Epistol. Classis I, epist. LXIII, p. 1026, ed. Benedict. ann. 1690, pro *Philodemus* dixit *Philomarus* (Harles perperam, in Fabr. Bibl. gr. : *Philomarus*, Ambros. X, epist. 82. Benedict. Ambros. II, p. 1020) : « Ipse quoque Epicurus quem isti sequendum magis quam Apostolos putant, assertor voluptatis, etsi neget invectricem (alii, inventricem) mali esse voluptatem, non tamen negat ex ea fieri quædam ex quibus generentur mala. Denique nec luxuriosorum vitam reprehensibilem videri quæ repleatur delectationibus, nisi vel doloris vel mortis quatiatur metu. Atque hic quam alienus a vero sit etiam hinc deprehenditur, quod voluptatem in homine, Deo Auctore, creatam asserit principaliter; sicut Philomarus, ejus sectator, in Epitomis suis disputat; et hinc adlegat Stoicos esse auctores sententiæ.» Ibi annotant DD. Editt. : « Mira in hoc nomine scribendo varietas. Edit. vet. Philuminaris; Rom. Philomarus; Ms. Filominus; nonnulli: Filuminus. Haud inviti crediderimus eundem esse quem Diog. Laert. Philodemum nominat.»

(4) Vide Brunck. Analect. t. II; Car. Rosin. l. I., p. 4-6; p. 10.

(5) Cf. J. Winckelmann., Briefe an Biankoni, königl. sächs. Hofr. 1-3. Nachrichten von den alten Handschriften, die sich in dem königl. Museum zu Portici befinden, 1758. Opp. Vol. II, p. 227. — Ejusd. Sendschreiben von den Herkulanischen Entdeckungen an den Reichsgrafen von Brühl. Dresd. 1762. 4. Opp. Vol. II, p. 94.

genter enarravit Christian. Petersen. (6). Maxime necessaria summatim proferam.

Ann. 1793. Herculensium Voluminum, quæ supersunt, Tom. I. Neapoli, in Fol°. Continet Φιλοδήμου περί Μουσικῆς Δ, cujus libri duodequadraginta columnæ servatæ sunt. In hunc restituendum Mazocchius, Rosinius, Ignarra, Baffius etc. operam contulerunt; commentarios scripsit et editionem paravit Car. Rosinius. In Catalogo Oxoniensi refertur sub numero 1497.

Ann. 1797. Dissertatio Isagogica ad Herculensium Voluminum explanationem, Neapoli, in Fol°, Auct. Car. Rosinio. Operæ quam in librum *De Musica* impenderat, difficultatumque rationem reddit.

Ann. 1804. De Papyris seu Voluminibus græcis Herculansibus Commentatio. Argentorati, in 8°. Auct. Chr. Theoph. de Murr.

Ann. 1806. Eumdem librum paucis mutatis et additis, Germanice versum typis repetivit de Murr, hoc titulo insi-

(6) In libello qui inscribitur: Phædri Epicurei, vulgo Anonymi Herculansensis, De Natura Deorum fragmentum, instauratum et illustratum a Christian. Petersen. Hamburgi, 1833, in 4°, p. 1-8.

gnitum: *Philodem von der Musik. Ein Anzug aus dessen viertem Buche. Aus dem Griechischen einer Herculanischen Papyrusrolle übersetz.* Berlin, in 4°.

Ann. 1809. *Herculanensium Voluminum*, quæ supersunt, Tom. II. Neapoli, in Fol°. Insunt: 1° poematis latini de bello Actiaco, Augusti tempore scripti, ab aliis L. Vario, ab aliis C. Rabirio attributa fragmenta, quæ supplevit et explanavit Nicol. Ciampittius; 2° Libri secundi et undecimi Ἐπιχούρου περὶ Φύσεως reliquiæ restitutæ et editæ, curantibus Car. Rosinio et Barthol. Pessettio.

Neapolin, inde ab anno 1802, missus fuerat Hayter, bibliothecæ Principis Valliæ præfectus. Quo adjuvante, primis duobus annis, septuaginta volumina evoluta sunt; plura sequentibus annis duobus, quum, parte regni siculi a Francogallis occupata, res bello interrupta est. Voluminum evolutorum secundus hic tomus, ante bellum fere perfectus, anno 1809, regnante Joachim. Napoleone in lucem editus est.

Ann. 1810. *Herculanensia or Archeological and Philological dissertations*, containing a manuscript found among the ruins of Herculaneum. Auct. W. Drummon-

dio. London, in 4°. Fragmentum de natura Deorum hic primum exhibetur, ignoto auctoris nomine. Narrat W. Drummondus litem exortam inter Anglos et Neapolitanos, de exemplis descriptis quæ, Francogallis bellum inferentibus, Panormum asportata fuerant.

Ann. 1814. Fragmenta de Bello Actiaco, suis et Morgensternii annotationibus instructa, typis repetivit I. Th. Kreissig., Lipsiæ, in 4°.

Ann. 1818. Epicuri reliquias ad Rosinii exemplar, notis auctas, omissis tabulis æneis, edidit Io. Conr. Orellius. Lipsiæ, in 8°.

Ann. 1824. Herculaneusium Voluminum pars prima. Oxonii, sumptibus Typographi Clarendoniani lithographice excudebat N. Whittock. Continet hæc prima pars :

1° Φιλοδήμου περὶ κακιῶν, 26 col., n. 1008. Ejusdem operis liber quem ex indice Oxoniensi non enotasse ait Petersen. p. 7, legitur in edit. Neapol. Tom. III, 24 col.

2° Ἀνωνύμου περὶ ὀργῆς, 56 col.; n. 182.

3° Φιλοδήμου περὶ κακιῶν καὶ ἀντικειμένων ἀρετῶν. Tres libri extant, et editi sunt Δ et Θ, col. 28, Neapoli, 1827, Tom. III, in Fol°. (Horum alter in Oxon. Catalog. n. 1675 insignitum

est, col. 18; alter n. 1424, col. 23, inscribitur : Φιλοδήμου περὶ κακιῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν καὶ τῶν ἐν οἷς εἰσι καὶ περὶ α.)

4^ο Δημητρίου περὶ ποιημάτων, 28 col., n. 1014.

Ann. 1825. Herculaneusium Voluminum pars secunda. Oxonii, 1825, in 8^ο. In hac secunda parte continentur :

1^ο Φιλοδήμου περὶ ῥητορικῆς Δ, 45 col., n. 1007.

2^ο Φιλοδήμου περὶ ῥητορικῆς K, 70 col., n. 1674.

3^ο Φιλοδήμου περὶ ποιημάτων, 38 col., n. 1425.

Eod. anno. Real Museo Borbonico. Officina de' Papiri descritta dal Canonico Andrea de Iorio, Membro onorario del Accademia delle belle arte. Neapoli, in 8^ο. Insunt plura illustrandæ historiæ de voluminibus papyraceis idonea.

Ann. 1827. Herculaneusium Voluminum, quæ supersunt, Tom. III. Neapoli, in Fol^ο. In hoc volumine exstant :

1^ο Φιλοδήμου περὶ κακιῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν καὶ τῶν ἐν οἷς εἰσι καὶ περὶ α Δ et Θ. 28 col. (7)

(7) Cf. Georg. Frider. Schoemann : *Specimen observationum in Theophrasti OEconomicum et Philodemi librum IX de virtutibus et vitiis*, Gryphiswaldiæ, 1839, in 4^ο. Auctor

2° Φιλοδήμου περὶ καμῶν, 24 col.

Prius opus restituit et illustravit Franc. Iovaronius; posterius Aloys. Caterinus.

Ann. 1832. Herculensium Voluminum, quæ supersunt, Tom. IV. Neapoli, in Fol^o.

In hoc continentur :

1° Πολυστράτου περὶ ἀλόγου καταφρονήσεως· Οἱ δὲ ἐπιγράφουσιν· Πρὸς τοὺς ἀλόγως καταθρασυνομένους τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς δοξαζομένων, 24 col.; fragmentorum Tabulæ III.

2° Φιλοδήμου περὶ ῥητορικῆς Ἀριθμός ΧΕ,

propositum suum his verbis explicat, p. 6-7: « Nuper demum unam quasi ex magno naufragio tabellam fortuna nobis retulit, Philodemi Epicurei, Ciceronis æqualis, de administratione rei familiaris disputationem, majoris operis de virtutibus oppositisque vitiis particulam, in Herculani rudetibus repperitam.... Ediderunt hanc Franciscus Javaronius et Carolus Maria Rosinius, in Vol. Herculans. Tom. III, Neapoli, 1827, et post hos Carolus Gœttingius, una cum Aristotelio et anonymi œconomico, Jenæ, ann. 1830. De Neapolitanis quidem editoribus nunc dicere nolo.... Popularis autem Noster, quum præclare de tribus illis opusculis vel illustrandis vel emendandis meruerit, permulta tamen aliis facienda reliquisse judicandus est: neque id mirum, in Philodemo præsertim, plurimis et maximis in papyro lacunis aliisque mendorum generibus misere fœdato, quæ lectionem in nulla non pagina plus semel impediunt sententiamque scriptoris obscurant. Hanc ob causam, quum nos et olim nonnihil curæ his libellis impenderimus, et hoc ipso tempore ad lectionem eorum revocati simus, non ab re visum est aliquot emendationis nostræ et interpretationis specimina publice proponere. »

16 col. Videtur idem esse quod in Oxoniensi Catalogo sub n. 1426 refertur.

Utrumque opus interpretatione latina et commentariis adornavit Ang. Ant. Scotti. Horum non meminit Christian. Petersen.

Ann. 1833. Phædri Epicurei vulgo Anonymi Herculanensis, de Natura Deorum fragmentum instauratum et illustratum a Christiano Petersen. philos. doctore et philologiæ classicæ professore publico in Gymnasio Hamburgensium Academico. Hamburgi, in 4°.

Ann. 1835. Herculanensium Voluminum, quæ supersunt, Tom. V, pars prior. Neapoli, in Fol°. Continet hæc pars :

1° Φιλοδήμου περὶ ῥητορικῆς, 32 col. fragmenta 5.

2° Φιλοδήμου περὶ Ἠθῶν καὶ Βίων, sive : De Dicendi Libertate, 24 col. Hæc interpretatione latina, brevissimisque commentariolis iustruxit Ant. Octavianus (8).

Ann. 1839. Herculanensium Voluminum, quæ supersunt, Tom. VI. Neapoli, in Fol°. Continet :

(8) Posteriores partem hujus Tomi, Parisiis, nusquam reperire potui. Deest in Bibliotheca doct. Firmin. Didot., qui cætera Volumina, magno sumptu, sibi comparavit. Unde con-jicio eam nondum fuisse editam.

1° Φιλοδήμου περὶ τῆς τῶν Θεῶν εὐστο-
χουμένης διαγωγῆς κατὰ Ζήωνα, col. XV;
fragmentorum Tabulas VIII. (In
Oxoniensi Catalogo, p. III, nu-
mero 152, titulo plane diverso ita
indicatur: ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ .ΕΠΙ....
ΤΗ.ΩΣ...ΙΣΕ.....ΔΩΝ.ΑΓΩ..)

2° Metrodori de Sensionibus com-
mentarius.

Utrumque librum restituit, latine
vertit, præfatione scholiisque in-
struxit Ang. Ant. Scotti.

Præter Philodemi libros supra me-
moratos citantur ejusdem quatuor et
viginti alii in Oxoniensi Catalogo :

- N°.... 26. Φιλοδήμου περὶ θεῶν, col. 24.
57. — —, col. 10.
155. — — Περί... κων, col. 4.
163. — — Περί πλούτου Α, col. 28.
207. — — Περί ποιημάτων, col. 10. Sub-
notatum legitur Ἀριθ. XXIΔ.
339. — — Περί τῶν.... col. 20.
1003. Φιλοδήμου, col. 11.
1005. — — Πρὸς τοὺς....., col. 24.
1015. — — Περί ῥητορικῆς, col. 77.
1050. — — Περί θανάτου Δ, col. 40.
1065. — — Περί φαινομένων καὶ σημειώσεων,
col. 39.
1232. — — Περί Ἐπικούρου, col. 6.
1289. — — Περί Ἐπικούρου, col. 7.

1389. Φιλοδήμου κα.... μ... η. εως. εικ... Ζηνῶνος
σχολῶν.
Ο Γ .
PIΘ.. ΗΗΗΔΔΔ... ΠΠΠ, col. 10.
1414. — — Περὶ χάριτος.
1418. Φιλοδήμου... ποητέου καὶ περ... σαι καὶ
τινων ἄλλων πραγματεΐαι MNH, col. 15.
1423. — — Περὶ ῥητορικῆς Δ. Τῶν εἰς δύο τὸ
πρότερον, col. 19.
1427. — — Περὶ ῥητορικῆς.
1506. Φιλοδήμου [πε]ρὶ ῥη[το]ρικῆς ὑπομνηματι-
κόν. Ἀριθμ. XXXHH ,
1538. Φιλοδήμου περὶ ποιημάτων τοῦ Ε τῶν εἰς δύο
τὸ Β, col. 12.
1669. — — Περὶ ῥητορικῆς, col. 35.
1672. — — Περὶ ῥητορικῆς Β, col. 39.
1674. Φιλοδήμ... ορ... κης. Ν..... Κ. XXXXHH,
col. 71.
1675. — — Περὶ κακιῶν καὶ ἀντικειμένων ἀρε-
τῶν, col. 18.

*Epicuri et Epicureorum libri in Oxoniensi ca-
talogo inscripti.*

- Ἐπικούρου Περὶ φύσεως, col. 5, n. 154.
— — Idem, col. 2, n. 362.
— — Idem, col. 11, n. 697.
— — (Ἐπικού... φύσεως), n. 989.
— — Περὶ φύσεως, col. 24, n. 1042.
Ἐπικού[ρου] [φύσε]ως, col. 28, n. 1056.

- — Περὶ φύσεως, col. 16, n. 1142.
- — Περὶ φύσεως ΙΕ..... XXXHH..... γεμάχου, n. 1151.
- Ἐπικούρου φύσεως, n. 1385. Nihil præter titulum. Δημητρίου περὶ τινων συζητηθέντων δίαιταν, col. 5, n. 1006.
- — Περὶ ποιημάτων, col. 28, n. 1014.
- — Περὶ γεωμετρίας, col. 6, n. 1061. (In Catalogo: fortasse Demetrii.)
- — Πρὸς τὰς Πολυαίνου ἀπορίας, col. 2, n. 1429.
- Καρνεύσκου Φιλίστα Β. Ἄριθ. XXXHHΔΔΔΠΠΠ, col. 15, n. 1027.
- Κολώτου πρὸς τὸν Πλάτωνα Δύσι.. col. 12, n. 208.

Instituti operis ratio.

In meo de Rhetorica libro instaurando usus sum volumine Oxonii lithographice excuso, ann. 1825, in quo paginæ ad Archetypum exprimuntur eadem mensura, iisdem characterum formis, iisdem notis, interstitiis, lacunis scissurisque deformatæ.

Contextum, qualis est in hoc volumine, minusculis vulgatisque characterum formis descriptum apposui. Quas supplevi litteras, syllabas, vocusque, vel detritas vel depravatas, eas minusculis characterum formis delineandas curavi; ut primo intuitu recognoscere in promptu esset, quid de meo sit penu.

Hic liber iisdem mendis scatet; quibus misere fœdantur Volumina Herculanensia hactenus edita. Quod in causa fuit cur idem Crisis genus adhi-

berem, cujus cæteri editores beate jam fecerunt periculum.

I. Notavi 1° elementa, punctis confixa, upote superflua et expungenda; 2° litteras in interjecto linearum spatio impositas, quod pleniusque argumento est (9) ceu inferioribus deletis superscriptas retinendas esse, ceu in infra scripta dictione illas esse inserendas (10).

II. Animadverti 1° non ejusdem longitudinis esse omnes versus; 2° in ejusdem columnæ versibus litterarum numerum fluctuare (11); 3° neque eundem esse in omnibus columnis versuum numerum (12). Quam ob rem, Rosinii exemplo, majorem supplendi facultatem mihi tribuendam esse arbitratus sum; præcipue, quoniam lacuna fieret in fine versus.

III. Evolutis iterumque revolutis Herculanensibus Voluminibus, catalogum condidi, in quo exhibentur litteræ quæ sæpius permutan-

(9) Car. Rosin., Præfat. in Philod. libr. De Musica, p. 19.

(10) Cf. Col. V; VI; VII; XXII; XXIV; XXV; XXXI; XXXIII; XXXIV; XXXV; XLII.

(11) Hac de re mihi in animo est citare tantummodo versus integros : col. VIII, 24 et 25; X, 1 et 2; XVII, 1 et 2; XIX, 1 et 22; XXIII, 1 et 22; XXVII, 4 et 26; XXX, 2 et 22; XXXI, 2 et 22; XXXIII, 1 et 2; XXXVIII, 2 et 24; XXXIX, 1 et 3; XL, 6 et 14; XLI, 2 et 19; XLII, 5 et 25; XLIII, 2, 3, 4, 11; XLIV, 1 et 18.

(12) Columnarum quatuor classes instituere liceat, pro numero versuum quos continent:

1° Col. VI; VII; XII; XIV; XXXVIII; XXXIX; XL: 25 versus.

CXXIV

tur. Notas autem quæ passim occurrunt explicare supersedi (13.)

IV. Græca latine verti κατὰ λέξιν, quantum fieri potuit.

2° Col. II; III; IV; V; VIII; IX; X; XI; XIII; XV; XVI; XVII; XIX; XX; XXVI; XXVII; XXXII; XXXVII; XLI; XLIII; XLIV: 26 versus.

3° Col. XVIII; XXI; XXII; XXIII; XXIV; XXV; XXVIII; XXIX; XXX; XXXI; XXXIII; XXXIV; XXXV; XXXVI: 27 versus.

4° Col. XLII: 28 versus.

(13) Ideo quod compendia scribendi et notas quæ periodorum aut capitum divisionibus subjiciuntur, nunc reperias in Hercul. Volum. t, VI, præfat. ad Philodemum, *de Deorum vivendi ratione*, p. XIII.

CATALOGUS

LITTERARUM PERMUTATARUM

IN HERCULANENSIBUS VOLUMINIBUS

HACTENUS EDITIS (1).

A.

A, pro Δ., A, IX, 32... L, XLIII, 11.

Al, — A., A, VII, 7 : IX, 10 : X, 8; 14; 27 : XXXVI, 17;
18 : XXXVII, 19 : multisque in aliis locis... D,
IX, 42 : XI, 28 : XV, 46 : XVI, 2 : XIX, 15 :
XXIII, 41... E, XV, 18 : XVI, 35... H, IV, 32...
I, XXIV, 14... K, III, 17... L, XLIV, 16.

(1) Hunc Catalogum ad ordinem alphabeticum redege, ut exempla ex Herculanensibus Voluminibus petita conjecturas meas firmarent, quotiescumque asseverabam alias litteras cum aliis permutari. Similes litterarum permutationes affatim suppeditabunt viri Palæographicæ Artis peritissimi, inter quos citare satis erit Dorvill. in Chariton.; Freder. Iac. Bast. Commentat. palæogr.; Schæffer. Annotat. in Gregor. Corinth.; ejusdem Meletemat.; Cl. Boissonad. opera varia; Cl. Hase, in Lydum de Ostentis; Cl. Letronne, in libro inscripto; *Recherches pour servir à l'histoire de l'Égypte*, etc.

Litteræ Herculanensia Volumina designant : A — lib. Philodemi de Musica; B — lib. II Epicuri de Natura; C — lib. XI Epicuri de Natura; D — lib. Philodemi de virtutibus et vitiis oppositis; E — lib. ejusdem de vitiis; F — lib. Polystrati de injusto contemptu; G — Polystrati fragmenta; H — lib. Philodemi de Rhetorica, Neapoli editum, ann. 1832; I — lib. ejusdem de Rhetorica, Neapoli editum, ann. 1835; J — ejusdem libri fragmenta; K — lib. Philodemi de dicendi libertate; L — lib. Philodemi de Rhetorica, quem publici juris nunc facio; M — lib. Philodemi de Deorum vivendi ratione; N — Metrodori de Sensionibus commentarium.

Prior numerus columnas indicat; posterior versum.

CXXIV

tur. Notas autem quæ passim occurrunt explicare supersedi (13.)

IV. Græca latine verti κατὰ λέξιν, quantum fieri potuit.

2° Col. II; III; IV; V; VIII; IX; X; XI; XIII; XV; XVI; XVII; XIX; XX; XXVI; XXVII; XXXII; XXXVII; XLI; XLIII; XLIV : 26 versus.

3° Col. XVIII; XXI; XXII; XXIII; XXIV; XXV; XXVIII; XXIX; XXX; XXXI; XXXIII; XXXIV; XXXV; XXXVI : 27 versus.

4° Col. XLII : 28 versus.

(13) Ideo quod compendia scribendi et notas quæ periodorum aut capitum divisionibus subjiciuntur, nunc reperias in Hercul. Volum. t, VI, præfat. ad Philodemum, *de Deorum vivendi ratione*, p. XIII.

CATALOGUS

LITTERARUM PERMUTATARUM

IN HERCULANENSIBUS VOLUMINIBUS

HACTENUS EDITIS (1).

A.

A, pro Δ., A, IX, 32... L, XLIII, 11.

Al, — A., A, VII, 7 : IX, 10 : X, 8, 14; 27 : XXXVI, 17;
18 : XXXVII, 19 : multisque in aliis locis... D,
IX, 42 : XI, 28 : XV, 46 : XVI, 2 : XIX, 15 :
XXIII, 41... E, XV, 18 : XVI, 35... H, IV, 32...
I, XXIV, 14... K, III, 17... L, XLIV, 16.

(1) Hunc Catalogum ad ordinem alphabeticum redegi, ut exempla ex Herculanensibus Voluminibus petita conjecturas meas firmarent, quotiescumque asseverabam alias litteras cum aliis permutari. Similes litterarum permutationes affatim suppeditabunt viri Palaeographicae Artis peritissimi, inter quos citare satis erit Dorvill. in Chariton.; Freder. Iac. Bast. Commentat. palaeogr.; Schaeffer. Annotat. in Gregor. Corinth.; ejusdem Meletemat.; Cl. Boissonad. opera varia; Cl. Hase, in Lydum de Ostentis; Cl. Lefronne, in libro inscripto; *Recherches pour servir à l'histoire de l'Égypte*, etc.

Litteræ Herculanensia Volumina designant : A— lib. Philodemi de Musica; B— lib. II Epicuri de Natura; C— lib. XI Epicuri de Natura; D— lib. Philodemi de virtutibus et vitiis oppositis; E—lib. ejusdem de vitiis; F— lib. Polystrati de injusto contemptu; G— Polystrati fragmenta; H— lib. Philodemi de Rhetorica, Neapoli editum, ann. 1832; I— lib. ejusdem de Rhetorica, Neapoli editum, ann. 1835; J— ejusdem libri fragmenta; K—lib. Philodemi de dicendi libertate; L— lib. Philodemi de Rhetorica, quem publici juris nunc facio; M— lib. Philodemi de Deorum vivendi ratione; N— Metrodori de Sensationibus commentarium.

Prior numerus columnas indicat; posterior versum.

AA, — **AA**., **A**, XXXII, 7.

AI, supervacuum, **H**, VII, 25.

Г

Г, pro **K**., **F**, XIII, 25 : XXI, 7.

Г, — **N**., **F**, I, 14... **G**, Tab. III, fr. 11, v. 5.

Г, — **Г**., **A**, II, 7 : III, 12 : XIX, 34 : XXXIV, 16 : multisque in aliis locis... **D**, VI, 11 : VIII, 24 : XIV, 20 : XIX, 19 : XXII, 42 : XXIII, 18 : 37; 43 : XXV, 26... **E**, V, 4 : X, 18; 27; 28 : XIV, 34 : XVII, 13 : XVIII, 8... **F**, XXIII, 16... **G**, Tab. I, fr. 1, v. 3 : Tab. III, fr. 10, v. 4... **H**, IV, 5 : VI, 10 : VIII, 7; 8 : XII, 6... **K**, XXII, 6... **L**, II, 23 : III, 14, XXIII, 14... **M**, Tab. II, fr. 3, v. 5; Tab. IV, fr. 7, v. 7.

Г, — **P**., **A**, XXI, 22.

Г, — **T**., **A**, II, 35 : XII, 2... **I**, XXIII, 5... **K**, VII, 10 : IX, 13... **L**, IV, 14 : V, 24 : XIII, 1 : XIX, 15 : XXII, 2; 12 : XXXII, 24 : XXXV, 11 : XL II 17.

Δ.

Δ, pro **A**., **A**, I, 45 : II, 17; 18... **J**, IV, 8.

Δ, — **Λ**., **A**, I, 31... **L**, XXXIX, 1 : XLIV, 13.

Ε.

Ε, pro **Θ**., **A**, IX, 5 : XXXV, 28 : XXXVII, 16... **D**, XXIV, 29... **I**, XXXII, 5... **K**, XIII, 19.

Ε, — **O**., **A**, XIV, 33... **F**, II, 18... **I**, XIV, 21... **L**, IX, 22 : XIX, 24 : XXXVII, 8 : XL, 7.

Ε, — **P**., **A**, V, 2.

Ε, — **C**., **A**, XXXIV, 5... **D**, XXII, 34... **L**, II, 16 : VII, 12 : X, 22 : multisque in aliis locis.

Ε, evanidum, **I**, XXV, 31... **L**, XI, 20 : XIII, 17.

ΕΙ, pro **Η**., **A**, XXXII, 33... **L**, XIII, 2.

ΕΙ, — **I**., **A**, I, 36 : III, 13; 37 : IV, 29 : VII, 16 : VIII, 15 : IX, 10 : X, 12 : XXXIV, 14 : XXXV, 30 : XXXVII, 26 : multisque in aliis

locis... D, VIII, 3 : XVII, 31... E, XVI, 30 : XIX, 18... G, Tab. I, fr. 4, v. 5... H, I, 3; 11; 31 : VI, 20; 22 : VII, 18; 31 : VIII, 3; 6; 9; 31 : IX, 2; 7; 21; 27 : X, 1; 28 : XI, 4; 7; 19; 20 : multisque in aliis locis... L, II, 22 : III, 1 : XI, 8; 23 : XII, 11 : XIII, 19 : multisque in aliis locis... M, Tab. V, fr. 9, v. 5.

H.

H, pro AI., D, II, 11... L, XII, 14.

H, — E., D, XI, 24.

HI, — H., A, II, 42 : multisque in aliis locis... D, IX, 42 : XVI, 2; 5 : XVII, 20 : XXIII, 40... E, XIV, 39 : XV, 18 : XVI, 8; 35 : XXI, 11; 24; 27 : XXIV, 21... F, IV, 4... I, XXVI, 35 : multisque in aliis locis... K, VI, 4; 21 : XIV, 22 : XX, 8... L, II, 23 : VI, 22.

Θ.

Θ, pro Δ., F, III, 16... L, IX, 25.

I.

I, evanidum, A, I, 3 : VIII, 41... D, XIX, 28... F, XII, 20... L, XIII, 7 : XVIII, 17 : XX, 1 : XXV, 3 : XXVI, 3; 4 : XXXI, 15 : XXXII, 13 : XXXIV, 15 : multisque in aliis locis.

I, pro EI., D, IV, 7; 8... L, II, 17 : VIII, 16 : XXIV, 4 : XXXVI, 1.

I, — OI., A, XXI, 23.

K.

K supervacuum, L, XLII, 1.

K, pro Γ., E, XXIII, 25.

K, — X., A, XX, 30... E, XV, 9... F, XXIII, 20... L, VIII, 6.

Λ.

Λ, pro A., A, I, 1; 31; 40; 44 : II, 25; 29; 33 : III, 28 : IV,

CXXVIII

25 : V, 17 : VI, 22; 39; 42 : VII, 34; 38; 39 : VIII, 20; 32 : IX, 3; 23; 27 : XI, 5; 6; 16 : multisque in aliis locis... L, VII, 25 : XXVI, 11 : XXXII, 10 : XLII, 10.

Λ, — M., A, III, 24 : X, 29 : XII, 10 : XV, 16 : XXXV, 36 : XXXVII, 7; 22... B, V, 9... C, VIII, 14... D, II, 14... E, XXII, 13... F, XI, 6... G, Tab. II, fr. 7, v. 2... I, XXVI, 14... K, IX, 16 : XI, 5; 6 : XIV, 22 : XIX, 10; 23... L, X, 26.

Λ, — N., A, III, 37 : V, 29 : VII, 21 : VIII, 10; 43 : IX, 6 : X, 19 : XII, 36 : XIV, 12 : XXXVII, 18 : XXVIII, 31... D, XXVIII, 7... F, IV, 17 : XI, 22 : XVII, 4; 28 : XVIII, 26 : XXI, 1 : XXIII, 2... K, III, 7 : VII, 25 : VIII, 25 : IX, 16; 19 : XV, 14 : XVIII, 24 : multisque in aliis locis... L, X, 13. XXII, 10... M, Tab. II, fr. 3; v. 3 : Tab. IV, fr. 7, v. 6; 8.

M.

M, pro AA., A, VIII, 32.

M, — ΙΛ., A, XVIII, 25.

N.

N, pro Γ., sequente Γ : E, XIX, 36... I, XXXII, 2... K, XXXII, 15... L, XV, 18 : XXI, 8 : XXII, 23 : XXIV, 19 : multisque in aliis locis.

N, — Γ., sequente K : B, X, 2... L, XXIX, 23 : XXX, 27 : XXXIV, 6; 9 : XXXVII, 17 : XXXIX, 18 : XL, 6; 17 : XLI, 15; 16.

N, — Γ., sequente X : K, XVII, 27... L, XXVII, 11 : XLI, 21.

N, — M., A, II, 28... L, IX, 26 : XXXI, 23.

N, — M., sequente B : K, XIII, 19 : XV, 4... L, XXXI, 23.

N, — M., sequente M : K, XIII, 19 : XV, 4.

N, — M., sequente Π : A, XIV, 6 : XXV, 10... C, IX, 5.

N, — M., sequente Φ : A, XXXI, 9... K, X, 22 : XX, 21.

N, — ΑΙ., K, XVIII, 19.

Ξ.

Ξ } pro Ζ., A, XIX, 1: XXI, 24.
 ζ }

Ο.

Ο, pro Ε., A, II, 31: V, 20... L, IX, 26: X, 2: XVII, 16:
 XXIII, 15: XXIV, 25: multisque in aliis locis.

Ο, — Ο., A, II, 6; 37: III, 7: V, 2; 39: VI, 9; 13: VIII,
 23: XIII, 36: XV, 7: multisque in aliis locis...
 L, X, 10: XII, 10; 20; 22: XXXI, 17: mul-
 tisque in aliis locis.

Ο, — C., A, XXXIV, 25: multisque in aliis locis... D,
 XIV, 21: multisque in aliis locis... L, II, 26:
 IV, 19; 23: XXIII, 11: XXVII, 25: XXXVIII,
 21: multisque in aliis locis.

Ο, — Ω., A, XXXVII, 13... D, XXII, 11: XXIII, 29...
 F, XXII, 19... H, X, 11... K, IX, 9.

Ο, evanidum, D, IX, 17... L, XVI, 1: XXII, 4.

ΟΕ, pro ΟΙΕ., D, XI, 20: XIII, 9: XIV, 40... K, 14; 20.

ΟΗ, — ΟΙΗ., A, VI, 6: VII, 10: X, 2; 9; 26: XI, 15: XV,
 7; 20: XVII, 15, 34: multisque in aliis locis...
 D, XVIII, 39: XIX, 38: XXII, 21... H, I, 6:
 XV, 30... K, XIII, 20.

ΟC, — ΟΥ., K, I, 18.

Π.

Π, pro Ν., A, IV, 24... L, VII, 13: VIII, 13: XIX, 24:
 XXIV, 2: XXVIII, 17: multisque in aliis locis.

Π, — Υ., A, VII, 34... L, XXVI, 7.

Π, — Χ., H, XI, 18.

Π, — ΠΡ., A, XXII, 35.

ΠΙ, — ΤΗ., A, XXXVII, 13.

C.

C, pro Ε., A, I, 13: II, 39: III, 5: V, 15: VII, 4: VIII,
 5; 26; 27: X, 8; 26: multisque in aliis locis...

CXXX

B, IX, 8... D, I, 13 : XVI, 38: XVII, 31: XXII, 32... E, IX, 6: XXIII, 32... H, VI, 25; 32 : XIV, 8... J, II, 15: III, 7 : IV, 7... K, IV, 15 : XIX, 19... L, IX, 17 : X, 7 : XII, 9: XV, 17 : XVI, 22 : multisque in aliis locis.

C, — O., A, VI, 23 : XVIII, 25... C, XIII, 1... F, XV, 12... L, VIII, 17 : XLII, 12.

C, — O., A, I, 27; 30 : II, 1; 19 : III, 12; 21 : V, 1; 4; 21; 22; 26; 28; 40 : VI, 31 : VII, 5; 24 : multisque in aliis locis... D, I, 15 : II, 2; 17; 22; 26 : VI, 2 : X, 24; 31 : XI, 28 : XIII, 16 : XIV, 27 : XXIV, 2 : XXV, 28; 32... F, XI, 17 : XVIII, 17... M, Tab. III, fr. 6, v. 10... L, XXII, 19.

C, — P., A, XXXVI, 34... L, XI, 13: XVII, 17: XXXVII, 1.

T.

T, pro Γ., A, VIII, 23 : IX, 34... H, X, 28... L, II, 25: XX, 20 : XXIV, 3 : XXXII, 12 : XXXIII, 22 : XXXVI, 8: XXXVIII, 10: XI, 11 : XLIV, 1.

T, — Z., A, VIII, 9.

T, — O., A, II, 33.

T, — Y., A, XVI, 31 : XIX, 1 : XXXVI, 9... L, V, 11 : XIX, 20.

TT, — TI., A, XXXIV, 7.

Y.

Υ, pro I., A, VII, 17... H, VIII, 29... L, VIII, 9.

Ζ, evanidum, A, I, 8 : XXXV, 1... L, XV, 24: XXI, 3 : XXX, 25 : XXXII, 21 : XLIV, 5.

X.

Χ, pro K., A, IV, 13 : V, 13: XIV, 33: XVIII, 21: XXII, 17.

Ψ.

Ψ, pro Φ., A, XII, 38 : XIII, 32... H, VI, 3... L, XXXIII, 25.

Ω.

ω, pro O., A, XXXIII, 23... F, XII, 20... K, XXII, 4... L, VIII, 7 : XV, 12 : XXVI, 25 : XXIX, 21 : XXVIII, 13 : XLIV, 20.

ωι, — Ω., B, II, 10 : IV, 9 : VII, 4... C, I, 1; 2; 3; 13; 19 : VII, 14 : atque in omnibus fere columnis... D, III, 4 : multisque in aliis locis... E, XII, 29 : XIII, 4; 12 : XV, 8; 20; 28; 37; 38 : XVIII, 21; 26 : XIX, 17 : XXII, 8; 13; 34 : XXIII, 10; 23; 30 : XXIV 9; 24... F, III, 6 : IX, 16 : XI, 16 : XIII, 7 : XIV, 9 : XV, 8... G, Tab. II, fr. 5, v. 4... K, IX, 6; 13 : XIII, 18 : XX, 9; 14.

VOCES NOVÆ

EX HERCULANENSIBUS VOLUMINIBUS

HACTENUS EDITIS COLLECTÆ ATQUE LEXICIS INSERENDÆ (1)

A.

? Ἀδιαλόγιστος, ος, ον, Qui dignoscere nequit; K, XX, 22.

? Ἀδίσταστος, ος, ον, Indubitatus; A, XIV, 32.

? Ἀναπείδησις (ῆ), Agendi ratio sine digniorum hominum respectu; E, XXII, 13-14.

? Ἀναπλιονεικέω-ω, Reciproca contentione gaudeo; D, XV, 17.

? Ἀνθοδόσμουι, Obviam eo; Ad-

versor, I, XVIII, 13-14.

? Ἀπαναριστήτως, Absque prandio; M, X, 11-12.

? Ἀποφθεγματίας (δ), Apophthegmatum amans; K, VI, 4-5.

? Ἀπορύτης, ης, ες, Natura aptus; N, XVII, 11-12.

? Ἀρετήφορος, ος, ον, Virtute præditus vel ornatus; I, XXVIII, 3-4;

L, XXXVII, 8-9.

? Ἀστέχαστος, ος, ος, A scopo aberrans; L, X, 21-22.

(1) Notantur hoc signo (?) voces resartæ : cæteræ omnes in Ms. exhibentur integræ. Volumina Litteris designantur (vide, p. CXXV) : prior numerus columnas indicat; posterior versum.

Δ.

Διαπροεκτίθηναι, Diligenter antea expono; N, XX, 3-4.

Διαφθίω, Corrupto, M, Tab. I, fr. 1, v. 3.

Διενθήκη (ή), Repositorium; L, XLIII, 15.

Διηκριβωμένως, Accurate; L, II, 22.

Δικαγγέλλω, Jure mandata exsequor; E, II, 29.

Δικαστηριακός, ὅς, ὄν, Judicialis, in malam partem accipitur; L, XXXII, 14-15.

Δυστέλειω-ῶ, Difficulter ad exitum duco; L, XXXVIII, 20-21.

Ε.

Εκμόρφωσις (ή), Efformatio; M, XIV, 36-37.

Εμποδεία (ή), Impedimentum; C, VI, 9-10.

Εξοικονομέω-ῶ, Suppleo; K, VII, 23-24.

Επτάλλαγμα (τό), Indiscretus ab altero in alterum transitus; insensibilis conversio; C, III, 3.

Επάνακτος, ὅς, ὄν, Ad consentiendum adductus; M, Tab. III, fr. 6, v. 9.

Επιδιάπτωμαι, Attingo; H, XI, 9.

Εργεῖλος (ὅ), Operator; M, I, 5.

Εὐδούλητος, ὅς, ὄν, Qui sapienter excogitatus fuit; L, V, 1-2.

Κ.

Καινοί (οἱ), Novatores; E, III, 3.

Καταστάθμεις (ή), Instrumentum, cuius ope, solis obliquitates expendebantur, vel ipsa per instrumentum exploratio; C, V, 12-13. (Denotat quoque non instrumentum, sed ipsius effectum; puncta videlicet, quae regula in quadrante designat, ibid. 17.)

Καταφλυάστειον (τό), Id quod inter nugas amandandum est; M, II, 16-17.

Κάτοψις (ή), Visio; C, VII, 18.

Λ.

Λεσγεία (ή), Confabulatio; F, IX, 4. Λογέομαι-οὔμαι, Consideror; I, XIX, 25.

Μ.

Μεταρρίπτειν, Praecipitare, neutro sensu; E, X, 32.

Μετέλειος, Misericorditer; M, VI, 34.

Μίνθωνος, Stercorosus; E, XXI, 19.

Ο.

Ομαιοσος, ὅς, ὄν, Qui eadem sorte vel conditione utitur; K, XII, 17.

Π.

Παραδίζομαι vel Παραδιάζομαι, Impertior; M, Tab. V, fr. 10, v. 9-10.

Παραπλούσιος, Ditissimus; M, Tab. VI, fr. 12, v. 14.

Παραψηλάφησις (ή), Prava investigatio, seu intelligentia; I, X, 12-13.

Παρυπνοέομαι-οὔμαι, Suspicio; K, IX, 21.

Περιδέομαι, Valde indigeo; M, XII, 34.

Προσανάπτω, Aliquid alicui imputo; E, VIII, 5.

Προσδιαφθορά (ή), Incommodum; L, XLIII, 20-21.

Προσκατάρθωσις (ή), Systema; M, XI, 24.

Σ.

Σεμνόκοπος, ὅς, ὄν, Qui affectata gravitate alios mactat; E, XXI, 3.

Συμπολιτεία (ή), Mutua civium gubernatio; A, XXIV, 18-19.

Σηνήγητηκός, ὅς, ὄν, Disputandi, seu inquirendi avidus; I, XI, 9.

Φ.

Φιλοπαρήγησιότης (ὅ), Libere loquentium amicus; K, XVI, 19-20.

SPECIMINA
HERCULANENSIS PAPYRI

OXONII EXCUSÆ.

1007.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

Δ'

PHILODEMI

DE RHETORICA

IV.

ÆQUO ET ERUDITO LECTORI.

Prima columna, capite truncata, tot lacunas exhibet, ut nullus sensus erui queat. Hoc in causa fuit cur eam in medio relinquerem prorsus intentatam.

Sex aliæ quæ sequuntur columnæ, II-VII, ita sunt lacunosæ et incertæ (vide specimina), ut quid sibi voluerit Auctor assequi non liceret, nisi divinando. Quod si, in his restituendis atque explicandis, sive paulo audacior, sive parum felix videor; ignosce, quæso, eruditissime Lector, propter summam susceptæ rei difficultatem.

1

περι . λου . . . οσαγορευθικα
 5 θει . μτου καλως αν π . . ε
 γο . . ντucci . χλ . . . . . λοα . . . ρι
 . . . . . αιτο . . . . . τι . . .
 . . . . . να . . . . . τεχ . . . . .
 . . . . . αις . . . . . ι . . . . .

10 . . . . . τοις . . . . .
 πατη . . . . .
 . . . . .

π . . αυεγι . . . . .
 . . . . . κρα . . . . .

15 λνδ . . . . .
 . . . . . π . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

20 . . . . .
 . . . . . ,
 . . . . . κες . . . . .
 τω . . . . .
 ον ων . . . . .

25 σιχα

- 1 Ὄταν ἀδρῶνται ἘΝ Τῷ ΠΡΟοιμίῳ μὲν
 Ὁ ΛΟΓΟΣ, ἕως ἂΝ μὴ τραχὺ μᾶΤ' ἔΝ
 ἘΝΘΥΜΉμασιν Ἡ περὶ οὔτ' τὸ ΠΡΆΓΜΑ
 ἔΣΤΙ, ΜΗΤ' ἐν λέξει. καὶ ΠΟΛΛ-
 5 οὶ ΜΗΝ φιλόσοφοί ΦΑΣΙ Παρὰ
 τοῦΣ ΤΕΧΝΙΚΟὺς ταῦτα τοῖς ΠΡΆΓ-
 ΜΑΣΙΝ Ἡ Τοῖς ΛΟΓΟΙΣ ἔΓΓίνεσθαι.
 αὐΤὸΣ ΜΕΝ ΟὔΝ ΤΟΥΤΟΥΣ ἐπαιτιώ-
 μΕΝΟΣ ἩΝ, ὧΣ προσδοξα-
 10 ζόμενος καὶ ΘΕΩΡῶΝ ἔΚ ΤΙΝων
 ἰδιωμάτων ΤΙΝΑΣ ΔΕΙΝΟΥΣ περι-
 γίνεσθαι μάλιστα, τὸ Δὲ μυ-
 ρίῳ μΕΪζον ἐκ ΔΟΓΜΆΤΩΝ Τῶν
 ἡΜΕΤΕΡων περὶ ΛΟΓΟΝ ΓΕΝΕΣ-
 15 θαι, καὶ τοῦΤο ἐψαῦσθαι περὶ ὃ ἐ-
 πΕπίστυσαν, Οὐκ ἄΡΑ τὴΝ ἌΚΑ-
 τον ἐκτεθλακΌτας· μΕΪζΩ Δὲ
 ἀναπεφωνΗΚέναι χΕΪΡΟΥΣ ὑΠΕ-
 ράγαν, ἐπαΰσΘΗΣαν· Οὐ, νήΔί', ὕΠΕΨ-
 20 Θυνοί. διὸ καὶ πρότερον μὲν
 ΤούΤΟΙς εἶπον, ὅτι ΛΟΓΟΥΣ οἶΣΤΕ-
 ΟΝ αὖ διηκριβωΜένως
 ἘΠὶ καλὸν τῇ φύσει, καὶ οὐ ΔΙΑ
 Τὸ κατασκευάσμα. νῦν Δὲ
 25 ΤΟΥΤο θαρρόων λέΓω, μΕΤ-
 ἂ τῇΣ συμΠλοκῆΣ ἔΣΕΣΘΑΙ καὶ Ἀ-

CAP. I.

De
Rhetorica
sophistarum
in
universum.

... quum abundans est oratio in exordio; dummodo exordium illud nihil abruptum habeat, tum in argumentis de re quæ agitur, tum in dictione. Multi quidem philosophi dicunt hæc secundum magistros Artium in rebus atque in oratione fieri. Quam ob causam ego illos incusabam; utpote qui magis magisque cogitans perpenderem quasdam esse peculiare rationes per quas nonnulli fiunt eloquentiæ maxime periti, atque id quod multo majus est per dogmata nostra fieri in oratione, sicque id eos attigisse ad quod obtinendum sibi confiderunt, neque profecto naviculam suam perfregisse; sed summum in modum invalidiores quam ut vocem altius intenderent, cessaverunt; nequaquam, per Jovem, rationi reddendæ obnoxii. Itaque prius his dixi orationes in lucem edendas esse accurate effectas ad id quod pulcrum est natura, non per artem. Nunc vero audenter assevero multiplici artificio atque

1 κριθείΑ ἀξιολόγοις, οὐδ' ἔχον-
 ταΣ τὸ περὶ τὸν ὕψος, δι' ἐκλάμ-
 ψαν οὐκ ἀπὸ τῶν σωφιστι-
 κῶν παραγγελάτων. Ἡμᾶς
 5 ΣΗΜαίνΕΙΝ παιδρὰ μὲν Δεῖ
 ὧς οὐδενὶ φυσικῶ. ῥήτορες τεΧ-
 ΝΙΚῶς χρῆσθαι δΥΝήσονται
 τῇ ΛΟΓΙΟΤΗΤΙ· οὗτε, ΤΕΧΝΗΣ ἀ-
 πΟΨΗΣ τερΠΝΑ ΔΕΛέχθαι,
 10 καὶ ΤΡΙΒῆς ΧΩΡΙΣ. Εἰ Δὲ μετὰ
 λύπης ΛΕΓΟΥΣΙ ΤΙΝες, ἐΜΠΕΙ-
 ρίας ΔΕῖΓμά τι ἔν Πᾶσιν ἔΓχει-
 ται ΠΡΑΓΜΑΣΙ· σΥνΆΓΕΣΘαι δ' ἔς ῥΗ-
 τοΡΙΚοῦς ὄχΛΟΥΣ ΠάνΤΕΣ Νομίσ-
 15 ουΣΙ ΤΡΙΒῇ τῶν ΤΕΧνῶν· ὀλί-
 γοις δ' ἔΔΟΞέ τισιν ῥΗΤΟΡΕΫΕΙΝ
 ἄλλοΚότοις ἡμῶν νόμοις,
 οἳ γ' οὐδὲ μαΓΕίαΝ τοῖς ἱατρι-
 κοῖς, ἢ ΓοηΤΕίαΝ τοῖς ΜΟΥσικοῖς
 20 καὶ γεωμέτραις, οὐΔὲ τοιΑῦ-
 ΤΑ ΔΙΔΟΑΣΙ πᾶσι τεχνίταις, ὧς
 ΣΟΦΙΣΤΑΙ, ὧν θαύμαΣας πάΔΑΙ Εἰ-
 ΜΙ Τῆς ΚΑΤασκευῆς, καὶ μά-
 λισθ' ὅταν ὑπὸ τῆς ὀχλικῆς
 25 θυέλλης μὴ στρέΦΩΝΤαι,
 καὶ διὰ ΕὐρίΠων σΤΗΡΙΖΩΝΤΑΙ.

diligentia commendabiles fore; etsi minime habent eximiam illam sublimitatem quæ fulgorem suum e sophitarum præceptis non mutuatur. Nos enim clare significare decet nulla innata virtute rhetores adjuvari ut, famulante Arte, possint eloquentia uti; neque, Ars quum absit, deficienteque exercitatione, jucunda dicta unquam fuisse. Quod si orando quidam audientibus dolorem movent, experientiæ argumentum in omnibus rebus inest, eosque in gregem rhetoricorum annumeratos fuisse longo artium usu arbitrabuntur omnes; paucis vero quibusdam visum est quempiam eloquentia valere per nostras leges, quæ videntur absurdæ; quia neque magiâ medicis, vel incantamenta musicis atque geometris, neque alia hujusmodi omnibus artificibus tradunt; id quod sibi tribuunt sophistæ quorum pridem copias admiratus sum; præcipue, quum turbulenta tempestate non distorqueantur, atque mediis in Euripis stent firmi.

1 καὶ λέγομεν, Πᾶσιν ἢ τοῖς πε-
 ρὶ μᾶλλον δεῖν Συννοίας ἢ π-
 ἄντων ὅς' οἱ ὑπ' ἄλλου Τέχνας ἀσκη-
 Θέντες διέτέλεσαν, ὥς εἴρηται
 5 ἤδη. καὶ τὸ πρῶτον ἔσται γε λέ-
 γειν μὲν τεθρονηκότας τοῦθ',
 ὅπως ἔκασθ' ὥς Δίαν ἔργῳ εἶη
 προσήκοντα. φιλοσόφων γὰρ ἐς
 χεῖρας ἰέναι τὸν κοινὸν λόγον
 10 φαίη τις· οὐ παρὲν δὲ τοῦτο μη-
 δένι τῶν ἐν τοῖς τῆς ῥη-
 τορικῆς· θαυμάζω δὲ ὅτι
 Φησὶ καλλιππος ἐν τῷ π-
 ρώτῳ τῆς ῥητορικῆς· τῷ προτρέ-
 15 ψαντί γε προχειρότατόν πως
 ἂν εἶναι διὰ ταῦτα κατηγορεῖν.
 τραγικεύεται Πη, ἐνὶ λόγῳ λέ-
 γειν, καὶ τοιαῦτας ἀμφι-
 βολίας ἐλεῖν μὲν τὸν Σύν-
 20 δικον· καὶ τῶν ἄρθρων Φη-
 σὶν προόργου μέλον εἶ-
 ναι, τοὺς δ' ἐπαγορεύον-
 τας συνδέσμουΣ συνανταπο-
 διδόναι, καθάπερ Μὴν ἔφα-
 25 μεν τοῦτον ποιεῖν καὶ τοῦς
 ταῦτα πεποιηκότας ποιή-

Dicimus autem, quibuslibet hominibus vel discipulis nostris magis opus esse meditatione quam illis omnibus præceptis quæ quicumque Artes aliunde edocti absoluerunt, ut jam monuimus. Hoc primum erit, orare quum perpenderit quomodo singula reapse valde conveniant quæstioni. Nam penes philosophos esse orationem de rebus communibus aliquis merito dixerit: quod quidem conceditur nemini eorum qui Rhetoricæ incumbunt; mirorque quod Callippus doceat in primo rhetoricæ libro, oratori qui adhortationibus usus fuerit in promptu futurum esse accusare per easdem rationes. Tragice quodam modo tradit, ut uno verbo rem aperiam, tales etiam amphibolias eligere patronum, articulisque curam impendere multum prodesse, atque illos qui jam dictis alia insuper addunt conjunctiones disponere, ita ut sibi respondeant; sicut diximus id solemne esse apud nostrum sophistam, et apud eos qui condiderunt poe-

1 μαθ' ὧΝ οὔτε χρήσιμον, οὔτ' ἐϋ-
 βούλητόν ΤΙ. ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν
 παραλλαγὴν ταύτην οὐ-
 κ' ἐκ ΤῶΝ σοφιστικῶν τε-
 5 γνῶΝ ΟὔΤΟΙ ἐποιήσαντο. τὰς δὲ ΤΕΧ-
 νας Ταΐτας ΛΕΛΟΪΠΑΣΙΝ κατ' ΑΤΕ-
 ΛΕΣΧΑΝΤΕΣ Οἱ ΠΑΛΑΙΟί· λόΓους δ' Ἐ ΠΛΕ-
 ον ἐμεΛΕΨΘΑΝ Οἱ ΝΕΩΤΕΡΟί,
 ΤΑΣ ΤΕΧΝΑΣ ΑὔΞΟΝΤΕΣ, ἅς μὴδ' ὁ-
 10 λας ΑΠΕΛΙΠΟΝ· ἘΠεὶ ἄλλα
 ὙΠέρΠΟΛΛΑ ἌΛΛΟΙ ἀνέΛΑΒΟΝ
 ΘΕΩροΫΜΕΝΑ ἤδη, τέΤΑΡΤΟ-
 ν Δ' ΕὔΡΟΝ ΕἶΔΟΣ, Καὶ τὰς δίκας
 ἘΚΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕς· καὶ πρὸς ΤΟΥ-
 15 ΤΟΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚῶΝ ἦΨΑΝΤΟ ΠΛΗΜ-
 μεΛΗΜάΤΩΝ, ἅ ΜΗδὲνα μὴ-
 δεῖΝ ἈΣΚΗΣΑΙ ΕἶΔΟΝ, πρὶν ἰσχυ-
 σαι τὰς ΡΗΤΟΡΙΚὰς διαΤΡΙ-
 βάς. καὶ ΜῆΝ Αἱ ΤΕΧΝΑΙ ΠΕΠαι-
 20 δευμένΩΝ Ἄλλ' ἔΔΟΣΑΝ
 τισιν ἢ παιΔΕΥτῶς ἔΧΕΙΝ· ὥΣΤΕ
 καὶ νῦν τούτους Μάλιστα τῶν
 λοιπῶν ὀρθοεπεῖν, καὶ τὸ
 λέγειν εἰκὴ διαΐρεΤῶΣ ΦΕΫΓΕΙΝ,
 25 καὶ Ἀπρεπὲς μάλα, κΗΦΗΝΪΔΟΥ
 τάχιστα διορθοῦΝτος, μόνΟΝ

mata in quibus occurrit nihil utile, nihil sapienter excogitatum. Quin immo ne illa quidem discrimina per sophisticas Artes hi constituerunt. Tales igitur sunt Artes quas compositas reliquerunt veteres. Commentationes vero suas accuratius scripserunt recentiores; amplificantes Artes, quas tamen non omnino absolutas reliquerunt: permulta enim alii acceperunt jam excogitata, quantumque invenerunt genus, etsi judiciale quoque edocebant; præter quam quod politica delicta attigerunt, ut qui animadvertissent neminem unquam hæc tractasse, priusquam vigerent rhetoricæ exercitationes. Artes autem quibusdam eas edoctis alia præbuerunt quam doctrina exornari: inde etiam nunc efficitur ut viri eruditi præ reliquis omnibus recte eloquantur, temere dicere fugiant, atque indecorum admodum esse videatur, si rem Cephénides adducere citissime ad perfectionem sciat, huic illum solum

1 χάριν οὐκ ἀποδεδωκέναι
 τὸν καλούμενον ΣΟΦΟΝ. Ἐμαθον δ'
 ἀφικόμενοι εἰς Ἀθήνας ἐπὶ
 ΤΟΥΣ ΤΟΤΕ ΠΑΡΑ Πρυτάνεσιν
 5 ἐν ΔΙΚΑΙΣ ὄντας, ἰσχυρά τε σὺλ-
 λέγοντας δικαιομάτα. Ἐς δέκα τε
 ἄνδρας ἐκάστης φυλῆς φασιν
 ἐλθόντας, τινὰ τρόπον ἐπιβε-
 βλέφθαι τῶν ΠΟΛΙΤΙΚῶν,
 10 (τοῦτόν περὶ αὐτῆς αὔθεντων).
 οὐδὲ Πολιτικῶν μόνων, ἀλλ-
 ἅ καὶ φιλοσοφικῶν καὶ τῶν
 ΚΑΘ' ἁπλᾶς Διανοήσεις καὶ Δι-
 ἀκτανώσεις Προφερομέ-
 15 νων νομίσαι δ' οὐκ εἶναι ἐπὶ τῶν
 Ἀσκησάντων πάντως ἅλλα· ὥς τε-
 χνογράφων Διαπεφευγό-
 των οὐ μόνον τὰς οὕτω
 προχείρους ἐν ταῖς ἐρμη-
 20 νεῖαις ἀτοπίας, ἀλλὰ σχε-
 δὸν καὶ πάσας. καὶ Δὴ γὰρ
 οὐδ' ἐπέτρεψάν πῃ βοηθεῖν
 ἑαυτοῖς λέγοντα τὴν κοι-
 νῶς κεκλημένῃν ῥητο-
 25 ρικὴν ἀπολύειν αὐτῶν.

quem sapientem vocant gratias non retulisse. Artes porro didicerunt Athenas confluentes ad illos qui apud Prytanes tunc iudicio contendebant, validaque colligebant causæ præsidia. Ferunt eosdem, quum ad decem viros cujusque tribus venissent, quodam modo animum advertisse ad politicas res (his decem viris pro unaquaque tribu, arbitrio suo, quidvis agendi potestatem habentibus); neque ad res politicas tantummodo attendisse, sed etiam ad philosophica, atque ad illa quæ per simplices cogitationes et per altas cujusque rei cognitiones enuntiabantur; sicque censuisse talia argumenta non esse penes eos qui prorsus diversa quæsi-
verunt, quasi rhetoricæ magistri vitarent non solum peccata quæ in elocutionem tam facile cadunt, sed fere quælibet alia. Neque concesserunt profecto auxilium ullo modo eum sibimet ipsi afferre, quî dicit illam quam communiter vocamus Rhetoricam his culpis eximere.

1 Ἀλλὰ τὸν Φοίνικα διδάσκα-
 λον Ἀχιλλεῖ συναπεστᾶλ-
 θαι Φησὶν Ὅμηρος. οὐδὲ τὴν
 φύσει καὶ περὶ λόγον ἀρετὴν
 5 κατ' ἐξοχὴν ἰδίως ἂν Εἴη
 ἀΓοΡευθήσεσθαι ῥητορικῆΝ.
 Εἰ δέ τις βουλεύοιτ' αὐτῇ ΠΑ-
 ΝΤ' ὀρθοῦσθαι, δι' ἈΡΡῆδην γ' ἂν
 εἴρηκεν, πρὸ τῶν ῥητορικῶΝ
 10 διατριβῶν μηΔΕΝα ἦφθαι τῶΝ
 πληΜμελημάτων τού-
 των. οὐδ' οὕτωΣ μὲν οὕτοΣ
 εἶπεν, ἀλλ' ἀΠΕΪΡωΣ ἰσχύ-
 εἶν τὰς ῥητορικὰς διατρι-
 15 βάζ· ἌΤε μὴδὲ ΠερικλέΑ
 ΤΥΧΟΝΤΑ στεφάνου, Θουκυδί-
 δην μὴδὲ τὸν Ὀλόρου, τὴν
 γε Πρὸχειρον ἐκπεφευ-
 Γέναι καχεξίαν τῆς ἐρ-
 20 μῆΝείας· ἀλλὰ μὴδ' ἐπιτε-
 θεωρηκέναι. τάχα γὰρ ἐ-
 Πὶ Τούτων κατῆρχθαι
 τις ἐρεῖ τὰς διατριβὰς· ἰσ-
 χυκέναι δὲ οὐδ' ΕἰΣ, εἰ μὴ τις
 25 ΤῶΝ ἀναισχύντων· καί

Atqui Phœnicem doctorem cum Achille missum fuisse narrat Homerus. Neque innatam virtutem quæ in oratione versatur, per excellentiam peculiariter Rhetoricam prædicari licet. Quod si quis existimaret per illam omnia ad rectum exitum perducere, hoc idem esset ac si expressis verbis diceret, ante rhetoricas exercitationes, neminem ejusmodi peccatis fuisse obnoxium. Minime autem ita locutus est hic Sophista; contra vero dixit infinitam vim habere exercitationes rhetoricas; quum neque Pericles qui corona donatus fuit, neque Thucydides, Olori filius, hunc pravam dictionis habitum qui est in promptu effugerunt; immo ne ad eum quidem animum adverterunt. Fortasse enim horum ætate, exordium habuisse illas exercitationes aliquis dixerit; nemo autem eas viguisse contendet, nisi fuerit e numero illorum qui se impudenter gerunt; quam-

- 1 τοι διαφέρουσιν οὐΔΕΝ, καὶ
μετὰ τὴν ἰσχύϊν ΤΩΝ δια-
τριβῶν ἀνιστόρητοι γεγο-
νότες ἀπάσης τῶΝ, πρὸ τοῦ
- 6 παρελθεῖν αὐτὰΣ καὶ κατισ-
Χῦσαι, διαλεχθέντων. ἀλλ' οὐ-
θὲν ἦττον ὀρῶνται φανε-
ρῶς οἱ μὲν οὐχ ἦττον ἀγορεύ-
ΟΝτες ἐν λίξει τῶν ἄκρως
- 10 διατριβικῶν, οἱ δὲ μάλλον.
ἀναρίθμητοι δὲ τῆς οὕτω
προχείρου καχεξίας, οἷΚ Ὁ-
κνοῦΣΙΝ εἰπεῖν ὅτι τὸΝ τρό-
πον τοῦτον ὃν διὰ τῶν
- 15 παραδειγμάτων οὗτος
ὑπέδειξεν, ὁ Καπανεὺς,
καὶ μαθὼν μόνος, λαλεῖ.
δοκῶ δὲ μὴδ' ἀΓυμνάσ-
των μόνον ἐν λόγοις ταύ-
- 20 τας εἶναι τὰΣ καχεξίας,
ἀλλὰ καὶ τὸν κοινὸν λεγό-
μενον Νοῦν οὐ προσφερο-
μένων ὥστε κινδυνεύ-
ειν ἡμᾶς, κατὰ τὸν λόγον,
- 25 καὶ τοῦτο περιποιεῖσθαι
Παρά τῆς ἰσχύος τῶν ῥη-

vis nulla re præsent; immo, ex quo floruerunt exercitationes rhetoricæ, prorsus alieni facti sunt a vigore eorum qui orationes habuerunt, priusquam illæ exercitationes in lucem prodirent, vimque assequerentur. Attamen manifeste videas quosdam in orationibus suis non minus eo genere dicendi utentes quod aucupantur illi qui summe versantur in rhetoricis exercitationibus; quosdam etiam multo magis. Quum autem innumerabiles sint homines hujus pravi habitus qui est ita in promptu, dicere non dubitant, eadem ratione quam per exempla hic Sophista tradit, Capaneum tractare orationem, etsi per se solum fuit eruditus. Ego vero existimo eos qui tali malo laborant non solum in eloquentia nequaquam exercitatos esse, sed etiam præ se non ferre id quod sensum communem appellamus; adeo ut videamur, sicuti par est, sanam quoque mentem nobis comparare e virtute rhe-

1   τορικῶν διατριβῶν. διόΠΕΡ μη-
       Δέν θαυμάζωμεν τὸ μό-
       να τάξασθαι τὸ πεπαιδευ-
       μένως διαλέγεσθαι τισιν
 5   ἢ ἀπαιδεύτως· ὃ καὶ αὐτὸς
       θεῖναι τετόλμηκεΝ, ὥς-
       περ τῶΝ διατριβῶν Πάσας
       τὰς παιδείας διδασκουσῶν,
       ΚΑὶ τῶν γραμματικῶν, καὶ
 10   μοῦσικῶν, καὶ γεωμετρι-
       κῶν. τί γὰρ δεῖ φιλοσόφωΝ,
       Εἰπεῖν τὰ κατὰ τὰς ἰδίας Π-
       ΑΙΔΕΥΣεις οὐ πεπαιδευμένωΝ-
       ν, ῬᾶΟΝ Δὲ Λαλούντων ἢ μυρίων
 15   ἐΓγεγρακόντων ταῖς δια-
       τριΒΑΪΣ, Ἡ οὐκ ἀπείρως παί-
       δεΐας ἀπάσης διαλεγο-
       μένων; εἰ γὰρ αὖ τὸ ῥητο-
       ρικῶς λαλεῖν μόνον ἐκά-
 20   λει πεπαιδευμένως, ΛΟΓΟΣ
       χρυσὸς ἦν ἌΝ· ἀμελεῖ δὲ καὶ
       φαίνεται τοιΟῦτος, ὃς Γε
       καὶ μάλιστα τῶν λοιπῶν
       ὀρθΟεπεῖν φησι τούτους,
 25   καὶ πᾶσαν εἰκαιότητα Δια-
       φεύγειν. καὶΜπρΕπές ΦΗ-

toricarum exercitationum. Idcirco nequaquam miremur nonnullos tantummodo præcepisse erudite aut in-erudite cum quibusdam disserere; quod quidem hic Sophista statuere ausus est, perinde ac si doctrinas omnes traderent exercitationes sive grammaticæ, sive musicæ, sive geometricæ. Quid enim opus est philosophis qui, disciplinis minime comparati ad explicandum oratione illa quæ per peculiare institutiones ediscenda sunt, rectius tamen loquuntur quam tam multi qui in exercitationibus consenuerunt; vel saltem disputant eruditionis non prorsus expertes? Quod si hic Sophista solummodo diceret rhetorice loqui esse erudite loqui, eloquentia cuilibet alii rei vere præferenda esset; atqui talis et ipse hic sophista re vera esse videtur, quando quidem profitetur illos qui rhetoricam edocti fuerunt recta oratione ante cæteros omnes uti, temeritatemque omnem in dicendo effugere. Conveniens esse addit

- 1 σιν ἐν τισιν τάχιστα διορθοῦσ-
 θαι συνἘθισμένους, παρσε-
 κευάσθαι καὶ περὶ παντὸς
 ἐπεσκεμμένους λέγειν, καὶ
 5 παρὰ τῶν εἰδότην πεΠυσ-
 μένους· ὥστε τῆς Ἑλλάδος
 οὕτως ἡνθηκυίας τότε
 πεπαιδευμένοις καὶ ΠΟΙ-
 ηταῖς, ἅπαντας ἀπλῶς ἘΠΙΣ-
 10 τασθαι τῶν σοφιστῶν Τῇ ὈΡ-
 Θόεπειά τὸ δίκηΝ λέγειΝ·
 μηδ' ὅλως τινὰ περιφΡΟ-
 Νεῖν αὐτῶν, ἀλλὰ μόΝουΣ
 Τοὺς διατριΒιχούς· ὧν εἶ-
 15 Ναι Ἀλογωτέρους ἐτέρους
 οὐκ ἂν τις ἐπιΔείξειε, καὶ
 πάντων πολλάκις προεΚΠΙ-
 πτόντωνΝ, μόνους ἐν ὀλί-
 ΓΟις· εἴπερ ἄρα Καὶ τοῦΤους
 20 ἐν τοῖς πλαστοῖς καὶ τοῖς
 γεγραμμένοις ἀστοχάσ-
 τουΣ θεωροῦμεν, καὶ μό-
 νους, ἃ ποιεῖν ἔφησεν, ἘΚΠΙ-
 Οιεῖσθαι, τοὺς ὑπὲρ ὧν Ἡ-
 25 Μεῖς εἵπαμεν οὐδενός ΠΕΡΙ
 ΟΥδ'έποτ' ἐπεσκεμΜΕ-

illos qui quædam promptissime ad bonum exitum perducere solent, ad id etiam paratos esse ut de omni argumento, adhibita meditatione, orationem habeant, quum a peritis viris eruditi fuerunt; adeo ut, Græcia hominibus liberaliter educatis poetisque tunc temporis ita florente, omnes in universum tenuisse artem tractandæ causæ, accurata dictione sophistarum in usum suum advocata; neque ulli omnino eos fuisse contemptui, nisi solis scholasticis; præ quibus cæteros a ratione magis alienos esse nemo ostenderit; neque, dum omnibus sæpè res secus cedit, eosdem solos esse quibus cœpta sua in paucis male cedant: si re vera quidem hos in fictorum et pictorum operibus a scopo aberrantes videmus; ea vero quæ facere præscripsit illos solos peragere, quos diximus nullam rem unquam attento animo perpendis-

1 νους· τοὺς δὲ φιλοσόφους
 οὓς ἅπαντες προελήφα-
 σιν ἀσφαλεστάτους, τούτων
 5 τε ἀμελεῖν, καὶ μηδὲ πα-
 ρὰ τῶν εἰδότεων οἶους τ' εἶ-
 ναι πυνθάνεσθαι. τὸ γὰρ
 αὐτὸ περὶ τῶν πολιτικῶν
 πραγμάτων ταῦτα λέ-
 10 γειν αὐτὸς ὑπακούων μέλλειν,
 παλιν οὐκ ἐπὶ τὸ ἐπειτα τάδ'
 ὑποδείγματα ἀποφέρει, ἐν τῇ
 λέξει ἀχειρίας πάσας τιθεῖς,
 καὶ προσαγορεύων τὴν διάφευ-
 15 ξιν αὐτῶν ὀρθόπειαν. οὐ
 μὴν ἀλλὰ τοὺς ῥήτορας ἐγ-
 κατορθοῦν ἐν τοῖς ῥητορικοῖς
 ἐλεγκτικὸν πρὸς τὸ διαλεκτι-
 κὸν ἔστιν· οὗτος δ' ἐλεγχον
 20 ποιούμενος, ἔφη προσδεή-
 σεσθαι τῆς ῥητορικῆς, ἢ πρὸς
 τοὺς ἄλλους πεπαιδευμέ-
 νους, μᾶλλον δὲ καὶ τεχνί-
 τας ὅλως, οἱ τὰ σκέτλια κατὰ
 25 πλείστα που λέγουσι· πόσοι δὲ,
 οἱ φύσει τὰς τέχνας ἀσκοῦσι. πολ-

se; philosophos autem quos opinione sua omnes præsumerunt esse a lapsu tutissimos, meditationique maxime assuefactos, talia negligere; neque eos esse, qui hæc a peritis ediscant. Eadem de politicis quæstionibus suo loco traditurum esse hic Sophista subaudiens, rursus in posterum talia argumenta non profert; ut qui omnes solertiæ defectus in dictione ponat, horumque fugam nominet rectam dicendi rationem. Attamen rhetores, rhetorica tractantes, rem ad felicem exitum perducere, hoc Dialecticæ vituperationi esse contendit; idque in argumentum vertens, asseverat Dialecticæ Rhetorica opus esse, sive in cæteros homines liberaliter educatos, sive potius in artifices universe, qui plerumque inepta dicunt; quoti enim, favente natura, artes excolunt! Mul-

1 Λοὺς Αὔθους καὶ Φίλωνά τὸν Ἀρ-
 χιτέκτονα περὶ τῆς Σκευοθή-
 κης οὗτος αὐτὸς εἰσήγαγεν
 δημηγοροῦντα. σὺν δὲ τοῖς
 5 θεοῖς, οὔτε τὰς διατριβὰς τῶν
 ῥητορικῶν ἰσχυροποιοῦσαν
 τες ἐν ΣΠΟΥΔῇ γε τῶν διατριβῶν
 οὔτοι ἐν ΕΒΙΩΣαν, οὔτε σῦνε-
 θίσθησαν περὶ παντὸς κατε-
 10 σκέφθαι. Καὶ διὰ τούτων, μὴ ἐκ-
 πίπτειν ἢ διορθοῦσθαι τὸ τ-
 Ἀχιστα. οὐδὲνι τοιγαρ-
 οῦν ἢ τοσαύτη ἔξις ἢ τῶν ἡμετέ-
 ρων. τινὲς δ' ἐν ταῖς τέχναις
 15 ἀθηναῖοι παλαιοῦ λόγου τὰ τῆς
 ὑποκρίσεως ἡερίωσαν. εἰ μὲν ταῦ-
 τά τίς ἔστιν ἔχων, καὶ Σεμνό-
 τερος αὐτὸς φαίνεται· καὶ
 πρὸς ἐν εἶναι μάλλον ποιεῖ
 20 τὸν ἀκούοντα, καὶ συνιέν-
 ναι, καὶ μνημονεύειν, καὶ
 κινεῖσθαι παθητικῶς,
 ἄλλων οὐκ ἀνοικεῖως ταῦ-
 τα δρώντων, ὁμολογοῦ-
 25 μέν γε· ἀλλ' οὔ μὴν τῇ ῥη-

tos rursus idem Sophista induxit, atque Philonem architectum apud populum de armamentario concionem habentem. Diis autem volentibus, neque rhetoricis exercitationibus vim addentes in harum exercitationum studio vitam triverunt; neque assuefacti sunt cuicumque rei disceptandæ, atque per tales exercitationes non male peragendæ, aut ad bonum exitum perducendæ quam celerrime. Nemini vero Nostrorum tanta facultas concessa fuit. ¶ In Artibus autem suis quidam Athenienses Actionem maximi æstimarunt. Si quis eam possideat, gravior ipse judicatur: id quoque hunc pervincere, ut audiens circa rem unam magis detineatur, omniaque intelligat atque memoria teneat, vehementerque commoveatur, aliis convenienter hæc peragentibus, profitemur quidem; attamen non ad Rhe-

CAP. II.

De
Actione.

***

1 τορικῇ τοῦτο προΣΗΚΕΙ τ᾿ΑΤ-
 Τειν, μᾶλλον ἢ τῇ διαλεκτι-
 κῇ καὶ τῇ γραμματικῇ, μΑ-
 θεῖν ἂν τις ἐπιθυμῇ ΤέΧΝΗΝ
 5 καὶ ἈΡΕΤΗΝ ΤΗΣ ὑΠΟΚΡΙΤΙΚῆς, ἣΝ
 δΥνατὴΝ Πως εἰΠΟΙΗΣΑΝ ΤΙ-
 Νες. καὶ τρίτοΝ, ἐν ῥΗΤΟΡΙΚῇ
 μὴ ΟὔΣΑΝ, καὶ νῆ ΔΙΑ μένΤΟΙ, και-
 Νην ἐν ΚΩΜωδίᾳ, καὶ ΤΡΑΓω-
 10 δία, καὶ μίμοις, καὶ τοῖΣ ἀνα-
 λόγοις, ὑπόκρισιν ὙΠΟΤΙΘΕ-
 ασιν τῇ ῥητορικῇ. μακαρί-
 ζομεν αὐτοὺς τῆς Συνέσε-
 ως· εἰ δὲ τοὺΣ ΤΑ κοινὰ διατι-
 15 θεμένΟΥΣ Καὶ προσδεῖΝ τοῦ σΥΝ-
 Ιέναι τῆΣ ὙΦ' αὐτῶν διδασ-
 καλίας νομίζουσιν, Ἐπιζη-
 τοῦμεν τί δήποτε κατε-
 γΝωχότες ἡμῶΝ, ΤῇΝ ἐν
 20 τοῖς ἡμετέροισι Γε οὔσαν
 ὑπόκρισιν ΑὔτοῖΣ Ἀπονέμου-
 σιν· ἔτι δὲ μᾶλλον, ἐκ τίνος
 ἀντιποιοῦνΤΑΙ τῆς κοινῆς
 ὑποκρίσεως, τῶΝ Οὐδὲν ΚΑΘῆ-
 25 κόν τι προφερομένων
 ἐπιστήμΟΝΕΣ; ΤέΧΝας τ' οὐ-

toricam magis pertinet de ea præcepta componere, quam ad Dialecticam vel ad Grammaticam; si quis discere voluerit artem et virtutem Actionis quam potentem effecerunt nonnulli. Eam, quum in Rhetorica non existeret; immo, per Jovem, quum in comœdia, in tragœdia, in mimis atque in aliis huiusmodi recens esset, tertias in Rhetorica obtinere constituunt. Quibus sagacitatem suam gratulamur: sin arbitrantur illis qui communia exponunt etiam opus esse, ut disciplina quam ipsi tradunt imbuantur; quærimus quid crimini vertentes nobis Actionem, quæ e nostris disciplinis profecto pendet, sibi vindicant; immo potius, cursi sibi tribuant Actionem eam quæ omnibus communis est; etsi earum rerum sunt periti quæ nihil quod quodam modo conveniat præ se ferunt? Horum autem Artes ne

- 1 καὶ ἂν ἀπαιδευτος ἀΞΙΟΪ ΕΪΡΙΣ-
 κομένας διὰ τοῦ ὑπὸ ΚΡΙΣΙΝ
 Προσηκόντως τοῖς πρά-
 Γμασιν διατιθεμένου · ΙΔΟΝΤ-
 5 ΕΣ Γὰρ ἀΚΑΪΡΩΣ χανόντας
 ἐν ἀρχῇ, ἥ τὸν Τόνον ἐΠΑΡΑΝΤΑΣ,
 νοήματα ρέοντα ἐΚΦΕΡΕΙΝ,
 ἐν τοῖς ῥητορικοῖς ὑπο-
 κρίσεως ἀντιποιοῦνται.
 10 μακρὰν μὲν τοῦτ' ἔστιν τῶν
 συνιέντων αὐτῆς τὴν δύνα-
 μιν · ἐπεὶ ἰδάν τις καὶ τῆς φι-
 λосоφίας βελτίω καὶ κα-
 τὰ τοῦτ' ἐμφανίζῃ τὸ το-
 15 ιοῦ τοῖς ἴδιον ἔξοχα, τὸ
 οὐδὲν ὑποκρίνεσθαι Ποιεῖν
 ἕτερον. Καὶ τὸ τοὺς ἄλλους Ποιεῖν
 τοῦτων φάσκεῖν μόνον, ἐς-
 τὴν ἐνδεχόμενον τὴν
 20 ὑπὸ τοῦ θέλοντος ἀντι-
 στροφὴν. καὶ εἰπωσιν ὅ-
 τι μόνοι τέχνας ὑπὲρ αὐ-
 τῆς παρέδουσιν, Σκιομα-
 χήσουσι · καὶ τῶν ποιητῶν,
 25 οὐχ ὅτι τῶν ἄλλων ὑπο-

ignarus quidem existimaret fuisse inventas per eum qui Actionem suam convenienter rebus accommodat; nam quum oratores viderunt qui intempestive, statim ab initio, hiantes vel intendentes vocem, profluentes expromunt sententias; in Rhetorica Actionem sibi vindicant. Multum hoc distat ab iis qui Actionis vim comprehendunt; quandoquidem hanc aliquis ipsa philosophia potentior esse ostenderet, vel per id quod viris Actione præcellentibus est summum in modum peculiare; nimirum, nihil aliud esse quod cæteros Actione valentes efficiat. Quod si quis dixerit cæteros Actionis peritos præstare sophistarum esse proprium, argumentum in eum retorquere quilibet poterit. Sin contendunt se solos de illa dedisse præcepta, inaniter pugnabunt; poetis ipsis, non tantummodo cæteris, Ac-

1 κρίνεσθΑΙ Διδασκόντων, καὶ
 τῶν λογικῶν ἀπάντων, καὶ
 μὴ συΓΓράφωσιν· διὰ τὸ
 βαιὰς εἶναι τὰς θεματικὰς
 5 Παρατηρήσεις Ἀπό Γε τῆς
 Αἰσθήσεως, ὑπὸ τῶν Διασαφoύν-
 τῶν οἷας δεῖ ποιῆσαι
 τὰς Διαθέσεις, καὶ ὅπως Πολλὰ
 δεῖ τῶν παθῶν αὐτῶν
 10 δεινότερα σχηματίζειν καὶ
 τὸ σχῆμα, καὶ τὴν φωνὴν,
 καὶ τὰλλα λέγοντος. ἐν-
 θεν γὰρ τοὺς ιδιώτας, καὶ
 τοὺς βαρβάρους, εἰ μὴ καὶ
 15 τὰλλα ζῶα, τοῖς πάθειν ἀ-
 κολούθους τὰς μεταβο-
 λὰς ἔχοντας θεωροῦμεν.
 τινὰ δ' ὧν παραΓέλλου-
 σιν οὗτοι καὶ φυσικῆς εὐ-
 20 χαρίας δεῖται, καὶ ἀθάπερ
 εὐμελεῖα φωνῆς καὶ με-
 γέθη, καὶ τόνοι, καὶ πνεῦ-
 μα, καὶ προσώπου, καὶ Χει-
 ρῶν, καὶ τοῦ λοιποῦ σώμα-
 25 τος ἀξιώμα τε καὶ ῥυθμοί,
 καὶ τόλμα, καὶ τοιαῦτ' ἄλ-

tionem docentibus, necnon et iis omnibus qui eloquentia pollent; etsi nihil scribunt: paucae enim sunt originales observationes e sensibus deductae ab illis qui explicant qua ratione habitus corporis disponere deceat, et quomodo multos affectus solito vehementiores effingere oporteat dicentis habitum, vocem, aliaque. Per haec enim, apud indoctos et barbaros, immo apud caetera animalia, pro variis affectibus, varias commutationes fieri videmus. Quaedam autem ex iis quae sophistae praecipunt naturae commodis egent: qualia sunt apta modulatio magnitudoque vocis, ejusdem intentiones; latera; vultus, manuum, totiusque corporis dignitas atque modi; fiducia, similiaque a-

1 λα· διὸ καὶ τὸν ἰσοκράτην Εἰκότως
 φασὶ τῆς πολειτΕίᾱς ἀποστῆ-
 ναι. νῆ Δί' ἀλλὰ δημοσθένης
 καὶ πρῶτον ἔλεγε καὶ δεύ-
 5 τερον καὶ τρίτον εἶναι τὴν
 ὑπόκρισιν ἐν τῇ ΡΗΤΟρικῇ.
 κάλλιΠΟΣ ἰσοΚΡΑΤΟΥΣ καὶ νι-
 κόστρατος Ἐφησαν τὸ
 πᾶν ἐν τραΓῳδίᾳ· λύκων
 10 δ' ἐν κωμῳδίᾳ· καὶ οὔ διὰ τοῦ-
 το τῆς κοινῆς ἅπαντα ΤΑΓΑΘΑ
 αὐτὴν ἔχειν ἌΝ τις ΔΕΞΕΙΕΝ.
 Ἀθλίως μέντοι Κατὰ ΠᾶΝ ὁμο-
 ίως ἔλεγεν, ὅτι τὸ ΠᾶΝΤΩΣ
 15 συνεργοῦν καὶ μεθοδεΥό-
 μενον, ἐν τοῖς ἰδίοις Ἐφ' ἐ-
 κάστων πολὺ μεῖοΝ, ἐν
 τῇ ῥητορικῇ δρᾷ μᾶλλον
 ἢ ταῖς ἄλλαις πεζολοΓίαις·
 20 οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τοῦτο κΕ-
 ΝΟΝ. Καὶ τὴν ἘΝ τοῖς ΔεινοΤΑ-
 τοις οὔΣι φωνὴν ἘΚείΝΟΥ
 Αἰσχίνης ὀνειδίζει ποΤέ
 Γ' εἶΝΑΙ Πικράν· παρὰ δὲ Τῷ
 25 Φαληρεῖ λέγεται ΤΟΥΤΟ, ποΙ-
 κίλον μὲν αὐτὸν ὑποΚρ-

lia; quapropter Isocratem merito ferunt a Politica sese amovisse. Atenim Demosthenes dicebat primas, secundas, tertiasque tenere Actionem in Rhetorica. Callippus, Isocratis discipulus, atque Nicostratus asseruerunt eandem in tragoedia, Lycon vero in comoedia, præcipui momenti esse; non ideo omnia communis Actionis commoda huic inesse quisquam dixerit. Attamen inepte prorsus Demosthenes quodam modo dicebat id quod in quacumque re valde adjuvat, methodiceque tractatur, quum sit in peculiaribus rebus ad singula multo minus valens, in Rhetorica magis valere quam in cæteris soluta oratione scriptis; quod quidem est et ipsum inane. Atqui in iis quæ vere vehementissima sunt vocem illius nonnunquam asperam esse exprobrat Æschines; sed a Demetrio Phalereo dicitur Demosthenem polluisse Actio-

1 ιτήν γεγονέναι καὶ περιττόν,
 οὐχ ἀπλοῦν δὲ, οὐδὲ κατὰ τὸν
 γενναῖον τρόπον, ἀλλ' ἐς τὸ
 μαλακώτερον καὶ ταπεινό-
 6 τερον ὑποκρίνοντα. οἱ
 δ' οὖν πολλοὶ τῶν σοφιστῶν
 εἰοίκασιν, ὥς εἰ ζῶα γεγράφα-
 σιν ἀθλίως, ὑποκεκρίσθαι·
 πονηρὸν γὰρ ἐν ὑπόκρισε-
 10 σιν αἱ μακρὰι περὶοδοὶ· κα-
 θάπερ καὶ παρὰ Δημητρί-
 ω κεῖται περὶ τῶν ἰσοκρά-
 τους. ἱερὸν ὕμνος δέ φη-
 σιν ἀναγνῶναι Μὲν αὖ-
 15 τοῦ τοὺς λόγους κάλλιστα
 δυνήσασθαι τινα· δημη-
 γορῆσαι δὲ, τήν τε φωνήν
 καὶ τὸν τόνον ἐπαίρον-
 τα, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ κατα-
 20 σκευῇ, μετὰ τῆς ἀρμοσσοῦ-
 σης ὑποκρίσεως εἰπεῖν,
 οὐ παντελῶς. τὸ γὰρ μέ-
 Γιστον καὶ κινητικῶ-
 τατον παραίτεῖσθαι τῶν
 25 ὄχλων· ἄψυχον γὰρ αὐτοῦ,
 ἰσαίαν, οὐ παθητικὴν εἶναι

ne varia atque excellenti, non simplici;
neque ad nobilia tantummodo, sed
etiam ad molliora et humiliora eum
suam Actionem accommodasse. Plerique
autem sophistarum Actione usi esse
videntur, quasi figuras inepte pinxerint;
pravæ enim sunt in Actionibus longæ
periodi, id quod etiam reperias apud
Demetrium de Isocratis periodis. Hieronymus dicit quempiam hujus orationes legere quidem optime posse; sed in concione, altiori et contentiori voce, adjuncta huic orationis structuræ Actione convenienti, nequaquam eas pronuntiarri posse. Quod enim maxime valet, movendisque vulgi affectibus est aptissimum illum a se procul amovere; quippe cujus dictio vigore careat, semperque sit æquabilis, nequaquam vehemens,

1 τὴν λέξιν, καὶ οἶον ἐΝ πρᾶΓΜα
 τὸν Τόνον πεποιημένην· τὸ Δὲ
 κεκλασμένον καὶ παντο-
 δΑΠὸν, καὶ ἐπιτάσει τε καὶ
 5 ἀνέσει, καὶ ταῖς παθητικαῖς
 ἈΠΟΘΈΣεσιν διειΛΗΜμέ-
 νον ἀποΒεβληκένΑΙ· Τῇ Δὲ
 λειότητι διὰ ΤΟῦ παντὸς
 δουλεύειν. τοιγαΡΟῦν ΑὐΤὴν
 10 ἀνάγνωστον μὲν εἶναι Τῆς
 φωνῆς ὑφειμένης, ἐπαΡ-
 θεΐσης δὲ μὴ Ἄπαν· ταῖς ΚΑ-
 ΤΑΣΚΕΥΑῖς καΤΕΝειλοῦσαν τὸΝ
 λέγοντα, καὶ τὴν ὑπόκρι-
 15 σιν ἀφαιρούΜενοΝ. καὶ σχε-
 δὸν ἐνανΤίΟΝ πάντα τῶν πο-
 λιτικῶν Τόνδε πολΙτευ-
 όμενον, ἐπὶ τὰ ποΙΟῦντα
 πολιτικὴν, ΠΡΟΣΈΤι καὶ δημη-
 20 Γορικὴν, καΤΑκεχύσθαι ΤὴΝ
 λέξιν, καὶ μὴ Τὴν ἐπιδί-
 φριον καὶ καταψίθυρίζου-
 σαν· τὸν λόγον ὅμοιον
 γοῦΝ εἶναι τῷ δασὺ καὶ
 25 μέγα περιθέμενον πρό-
 σωποΝ παιδίου φωνὴν ἀ-
 ΦιένΑΙ. ΦΗΣὶ ΚΑὶ ΤΟῦτο, τοῖς ἐλ-

atque, quod ad tōnum adinet, quasi una et eadem res ageretur, informata: dicendi enim genus perfractum, omni de re conflatum, vocis intentione ac remissione, ejusdemque patheticis depositionibus distinctum rejecisse Isocratem; ut qui lenitati ubique inserviret. Quam ob rem orationes ab hoc scriptas legi posse voce summissa, aut non elata prorsus; quamquam artificiosa tractatione per omnia versent eum qui illas publice dicit, vel Actione sublata. Præterea tradit oratorem illum, quamvis e regione politicarum rerum semper steterit, disseruisse de Politica, effusumque fuisse in ea quæ efficiunt elocutionem politicis et deliberativis rebus convenientem, non effeminatam atque insusurrantem; eloquentiam igitur ejus ita se habere, perinde ac si quis, villosa et magna persona capiti suo imposita, pueruli vocem emittat. Id quoque dicit, Isocratem Græ-

1 λησιν συμβουλευόντα, καὶ
 πλάσμα, καὶ τὴν ἄλλην κα-
 τασκευὴν δημηγόρου πε-
 Ριβαλλόμενον, ἐπαίρειν ὡς
 5 τοῦ παιδὸς φωνὴν αἴτ' ὁ Ν,
 ΚΑὶ ΚΕΚραΓέναι, μήτε τόνον,
 μήτε πάθος, μήθ' ὑπόκριΣ-
 Ἰν δυναμένουΣ φέρειν τοὺς
 ΕἰνΟΥ ΛΟΓΟΥΣ· οὐτ' αὐτὸ μόνον
 10 ΠρᾶΓΜΑ ἐνέχοντας, ἀλλὰ
 καὶ ΝΟῦν ἐκείνου, ποτ' ἔμ' ἔν
 ἐψιλωμένως, τὰ πολλὰ Δ' ἔ
 ρύδην καὶ τόνῳ κεκλιμέ-
 νῳ, ἥ καὶ διωργισμένως ἐκ-
 15 φέροντας· ὅΤαν δ' ἦθος ἐμ-
 φαίνειν θέλωσι, κοίλοφώ-
 νως Καὶ πεπλασμένως
 λαρυγγίζοντας. ἀλλὰ
 δὴ τὰ μὲν περὶ τῆς Ὑποκρί-
 20 σεως παραγγέλματα πρῶ-
 ην τισὶν ἐφλυαρήθη. θαυ-
 μαστῶς δὲ καὶ τῶν ἡρώ-
 ων καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς
 ὑπεκρίνοντο πολλοὶ,
 25 καθάπερ ἐστὶν λαβεῖν
 τὰ Μὲν Ἄλλα Παρὰ ποιητῶν,

cis consilia dantem, orationis conformationem, cæteraque artificia quæ concionatori sunt propria sibi assumentem, tamquam puerum vocem extollere, atque crocitare; orationes autem ejus neque contentionem, neque concitados affectus, neque Actionem admittere posse; neque id solum in se habere, sed etiam sententiam ejus nonnunquam nude, plerumque tamen fragose, vocisque intentione summissa, atque etiam irate exprimere; quum vero mites affectus repræsentare student, voce velut in recessu obscurata, diductoque gutture artificiose, eas clamitare. Alioquin, præcepta de Actione apud quosdam non ita pridem in nugas abierunt. Mirum autem in modum Heroes et illi qui heroas secuti sunt Actioni curam dederunt, id quod colligi potest, partim e poetis,

1 τὰ δὲ καὶ παρ' ἱστορικῶν, καὶ Ἐ-
 Ξ ὧν αὐτοὶ γραπτῶν καταλε-
 λοίπασιν. οἱ δὲ τεχνογρά-
 φοι καὶ φανερόν καθίστασιν
 5 τὸ κατ' ἀλήθειαν μὲν ὑπάρ-
 χον, ἐπικρυπτόμενον δ' ὑ-
 πὸ τῶν πολιτικῶν, ὅτι
 τοῦ φανῆναι σεμνοὶ καὶ κα-
 λοὶ κάγαθοι, μάλιστα δὲ τοῦ
 10 πλΑΝῆσαι τοὺς ἀκούΟνταΣ,
 ἔτι δὲ τοῦ δεινῶσαι, μεθο-
 δεύουσι τὰς ὑποκρίσεις·
 ὧν οὐδενὸς ὁ τῶν ἄλλων
 τεχνίτης, οὐχ ὅτι τῶν
 15 κατὰ ΤΗΝ φιλοσοφίαν, προσ-
 δεῖται. διὸ καὶ τῶν πρὸς
 τὴν ἐπιτετευγμένην
 ὑπόκρισιν εἰναί τις λέγων
 οὐκ ἂν διαμαρτάνοι. ῥήτο-
 20 ρι μὲΝ Γὰρ ἡ τοιαύτη, τά-
 χα δὲ καὶ τῷ πολιτικῷ,
 καὶ τῷ σοφιστῇ διαφώ-
 ρωΣ πρᾶΞΙΣ προσήκει,
 φιλοσόφῳ δ' ἐτέρα· τοῖς
 25 δ' ἀπ' ἄλλων μαθημάτων
 ἌΛΛΗ· καὶ νέφ, ΚΑὶ ἈΚμαΐφ,

partim ex historicis, atque ex iis quæ illi litteris mandata reliquerunt. Artium autem magistri aperte statuunt, id quod verum est, sed occultatur a viris politicis; nimirum se, ita ut graves et optimi habeantur, præsertimque ut in errorem audientes adducant atque res amplificent, adhibita methodo, Actionis præcepta instituere: quibus artificiiis nequaquam eget ille qui cæterarum disciplinarum est peritus, nedum id intelligendum sit tantummodo de eo qui in rebus ad philosophiam pertinentibus versatur. Itaque si quis dixerit Actionem, omnibus suis numeris absolutam, collocandam esse inter illa quæ ad aliquid referenda sunt, is non errabit. Rhetori enim, forsitanque politico viro atque sophistæ, non eodem modo Actio tractanda est: alia philosopho convenit, alia iis qui in aliis disciplinis versati fuerunt; diversa est quoque juveni, viro ævi integro,

COLUMNA XXI.

1 και γέροντι Παράλλαττου-
 τα, και γυναικὶ δηλονότι·
 μᾶλλον δὲ, και κατὰ τοῦτους
 ἑτέρᾳ πρέπει· παρ' ἄλλοις
 5 γὰρ ἄλλη διαχωρεῖ και κα-
 ταγελᾶται. προσειληφθῶ
 δ' ὅτι· και τᾷ πλείω τῶν παρ-
 αΓελμάτων παιδαγω-
 γοῖς ἔοικεν· οἱ δὲ τὴν τέ-
 10 χνην και διὰ τούτων ὑ-
 πολαμβάνουσι μεγαλύ-
 νειν· ἄλλὰ μὴν οἱ μὲν
 τῶν σοφιστῶν τὰς κοι-
 νὰς φρένας ἔχοντες οὐ
 15 περὶ τῶν ἐν παντὶ προ-
 βλήματι προοιμίων, καὶ
 διΗγήσεων, και πίστεων,
 και ὑπεξαίρέσεων, και
 ἐπιλόγων ἑαυτοῖς οἶον-
 20 ται προσήκειν· ἄλλὰ τῶν
 ἐν τῷ ΠΟΛΙΤΙΚῷ τόδε
 τῶν παχυτέρων πλήθος,
 ὥς μόνοις ταῦτ' ἐκπονεῖ-
 ται λέγει. διείληφε δε οὗ-
 25 τ' εἰ μόνον τὰ πολιτικὰ
 διὰ τούτων φησὶν προ-
 βαίνειν τῶν μερῶν, οὗτ' εἰ

seni, mulieri : immo iis singulis ,
pro cujusque conditione consen-
tanea est Actio dissimilis; apud alios
enim alia in usu est, aut exploditur.

CAP. III.
....
Inania
sophistarum
præcepta
de Orationis
partibus
et argumentis.
***

¶ Hoc præterea additum esto, pleraque
præcepta pædagogicis haud absimilia
esse; sophistæ autem artem suam per
hæc amplificare arbitrantur; at vero
qui inter eos communem sortiti sunt
prudentiam, ii non in omni quæstione
de exordiis, narrationibus, argumentis,
exceptionibus, perorationibus verba fa-
cere conveniens sibi esse existimant;
sed stolidi turba illa, quæ in politicis
rebus versatur, a se tantummodo talia
tractari prædicat. Nequaquam dis-
tinguit utrum politicas quæstiones
solas, an quascumque alias proces-
sus per has orationis partes habere dixe-

1 πάντα μὲν· (μόνοι δ' αὐτοὶ
 τὰς εἰς πάνΤ' ἐναρμοτΤού-
 σας μεθόδους ὑπογράφου-
 . σιν)· οὐτ' εἰ μόνΟι περὶ τῶν
 5 ἰδίων, ἢ μάλισΤΑ ΠᾶΝΤΩΝ
 παρέδωσαν· οἱ Δ' ἄλλοι παρα-
 λελοίπασιν, ἢ βραχέως ἐ-
 φεστῆκασι ταῖς ἰδίως τοῖς
 ἑαυτῶν ἐμπρέψαι δυνα-
 10 μέναις. ὧν τὸ μὲΝ πρῶτον
 ἄθλιόν ἐστιν, ὅτι σχεδὸν
 πᾶν σκῆμμα διὰ Τούτων,
 ἀλλ' οὐ τὸ πολιτικὸν μό-
 νον διοικεῖται· τὸ δὲ
 15 δεύτερον, ὅτι περὶ τῶν κα-
 τὰ φιλοσοφίαν, καὶ γραμ-
 ματικὴν, καὶ μουσικὴν,
 καὶ Γεωμετρίαν, καὶ τᾶλ-
 λα τοῖς ὅλοις, οὐδὲν Οἱ πα-
 20 χΕΙΣ ΟΥΤΟι παραδεδώκα-
 σιν· ἈΛΛὰ Μὴν κοινά τινα, κα-
 τὰ σύνεΣΙΝ ΚΟΙΝΗΝ. Ἡ τὰ πάν-
 των παραΓγέλματα οὐ-
 δ', εἴπερ ἦν, μᾶλλον αὐ-
 25 τοῖς συνεχεχώρητο, ἢ
 διέγνωστο Τὸ τῶν ἄλλων.
 ἀλλὰ τοῦτο, Κατὰ λόγον, ἐΞε-

rit; (soli enim illi omnibus argumentis accommodatas methodos conscribunt); neque utrum soli, aut ante alios omnes, de rebus sibi propriis præcepta tradiderint; dum cæteri talia omiserunt, vel paulisper animum applicuerunt methodis quæ argumentis sibi peculiaribus convenire poterant. Unde hoc primum incommodum exoritur, rem fere omnem quæ in disquisitionem venit, non solummodo politica argumenta per hos tractari; secundum autem, de rebus ad philosophiam, Grammaticam, Musicam, Geometriam, aliasque disciplinas in universum pertinentibus, nihil stolidos illos præcepisse; at vero communia quædam secundum communem prudentiam. Profecto præcepta omnibus argumentis communia, si quidem essent, non magis illis concessa fuerant, quam ab iisdem cognitum erat id quod cæterorum est. Hoc autem, sicut ratio postulat, per-

1 τάζειν βούλοιτό τις τοῖς φι-
 λοσόφοις ἔΞΕΪΝΑΙ. τὸ δὲ τρίτον,
 ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις μὲν ὑ-
 πὲρ τῶν οἰκείων, ἀλλὰ
 5 δὴ μάλΙΣτα τοῖς φιλοσό-
 φοις ἔΝΘΕΝ ἘΟΪΚασι κατεΨΕῦΣ-
 θαι. καὶ ΔΙΑ Τὸ ἀποδεικνύ-
 ειν ΛΟΓων Ἡ ΠΡΟΣΩπων Αὐτοῦς
 ἐΜΠΕΠΟΙΗμένους ΕὐθύνοΥς
 10 ἐκτετεῖχονολόΓηται· διΗ-
 γήΣεσιν δ', ἴσως ΤΕ Καὶ τοῖΣ
 ἐπιλεγομένοις οὐ θαψΙ-
 λῶς χρῶνται· πλὴν οὐ-
 δὲ Περὶ τούτων ἀμελέσ-
 15 τερον ἐκΕίνων ἀνεστρά-
 φησαν. τῆς δ' αὐτῆς ἀ-
 διαληψίας ἔχεται καὶ τοῦ-
 το, λεγόμενον Ὑπό τινων·
 ὅτι μόνης ἢ μάλιστα
 20 τῆς ῥητορικῆς ἐστὶν τὰ
 τοὺς ἐνδεχομένους·
 εἰς ἕκαστον λόΓους ἐξ-
 ευρίσκειν· διὸ καὶ τέλος
 αὐτῆς τοῦτ' εἶναί τινες
 25 ἔφησαν. πρῶτον μὲν
 γὰρ οὐθέν διαφέρει τοῦ-
 τα τῆς εὐρέσεωΣ· μᾶλ-

pendendum quispiam philosophis tribui velit. Tertium aliud inde venit, nimirum eos ob illa videri cæteris quidem, de rebus sibi propriis, philosophis autem præcipue, mendaciter multa confinxisse. Atqui, ut manifestum facerent semet ipsos orationum vel personarum censores constitutos fuisse, ab iisdem artificiose disputatum est; sed narrationibus, ac fortasse etiam epilogis non large utuntur; quamquam in his rebus non negligentius exercitati fuerunt quam cæteri. Ex eodem ratiocinationis defectu pendet id quod a quibusdam dicitur, penes rhetoricam solam esse, vel ad hanc in primis pertinere, convenientia argumenta invenire in singulis causis; quam ob rem hunc esse Rhetoricæ finem quidam dixerunt. Primo enim nihil hoc differt ab inventionem; immo

1 λον δ' οὐδὲ τὸ περὶ τῶν πέν-
 τε τοῦ λόγου μερῶν τῆς
 εὐρέσεως· εὐρέσεις γάρ εἰ-
 Σιν αἱ καθ' ἕκαστον ἐπι-
 6 ΤΕύξειΣ· οἱ δ' ὡς πολὺ τέχνη-
 ΟΙΣ Ἐπιφέρονται τὸ Ἐνδιαφέ-
 τως, καὶ τὸ Ἀπ' εὐθείας, καὶ τὸ πυ-
 ΚΝῶΣ· ἀπλῶς οὐδὲν ὅ τι οὐχ ὁμ-
 Οῦ ἐν τέχναις διαπεραίνον-
 10 ΤΕΣ. δεύτερον δὲ, εἰ μὲν
 καὶ πρὸς Ἑκαστον τῶν Ἐν
 ἱατρικῇ, καὶ μουσικῇ, καὶ
 γεωμετρίᾳ, καὶ τῶν ἄλ-
 λων τοῦΣ ἐνδεχομένους
 15 εὐρίσκειν λόγους φασί,
 τὴν ῥητορικὴν τὰ πάν-
 τ' αὐτὴν εἶναι νομίζου-
 σι· καὶ δῆλον ὅτι φαίνον-
 ται, κατὰ τὴν ἐπαγγελί-
 20 αν, πρὸς πάντ' εὐποροῦν-
 τες. οὐδὲ γὰρ, ὡς ἤδη πολ-
 λάκις εἵπαμεν, αὐτοῖς
 προσήκει τὰς κοινὰς
 περὶ πάντων μεθόδους
 25 παρἱστάναι, μᾶλλον ἢ
 τισιν τῶν ἄλλων· οὐδ' εἰ-
 σὶ μὲν κοινὰ περὶ παν-

neque id quod traditur de inventione
quinque partium orationis: inventiones
enim sunt rationes assequendi unam-
quamque rem ad quam contendimus;
hi vero illis inventionibus, tamquam
multa arte efficiendis, attribuunt id
quod vocamus loqui ex animi sententia,
sine ullis verborum involucris, pruden-
ter; in universum nihil non (*h. e. omnia*)
simul in suis de arte præceptis absolven-
tes et concludentes. Secundo, si eorum
qui in medicina, musica, geometria ver-
santur, pariterque aliorum qui alia
exercent, esse dicunt invenire argumen-
ta ad peculiares quæstiones pertinen-
tia; rhetoricam per se solam omnia
possidere arbitrantur; perspicuumque
est illos videri, ex iis quæ prædicant, ad
omnia paratam rerum copiam habere.
Nequaquam autem, id quod jam sæpe
diximus, decet ipsos magis quam
reliquorum aliquos omnibus quæstio-
nibus methodos communes instituere;
non sunt enim communes omni-

1 των· Ἄλλ' Ἰδαι καθ' ἐκάσΤΗν
 ἐπιστήμην, αἷ γε συνέχου-
 σαι. καὶ πάρεστιν ἐν ἐτοί-
 μῳ λέγειν· ἦσαν Ἐν ἐπικἘ-
 5 νῳ ΟἶΗΣΕΙ, Ἀπ' αὐτῆς τέ-
 χΝΗΣ παισὶ ΜΕΤΑΔΟΘΗΣΕσθαΙ
 τῆς εὐρέσεΩς τῶΝ ἐν
 τοῖς ῥητορικΟῖΣ Ἐνδεχο-
 Μένων λόγων. ἄλλως
 10 δέ, οὐδὲ τῶν φιλοσόφων
 τοὺς κατ' ἄλλΗΝ φιλοσο-
 φίαν πρὸς ἕκαΣΤΟν ἐν-
 δεχομένους λόγους εὐ-
 ρίσκειν δυναμένων, ἀθλι-
 15 ότης βαθεῖα τοὺς ἐν ἐτε-
 ρογενεῖ τέχνην προσποι-
 εῖσθαι. καὶ τὸ πέρας οὐδ' ἐφήρ-
 μοσταί τι τοῖς ἄλλοις ἐν
 ταῖς τεχνολογίαις αὐ-
 20 τῶν, ἀλλὰ τοῖς πολιτικοῖς
 μόνον προβλήμασιν.
 ἂ γὰρ αὐτὸ περὶ τῶν θετι-
 κῶν λέγουσιν ἡδονῆς
 μὲν γέμει πολλῆς, οὐ-
 25 κ εὐχαιρα δ' ἐστὶν νῦν ἐξ-
 ετάζεσθαι· τὸ δὲ τοσοῦ-
 το καὶ νῦν εἰπεῖν ΑἶτοῖΣ

bus quæstionibus methodi; sed disciplinæ unicuique peculiare, quæ quidem eam contineant. In promptu est dicere: in vana opinione versabantur, solius artis ope vel pueris traditum iri inventionem convenientium argumentorum in rhetoricis. Alioqui, quum ne philosophi quidem argumenta invenire possint, secundum aliud philosophiæ genus, quæ in unaquaque quæstione sint rei convenientia; mera ineptia est sibi vindicare argumenta quæ ad artem a sua diversam pertinent. Ac finis ne accommodatur quidem cæteris quæstionibus, sed politicis tantummodo, in Artibus quas scripserunt. Quæ enim rursus de infinitis tradunt, magnis quidem abundant illecebris; nequaquam autem ex re est hæc nunc ad examen vocari: id solum in præsentia illis dicere.

- ¹ χρῆ διὸτι ἑκάστῃ τέχνῃ,
κατὰ μάθῃσιν ἐκάστην, ἔσ-
τί τινα καὶ περὶ ἀορίστων
καὶ περὶ ὠρισμένων, ὑπὲρ
⁵ ὧν ἑκατέρου τοὺς ἐνδε-
χομένους ἐξευρεῖν λό-
γους μόνων ἐστὶ τῶν
καθ' ἐκάστην ἐπιστημώ-
νων· ὥστε καὶ ῥητόρων
¹⁰ τὰ κατὰ τὴν ῥητορικὴν
ὠρισμένα καὶ ἀόριστα·
τὸ δὲ τῶν ἄλλων τινὸς
ἀντιποιεῖσθαι, μαργί-
τοῦ μανίας ὄρους ἴστησι.
¹⁵ ἐξέστω τοιγαροῦν καὶ
τέλος ἀποφαίνεσθαι
τῆς ῥητορικῆς, εἰ καὶ κα-
ταγέλαστον, τὸ τοὺς ἐν-
δεχομένους εἰς ἕκαστον
²⁰ πρόβλημα ῥητορικὸν
ἐξευρίσκειν καὶ λέγειν
(τὸ δὲ πρὸς ἕκαστον ἀ-
πλῶς δεσμῶν ἔχει χρεΐ-
αν· ἐκ περὶ οὐσίας δὲ λέ-
²⁵ γοιμεν ἡμεῖς τὸ μνη-
δὲν ἀφ' αὐτὸν ὑπάρχειν·

oportet in unaquaque arte, secundum disciplinam unamquamque, quædam inesse de infinitis et de definitis, quorum de utroque convenientia invenire argumenta ad eos solos pertinet qui in unaquaque fuerunt exerciti; ita ut ad rhetores pertineant ea quæ sunt secundum Rhetoricam definita et indefinita: cæterorum autem aliquid sibi assumere, id ad ipsos Margitæ insanix fines accedit. Liceat igitur finem Rhetoricæ in aperto proponere, etsi derisione dignum: *Ars est inveniendi et exprimendi rationes convenientes quibuscumque argumentis rhetoricis* (verum illud, *quibuscumque*, ita simpliciter dictum opus est ut arete restringatur; immo nunc nos ex abundanti dixerimus sententiam minime esse talem,

1 εἰπεῖΝ· ΜΗ δυνατὸν εὐρεῖΝ,
 λέγειΝ δύνασθαι)· καὶ ἡ τὸ
 φαυλόΤΑτον, ἀλλὰ μὴ
 μόνον τὸ χρήσιμον. εἰ καὶ
 5 τὸ τὴν διάθεσιν ἔχειν
 ἐπὶ τινων, ἀφ' ἧς εὐρεθή-
 σεται, τιμιώτατον· εἰ
 δὲ περὶ τῶν κατὰ τὰς κοι-
 νὰς αἰσθήσεως ἐπιβλεπο-
 10 μένων, καὶ ὑπὸ παιδὸς
 ἐλεΓχθείησαν, τὸ δὴ λε-
 γόμενον. χωρὶς γὰρ τοῦ
 φιλοσοφίας ἀντιποιήσασ-
 θαι, δῆλον ὡς ὁ τοὺς ἐν-
 15 όντας οὕτως εὐρίσκων
 λόγους, ὀφείλει καὶ τοὺς
 ἀναγκαίους εἰδέναι καὶ
 τοὺς ἐνδεχομένους
 μὲν, οὐ μὴν ἀναΓκαίους·
 20 ἔνεισι γὰρ ἐκάτεροι. τὸ δὲ
 τί δι' ἀναγκαίων καὶ τί δι'
 ἐνδεχομένων περαι-
 νεται, πολλοῦ δεδεήκα-
 σι γινώσκειν (Εἰ καὶ ἔκτυ-
 25 ποῦσιΝ ἐν τοῖς Συμβουλευ-
 τικοῖς τόποις τὰς ὀνο-

quæ pronuntiari non possit; scilicet eum qui invenire nesciat, nihilominus dicere posse); *etiam si res sit vilissima, non tantummodo quum est utilis.* Quamquam ad quædam eo præditum esse animi habitu per quem inventio fieri possit, magni est faciendum; tamen si agitur de iis quæ inspiciuntur per communes perceptiones; confutarentur vel a puero, ut aiunt. Etenim, præterquam quod philosophiam sibi vindicaverunt, liquet necesse esse oratorem qui argumenta comprehensa in quæstione ita invenerit, cognoscere simul argumenta necessaria atque argumenta probabilia quidem, sed non necessaria: insunt enim utraque. Plurimum autem abest ut sciant quid per necessaria argumenta, quid per probabilia efficiatur (etsi effingunt in deliberativis locis illas appella-

- 1 μασίας)· ἔτι δὲ πρότερον,
 τί δυνατόν ἐστιν γενέσ-
 θαι καὶ τί τοῖς ὅλοις ἀδύ-
 νατον· ἐπίστασθαι προσ-
 5 ἦκον, ὅπως ἂν τὸ Μὲν εἰς
 τὸν λόγον παραλάβωσι, τὸ
 δ' ὑπερβῶσι. Μανία δὲ πολ-
 λή τὸ περιάπτειν αὐτοῖς
 τὰ διὰ μέσης θεῶν Οὐ-
 10 Μενὰ φυσιολογίας καὶ Νῆς.
 μᾶλλον δὲ κοινότερον
 ἔτι τοὺς ἀληθεῖς ἐνεῖ-
 ναι συμβέβηκεν, οὐχὶ τοὺς
 ψευδεῖς· Ἀλλὰ Καὶ Οὐς ἀ-
 15 νάγκη Κρίσιν αὐτοὺς ἔ-
 χειν τὰ Διθεῶς τε καὶ τοῦ
 ψευδοῦς, οὐ πολὺ μᾶλλον
 ἢ πτερῶν ἐνδέουσιν; ἐ-
 πεί καὶ τῶν περὶ τοῦ δικαίου
 20 οὐ εἶναι τόδε, τί καὶ σῶ-
 φρον καὶ γενναῖον καὶ με-
 γαλόψυχον καὶ φιλικόν,
 καὶ πρὸς θεοὺς εὐσεβές,
 καὶ πρὸς εὐεργέτας εὐ-
 25 χάριστον, καὶ τὸ προσῆ-
 κον ἀπλῶς ἀπάσαις ταῖς
 ἀρεταῖς ἐξευρίσκειν,

tionones); et multo etiam prius nesciunt, quid fieri possit, quid sit omnino impossibile: quod conveniat eos scire, ut illud in orationem conferant; hoc prætereant et excludant. Insaniæ autem magnæ est hos assumere sibi illa quæ per intimam physiologiam novam disquiruntur. Immo vero sæpius accidit rei inesse vera argumenta, non ea quæ sunt falsa; at illi qui vel per se solos necessario discrimen verorum et falsorum statuere deberent, nonne veris argumentis multo magis quam pennis carent? Etenim esse eorum qui in judiciali genere versantur, invenire quid sit prudens, quid nobile, quid magnanimum, quid ad amicitiam pertinens, quid erga Deos pium, quid erga benefactores gratum, quid denique conveniat in universum omnibus virtutibus,

- 1 φάναι τοὺς, ὡς ὄνος λύρας,
 τῶν φύσει καὶ κατ' ἀλή-
 θειαν ἀρετῶν ἐπὴσθημέ-
 νους, εὐηθίαΝ ΔΕἰ νομίζειν.
- 5 εἰ δ' ἐροῦσι τὰ φαινόμενα
 τοῖς πολλοῖς, (τοιαῦτ' εἶ-
 ναι ΚΑὶ Τάληθῃ, καὶ δυνατὰ, καὶ
 μΕγΑΛΕῖα) μόνον ἐξεΥρίσκειν,
 καὶ τὰ πιθανότητ' ἔχοντα.
- 10 χωρὶς τούΤΩΝ μηδὲν ἕΤΕρον
 λέγειν ἢ τὸ τοὺς ἐνόντας
 πολιτικούς λόΓοΥς ἐξευ-
 ρίσκειν τὸν ποΛΙΤΙκόν· οὐ-
 δ' ἔστηκεν τὰ φαινόμενα
- 15 τοῖς πολλοῖς, ὥΣτε ΠηΡοῦν-
 ται πολλάκις· ὃ καὶ συμβαί-
 νΕΙν θεωροῦμεΝ. τοὺς δὲ
 Πιθανοὺς εἰ Μὲν πάλιν τοὺς
 τοῖς πολλοῖς φανησομέ-
- 20 νουΣ ὙΠΟΛαμβάνουσι, ταῦΤὰ
 ῥητέΟν· εἰ δὲ τοὺς συνΕΓ-
 γίζοντας τοῖς οὖσιν, ἢ καὶ
 τοὺς προχείρως εἰς συΓ-
 κατάθεσιν ἐπισπωμένους,
- 25 οἱΜαΙ ὅτι, μὴ τῶν ὄντως
 τοιούτων ἐπιγινωσκομέ-
 νων αὐτοῖς, οὐδ' ἔτεΡον

hoc dicere eos qui, ut asinus lyram, noverunt virtutes quæ sunt secundum naturam atque veritatem; stultum judicare debemus. Quod si aiunt illa solum quæ multitudini rata sunt (qualia sint et vera et possibile et ampla) sese invenire, et ea quæ sunt apta ad persuadendum; ultra hæc nihil aliud esse quod oratione tractet vir politicus, præter inventionem argumentorum quæ insunt in quæstione; respondebo minime firma esse illa quæ rata habet multitudo, adeo ut sæpe claudicent; id quod fieri videmus. Rursus, si ad persuadendum apta esse existimant ea quæ multitudini talia videbuntur, eadem sunt dicenda; si vero hoc dicunt de iis quæ veris argumentis proxime accedunt, vel facile perducunt ad assensionem; opinor, nisi pernoscantur ab ipsis illa quæ reapse talia sunt, nihil aliud

- ¹ κατανοηθήσεται τῶν εἰρη-
 μένων. ἴσως δέ τις ἐρεῖ μὴδ' ὅ-
 λως τὴν δύναμιν ἅΦ' ἧς ἔσ-
 τι τὰ πολιτικὰ πάντα καὶ
⁵ τὰ σοφιστικὰ τῶν ῥητόρων
 ἐξευρίσκειν καὶ λέγειν, ΚΑΛ-
 λος ἔχειν τι· προτείνει ΟΜ-
 ενος ἀνθ' ὧΝ ΕὐΡΗΚΑΣΙΝ
 ζῶΗΝ, ΕἲΡῶ ἈΣΚΕῖΝ ΕἲΚΕῖΝο τοῖΟΥΤΟΥΣ
¹⁰ σοφιστὰς, ΜΗΔὲ ΠΟΛΛὰ ΑὐΤΟΥΣ
 ἐξευρίσκειν τῶν ἐνδεχο-
 μένων ἐν τοῖς πολιτικοῖς,
 ὅσον Ἐπὶ ταῖς τεχνολογίαις.
 πάλιν δ' ἕτερος μὲν φήσει καὶ
¹⁵ τοὺς μεγάλους σοφιστὰς
 ἐν τοῖς ΠΟΛΙΤΙΚΟῖΣ ἀδυνα-
 τεῖν, οἷΣ καὶ τὰς ἐκδεδομέ-
 νας ὑπ' ἄλλων ἂν τέχνας,
 καὶ τὰ παρὰ πλῆσι διασα-
²⁰ φεῖν. ἐγὼ δὲ ΛΕΓΩ ΤΟΥΣ μὲν
 ἀληθεῖΣ λόγους, οὔτε τοὺς
 σοφιστὰς, οὔτε τοὺς πο-
 λιτικούς ῥήτορας ἂν εὐ-
 ρίσκειν ἅπαντας, ἀλλὰ
²⁵ καὶ τοὺς πλείονας ψεύδεις·
 οὔ γε τοὺς τὸν ἀγαθὸν εἰΣ
 συγκατάθεσιν ἐΠΙΣΠΩ-

perspectum iri inter illa quæ dicta fuerunt. Fortasse aliquis contendet facultatem per quam politica omnia et sophistica quæ ad rhetores pertinent invenire et exprimere datur, omnino nihil honesti in se habere : in medium afferens illa per quæ vitæ subsidia sibi comparaverunt ; respondebo his solis rebus operam dare tales sophistas, neque eos multa argumenta quæ conveniunt quæstionibus politicis invenire, quatenus per Artes fieri potest. Rursus contendet alter etiam egregios sophistas in politicis nihil posse ; quos eosdem asseret vulgaritas ab aliis Artes, aliaque ejusdemmodi illustrare. Ego dicam vera argumenta neque sophistas, neque politicos rhetores invenire omnia ; sed plura hos adhibere falsa, non illa quæ virum bonum ad assensionem pertra-

- ¹ μένους Πιθανούς, ἀλλὰ τοὺς
 πλείους τὸν Φαυλότατον· καὶ
 Τὰ Πλεῖστα λέγειν ἕξω τῶν
 ἐνδεχομένων ὄντα, παρα-
⁵ λογιζόμενα δὲ τοὺς ἀκούον-
 τας· Οἷς γ' ἔστι Προκαίμενόν
 τις τῆς Τέχνης Καπηλεία.
 πάντας δὲ τοῖς ἐνόντας
 Ἐξέγροί τις ἂν λόγους ἀπό τι-
¹⁰ νος ἐπιπτώσεων; ὥστ' Εὐνόη-
 ΤΟΝ, ὅτι γε παρὰ Τούτους
 οὐδέν ἐστιν Αἰσχρὸν εἰ-
 πεῖν ἀδυνατήσῃ· ἐπει-
 δὴ φιλοσοφώτερας ἐστὶ
¹⁵ καὶ βαθείας Γε συνέσεως τὸ
 τοιοῦτον· ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ἀξιοθῆσεται τινος ἔτι
 λόγου καὶ κατ' ἄλλα μέρη τῆς
 Μεθόδου. νῦν δὲ κάκει-
²⁰ ΝΟ ἀδιάληπτΟΝ Τούτων,
 ὅτι τῶν προβλημάτων
 τὰ μὲν ἐστὶν δίκανικα,
 τὰ δὲ συμβουλευτικά, Τὰ
 δὲ περὶ τοὺς ἐπαίνους καὶ
²⁵ Ψόγους. ὧν τὰ μὲν συνέ-
 χειν ἔφασαν τὰς πρὸς ἄλ-
 λήλους ἐπιπλοκάς, τὰ δ' ὑ-

hunt, ut quæ sint probabilia; sed argumenta quorum pleraque ad assensionem pessimum quemque pertrahunt, et ea dicere quæ sunt extra probabilitatem, audientesque in errorem inducunt; quippe quibus proposita sit quædam artis cauponatio. Argumenta enim quæ in quæstione insunt quis invenerit casu nescio quo? Ut sit animadversu facile rem esse minime turpem, si quis ad illorum normam dicere nequaquam possit; quum inceptum quale est eloquentia magis philosophicæ, altæque prorsus prudentiæ sit: verum hæc dignabor etiam alia tractatione, per alias quidem partes methodi. ¶ Nunc illud quoque ab iis quæ præcedunt se jungi non debet, nimirum inter quæstiones alias esse judiciales, alias deliberativas; alias denique in laudationibus et vituperationibus versari. Quarum primas dixerunt complecti aliorum cum aliis implicationes; secundas autem de-

CAP. IV.
 ....
 Sophistas
 impugnat
 docentes tripar-
 titam esse
 Rhetoricam.
 ....

- 1 πογράφειν ΤΑ ΣΥμφέρον-
 τα πᾶσιν· τὰ δ' ἐπὶ τὰς ἀρε-
 τὰς προτρέπειν καὶ τῶν
 κακιῶν ἀπαλλάττειν. πε-
 5 ρὶ μὲν οὖν τῶν δικανικῶν
 καὶ συμβουλευτικῶν εἰς ἄλ-
 λον καιρὸν ἐπιτηδεύοντες
 ὑπερβήσομαι (καὶ γὰρ ὕπ' αὐ-
 τῶν ἀδολέσχουσιν ΤΑΔΕ ἐκεί-
 10 παλιν ἀλογεῖται)· πλὴν τοσοῦ-
 τ' εἰπεῖν, ὅτι τὸ δικανικὸν
 οὐ δήπου δικανικὸν λέγου-
 σιν (ἢ τοῦναντίον ἀκούσον-
 ται παρ' ἐνίων), ἀλλὰ δικασ-
 15 τηριακόν· καὶ πόλλ' εἰς τὸ συμ-
 βουλευτικόν, οὐ τοῖς κατὰ
 μέρος ἀνθρώποις ὑπὲρ
 τῶν εἰς βίον μακάριον ἀνη-
 κόντων, ἵνα μὴ φανερὰ
 20 ψεύδωνται. καὶ φησὶ αὐ-
 τοὺς πρώτους ἐαυτοῖς τὰ-
 ναντιώτατα συμβεβου-
 λευκέναι, τὴν ζωὴν
 ταύτην ἐλομένοις, ἀλ-
 25 λὰ ἡμῖν καὶ πλεῖστον
 κοινῶς περὶ τῶν πολι-

finire illa quæ omnibus utilia sunt; tertias ad virtutes hortari atque a vitiis avertere. De judiciali quidem et deliberativo genere dicere in aliud tempus magis idoneum differam (namque illi de his generibus in Artibus suis loquaciter ad satietatem usque eadem disserunt); nunc hoc tantummodo addam, sophistas id quod vere judiciale est non appellare judiciale (profecto a nonnullis contrarium audient), sed δικάστηριον, eosdemque docere genus deliberativum universæ civitati consulere, non civibus singulatim de rebus quæ ad beatam vitam conferunt, ne aperte mentiantur. Affirmo igitur illos, quum hoc vitæ institutum amplexi sunt, primum sibimet ipsis quam pessime consuluisse, deinde vero nobis atque communiter omnibus civibus, de iis quæ pertinent ad res

- 1 τικῶν λεγομένων πρα-
 γμάτων, καὶ διέτι τούτων
 ἐκάτερον οὐχ ὑπὸ τῶν σο-
 φιστῶν καὶ ἀπὸ τῆς τέχνης,
 5 ἀλλ' ὑπ' ἄλλων γίνεται, καὶ
 κατὰ δύναμιν ἄλλην. ὑπὲρ
 δὲ τῶν κατὰ τοὺς ἐπαίνους
 καὶ ψόγους νῦν λέγωΜεν,
 ὅτι τοῖς πολιτικοῖς τῶν
 10 ῥητόρων παρασπείρε-
 ται μὲν οὐκ ὀλίγων ἐγκώ-
 μια καὶ ψόγοι· καθ' ἑαυτὰ
 δ' οὐ ποιεῖται, μᾶλλον δ' οὐ-
 δὲ παραπλήσια τοῖς τῶν
 15 σοφιστῶν ἐστίν, οὐδὲ πε-
 ρί τινων γίνεται ἄλλων ἢ τῶν ἀ-
 νατεινόντων εἰς τὸ κοι-
 νόν· οὐδ' ὅλως ἀντιποιοῦν-
 ται μόνοι Γ' οὐτΟί τινας
 20 ἐπαινεῖν καὶ ψέγειν δύνασ-
 θαι. τὸ δὲ σοφιστικὸν γέ-
 νος τοῦτ' ἐπαΓΓέλλε-
 ται· πρὸς δὲ καὶ λαλήσομεν,
 ἐπὶ τοὺς ἐκδεδομένους
 25 ὑπ' αὐτῶν λόγους ἀναΦέ-
 ροντες. εἰ μὲν οὖν, ὥς-
 περ ἔνιοι, περὶ ἧ φατίσων-

quas politicas nominamus; ideo quod horum generum utrumque neque a sophistis, neque ex rhetorica arte procedit; sed ab aliis, et per aliam facultatem efficitur. ¶ De iis autem quæ sive

CAP. V.
Lacessit sophistarum præcepta de genere demonstrativo.

ad laudationes, sive ad vituperationes adtinent nunc hoc dicamus: a viris politicis in orationibus suis interse-
runtur quidem non paucorum laudationes vituperationesque; sejunctim vero illæ non componuntur, immo potius ne similes quidem sunt illis quæ a sophistis proficiscuntur; neque in ullis aliis rebus immorantur quam in iis quæ ad rempublicam pertinent; neque omnino sibi solis hi vindicant facultatem quosdam laudandi atque vituperandi. Familia autem sophistarum hoc de se jactitat: qua de re verba faciemus, ad libros ab illis editos orationem nostram referentes. Quod si, tamquam nonnulli, de quacumque re dicturi sint,

- 1 Ται, μόνοι φασὶ Πᾶν ὅλως
 πρᾶγμα δύναμιν ἔχειν ἐ-
 παινεῖν καὶ ψέγειν, ἄξιον πυ-
 θέσθαι πρότερον ταὐτὸ λέ-
 5 Γουσιν, ὅταν μὲν θελήσω-
 σιν ἐγκωμιάζειν, ὅταν
 δὲ βουληθῶσι ψεῖγειν· ἢ τὰ
 μὲν ἐπαινετὰ μόνον
 ἐγκωμιάζειν, τὰ δὲ ψε-
 10 κατὰ Μόνον ψεῖγειν. εἰ μὲν
 γὰρ τὸ πρότερον, μετὰ τῆς
 ἀποπληξίας τοῦ τὰ ψεκτὰ
 μὲν ἐγκωμιάζειν, τὰ δ' ἐ-
 παινετὰ ψεῖγειν· οὐδ' ἐστὶν
 15 ἔπαινος, οὐδὲ φόγος τῶν
 οὐκ ἐχόντων ἅ τις φήσει·
 πολλὰ δὲ οὐδ' ὅλως ἔπαι-
 νον, Οὐδὲ φόγον ἐπιδέχεται
 τῶν πραγμάτων. εἰ δὲ
 20 τὸ δεῦτερον, οὐ μόνον
 τὴν σοφίαν αὐτοῖς ἀπο-
 νέμουςιν, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰ-
 δησιν ὧν ἕκαστον ὠφε-
 λημάτων καὶ βλαμμάτων παρασκευάζει·
 25 καὶ εὐποροῦνται, πολλὰ
 μὲν τῶν ἐπαινετῶν ψε-
 γοντες, Οὐκ ὀλίγα δὲ τῶν

soli contendunt se rem omnem universim laudare aut vituperare posse; æquum est inquirere utrum idem argumentum dicendi sumant, sive sibi proponant laudare, sive habeant in animo vituperare; an illa tantummodo quæ laudabilia sunt laudare velint, vituperare autem ea tantummodo quæ vituperabilia sunt. Nam si prius asserunt, præterquam quod amentis est laudare vituperabilia, laudabilia vero vituperare; ne potest quidem esse laudatio aut vituperatio rerum in quibus nequaquam reperiuntur ea quæ quis dixerit; multa autem, in universum, neque laudationem admittunt, neque vituperationem. Sin asseverant posterius, sibi arrogant non modo sapientiam, sed etiam cognitionem commodorum atque damnorum, quæ unaquæque res præbet; atque magnam sibi divitiarum copiam comparant, multa laudabilia vituperantes, non pauca vero

- 1 ψΕχΤῶν ἐπαινΟῖΝτες· εἰ
 μὲν τὸ περὶ τῶν θεῶν καὶ
 τῶν ἡρώων ἐγκώμια
 δύνασθαι ποιεῖν ἐπαγγέλ-
 5 λονται, τῶν δ' ἀνθρώπων
 τοὺς μὲν εὐλογεῖν, τοὺς
 δὲ δυσφημεῖν ὥς κακοὺς ἢ
 ἀΓΑθούς, ὅταν προέλω-
 νται ποιεῖν ἐκάτερον, ἡ-
 10 μεῖς ΜΕΜΦόΜΕΘΑ ΘΕῶΝ ἢ Ἀρίστου,
 καὶ ἀναισθητῶν, Οὐχ οἷον
 ἀλόγων ζώων αὐτοὺς ἐΓ-
 κώμια πεποΙΗκέναι· δι-
 ὅτι θεῶν μὲν οὐδεὶς, οὐδ' ἡ-
 15 ρῶν ἐΓκωμίῳ δεῖται
 τοῦ παρ' ἀνθρώπων· ἐσ-
 τίν τε πᾶν ἔλαττον αὐ-
 τῶν, καὶ τὸ κατατευχθέν·
 ἀπρεπέστατον δὲ τὸ γι-
 20 νόμενον Ἀπὸ τῶν σοφισ-
 τῶν. διὸ καὶ Λέγουσιν ἀ-
 ριστοτέλην, ἢ τινα μέν-
 τοι, πρὸς ἀναξιμένην ἢ
 τινα δήποτ' εἰπεῖν τῶν
 25 σοφιστῶν, εἴτ' ἀΡτέμιδος,
 εἴτ' ἀθηναῖς ἐΓκώμιον
 γράψαντα καὶ σεΜΝυνό-

vituperabilia laudantes. Si de Diis heroibusque laudationes se scribere posse prædicant; hominum autem quosdam laudare, quosdam dictis lacerare, tanquam prave aut bonos, quum utrumque facere susceperunt; nos eos reprehendimus, quod scripserunt laudationes sive deorum, sive optimi cujusque, sive rerum quæ sensu carent, nedum animalium rationis expertium; quia Deorum aut heroum nullus laudatione indiget ab hominibus composita: infra illos enim est laudatio quæcumque, vel optime condita; ea vero maxime indecora, quæ proficiscitur a sophistis. Qua de re ferunt Aristotelem, aut alium certe quemdam, dixisse ad Anaximenem vel quempiam sophistam, qui laudationem scripserat sive Dianæ, sive Minervæ, atque ea super-

1 μενον· οὐκ οἴΕι γὰρ, εἰπῆν, εἰάν
 ποτ' ἔρις Γένηται τῶν θεῶν,
 ὥς πρόΤερον, ἐρεῖν τὴν ἀ-
 φροδίτην· « καλὸν ἄρ' ἐΓκώ-
 5 μιόν σου καὶ ὁ δεῖνα ἐποί-
 ησεν. » τὸ δὲ τῶν ἀλόγων
 ζῶων τὰ μὲν ἘΓκῶΜια-
 ζειν, Τὰ δὲ ψέΓειν, οὐδὲν καὶ ΑῚ-
 Τῶν τοὺς βίους ὠφελεῖ, δι-
 10 ἃ τὸ μήτ' αἰσθάνεσθαι τῶν
 λεγομένων αὐτὰ, μήτ' Ἐ-
 πιδέχεσθαι μετάρθουσιν
 ἐκ τῆς οἰκείας φύσεως·
 ἄνθρωποι δὲ προτρέπον-
 15 ται μὲν ἐπὶ τὸ Σπουδαῖ-
 ον ὑπὸ τινων ἐπαίνων, καὶ
 τῶν κακῶν ἀφίστανται
 διὰ τινος ψόγους· ἀλλ' οἱ
 ῥητορικοὶ σοφισταὶ βου-
 20 σίριδας καὶ πολυφήμους,
 καὶ τοιούτους ἄλλους ἐγ-
 κωΜιάζοντες, τὰ τῶν
 ἀγαθῶν ἔπαθλα κοινο-
 ποιοῦσι, καὶ πολλοὺς εἰ-
 25 ναι πονηροὺς προτρέ-
 πονται· καὶ προκρί-
 νοντες Ἐν ταῖς ΠΑνηΓύ-

biebat : annon opinaris, si quando inter Deas, ut quondam, fiat certamen, Aphroditē dicturam esse : « pulchram profecto de te laudationem etiam ille nescio quis composuit »? Quædam autem animalium rationis expertium laudare, quædam vituperare, nequaquam vel illorum vitam emendat, nedum nostræ prosit; propterea quod neque sentiunt quæ dicuntur, neque ea sunt ut a propria natura avocentur : homines autem impelluntur ad honesta quibusdam laudationibus, atque amoveantur a vitiis per quasdam vituperationes; sed rhetorici Sophistæ Busiridas, Polyphemos, aliosque hujusmodi laudantes, præmia quæ viris bonis peculiaria erant, omnibus communia efficiunt; immo nonnullos in pravitatem inducunt: dumque præponunt in ludorum celebra-

- 1 Ρεσιν πηνελόπης κλυται-
 μNήστραν καὶ τὸν πάριν
 ἀλέξανδρον ἑκτορος, ἀ-
 φανίζουσι τὰς Ἀρετὰς
 5 τῶν ἀγαθῶν, ὅσον ἐφ' αὐ-
 τοῖς. οὐδ' αὐτοὶ μέντοι γε
 ἀπὸ διαθέσεως αὐξητι-
 κῆς μἜΝ τῶν ἀρετηφό-
 ρων ἀνδρῶν, μΕΙωτικῆς
 10 δὲ τῶν πονηρῶν, τοὺς
 μὲν ἐγκωμιάζειν, τοὺς
 δὲ ψέγειν ἐπιχειροῦσιν· ἀλ-
 λ' ἢ διὰ κέρδος, ἢ διὰ Φόβον, ἢ
 δυνάμεΩς ἐπίδειξιν
 15 ποιοῦμεΝοι. καὶ ἄρα
 ποτὲ τῶν ἀγαθῶν Τινας
 ἐγκωμιάζουσι, καὶ τῶν
 ἀτόπων κατηγοροῦσιν,
 οὐ τῶν κατ' ἀλήθειαν ὄν-
 20 των, ἀλλὰ τῶν ΤΟΙΣ πολ-
 λοῖς νομιζομένων, καὶ
 καθόλου τῶν τὰς δημό-
 δεις ἀρετὰς καὶ κακίας
 ἐχόντων· ὍΤε Παρὰ τῶν
 25 ὄντων ὡς ἀληθῶς καὶ
 τὰς κατὰ φύσιν ἀρετὰς

tibus Penelopæ Clytæmnestram, Paridemque Alexandrum Hectori, virtutes bonorum oblitterant, quantum situm est in ipsis. Neque vero illi ex animi inclinatione, sive ad viros virtute præstantes amplo præconio celebrandos, sive ad deprimendos pravos homines, alios laudare, alios vituperare aggrediuntur; sed lucri amore, aut propter metum, aut propter ingenii ostentationem. Quod si nonnunquam bonos quosdam laudant, aut improbos vituperant; non eos eligunt qui tales re vera sunt; sed illos qui a multitudine tales habentur, atque in universum virtutes et vitia secundum vulgi æstimationem possident; quum ab iis qui re vera tales sunt, veras certe virtutes,

1 καὶ κακίαΣ ἤδεσ' Ἀν, καὶ πο-
 λὺ πρότερον αὐτοὶ τὰΣ μὲν
 ἐκέκτηντο, τῶν δ' ἐκαθά-
 ρευον. οὐ μὴΝ ἀλλ' ἐπεὶ
 5 πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ τοῖς
 ὅλοις οὐδ' ἔν ἑστιν ἐπαι-
 νετὸν ἢ ψεκτὸν, ἀλλὰ
 γίνεται τὸ μὲν καθ' ὅ-
 σον ὁμολογεῖ τῷ τέλει
 10 τῶν ἀΓαθῶν, τὸ δὲ κα-
 θ' ὅσον τῷ τῶν κακῶν ·
 ὁ μὴ ταῦτ' ἐπιΕἰκῶς ἐπι-
 λελογισμένΟς, οὐδὲ κα-
 τὰ τὴν ἀναφορὰν, τὴν
 15 ἐπ' αὐτὰ, διορίζειν δυνή-
 σεται τὰ λαμβανόμενα
 πρὸΣ τοὺς ἐπαινούς · ὁ δὲ
 καὶ Γινόμενον ἐπὶ τού-
 των ὁρῶμεν. οὔτε γὰρ
 20 ἐπὶ τοῖς ἅ πάντεΣ δυσ-
 τελοῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς
 παρ' ἡμᾶς ἐπαινοῦσι · πολ-
 λὰ δ' οὐδ' ὅλως ἀγαθοῦ
 φύσιν ἔχοντα παρα-
 25 ΛαμβάνουσΙ· τινὰ δὲ

vera vitia discere potuissent; ac multo etiam prius illas sibi comparassent, horum essent immunes. Verum quum nihil omnino per se sit laudabile aut vituperabile; sed tale fiat, quatenus sive cum fine bonorum, sive cum fine malorum congruit; qui hæc secum non reputaverit, quantum satis est, hic non poterit definire qua ratione ad bonum aut malum pertineant ea quæ in laudationes transferre suscepit; quod quidem apud hos sophistas fieri videmus. Non enim propter illa quæ omnes difficulter ad bonum exitum ducunt, neque propter illa quæ sunt in nobis, laudant: eligunt autem multa in quibus universim non inest natura boni; quædam

1 καὶ ΚαΚοῦ· καὶ μεγάΔΑ, οὐ πολ-
 λάχιν. ἐνδ' Ιατρίβουσιν
 τε μᾶλλον ἢ συμφέρει
 τοῖς ἐπαινουμένοις. ἔσ-
 5 τιν δ' Ὅτε χαύνωσιν ἐργά-
 ζονται διὰ ΤὰΣ τῶν μετρί-
 ων ἐξοΓκώσεις· καὶ κα-
 τὰ πρόσωΠον ἐξυμΝοῦν-
 τες, εἰς μεγάλας ἄγου-
 10 σιν διατροπάς. ἀστοχοῦ-
 Σιν δὲ καὶ τῶν συνακουόν-
 των προσώπων, καὶ τῶν
 ιδίων, καὶ τῶν περιστά-
 σεων ἐν αἷς διατίθενται
 15 τοὺς ἐπαίνουΣ· αἰνοῦ-
 σιν δὲ καὶ ποτε χάριν
 τῶν ἐπαινουμένων·
 ἐΓχωμιαΣτέον Δ'Ε ποτε
 χάριν ἄλλων, καὶ πο-
 20 τε ἡμῶν αὐτῶν. καὶ πάν-
 θ' ὅλως αἶΡεΤέον ΤΑ ἀναΓ'-
 καίαν ἔχοντα χώραν
 πρὸς τοὺς ὀνησιφόρους.
 ΛόΓους, ἣν ἘΝ Τῷ περὶ Ἐ-
 25 παίνου λόγῳ διαστέΛ-

adeo quæ, suapte natura, sunt mala; magna vero non sæpe eligunt. Præterea in rebus laudatis immorantur magis quam conducit. Est etiam quum animos molliores reddunt, mediocria amplificando; atque laudando coram, in magnas animi perturbationes inducunt. Aberrant autem longe ab audientium corona, ab iis quæ sunt argumento propria, atque ab ea rerum conditione in qua componunt laudationes. Laudant nonnunquam eorum causa qui laudantur : laudare autem aliquando oportet etiam gratia aliorum ; nonnunquam nostrimet ipsorum gratia. Illa porro omnia in universum ad laudationes eligenda sunt quæ orationibus utilitatem suppeditantibus necessario locum præbent, quem singulatim in libro de Encomio persequi-

1 λομεν. ὑπακουέσθω δὲ
 τὰ τοῖς εἰρημένοις ἀντί-
 στροφα καὶ ἐπὶ τῶν ψόγων.
 ἄλλως Δέ, τούτοις Παρα-
 5 κολουθεῖ τὸ μηδ' ἔν πο-
 τ' ἐΓκωμιάζουσι πιστεύ-
 εσθαι, τ' ἀληθῇ λέΓΟΥσιν, δι-
 ἅ τὸ καὶ ποΝηροῦς ἐπαι-
 νεῖν, πολλάκις δὲ καὶ μᾶλ-
 10 λον· καὶ τοὺς αὐτοὺς οὖς
 ποτε ἔψεΞαν, πάλιν ἐ-
 παινεῖν τοῦσδε, καὶ ἐπὶ
 τοῖς αὐτοῖς. οὐ μόνον δὲ
 τῶν εἰς εὐδαιμονίαν
 15 ἢ κακοδαιμονίαν ἀνη-
 κόντων Ἀδύνατοῦσιν
 ἐΓκώμια διατίθεσθαι καὶ
 Ψόγους, ἀλλὰ καὶ τῶν κα-
 τὰ τὰς ἁλῶς ἐπιστή-
 20 μας καὶ δυνάμεις ἐξε-
 χόντων, ἢ ἁΠΩΘΕΝ ἐπΗ-
 γμέΝων· εἰ μὴ τοῖ περὶ
 ὧν οὐδ' ἐννοίας ἔχουσιν
 ἤΘΕΛΟΝ ἐΓκωμιάζειν, καὶ
 25 ἄλλως ἐκ' ἄτερον προσα-

mur. Subaudiantur autem de vituperationibus illa quæ supra dictis ex altera parte respondent. Cæteroquin, inde sequitur nullo modo fidem laudantibus unquam adhiberi, vel dicentibus vera; ideo quod improbos quoque laudant, sæpe etiam multo magis; atque eosdem, quos olim vituperaverant, rursus laudant; immo propter eadem facta. Impares autem sunt scribendis laudationibus, aut vituperationibus non earum tantummodo rerum quæ ad felicitatem aut infelicitatem conferunt; sed etiam illarum quæ ex aliis disciplinis facultatibusque pendent, aut ex longinquo fuerunt arcessitæ; nisi forte de rebus sibi prorsus incognitis laudationes scribere maluerunt, et proinde falso nomine utrumque affici-

- 1 ΓΟΡΕΨΟΥΣΙΝ. ἀλλὰ μὴΝ οὐ-
 δ' ἐφ' οἷς ἐπαινοῦσι καὶ ψέγου-
 σιν Οἷδ' ἔΝΝΟΟῦΝΤΑΙ (καὶ τοῖς
 ἀΚΟΟΥΣΙ Τὸ ΚΑΘΕστῶς ἦτ-
 5 τοΝ αὐΤΟῖΣ ΠΕΠΟίηται, καὶ
 μάλ' εἰ ΘΕΟΥΣ ΛΕΓΟΥΣΙ καὶ ὑ-
 μνοῦσι)· τάχα δ' οὐδὲ τῶν
 φιλοσόφων ἔνιοι. τί γὰρ
 πάλιν δεῖ λέΓειν, Ὅτι πᾶ-
 10 σὶν ἐστιΝ ἘΞΟΥσία τὸ κα-
 τὰ μηδεμίαν αἰτίΑΝ ἘΚΕΐ-
 νοις ἀποδοδόμενον τοῖΣ
 ῥητορικοῖς σοφισταῖς; ἐ-
 ἄν δ' εἰς ἐκεῖνο καταΓΟΡΕΨ-
 15 ῶΣιν, ὅτι Τὰ τοιαῦΤα ἐΓ-
 κώμια λέγειν καὶ γράφειν
 Οἷδασιν οἷα Δὴ ΠΕΡΙΦΈρεται,
 καὶ τοὺς τοιούτους ψόγους
 ὅσους παρειλήφαμεν· εἰ
 20 δὲ βούλονται, καὶ μόνοις
 ΣΥΓΧΩΡΗΣΟΜΕΝ· ἴσον γάρ
 ἐστιν ὁΜΟΙΑ τὰ τῶν ῬΗΤΟ-
 ρικῶν ἔργα τοῖΣ ῥΗΤΟρι-
 κοῖΣ εἶναι. περὶ μὲντοι
 25 τοῦ χρησιμεύειν τι τοῖΣ
 ἐΓΚΩμιαΖομένοις ΝΥΝ,

unt. At vero non ad illa propter quæ laudant et vituperant animum aduertunt (atque id quod tamquam præstitutus finis ab auditoribus proponitur, minus præstant hi laudatores, præcipue quum Deos orationibus hymnisque celebrant); immo fortasse ne philosophorum quidem nonnulli. Quorsum igitur dicam iterum, omnibus licere id quod nulla de causa concessum fuit sophistis rhetoricis? Quod si hac de re nos accusant, utpote qui percalleant dicere atque scribere laudationes quales illæ quæ circumferuntur, atque vituperationes quales sunt illæ quascumque ab aliis accepimus; si modo velint, id ipsis solis concedemus: æquum enim est rhetoricorum opera similia esse rhetoricorum operibus. De hoc tamen, videlicet demonstrativum genus aliquid utilitatis afferre, sive illis qui nunc laudantur,

- 1 καὶ ἐσομένοις ἘΠΕΙΤΑ,
 ἥ παλαιΟῖς ἀΝΘρώποις, Διαμ-
 φισβητήσομεν· οὐδένα θεω-
 ροῦντες ἐπανορθούμενον
 5 δι' αὐτῶν, οὐδ' ἐπινοοῦντες
 ὡς ἂν δύναιτο. καὶ μὴν ὁ
 δημῆτριΟΣ μετὰ τοῦ σοφισ-
 Τικοῦ ΓένΟΥΣ τῶν λόγων
 προΣΤΙΘΕῖς τῷ δηΜηγΟΡΙ-
 10 κῷ καὶ δικΑνικῷ τὸν ἐν-
 τευκτικὸν ἅπασιν, ὃν μὲν ἘΚ-
 λαμβάνει τὸν τοῖς πλήθε-
 σιν ἐπὶ εὐΝΟΙΑΝ ἤκΟΝΤΑ,
 κατὰ πρεσβείαν ΤΕ τοῖς δυνάΣ-
 15 ταις, ἐχέτω μὲν ἐπὶ τοῦ
 παρόντος (ὃ γὰρ ἐκ τούτων
 ἀγαθὸν γίνεται μετὰ ταῦ-
 τα ἀποψόμεθα)· διότι
 δὲ ταύτου καὶ ταῦτα καὶ τὸ
 20 σοφιστικὸν εἶδος ἐποίη-
 σεν, λεγέσθω διαμαρτά-
 νειν. εἰ δὲ τὸν περὶ τῆς ἀσΚΗΣΕ-
 ΩΣ ΜΙᾶς λόγον ἴδιον ἡμῶν
 ὄΝτα, καὶ ποικίλωΣ ἐπιθε-
 25 κνύμενον, τῶν φιλοσό-
 φων ἀφαιρούμενος τοῖς
 ῥητορικοῖς ἀνατίΘΗΣι, τὴν
 ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἐαυ-

sive posteris, sive hominibus qui quondam exstiterunt, dubitationem habebimus; quia neminem videmus qui ab illis ad rectum fuerit revocatus, neque intelligimus quomodo id efficere possint. Atqui, Demetrius una cum orationibus sophistici generis, conjungens deliberativo atque judiciali generi modum dicendi quem omnes facile assequuntur; quem quidem ipse definit dicendi genus, quod in gratiam abit apud multitudinem atque apud potentes viros in legationibus, in præsentiæ quiescat (quid enim boni inde oriatur postea videbimus); sed, propterea quod illa omnia et sophisticum genus eidem personæ tribuit, a recto aberrare dicatur. Quod si nostram commentationem quæ ad unam exercitationem pertinet, sed per diversa explicatur, philosophis eripuerit, ut illam rhetoribus attribuat; eam ipsam facultatem quæ in politicis rebus suæ

1 τοῦ ποῦ γενομένην ἐξου-
 σίαν καὶ ἐπὶ τὰς Σιέψεις με-
 τάγει, τὰς πίστεως δεομέ-
 νας, ἀποτεθεωρημέΝων
 5 τοιγαροῦν ὧΔέ πῶς ἀπάν-
 των ᾧ μέρη φασί τινες καὶ
 διδάγματα τῆς ῥητορικῆς,
 ὑπάρχει ὅτι Τὰ μὲν κα-
 τέψευσται, τὰ δ' οὐθὲν Χρη-
 10 σιμεύει τοῖς μὴ τὰ ῥητο-
 ρικά σοφιστεύουσι. Δῆλον ὅ-
 τι πομπεύεται παρ' αὐ-
 τοῖς τὸ μητέρα τῶν μα-
 θημάτων καὶ τῶν τεχνῶΝ
 15 εἶναι, καὶ ἔτι διενθῆκην καὶ
 ἀφετήριον τὴν ῥητορικὴν
 καὶ μᾶλλον ἔτι μετὰ τῆς
 πειθοῦς λαμβανομένην.
 τὸ Γὰρ ὑπ' ἐνίωΝ λεγόμε-
 20 νον ὅτι καὶ βλάπτει προσ-
 ΦΘεΡΑῖς ἀπάσαις, εἰς ἄλλον
 καιρὸν ἡμεῖς ὑπερβάλλο-
 μεΝ. ΤΟῦΤΟ μὲΝτοι, μαρτυ-
 ρεῖσθαι διὰ τῶν ἀποτε-
 25 λεσμάτων, ὡς οἱ τῇ ῥητο-
 ρικῇ προΣδιατρίψανΤες

potestatis quodam modo facta fuit ,
 reducit ad disquisitiones quæ pro-
 batione indigent. ¶ Perpensis igi-
 tur hac fere ratione omnibus quæ
 nonnulli appellant partes et disci-
 plinas Rhetoricæ, constat quædam
 esse commenta ; quædam nihil utili-
 tatis præbere illis qui Rhetorica non
 utuntur more sophistarum. Manifestum
 est a rhetoribus in ostentationem jactari,
 disciplinarum artiumque matrem esse
 Rhetoricam, eamque præterea simi-
 lem esse repositoio, vel loco unde
 proficiscuntur navigantes; atque mul-
 to magis ita se habere, si assumatur cum
 persuasione conjuncta. Quod autem
 a nonnullis dicitur, Rhetoricam ni-
 mirum nocere per omne incommodo-
 rum quæ infert genus, in aliud tempus
 differimus. Hoc vero, id est ipsius
 effectis, quasi testimoniis, confirmari
 eos qui in Rhetorica immorati sunt

CAP. VI.

Totius disputa-
tionis conclusio.

***

1 ἀμείνουΣ Γίνονται τῶν ὁμο-
 γενῶν, διαστελλόμεθα φάσ-
 κοντες· εἰ μὲν ἐν τοῖς ἰδί-
 οῖς ἀμείνους γίνεσθαι λέ-
 5 γουσιν, μὴ μόνον ψεύδεσ-
 θαι φανερώΣ, ἀλλὰ καὶ δια-
 νοήσεως ἐκπίπτονταΣ Ἀ-
 πάΣης· εἰ μὴ διανοητῆον
 ἄρα τὸν μαθόντα μουσικὸν
 10 τὰ ῥητορικὰ, μουσικώτερον
 ἀποτελεῖσθαι, τῆς ῥητορι-
 κῆς τὰ μουσικὰ μὴ διδασ-
 κούσης. εἰ δὲ τὰ κωλύοντα
 τοῖς θεωρήμασιν χρῆσθαι
 15 περιαιρεῖν, τὸ τῇ φιλοσο-
 φίᾳ προσὸν σφετερίζεΣ-
 θαι, μηδὲν εἰς τὸ τοιοῦτο ΠΡΟΣ-
 φορον προσφερομένους. εἰ
 δὲ πρὸς τὸ κατεργολαβεῖν
 20 μάΛΟΝ τῶν ἄλλων κομψεί-
 αν τινὰ περιποιουμένους·
 οὔτε πάνταΣ ἐπιδείξειν
 τοῦτ' ἐκπορίζομένους,
 ἀλλὰ καὶ τούναντίον πολ-
 25 λούς ἀποΠίπτοντας, καὶ
 ΠΡΟΣΈτι ἈτιΜουμένουΣ·

peritiores fieri quam eorum propinquos, accurate distinguimus; dicentes sophistas, si in peculiaribus rebus per Rhetoricam se peritiores evadere prædicant, non solum mentiri aperte, sed etiam prorsus mente labi; nisi profecto intelligere debemus musicum, qui didicit Rhetoricam, musicæ peritiorem fieri, quamquam Rhetorica musicam non edocet. Quod si contendunt se prorsus evertere ea quæ impedimento sunt ne utilitatem e præceptis percipiamus; ego contra dicam eos sibi arrogare id quod philosophiæ proprium est; dum ipsi nihil suppeditant quod ad aliquid tale conferat. Denique, si gloriantur se ad pertractandum opus multo magis quam cæteros scitamenta quædam sibi comparare; respondebo non omnes re ipsa demonstraturos esse se hoc præstare: immo potius multis male cœpta sua cedere; præterea nullo in honore haberi;

1 αὐτε μᾶλλον Ἡ πλείονας
 ὑπὸ τῆς ῥητορικῆς ἢ ποιη-
 τικῆς, καὶ γραμματικῆς, καὶ
 φιλοσοφίας Συνεργουμένους.
 5 ἃ δὲ Γοργίας εἰσῆχται λέγων,
 ὁ παρὰ πλάτων I, περὶ τοῦ
 τὸν ῥητορικὸν ἅπαντος τε-
 χνίτου τεχνικώτερον εἶ-
 ναι Δόξειν, Ἐν τοῖς ὕστερον
 10 γραφῆσομένοις λόγοις Ὑπο-
 θεωρήσομεν.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

Δ'.

neque magis aut plures Rhetorica quam Poetica, Grammatica, Philosophia adjuvari. Quæ autem Gorgias dicens apud Platonem inducitur, videlicet virum rhetoricum visum iri quolibet artifice artificiosiore esse; ea in libris posterius scribendis perpendemus.

PHILODEMI
DE RHETORICA,
IV.

ANNOTATIONES

IN

PHILODEMUM.

COLUMNA II.

V. 1. Ὅταν ἀδρῶται. . . Propter εἶναι, quod in **Ms.** suadebant elementa **TAN**, pro **ΑΔΡΟΖ** . . . , posui ἀδρῶται, quocum omnia cohærent. Quod ad ἀδρόσμαι et ἀδρός adinet, cf. **H. Stephan.** Thes.ed. Didot., t. I, p. 706-708. Unum addam e **Doxopat. Homil.** in Aphthon. Rh. gr. Walz. t. II, p. 132 : Χαρακτῆρες δέ εἰσι τρεῖς, ἀδρός, ταπεινός, μέσος· ἀδρός μὲν οὖν ἐστὶν ἡ κομπηρὰς ἔχων λέξεις, νοῦν δὲ ταπεινόν, ὡς ἔχει τὰ τοῦ Λυκόφρονος, ταπεινός δὲ ὁ νοῦν μὲν ἔχων ὑψηλόν, λέξεις δὲ ταπεινάς, ὡς τὰ τοῦ Θεολόγου, μέσος δὲ ὁ μήτε νοῦν ὑψηλόν ἔχων, μήτε λέξεις κομπηρὰς, ἀλλ' ἀμφοτέρα μέτρια κτλ. Ibi notandum est in cod. **Ambros.** omitti voces οὖν ἐστὶν, cod. **Taur.** pro ἀδρός μὲν οὖν ἐστὶν ἡ κομπηρὰς, exhibere ἀδρός μὲν ὁ κομπηρὰς, adeo ut vulgata possit hoc modo refingi: ἀδρός μὲν ὁ κομπηρὰς ἔχων λέξεις κτλ.

Si elementa **TAN** negligere licuisset, hæc ita restituisssem : ἀδρού τοῦ προσιμίου μὲν ὄντος. Nihil enim habet quod offendant hæc emendatio : similia reperias in **Phædri** fragmento, **De Natura Deorum**, ubi col. III, 26, pro αὐτῶ legendum esse αὐτοῦ recte iudicavit **Christian. Petersen.** Quem vide, p. 13-14.

V. 2. Τραχύ. . . Cogitabam de βραχύ, sed quum τῇ τραχύτητι valde prosit ἡ βραχύτης eamque adjuvet, **Ernesti.**, **Lexic. Technol. gr. Rh.** p. 357, τραχύ retinui; quod h. l. significare opinor *alacritatem vehementiorem*, cui contrarium est

τὸ ὑπτιον, i. e. genus dicendi in quo omnia sunt lenta, nervis, atque robore carentia.

V. 3. Ἡ... In Ms. **Ε** mendosum est.

V. 5. Φιλόσοφοι... Præcipue Stoici, qui multum in Rhetoricam studium conferebant. Cf. Dissert. Isagog. Cap. II, § III, p. LVII-LXXIV.

V. 6-7. Πράγμασιν ἢ τοῖς λόγοις... Hæc sæpius conjunguntur; Hermog. De Invent. III, 5, l. l. t. III, p. 111: Τὸ πᾶν ἐν ἡμῖν, καὶ λόγοις καὶ πράγμασι κτλ.

V. 8-10. Ἐπατιώμενος—προσδοξάζομενος... Idem quod ἐπατιῶν—προσδοξάζων. Doxopat. Homil. in Aphthon, l. I., t. II, p. 279: Πάλιν ποτὲ μὲν τὰ παθητικὰ λαμβάνονται ἀντὶ ἐνεργητικοῦ, ὡς τὸ λοιδορούμενος ἀντὶ τοῦ λοιδορῶν, καὶ αἰτιώμενος καὶ μεμφόμενος ἀντὶ τοῦ ἐπιτιμῶν.

V. 12-13. Μυρίῳ μείζον. . . Apud Nostrum, De Music. col. XXXVII, v. 25-30, occurrit μυρίῳ similiter significante *multo* ante comparativum: Καὶ μυρίῳ κρεῖττον ἔχειν τὴν ἐπιθυμίαν ἢ τὴν ἀχρηστίαν ἐπιδεικνυμένους τῶν ἄλλων τιλῶν ἐκ τῆς διεξόδου περαίνοντας. Noster adludit ad Epicuri verba quæ memorat Max. Planud. Schol. in Hermog. De Formis, I (vide Dissert. Isagog. p. LXXXII), nihilque aliud e Rhetorica petendum esse docentis quam orationis perspicuitatem, cf. ibid. p. LXXVIII.

V. 15-16. Ἐπεπίστευσαν. . . In Ms.: **Ε...ΠΙΤΙCΘΕ7ΕΑΗ**.

V. 16-17. Τὴν ἀκατον... Inde Epicureum facile agnoscas. Plutarch. Adv. Epicur. t. X, p. 502-503, ed. Reisk.: Εὐδόξῳ δὲ καὶ Ἀρχιμήδει καὶ Ἰππάρχῳ συνενθουσιῶμεν, καὶ Πλάτωνι πειθόμεθα περὶ τῶν μαθημάτων, ὡς ἀμελούμενα δι' ἄγνοιαν καὶ ἀπειρίαν, ὅμως βίᾳ ὑπὸ χάριτος αὐξάνεται. Ταύτας μέντοι τὰς τηλικαύτας καὶ τοσαύτας ἡδονὰς ὥσπερ ἀενάους ἐκτρέποντες οὗτοι καὶ ἀποστρέφοντες, οὐκ ἔωσι γεύεσθαι τοὺς πλησιάζαντας αὐτοῖς, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπαραιμένους τὰ ἀκάτια φεύγειν ἀπ' αὐτῶν κελεύουσι. Cf. Eumdem, De Audiend. Poet. t. VI, p. 53, ed. Reisk.; Quintil. XII, 2; Wyttenbach. Animadv. in Plutarch. t. VI, p. 176-177.

Images e rebus nauticis depromptas libenter adhibet Plato, velut in Protagor., Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 320: Ἐγὼ

μὲν οὖν καὶ δέομαι καὶ συμβουλεύω, ὃ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, συμβῆναι ὑμᾶς ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν συμβιβαζόντων εἰς τὸ μέσον, καὶ μήτε σὲ τὸ ἀκριβὲς τοῦτο εἶδος τῶν διαλόγων ζητεῖν τὸ κατὰ βραχὺ λίαν. . . . ἀλλ' ἐφείναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις, ἵνα μεγαλοπρεπέστεροι καὶ εὐσχημονέστεροι ὑμῖν φαίνωνται, μήτ' αὖ Πρωταγόραν πάντα κάλων ἐκτείναντα, οὐρίᾳ ἐφέντα, φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος τῶν λόγων κτλ. Idem in Conviv. ibid. t. V. p. 87 : Ἄλλ' ἐπὶ τὸ πολὺ πέλαγος τετραμμένος τοῦ καλοῦ καὶ θεωρῶν πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους καὶ μεγαλοπρεπεῖς τίκτηι.

V. 21-22. Οἰστέον. . . Si, habita spatii ratione, licuisset, posuissem ἐξοιστέον, exemplo Dionys. Halic. Epist. ad Pompeium, III : Ὁ μὲν Ἡρόδοτος. . . . οὐκ ἐπετράπετο, ἀλλ' ἐπίστευσεν αὐτῶν κρείσσον τι ἐξοίσειν κτλ.

V. 23. Ἐπὶ καλὸν τῇ φύσει. . . Similiter, τῷ φυσικῶς καλῷ λόγῳ orationem artificialiter tractatam Noster opposuisse videtur in libro inscripto : Φιλοδήμου περὶ τῆς Ῥητορικῆς τῶν εἰς Δύο τὸ πρότερον. Hunc tantummodo novi ex iis quæ Justin. Quadrari cum Herculaniensi Academia communicavit. Cf. Raggiaglio de' lavori dell' Academia Ercolanese per l'anno 1834, letto dal Segretario perpetuo Cav. F. M. Avellino, nella tornata generale de' 30 giugno 1835, p. 92-94.

V. 26 : Τῆς συμπλοκῆς. . . In Ms. : **THOC7MHAOKΩ**. Quod ad τῆς συμπλοκῆς adtinet, idem significare videtur atque μετὰ τοῦ τὰς ὑποθέσεις συμπλέκειν, de quo legendus Ernesti., l. l. p. 326.

COLUMNA III.

V. 1. . Ἀκριβεῖς ἀξιολόγους. . . H. e. laudabiles, ut qui orationes scribant accurato studio elaboratas et castigatas; in quibus nihil luxuriat, sed ad veritatem et necessitatem usus præsentis exacta sint omnia. Cf. Ernesti., l. l., p. 11.

V. 2. Ὑψος. . In Ms. : **7**... **C**. Posui ὕψος quod sensum commodum suppeditat, libenterque spatium admittit.

V. 2-3. Διεκλάψαν. . . In Ms. : **ΔΙCΗΚΑΨΑΝ**, unde,

levi mutatione, facile fuit elicere ΔΙΕΚΛΑΜΨΑΝ.

V.3-4. Οὐκ ἀπὸ τῶν σοφιστικῶν παραγγελημάτων.. Sophistas ætatis suæ magnifica pollicitantes lacessit similiter Isoer. Adv. Sophist. V, ed. Coray: Οὐ μόνον δὲ ταῦτοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς τοῖς πολιτικοῖς λόγους ὑπισχνουμένοις, ἀξίον ἐπιτιμῆσαι· καὶ γὰρ ἐκείνοι τῆς μὲν ἀληθείας οὐδὲν φροντίζουσιν, ἡγοῦνται δὲ τοῦτ' εἶναι τὴν τέχνην, ἣν ὡς πλείστους τῇ σμικρότητι τοῦ μισθοῦ, καὶ τῷ μεγέθει τῶν ἐπαγγελμάτων προσαγῶνται, καὶ λαβεῖν τι παρ' αὐτῶν δυνηθῶσιν κτλ.

V. 4-10. Ἡμᾶς—τριβῆς χωρίς. . . Me multum diuque torsi, in hoc restituendo loco. Satis confido conjecturam meam non omnino esse alienam a doctrina Epicuri qui dictitabat : Φύσις γάρ ἐστιν ἡ κατορθοῦσα λόγους· τέχνη δὲ οὐδεμία, teste Max. Platanud. Schol. in Hermog. De Formis, I; Rh. gr. Walz. t. V, p. 441; Sophisticam impugnans quidem, germanæ autem Rhetoricæ non infensus, cf. Gassend. De Vita Epicuri etc., lib. VIII, 9. Hoc loco, Noster, magistri sui exemplo, lacessere videtur eos qui, sola Artis ope, eloquentiam se assecuturos esse existimabant; non ideo tamen diffutetur ingenium vera doctrina exercitationeque adjuvari; in quo consentit cum Platone, in Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 169: Εἰ μὲν σοι ὑπάρχει φύσει ῥητορικῶς εἶναι, ἔσει ῥήτωρ ἐλλόγιμος, προσλαβὼν ἐπιστήμην τε καὶ μελέτην. Eadem docet Isocr. l. I., IX, ed. Coray.: Καὶ δεῖ τὸν μὲν μαθητὴν πρὸς τῷ τὴν φύσιν ἔχειν, οἷαν χρὴ, τὰ μὲν εἶδη τῶν λόγων μαθεῖν, περὶ δὲ τὰς χρήσεις αὐτῶν γυμνασθῆναι κτλ.; Syrian. Prolegom. in Hermog. De Formis, Rh. gr. Walz. t. VII, p. 91: Χωρίς γὰρ τέχνης ἀνόνητα τὰ τῆς φύσεως πλεονεκτήματα.

V. 10. Τριβῆς. . . Apud Ernesti. l. I. deest vox τριβῆς cuius vim definit Doxopat. Prolegom. Rhetor. l. I., t. II, p. 78: Τριβῆ γάρ ἐστι καὶ προπαίδευσις τὸ ῥητορικὸν προγύμνασμα, προπαίδευσσα ἡμᾶς καὶ προασκοῦσα εἰς τὰ τῆς ῥητορικῆς εἶδη, καὶ εἰς τὰ μέρη τοῦ πολιτικοῦ λόγου.

V. 12. Δεῖγμα. . . Quid inter δεῖγμα, παράδειγμα, ὑπόδειγμα intersit, docet Joann. Siceliot., Schol. in Hermog. De Formis, I, l. I. t. VI, p. 123: Φημι τοίνυν ἐγὼ, ὡς γενικόν ἐστι τὸ τοῦ

δείγματος ὄνομα· σημαίνει γὰρ καὶ τὸ παράδειγμα καὶ τὸ δῆγμα καὶ τὸ ὑπόδειγμα· καὶ τὸ μὲν παράδειγμα ἐκ τῶν γνωριμωτέρων λαμβάνεται εἰς ἐνδειξιν τῶν ἀμφιβαλλομένων... δῆγμα δὲ τὸ ἐκ τῶν ὑποκειμένων... ὑπόδειγμα δὲ τὸ ἀληθές καὶ ἀναντιρρήτον.

V. 17. Ἀλλοκότοις... Si leges suas ἀλλοκότους, i. e. *absurdas* vocat, hoc εἰρωνικῶς dicit subintelligens, ut opinor : *videlicet, ex adversariorum sententia.*

V. 18-22. Μαγείαν — ὡς Σοφισταί... In Ms. **MAIA** nullum præbebat senum. Posui μαγείαν, Γ enim excidere potuit, præterquam quod in Herculan. Volum. occurrit Ἰπρο **ΕΙ**. In v. 19, pro **ΟΙ ΗC**, levi mutatione, habebam **ΓΟ ΗC**: scripsi, efflagitante sensu, γοητεία. Apud veteres, magia et præstigiatoris artificia inter κακοτεχνίας annumerabantur. Cf. Prolegom. in Hermog. Rhetor., l. l. t. IV, p. 26: Καὶ κακοτεχνία μὲν ἐστὶν ἡ τῶν φαρμακῶν καὶ γοήτων, ἐπὶ γὰρ κακῷ τῆς πολιτείας τὰς τοιαύτας εὐρήκασι τέχνας· ἄλλο γάρ ἐστι φαρμακεία, καὶ ἄλλο γοητεία, καὶ ἄλλο μαγεία. Ad rem intelligendam apprime facit Doxopat. Homil. in Aphthon. l. l. t. II, p. 107: Ὁ δὲ ῥητορικὸς εἰ καὶ αὐτὸς περὶ τῶν προτεθέντων λέγει, εἴτε ἱατρικά εἰσιν (Cod. Matr. ἐστὶν), εἴτε φιλόσοφα, εἴτε μουσικά, ὁμῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ τῶν πολιτικῶν διαλαμβάνει.

V. 26. Διὰ εὐρίπων στηρίζονται... Hæc ita restitui ex iis quæ leguntur in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. XVI, v. 14—16. Στηρίζονται scripsi ex Homer. Iliad. XXI, 241-242:

Ὅθι δ' ἐν σάκει πίπτων ῥόος οὐδὲ πόδεσσιν
Εἶχε στηρίσθαι.

COLUMNA IV.

V. 1-5. Καὶ λέγομεν — ἤδη... Hæc mirum in modum corrupta caute restitui, atque interpretatus sum. Nonnihil re-

ligionis mihi movit τοῖς περί, subintellecto ἡμᾶς, quod addidissem, si licuisset per spatium. Pro **ΓΑΜΟ7**, v, 3, scripsi **ΥΓ' ΑΛΛΟΥ** — *aliunde*, de quo legendus H. Stephan. Thes. ed. Didot, t. I, p. 1540—1541.

V. 4-5. Εἴρηται... Sive in ea parte hujus libri quæ interit, sive in aliis de Rhetorica voluminibus, hactenus non editis.

V. 8-12. Φιλοσόφων—τῆς ῥητορικῆς... In hoc consentiunt Technologi. Cf. Sopat. Schol. in Hermog. Rhetor. Rh. gr. Walz. t. V, p. 27; Ejusdem Syrianique Schol. in Hermog. De Statibus, l. I., t. IV, p. 301; Auctor. Prolegom. De Statibus, l. I. t. VII, p. 44; Gregor. Corinth. Schol. in Hermog. De Methodo, ibid. p. 1107.

V. 12-16. Θαυμάζω—κατηγορεῖν... Hæc expiscari conatus sum, adjuvante Aristot. Rhet. II, 23: Ἄλλος (subintell. τόπος), ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν πλείστων συμβαίνει, ὥστ' ἔπεσθαί τι αὐτοῖς ἀγαθὸν καὶ κακὸν, ἐκ τοῦ ἀκολουθοῦντος προτρέπειν ἢ ἀποτρέπειν, καὶ κατηγορεῖν ἢ ἀπολογεῖσθαι, καὶ ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν.... Ὁ τόπος οὗτός ἐστιν ἡ Καλλιππου τέχνη. Idem, ibid.: Ἄλλος, κοινὸς καὶ τοῖς ἀμφισθητοῦσι καὶ τοῖς συμβουλευέουσι, σκοπεῖν τὰ προτρέποντα καὶ ἀποτρέποντα, καὶ ὧν ἕνεκα καὶ πράττουσι καὶ φεύγουσι... Καὶ προτρέπονται δ' ἐκ τούτων, καὶ ἀποτρέπονται ἐκ τῶν ἐναντίων· ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ κατηγοροῦσι καὶ ἀπολογοῦνται· ἐκ μὲν τῶν ἀποτρεπόντων, ἀπολογοῦνται· ἐκ δὲ τῶν προτρεπόντων κατηγοροῦσιν. Ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος, δηλ. τέχνη ἥτε Παμφίλου καὶ ἡ Καλλιππου.

V. 17. Τραγικεύεται... Scripsi τραγικεύεται, ad mentem Cic., De Orat. I, 51: « Neque vero *istis tragædiis* tuis, quibus uti philosophi maxime solent, Crasse, perturbor, quod ista dixisti. »

V. 17-18. Ἐνὶ λόγῳ λέγειν... In Ms.: **ΕΝΟΛ.....ΓΕΙΝ** h.e. ἐν ὀλίγῳ λέγειν, ubi mendosum aliquid inest. Schol. Platon. Conviv. Bekk. ed. Lond. 1826, t. IX, p. 52: Ὡς ἔπος εἰπεῖν—ὡς φαίνεται, ὡς ἐν λόγῳ εἰπεῖν. Τοῦτο σχηματίζεται παρὰ τοῖς παλαιοῖς καὶ ὡς εἰπεῖν ἔπος, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν... Οἱ δὲ φασιν ἀντὶ

τοῦ ὡς φαίνεται κείσθαι, ἢ ἀντὶ τοῦ ὡς ἐν λόγῳ εἶπειν. Quem citans Blomfield., Glossar. in *Æschyl. Pers.* v. 720, addit: « ὡς ἐνὶ λόγῳ, ut in Phædon., p. 65, ed. Wytttenbach. Corruptius Phavorinus: ὡς ἐν ὀλίγῳ, errore satis obvio. » De confusione ἐν ὀλίγῳ et ἐνὶ λόγῳ, cf. Not. in Platon. *Phædon.* Bekk. l. l. t. V, p. 316. Unde liquebat apud Philodemum pro ἐν ὀλίγῳ λέγειν, legendum esse: ἐνὶ λόγῳ λέγειν.

V. 18-19. Ἀμφιβολίας... Aristot. *Rhet.* III, 5, tradit quem ad finem ἀμφίβολα adhiberi possint: Ἐν μὲν δὴ, τὸ εὖ ἐν τοῖς συνδέσμοις. Δεύτερον δὲ, τὸ τοῖς ἰδίοις ὀνόμασι λέγειν, καὶ μὴ τοῖς περιέχουσι. Τρίτον, μὴ ἀμφιβολοῖς· ταῦτα δὲ, ἂν μὴ τὰ ἐναντία προαιρῇται· σπερ ποιοῦσιν, ὅταν μὴθὲν ἔχωσι λέγειν, προσποιῶνται δέ τι λέγειν.

V. 20-21. Τῶν ἄρθρων φησίν... Idem, de articulorum usu, ibid. 6: Καὶ μὴ ἐπιzeugνύναι, ἀλλ' ἐκατέρῳ ἐκάτερον τῆς γυναικός, τῆς ἡμετέρας. Ἐὰν δὲ συντόμως, τὸ ἐναντίον τῆς ἡμετέρας γυναικός.

V. 22-23. Ἐπαγορεύοντας... Intelligo illos qui jam dictis aliquid adjiciunt, cf. H. Stephan. *Thes.* ed. Didot, t. III, p. 1366; videlicet, ut quasi per ἐνστασιν urgeant et insistent.

V. 23-24. Συνδέσμους συνανταποδιδόναι... Accurate reddendas esse conjunctiones Isocrates tradidit in libro De Dictione, cujus fragmenta suppeditat Max. Planud. Schol. in Hermog. De Formis, I; Rh. gr. Walz. t. V, p. 469: Δεῖ δὲ... καὶ τοὺς συνδέσμους τοὺς αὐτοὺς μὴ σύνεγγυς τιθέναι, καὶ τὸν ἐπόμενον τῷ ἡγουμένῳ ἀνταποδιδόναι. Sic Aristot. *Rhet.* III, 5: Ἔστι δ' ἀρχὴ τῆς λέξεως, τὸ ἑλληνίζειν. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἐν πέντε· πρῶτον μὲν, ἐν τοῖς συνδέσμοις... Δεῖ δὲ ἕως μέμνηται, ἀνταποδιδόναι ἀλλήλοις, καὶ μήτε μακρὰν ἀπαρτᾶν, μήτε σύνδεσμον πρὸ συνδέσμου ἀποδιδόναι τοῦ ἀναγκαίου· ὀλιγαχοῦ γὰρ ἀρμόττει. Contraria docet Demetrius, De Elocutione, LIII, ed. Schneider.: Χρὴ δὲ καὶ τοὺς συνδέσμους μὴ μάλα ἀνταποδίδοσθαι ἀκριβῶς· οἷον τῷ Μὲν συνδέσμῳ τὸν Δέ. Μικροπρεπεὶς γὰρ ἡ ἀκριβεία· ἀλλὰ καὶ ἀτακτοτέρως πῶς χρῆσθαι κτλ.

V. 25. Τοῦτον... Intelligendum esse videtur de Sophista quem confutare Philodemus aggressus est. Similia reperias in *Rhetorica*, Neapoli edita, ann. 1832, col. V-VI: Ταῦτά τε δὲ

αὐτοῖς περίεστιν ἐκ τοῦ πράγματος, καὶ ἅμα συνδέσμοις ἐπεσθαι προσεχῶς, καὶ πτώσεσιν ἐν τοῖς λεγομένοις.

COLUMNA V.

V. 5-8. Ἐποιήσαντο — οἱ παλαιοί. . . Hæc ut restituerem, pro versu 5 montrose adulterato, elementis inter versus 4 et 5 exaratis usus sum, ex iis quæ eruditissimus atque sagacissimus Rosinûs diserte tradit, in præfat. Philodem., de Music., p. 19 : « Modo aliæ aliis in interjecto spatio linearum impositæ litteræ cernuntur, quod vel argumento est inferioribus deletis superscriptas esse retinendas, vel in infra scripta dictione illas esse inserendas. » Quod si quibusdam hæc emendandi ratio paulo liberior videatur, alteram conjecturam de v. 2 — 8, iis subijciam : Ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν παραλλαγὴν ταύτην οὐκ ἐκ τῶν σοφιστικῶν τεχνῶν οὗτοι ἐποιήσαντο, τάσδε τέχνας τοιαύτας οἱ διαπονήσαντες. Ταύτας μὲν φασιν κατατελέσαι τοὺς παλαιούς· λόγους δὲ πλεῖον ἐμελέτησαν οἱ νεώτεροι κτλ.

V. 7-8. Οἱ παλαιοί — οἱ νεώτεροι. . . Rhetoricæ ortum progressusque narrat Aristot. Sophist. Elench. Cap. XXXIV : Οἱ μὲν γὰρ τὰς ἀρχὰς εὐρόντες, παντελῶς ἐπὶ μικρόν τι προήγαγον· οἱ δὲ νῦν εὐδοκιμοῦντες, παραλαβόντες παρὰ πολλῶν, οἷον ἐκ διαδοχῆς, τῶν κατὰ μέρος προαγαγόντων οὕτως ἠυξήκασιν. Τισίας μὲν μετὰ τοὺς πρώτους, Θρασύμαχος δὲ μετὰ Τισίαν, Θεόδωρος δὲ μετὰ τοῦτον καὶ πολλοὶ πολλὰ συνενηνόκασιν μέρη· διόπερ οὐδὲν θαυμαστὸν, ἔχειν τι πλῆθος τὴν τέχνην.

V. 12-13. Τέταρτον. . . Notabilis in primis locus de quarto Rhetoricæ genere, cujus meminit Anonymus apud Spengel., Συναγωγὴ τεχνῶν, p. 184-185 : Εἰδέναι χρὴ ὅτι γένος μὲν εἶναι φασὶ τὴν ῥητορικὴν· εἶδη δὲ αὐτῆς οἱ μὲν δύο, πραγματικὸν καὶ ἐπιδεικτικόν· οἱ δὲ τρία· δικανικόν, συμβουλευτικόν, πανηγυρικόν. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ τέταρτον τούτοις προστιθέασιν, τὸ ἱστορικόν. Ubi Spengel. exclamat : « Utinamne auctorem hujus sententiæ

innominatum Syrianus neglexisset; nam ex *omnium rhetorum* scriptis quæ haud pauca supersunt, quartam hanc speciem *solus* habet Anonymus περί ῥητορικῆς apud Galeum, p. 188. • Monuimus, in Dissert. Isagog., p. XXXIX, hujus Anonymi nomen invenisse Cl. Boissonad., inde ab anno 1815. Ex hoc Philodemi libro colligi potest Rufum non solum fuisse apud quem occurrebat hujus quartæ speciei mentio. Quod si Nostri locus minus probabilis videtur, utpote mancus, addam Joann. Siceliot., Schol. in Hermog. De Formis, II; Rh. gr. Walz. t. VI, p. 456: Καὶ οὐ προσεκτέον Θέωνι καὶ Σωπάτρω, παρὰ τὴν κοινὴν δόξαν καὶ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορικῆς τιθεμένοις. Quod Theoni et Sopatro minime contra opinionem Aristotelis ratum fuisse dicit Anonymus, Schol. in Hermog. De Invent. III, l. l. t. VII, p. 794: Τὸ παρὸν δὲ τοῦτο παράγγελμα οὐ περὶ τῶν ἐναγωνίων ἐστὶ διηγημάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀπλῶς, ἱστορικῶν φημι καὶ πανηγυρικῶν ἀντιδιαστέλλομεν γὰρ τὸ ἱστορικὸν τοῦ πανηγυρικοῦ, Ἀριστοτέλει ἐξακολουθοῦντες, τέταρτον τοῦτο εἶδος ἐπεισάγοντι ῥητορικῆς.

V. 15-16. Πολιτικῶν—πλημμελημάτων... Quæ definit Doxopat. Homil. in Aphthon. l. l., t. II, p. 559: Κατὰ πόλεων δὲ πλημμελήματα μοιχεῖαι, προδοσίαι, τυραννίδες, καὶ ὅσα οἱ κατὰ πόλεις πλημμελοῦσιν.

V. 24-26. Διαιρετῶς — τάχιστα... In Ms. διαιρετῶς suadebant elementa ΔΙΑΡΕΓΩ, ubi γ ponitur pro τ, quod sæpe fit in Herculan. Volum. Ex elementis ΚΑΛΙΠΡΕΡΕΣ, facile fuit elicere ΚΑΙ ΑΠΡΕΡΕΣ. Deinde, v. 25, ΜΑΛΑΚΑΙCIN divisi in ΜΑΛΑ et ΚΑΙCIN, ubi, pro hac voce truncata, in mentem venit scribere, sive ΚΗΦΗΝΙΔΟΥ, sive ΚΗΦΙΝΙΔΟΥ. Nihil enim habet quod offendat Η positedum pro ΑΙ, quum hæc millies confundantur. Cephēnides sophistæ vel rhetoris mentionem habes apud Nostrium in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. VI, v. 17—18: Πλὴν μὲν Κηφήνιδης πλούσιος, οὕτως συκοφάνταις πρόσδοδος μόνον ἐστὶν κτλ. Ibid., p. 6: » Quis iste Cephēnides, vel Cephēnides sophista fuerit, ob scriptorum silentium nobis latet;

cæterum parum honorifice eum Auctor nominat, ut propterea non magni nominis rhetor fuisse videatur. Unde colligere licet in Philodemi verbis, præcipue col. VI, v. 1—2, σκωμμάτιόν τι inesse.

COLUMNA VI.

V. 6. Δικαιώματα. . . Troilus, Rhetor. Prolegom. Rh. gr. Walz, t. VI, p. 48 : Τὸ Δικανικὸν ἀποδιδούς (subintell. Ὅμηρος) τῷ Ὀδυσσεῖ, δεικνὺς ὡς τοὺς ἀγωνιστὰς δεῖ πολλῶν εὐπορεῖν δικαιομάτων.

V. 6—10. Εἰς δέκα τε—αὐθεντῶν. . . Tam multa desunt ut, quamquam in h. l. restituendo plurimum temporis a me sit consumptum, tamen nescio an satius fuisset hæc in medio tamquam desperata reliquisse. Quod ad εἰς δέκα—πρὸ αὐτῆς αὐθεντῶν adtinet, legendus Schol. Aristophanis, Plut. v. 277. Apud Athenienses olim duæ curiæ fuerunt : altera περὶ τῶν φονικῶν, id est de capitalibus causis, pronuntiabat. Sedes hujus Ἀρειόπαγος. Judices qui perpetuum magistratum gerebant dicebantur Ἀρεοπαγῖται. Altera judices annuos habuit, qui tractabant τὰ δημοτικά, i. e. publicas causas. Erant a principio quinquaginta, unde vocabantur τῶν πεντακοσίων βουλή. Quum autem jurisdictio in tanto numero judicum erat impeditior, visum est ex quinquaginta illis decem tantum quotannis eligere ; rursus unum ex decem viris illis creandum qui reliquis novem præset : hic Ἀρχων appellabatur, alii Πρόεδροι. Electio hoc modo fiebat : decem litteræ ab α usque ad x sigillatim in tabellis expressæ in καδίσκον, h. e. sitellam vel urnam confuse injiciebantur, unde ordine eductæ in singulos distribuebantur. Cui α contigisset Ἀρχων erat : reliquis ordo litterarum in judicando ordinem designabat locorum. Ductis sortibus præco virgam dabat jurisdictionem sortitis, quo gestamine insigniti et in curiam proficiscebantur et de curia abibant.

Hæc me adduxerunt, ut scriberem : εἰς δέκα τε ἄνδρας ἐκάστης φυλῆς φασὶ ἐλθόντας κτλ.

V. 13 - 15. Καθ' ἄπλῃς — προσφερομένων . . . Hæc me diu suspensum tenuerunt quum de verbis, tum de sensu. Verba restitui, conjecturis fretus quas suadebant litteræ superstitibus atque ipsa spatii ratio. Διανοήσεις significare arbitror idem quod διανοίας, sicut apud Plutarch. De Solertia Animal., t. X, p. 9-10, ed. Reisk. : Τούτων γὰρ οὐδὲν, ὅ τι μὴ λογικόν ἐστι, καὶ πάντα τοῖς ζώοις ὑπάρχει πᾶσιν· ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὰ περὶ τὰς νοήσεις, ἃς ἐναποκειμένας μὲν ἐννοίας καλοῦσι, κινουμένας δὲ διανοήσεις. Cf. H. Stephan. Thes. ed. Didot. t. II, p. 1253. Κατανοήσεις interpreto *altas rerum comprehensiones vel cognitiones*. Quod si Philodemus in his vocibus paulo subtilior esse videatur, consulto rem ita evenisse vero simile esse dicam : nimirum voluit, quasi proposito exemplo, manifestam facere sophistarum nimiam de affectato verborum assonantium exitu curam.

V. 20. Ἀτοπίας . . . Obvia est hæc vox apud rhetores ; Anonym. Prolegom. in Hermog. Rhetor. l. l., t. IV, p. 10 : Ἐπὶ δὲ τοῦ Θεοῦ τὸ λέγειν τὰ τοιαῦτα πάσης ἐστὶν ἀτοπίας ἀνάμεστον· ἄλλως τε δὲ καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἄλλως λέγονται καὶ ἄλλως νοοῦνται.

COLUMNA VII.

V. 1-3. Τὸν Φοῖνικα—Ὅμηρος . . . Id quod Phœnix ipse narrat apud Homer. Iliad. IX, 438-443 :

....Σοὶ δέ μ' ἔπειπε γέρον ἱππηλάτα Πηλεὺς
 Ἥματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπεν
 Νήπιον, οὐπω εἰδόθ' ὁμοίου πολέμοιο,
 Οὐδ' ἀγορέων, ἵνα τ' ἄνδρες ἀριπρεπέας τελέθουσιν.
 Τοῦνεκά με προέηκε, διδασκόμεναι τάδε πάντα,
 Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, περὶ χετῆρά τε ἔργων.

Cic. De Orat. III, 15 : « Ut ille apud Homerum Phœnix, qui se a Peleo patre Achilli juveni comitem esse datum dicit ad

bellum, ut illum efficeret oratorem verborum, actoremque rerum. »

V. 10. Μηδένα ἤφθαι... In Ms.: **[ΜΗ
ΕΙ ΠΑΛΕΦΘΑΙ]**. Si quibus

magis arridet, μὴ πᾶν ἤφθαι, libenter assensu meo comprobo.

V. 12. Οὗτος... Ib. : **07** .... h. e. οὗτος. Quod si hoc e praecedenti οὕτως ortum videatur, legere erit αὐτός, nimirum Sophista quem Noster ubique confutat.

V. 16. Στεφάνου... Plutarch. in Pericl. XXVIII: Ὁ δὲ Περικλῆς καταστρεψάμενος τὴν Σάμον, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ταφάς τε τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸν πόλεμον ἐνδοξούς ἐποίησε, καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ὥσπερ ἔθος ἐστίν, ἐπὶ τῶν σημάτων ἐθαυμάστωθι. Καταβαίνοντα δ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βήματος, αἱ μὲν ἄλλαι γυναῖκες ἐδεξιούντο, καὶ στεφάνους ἀνέδουν καὶ ταινίαις, ὥσπερ ἀθλητὴν νικηφόρον· ἡ δ' Ἑλπινίκη προσελθοῦσα πλησίον· ταῦτ', ἔφη, θαυμαστὰ, Περικλείς, καὶ ἄξια στεφάνων.

V. 21-23. Τάχα — τὰς διατριβάς... Inter Gorgiæ discipulos Periclem nonnulli annumeraverunt, his nixi Philostrati verbis, Vit. Soph. lib. I, p. 497, ed. Morel. : Ὁ δὲ, οἶμαι, καὶ τοὺς ἑλλογιμωτάτους ἀνηρτήσατο, Κριτίαν μὲν καὶ Ἀλκιβιάδην νέω ὄντε· Θουκυδίδην τε καὶ Περικλέα ἤδη γηράσκοντε. Quos refutans Spengel., Συναγωγὴ τεχνῶν p. 64-68, demonstrat, Periclis tempore, eloquentiam siculam ignotam fuisse Athenis.

Quod si minime audiendi sunt ii qui Periclem e Gorgiæ placitis copiam dicendi hausisse contendunt, id tamen constat apud Græcos, priusquam Siculorum schola Athenas venisset, oratoriam artem emersisse, opera sophistarum qui rebus ad exercendam eloquentiam commodis incubuerunt. Cf. Dissert. Isagog. p. XXXV-XXXVII. Neque mirum est, arte oratoria jam tum incrementum Grammaticæque excitante studia, nonnullos ad ætatem Periclis Rhetoricæ exordia revocasse. Quod ad Thucydidem adinet, eum sectatum esse Prodicum Antiphontemque docet Schol. in Duker. annotat. p. 648. Unde colligere possumus, Periclis Thucydidisque tempore, de Grammatica atque Rhetorica nonnulla fuisse inchoata.

V. 23-25. Ἰσχυέναι—εἰ μή τις τῶν. . . Hæc in Ms. ita exhibentur, litteris quas uncis includo, in margine exaratis: IC[X7K]ΘΝΑΙΔΕΟ7ΔΕΙ ΜΗΤΙCΑΗΩ. Ubi ICX7KΘΝΑΙ=ἰσχυέναι, quum Θ et Ε sæpe confundantur; cf. col. X, v. 24; col. XXVI, v. 1; col. XXXVII, v. 7; col. XLI, v. 10; Koen., in Gregor. Corinth. de Dialect., p. 411. V. 24, 07ΔΕΙ=οὔδεις εἰ, facili lapsu, propter similitudinem sonorum concurrentium ΕΙC, ΕΙ. Ex elementis [ΑΗΩ], levi mutatione, elicias ΑΩΗ=τῶν, namque T et Λ; Η et Ν in Hercul. Volum frequenter permutantur.

COLUMNA VIII.

V. 2-3. Μετὰ—διατριβῶν. . . Hæc interpretatus sum, quasi Auctor dixisset : μετὰ τὸ ἰσχύσαι τὰς διατριβάς.

V. 4-6. Τῶν, πρὸ τοῦ—διαλεχθέντων. . . Noster, col. VII, v. 21-23, meminit illorum qui rhetoricas exercitationes, Periclis Thucydidisque ætate, exordium habuisse arbitrabantur. Nunc innuit oratores qui floruerunt, priusquam Rhetorica in lucem prodiret, de quibus Cic. Brut. VII : « Opinio est et eum qui, multis annis ante hos (h. e. Periclem Thucydidemque) fuerit, Pisistratum et paulo seniore etiam Solonem, posteaque Clisthenem multum, ut temporibus illis, valuisse dicendo. Post hanc ætatem aliquot annis, ut ex atticis monumentis potest perspicui, Themistocles fuit, quem constat quum prudentia, tum etiam eloquentia præstitisse.... Cleonem etiam temporibus illis, turbulentum quidem illum civem, sed tamen eloquentem constat fuisse. Huic ætati suppare Alciades, Critias, Theramenes. » Eorum omnium eloquentiam

describit, ibid. : « Quibus temporibus quod dicendi genus vigerit, ex Thucydidis scriptis.... intelligi maxime potest. Grandes erant verbis, crebri sententiis, compressione rerum breves, et ob eam ipsam causam interdum subobscuri. » Narrat Rhetoricæ ortum, ibid. VIII : « Sed ut intellectum est quantam vim haberet accurata et facta quodam modo oratio, tunc etiam magistri dicendi multi subito exstiterunt. » Cf. Plutarch. Themistoc. II.

V. 8-9. Ἀγορεύοντες... In Ms.: ΑΓΗΕ7.. ΤΕC. Nemi dubium videbitur, quin H ponatur pro OP, lacunaque expleri debeat per litteras ON. Quod ad ἀγορεύειν adfinet, audiendus Doxopat. Prolegom. Rhetor. Rh. gr. Walz., t. VI, p. 8-9 : Τὸ δὲ ἀγορεύειν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἐν λόγοις καὶ βουλαῖς ἔχειν τὰ τοῦ δήμου πράγματα.

V. 10. Διατριβικῶν... Hanc vocem quæ in Lexic. decreat, addiderunt DD. Edit. H. Stephan. Thes., t. II, p. 1359, ed. Didot., e Polyb. Excerpt. p. 395, ed. Mai. : Εὐθεὶς καὶ μειρακιῶδες, καὶ διατριβικὸν φαίνεται. Ibid., p. 401 : μειρακιώδεις καὶ διατριβικοί. Quibus in locis arbitrantur significare *scholasticum*, cf. Philodem. col. X, v. 14. Significat quoque *illum qui exercitationibus rhetoricis incumbit*, sicut h. l. interpretor. Vide Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1832, col. XII, v. 26-32 : Τὸν μὲν τοίνυν διατριβικὸν ῥήτορα πῶς ἂν λέγοιμεν, καθόσον ῥήτωρ, ἀγαθὸν ἂν γενέσθαι πολιτικόν, ὅς γε οὐδ' ὅλως πολιτικὸς εὐρίσκετο, καθόσον ῥήτωρ ;

V. 15. Οὔτος... Videlicet Sophista quem confutare Philodemus aggressus est.

V. 16. Καπανεύς... Quemnam Noster Capaneum appellaverit investigandum est. Agitur de audacia eorum qui non dubitabant opponere oratori copiam dicendi adepto per multam in eloquentia insumtam operam, Capaneum viribus naturæ fretum, neque aliis imparem, quamquam per se doctum, h. e. Αὐτοδίδακτον, qualis fuit ille homericus Phemius, Odyss. XXII, 347. Ad mythica tempora confugi, ubi occurrit Evadnes maritus ; unus e sep-

tem ducibus qui Thebas obsederunt, ante omnes ferocia et temeritate insignis; qui fulminis ictu cecidit, quia contra Jovis voluntatem hanc urbem se capturum esse jactitabat. Quid si, h. l. per Capaneum ἀλληγορικῶς designari dixerim oratores illos, qui suo ingenio confisi, opem artis dedignabantur; seque, neglecto labore, summam eloquentiam assecuturos esse dictitabant? Solemnis apud veteres ille mythicarum imaginum usus; cf. Platon. Phædr. Bekk., ed. Lond., 1826, t. I, p. 166-167: Τί θαί; τὸν μελλήγηρυν Ἀδραστον οἰόμεθα ἢ καὶ Περικλέα, εἰ ἀκούσειαν ὧν νῦν δὴ ἡμεῖς διῆμεν τῶν παγκάλων τεχνημάτων, βραχυλογιῶν τε καὶ εἰκονολογιῶν καὶ ὅσα ἄλλα διεληθόντες ἐπ' αὐγὰς ἔφαμεν εἶναι σκεπτέα κτλ. Variant interpretes: satis probabiliter Heindorf. docet significari aliquem prioris ævi oratorem qui, absque rhetorum artificiiis, dicendi arte polleret; Adrastum nempe, quem e temporibus omnium figurarum rudibus, sicutis Plato opponit rhetoribus. Cf. Protagor. l. l., p. 269, ubi Hippia sophistæ avaritiam tangere videtur, Tantali appellatione, adludens ad Homer. Odys. XI, 582:

Καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον, χαλέπ' ἄλγε' ἔχοντα.

V. 24. Κατὰ τὸν λόγον. . . H. e., *rationabiliter*, sicut De Music. col. IV, v. 29: Καὶ μὴν νῦν διὰ μισθωτῶν ἀνθρώπων, καὶ πολλὰ τερετίζειν ἐμπειρίας, κατὰ τὸν λόγον, πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ συνεργεῖν, Cf. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. VI, v. 6.

COLUMNA IX.

V. 1-5. Διώπερ — ἢ ἀπαιδεύτως. . . Ea quæ scripsi Ms. nitide exhibet: hoc in causa fuit cur sollicita diligentia omnia retinerem. Adludere Noster videtur ad sophistas qui de omni re, quæcumque in disceptationem vocaretur, se copiosissime dicturos esse profitebantur; sive essent instituti liberaliter educatione, doctrinaque puerili; sive scientia atque exercitatione minime valerent. Similia de antiquis

sophistis, e Platonis Gorgia, tradit Cic. De Orat. III, 32 : « Namque illos veteres doctores auctoresque dicendi nullum genus disputationis a se alienum putasse accepimus, semperque esse in omni orationis ratione versatos. » De re audientis Syrian. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz., t. IV, p. 41 : Τοσούτων οὖν καὶ τοιούτων τέχνην ῥητορικὴν βεβαιούντων αὐτὸς οὗτος ὁ προειρημένος σοφιστὴς ἀλόγῳ τριβῇ ταύτην κατορθοῦν διετρίβετο.

V. 13-16. Οὐ πεπαιδευμένων—διατριβαῖς... In Ms.: **ΔΙΑΤΡΟΝ**. Cogitaveram de διατροφῇ, vel potius ἀνατροφῇ, idem significante atque τροφαί, h. e. *documenta quæ tradit educatio*; id quod reperias apud Platon. Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 179 : Παντάπασι γὰρ, ὃ καὶ κατ' ἀρχὰς εἶπομεν τοῦδε τοῦ λόγου, ὅτι οὐδὲν ἀληθείας μετέχειν δέοι δικαίων ἢ ἀγαθῶν περὶ πραγμάτων, ἢ καὶ ἀνθρώπων γε τοιούτων φύσει ὄντων ἢ τροφῇ, τὸν μέλλοντα ἱκανῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι. Quid inter τροφήν et ἀνατροφήν intersit, explicat Doxopat. Homil. in Aphthon. Rh. gr. Walz. t. II, p. 429. Cf. Euripid. Iphigen. Aulid. v. 551, ed. Boissonad. :

Τροφαὶ θ' αἱ παιδευόμεναι
Μέγα φέρουσιν εἰς ἀρετάν.

Scripsi διατριβαῖς, quod minus temerarium visum est. Ad rem apprime facit Isocr. Adv. Sophist. VIII, ed. Coray.: Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον κατηγορῆσαι τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑαυτοῦ δηλῶσαι διάνοιαν, ἡγοῦμαι πάντας ἂν μοι τοὺς εὖ φρονούντας συνειπεῖν, ὅτι πολλοὶ μὲν τῶν φιλοσοφῶντων ἰδιῶται διετέλεσαν ὄντες, ἄλλοι δὲ τινες οὐδενὶ πώποτε συγγενόμενοι τῶν σοφιστῶν, καὶ λέγειν καὶ πολιτεύεσθαι δεινοὶ γεγόνασιν.

V. 21. Χρυσὸς ἦν ἄν... Kuster. in Eunap. fragm. § 18, p. 510, ed. Boissonad.: « Elegans est proverbium, quod dicitur de re quadam expetenda et alteri longe præferenda. » Cujus notam integram non describit Cl. Eunapii Editor, ideo quod sua Kuster. sumsit e Valesianis quæ ipse exhibet, p. 482. Cf. Wytttenbach. ad Phædon. p. 181; Blomfield. Glossar. ad Choeph. 366; Boissonad. in Euripid. Troad. 440.

V. 25-26. Καὶ—διαφεύγειν... Hæc e Cl. Passov. recitat H. Stephan. Thes. ed. Didot., t. III, p. 219.

V. 26. Κάμπρεπές... In Ms.: ΚΑΝΓΡΟΓΕΣ, ex quo facile erat elicere ΚΑΜΓΡΕΓΕΣ, ubi in syllaba ΚΑΜ latet ΚΑΙ ΑΜ, ut ΚΑΜΓΡΕΓΕΣ sit pro καὶ ἐμπρεπές. Quod addinet ad Ο pro Ε, hæc sæpissime permutantur in volum. Herculæan.

COLUMNA X.

V. 4. Ἐπεσκεμμένους... Hæc vox usitatissima est apud rhetores; satis erit pauca afferre exempla. Hermog. De Statibus, I, Rh. gr. Walz., t. III, p. 9: Τὸς δὲ μήπω... εἰς τὰ λεγόμενα κεφάλαια τῶν ζητημάτων ἐπεσκεμμένους. Cf. Eumdem, ibid., III, l. l. p. 32. Idem significat ἐσκεμμένος, De Formis, II, l. l., p. 343. Longinus, De Sublim., XVIII, ἐσκεμμένα vocat *commentata* sive *meditata*: Οὕτως τὸ σχῆμα τῆς πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως, εἰς τὸ δοκεῖν ἕκαστον τῶν ἐσκεμμένων ἐξ ὑπογυίου κεκινῆσθαι τε καὶ λέγεσθαι τὸν ἀκροατὴν ἀπάγον.

V. 8-9. Καὶ ποιηταῖς... In Ms.: ΚΑΙΝ.ΟΗΤΑΙC. Censui scribendum esse καὶ ποιηταῖς, nisi prætuleris ποιηταῖς, ex iis quæ annotantur apud Philodem. De Music., col. VI, v. 6. De forma ποιεῖν et ποεῖν legendi Buttman. Gr. gr., vol. II, p. 384; Boissonad. in Theocrit. p. 240; Sinner. in Aristoph. Nub. p. 110.

V. 10-11. Τῶν σοφιστῶν τῇ ὀρθοεπείᾳ... Quum latæ significationis sit vox ὀρθοεπεία, cf. Ernesti., Lexic. Technol. gr. Rh. p. 234, exponendum est quid h. l. intelligam per verba τῶν σοφιστῶν τῇ ὀρθοεπείᾳ. Heindorf., Annotat. in Platon. Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 162, recitat aptamque esse arbitratur explicationem Schol. in Anecd. Siebenk. p. 70: Ὀρθοεπεία, τοῦτεστι κυριολεξία· διὰ γὰρ τῶν κυρίων ὀνομάτων μετῆρχετο ὁ Πρωταγόρας τὸν λόγον καὶ οὐ διὰ παραβολῶν καὶ ἐπιθέτων. Ex iis autem quæ monui, Dissert. Isagog., p. XXXVI-XXXVIII, colligi potest Protagoram, Prodicum Ceum, Hippium Eleum, qui grammaticis rebus curam impenderunt, attigisse multa quibus constabat *recta dicendi ratio*, quæ pro-

fecto fuit prior et sana ὀρθόπεια. Cæteri sophistæ, inde a Polo, poeticum vestitum, numeros dulces vel effœminatos, figurarum immodicum usum, poetarumque dictionem in solutam orationem importarunt. Quam ob causam hoc ita factum sit docet Aristot. Rhet. III, 1: Ἐπεὶ δὲ οἱ ποιηταὶ λέγοντες εὐήθη, διὰ τὴν λέξιν ἐδόκουν πορίσασθαι τήνδε τὴν δόξαν, διὰ τοῦτο ποιητικὴ πρώτη ἐγένετο λέξις, οἷον ἡ Γοργίου· καὶ νῦν ἔτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀπαιδευτῶν τοὺς τοιοῦτους οἴονται διαλέγεσθαι κάλλιστα. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἑτέρα λόγου καὶ ποιήσεως λέξις ἐστί. Hæc dictionis pigmenta Philodemus εἰρωνικῶς, ut opinor, vocabat τὴν τῶν σοφιστῶν ὀρθόπειαν, voce pejorem in partem accepta, ut significaret nimium affectatas in dicendo delicias et festivitates, quas sophistæ existimabant ὀρθόπειαν esse κατ' ἐξοχὴν. Quam conjecturam ut obfirmem, addam judiciale deliberativumque genus ante demonstrativum existisse, veteresque artium scriptores judiciale genus in primis tractasse; vide Spengel. Συναγωγή τεχνῶν, p. 12 sqq.; 182-188. Idem fecerunt sophistæ, quamvis ostentationi studerent ante omnia. Antiphon, sophistarum scholis egressus, eorum artificia accepit et probavit, quum in arte rhetorica quam evulgaverat, tum in orationibus. Veri simile est Thucydidem quoque nonnulla mutuatum fuisse a sophistis. Quid proinde mirum, si oratores, etiam quum in foro atque in judiciis versabantur, tempore cujus Noster meminit, sophistarum vestigia secuti fuerunt? Haud absimilia tradit Cíc., Orat. XXVII: « Est enim quoddam insigne et florens orationis, pictum et expolitum genus, in quo omnes verborum, omnes sententiarum illigantur lepores. Hoc totum *e sophistarum fontibus defluxit in forum* etc. »

V. 17-18. Προεκπιπτόντων... Eundem in usum ἐκπίπτειν adhibuerunt Syrianus atque Sopater, Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz., t. IV, p. 210: Ἐκπίπτουσι γὰρ τοῦ στοχασμοῦ, ὃ τε παράδοξος καὶ δ' ἀπὸ γνώμης καὶ οἱ ἀντεγκληματικοί, καὶ οἱ ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων κτλ.

V. 19. Τούτους... In Ms. **TO7PO7C** pro τούτους esse nemo diffitebitur.

V. 20. Ἐν τοῖς πλαστοῖς. . Philodemus, De Music., col. XXIII, v. 5-7, contendit pictorum fictorumque artem habere analogiam ad Criticam, Grammaticam, Poesim, Histrionicam. Cf. Schol. ibid., p. 100. Sic junguntur πλάσσω atque γράφω apud Lucian. Imagin. XXIII: Ἀναμίξαντες ἤδη τὰς εἰκόνας, ἣν τε σὺ ἐπλασας τὴν τοῦ σώματος, καὶ ἃς ἐγὼ τῆς ψυχῆς ἐγραψάμεην.

V. 21-22. Ἀστοχάστους. . . Vox Lexicis inserenda. Idem significat quod ἄστοχος.

V. 25. Addidi περί, quod Grammatica requirebat.

COLUMNA XI.

V. 1. Τοὺς δὲ φιλοσόφους. . . Loquentem audis Epicuri discipulum, infensum rhetoribus (cf. Dissert. Isagog. p. CII, sqq.), quos asserit ab omni meditatione fuisse alienos; philosophos autem ait esse σκεπτικωτάτους. Quam ob causam sophistas deseruerit Epicurus, narrat Sext. Empir. Adv. Mathem. X, 18: Ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν—εἰπερ αὐτοὶ τὴν τῶν ὄντων ἀλήθειαν ἴασαιν. Cf. Diog. Laert. X, 2.

V. 7-20. Τὸ γὰρ αὖ—ἐφη. . . Hæc transcribens sic ut in Ms. exhibentur, uncis includo litteras quæ in margine exarantur: ΤΟΓΑΡΑ7[Γ] ΡΙΤΩ....ΕΙΤΙ ΩΝΗ[ΡΑ Γ]ΜΑΤΩΝΤ 7Τ ΛΕ[ΓΕΙΝΑ]7ΤΟΝ7ΡΑ ΗΟ7. . ΜΕΙΝ [ΡΑΛΙ]ΗΟ7ΚΕΡΙΤΟΕΡΕ .... ΤΑ[Θ7ΡΟΔ] ΙΓΜΑΤΑ..... ΕΙΤΗ [ΛΕΞΕΙ]ΛΧΕΙCΙΑCΓΑΟΜΗΘΕΙC[ΚΑΙΓΡΟ} ΑΓΟΡΕ7ΩΝΤΗΝ ΔΙΑΦΕ7[ΞΙΝΑ71]ΩΝ ΟΡΘΟΕΡΕΙΑΝΟ7 [ΜΗΝΑΛ] \ΑΤΟ7CΡΗC CΡΑCΕΙ[ΚΑΤΟΡC]7ΝΕΝΤΟΙCΡΗΤΟΡΙΚΟΙ C[ΕΛΕΡ] ΤΙΓΡΟCΤΟ. ΔΙΑΛΕΚΤΙ [ΚΟΝΕ] ΕΤΕΝΟ71 ΕΛΕΙΧΟΝ[ΡΟΙΟ7]ΜΕΝ ΦΗ. In mentem mihi venerat scribere: Τὸ γὰρ αὖ περὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ταῦτά λέγειν αὐτὸς ὑπακούων μέλλειν, πάλιν οὐκ

ἐπὶ τὸ ἔπειτα τὰδ' ὑποδείγματα ἀποφέρει, ἐν τῇ λέξει ἀχειρίας πάσας τιθεῖς, καὶ προσαγορεύων τὴν διάφευξιν αὐτῶν ὀρθοέπειαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς ῥήτορας εἰ κατορθοῦν ἐν τοῖς ῥητορικοῖς ἔλεγε, τί πρὸς τὸν διαλεκτικὸν ἔλεγεν οὗτος· (ἔλεγχον ποιούμενῳ γὰρ ἔφη προσδε-
ήσεσθαι τῆς ῥητορικῆς), ἢ πρὸς κτλ. Quum vero paulo impeditiora viderentur verba οὐ μὴν ἀλλὰ—ποιούμενῳ, ad alteram conjecturam confugi. Ex iis quæ restitui videtur Noster carpere Sophistam de rebus politicis eadem se dicturum esse jactitantem; nequaquam vero stantem promissis. Εἰρωνικῶς addit: ἐν τῇ λέξει ἀχειρίας πάσας τιθεῖς κτλ. Epicurei Rhetoricam politica Arte longe inferiorem existimabant, cf. Dissert. Isagog. p. CIII-CVI; in quo peripateticorum sententiam sequebantur. Apud eos enim id moris fuit, ut, temporis argumentive habita ratione, eosdem quos lacessiverant auxilio vocarent: neque est quod miremur si Philodemus, Aristoteli infensus, suum tamen in usum adhibuerit ejus doctrinam de rebus ad genus deliberativum pertinentibus, Rhet. I, 4; quamvis Stagiritis alibi pronuntiet Rhetoricam esse tamquam agnatum quiddam Politicæ et Dialecticæ. Cui assentitur Fr. Baco de Verulam., De Dignitate et Augmentis Scientiar. VI, 3. In v. 15-19, verba Οὐ μὴν ἀλλὰ—ἐστὶν dicta videntur in Stoicos. Nisi fallor, ad enodandam difficultatem non parum facit Aristot. Rhet. I, 4: Ὅπερ γὰρ—τοῖς σοφιστικοῖς λόγοις. Cf. Ibid. I, 1: Ὁ γὰρ σοφιστικὸς—κατὰ τὴν δύναμιν. Stoici suam de Rhetorica doctrinam mutuati erant præcipue ab Aristotele; conjiciam inde factum esse ut, Stagiritæ exemplo, dolerent quod Ars oratoria nonnunquam ad sophistarum rationes accederet; adeo ut ea quæ rhetoribus bene succedebant, arbitrantur vituperationi esse Dialecticorum Arti quam definiebant: Ἐπιστήμην ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. Cf. Diog. Laert. VII, 42; Sext. Empir., Adv. Mathem. XI, p. 724; Pyrrhon. Hypotypos. II, p. 88, 123, ed. Fabr.

Τὸ διαλεκτικὸν pro ἡ διαλεκτικῇ occurrit apud Platon. Sophist. Bekk., ed. Lond. 1829, t. IV, p. 440: Ἀλλὰ μὴν τό γε διαλεκτικὸν οὐκ ἄλλω δώσεις, ὥς ἐγῶμαι, πλὴν τῷ καθαρῶς τε καὶ δικαίως φιλοσοφοῦντι.

V. 23-26. Τεχνίτας—ἀσχοῦσι... Vulnera lacunasque, ut

potui, attingi. In Ms. atque in margine exhibentur elementa: **ΤΑΘΑΩC**. Syllabam **ΤΑΘ** habui pro **TAC** (sæpe enim confunduntur **Θ** et **C**), accusativique desinentiam esse ostendebant syllabæ **ΤΕΧΝΕΙ**, quæ occurrerunt in v. 23: scripsi **ΤΕΧΝΕΙΤΑC** = τεχνίτας. Neque audacior profecto videbor mutando **ΑΩC** in **ΟΛΩC**. Nam, mutatione levi, **ΑΩC** = **ΟΑΩC**, unde facile est elicere **ΟΛΩC**, quum ubique permutentur **A** et **Λ**.

Nullus dubito quin, v. 24, **ΤΑ...ΤΑΙΑ** sit pro **ΤΑ CΧΕΤΑΙΑ**. Haud absimilia suppeditat Plato, in Gorg. Bekk. l. I., t. III, p. 196: *Σχέτλια λέγεις καὶ ὑπερφυῖ, ὃ Σώκρατες*. Vide quos ibi citat Heindorf. In v. 25, πόσοι paucitatem significare arbitrator, sicut apud Cic. Tusc. II, 4: « Quotus enim quisque philosophorum invenitur qui sit ita moratus, ut ratio postulat. » Quod vertit Forcellin. III, p. 663, ed. Patav. 1771: *quanto pochi sono i Filosofi, che, etc.*

COLUMNA XII.

V. 1-3. *Φίλωνα — τῆς σκευοθήκης...* De Philone architecto Plin. H. N. VII, 38: « Laudatus est et Chersiphron Gnosius, æde Ephesiæ Dianæ admirabili fabricata; Philon, armamentario mille navium. » Addam Strabon., IX, p. 272, ed. Casaub. 1587: *Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν ἐτετείχιστο, καὶ συνώκιστο ἡ Μουνουχία παραπλησίως ὥσπερ ἡ τῶν Ῥοδίων πόλις, προσειληφυῖα τῷ περιβόλῳ τὸν Πειραιᾶ, καὶ τοὺς λιμένας πλήρεις νεωρίων, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐπλοθήκη Φίλωνος ἔργον ἄξιόν τε ἦν ναύσταθμον τετρακοσίαις ναυσίν, ὧν οὐκ ἐλάττους ἔστελλον Ἀθηναῖοι*. Etsi nihil compertum habemus de tempore quo Philon floruerit, veri simile est armamentarium illud factum fuisse tempore Lycurgi oratoris. Cf. Orell. Onomastic. Tullian. in voc. Philo; Jul. Sillig., Catalogus Artificum.

Rem ad quam Noster adludit, narrat Cic. De Orat. I, 14: « Neque enim, si Philonem illum architectum, qui Atheniensi-

bus armamentarium fecit, constat perdiserte populo rationem operis sui reddidisse, existimandum est, architecti potius artificio disertum quam oratoris fuisse. » Pressius Valer. Max. VIII, 12 : « Gloriantur Athenæ armamentario suo, nec sine causa; est enim illud opus et impensa et elegantia visendum. Cujus architectum Philonem ita facunde rationem institutionis suæ in theatro reddidisse constat, ut disertissimus populus non minorem laudem eloquentiæ ejus quam arti tribueret. » Athenis a Sylla captis, armamentarium illud flammis consumptum est; Plutarch., in Sylla, XIV. Cf. Dissert. Isagog. p. XXVIII, not. 89.

V. 3. Οὗτος αὐτός... Hæc sæpe junguntur, sed eundem ordinem non semper servant. Sopat. Quæstion. Divis. Rh. gr. Walz. t. VIII, p. 278 : Τοιγαροῦν καὶ οὗτος αὐτὸς ληφθεὶς καὶ μέλλων κολάζεσθαι, οὐκ οἶδα πῶς ἀπάτη καὶ ψευδολογία διέφυγεν. Syrian. Schol. in Hermog. De Statibus, l. 1., t. IV, p. 41 : Τοσούτων οὖν καὶ τοιούτων τέχνην ῥητορικὴν βεβαιούντων, αὐτὸς οὗτος δὲ προειρημένους σοφιστὰς ἀλόγῳ τριβῇ ταύτην κατορθοῦν διετίνετο. Cf. Platon. Protagor. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 280; 324.

V. 6-7. Ἰσχυροποιήσαντες... In Ms. : **ΙCΧ7ΡΟΠΟ..... NTEC**. Suadebat sensus ut lacunam explerem per ἰσχυροποιήσαντες. Cf. Syrian. Quæstion. Divis. l. l. p. 7 : Ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις σκοπὸν ἔχει τὰ μὴ προσόντα τῷ κεφαλαίῳ ἀεὶ ἰσχυροποιεῖν. Ibid., p. 10 : Ταῦτα δὲ πάντα ποιήσεις ἰσχυροποιῶν τοὺς μάρτυρας, τὰ δὲ εἰκότα διαβάλλων.

V. 7-8. Ἐν σπουδῇ — ἐνεβίωσαν... Hand absimili modo ἐμβιοῦν cum τέχνη jungit Themist. Orat. XXX, p. 351, quem citat H. Stephan. Thes. ed. Didot, t. III, p. 813 : Οὐδὲν ἀνθρώποις οὕτω ἀλυσιτελέες ἐστὶν ὥς γηπονίας τε ἐπιμεληθῆναι καὶ ἐμβιῶναι τῇ τέχνῃ.

V. 13-14. Ἦν τῶν ἡμετέρων... In Ms. : **TOMEPΩN**, pro quo posui τῶν ἡμετέρων, ut sibi constet sententia. Ἡ τοσαύτη ἔξις ironice dictum fuisse videtur. Quod enim tanti faciebant sophistæ, id a philosophis totum abjudicari, utpote dignitate sua alienum, Noster gloriatur.

V. 14. Ἐν ταῖς τέχναις... In Ms. : **ENT...TEXNH C**,

ubi præpositio ἐν non sinit dubitare quin Τ ... sit pro ταῖς. Hoc [me impulit, ut ΤΕΧΝΗC mutarem in τέχναις, quum HC et AIC sæpissime confundantur; pauca exempla citare satis sit: Cl. Boissonad., not. in Euripid., t. I, p. 309: ἐπ' ἀκτῆς et ἐπ' ἀκταῖς; idem, t. II, p. 332: πολίταις et πολίτης; Cl. Hase, in Lyd. De Ostent., 100, A: πάσης et πάσαις, etc.

V. 15-16. Πλείστον — ἡξίωσαν... Hæc restitui fretus Dionys. Halic., in Thucyd. III: Οὐδ' ἄλλο τι τοιοῦτον ἔργον οὐδὲν, ἐν ᾧ τὰ μὲν κατορθώματα καὶ τὰς ἀρετὰς οὐδενὸς ἡξίωκα λόγου. In Philodemo, ante τῆς inserui τὰ, ut verba τὰ τῆς ὑποκρίσεως idem significant atque τὴν ὑπόκρισιν. Hoc mihi suasit ταῦτα, v. 16-17.

COLUMNA XIII.

V. 1-2. Τάττειν... Pro ΤΑΓΚΕΙΝ quod Ms. exhibet, posui τάττειν—*præscribere*, suadente Aristot. Rhet. III, 14: Διὸ γελοῖον ἐν ἀρχῇ τάττειν, ὅτε μάλιστα πάντες προσέχοντες ἀκροῶνται. Hunc carpere Noster videtur, quia in Rhetorica Actionem locum habere docet, ibid. III, 1.

V. 3-7. Μαθεῖν—τινές... Tot mendis scatent hæc omnia, in primis v. 5-6, ΚΑΙ ΔΗCΑΡΗΜΕΝ 7 ΑΛΛΟ. ΗCΗ... ΔΝΑΙΤΩCΚΩCΕΤ.....ΕΛ, ut fortasse fuissent in medio relinquenda. V. 5, scripsi ὑποκριτικῆς, ex Aristot. Rhet. III, 1; Poetic. XIX. Addam Hermog. Rhetor. Prolegom., Rh. gr. Walz. t. IV, p. 7: Αἱ δὲ τῶν τεχνῶν μᾶλλον λόγῳ χέρηνται, ἥττον δὲ πράξει, ὡς ἐπὶ τῆς ὑποκριτικῆς.

V. 7-12. Καὶ τρίτον—τῇ ῥητορικῇ... Innuit Philodemus Aristotelem, vel Theophrastum qui de Actione scripserat, Diog. Laert., VII, 50; Cic. De Orat. III, 59. Cujus liber quum interierit, lætandum est quod quædam vestigia servantur in Anonym. Rhetor. Prolegom. l. l. t. VI, p. 35-36:

Πλὴν καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος ὁμοίως φησὶν εἶναι μέγιστον ῥητορικῇ πρὸς τὸ πείσαι τὴν ὑπόκρισιν, εἰς τὰς ἀρχὰς ἀναφέρων καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τὴν κατανόησιν τούτων, ὡς καὶ τῇ ὀλῃ ἐπιστήμῃ σύμφωνον εἶναι τὴν κίνησιν τοῦ σώματος καὶ τὸν τόνον τῆς ψυχῆς.

In Ms. crebras lacunas habent v. 7, 8, 9: quas explere adniti mihi Aristoteles

Ut regerem gressus, pro duce, fila dedit.

Nam Philodemi verba, v. 7: **KATPITOIEN...PI.....H..** firmat Stagiritis, Rhet. III, 1: Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐξητήθη, κατὰ φύσιν, ὅπερ πέφυκε πρῶτον, αὐτὰ τὰ πράγματα, ἐκ τίνων ἔχει τὸ πιθανόν. Δεύτερον δὲ, τὸ ταῦτα τῇ λέξει διαθέσθαι. Τρίτον δὲ τούτων, ὃ δύναμιν μὲν ἔχει μεγίστην, οὕτω δ' ἐπιχειρεῖται τὰ περὶ τὴν ὑπόκρισιν. Quæ, v. 9-10, exhibentur misere lacerata **KAINHΔ.... CMENKAICHNEN... OAWΔIA-KΛ.....ΔΙΑ**, restitui, eodem adjuvante, l. l.: Καὶ γὰρ εἰς τὴν τραγικὴν καὶ ῥαψωδίαν ὅψε παρῆλθεν ὑπεκρίνοντο γὰρ αὐτοὶ τραγωδίας οἱ ποιητὰι τὸ πρῶτον.

V. 12-14. Μαχαρίζομεν — τῆς συνέσεως... Similia Noster, habet, De Music. col. IX, v. 35: Καὶ τεχνικωτέρους γε ποιεῖν τὸ μέλος ἐνόμισεν ἢ μακάριος ἦν τῆς συνέσεως. Horat. Sat. IX, lib. I, v. 11-12:

O te, Bolane, cerebri

Felicem! aiebam tacitus.

V. 19-24. Ἐν τοῖς ἡμετέροις — κοινῆς ὑποκρίσεως... Hunc locum ita restituendum esse indicabant elementa quæ supersunt: **ΕΝΤΟΙΧΜΕΤΕΡ. . ΙCΔΕΟΖCAN.** Inde enim facile elicias: ἐν τοῖς ἡμετέροις δὲ (vel γε) οὕσαν. Quid autem hæc significant conjicere in promptu non est. Noster, De Music. col. XXIII, v. 1-2 (cf. Annotat. ibid. p. 100), docet conjunctionem quamdam esse inter Musicam et Histrionicam; quod in causa fuisse videtur cur Philodemus dixerit Actionem locum suum obtinere in disciplinis quibus curam ipse impendit. Præterea, in hac nostri libri columna, v. 22-24, addit: *rhetores sibi arrogare Actionem, quæ communis est. Actionem autem communem dicit, ut quæ cum*

cæteris artibus conjungatur. In quo consentit cum Aristotele docente poematis scenicisque ludis Actione opus esse, Rhet. III, 1 : Δῆλον οὖν ὅτι καὶ περὶ τὴν ῥητορικὴν ἐστὶ τὸ τοιοῦτον (h. e. ἡ ὑπόκρισις), ὥσπερ καὶ περὶ τὴν ποιητικὴν. Cf. Ibid. XII. Subjiciam Anonym. Rhetoric. Prolegom. : Ἡ δὲ ὑπόκρισις ἐστίν, ἵνα καὶ τῷ σχήματι, καὶ τῷ βλέμματι, καὶ τῇ φωνῇ ὡς ἂν τραγῶδός ἄριστος καλῶς τοῖς λεγομένοις συσχηματίζεται. Rh. gr. Walz. t. VI, p. 35.

In Grammatica quoque locum habere Actionem tradit Aristot. Poetic. XIX, XX: Cf. Cl. Seguiet. in libro inscripto : La philosophie du langage, exposée d'après Aristote, Paris 1838, in-8°, p. 84-99.

COLUMNA XIV.

V. 4-9. Ἰδόντες — ἀντιποιῶνται... Ea quæ propono conferens attente cum elementis quæ, sive occurrunt in columna, sive in margine disperguntur, non improbabilem habendam esse conjecturam meam satis confido. Quæ sophistis Noster vitio vertit, illa prorsus abhorrent ab Actione exordio accommodata. Qualis esse debeat in hac parte orationis docet Longin. Fragment. VIII : Καθισταμένῳ δὲ τὰς ἀρχὰς πρῶτον τὸ φθέγμα ποιητέον καὶ ἐπεικὲς, ἐπὶ τὸν ὄχλον δὲ πῶς καὶ δεκτικόν, καὶ τοιοῦτον οἷον παρακαλοῦντος καὶ ἐν χρεῖᾳ καθεστηκότος, καὶ εὐλαβείας ἢ αἰδοῦς μετέχοντος. Quæ Cl. Seguiet. hunc in modum refingit, l. 1, p. 59 : Καθισταμένῳ δὲ κατ' ἀρχὰς πρῶτον τὸ φθέγμα ποιητέον, καὶ ἐπεικὲς, ἐπὶ τὸν ὄχλον δ' ὁμῶς καταδεκτικόν, καὶ τοιοῦτον οἷον παρακαλοῦντος, καὶ ἐν χρεῖᾳ καθεστηκότος, καὶ εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς μετέχοντος. Equidem malim καταδεκτικόν pro καὶ δεκτικόν, sæpissime enim καὶ et κατὰ permutantur, cf. Dorvill. in Chariton., p. 641. Vulgarem tamen lectionem cod. Par. optimæ notæ, n. 1741, confirmatam, retinendam esse censui. Quod ad νοήματα ῥέοντα adtinet, similia suppeditat Dionys. Halic. De admiranda vi dicendi in Dem. XVIII : Ὑπτία γάρ ἐστι καὶ ἐπαγωγικὴ καὶ περιβρέουσα τοῖς νοήμασιν κτλ.

V. 10-13. Μαχρὰν — βελτίω... Hæc ita exhibentur in Ms. :

MAXPM N ....TINΩT.... C N7 ..... ΠIN
 Δ7NAM N (littera N in margine apponitur) ΕΓΕ
 TICKNTH CΦ...ΛΟC (in margine inscribun-
 tur litteræ OC)ΦΙΑCΒΕΛΤΕΙΩ (sic, pro βαλτιω.)

V. 13-23. Καὶ κατὰ τοῦτο — παρέδωσαν. . . In hoc restituendo loco multum temporis consumsi, propter difficultatem eliciendi inde sensum non omnino improbabilem. Ms. hiat vasta lacuna, quæ tamen expleri potest per litteras in margine diffusas. Locum transcribo, litteras in margine sinistrorsum appositae rectis uncis includens; curvis autem eas quæ dextrorsum inscribuntur: ΚΑΙΚΑΞ ΟΥΤΕΜΦΑΝΙΖΗΤΟ

[ΙΟ]ΤΟΙCΙΔΙΟΝ (ΞΟΧ) ΤΕ [ΔΕΝ]ΥΡΟΚ
 (ΡCINECΘΑΙ)ΤΞΟΙΕΙΝ [ΡΟΝ] ΑΙΤΟ(ΥCΑΛ
 ΛΟΥC)ΗΤΟΙΚ[ΙΚ]ΤΩ(ΝΦΑC. . . ΜΟΛ)
 ΝΕCΤΙΝΕ (ΔΕΧΟΜΕΗ)ΗΤΗΝΥΡΟΤ
 (ΥΘΕΛΟΝΤΟ).ΑΝΤΙCΤΡΟΦ(ΗΝΚΑΝΕΙΡΟ)
 CΙΝΟΤΙΜΟΝ (ΟΙΤΕΧΝΑCΥ) ΠΕΡΑ. ΤΗΣ
 ΠΑΡΕΔΩ.ΑΝ. A quibus elementis recessi, quam mi-

nime potui. V. 14-15, τοιούτοις interpretor τοῖς τῆς ὑποκρίσεως τὴν δύναμιν συνιῆσι, cf. col. XII, 16-19. Nec est quod miremur sententiam sic in uno verbo contineri, quum id apud Græcos sit usitatissimum. Non absimili modo, haud scio an abruptiora quidem τοιαῦτα et τοιούτους occurrunt apud Aristot. Rhet. III, 12: Ἔστι δὲ λέξις, γραφικὴ μὲν ἢ ἀκριβεστάτη· ἀγωνιστικὴ δὲ, ἢ ὑποκριτικωτάτη. Ταύτης δὲ δύο εἶδη· ἡ μὲν γὰρ, ἡθικὴ· ἡ δὲ, παθητικὴ· διὸ καὶ ὑποκριταὶ τὰ τοιαῦτα τῶν δραμάτων διώκουσι, καὶ οἱ ποιηταὶ τοὺς τοιούτους. Quam ob rem dicit Demetrius, de Elocutione, CXIII: Μένανδρον ὑποκρίνονται, λελυμένον ἐν τοῖς πλείστοις, Φιλήμονα δὲ ἀναγινώσκουσιν. Quod adinet ad ποιεῖν τοὺς ἄλλους, v. 15 et v. 16, ita loquitur Plato, Phædr. Bekk., ed. Lond. 1826, t. I, p. 167: Ἡ τοῦτ' ἐκεῖνό ἐστιν ἡ λόγων τέχνη ἥ Θρασύμαχος τε, καὶ οἱ ἄλλοι χρώμενοι, σοφοὶ μὲν αὐτοὶ λέγειν γεγόνασιν, ἄλλους τε ποιοῦσιν. Cf. ibid., p. 163-164. Idem, in Protagor. idid., p. 347: Ὅς γε οὐ μόνον αὐτὸς οἶει καλὸς καγαθὸς εἶναι, ὥσπερ τινες ἄλλοι αὐτοὶ μὲν ἐπιεικεῖς εἰσιν,

ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν. In Gorgia, l. 1., t. III, p. 159 : Ἐπειδὴ γὰρ αὐτός τε φησὶ βήτωρ εἶναι καὶ ἄλλους ποιεῖν ῥητορικοὺς, εὖ ἔχει τὰ τῆς σῆς τέχνης παρὰ σοῦ πυνθάνεσθαι.

V. 23-24. Σκιομαχῆσουσι. . . Hoc indicabant in Ms. elementa **OIAIOMAXHCOTCI**, ubi, **OIAI**=**CKI**, quum **O** et **C** sæpe, **IA** et **K** nonnunquam permutentur in Hercul. Volum. Retinui σκιομαχῆσουσι, etsi multo usitatius est σκιαμαχῆσουσι. Vide Ast. Lexic. Platon. t. III, p. 253.

COLUMNA XV.

V. 4-5. Θεματικὰς παρατηρήσεις. . . H. e. observationes *primitives*, sive *originales*; quæ fundamentum et origo sunt cæterarum inde derivatarum.

V. 5-8. Ἀπό γε — τὰς διαθέσεις. . . In Ms : .... **Γ Ε ΤΗΣ ΘΗCΕΩC7Γ ...M... ΙΦΟΝ ΟΙΑCΔΕΓΟ ....ΘΛΙ—...CΛCΑΘΕCΕΙ**, quæ elementa fere omnia retinui, nisi, v. 6-7, ubi scripsi ὑπὸ τῶν διασαφούντων, quum . **M. .ΙΦΟΝ** , varie tentata, nullum commodum sensum afferebant. Re iterum atque iterum considerata, διαθέσεις, v. 8, significare arbitror (cf. Annot. in v. 11) *corporis habitus*; ut sensus sit : *ab illis qui explicant qua ratione corporis habitus ordinare orator debeat, ad audientium animos, arbitrio suo, commovendos et regendos*. Quem sensum confirmant ea quæ sequuntur, v. 11-17 : Ἐνθεν γὰρ τοὺς ιδιώτας καὶ τοὺς βαρβάρους, εἰ μὴ καὶ τὰλλα ζῶα, τοῖς πάθεσιν ἀκολούθους τὰς μεταβολὰς ἔχοντας θεωροῦμεν. »

V. 11. Τὸ σχῆμα καὶ τὴν φωνήν. . . Cic., De Invent I, 7 : « Pronuntiatio est, ex rerum et verborum dignitate, *vocis* et *corporis* moderatio. » Quintil. XI, 3 : « Quum sit autem omnis *Actio*, ut dixi, in duas divisa partes, *vocem gestumque*, etc. »; Dionys. Halic., De admiranda vi dicendi in Dem.

LIII : Διττην δὲ τὴν φύσιν αὐτῆς (subintell. ὑποκρίσεως) οὖσαν ὁρῶν, περὶ ἄμφω τὰ μέρη σφόδρα ἐσπούδασε. Καὶ γὰρ τὰ πάθη τὰ τῆς φωνῆς καὶ τὰ σχήματα τοῦ σώματος. . . . . οὐ μικρῇ πόνῳ κατειργάσατο. Longin. Fragment VIII : Ὑπόκρισις ἐστὶ μίμησις τῶν κατ' ἀλήθειαν ἐκάστῳ παρισταμένων ἡθῶν καὶ παθῶν καὶ διαθέσεων σώματός τε καὶ τόνου φωνῆς προσφόρου τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν. Eustath. in Homer. Odys. IV, p. 1496 : Ἔστι κατὰ τοὺς παλαιοὺς ὑπόκρισις, διάθεσις φωνῆς καὶ σχήματος, πιθανή, πρέπουσα τῷ ὑποκειμένῳ προσώπῳ ἢ πράγματι. Cf. Cic., De orat. III. 57 sqq.

V. 13-14. Τοὺς ἰδιώτας καὶ τοὺς βαρβάρους. . . Cic. l. I., 59 : « In iis omnibus quæ sunt Actionis, inest quædam vis a natura data : quare etiam hac *imperiti*, hac *vulgus*, hac denique *barbari* maxime commoventur. »

V. 21-22. Εὐμέλεια φωνῆς καὶ τόνου . . . Aristot. Rhet. III, 1 : Ἔστι δὲ αὕτη μὲν ἐν φωνῇ, πῶς αὐτῇ δεῖ χρῆσθαι πρὸς ἕκαστον πάθος· οἷον, πότε μεγάλη, καὶ πότε μικρᾶ, καὶ πότε μέση· καὶ πῶς τοῖς τόνοις· οἷον, ὀξεῖα, καὶ βαρεῖα, καὶ μέση· καὶ ῥυθμοῖ, τίσι πρὸς ἕκαστα· τρία γὰρ ἐστὶ περὶ ὧν σκοποῦσι. Ταῦτα δ' ἐστὶ, μέγεθος, ἁρμονία, ῥυθμός. Cf. Gerard. Joan. Voss. l. I. 2, 3.

V. 22-23. Πνεῦμα. . . Ernesti., Lexic. Technol. gr. Rh., p. 273 : « Denique πνεῦμα dicitur, quæ Latini *latera* appellant, inque robusta voce inest. »

V. 23. Καὶ προσώπου. . . Cic., l. I., 59 : « In ore sunt omnia : in eo autem ipso dominatus est omnis oculorum. . . . Animi est enim omnis Actio, et imago animi vultus est, indices oculi. Nam hæc est una pars corporis, quæ, quot animi motus sunt, tot significationes et commutationes possit efficere. » Quintil. XI, 3 : « Dominatur autem maxime vultus : hoc supplices, hoc minaces, hoc blandi, hoc tristes, hoc hilares, hoc erecti, hoc summissi sumus ; hoc pendent homines, hunc intuentur, hunc spectant, etiam antequam dicimus ; hoc quosdam amamus, hoc odimus ; hoc plurima intelligimus, hic est sæpe pro omnibus verbis. » Cf. Gerard. Joan. Voss., l. I., Cap. XI, 3.

V. 23-24. Καὶ χειρῶν. . . Quintil. l. I. : « Manus vero, sine quibus trunca esset Actio ac debilis, vix dici potest quot motus habeant, quum pæne ipsam verborum copiam perse-

quantur: nam cæteræ partes loquentem adjuvant, hæ, prope est ut dicam, ipsæ loquuntur. His poscimus, pollicemur, vocamus, dimittimus, minamur, supplicamus, abominamur, timemus; gaudium, tristitiam, dubitationem, confessionem, pœnitentiam, modum, copiam, numerum, tempus ostendimus.* Cassiodorus, Epist. Lib. IV, Epist. LI, de pantomimorum arte verba faciens: «Loquacissimæ manus, linguosi digiti, silentium clamosum, expositio tacita, quam musa Polymnia reperisse narratur, ostendeus homines posse, et sine oris affatu, suum velle declarare.» Cf. Chrysippi fragment. Dissert. Isagog., p. LIX; Gerard. Joann. Voss. l. l. Cap. XI, 4. Apud Hortensium motus manuum plus artis habuisse quam erat Oratori satis tradit Aul. Gell., I, 5: «Hortensius omnibus ferme oratoribus ætatis suæ, nisi M. Tullio, clarior, quod multa munditia et circumspæcte compositeque indutus et amictus esset, manusque ejus inter agendum forent argutæ admodum et gestuosæ, maledictis compellationibusque probrosis jactatus est.»

COLUMNA XVI.

V. 1-3. Διὸ καὶ — ἀποστῆναι... Idem tradit Dionys. Halic. in Isocr. I: Σπουδὴν μὲν ἐποιεῖτο πράττειν τε καὶ λέγειν τὰ πολιτικά· ὥς δὲ ἡ φύσις ἡναντιοῦτο, τὰ πρῶτα καὶ κυριώτατα τοῦ ῥήτορος ἀφελομένη, τόλμαν τε καὶ φωνῆς μέγεθος, ὧν χωρὶς οὐχ οἶόν τε ἦν ἐν ὄχλῳ λέγειν, ταύτης μὲν ἀπέστη τῆς προαιρέσεως. Cod. Par., n° 1742 habet κυριώτερα pro κυριώτατα, quæ confusio solemnitas est apud librarios.

V. 3-6. Δημοσθένης — ἐν τῇ ῥητορικῇ... Cf. Cic., De Orat. III, 56; Quintil., XI, 3; Valer. Max. VIII, 10; Photium, Bibl. CCLXV. Addam Longin. Fragment. VIII: Διόπερ εἰκότως ὁ Δημοσθένης αὐτὴν ἐντιμον ἦγε, καὶ πολλὰ κατὰ τῆς δυνάμεως ταύτης εἴρηκεν ἐγκώμια, τρις μὲν περὶ αὐτῆς ἐρωτηθεὶς, τριπλᾶ δὲ αὐτὸς δοὺς τὰ νικητήρια, καὶ ποιήσας πρώτην τε καὶ δευτέραν καὶ τρίτην. S. Augustin. Epist. I.VI, ad Dioscor.:

« Rhetor nobilissimus quum interrogatus esset quid ei primum videretur in eloquentiæ præceptis observari oportere, *Pronunciationem* dicitur respondisse : quum quæreretur quid secundum, eandem *Pronunciationem* dixisse. »

V. 7-8. Κάλλιπος — ἔφησαν... Hæc sunt in Ms. adeo incerta et corrupta, ut vix quidquam divinare ausim. Quisnam enim ille Κάλλιπος Ἰσοκράτους (subintell. μαθητής)? Callippus non commemoratur inter discipulos Isocratis apud Coray., Isocr. prolegom., t. I, p. 60-61; sed, quum centum discipulos, vel plures etiam Isocrates habuerit (Photius, Bibl. CCLX), neque eorum omnium nota sint nomina, nihil ob stare videtur quo minus inter hos annumeretur Callippus. Haud scio an satius esset legere : Κάλλιπός τε καὶ Ἰσοκράτους (subintell. μαθητής) Ναυκράτης vel Ναυσικράτης, cujus magister Isocrates fuit, Cic., De Orat. II, 23; III, 44; Orat. LI. Ruhnck. Hist. crit. Orat. gr., p. XCIII; Coray., l. l. Pro **ΤΩΦΗCΩ** quod Ms. præbet, posui ἔφησαν, ut sibi constet sententia.

V. 9. Λύκων... Nullus Lycon occurrit ad quem hæc referri possint, inter eos quorum meminit Diog. Laert. V, § 65-69. Libenter scripserim Γλαύκων, qui de Actione præcepta dedit, Aristot. Rhet. III, 1 : Δῆλον οὖν ὅτι καὶ περὶ τὴν ῥητορικὴν ἐστὶ τὸ τοιοῦτον (h. e. ἡ ὑπόκρισις), ὥσπερ καὶ περὶ τὴν ποιητικὴν ὅπερ ἕτεροὶ τινες ἐπραγματεύθησαν, καὶ Γλαύκων δὲ Τήϊος.

V. 23-24. Αἰσχίνης—πικράν... Cum Æschinis verbis ad quæ Noster adludit, cf. Dionys. Halic., De admiranda vi dicendi in Dem. LV : Ἄ δέ γε Αἰσχίνης περὶ αὐτοῦ γράφει συκοφαντῶν, ὥσπερ ἔφην, τότε μὲν ὡς πικροῖς καὶ περιέργοις ὀνόμασι χρωμένου, τότε δ' ὡς ἀηδέσι καὶ φορτικοῖς, βᾶδις ἔχει τὰς ἀπολογίας. His fretus locum valde perturbatum restitui.

V. 24. Παρὰ δὲ Δημητρίῳ... Confirmant hæc Demetrium Phalereum de Demosthene scripsisse, id quod docet Dionys. Halic. l. l., LIII : Καὶ γὰρ τὰ πάθη τὰ τῆς φωνῆς καὶ τὰ σχήματα τοῦ σώματος, οἷς κράτιστα ἔξιν ἐμελλεν, οὐ μικρῷ πόνῳ κατειργάσατο καὶ τοὶ φύσει πρὸς ταῦτα οὐ πάνυ εὐτυχεῖ χρησάμενος, ὡς

Δημήτριος δὲ Φαληρεὺς φησι, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οἱ τὸν βίον αὐτοῦ συγγράψαντες. »

COLUMNA XVII.

V. 1. Περιττόν... In Ms., post hanc vocem occurrit littera **O** prorsus inutilis : quum e sequenti οὐχ orta videretur, eam suppressi.

V. 5. Ὑποκρίνοντα... Hæc ita Ms. exhibet : **ΑΠΟΚΔΕΙ... ΤΑ**, sed in margine adscribitur syllaba **NON**, unde facile fuit elicere **ΑΠΟΚΡΕΙΝΟΝΤΑ**. Scripsi ὑποκρίνοντα, quod sensus reposcebat : sæpissime confunduntur ἀπό et ὑπό. Cf. Walz. Epimetr. De permutatione præpositionum.

V. 5-8. Οἱ δ' οὖν — ὑποκακρίσθαι... Antiquis scriptoribus de Actione loquentibus arridebant imagines e pictura petitæ. Quintil. XI, 3 : « Nec mirum, si ista, quæ tamen in aliquo posita sunt motu, tantum in animis valent; quum pictura, tacens opus et habitus semper ejusdem, sic in intimos penetret affectus, ut ipsam vim dicendi nonnunquam superare videatur. »

V. 12. Περὶ τῶν... Subintell. περιόδων.

V. 13. Ἰερώνυμος... De quo vide Dissert. Isagog. p. LV-LVI. Cic. Orat. LVI : « Elegit ex multis Isocratis libris triginta fortasse versus Hieronymus, peripateticus in primis nobilis, plerosque senarios, sed etiam anapæsta; quo quid potest esse turpius? Etsi in eligendo fecit malitiose : prima enim syllaba dempta in primo verbo sententiæ, postremum ad verbum primam rursus syllabam adjunxit insequentis..... Sed tamen hic corrector, in eo ipso loco, quo reprehendit (ut a me animadversum est studiose inquirente in eum) emittit imprudens ipse senarium. » Dionys. Halic., qui Nostrum ne nominatum quidem compilat, eadem tradit, in Isocr. XIII : Ἰερώνυμος δὲ δὲ φιλόσοφος φησιν ἀναγνῶναι μὲν ἂν τινα δυνηθῆναι τοὺς λόγους αὐτοῦ καλῶς, κτλ.

V. 18-19. Ἐπαίροντα... Dionys. Halic. l. 1. : ἐπάραντα.

V. 22-25. Τὸ γὰρ μέγιστον—τῶν ὅχλων... In Ms.: **ΓΑ-
ΡΕΙΘΑΙΤΩΝΟΧΛΩΝ**. Hæc restitui atque verti, ad-
juvante Dionys. Halic. l. 1. : Τὸ γὰρ μέγιστον καὶ κινητικώτατον
τῶν ὅχλων, παραιτεῖσθαι, τὸ παθητικὸν καὶ ἐμψυχον.

COLUMNA XVIII.

V. 1-2. Καὶ οἶον ἐν—πεποιημένην... Hæc firmat Dionys. Halic.
De admiranda vi dicendi in Dem. XX: Ταῦτ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως
τελευτῆς κύκλῳ· καὶ τροπαὶ δὲ καὶ μεταβολαί, καὶ ποικιλίαι σχη-
μάτων, ἃ πέφυκε λύειν τὸν τῆς διανοίας σκοπὸν, οὐδαμοῦ. Idem,
ibid. XVIII: Ἀτολμός ἐστι (subintell. Ἰσοκράτης) περὶ τὰς τρο-
πικὰς κατασκευὰς καὶ ψοδοδεῖς, καὶ οὐκ εἰσφέρεται τόνους κραταιούς.
Eadem significat τόνος apud Longin. De Sublim. IX: Οὐ γὰρ ἐτι
τοῖς Ἰλιακοῖς ἐκείνοις ποιήμασιν ἴσον ἐνταῦθα σώζει τὸν τόνον κτλ.
Cf. XXXIV. Quam vocem definit Gregor. Corinth. Schol.
in Hermog. De Method.: Τόνος μὲν οὖν ἐστι τόπος ἀμέλειστος
φωνῆς· ἀμέλειστος δὲ εἴρηται, διότι κενός ἐστι μέλους τινός, ὥσπερ
τόπος κενὸς σώματος, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ διαφόρων σωμάτων ἐστὶ
δεκτικός. Rh. gr. Walz. t. VII, p. 1127-1128. Hæc verba re-
citavi, ut notetur ἀμέλειστος, quod deest in Lexicis.

V. 2-7. Τὸ δὲ κεκραμένον—ἀποβεβληθέναι... Dionys. Halic. in
Isocr. XIII: Τὸ δὲ κεκραμένον καὶ παντοδαπὸν ἐπιτάσσει τε καὶ ἀνέσει,
καὶ τὸ ταῖς παθητικαῖς ὑποθέσει διειλημμένον ὑπερβεβληθέναι. In
Ms.: **7ΠΕΡΟΣ.ΕCΙΝ ΑΓΟ.ΕΒΛΗΚΕΙΜ**. Pro
ὑποθέσει, in Dionysio ὑπενθέσειν Wolfius proponit, vertit-
que: *interponendis acrioribus affectibus*. Nullus dubito, quin
apud Dionysium, ut in Nostro legendum sit: ἀποθέσει,
namque Ἀπόθεσις apud rhetores dicitur in pronuntiatione,
quum vox quæ ἄρσει sublata fuerat, θέσει deponitur in fine
membri; cf. H. Stephan. Thes. ling. græc. t. III, p. 1487,
ed. ann. 1572. Demetrius, De Elocutione, XIX: Ἐδραία γάρ
τινι καὶ ἀσφαλεῖ καταλήξει ἔοικεν αὐτῆς ἡ ἀπόθεσις. Nec mirum
ὑποθέσει in locum ἀποθέσει irrepsisse, quum sæpissime

ἀπό et ἐπό confundantur; cf. Walz. l. l. Ἀπόθεσις deest in Ernesti. Lexic. Technol. gr. Rh. Idem, p. 128, definit ἐπίτασιν, *intentionem oratoriam*, quæ fit affectuum usu, et cuiusdam vigoris et spiritus; cui contraria est ἀνεσις, remissio affectus et impetus. Cf. Dionys. Halic., De admiranda vi dicendi in Dem. XLVI: Ἐκαστον αἰεὶ σχηματίζων τὸν λόγον, ἀνέσει τε καὶ ἐπιτάσει ταμεινόμενος τῶν ἁρμονιῶν ἑκατέραν, τοὺς καλοὺς ἐκείνους λόγους ἀνέπλασεν. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I: Πολλοὺς γὰρ ἰσχυροὺς εὐρήσασθαι ἐπίτασιν δεχομένους καὶ ἀνεσιν. Rh. gr. Walz., t. VI, p. 72.

V. 7-9. Τῇ δὲ—δουλεύειν... Dionys. Halic. l. l.: Δουλεύειν γὰρ αὐτὸν τῇ λειότητι διὰ παντός.

V. 9-14. Τοιγαροῦν—λέγοντα... Eadem, mutatis paululum verbis, exprimit Dionys. Halic., in Isocr. XIII: Καθόλου δέ φησιν αὐτὸν εἰς ἀναγνώστου παιδὸς φωνὴν καταδύντα, μήτε τόνον, μήτε πάθος, μήτε ὑπόκρισιν δύνασθαι φέρειν. Pueri imaginem Dionys. a Nostro mutuatur, v. 23-27: Τὸν λόγον ὅμοιον γοῦν εἶναι τῷ δασύ καὶ μέγα περιθεμένῳ πρόσωπον παιδί, οὗ φωνὴν ἀφιέντι. Exhibet Ms. v. 12-13: ΠΕΡΙΕΑ. IC, vocem adulteratam pro ΠΕΡΙΚΕΤΑΙC. Hæc quum parum ad rem faceret, cogitabam de παρασκευαῖς, sæpe enim confunduntur περί et παρά, cf. Walz, l. l. Malui tamen κατασκευαῖς. Non minus frequenter permutantur κατὰ et παρά, præterquam quod magis congruit κατασκευή cum sententia: est enim artificiosa orationis conformatio, Ernesti., l. l., p. 174. Pro ΚΑΠΙ. ΕΙΛΟΖCAN posui: καθειλοῦσαν. Quod ad λέγοντα adinet, accipi posse arbitror de illo qui in concionibus habebat orationes quas Isocrates composuerat, Cic. Brut., XII: « Similiter Isocratem primo artem dicendi esse negavisse, *scribere autem aliis solitum orationes* quibus in iudiciis uterentur; sed, quum ex eo... sæpe ipse in iudicium vocaretur, *orationes aliis destitisse scribere*, totumque se ad artes componendas transtulisse. » Philodemi verbis lucem ad-movet Dionys. Halic. Quæ enim Noster tradit, v. 9-12: Τοιγαροῦν αὐτὴν ἀνάγνωστον μὲν εἶναι τῆς φωνῆς ὑφειμένης, ἐπαρθείσης δὲ μὴ ἅπαν, eadem sic exprimit Dionys. l. l.: Καθόλου δέ φησιν αὐτὸν εἰς ἀναγνώστου παιδὸς φωνὴν καταδύντα. Quod apud No-

strum ταῖς κατασκευαῖς significari censeo, id pluribus verbis Dionys. Halic. aperit: Ὁ τε τῶν περιόδων ρυθμός, ἐκ παντὸς διώκων τὸ γλαφυρὸν, καὶ τῶν σχημάτων τὸ μειρακιῶδες περὶ τὰς ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις καὶ παρομοιώσεις κατατρίβόμενον.

V. 15-20. Καὶ σχεδὸν—κατακεχύσθαι... Salebris vere plenus locus: ut expeditum me ex impedito facerem, verborum ordinem leviter mutavi. Pro **ΕΝΑΝΓ'ΑΝΤΗ**, quod exhibet Ms., posui ἐναντίον πάντη, κτλ. Haud scio an Philodemus obiter innuerit res politicas de quibus Isocrates disseruit, etsi nullam habuit in concionibus orationem. Causam tradit Dionys. Halic. in Isocr. I: Σπουδὴν μὲν ἐποιεῖτο πράττειν τε καὶ λέγειν τὰ πολιτικά· ὡς δὲ ἡ φύσις ἡναντιοῦτο, τὰ πρῶτα καὶ κυριώτατα τοῦ ῥήτορος ἀφελομένη τολμᾶν τε καὶ φωνῆς μέγεθος, ὧν χωρὶς οὐχ οἷόν τε ἦν ἐν ὄχλῳ λέγειν, ταύτης μὲν ἀπέστη τῆς προαιρέσεως· ἐπιθυμῶν δὲ δόξης... ἐπὶ τὸ γράφειν δὲ διανοηθεῖν, κατέφυγεν· οὐ περὶ μικρῶν τὴν προαίρεσιν ποιούμενος, οὐδὲ περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων, οὐδὲ ὑπὲρ ὧν ἄλλοι τινὲς τῶν τότε σοφιστῶν· περὶ δὲ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ βασιλικῶν πραγμάτων, ἐξ ὧν ὑπελάμβανε τὰς τε πόλεις ἀμεινον οἰκῆσθαι κτλ. Quamobrem, Dionysius eos qui rationem gerendae reipublicae complecti animo volunt hortatur, ut Isocratis orationes nocturna diurnaue manu versent, ibid. IV: Καὶ ἔγωγέ φημι χρῆναι τοὺς μέλλοντας οὐχὶ μέρος τι τῆς πολιτικῆς δυνάμεως, ἀλλ' ὅλην αὐτὴν κτήσασθαι, τοῦτον ἔχειν τὸν ῥήτορα διὰ χειρός.

V. 26-27. Ἀφιέντι... In Ms.: **ΑΦΙΕΛ. . . . Ι. . . ΤΟ.** Hanc lacunam, postulante sensu, sic explevi: ἀφιέντι· φησὶ καὶ τοῦτο κτλ.

COLUMNÁ XIX.

V. 1. Συμβουλευόντα... Videlicet 1° In Panegyrico. Dionys. Halic. in Isocr. l. I., V: Τίς γὰρ οὐκ ἂν γένοιτο φιλόπολις τε καὶ φιλόδημος; *H τίς οὐκ ἂν ἐπιτηδεύσειε τὴν πολιτικὴν καλοκαγαθίαν, ἀναγνούς αὐτοῦ τὸν πανηγυρικόν; ἐν ᾧ διεξιὼν τὰς τῶν ἀρχαίων ἀρετὰς, φησὶν ὡς οἱ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθερώσαντες ἀπὸ τῶν βαρβάρων, οὐ τὰ πολέμια δεινοὶ μόνον ἦσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἥθη γενναῖοι, καὶ φιλότιμοι καὶ σώφρονες. 2° In oratione sociali, sive de Pace. Idem, l. I., VII: Τίς δὲ ἂν μᾶλλον ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐσέβειαν προτρέψαιτο, καθ' ἑκαστόν τε ἄνδρα ἰδίᾳ καὶ κοινῇ τὰς πόλεις διας, τοῦ περὶ τῆς εἰρήνης λόγου; *Εν γὰρ δὴ τούτῳ πείθει τοὺς Ἀθηναίους, τῶν μὲν ἀλλοτρίων μὴ ἐπιθυμεῖν, ἐπὶ δὲ τοῖς παρῶσι στέργειν. 3° In Areopagitico. Idem, l. I., VIII: Τίς δὲ τὸν Ἀρεοπαγίτικὸν ἀναγνούς λόγον, οὐκ ἂν γένοιτο κοσμιώτερος; ἢ τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ῥήτορος, δὲ ἐτόλμησε διαλεχθῆναι περὶ πολιτείας Ἀθηναίους, ἀξίων μεταθέσθαι μὲν τὴν τότε καθεστῶσαν δημοκρατίαν, ὡς μεγάλα βλάπτουσαν τὴν πόλιν, ὑπὲρ ἧς τῶν δημαγωγῶν οὐθεὶς ἐπεχειρεῖ λέγειν; κτλ.

V. 2. Πλάσμα... Peculiarem quamdam dicendi formam πλάσμα h. l. significat, tamquam apud Dionys. Halic., De admiranda vi dicendi in Dem. XXXIV: Ταῦτα δ' ἐστὶν ἃ τοῖς τρισὶ πλάσμασιν ὁμοίως παρέπεται, καὶ ἐπὶ παντὸς λόγου Δημοσθενικοῦ μηνύματα χαρακτηριστικὰ καὶ ἀνυφαίρετα. Quem locum ita refinxi, *Examen critique des écrivains de la Grèce*, t. III, p. 186, cum Capperonnier., e Cod. Par., n°. 1743, pro vulgata lectione: Ταῦτα δ' ἐστὶν ἃ τοῖς τρισὶ πλάσμασιν ἔφην ἰδίᾳ ἀρετὰς συμβεβηκέναι τοῖς Δημοσθενικοῦ, μηνύματα χαρακτηριστικὰ καὶ ἀνυφαίρετα. Longin., De Sublim. XV: Δεινὰ καὶ ἔκφυλοι αἱ παραβάσεις, ἡνίκ' ἂν ᾗ ποιητικὸν τοῦ λόγου καὶ μυθῶδες τὸ πλάσμα. Cf. Ernesti., Lexic. Technol. gr. Rh. p. 268; 344.

V. 4-9. Ἐπαίρειν—λόγους... Dionys. Halic. in Isocr., XIII: Καθόλου δέ φησιν αὐτὸν εἰς ἀναγνώστου παιδὸς φωνὴν καταδύναται, μήτε τόνον, μήτε πάθος, μήτε ὑπόκρισιν δύνασθαι φέρειν.

V. 16-17. Κοιλοφώνως... Cogitabam de χειλοφώνως. Quum vero in Lexicis hæc vox non occurrat, timui ne paulo au-

dacior videretur. Ms. habet **ΚΕΙΛΟΦΩΝΩC** : mutato **Ε** in **Ο**, quæ millies confunduntur, scripsi **κοιλοφώνως**. Sæpe **χειλος** et **κοῖλος** permutari docet H. Stephan. Thes. t. IV, p. 407, ed. 1572 : « Pro **χειλοστομία**, quod in v. l. esse dicitur, quum vox quasi in recessu auditur, scribendum **κοιλοστομία**, de quo supra (h. e. t. III, p. 1045). » Idem, ibid. t. IV, p. 1349 : **Λαρυγγίζειν** significat, teste Harpaerat., τὸ πλατύνειν τὴν φωνὴν καὶ μὴ κατὰ φύσιν φθέγγεσθαι, ἀλλ' ἐτιτηδεύειν περιεργότερον τῷ λάρυγγι χρῆσθαι

V. 21. Ἐφλυαρήθη. . . Haud absimili modo Noster, De Music., col. XXX, v. 6-10 : **Πεφλυάρηται δ' οἷς ποτε εἶρηται καὶ τὰ περὶ τῆς τοῖς μετεώροις ὁμοιότητος**. Cf. Platon. Conviv. Bekk. ed. Lond. 1826, t. V, p. 24 : **Αἰσχύλος δὲ φλυαρεῖ φάσκων Ἀχιλλέα Πατρόκλου ἐρᾶν, δς ἦν καλλίων οὐ μόνον Πατρόκλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡρώων ἀπάντων**. Idem, in Phædon, l. l. p. 175-176 : **Ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπίπλησιν ἡμᾶς πολλῆς**.

V. 26. Τὰ μὲν ἄλλα παρά. . . In Ms.: **ΤΑΩ. . . ΑΛΧΡΑ**, ubi **Ω** pro **Μ** esse certum faciebat col. XXXIV, v. 10; ibi enim patet **ΩΟΝΟΝ** esse pro **ΜΟΝΟΝ**. Elementa quæ sive addidi, sive transcripsi, indicabant spatium superstitesque litteræ. Quod attinet ad **ΧΡΑ=ΓΑΡΑ**, hoc restitui ex iis quæ sequuntur col. XX, v. 1 : Τὰ δὲ καὶ παρ' ἱστορικῶν.

V. 26. Ποιητῶν. . . Haud scio an Philodemus adludat ad ea quæ poetæ dixerunt de heroibus verbis suis accommodantibus motus corporis; quæ pars præcipue valet in Actione. Cf. Gerard. Joann. Voss. Institut. Orat., VI, XI, § 11, 1° de statu et sessione oratoris; 2° de vultu; 3° de gestu cervicis ac membrorum quæ ad corporis truncum pertinent.

COLUMNA XX.

V. 1-3. Ἐξ ὧν — καταλελοίπασιν. . . Hæc admodum incerta verti, quasi dixisset ἐκ τούτων ἃ αὐτοὶ γραπτὰ καταλελοίπασιν.

V. 12. Τὰς ὑποκρίσεις. . . Raro quidem occurrit vox ὑπόκρισις in plurali numero; ea tamen utitur Marcellin. Schol. in Her-
mog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 428 : Ὁμοιοπαθεῖν
δεῖ τοῖς ἀκούουσι καὶ ἡρέμα προβιβάζειν (Ald. προβιάζειν) τό τε
ἑαυτῶν καὶ τὸ τῶν ἀκροατῶν πάθος· ἔστι δὲ τοῦτο ἕαν τοῖς τε σχή-
μασι μετρίοις καὶ ταῖς λέξεσι καὶ ταῖς συνθέσεσιν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς
ὑποκρίσεσιν μετρίαις χρώμεθα.

V. 15. Κατὰ τὴν φιλοσοφίαν... Erunt fortasse nonnulli qui-
bus magis arrideat περὶ τὴν φιλοσοφίαν. Per me nihil obstat :
sæpe confunduntur κατὰ et περὶ.

V. 16-17. Τῶν πρὸς τι. . . Genitivi τῶν cum εἶναι exempla
ubique sunt obvia : Aristoph. Plut., v. 345 : εἴ γὰρ τῶν φίλων.
V. 869 : Ἡ τῶν πονηρῶν ἦσθα καὶ τῶν τοιχωρύχων; Cf. H. Stephan.
Thes. t. III, ed. Didot, p. 257. Quod ad πρὸς τι adinet, audien-
dus idem, t. III, p. 574, ed. ann. 1572 : « Quibus subadjungo
πρὸς τι, ubi tamen πρὸς non tam comparisonem cum aliquo
significat quam relationem ad aliquid. Usurpant enim de eo
quod dicitur referendo ad aliud; seu relatione ad aliud. Quo
loquendi genere utitur non raro Aristoteles, itidemque alii
philosophi, aut qui de rebus philosophicis disputant. »

V. 17. Ἐπιτετευγμένην. . . Hoc retinui, quamquam perfectum
pass. solet abjicere suum ε ex τέτευγμαi, ut fiat τέτυγμαi,
ex τετευγμένος ut fiat τετυγμένος. Cf. H. Stephan. Thes. in
voc. τεύχω, Duncan. Lexic. Homer.-Pindar. p. 1092, ed.
Rost.

V. 24-25. Τοῖς δ' ἀπ' ἄλλων μαθημάτων. . . Cf. Notat. col. XIV,
v. 23-23; Cl. Letronne, *Recherches sur l'Égypte*, p. 210.

V. 26. Ἄλλη — ἀχμαίω. . . Ms. in margine exhibet elementa
ΛΛ, litteramque H truncatam; unde facile fuit elicere
vocem ἄλλη. Quod ad ἀχμαίω adinet, hoc indicabant lit-
teræ superstites **MO. ωΙ**. Ostendunt ea quæ præcedunt,
Philodemum attingere Actionem rhetori, politico viro; so-
phistæ, philosopho accommodatam: quæ sequuntur, col. XXI,
v. 1-2, arguunt eundem tractare Actionem singulis ætatibus
idoneam, in quam apprime cadit id quod de *Dictione* docet
Aristot. Rhet. III, 7 : Τὸ δὲ πρέπον ἔξει ἡ λέξις, ἕαν ᾗ παθητικὴ
τε καὶ ἡθικὴ. . . ἡθικὴ δὲ αὕτη ἡ ἐκ τῶν σημείων δειξίς, ὅτι ἀκο-

λουθεῖ ἡ ἀρμόττουσα ἐκάστῳ γένει καὶ ἔξει· λέγω δὲ, γένος μὲν καθ' ἡλικίαν· ὅσον παῖς, ἢ ἀνὴρ, ἢ γέρον· καὶ γυνή, καὶ ἀνὴρ.

COLUMNA XXI.

V. 3. Κατὰ τούτους... Κατά, h. l. convenientiam significat, ut reddi possit *secundum*, vel *juxta*. Cf. H. Stephan. Thes., t. II, p. 89, ed. ann. 1572, ubi citat Synesium, Epist. II : Οὗ γὰρ κατ' ἐμαυτὸν εἶναι τὸν κόσμον ἐλογιζόμεν τοῦ πράγματος, i. e. non consentaneum mihi et pro meis facultatibus, vel, mihi convenientem, docent. Budæo.

V. 8-9. Παιδαγωγοῖς... Cogitabam de παιδαγωγικοῖς, quod libenter admittere videbantur spatium et sensus.

V. 14. Φρένας... De quo H. Stephan. Thes. l. I., t. IV, p. 194 : « Soluta oratio pluralem usurpans potius quam singularem, eo significare solet sanæ mentis affectum, ut ita dicam, aut etiam prudentiam. Unde aliquis dicitur φρένας ἔχειν et contra ἔξω φρενῶν καθεστῶς. » Noster, Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. X, v. 8-12 : Καὶ γὰρ οἱ φιλόσοφοι τοῦτον ἵστανται τὸν τρόπον, εἰ μὴ καὶ τῶν ἄλλων οἱ φρένας ἔχοντες.

V. 14-20. Οὗ περὶ — προσήκειν... Hæc jacta videntur in rhetores qui, orationem per membra in infinitum discerpebant. Post προσήκειν, subintelligendum est λόγους ποιεῖσθαι, aut quidpiam tale. Quod ad ὑπεξαίρεσεων adinet, h. l. innui videntur ea quæ Hermagoræ exprobrat Quintil., III, 6 : « Nos ad Hermagoram. Translationem hic primus omnium tradidit : quamquam semina ejus quædam citra nomen ipsum apud Aristotelem reperiuntur. Legales autem quæstiones has fecit, scripti et voluntatis (quam ipse vocat κατὰ ῥητὸν καὶ ὑπεξαίρεσιν, id est, secundum dictum et exceptionem : quorum prius ei cum omnibus commune est, exceptionis nomen minus usitatum). » Ante Philodemum, hanc Orationis divisionem in partes minutas et exiles improbaverat Aristot., Rhet. III, 13 : Ἔστι δὲ τοῦ λόγου δύο μέρη· ἀναγκαῖον γὰρ τό τε πρᾶγμα εἰπεῖν περὶ οὗ, καὶ τότε ἀποδείξαι... Ἀναγκαῖα ἄρα μέρη, πρόθεσις καὶ πίστις· ἴδια μὲν οὖν ταῦτα· τὰ δὲ πλεῖστα,

προσίμιον, πρόθεσις, πίστις, ἐπιλογος. . . "Ἔσται οὖν, ἂν τις τὰ τοιαῦτα διαιρῇ, ὅπερ ἐποιοῦν οἱ περὶ Θεόδωρον, διήγησις ἑτερον, καὶ ἐπι-διήγησις, καὶ προδιήγησις, καὶ ἐλεγχος, καὶ ἐπεξελεγχος κτλ.

V. 20-21. Τῶν ἐν τῷ πολιτικῷ. . . Subintell. γένει ὄντων. Cf. Platon. Protag. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 274 : Καί τοι πολλά γε ἤδη ἔτη εἰμὶ ἐν τῇ τέχνῃ.

V. 22. Παχυτέρων. . . Quod sic interpretatur Maxim. Planud. Schol. in Hermog. De Formis., I, Rh. gr. Walz., t. V, p. 486 : Παχύτερον · ἀντὶ τοῦ ἀνοητότερον · παχεῖς γὰρ ἐκάλουν τοὺς ἀναισθήτους καὶ ὕδεις.

COLUMNA XXII.

V. 1-4. Μόνοι—ὑπογράφουσιν. . . Hæc dicta videntur in primis adversus Aristot., Rhet. I, 1 : "Οτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν οὔτε ἑνὸς τινος γένους ἀφωρισμένου ἢ ῥητορικῆ, ἀλλὰ καθάπερ ἢ διαλεκτικῆς, καὶ ὅτι χρησίμος, φανερόν. Ibid. 2 : "Ἔστω δ' ἢ ῥητορικῇ δύναμις περὶ ἕκαστον τοῦ θεωρῆσαι τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν. Τοῦτο γὰρ οὐδεμιᾶς ἑτέρας ἐστὶ τέχνης ἔργον. Τῶν γὰρ ἄλλων ἐκάστη περὶ τὸ αὐτῇ ὑποκείμενόν ἐστι διδασκαλική, καὶ πειστική · οἷον ἱατρική, περὶ ὑγιεινὸν καὶ νοσερόν · καὶ γεωμετρία, περὶ τὰ συμβεβηκότα πάθη τοῖς μεγέθεσι · καὶ ἀριθμητική, περὶ ἀριθμόν. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Ἡ δὲ ῥητορικῇ, περὶ τοῦ δοθέντος, ὥς εἰπεῖν, δοκεῖ δύνασθαι θεωρεῖν τὸ πιθανόν. Διὸ καὶ φαμέν αὐτὴν οὐ περὶ τι γένος ἴδιον ἀφωρισμένον ἔχειν τὸ τεχνικόν. Ibid., paulo infra : "Ἔστι γὰρ (subintell. ἢ ῥητορικῇ) μόνιον τι τῆς διαλεκτικῆς καὶ ὁμοίωμα, καθάπερ καὶ ἀρχόμενοι εἵπομεν· περὶ οὐδενὸς γὰρ ὠρισμένου οὐδετέρα αὐτῶν ἐστὶν ἐπιστήμη, πῶς ἔχει, ἀλλὰ δυνάμεις τινὲς τοῦ πορίσαι λόγους.

V. 5. Ἰδίον. . . Iterum lacessit Aristot., qui τὰ ἴδια definit, Rhet. I, 2 : "Ἰδια δὲ ὅσα ἐκ τῶν περὶ ἕκαστον εἶδος καὶ γένος προτάσεων ἐστὶν· οἷον, περὶ φυσικῶν εἰσι προτάσεις, ἐξ ὧν οὔτε ἐνθύμημα, οὔτε συλλογισμός ἐστι περὶ τῶν ἡθικῶν· καὶ περὶ τούτων ἄλλαι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσται περὶ τῶν φυσικῶν· ὁμοίως δὲ τοῦτο ἔχει ἐπὶ πάντων. . . Ταῦτα δὲ, ὅσῳ τις ἂν βελτίω ἐκλέγῃται τὰς προτάσεις, λήσει ποιήσας ἄλλην ἐπιστήμην τῆς διαλεκτικῆς καὶ τῆς ῥητορικῆς· ἂν γὰρ

ἐντύχη ἀρχαῖς, οὐκ ἔστι διαλεκτικὴ, οὐδὲ ῥητορικὴ, ἀλλ' ἐκείνη ἔσται ἥς ἔχει τὰς ἀρχάς.

V. 7-8. Ἐφεστήχασι... Hoc efflagitabat sensus pro ἐφεστάχασι, quod Ms. habet.

V. 9. Ἐμπρέψαι... Monent quædam Lexica πρέπειν atque ex eo composita verba inusitata esse, excepto tempore præsentis et imperfecto. Aoristus quandoque reperitur: Plutarch., Alcibiad. I: Τῇ δὲ φωνῇ καὶ τὴν τραυλότητα ἐμπρέψαι λέγουσι.

V. 11-14. Ὅτι σχεδὸν — διοικεῖται... Aristot. Rhet. I, 2: Ἡ δὲ ῥητορικὴ περὶ τοῦ δοθέντος, ὡς εἰπεῖν, δοκεῖ δύνασθαι θεωρεῖν τὸ πιθανόν. Cf. not. v. 1-4. Unum addam quod citata confirmat, Aristot. Rhet. I, 1: Ἡ ῥητορικὴ ἔστιν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ· ἀμφοτέραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσιν, & κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἔστι γνωρίζειν, καὶ αὐδεμιᾶς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης· διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν κτλ.

V. 19. Τοῖς δλοῖς... Idem significat quod δλως, vel διόλου. Sic Noster, De Musica, col. VI, v. 15-16: Καὶ τοῖς δλοῖς οὐδὲν ἱατρειὺν τῆς λύπης. Vertunt Academic. Herculan.: « Atque « ea nihil omnino mederi tristitiæ. » Hoc reperias quoque apud Dionys. Halic. in Lysia, III: Τοῖς δὲ προτέροις οὐχ αὐτὴ ἡ δόξα ἦν· ἀλλ' οἱ βουλόμενοι κόσμον τινὰ προσεῖναι τοῖς δλοῖς, ἐξήλλαττον τὸν ἰδιώτην κτλ., ubi malit τοῖς λόγοις Sylburgius, quem secutus est Taylor. Matthæus contra censet medicina non egere locum, in quo τοῖς δλοῖς eandem significationem accipit quam apud Diog. Laert. De Aristot., p. 177, ed. H. Stephan.: Τοῖς γὰρ δλοῖς φιλοπονώτατος ἐγένετο.

V. 21-22. Κατὰ σύνεσιν κοινήν... Si litteras in marginibus Ms. aspersas considerate inspexeris, ea quæ restitui non prorsus improbabilia fortasse iudicabis.

V. 27. Κατὰ λόγον... Haud absimili modo Noster loquitur, De Music. col. IV, v. 28-30; Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. VI, v. 6; col. XVIII, v. 9-10. Vide p. 107.

COLUMNA XXIII.

V. 1-2. Τοῖς φιλοσόφοις ἐξεῖναι... Ea quæ pertinent ad

alios tractare, nonnulli existimaverunt esse penes philosophos qui non particularia, sed generalia sibi vindicabant. Sopater, Schol. in Hermog. Art. Rhet. : Τοῖς γὰρ φιλοσοφοῦσι γενικαί εἰσιν αἱ ἀμφισβητήσεις· οἱ γὰρ φιλόσοφοι οὐ ζητοῦσιν, εἰ τόδε δίκαιον Λακεδαιμονίοις, ἀλλ' εἰ δίκαιον πᾶσιν ἀνθρώποις· οἱ δὲ ῥήτορες ἐπὶ μέρους ἔχουσι τὴν ἀμφισβήτησιν· ζητοῦσι γὰρ, τί Ἀθηναίοις δίκαιον. Rh. gr. Walz., t. V, p. 27. Gregor. Corinth. Schol. in Hermog. De Method. : Πητόρων τὸ ἰδικόν, φιλοσόφων τὸ καθολικόν. Ibid., t. VII, p. 1107. Qua opinione ductus, Noster eos incusat qui rhetores extra particularia pertrahebant, Peripateticos videlicet, quorum dux Aristoteles, nomine omisso, aperte significatur. Hic enim ad Rhetoricam non particularia, sed generalia adtinere tradit, Rhet. I, 2 : Οὐδεμία δὲ τέχνη σκοπεῖ τὸ καθ' ἑαστον· οἶον, ἡ ἱατρικὴ, τί Σωκράτει τὸ ὑγιεινὸν ἐστὶν ἢ Καλλίᾳ, ἀλλὰ τί τῷ τοιῷδε, ἢ τοῖς τοιοῖσδε· τοῦτο μὲν γὰρ ἐντεχνον· τὸ δὲ καθ' ἑαστον, ἀπειρον καὶ οὐκ ἐπιστητόν· οὐδὲ ἡ ῥητορικὴ τὸ καθ' ἑαστον ἐνδοξον θεωρήσει· οἶον Σωκράτει ἢ Ἰππία, ἀλλὰ τὸ τοιοῖσδε, καθάπερ καὶ ἡ διαλεκτικὴ.

V. 5-9. Τοῖς φιλοσόφοις — ἐκτετεχνολόγηται... Locus est valde incertus; immo fere desperatus. V. 6-9, sic exhibentur in Ms. : ΟΘ....Ν— ΕΑCΙΚΑΤΥΧ...ΘΑΙΚΑΤ....

...ΑΓΟΔΕΙΚΝ....ΕΙΝ.....Ω.....ΝΧ....ΟΓΩΝ.....

.ΕΝΙ...Ι...ΛΛΕΝΟ7C.7Θ7ΝΟCΕΚ.ΤΕΤΓΧ

ΝΟΛΟCΗΤΑΙ. Restitui, ut potui. De voce εὐθύνους, Hesych. : Εὐθύνος· εὐθυντήρ, δικαστικός. Photius : Ἀρχὴ ἦν τις· ἐξ ἐκάστης δὲ φυλῆς ἓνα κληροῦσιν, τούτῳ δὲ δύο παρέδρους. Minus recte legitur apud Harpocrat. : Εὐθύνης· ὄνομα ἀρχῆς παρ' Ἀθηναίοις. Δέκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν, παρ' οἷς ἐδίδσαν οἱ πρεσβεύσαντες ἢ ἄρξαντες ἢ διοικήσαντές τι τῶν δημοσίων τὰς εὐθύνας. Διελέχεται περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ. Cf. Blomfield., Glossar. in Æschyl. Pers. v. 833; Prometh. v. 332. Hoc loco, εὐθύνους ponitur μεταφορικῶς, sicut βραβευτής, in Platon. Protag. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 321 : Εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι αἰσχρὸν εἶη βραβευτὴν αἰρεῖσθαι τῶν λόγων. Ibid., p. 320-

322 : Ὡς οὖν ποιήσετε, καὶ πείθεσθέ μοι βαβδοῦχον καὶ ἐπιστάτην καὶ πρῶτανιν ἐλίσθαι, ὅς ὑμῖν φυλάξει τὸ μέτριον μῆκος τῶν λόγων ἑκατέρου.

V. 11. Ἵσως τε καὶ . . . In Ms. : ICWC . . . AI, ubi facile fuit scribere : Ἵσως τε καὶ.

V. 16-17. Ἀδιαληψίας . . . Deerat in Lexic. vox hæc quam nunc habet H. Stephan. Thes., ed. Didot. t. I, p. 658, ubi legitur : « Ἀδιαληψία, Continuitas, status qui divisiones non recipit. Mss. Hercul. Oxon. part. 2, p. 28, Cramer. » (Repone, p. 23.) De me in primis meritis est optime vir qui Lexico Philodemicam vocem inseruit. Ibidem Cl. Passov. dat ἀδιαλήπτως inseparabiliter, e Philodem. De Ira, I, p. 77. Aliter sentio de significatione vocis ἀδιαληψία in nostro loco. Intellego : « E ratiocinationis defectu procedit id quod a quibusdam dicitur ; » ita ut sit ἀδιαληψία, idem quod ἀδιαλήψις, oppositum τῇ διαλήψει. Apud Polybium enim, Budæo tradente, διαλήψις est *disceptatio*, *ratiocinatio*, H. Stephan. Thes. II, p. 1218, ed. Didot. Conjecturam meam firmare videtur ipsa rerum series. Philodemum audivimus, col. XXII, v. 6-10, vituperantem eos qui, pravo occæcati iudicio, curam impenderunt methodis unicuique arti seorsim convenientibus, docentemque col. XXII, v. 10-27 ; col. XXIII, v. 1-16, tria inde sequi quæ damnum afferunt. Addit nunc τῆς αὐτῆς ἀδιαληψίας aliud pendere, nimirum Rhetoricæ definitionem quam citat, v. 20-23, maledicoque dente carpit, v. 25 sqq. ; ut pote vitiosam ex iis quæ fuse tractat col. XXIII, v. 25-27 ; col. XXIV, v. 10 sqq., ubi demonstrare conatur illos qui Rhetoricam sic definierunt, ratiocinationis expertes esse. Mihi non liquet quid ad hæc, *continuitas, status qui divisiones non recipit* ?

V. 17-23. Τοῦτο λεγόμενον — εὐρίσκειν . . . Agnoscis Epicureum, apud quem moris est suppressere nomen eorum quos lacescit. Sermo est de Aristot., Rhet. I, 2 : Ἐστω δ' ἡ ῥητορικὴ, δύναμις περὶ ἕκαστον τοῦ θεωρησάι τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν.

V. 27. Τῆς εὐρέσεως . . . Similia de Inventionem præbet

Scholiast. in Aphthon. Progymnasm.: Ἐστι δὲ τῆς μὲν νοήσεως, τὸ νοῆσαι εἰ ῥητορικὸν τὸ πρόβλημα, ἢ μὴ, καὶ εἰ συνίσταται, ἢ οὐ· καὶ ὑπὸ ποῖον εἶδος καὶ ποῖαν στάσιν ἀνάγεται· τῆς δὲ εὐρέσεως, τὸ εὐρεῖν τὰ εἰς τὰ κεφάλαια ἐπιχειρήματα, πρὸς τῇ τῶν κεφαλαιῶν εὐρέσει ἔτι καὶ τοὺς ἐμπέπτοντας τόπους. Rh. gr. Walz., t. II, p. 1.

COLUMNA XXIV.

V. 1-3. Οὐδὲ τὸ — τῆς εὐρέσεως. . . Post τό subintellige λεγόμενον. Iterum impugnat Aristot. Rhet. III, 14, 16, 17, 19, ubi præcepta tradit de orationis partibus.

V. 3. Εὐρέσεις. . . Nihil habet quod offendat vox εὐρέσεις. Ea utitur Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I: Ἐν μὲν γὰρ ταῖς στάσεσι τὴν δύναμιν αὐτῶν (subintell. τῶν προσώπων) διακρίνας, ἐν δὲ ταῖς εὐρέσεσι τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν. Rh. gr. Walz. t. VI, p. 79. Cf. Hermog. Libr. περὶ εὐρέσεων.

V. 5-10. Οἱ δ' ὥς — διαπεραίνοντες. . . Locus lacunosus, ubi in paucas incidi litteras quæ, per vacans spatium dispersæ rarius apparebant ad regenda vestigia. In Ms. sic hæc exhibentur:

ΟΙΔΩΣΓΟ ΛΤΕ..ΛΙ....Γ ΦΕΡΟΝΤΑΓΡ...ΔΙΑ..
ΕΤΩΣ ΚΑ.....ΕΖΘ .....ΟΓΖ..... Α.....ΟΖ
ΔΙΑ
ΧΕΝ.....ΟΜ.....ΕΛ.....CΓ.....NONI .....

Quæ restituere conatus sum, ita ut cum præcedentibus congruant. V. 7, verba τὸ ἀπ' εὐθείας idem significare arbitror quod ἀπὸ τοῦ εὐθέος, duce H. Stephan. Thes. t. I, p. 1300, ed. 1572: «Thucydides, suo more a loquendi generibus quæ cæteris usitata sunt recedens, dixit ἀπὸ τοῦ εὐθέος pro illo ἀπ' εὐθείας, de quo modo a me tractatum fuit; videlicet pro illo quod de sermone dicitur. Ita enim ille libro III: καθέστηκε δὲ τὰ γὰρ ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα μὴδὲν ἀνυποπόττερα εἶναι τῶν κακῶν, id est, Sine circuitione, Sine ullis verborum involucris et integumentis. Apud Arrianum autem ἐκ τοῦ εὐθέος ἀντιλέγειν pro Non dissimulanter, Aperte, Palam.» Quod adinet ad οὐδὲν ὅτι οὐχ, v. 8, hæc interpreter sive nihil non, sive omnia, ex iis

quæ traduntur de οὐδείς ὅστις οὐ, in Viger., *Idiotism. II, 2, p. 26, not. 35, ed. Hermann.* « In negatione οὐδείς ὅστις οὐ, *nemo non*, et more Latinorum duæ negationes adfirmant. Nec raro hæc in fine inveniuntur. Plat. Hipp. Maj. pag. 299, init. : « Ὅτι καταγελάξῃς ἡμῶν οὐδείς ὅστις οὐ, *quia nemo non nos irridebit.* Quasi diceret, Οὐδείς ἐστίν, ὅστις οὐ etc., *nemo est qui non.* » Vide ibid. Arrian. de Exped. Alex. III, 23.

V. 10-18. Δεύτερον] δὲ—νομίζουσι... Carpit Aristot. Rhet. I, 2 : Τῶν γὰρ ἄλλων ἐκάστη περὶ τὸ αὐτῇ ὑποκειμένον ἐστὶ διδασκαλική καὶ πειστικὴ · οἶον, ἱατρικὴ περὶ ὑγιεινὸν καὶ νοσερόν · καὶ γεωμετρία περὶ τὰ συμβεβηκότα πάθῃ τοῖς μεγέθεσι... Ὅμοίως δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν · ἡ δὲ ῥητορικὴ περὶ τοῦ δοθέντος, ὡς εἰπεῖν, δοκεῖ δύνασθαι θεωρεῖν τὸ πιθανόν.

V. 18-21. Καὶ δῆλον — εὐποροῦντες... Similia jactat in sophistas Cic. De Orat. III, 32 : « Illos veteres doctores, auctoresque dicendi nullum genus disputationis a se alienum putasse accepimus, semperque esse in omni oratione versatos. Ex quibus Eleus Hippias, quum Olympiam venisset, maxima illa quinquennali celebritate ludorum, gloriatus est, cuncta pæne audiente Græcia, nihil esse ulla in arte rerum omnium quod ipse nesciret; nec solum has artes, quibus liberales doctrinæ atque ingenuæ continerentur, *geometriam, musicam, litterarum cognitionem et poetarum*, atque illa quæ de naturis rerum, quæ de hominum moribus, quæ de rebus publicis dicerentur; sed annulum quem haberet, pallium quo amictus, soccos quibus indutus esset, se sua manu confecisse. » Cf. Apul., Floridor. Lib. II.

V. 26-27. Οὐδ' εἰς μὲν κοιναί... Hæc toto cælo distant ab Aristot. Rhet. I, 1 : Ἡ ῥητορικὴ ἐστὶν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ · ἀμφοτέραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσιν, & κοινὰ τρόπον τινα ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν, καὶ οὐδεμίας ἐπιστήμης ἀφωρισμένης. Ibid. 2 : Διὸ καὶ φαμέν αὐτὴν οὐ περὶ τι γένος ἴδιον ἀφωρισμένον ἔχειν τὸ τεχνικόν.

COLUMNA XXV.

V. 4-5. Ἦσαν ἐν ἐπιτένῳ οἷήσει. . . Re diu considerata, hæc scripsi pro iis quæ Ms. ita exhibet: **HCANΕΠΙΚΑΙΝΩ CITOIC**, inserta præpositione ἐν quam sensus requirebat. Ἐπίκενος reperitur in H. Stephan. Thes., t. III, p. 1627, ed. Didot. Quod ad ἐπιτένῳ pro **ΕΠΙΚΑΙΝ Ω** adtinet, notandum est centies permutari κενός et καινός. Cf. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I: Κούφων γάρ τι καὶ ἡλιθίων τὸ καθυπάγεσθαι παντὶ τῷ λέγοντι καὶ δοξαίς ἄλλως κεναῖς (cod. Par. καιναῖς, supra αἰ scripto ε), l. l. t. VI, p. 119; Auctor. Rhetoric. quæ Dionys. Halic. fertur, X, 12: Καὶ ὁμολογίᾳ χρῆσθαι, τοῦτο βῆμα ἐξ ἄλλης ἰδέας λόγων εἶναι· ἱκανὴ γὰρ ὁμολογία καὶ παραμυθία τῆς κενότητος κτλ., ubi καινότητος legendum esse monuit Sylburg.; Dionys. Halic. in Isocr. XIII: Φιλόνικος μὲν γὰρ ὁ διαλεκτικὸς, τὴν ἄλλην κατασκευὴν τῆς λέξεως ἐπαινῶν τάνδρὸς τῆς καινότητος. Sylburg. scribendum esse suspicabatur κενότητος, quod firmat cod. Par. N° 1742. Ex hac confusione ortum est proverbium: πολλὰ καινὰ ὦν τὰ πλείστα κενά. Addam καινός pro κενός et καινός sæpe occurrere. Cf. in primis Dorvill. in Chariton. p. 625-626; Cl. Boissonad. in Planud. Metamorph. p. 528, not. 1; Cl. Hase, in Lyd. De ostent. p. 316; Cl. Letronne, l. l., p. 491. Μεταδοθήσεσθαι, quod bene congruit cum sententia, scripsi pro elementis quæ Ms. præbet, v. 6: ... **FIT ICOA**.

In hujus perdifficilis loci interpretatione atque restitutione multa me angebant. Nonnihil enim religionis movebat ἦσαν sic positum post καὶ πάρεστιν ἐν ἐτοίμῳ λέγειν, præter quam quod hærebam dubius de sensu verborum ἀπ' αὐτῆς τέχνης παῖσι. Quæ partes in omnes versanti mihi tandem visum est, h. l. ἀπό significare causam efficientem, vel potius instrumentum; ut sensus sit, sive *secundum solam artem*, sive *solius artis ope*. De tali significatione præpositionis ἀπό, legenda sunt ea quæ annotantur in Viger. Idiotism., l. l., p. 581-582. Proinde intelligo: « In opinione vana versabantur, solius artis

ope, vel pueris traditum iri inventionem argumentorum convenientium in rhetoricis », ubi omnia cohærent.

Equidem parum confido ea erudito lectori esse factura satis; hæc autem sic posui atque interpretatus sum; quia multum cogitanti mihi nihil aliud occurrebat præferendum.

V. 22-23. Περὶ τῶν θετικῶν. . . Τὰ θετικά sic dicta sunt a Θε-
σις, quæstio infinita et universalis, ut de rebus bonis et malis, de justitia et injustitia, de gloria etc.; cui contraria est ὑπόθεσις, quæstio finita, de certis rebus, quæ ad certas personas, locum, causas, tempora refertur. Ernesti. Lexic. Technol. gr. Rh. p. 156: « Illa est philosophorum, hæc oratorum. Vid. Sturm. ad Hermog. Στάσ. p. 10 et 11. » Idem, in voc. Ὑπόθεσις, p. 364: « Ὑπόθεσις. . . quæstio finita rebus et personis, qualis in orationibus forensibus requiritur, et opposita est τῇ θέσει, quæ est quæstio indefinita et univ-
ersalis, cujus vim et indolem separatim suo loco declaravimus. » Anonym. Schol. in Aphthon., Rh. gr. Walz., t. II, p. 65: Ὑπόθεσις ἐστὶ ζήτησις πολιτικὴ ἐφ' ὠρισμένων προσώπων καὶ πραγμάτων τὴν ἀμφισβήτησιν ἔχουσα, καὶ ἀπαιτοῦσα τινα παρὰ τῶν ἀκούστων μετὰ τὸν λόγον ἐνέργειαν. Apud Quintil. III, 5, θέσεις vocantur *infinitæ quæstiones*, quæ remotis personis, temporibus, locis cæterisque similibus, in utramque partem tractantur. Sunt igitur τὰ θετικά, *infinita*; quod firmant Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus: Σημειωτέον ὡς ἐξετάζοντας τὸν πλοῦτον καὶ τὰ ἄλλα, δεῖ τὰς κατασκευὰς αὐτῶν καθολικὰς εἶναι καὶ τρόπον τινὰ θετικάς. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 352; Syrian. Schol. in Hermog. De Statibus: Συστησόμεθα δὲ τοῦτο θετικῶς λέγοντες, ὅτι πᾶσα πρᾶξις ἐκ τῆς προαιρέσεως δοκιμάζεται. Ibid. p. 665. Georg. Pletho, Rhetoric. Compend.: Καὶ τὸ μὲν οἰκείον κεφάλαιον δεῖ θετικῶς εἰσάγειν τὸν ῥητορεύοντα. Ibid. t. VI, p. 556. Θετικὸν κεφάλαιον idem esse quod Θεσις patet ex Theon. Progymnasm. I. I., t. I, p. 166: Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἐκάστῳ λόγῳ εὗρεῖν θετικὸν κεφάλαιον· οἷον ἐν τῷ Δημοσθένους κατὰ Ὀνήτορος ἐξούλης εἰ ἀληθεῖς αἰβάσανοι, καὶ ἐν τῷ παρὰ Αἰσχίνῃ κατὰ Τιμάρχου, εἰ ἀληθεῖς αἰφῆμαι, καὶ ἄλλα ἄλλοθεν.

Hæc Noster dicit in Aristotelis locos communes. Ad rem

apprime facit Cic. Orat. XIV: «*Hæc igitur quæstio a propriis personis et temporibus, ad universi generis orationem tracta, appellatur Thesis.* In hac Aristoteles adolescentes, non ad philosophorum morem tenuiter disserendi, sed ad copiam rhetorum, in utramque partem, ut ornatius et uberius dici posset, exercuit; idemque *locos*, sic enim appellat, quasi argumentorum notas, tradidit, unde omnis in utramque partem traheretur oratio.»

V. 23-24. Ἡδονῆς μὲν γέμει... Similia habet Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I: Ἐνταῦθα γὰρ ἡ ἀφήγησις κατὰ τάξιν τῶν πραγμάτων φυσικὴν, καὶ ὁμοίως τὴν μέθοδον ἔχουσα εὐκρινείας πολλῶν γέμει τῶν καλλίστων. Rh. gr. Walz., t. VI, p. 188. Cf. Platon. Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 189: Οὐκοῦν ὁ τέχνην οἰόμενος ἐν γράμμασι καταλιπεῖν καὶ αὐτὸς παραδεχόμενος, ὥς τι σαφὲς καὶ βέβαιον ἐκ γραμμάτων ἐσόμενον, πολλὰς ἀν' εὐθείας γέμοι.

V. 26-27. Τὸ δὲ — αὐτοῖς... In Ms. hæc sic leguntur: **ΤΟΔΕΤΟCΟΖΤΟΚΑΙΝΖΝΕΙΓΕΙΝ...ΤΟ.** Ubi pro ...το posui αὐτοῖς, ut sibi constet sententia.

COLUMNA XXVI.

V. 1-2. Τέχνη, κατὰ μάθησιν... Artem anteit disciplina, teste Geometra, apud Doxopat. Homil. in Aphthon.: Ὁ δὲ Γεωμέτρης διαφέρειν φησὶ τέχνην καὶ ἐπιτήδευμα, τῷ τὰς μὲν τέχνας διὰ μαθήσεως ἡμῖν μόνοις προσγίνεσθαι, τὰ δὲ ἐπιτηδεύματα καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν εἰς μεταχείρισιν ἔχειν. Rh. gr. Walz., t. II, p. 430. Quid sit τέχνη et ἐπιτήδευμα docet Ammon. De Simil. et different. vocab.: Τέχνη ἐπιτηδεύματος διαφέρει. Τέχνη μὲν γὰρ ἐστὶν ἡ ἀνευ λόγου μὴ δυναμένη εἶναι, οἷον γραμματικὴ, ῥητορικὴ. Ἐπιτήδευμα δὲ, τὸ λόγου χρηρῶν, οἷον χαλκευτικὴ, τεκτονικὴ. Cf. Doxopat. l. l., p. 109; Troil. Rhetor.

Prolegom. *ibid.* t. VI, p. 43; Syrian. Schol. in Hermog. De Statibus, *ibid.* t. IV, p. 41; Marcellin. *ibid.* p. 53. Sopat. in Hermog. Rhet., *ibid.* V, p. 4, ubi tradit quid inter *artem et scientiam* intersit: Διενήνοχε δὲ ἡ τέχνη τῆς ἐπιστήμης, τῷ μὴ ἀδιαπτῶν κεχρησθαι τῷ σκοπῷ, ἀλλὰ μεθαρμοῦζεσθαι πρὸς πρόσωπα καὶ καιρούς. Philodemus *Artem definit* in Ms. De Rhetorica, N° 1674, col. LIV, v. 9-13 :

**ΦΗΜΙΚΖΙΤΑΖΤΑΚΑΙΤΑΤΟΙΑΖΤΕΧ-
ΝΑΣΚΑΛΕΙΝΑΛΛΑΤ.ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑΤΟ
ΜΕΘΟΔΙΚΟΝΣ..ΠΡΟΧΕΙ....** Quæ ita restituenda

propono : Φημί καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τέχνας καλεῖν, ἀλλὰ τὰ προσφερόμενα τὸ μεθοδικὸν ὡς προχείρως.

V. 3-4. Περὶ ἀορίστων καὶ περὶ ὠρισμένων... Hermog. De Formis, I : Καὶ ὅλως καθ' ἕκαστον θέλων αὔξειν εὖροις ἂν πολλὰ καὶ ἐνθυμήματα καὶ παραδείγματα, καὶ ὠρισμένα καὶ ἀόριστα. Cf. Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 92. Memoranda videntur quæ *ibid.*, in margine codicis Paris. apud Syrian. p. 90, not. 10 adscribuntur : Ὁρισμένα καλεῖται ὧν ἡ ποιότης ἐν ταῖς ἱστορίαις ὠρίσται, καὶ δηλὰ ἐστὶν αὐτοῖς τὰ πεπραγμένα, καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἐστὶν ἕτερόν τι εἰπεῖν, ὅσον περὶ Δημοσθένους οὐκ ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀνδρείος ἦν, τῶν ἱστοριῶν δεικνυσσῶν, ὡς ἐν ταῖς μάχαις ἐλαιοποτάσκει, καὶ περὶ Περικλέους οὐδεὶς ἂν εἴποι, ὡς ἦν ταπεινός, τοῦ φρονήματος αὐτοῦ δεικνυμένου ἐκ τῆς ἱστορίας κτλ.

V. 13-14. Μαργίτου μανίας... Hæc proverbialiter dicta fuisse ostendunt quæ tradit Suidas, p. 2398, ed. Gaisford. : Μαργίτης· Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος ἐπωνυμίαν Ἀλεξάνδρῳ ἔθετο. Ἐκάλουν δὲ τοὺς ἀνσῆτους οὕτως. Sic Polyb. in Excerpt. a Valesio, p. 58 : Ταῦτα γὰρ οὐχ ὅσον Τίμαιον εἰρηκέναι τις ἂν πιστεύσειεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν λεγόμενον Μαργίτην ἔκεινον. Cf. quos citat Gaisford., atque H. Stephan. Thes. t. II, p. 793, ed. 1572.

V. 22. Πρὸς ἕκαστον... Verba πρὸς ἕκαστον idem significant quod εἰς ἕκαστον, v. 19. In interpretando δεσμῶν ἔχει χρεῖαν, seriem sententiarum secutus sum, quum verba obscuriora viderentur.

V. 24. Ἐκ περιουσίας... Verbis ἐκ περιουσίας frequenter utuntur rhetores. Sic Auctor Rhetoric. quæ Dionys. Halic. fertur,

X, 16: Φαίη τις ἂν ἐκ περιουσίας ταῦτα λέγεσθαι· ἀλλὰ τοὺς πλείους τῶν λόγων ἐπ' αὐτοῖς ἀναλίσκουσιν. Ἐπειτα εἶδέναι δεῖ καὶ περὶ τῶν ἐκ περιουσίας κεφαλαίων τί τότε λεχτέα ἐστὶν κτλ. Doxopat. Homil. in Aphthon.: Ἡ δὲ συγχώρησις μετὰ τὴν ἀνασκευὴν τῶν ἀντιδίκου λόγων ὥσπερ ἐκ περιουσίας τινὸς ἐπάγεται. Rh. gr. Walz. t. II, p. 343. Idem, ibid., p. 374: Ἐπειδὴ δὲ τὰ δι' ὧν εἰς τὴν ῥητορείαν γυμναζόμεθα παραδιδούς, καὶ τινὰ ὠφέλιμα ἔξωθεν παρεπόμενα διδάσκει, ἐκ περιουσίας τοῦτο ποιῶν, οὐ μέμψεως μόνον πάσης ἀνώτερος, ἀλλὰ καὶ ἐπαίνων μεγίστων καθέστηκεν ἄξιος. Cf. Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 49; 499; Marcellin. p. 416; Apsin. περὶ προοιμίων, VII, l. 1., t. IX, p. 509: Εἰσὶ δὲ τῶν ἀνατροπῶν αἱ μὲν ἀπλαῖ, αἷς ἦδε ἡ μέθοδος εἰσπίπτει· αἱ δὲ, ἐκ περιουσίας, ὡς ἐν ἐκείνῳ· εὐηργέτησε, τοῦτο ἀπλῶς· εἴτα μεθ' ὑπερβολῆς, οἷον· οὐ μόνον οὐκ εὐηργέτησεν, ἀλλὰ καὶ τάδε ἠδίκησε. Est quoque peculiaris περιουσία, quæ eam vim habet, ut orator in exordio ita fere causam constituat: *de minore crimine accuso, quum potuissem de majore*. Cf. Hermog. De Invent. I; Quintil. IV, 5, 15; V, 6, 2; VIII, 3, 88; Ernesti. Lexic. Technol. gr. Rh. p. 259.

V. 26. Ἄφατον... Ms. habet **A...ACON**. Posui ἄφατον, quia mihi nulla alia ratio probabilis occurrit commodum inde sensum elicendi.

COLUMNA XXVII.

V. 1. Εὐρεῖν... Tam frequens occurrit η pro ει, ut nihil facilius sit quam εὐρεῖν elicere ex **Ε7ΡΗΝ**, quod in Ms. legitur. Unum exemplum citare satis erit, quod ad h. l. aptissime facit: καταφυγήν et καταφυγεῖν confunduntur apud Lydum, de Ostent., p. 160, ed. Cl. Hase. Quod ad εὐρεῖν attinet, cf. Dionys. Halic. in Lysia, XIV: Εὐρετικὸς γὰρ ἐστὶ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ἐνόντων λόγων ὁ ἀνὴρ, οὐ μόνον ὧν ἅπαντες εὐροῖμεν, ἀλλὰ καὶ ὧν μὴθεῖς.

V. 2. Λέγειν δύνασθαι... Pro λέγειν, Ms. habet ΛΟΓΕ..., atque in margine N, cum vestigio litteræ I. Unde elicere fuit ΛΟΓΕΙΝ=ΛΕΓΕΙΝ.

V. 8-10. Κατὰ τὰς κοινὰς αἰσθήσεις ἐπιβλεπομένων... Hinc Epicureum facile agnoscas, docente Diog. Laert. X, 31: Ἐν τοῖνυν τῷ κανόνι λέγει ὁ Ἐπίκουρος κριτήρια τῆς ἀληθείας εἶναι τὰς αἰσθήσεις, καὶ προλήψεις καὶ τὰ πάθη. Subjiciam ipsius Epicuri verba, Epist. ad Herodotum, l. I., 37-38: Πρῶτον μὲν οὖν — εἴτε κατὰ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντα τηρεῖν καὶ ἀπλῶς τὰς παρούσας ἐπιβολὰς τῆς διανοίας, εἴτε καθ' ὅτι δὴ ποτε τῶν κριτηρίων. Intelligo perceptiones quas nobis comparamus per sensus. Cf. H. Stephan. Thes. t. I, p. 1062, ed. Didot.

V. 10-11. Κὰν ὑπὸ παιδὸς ἐλεγχθείησαν... Occurunt similia in Platon. Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 205: Χαλεπὸν γέ σε ἐλέγξει, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' οὐχὶ κὰν παῖς σε ἐλέγξειεν ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγεις. Ibid., p. 210: Καὶ νῦν ἄλλο τι οὐτός ἐστιν ὁ λόγος ὃ με καὶ ἂν παῖς ἐξελέγξειε. De voce παῖς in plerisque proverbialibus dictis cf. H. Stephan. Thes. t. III, p. 6, ed. 1572.

V. 16-18. Τοὺς ἀναγκαίους—καὶ τοὺς ἐνδεχομένους... Quid significant λόγοι ἀναγκαῖοι atque λόγοι ἐνδεχόμενοι aperte declarat Aristot. Rhet. I, 2: Ἐπεὶ δέ ἐστιν ὀλίγα μὲν τῶν ἀναγκαίων ἐξ ὧν οἱ ῥητορικοὶ συλλογισμοὶ εἰσι· τὰ γὰρ πολλὰ περὶ ὧν αἱ κρίσεις καὶ αἱ σκέψεις ἐνδέχεται καὶ ἄλλως ἔχειν. Περὶ ὧν μὲν γὰρ πράττουσι, βουλευόνται καὶ σκοποῦσι· τὰ δὲ πραττόμενα πάντα τοιούτου γένους ἐστί· καὶ οὐδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐξ ἀνάγκης τούτων. Τὰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνοντα καὶ ἐνδεχόμενα ἐκ τοιούτων ἀνάγκη ἐτέρων συλλογίζεσθαι. Δῆλον δ' ἡμῖν καὶ τοῦτο ἐκ τῶν Ἀναλυτικῶν. Φανερόν, ὅτι ἐξ ὧν τὰ ἐνθυμήματα λέγεται, τὰ μὲν ἀναγκαῖα ἐσται· τὰ δὲ πλεῖστα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· λέγεται γὰρ ἐνθυμήματα ἐξ εἰκότων καὶ σημείων· ὥστε ἀνάγκη τούτων ἐκάτερον ἐκατέρῳ ταῦτὸ εἶναι. Τὸ μὲν γὰρ εἰκὸς ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενον· οὐχ ἀπλῶς δὲ, καθάπερ δρίζονται τινες, ἀλλὰ τὸ περὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν, οὕτως ἔχον πρὸς ἐκεῖνο πρὸς ὃ εἰκὸς, ὡς τὸ καθόλου πρὸς τὸ κατὰ μέρος.

V. 24-26. Εἰ καὶ—τὰς ὀνομασίας... Quænam sint illæ ὀνο-

μασίαι quas Philodemus inemorat, affirmare non ausim: dicam tamen hæc videri jacta in Stoicos qui, sicut cæteri rhetores tria genera admittentes, eosdem profecto de singulis generibus locos instituerant. Quod ad deliberativum genus adtinet, quales hi loci fuerint colligere licet ex Auctore Rhetoric. ad Alexandr. Cap. II; apud quem veteris doctrinæ deprehendas vestigia, quibus instituisse Stoicos vero simile est; dum contra Epicurei studerent ab Antiquis deflectere. Sæpe obvia est vox ὀνομασία apud rhetores. Longin. Fragment. III: Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν προειρημένων αὐτὸ τὸ μετρούμενον, τούτέστι τὸ ποίημα, μέτρον προσαγορεύεται, καὶ ἕκαστον τῶν μετρούντων τῆς ὁμοίας τετύχκεν ὀνομασίας. Syrian. in Hermog. De Formis, Rh. gr. Walz. t. VII, p. 99: Τεχνίτου γὰρ ἀνδρὸς καὶ μάλ᾽ σοφοῦ μὴ συμβολικὰς τιθεῖναι ὀνομασίας, ἀλλὰ τῶν ὑποκειμένων ἐμφαντικὰς, ὃ ποιεῖ τεχνικὰς κτλ.

COLUMNA XXVIII.

V. 1-7. Ἔτι δὲ—ὑπερβῶσι... Quænam talia sint ut fieri possint necne diserte tradit Aristot. Rhet. II, 19: Πρῶτον μὲν οὖν — ὁῦλον. Quod ad verba Philodemi adtinet, pro ΠΑΡΑΛΑΒΩ... , v. 6, posui παραλάβωσι, quocum sæpe παραβά-λωσι confunditur. Audiendus Cl. Boissonad. in Planud. Metamorph. p. 164, not. 1: « Sexcenties aoristi verborum βάλλω et λαμβάνω permutati fuerunt a librariis. Cf. notas ad Nicetam Eugen. p. 162, 353. Euripides Phæn. 1681=1161: Σὺ δ' ἀλλὰ νεκρῷ λουτρὰ περιβαλεῖν μ' ἔα: non περιλαβεῖν.» Vide Cl. Hase, in Lydum, De Ostent. not. 316, A.

V. 8. Περιάπτειν... Solemnia sunt apud rhetores verba περιάπτειν et προσάπτειν. Dionys. Halic. Epist. ad Pompeium, III: Καὶ τῇ πόλει τῇ ἑαυτοῦ τὰς φανεράς αἰτίας τοῦ πολέμου περιάπτειν, ἑτέρας ἔχοντα πολλαῖς ἀφορμαῖς περιάψαι τὰς αἰτίας. Idem, De Thucyd., VI: Ἐπεὶ κατὰ τὸ μηδὲν αὐτῇ μυθῶδες προσάψαι, μηδ' εἰς ἀπάτην καὶ γοητείαν τῶν πολλῶν ἐκτρέψαι. Joseph. rhacendyt. Synops. Rhetoric.: Γλυκύτης δέ ἐστι τὸ τοῖς

ἀφύχους τὰ τῶν ἐμφύχων προσάπτειν. Rh. gr. Walz. t. III, p. 534.

V. 9-10. Διὰ μέσης—φυσιολογίας. . . Stoicos, ut opinor, Noster laccessit: apud eos enim physicæ res locum suum, et illum quidem permagnum, obtinuerant; id quod docet Diog. Laert. VII, 39: Τριμερῇ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν φυσικόν· τὸ δὲ, ἠθικόν· τὸ δὲ, λογικόν. Ibid., 132: Τὸν δὲ φυσικὸν λόγον διαιροῦσιν εἰς τε τὸν περὶ σωμάτων τόπον, καὶ περὶ ἀρχῶν, καὶ στοιχείων, καὶ Θεῶν, καὶ περάτων, καὶ τόπου, καὶ κenoῦ κτλ. In iis quæ sequuntur fuse tradit Diog. Laert. Stoicorum placita *De Physicis*. Quamquam non constat neque constare potest, quum Stoicorum Artes rhetoricæ interierint, eos docuisse φυσιολογίαν in Eloquentia magni esse momenti, id tamen conjicere licet. Compertum enim habemus in horum disciplina Rhetoricam cum Dialectica fuisse junctam. Cf. Cic. Orat. XXXII; Dissert. Isagog. p. LIX-LXI. Doctrina eorum *De Oratione* spectabat eo, ut ostenderent ex hac pendere omnia, quæ sive ad res physicas, sive ad morum disciplinam pertinent, Diog. Laert. ibid., 83: Καὶ τοιοῦτοι μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς οἱ Στωϊκοί, ἵνα μάλιστα κρατύνωσι διαλεκτικὸν ἀεὶ εἶναι τὸν σοφόν. Πάντα γὰρ τὰ πράγματα διὰ τῆς ἐν λόγοις θεωρίας ὀρεῖσθαι, ὅσα τε τοῦ φυσικοῦ τόπου τυγχάνει, καὶ αὖ πάλιν ὅσα τοῦ ἠθικοῦ. Epicurei autem se physiologiæ peritissimos esse prædicabant. Cf. Plutarch. De Oraculorum defectu, t. VII, p. 434, ed. Reisk. Hoc firmat Polystratus docens veritatem per rectam physiologiam eliciendam esse, Epicureosque præponendos esse cæteris philosophis, quos non ὀρθῶς φυσιολογεῖν innuit: Μηδὲν μῆτε περὶ τῆς τούτου (subintell. Θεοῦ) φύσεως καὶ βουλήσεως ἐξετάσαντας, μῆτε περὶ τῆς ἡμετέρας. Φυσιολογήσαντας δ' ὀρθῶς περὶ πάντων τούτων μόνως ἐστὶ τὴν ἀλήθειαν συνιδεῖν. Καὶ γὰρ τὰ δυνατὰ καὶ ἀδύνατα, εἴτε κατὰ οὐσίαν, εἴτε κατὰ δύναμιν, ἢ ἐνέργειάν ἐστιν, Polystrat. De injusto Contemptu (alii vero inscribunt: *adversus eos, qui injuste contemnunt opiniones apud multos receptas*), col. V-VI, p. 11-13, Volum. Herculanensium quæ supersunt t. IV, Neapoli, 1832. Quid proinde

mirum, si ætatis suæ Stoicos inter philosophos κακῶς φιλολογήσαντας Noster annumeraverit?

V. 10. Καινῆς... Ms. exhibet **KAI**... Vocem καινῆς posui, ideo quod σκωμμάτιόν τι inesse videtur in Philodemi verbis. Huic me adduxerunt verba quæ quondam Philemon jactavit in Zenonem, Stoicorum principem; Diog. Laert. VII, 27: Οἱ γε μὴν Κωμικοὶ ἐλάνθανον ἐπαινοῦντες αὐτὸν διὰ τῶν σκωμμάτων, ἵνα καὶ Φιλήμων φησὶν οὕτως ἐν δράματι Φιλοσόφοις:

Εἰς ἄρτον ὄψον, ἰσχάς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ
Φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ.
Πεινῆν διδάσκει, καὶ μαθητὰς λαμβάνει.

V. 12-14. Τοὺς ἀληθεῖς ἐνείναι—οὐχὶ τοὺς ψευδεῖς... Vero simile videtur, ante ἐνείναι, v. 12, aliquid excidisse. Subintellego vocem λόγους, quam sensus requirit. Quænam argumenta falsa, quænam vera fuerint, e mente Stoicorum, docet Diog. Laert. l. I., 79: Ἐτι τῶν λόγων οἱ μὲν ἀληθεῖς εἰσιν, οἱ δὲ ψευδεῖς. Ἀληθεῖς μὲν οὖν εἰσι λόγοι, οἱ δι' ἀληθῶν συνάγοντες, οἷον· εἰ ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ, ἡ κακία βλάπτει. Ψευδεῖς δὲ εἰσιν οἱ τῶν λημμάτων ἔχοντές τι ψεῦδος, ἡ ἀπέραντοι ὄντες, οἷον· εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστίν· ἡμέρα δὲ ἐστὶ· ζῇ ἄρα Δίῳ.

V. 14-18. Καὶ οὐς—ἡ πτερῶν ἐνδέουσιν... In his me multum torsi, ut sententiam sibi constantem inde elicerem. Sic interpretor: absurdum est ad novam physiologiam confugere, ideo quod in rebus vera argumenta insunt sæpius qnam falsa; si modo Naturam ducem sequamur. Nunc autem, quum illi ipsi qui in primis deberent discrimen verorum et falsorum facere, a Natura recedunt, quomodo fieri posset, ut veris argumentis *non omnino careant*? sive, ut Noster dicit, *non multo magis careant quam pennis*? Neque habet quod offendat πτερῶν proverbialiter usurpatum. Vide πτερυγίζειν—πτερυγίζεις—πτερὸν ἀετοῦ πτεροῖς ἄλλων μιγνύεις, in Proverbiis e Zenodoto, Diogenian., Suid., collectan., Cent. XII; Michael. Apostolii Paræm. Cent. XVI; ed. Elzevir. Cf. Erasm. Chiliad. I, Cent. VI.

V. 19-27. Καὶ τῶν περὶ τοῦ δικανικοῦ—ταῖς ἀρεταῖς... Quæ Noster ad judiciale genus refert, hæc deliberativi generis partem esse tradit Auctor Rhetoric. ad Alexandr. cap. II: Ὡς μὲν

οὖν ὀρέγεσθαι δεῖ τοὺς προτρέποντας καὶ ἀποτρέποντας, ταῦτά ἐστιν. Ὅρισασθαι δὲ πειράσσομαι τούτων ἕκαστον τί ἐστιν, καὶ δεῖξαι πόθεν αὐτῶν εἰς τοὺς λόγους εὐπορήσομεν. Δίκαιον μὲν οὖν ἐστὶ τὸ τῶν ἀπάντων ἢ τὸ τῶν πλείστων ἔθος ἀγραφον διορίζον τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρά· τοῦτο δ' ἐστὶ τοὺς γονέας τιμᾶν, καὶ φίλους εὖ ποιεῖν, καὶ τοῖς εὐεργέταις χάριν ἀποδιδόναι. Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια οὐ προστάττουσι τοῖς ἀνθρώποις οἱ γεγραμμένοι νόμοι ποιεῖν, ἀλλ' ἔθει ἀγράφῳ καὶ κοινῷ νόμῳ νομίζεται. Non aliter Syrian. Schol. in Hermog. De Statibus.: Εἰδέναι χρὴ, ὅτι τῶν συμβουλευτικῶν ζητημάτων αἱ ὑποθέσεις εἰσὶν αἶδε, τὸ δίκαιον, τὸ συμφέρον, τὸ δυνατόν, τὸ βῆδιν, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ ἀκίνδυνον, τὸ καλὸν, τὸ εὐσεβές, τὸ ὅσιον, τὸ ἡδὺ, καὶ τὰ ἐναντία τούτοις· καὶ οἱ μέγιστοι καὶ πρῶτοι τόποι οὗτοι. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 701. Neque est quod miremur; hæc enim duo genera inter se cognatione quadam conjungi docet Aristot. Rhet. I, 9: Ἐχει δὲ κοινὸν εἶδος ὁ ἔπαινος καὶ αἱ συμβουλαί· ἃ γὰρ ἐν τῷ συμβουλευεῖν ὑποβοῶ ἀν, ταῦτα μετατεθέντα τῇ λέξει, ἐγκώμια γίνονται. Ἐπεὶ οὖν ἔχομεν ἃ δεῖ πράττειν, καὶ ποῖόν τινα εἶναι, δεῖ ταῦτα ὡς ὑποθήκας λέγοντας, τῇ λέξει μετατιθέναι καὶ στρέφειν· οἷον, ὅτι οὐ δεῖ μέγα φρονεῖν ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην, ἀλλὰ τοῖς δι' αὐτόν. Οὕτω μὲν οὖν λεχθὲν, ὑποθήκην δύναται· ὥδι δ', ἔπαινον· μέγα φρονῶν, οὐ τοῖς διὰ τύχην ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ τοῖς δι' αὐτόν κτλ. In Ms. quædam, v. 26, valde adulterantur: **AICACAICTA C.** Posui: ἀπάσαις ταῖς, ut omnia cohæreant.

COLUMNA XXIX.

V. 1. Ὡς δνος λύρας... Arsenius, p. 384, ed. Walz.: Ὅνος λύρας ἀκούων κινεῖ τὰ ὦτα... Ἐπὶ τῶν ἀπαιδευτῶν ἢ τῶν συγκαταθεμένων, μηδὲ ἐπαινούντων. Eadem docet Gaisford., Paræmiograph. Græc. Oxon. Frequens occurrit hoc proverbium: Clemens Alexandr. Stromat. I, p. 270, ed. Paris.: Ὡς, φησίν,

ἐμῶν θεσμῶν μὴ ἐπιλανθάνου· εἰ δὲ μὴ πάντων ἡ γνῶσις, ὅνος λύρας, ἣ φασιν οἱ παρομιμαζόμενοι, τοῖς πολλοῖς τὰ συγγράμματα. Eustath. : Ἄλλοις μὲν γὰρ ἐνδείξαιμην καὶ τὴν ἐμὴν θεατρίσαιμι μουσικῇν, οἱ ταύτης οὐδὲν μᾶλλον ἢ ὅνος λύρας ἐπαίουσι. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I: Ἐπὶ δὲ τις τὴν στάσιν αὐτοὺς αἰτήσῃ, τούτων δὴ τῶν οὐ περιττῶν, ὅνος, φησὶν, ἐπὶ λύραν, κατὰ λίθον ἔλαιον. Rh. gr. Walz. t. VI, p. 65. Cf. Anonym. Ecthes. Rhetoric. ibid. t. III, p. 731; Lucian. De merc. Cond. XXV. Insigne habes ex asino ortum proverbium in Platon. Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 137: Ὅταν οὖν ὁ ῥητορικὸς ἀγνοῶν ἀγαθὸν καὶ κακὸν, λαβὼν πόλιν ὡσαύτως ἔχουσιν. πείθῃ, μὴ περὶ ὄνου σκιᾶς ὡς ἵππου τὸν ἔπαινον ποιούμενος, ἀλλὰ περὶ κακοῦ ὡς ἀγαθοῦ κτλ., unde σκιᾶς exterminavit Heindorf., merito ab Astio reprehensus. Cf. Stalbaum. p. 136, not. 1. In Schol. ibid., t. IX, p. 7: Ὅνου σκιά, ἐπὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων. Φασὶ δὲ εἰλκύσθαι τὴν παρομιλίαν ἀπὸ τοῦ Δημοσθένει τῷ ῥήτορι συμβάντος. Quod quomodo acciderit, lepide tradit; longius autem, quam ut ejus verba transcribam. Vide ibid. p. 7-8; Proverb. e Suid. collectan., Cent. XI.

V. 5-6. Τὰ φαινόμενα τοῖς πολλοῖς... Similiter sophistas Noster carpit in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835: Τὰ μὲν γὰρ καλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ταῦτά τοις ὑπὸ τῶν πολλῶν νοουμένοις δρμαίνουσιν οἱ καθ' ἡμέας φιλοσοφοῦντες, col. XX, v. 25-30. Vide col. XXI-XXVIII, p. 35-49. Non erit abs re conferre sophistarum sententiam quam impugnat Plato, in Phædr. l. I., p. 136: Οὕτως περὶ τούτου (legendum esse censeo cum Stalbaum., p. 134, περὶ τούτων) ἀκήχοι, ὃ φίλε Σώκρατες, οὐκ εἶναι ἀνάγκην τῷ μέλλοντι ῥήτορι ἐσσεσθαι τὰ τῷ ὄντι δίκαια μανθάνειν, ἀλλὰ τὰ δόξαντα ἂν πλήθει, ὅπερ δικάσουσιν, οὐδὲ τὰ ὄντως ἀγαθὰ ἢ καλὰ, ἀλλ' ὅσα δόξει· ἐκ γὰρ τούτων εἶναι τὸ πείθειν, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς ἀληθείας.

V. 17-24. Τοὺς δὲ πιθανοὺς—εἰς συγκατάθεσιν ἐπισπωμένους... Hæc in Stoicos dicta fuisse colligere possumus ex eorum doctrina de πιθανῷ et συγκατάθεσι. Diog. Laert., VII, 75: Πιθανὸν δὲ ἐστὶν ἀξίωμα, τὸ ἄγον εἰς συγκατάθεσιν· οἷον, εἰ τίς τι ἔτεκεν, ἐκείνη ἐκείνου μήτηρ ἐστί. Ψεῦδος δὲ τοῦτο· οὐ γὰρ ὄρνις ὡοῦ

ἔστι μήτηρ. Subjiciam Anonym. Ecches, Rhetoric. presse τὸ πιθανόν definientem : Τὸ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενον καὶ μὴ πανταχοῦ ἀληθεῦον, μετέχον μέντοι μέλλον ἀληθείας ἢ ψεύδους, πιθανόν ἐστι. Rh. gr. Walz. t. III, p. 736. Quædam sunt addenda de Συγκαταθέσει, secundum Stoicos. Diog. Laert. l. I., 46 : Τὴν τε ἀπροπτωσίαν ἐπιστήμην τοῦ πότε δεῖ συγκατατίθεσθαι, καὶ μή. Verba συγκατάθεσις et συγκατατίθεσθαι, explicat ex Arriano Aul. Gell., XIX, 1 : « In eo libro, græca scilicet oratione, scriptum ad hanc sententiam legimus : visa animi, quas φαντασίας philosophi appellant, quibus mens hominis prima statim specie accidentis ad animum rei pellitur (alii : accidentibus ad animum repellitur) non voluntatis sunt, neque arbitraria ; sed vi quadam sua inferunt sese hominibus. Noscitandæ probationes autem, quas συγκαταθέσεις vocant, quibus eadem visa noscuntur ac dijudicantur : voluntariæ sunt, fiuntque hominum arbitratu. Propterea, quum sonus aliquis formidabilis, aut cælo aut ex ruina ; aut repentinus nescius (alii : nescii, h. e. quod nescitur, cf. IX, 12) periculi nuncius, vel quid aliud ejusmodi factum ; sapientis quoque animum paulisper moveri, et contrahi, et pallescere necessum est ; non opinione alicujus male præcepta, sed quibusdam motibus rapidis et inconsultis officium mentis atque rationis prævertentibus. Mox tamen ille sapiens ibidem τὰς τοιαύτας φαντασίας, visa istæc animi sui terrifica non approbat, hoc est, οὐ συγκατατίθεται, οὐδὲ προσεπιδοξάζει, sed abjicit respuitque ; nec ei metuendum esse in his quicquam videtur. Atque hoc inter Insipientis Sapientisque animum differre dicunt, quod *Insipiens*, qualia esse primo animi sui pulsu visa sunt sæva et aspera, talia esse vero putat et eadem incepta, quæ quasi jure metuenda sint, sua quoque assensione approbat, καὶ προσεπιδοξάζει. Hoc enim verbo Stoioi, quum super ista re disserunt, utuntur. *Sapiens* autem, quum breviter et strictim colore atque vultu motus est, ὡς συγκατατίθεται, sed statum vigoremque sententiæ suæ retinet, quam de hujuscemodi visis semper habuit, ut de minime metuendis, sed fronte falsa et formidine inani territantibus.»

Quem locum optime interpretatus est Cl. J. Vict. Le Clerc, in Cic. Academ., t. XXVI, p. 280-281, ed. in 12. Rhetores hoc verbo persæpe utuntur; Daxopat. Homil. in Aphthon.: Καὶ εἰς συγκατάθεσιν ἵεναι πείθουσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος, l. l., t. II, p. 124. Anonym. Schol. in eundem: Ἀντίθεσις... εἰς εὐλογωτέραν ἔννοιαν τὸν ἀχροατὴν μετάγουσα καὶ εἰς συγκατάθεσιν ἵεναι πείθουσα. Ibid. t. II, p. 7. Cf. Prolegom. Hermog. De Statibus, ibid. t. VII, p. 26. Longin. De Sublim. VII: Ὅταν γὰρ τοῖς ἀπὸ διαφορῶν ἐπιτηδευμάτων, βίων, ζήλων, ἡλικιῶν, λόγων, ἔν τι καὶ ταῦτὸν ὅμα περὶ τῶν αὐτῶν ἅπασιν δοκῇ, τόθ' ἡ ἐξ ἀσυμφώνων ὡς κρίσις καὶ συγκατάθεσις τὴν ἐπὶ τῷ θαυμαζομένῳ πίστιν ἰσχυρὰν λαμβάνει καὶ ἀναμφίλεκτον.

COLUMNA XXX.

V. 6-10. Ἐξευρίσκειν — μηδὲ πολλά... Locus pæne desperatus, in quo resarciendo multa me torserunt. Ita in Ms. exhibetur: ΕΞΕΥΡΙΣΚΕΙΝΚ\ΙΑ ΉΙΝΟ...ΛΟCΕΧ ΕΙΝΤΙΤΡΟCΤΕΙΝΩ..ΕΝΟCΑΝΘΩΤΙ.. 7 ΜΑΚΑ...ΝΖΩΓΝΕΓΩΑ Κ.....ΝΟΤΟ 7ΤCΟΦΙCΤΑCΩΗΔΕΤΟΛΛΟC. V. 6-7, ex elementis Ο...ΛΟC, eruitur ΚΑΛΛΟC. Pro ΠΡΟCΤΕΙΝΩ..ΕΙΝΟC, v. 7-8, scripsi: προτεινόμενος. Neque mihi moram Ω attulit. Quod, ad πρὸς et πρό permutata adtinet, vide Dorvill. ad Chariton., p. 266, 267, 287, ubi horum verborum confusio illustratur, l. l. p. 287: » Nec mirum has præpositiones confundi, quum iisdem litteris, at diverso modo tantum positis, scribantur a librariis veteribus, in compositionis, etc. » Cf. B. Montefalc. Palæogr., p. 343.

V. 27. Ἐπισπωμένους... In Ms. ΕΙΤΟΓΑC. His elementis si addideris syllabas ΜΕΝΟ7C, quæ sequuntur, col. XXXI, v. 1, habebis ΕΙΤΟΓΑCΜΕΝΟ7C, unde

facile fuit elicere ἐπισπωμένους, quod optime congruit cum iis quæ jam occurrerunt, col. XXIX, v. 22-24: Ἡ καὶ τοὺς προχείρως εἰς συγκατάθεσιν ἐπισπωμένους.

COLUMNA XXXI.

V. 2. Τὸν φαυλότατον. . . Subintell. εἰς συγκατάθεσιν ἐπισπωμένους, cf. col. XXX, v. 26-27.

V. 2-13. Καὶ τὰ πλεῖστα — ἀδυνατήσῃεν.... Locum valde perturbatum et misere laceratum Ms. sic exhibet: **ΚΑΙ**

ΛΕΟΤΑΛΕΓΕΙΝΕΞΩΤΩΝΕΝΔΕΧΟ ΝΩΝ

ΤΑΓΑΡΑΛΟΓΙΖΟΜΕΝΑ ^Δ**ΓΟΤΣΑΚΟΤ Ν** ^Ο

ΤΑC ΕΙ ΟΚΕΙΜΕΝΟΝΤΙCΤ

N ΑΚΑΝΕΤ ΠΑΝΤΑCΔΕΤΟΤCΕ

ΝΟΝΤΑCΞΕ ΙΤΙC ΝΑΡΟΤΙΝΟCΕΠΙΓ

ΤΩ ΩCΤΖΛΖΤΗCΟΤΙΓΕΓΑΡΑΡΟΤ

ΤΟΤCΟΤΔΕΝΕCΤΙΝ Γ ΡΟΝΕ.ΡΕΙΝΑ

ΔΖΝΑΤΗCΕΙΝ. Hæc si contuleris cum iis quæ restitui,

satis confido non omnino improbables visum iri conjecturas meas. Quod adtinet ad προκείμενον, v. 6-7, similia leguntur apud Hermog. Rhetoric. Prolegom.: Πᾶσα τέχνη καὶ πᾶσα ἐπιστήμη ἔχει καὶ ὑποκείμενον, ἔχει καὶ τέλος. Καὶ ὑποκείμενον μὲν ἐστὶ, περὶ δὲ καταγίνεται, περὶ δὲ ἐνεργεῖται, τέλος δὲ ἐστὶν, οὗ χάριν πάντα, αὐτὸ δὲ οὐδενός. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 3.

V. 14. Φιλοσοφωτέρας ἐστί. . . Eodem modo vocem φιλοσοφωτέρας adhibent Syrian. Schol. in Hermog. De Statibus: Τὸ δίκαιον δὲ μὲν Πλάτων εἰς τε τὸ δσιον καὶ τὸ δμωνύμως τῷ γένει δίκαιον (Cod. Ven. καὶ τὸ δίκαιον δμωνύμως τῷ γένει) διαιρεῖ ἐν τῷ Εὐθύφρονι· ἐστὶ δὲ ἡ τοιαύτη ἀκρίβεια φιλοσοφωτέρα. l. l., t. IV, p. 731. Cf. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De For-

mis, I: Ὅσον ταῦτα ἐκείνων φιλοσοφώτερα, l. l., t. VI, p. 195.

V. 20. Ἀδιαληπτον... Vide quæ dixi de significatione vocis ἀδιαληψίας, col. XXIII, v. 17, annot., p. 134. Nunc autem de voce ἀδιαληπτον, h. l. assentior Cl. Passov. Cf. H. Stephan. ed. Didot. t. I, p. 858. Adludit Philodemus quum ad veteres, tum ad recentiores rhetores, qui uno tenore docuerant tria Rhetoricæ esse genera *judiciale*, *deliberativum*, *demonstrativum*; præcipue tamen ad Stoicos, quos tria genera causarum constituisse monuimus, Dissert. Isagog. p. LX.

V. 22-25. Τὰ μὲν ἔστιν—καὶ ψόγους... Hujus divisionis rationem validissimis argumentis confirmat Aristot. Rhet. I, 3: Ἔστι δὲ τῆς ῥητορικῆς εἶδη τρία τὸν ἀριθμὸν· τοσοῦτοι γὰρ καὶ οἱ ἀκροαταὶ τῶν λόγων ὑπάρχουσιν ὄντες. Σύγκειται μὲν γὰρ ἐκ τριῶν ὁ λόγος, ἐκ τε τοῦ λέγοντος, καὶ περὶ οὗ λέγει, καὶ πρὸς ὃν· καὶ τὸ τέλος πρὸς τοῦτόν ἐστι, λέγω δὲ τὸν ἀκροατὴν. Ἀνάγκη δὲ τὸν ἀκροατὴν, ἢ θεωρῶν εἶναι, ἢ κριτὴν· κριτὴν δὲ, ἢ τῶν γεγενημένων, ἢ τῶν μελλόντων. Ἔστι δ' ὁ μὲν περὶ τῶν μελλόντων κρίνων, οἷον ἐκκλησιαστής· ὁ δὲ περὶ τῶν γεγενημένων, οἷον ὁ δικάστης· ὁ δὲ περὶ τῆς δυνάμεως, οἷον ὁ θεωρὸς· ὥστ' ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τρία γένη τῶν λόγων τῶν ῥητορικῶν· συμβουλευτικόν, δικανικόν, ἐπιδεικτικόν.

V. 26-27. Τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐπιπολάς... Doxopat., Homil. in Aphthon. : Ἵνα δὲ καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐριδας καὶ κρίσεις διαλύωνται καὶ τὸ δικανικὸν ἐπιδίδασκον. Rh. gr. t. II, p. 91.

COLUMNA XXXII.

V. 1-2. Τὰ συμφέροντα πᾶσιν... Aristot. Rhet. I, 3 : Συμβουλῆς δὲ, τὸ μὲν, προτροπὴ· τὸ δὲ, ἀποτροπὴ. Idem, ibid., VI : Ἐπεὶ δὲ πρόκειται τῷ συμβουλευόντι σκοπὸς, τὸ συμφέρον· βουλεύονται δὲ, οὐ περὶ τοῦ τέλους, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πρὸς τὸ τέλος· ταῦτα δ' ἔστι τὰ συμφέροντα κατὰ τὰς πράξεις· τὸ δὲ συμφέρον, ἀγαθὸν· ληπτέον ἂν εἴη στοιχεῖα περὶ ἀγαθοῦ καὶ συμφέροντος ἀπλῶς κτλ. Doxopat., Homil. in Aphthon. l. l., t. II, p. 91 : Ἵνα δὲ

πάλιν τοῖς μὲν λυσιτελοῦσι χρῶνται, τῶν δὲ ἀλυσιτελεστέρων ἀπέχωνται, τὸ συμβουλευτικὸν ἐπετήδευσαν. Quod genus quam sit utile demonstrat Doxopat., ibid. p. 141 : Ἐκ δὲ τοῦ τὰ συμφέροντα εὐρίσκειν, αἷ τε πολιτεῖαι καὶ ὁ βίος συνίσταται.

V. 4. Ἀπαλλάττειν... Tertium hoc genus, quod versatur περὶ τοὺς ἐπαινοὺς καὶ ψόγους, col. XXXI, v. 24-25, vocatur ἐπιδεικτικόν. Aristot. l. I., 3 : Ἐπιδεικτικῶς, τὸ μὲν, ἔπαινος· τὸ δὲ, ψόγος. Alii hoc idem nominant πανηγυρικόν. Cf. Prolegom. Rhetoric. Hermog. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 27 : Τρία τοίνυν τὰ ἀνωτάτω εἶδη τῆς ῥητορικῆς, συμβουλευτικόν, δικανικόν, πανηγυρικόν... Πανηγυρικόν δὲ, δι' οὗ τοὺς ἐπαινουμένους καὶ ψεγομένους δημοσιεύομεν. Dionys. Halic., in Lysia, XV : Τριχῇ δὲ νεμεημένους τοῦ ῥητορικοῦ λόγου, καὶ τρία περιειληφότος γένη, τὸ τε δικανικόν, καὶ τὸ συμβουλευτικόν καὶ τὸ καλούμενον ἐπιδεικτικόν ἢ πανηγυρικόν. Peculiare tamen aliquid habere τὸ πανηγυρικόν εἶδος docet Scheffer. in Georgii Plethonis Rhetoric. Compendium : « Videtur autem rectius sic (h. e. πανηγυρικόν) appellari, quotiens δικανικῶς et συμβουλευτικῶς opponitur. Nam, ut ista sic dicuntur ab iis, ubi solent proponi, ita hoc quoque debet; atque ita sicut δικανικόν est, quia habetur apud τοὺς δικαστάς, et συμβουλευτικόν, quia apud τὴν βουλὴν, sic πανηγυρικόν sit, quia habetur in πανήγυρι. Contra rectius ἐγκωμιαστικόν, quotiens κατηγορικῶς opponitur et προτροπτικῶς: quoniam, sicut horum est adhortari vel accusare, ita illius esset laudare; atque adeo propositi respecto, sic omnia similiter dicerentur. »

V. 8. Ὑπερθήσομαι... Tractantur hæc in Ms. Philodemi libro de Rhetorica, cui apponitur numerus 1674. Eodem sensu occurrit ὑπερτίθεσθαι apud Syrian. in Hermog. De Formis : Ζητεῖν οὖν ὑπερθέμενοι περὶ τοῦ σκοποῦ τοῖς ἐνισταμένοις, πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν ἀπαντήσωμεν. Rh. Gr. Walz. t. VII, p. 99.

V. 9. Ἀδολέσχωις τάδε ἐκεῖ... In Ms. : **ΑΔΟΛΕΣΧ Γ ΟΝΕΚΗ**. Pro **ΕΚΗ**, posui ἐκεῖ, quod requirebat sensus : ubique autem permutantur *η* et *ει*.

V. 14-15. Δικαστηριακόν... Hanc vocem, quamquam in Lexicis deest, libenter admittendam esse censui; optime enim τῶ δικανικῶς opponitur; id quod sensus postulat, ut sit δικανι-

κόν *vere et genuine giudiale*, δικαστηριακόν autem *genus idem vitiatum et corruptione depravatum*. Immo δικανικῶς malam in partem accipiebatur; Chariton, V, 4 : Ταῦτα δικανικῶς μὲν εἶπεν ὁ Διονύσιος. Ubi latinus interpres : « Hæc subtiliter quidem et speciose Dionysius ex fori usu disserebat. » Rectius Dorvill. in Animadv. : « *Ut peritus juris* non modo, verum etiam *ut vafer leguleius*. » Eloquentiam in iudiciiis usitatam, acerbe carpit Plato, in Phædr. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 179-180 : Τὸ παράπαν γὰρ οὐδὲν ἐν τοῖς δικαστηρίοις τούτων ἀληθείας μέλειν οὐδενί, ἀλλὰ τοῦ πιθανοῦ. 'Τοῦτο δ' εἶναι τὸ εἰκὸς, ὃ δεῖν προσέχειν τὸν μέλλοντα τέχνην ἔρεῖν. Οὐδὲ γὰρ αὖ τὰ πραχθέντα δεῖν λέγειν ἐνίοτε, ἐὰν μὴ εἰκότως ἢ πεπραγμένα, ἀλλὰ τὰ εἰκότα, ἐν τε κατηγορίᾳ καὶ ἀπολογίᾳ· καὶ πάντως λέγοντα τὸ δὴ εἰκὸς διωκτέον εἶναι, πολλὰ εἰπόντα χαίρειν τῷ ἀληθεῖ. Cf. Eumdem, in Euthydemo, l. I., t. IV, p. 94.

V. 15. Καὶ πόλει... Ad civitatem, non ad privatos spectare *deliberativum genus* probant capita quæ veteres docebant hoc genere esse tractanda; Aristot. Rhet. I, 4 : Σχεδὸν γὰρ περὶ ὧν βουλευόνται πάντες, καὶ περὶ ἃ ἀγορεύουσιν οἱ συμβουλευόντες, τὰ μέγιστα τυγχάνει πέντε τὸν ἀριθμὸν ὄντα· ταῦτά δ' ἐστὶ, περὶ τε πόρων, καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης· ἐτι δὲ περὶ φυλακῆς τῆς χώρας καὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων, καὶ περὶ νομοθεσίας.

V. 24-25. Ἀλλὰ ἡμῖν... Hæc Αὐτόγραφον ita præbet : **ΑΛΛΑΗΜΩΙ**. Quanquam de uno agitur, non dubitavi quin repugnandum esset ἡμῖν. Exempla, loco omnium, supeditabat Isocr. De Antidos. XX, ed. Coray : Δι' ἐτέρων ποιήσας τὴν ἀπολογίαν, ἐξὸν αὐτοὺς δεῖξαντι τοὺς λόγους διαλύσαι τὴν διαβολὴν τὴν λεγομένην περὶ ἡμῶν. In hoc Philodemi loco ἀλλὰ significare arbitror *sed etiam*, subaudito καὶ. Cf. H. Stephan. Thes. ed. Didot., t. I, p. 1506, 1509.

COLUMNA XXXIII.

V. 2-3. Τούτων ἐκάτερον... Nimirum *iudiciale et deliberativum genus*.

V. 3-6. Οὐχ ὑπὸ τῶν σοφιστῶν — καὶ κατὰ δύναμιν ἄλλην... Audiendus Aristot., Rhet. I, 4 : Καθ' ἕναστον μὲν οὖν ἀκριβῶς δικριθῆσθαι, καὶ διαλαβεῖν εἰς εἶδη περὶ ὧν εἰώθασι χρηματίζειν· ἔτι δ', ὅσον ἐνδέχεται περὶ αὐτῶν διορίσαι κατὰ τὴν ἀλήθειαν, οὐ δεῖ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν ζητεῖν, διὰ τὸ μήτε τῆς ῥητορικῆς εἶναι τέχνης, ἀλλ' ἐμφρονεστέρας καὶ μᾶλλον ἀληθινῆς· πολλῶν δὲ πλείω δεδόσθαι καὶ νῦν αὐτῇ τῶν οἰκείων θεωρημάτων. Cic. De Orat. I, 18-19 : « Charmadas vero multo uberius iisdem de rebus loquebatur.... quum maxime tamen hoc significabat eos, qui rhetores nominarentur, et qui dicendi praecepta traderent, nihil plane tenere, neque posse quemquam facultatem assequi dicendi, nisi qui philosophorum inventa didicisset. — Littera in eorum libris nulla inveniretur. »

V. 9-10. Τοῖς πολιτικοῖς τῶν ῥητόρων... Ernesti. Lexic. Technol. gr. Rh. p. 278-281, docet omnem varietatem significationum quas vocī πολιτικός attributas reperimus. Pauca subjiciam, quæ omisit, etsi non parum facere videntur ut manifestum fiat, quomodo *civilis oratio* nonnunquam *laudationem* vituperationemque tangat. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I : Ἔστι γοῦν ὁ λόγος πολιτικὸς πανηγυρικὸς· πολιτικὸς μὲν, ὅτι ἀμφισβήτησιν ἔχει· πανηγυρικὸς δὲ, ὅτι δι' ἐπαινῶν καὶ ψόγων ἐστὶν ἢ ὅλη αὐτοῦ διαρτία· ἀνάγκη γὰρ ἐκάτερον τῶν μερῶν ἐξαίρειν μὲν τὸ οἰκεῖον, μειοῦν δὲ τὸ ἐναντίον. Rh. gr. Walz., t. VI, p. 483. Idem quid sit πολιτικὸς λόγος, quibusque conveniat, pressius definit, l. l., p. 466-472.

V. 10-11. Παρασπείρεται... Laudationum in civilem orationem insertarum unum exemplum referre satis erit, quod præbet Demosthenes, agendi rationem æqualium suorum rebus gestis a majoribus, recentioresque oratores antiquis comparans; quem locum citat Dionys. Halic., De Admiranda vi dicendi in Dem. XXI : Καὶ τοι σκέψασθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν τε ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν (Dionys. ἐφ' ἡμῶν, quæ confusio est ubique obvia). Ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἄλλοις ὑμῖν χρωμένους παραδείγμασιν (Dionys. χρωμένοις ὑμῖν παραδείγμασιν), ἀλλ' οἰκείοις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι

γενέσθαι (Dionys. γίγνεσθαι, alteri postponendum). Ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες (Dionys. ἐχαρίζοντο οἱ λέγοντες), οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς, ὥσπερ ὑμεῖς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ ἐξήκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἤρξαν ἐκόντων· πλείω δ' ἢ μύρια τέλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον (Dionys. συνήγαγον.) Ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἔστι προσῆκον βάρβαρον Ἑλλήσι. Πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ (Dionys. καὶ πεζοῖ), καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι. Μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον κτλ.

V. 24. Ἐκδεδομένους . . . Simili modo, orationum a se editarum meminit Isocr., De Antidos. V, ed. Coray.: Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς, ἔγραψον τὸν λόγον τοῦτον, οὐκ ἀκμάζων, ἀλλ' ἔτη γεγονοῖς δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Διόπερ χρὴ συγγνώμην ἔχειν, ἣν μαλακώτερος ὢν φαίνεται τῶν ὑπ' ἐμοῦ πρότερον ἐκδεδομένων.

COLUMNA XXXIV.

V. 1-2. Πᾶν ὅλως πρᾶγμα . . . Inde a Gorgia sophistæ de quacumque re se dicturos esse gloriabantur. Quorum vanitatem carpit Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 132, 133: Οὐδὲν οἷον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν, ὃ Σώκρατες. Καὶ γὰρ αὐτῷ ἐν τοῦτ' ἦν τῆς ἐπιδείξεως· ἐκέλευε γοῦν νῦν δὴ ἐρωτᾶν ὅ τι τις βούλοιο τῶν ἐνδον ὄντων, καὶ πρὸς ἅπαντα ἔφη ἀποκρινεῖσθαι κτλ. Similia tradit Cic. De Orat. I, 22: « Quando enim me ista curasse aut cogitasse arbitramini, et non semper irrisisse potius eorum hominum impudentiam, qui, quum in schola assedissent, ex magna hominum frequentia dicere juberent, si quis quid quæreret. Quod primum ferunt Leontinum fecisse Gorgiam; qui permagnum quiddam suscipere ac profiteri videbatur, quum se ad omnia de quibus quisque audire vellet esse paratum denuntiaret. Postea vero vulgo hoc facere cœperunt, hodieque faciunt; ut nulla sit res, neque tanta, neque tam nova, de qua non se omnia quæ dici possunt, profiteantur esse dicturos. » Cf. De Finib. II, 1. Idem pollicetur Hippias, apud

Platon. Hipp. min. l. l., t. III, p. 4 : Καὶ γὰρ ἂν δεινὰ ποιήσῃν — νῦν δὲ τὴν Σωκράτους ἐρώτησιν φύγοιμι. Quam vana essent nonnunquam argumenta laudantibus proposita docet Aristoteles, Rhet. I, 9 : Συμβάνει καὶ χωρὶς σπουδῆς καὶ μετὰ σπουδῆς ἐπαινεῖν πολλάκις οὐ μόνον ἄνθρωπον ἢ θεόν, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς, καὶ τῶν ἄλλων ζώων τὸ τυχόν. Quid mirum, si in tam inania abierunt? Plato, in Conviv., l. I., t. V, p. 16 : Εἰ δὲ βούλει αὖ σκέψασθαι τοὺς χρηστοὺς σοφιστὰς Ἡρακλέους μὲν καὶ ἄλλων ἐπαινέους καταλογάδην συγγράφειν, ὥσπερ ὁ βέλτιστος Προδίκος. Καὶ τοῦτο μὲν ἤττον καὶ θαυμαστόν, ἀλλ' ἔγωγε ἤδη τινὶ ἐνέτυχον βιβλίῳ ἀνδρὸς σοφοῦ, ἐν ᾧ ἐνῆσαν ἅλεις ἐπαινὸν θαυμάσιον ἔχοντες πρὸς ὠφέλειαν · καὶ ἄλλα τοιαῦτα συχνὰ ἴδοις ἂν ἐγκεκωσμιασμένα. Isocr. Helen. Encom. VI, ed. Coray. : Οἱ δὲ κοινοὶ καὶ πιστοὶ καὶ τούτοις ὅμοιοι τῶν λόγων, διὰ πολλῶν ἰδεῶν καὶ καιρῶν δυσκαταμαθήτων εὗρίσκονται τε καὶ λέγονται, καὶ τοσούτῳ χαλεπωτέραν ἔχουσι τὴν σύνθεσιν, ὥσπερ τὸ σεμνύνεσθαι τοῦ σκώπτειν, καὶ τὸ σπουδάζειν τοῦ παίζειν ἐπιπονυτέρῳ ἐστι. Σημεῖον δὲ μέγιστον · τῶν μὲν γὰρ τοὺς βομβυλίου, καὶ τοὺς ἄλλας, καὶ τὰ τοιαῦτα βουλευθέντων ἐπαινεῖν, οὐδέ τις πώποτε λόγων ἠπόρησεν. Notissimus Polycrates ille qui laudavit murem, Aristot. Rhet. II, 24. Cf. Spengel. Συναγωγὴ τεχνῶν, p. 75. Haud immerito Noster invectus est in sophistas ætatis suæ, quos in similibus nugis totos esse videret.

V. 14-16. Οὐδ' ἐστὶν — ἃ τις φήσει... Eadem religione minime tenetur Aristot. Rhet. I, 9, ubi præcepta tradit sophistis vere digna : Ληπτέον δὲ καὶ τὰ σύνεγγυς τοῖς ὑπάρχουσιν, ὡς ταῦτ' ὄντα, καὶ πρὸς ἐπαινὸν καὶ πρὸς ψόγον · οἷον, τὸν εὐλαβῆ καὶ εὐψυχον, δειλὸν καὶ ἐπίβουλον · καὶ τὸν ἡλίθιον, χρηστὸν, καὶ τὸν ἀνάληγον, πρῶτον, κτλ.

V. 18. Ἐπιδέχεται... Haud absimiliter Noster, in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1832, col. XIV, v. 14-19 : Πρῶτοι μὲν εἰσι δυνάτωτατοι, τῷ δ' ἔθει (leg. ἡθει) παμπόνηροι τὸ δὲ κατὸ τοιοῦτόν τι ἐστὶ προσὸν, οὐκ ἐπιδέχεται χωρισμόν. Sic Hermog. De Statibus : Οὐκ ἐπιδέχεται δὲ ἐξέτασιν τὰ τε ἀόριστα... καὶ τὰ ἰσάζοντα δι' ὅλου, Rh. gr. Walz. t. III, p. 3 : ad quæ Marcellin., in Schol. : Ἰσάζοντα καλεῖ, τὰ ἔχοντα τὰς προτάσεις ἴσας καὶ πίστεις τὰς αὐτὰς τοῖς ἀντιδίοις. Ex eodem Marcellino addam : Τὰ μὲν γὰρ ἀγῶνα ἐπιδέ-

χεται, τὰ διαβεβλημένα, τὰ δὲ ἥθους ἔχει μόνον τὴν μίμησιν καὶ πλάμασιν ἔστιν ἐπιτήδεια, l. l., t. IV, p. 103. Cf. Ibid. p. 431, 449.

V. 22-23. Εἶδῃσιν... Ms. habet **ΛΙΑΗCIN**, ubi **L** pro **Ε** ponitur. Εἶδῃσιν reperias in Nostri Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1832: "Ὅταν δὲ γελοίους εἶναι φῶσι τοὺς ἀφαιρουμένους τὴν πολιτικὴν δύναμιν γε τελείας ῥητορικῆς, ἐμπεριειλημμένην ἐν τῇ προλήψει, καθάπερ τοὺς τῆς ἱατρικῆς τὴν εἶδῃσιν ὕγινηών (sic, operarum errore: lege ὕγεινών) καὶ νοσηρῶν, ἡδονῆς εἰσιν ἀνάμεστοι. col. X, v. 25-33; col. XI, v. 1-2. Cf. Doxopat. Homil. in Aphthou.: "Ἐπειτα δὲ κάκεινό φαμεν, ὅτι οὐ πάντως ὁ τῇ τοῦ ἐγκωμίου μελέτῃ ἐγγυμασθεὶς ἤδη καὶ τοῦ ψόγου ἰκανὴν τὴν εἶδῃσιν ἔλαβεν. Rh. gr. Walz. t. II, p. 466.

V. 23-24. Ὠφελημάτων... Hæc inficias ire Philodemus minime dubitat in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. XVII, v. 29-34: Τῶν δὲ ῥητόρων ἡ τέχνη πρὸς οὐδὲν ἐπιδείκνυται τῶν εἰς μακάριον βίον ἀνηκόντων χρησιμεύουσα. Ibid. col. XXV, v. 12-22: Εἰ δὴ ῥητορικὴ τούτων τὴν ἐμπειρίαν παραδίδωσιν, ὥστε μόνον ῥηθῆναι τὴν τετριμμένην ὥσπερ ὁδὸν εἰς τὸν μακάριον βίον βατεῖν, ἀλλ' οὐχὶ μὲν εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς ἐκκλησίας, ὅπου πλείω ναυάγια τῶν πρὸς τῷ Καφηρεῖ. In interjecto spatio, v. 23-24 nitide apparent voces καὶ βλαμμάτων, quas in infra scripta dictione censui inserendas esse; quum sensus nequaquam sineret eas, inferioribus deletis, retineri. Cf. Dissert. Isagog. p. CXII.

V. 25. Εὐποροῦνται... In Ms.: **ΘΕΙΜΠΟ7ΝΤΑΙ**. Ap-
prime cum Ms. congruere videbatur *θεατροῦνται*—*velut in theatro agunt*, id quod libenter sensus admittebat. Ab hac tamen voce abstinui, quia in Lexicis deest. Commodum ut inde sensum elicerem, scripsi εὐποροῦνται. Adludere Noster videtur ad divitias quas per Rhetoricam sophistas sibi comparare dixit in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. VI, v. 2-4: Διὰ ῥητορικὴν ὥσπερ τοῦτον, περιβάλλεσθαι τῆς οὐσίας. Sic Isocr. de sophistis, Helen. Encom., IV: Οὐδενὸς αὐτοῖς ἄλλου μέλει, πλὴν τοῦ χρηματίζεσθαι παρὰ τῶν νεωτέρων.

V. 2. Περὶ τῶν Θεῶν... Liqueet inde a remotis temporibus in usu fuisse τὴν τῶν ἐπιδεικτικῶν διαίρεσιν. Quam divisionem sequitur Menander rhetor, I, p. 26-28, ed. Heeren.: Ἐπαινος δέ τις γίνεται, ὅτε μὲν εἰς Θεοὺς, ὅτε μὲν εἰς θνητούς· καὶ ὅτε μὲν εἰς Θεοὺς, ὕμνους καλοῦμεν... Τῶν δὲ περὶ θνητῶν, οἱ μὲν περὶ πόλεις γίνονται ἔπαινοι· οἱ δὲ περὶ ζῶα.

V. 4-5. Ἐπαγγέλλονται... Sophistarum pollicitationes similiter carpit Noster in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1832, col. XIV, v. 8-14: Ἄλλ' οὐχὶ τὴν μὲν ἐπαγγελίαν ἐπιδιάπτεσθαι καὶ ταύτης, τὴν δ' ἔγκριτον νόησιν αὐτὸ περιέχειν τὸ γινόμενον καὶ θεωρούμενον ἀνεκπλήκτως; Quæ ita vertit Herculan. Academic.: « Nonne potius dicetur *Rhetoricæ* promissionem adtingere etiam *Politicam*; exactam vero notionem continere illud quod ab ea fit, et quod non temere in ipsa consideratur? » Videsis annotata, ibid. p. 38. Sic Plato, in Gorg. l. I., t. III, p. 132: Εὖ λέγεις, ὦ Καλλίκλεις· ἀλλ' ἄρα ἐβελήσειεν ἂν ἡμῖν διαλεχθῆναι; βούλομαι γὰρ πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ τίς ἡ δύναμις τῆς τέχνης τοῦ ἀνδρός, καὶ τί ἐστὶν ὃ ἐπαγγέλλεται τε καὶ διδάσκει. Τὴν δὲ ἄλλην ἐπίδειξιν ἐσαυθις, ὥσπερ σὺ λέγεις, ποιησάσθω.

V. 6-10. Τοὺς δὲ δυσφημεῖν — ἀρίστου... Impugnat sophistas qui dictitabant se in celebrandis hominibus ita agere, ut alios laudarent, alios maledictis prosequerentur. In Ms. mendis scatent, v. 7-10: **ΤΟΥΤΑΔΟΔΥΣΦΗΜΕΙΝ
ΚΑΡΟΥΣΑΤΟΟΥΤΟΤΑΝΠΡ.ΕΛΩΝΤΑΙΠΟΙ
ΕΙΝΓΚΑΤ ΡΟΝΗΜΕΙΟΝ ΟΟΑ Ν ΡΙΣΤΟΥ.**
Cf. col. XXXVI, v. 8-26; col. XXXVII, v. 1-6, ubi sophistas reprehendit quod laudationibus suis, quantum in ipsis erat, virtutem funditus debebant.

V. 12. Ἀλόγων ζώων... Nostrum offendisset Menander rhetor, qui similia docet, l. I., p. 27-28: Τῶν δὲ περὶ ζώων, οἱ μὲν περὶ λογικῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ περὶ ἄλογα γίνονται ἔπαινοι.

V. 21-22. Ἀριστοτέλην . . . Nimirum Aristotelem, sophistam e Sicilia oriundum, Diog. Laert. V, 35; quem profecto, non Stagiritam, invidia flagrasse in Isocratem censet Coray. Prolegom. Isocr. t. I, p. 68, ubi rem explicat, simulque docet causas zelotypiæ Siculorum sophistarum adversus Atheniensēs rhetores, vernaculo sermone usus: Τοιαύτη μικροπρεπὴς ἔχθρα ἦτον ἀναξίᾳ τοῦ φιλοσόφου, πρὸς τὸν Ἰσοκράτην μάλιστα, περὶ τοῦ ὁποίου ὅτι εἶχε καλὴν ὑπόληψιν φαίνεται ἀπὸ τὰς συχνὰς μαρτυρίας, τὰς ὁποίας φέρει ἀπ' αὐτὸν εἰς τὴν ῥητορικὴν του. Ἐξαναντίας, εἰς τὸν Σικελιώτην Ἀριστοτέλην εἶναι πολλὰ πιθανή. Ἰδομεν ἀνωτέρω ὅτι οἱ Σικελιώται ῥήτορες ἔφεραν τὴν ῥητορικὴν εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν εὐόδωσαν εἰς τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς ἀκμὴν καὶ τελειότητα, καὶ ἡ τοιαύτη προκοπὴ τοὺς ἔφερεν εἰς καταφρόνησιν τῶν ἰδίων διδασκάλων. Ὅθεν οἱ Σικελιώται ῥήτορες ἢ σοφισταὶ ἐμίσουν τοὺς Ἀττικοὺς ῥήτορας, ὡς ἀχαρίστους, ἢ μὲ τῆς ἀχαριστίας τὴν πρόφασιν ἐσπούδαζον νὰ σκευάσωσι τὴν αἰσχύνην τοῦ νὰ τοὺς φθονῶσιν ὡς σοφωτέρους.

V. 23. Πρὸς Ἀναξιμένην . . . Nullus dubito quin Noster innuat Anaximenem Lampsacenum, quem sophistam fuisse, sophistarumque orationes affectasse tradit Pausan. VI, 18: Ἐπεφύκει μὲν αὐτὸς (subintell. Ἀναξιμένης) σοφιστῆς, καὶ σοφιστῶν λόγους μιμεῖσθαι, κτλ. Quid mirum, si Anaximenes, vel alius quispiam sophista Dianæ, aut Minervæ laudationem composuerit? Eundem Rhetoricæ patrocinantem inducit Philodemus in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1832, col. II, v. 1-8: Φησὶν ὁ Ἀναξιμένης, ὡς οὐκ ἂν ποτε πρόσησαν τοῖς ῥητορικοῖς ἀργύριον διδόντες, εἰ μὴ τὸ δημηγορεῖν καὶ δικολογεῖν, ὡς ἀπὸ τέχνης αὐτῶν, προεγίνετο τελείως. Quædam in Ms. adulterantur, v.

H

22-25: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΝΤΙΔΙΑΜΕΝΤΟΙΓΡΟΣ

ΔΗ

ΑΝΑΞΙΜ.ΝΗΝΗΤΙΝΑΓΟΤΕΙΓΕΙΝ ΤΩΝ

ΕΗ

ΦΙΣ ΤΩΝΕΠΑ ΤΕΜΙΔΟΣ.

COLUMNA XXXVI.

V. 1. Σεμνυνόμενον . . . Similiter loquuntur rhetores. Doxopat. Homil. in Aphthon. : Ὡς οἱ μέσως ἔχοντες, καὶ τούτῳ αὐτῷ σεμνυνόμενοι. Rh. gr. Walz. t. II, p. 277; Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus : Ἐπειδὴ ἐκεῖ, λέγω δὴ ἐν τῇ ἀντιστάσει, ἅπαν ἑαυτοῦ ποιεῖται τὸ ἔργον ὁ κρινόμενος, τῷ συμφέροντι φιλοτιμούμενος· καὶ γὰρ ἐν τῇ εὐεργεσίᾳ θαρρῶν καὶ σεμνυνόμενος τὸ πᾶν οἰκειοῦται τῆς πράξεως, ibid. t. IV, p. 243-244. Idem, l. I. p. 501 : Εἰ δὲ αἰτήσις εἴη δωρεᾶς, τὸν ἴδιον ὄρον ὁ κατήγορος, ὃ ἐστὶ (ubi legendum censeo, sicut apud Sopat. ibid. p. 499, ἤτοι) τὸν ἀνθορισμὸν, ἐκ τῶν ἑαυτῷ πεπραγμένων κατασχεύασει σεμνυνόμενος.

Ibid. Οὐκ οἶει γὰρ, εἰπεῖν. . . In Ms. : **Ο7ΚΟΙCΙΓΑΡΕΙ-
PIN**. Ea quæ posui sensus indicabat; nec habere videtur quidquam quod offendat εἰπεῖν sic repetitum Aristotelisque verbis insertum, nonnullis aliis vocibus interpositis : εἴτ' Ἀρτέμιδος — σεμνυνόμενον.

V. 2. Ἐρις γένηται. . . Cum sententia bene congruit γένηται, quod facillime spatium admittit. In Ms. locus sic exaratur : **ΕΠΙC.ΕΝΗΤΑ.ΤΩΝ ΘΕΩΝ**.

V. 8-9. Καὶ αὐτῶν. . . In Ms. : **ΚΑΜΩΝ**. Scripsi καὶ αὐτῶν, quod requirebat sensus. Occurrit ὠφελεῖν in Isocr. Helen. Encom. XIII, ed. Coray. : Ἐξ ὧν ἐμελλεν οὐ τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν, ἀλλ' αὐτὸς κινδυνεύσαι.

V. 13. Ἐκ τῆς οἰκείας φύσεως. . . Cf. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I : Δυνατὸν γὰρ κατὰ ταῦτὸν καὶ τὴν οἰκείαν φύσιν φυλάξει ἐρρωμένην, καὶ τύπους ἀρχαίους ζηλωσαι. Rh. gr. Walz. t. VI, p. 76.

V. 14-18. Προτρέπονται—διὰ τινος ψόγους. . . Doxopat. Prolegom. Rhetoric. : Εἰ γὰρ ἔργα ῥητορικῆς, προτρέπειν μὲν ἐπὶ τὸ καλὸν, ἀποτρέπειν δὲ τοῦ κακοῦ, καὶ κατηγορεῖν μὲν τῶν ἀδικούντων, ὑπεραπολογεῖσθαι δὲ τῶν ἀδικουμένων, καὶ ψέγειν μὲν τοὺς φαῦλους, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς ἀξιοῦν ἐγκωμίων κτλ. Ibid. t. II, p. 70. Cf. p. 73; 77. Idem, Homil. in Aphthon. : Φημὶ δὲ διὰ τὸ τῶν κα-

λῶν (Cod. Ambr. 2, μὲν ἄλλων, *perperam*; Cod. Matrit.: τῶν μὲν καλῶν, *rectius propter ea quæ sequuntur*) προτρέπειν ἀντέχεσθαι τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι, l. l., p. 118.

V. 19-20. Βουσίριδας. . . Ex iis unus fuit Polycrates, quem acerbe carpit Isocr. in Busirid. Laudat, II, ed. Coray: Αἰσθανόμενος οὐκ ἥκιστα σε μεγαλαυχούμενον ἐπὶ τε τῇ Βουσίριδος ἀπολογίᾳ, καὶ τῇ Σωκράτους κατηγορίᾳ, πειράσομαι σοι ποιῆσαι καταφανές, ὅτι τοῦ δέοντος πολὺ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις διήμαρτες. Vix est quod moneam Ms. pro i exhibere ei.

V. 22-23. Τὰ τῶν ἀγαθῶν ἔπαθλα. . . Cur res ita se habeat docet Theon, in Progymn.: Ἀπολογεῖσθαι μὲν γὰρ προσήκει περὶ τῶν ἀδικεῖν αἰτίαν ἔχόντων, ἐπαινεῖν δὲ τοὺς ἐπὶ ἀγαθῷ τινι διαφέροντας. Rh. gr. Walz. t. I, p. 231. Ἐπαθλον Noster habet, De Music. col. XXXIV, v. 10-15: Καὶ γὰρ ἅμα πολλὰ δὲ (*rectius τε*) καὶ μεγάλα κακὰ (subintell. παρ' Ἀθηναίους ἐτιμῆθη) καὶ φιλοσοφίαν δὴ, διὰ τὸ μὴ τετευχέναι τοῖς ὅλοις ἔπαθλον, ἀτιμάζειν ὥρα (*pro ὅρα, operarum errore*). Vertit Herculan. Academic.: « Etenim et multa alia simul, et magna mala *in pretio habuere*; ideoque Philosophiam, utpote quæ *universis* præmium non pariat, despectam cerne. » Nisi me animus fallit, τοῖς ὅλοις, h. l. idem significat quod ὅλως, ut sensus sit, *in universum*, non *universis*. Quid si latinam interpretationem ita refinxeris: « Philosophiam utpote quæ præmium non pariat in universum, eos (i. e. Athenienses) despicientes cerne. » Sic ὅλως *in universum* significat, apud Aristot., Rhet. II, 2: Διὸ κάμνοντες, πενόμενοι, ἐρῶντες, διψῶντες, ὅλως ἐπιθυμοῦντες καὶ μὴ κατορθοῦντες, ὀργίλοι εἰσὶ καὶ εὐπαρόρμητοι.

V. 26-27. Προκρίνοντες. . . Cf. Philodem. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. VII, v. 8-10: Τὸν γὰρ βίον οἷον ἀνθ' οἴου προέκριναν. Isocr. Helen. Encom. XXI, ed. Coray.: Πῶς γὰρ οὐ καταγελαστότατον πεπόνθασιν, εἰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν ἱκανώτεραν εἶναι νομίζουσι τῆς ὑπὸ τῶν θεῶν προκριθείσης;

COLUMNA XXXVII.

V. 1. Πανηγύρεσιν . . . De panegyribus verba Epicuri Noster transcribit, in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1832, col. III, v. 7-17 : Ὅταν γὰρ ἀκούσωσι τούτων ἐν ταῖς δειξέσει καὶ ταῖς πανηγύρεσι, φησὶν δ' Ἐπίκουρος, καὶ ψυχαγωγηθῶσι, διὰ τὸ μὴ εἶναι περὶ συμβουλίου τινὸς τὸν λόγον, οὐθὲν ἂν συμφέρον ἔστιν, ὥς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς δικαστηρίοις γίνεται. Cf. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. XII, v. 15-18 ; Isocr. De Antidos. I, ed. Coray. Similiter publicas conciones et judicia panegyribus opponit Dionys. Halic. in Isocr. II : Τοιγάρτοι τὰς μὲν ἐπιδείξεις τὰς ἐν ταῖς πανηγύρεσι, καὶ τὴν ἐκ χειρὸς θεωρίαν φέρουσιν αὐτοῦ οἱ λόγοι· τοὺς δὲ ἐν ἐκκλησίαις καὶ δικαστηρίοις ἀγῶνας οὐχ ὑπομένουσι κτλ., quæ vertit Latinus interpres, t. II, p. 151, ed. Oxonianæ : « Ac ostentationem quidem in ludorum celebritatibus, et lectionem otiosam ferunt ejus orationes etc. » Malim : « Declamari quidem publice possunt in ludorum celebritatibus, etc. » Namque unum et idem sunt ἐπιδείξεις et ἀκροάσεις, Ernesti. Lex. Technol. gr. Rh. p. 122. Ἐπιδείξεις idem sonare quod ἐπιδείξιν, apud Nostrum v. 14, confirmat Plato, in Hipp. maj. Bekk. ed. Lond. 1826, t. VI, p. 188 : Τῶν δὲ παιῶν ἐκαίῳν οὐδεὶς πώποτε ἤξιωσεν ἀργύριον μισθὸν πράξασθαι, οὐδ' ἐπιδείξεις ποιήσασθαι ἐν παντοδαποῖς ἀνθρώποις τῆς ἑαυτοῦ σοφίας. Geel, Hist. Critic. Sophistar. p. 64, recte monet sermones Gorgiæ, quamquam proprie fuerunt dicti ἐπιδείξεις, non confundendos tamen esse cum Heroum laudibus, aliisque id genus orationibus, quas aut publice aut privatim Gorgias habere solebat ; postea vero promiscue quasvis sophistarum orationes ἐπιδείξεων nomine fuisse insignitas.

V. 7-10. Ἀπὸ διαθέσεως αὐξητικῆς μὲν—μειωτικῆς δὲ τῶν πονηρῶν . . . Philodemus in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, πολιτικὴν appellat διάθεσιν eam qua quis ad pertractandas res politicas fit aptissimus, col. XV, v. 24-25. Alio sensu Dionys. Halic. Epist. ad Pompeium, III : Μιᾶς δ' ἰδέας ἐπιμνησθήσομαι πραγματικῆς, ἣν οὐδεμιᾶς τῶν εἰρημένων ἤττον ἐν ἀπάσαις ἱστορίαις

ζητοῦμεν, τὴν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως διάθεσιν, ἣ κέχρηται πρὸς τὰ πράγματα περὶ ὧν γράφει. Ἡ μὲν Ἡροδότου διάθεσις ἐν ἅπασιν ἐπιεικής... ἡ δὲ Θουκυδίδου διάθεσις, αὐθέχαστος τις καὶ πικρὰ κτλ. Quod ad αὐξῆσιν et μείωσιν pertinet, citare liceat Joseph. rhacendyt. Synops. Rhetoric. : Αὐξήσεως γὰρ οἰκείον τὸ προσεκτικὸν ποιεῖν τὸν ἀκροατὴν καὶ ἐπιστρέφειν, ὥς περὶ μεγίστων ἀκούσειν μέλλοντα. Rh. gr. Walz. t. III, p. 552; Schol. Sopat. et Marcellin. in Hermog. De Statibus: Οὐκ αὐξήσει καὶ ὁ φεύγων, κατ' αὐτοῦ γὰρ ἔσται τὸ γινόμενον· ἀλλὰ τοῦναντίον μειώσει, l. I, t. IV, p. 554.

In v. 8-9, notanda est vox ἀρετηφόρων — *virtute ornatorum*, quæ deest in Lexicis. Eadem Noster utitur in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. XXVIII, v. 2-8: Ἄρ' οὖν οὐχὶ διαβληθεὶς ἀρετηφόρος ἀνὴρ, καὶ πείθειν ἀδυνατῶν τοὺς ἀνθρώπους, οἷός ἐστι, κἂν τιμωρίας, οὐκ ἔλεου καὶ τιμῆς τύχοι τις, οὗ φησιν; .

V. 13. Διὰ κέρδος... Sophistarum ætatis suæ turpem φιλαργυρίαν Noster similiter lacescit, Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1832, col. II; Rhetoric. edita, ann. 1835, col. VI. Eodem malo laboraverunt veteres sophistæ, quos hanc ob rem acriter impugnant Plato, in Hipp. maj. Bekk. ed. Lond. 1826, t. VI, p. 188-189; Isocr. Helen. Encom., VI.

V. 14. Δυνάμειος ἐπίδειξιν... Δύναμιν intelligo de *dicendi copia*. Sic Isocr. De Antidos. XIX, ed. Coray. : Περὶ μὲν οὖν τῆς ἑμῆς, εἴτε βούλεσθε καλεῖν δυνάμειος, εἴτε φιλοσοφίας, εἴτε διατριβῆς, ἀκηκόατε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Cf. Hermog. De Formis, II: Ὡςπερ ἐπίδειξιν εὐρέσεως ἐννοιῶν ποιούμενος, καὶ πολλὰ οὐ χρησίμως λέγων. Rh. gr. Walz. t. III, p. 383. Anonym. De Oration. Partib. : Τινὲς δ' οὐ μόνον συντόμῳ χαρακτηρὶ ἐν ταύτῃ (subintell. τῇ ἡθοποιίᾳ) ἐχρήσαντο, ἀλλὰ καὶ πάνυ τι ἐξετάθησαν εἰς ἐπίδειξιν ἀφορῶντες καὶ ἐπιβολῶν εὐπορίαν. Ibid. p. 595.

V. 19. Τῶν κατ' ἀλήθειαν... Eadem tradit Philodemus, in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. XXIII, v. 2-6: Περὶ τὰ κατ' ἀλήθειαν ἀγαθὰ καὶ κακὰ καὶ δίκαια καὶ ἀδίκαια ταῦτόν ἐν ἐπάσχομεν.

V. 20-21. Ἀλλὰ τῶν τοῖς πολλοῖς νομιζομένων... Hæc in Ms. ita exhibentur: **AMA** **ΤΩΝ**. Scripsi ἀλλά, atque,

ut expleretur lacuna, addidi τοῖς quod πολλοῖς requirebat. Inde, levi mutatione, elicere fuit τῶν τοῖς πολλοῖς κτλ.

V. 23. Κακίας... **KAKAC** in Ms. mendosum est, pro κακίας. Cf. col. XXXVIII, l. 1. Eam vocem in plurali numero habet Auctor. Rhetoric. quæ Dionys. Halic. fertur, IX, 5: Τὰς γὰρ ἐν λόγοις ῥητορικοῖς κακίας, ταύτας αὕτη ἡ ἰδέα ἀρετὰς ἀναφαίνει.

COLUMNA XXXVIII.

V. 1. Ἦδεσαν... Hermog. De Invent. II, 1: Εἰ γὰρ ἤδεσαν (Ald. εἶδεσαν, permutatis η et ει), οὐκ ἂν ἔκτισαν, ubi ἤδεσαν ponitur pro ἤδεισαν. Sic apud Thucydid., VIII, 74: Οὐ γὰρ ἤδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἀρχοντας. Formam ἤδεσαν exhibet Etymol. M. p. 438, 52: Ἦσμεν· ἰστέον ὅτι ἀπὸ τοῦ ἤδειν ἤδεις ἤδει, τὸ δουικὸν ἤδειτον, ἤδειτην, καὶ κατὰ συγκατῆν τῆς ει διφθόγῃ, καὶ τροπῇ τοῦ δ εἰς σ γίνεται ἤστην, οἶον· Τὼ δ' ἄρ' οὐδὲν ἤστην ἄλλο πλὴν δάκνειν (Aristoph. Av. 19), ἀντὶ τοῦ ἤδεσαν· καὶ τὸ πληθυντικὸν· Εὐριπίδης Ἑκάβῃ· Εἰ δὲ μὴ Φρυγῶν Πύργους πεσόντας, ἤσμεν (subintell. Ἑλλήνων δορί, v. 1088-89, ed. Boissonad.), ἀντὶ τοῦ ἤδειμεν· καὶ Σοφοκλῆς Κόλχους· Ὑμεῖς μὲν οὐκ ἄρ' ἦστε τὸν Προμηθεά, ἀντὶ τοῦ ἤδειτε. Εὐριπίδης Ῥήσω· Οὐδ' ἀφιγμένον τὸ πάμπαν ἦσαν, ἀντὶ τοῦ ἤδεσαν.

V. 5. Καθ' ἑαυτό... Hoc posui, quod in Ms. aperte indicabant elementa **ΚΑΘΕ.7ΤΟ.**

V. 5-6. Τοῖς ὁλοις... H. e. δλως, id quod jam notavimus.

V. 8-10. Τὸ μὲν—τῶν ἀγαθῶν... Apud Nostrum similia reperias, in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. XXXV, 12-17: Σωκράτει μέντοι γ' οὐκ ἐβούθησεν ἡ ἀρετὴ, καθ' ὅσον οὐχὶ παρῆν, ὡς καὶ προήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον ἡ τινῶν ἑλλειψις αὐτῆς. Cf. Platon. Protagor. Bekk. ed. Lond. 1826, t. I, p. 352: Τί δὴ, ὦ Πρωταγόρα; μὴ καὶ σὺ, ὥσπερ οἱ πολλοὶ, ἡδέε' ἅττα καλεῖς κακὰ, καὶ ἀνιὰρὰ ἀγαθὰ; Ἐγὼ γὰρ λέγω. Καθ' ὃ ἡδέα ἐστίν,

ἄρα κατὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθὰ, μὴ εἴ τι ἀπ' αὐτῶν ἀποθήσεται ἄλλο; καὶ αὖθις αὖ τὰ ἀνιὰρὰ ὡσαύτως οὕτως οὐ καθ' ὅσον ἀνιὰρὰ, κακὰ; Ibi scribendum esse conjecit Heindorf.: καθ' ὃ ἡδέα τὰ ἡδέα ἐστίν, ἄρα κτλ., ut sensus sit: « Quatenus jucunda sunt quæcumque sunt jucunda, an eatenus non bona, nisi quid inde aliud sequatur? ac rursus quæ molesta sunt, eodem modo non, quatenus molesta sunt, mala? » Nihil addendum esse opinor, ut idem sensus eliciatur. Sic verto: « Quatenus jucunda sunt, nonne eatenus bona; nisi quid inde aliud sequatur? ac rursus, quod ad molesta adtinet, eodem modo nonne, quatenus molesta sunt, mala? » Idem addit: « Postrema quum Edd. sic distincta exhibeant, καὶ αὖθις αὖ τὰ ἀνιὰρὰ ὡσαύτως; Οὕτως. Οὐ καθόσον ἀνιὰρὰ, κακὰ; Heusdius (p. 75) expuncto οὕτως, uno tenore jungi hæc voluit; nihil præter verborum distinctionem tollendum vidit Schleiermacherus. »

V. 12-13. Ὁ μὴ—ἐπιλελογισμένος... Eadem fere docet Arist. Rhet. I, 9: Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ· οὗτοι γὰρ σκοποὶ τῷ ἐπαινοῦντι καὶ ψέγοντι... Καλὸν μὲν οὖν ἐστίν, ὃ ἂν δι' αὐτὸ αἰρετὸν ὦν, ἐπαινετὸν ᾗ· ἢ ὃ ἂν ἀγαθὸν ὦν, ἡδὺ ᾗ, ὅτι ἀγαθὸν κτλ.

V. 18-19. Ἐπὶ τούτων... H. e. ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς σοφιστῶν, quos lacessit in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835. col. XXVII, v. 28-31, ideo quod dictitabant se factos esse probos et prudentes, per rhetoricas exercitationes: Καὶ φρονίμους εἶναι καὶ δικαίους φασίν, ὃ καὶ μαινομένων οὐδεὶς ἂν εἴπειεν.

V. 20-21. Ἄ πάντες δυστελοῦσιν... Quo enim factu difficiliora sunt, eo rariora judicantur, majoremque laudem afferunt. Aristot. l. l., I, 7: Καὶ ὅλως τὸ χαλεπώτερον (subintell. μείζον) τοῦ βράνον· σπανιώτερον γάρ... Ἐπεὶ δὲ τὸ χαλεπώτερον καὶ σπανιώτερον μείζον, καὶ οἱ καιροὶ, καὶ αἱ ἡλικίαι, καὶ οἱ χρόνοι, καὶ αἱ δυνάμεις ποιοῦσι μεγάλα. Εἰ γὰρ παρὰ δύναμιν καὶ παρ' ἡλικίαν καὶ παρὰ τοὺς ὁμοίους, καὶ εἰ οὕτως, ἢ ἐνταῦθ', ἢ τότε, ἔξει μέγεθος καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ δικαίων, καὶ τῶν ἐναντίων κτλ.

COLUMNA XXXIX.

V. 1. Καὶ κακοῦ· καὶ μεγάλα, οὐ πολλάκις. . . Hæc in Ms. sic exhibentur: **ΚΑΙ. ΑΙCΘΚΑΙΜΕΓΑΔΟΥΓΡΟΛΛΑΚ**
ΙC. Sæpe in Volum. Herculan. **ΙC=K ; Δ=Λ.**

V. 4-5. Ἔστιν δ' ὅτε. . . In promptu fuit ἔστιν δ' ὅτε elicere ex **ΕCΤΙΝΔΕΤΕ**, quod Ms. habet. Sic Noster, in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1832, col. XV, v. 2-6 : Τοῖς δὲ κεκτημένοις ἔστιν ὅτε πλείω (subintell. ἀγαθὰ) τῶν ἐν ἰδιωτείᾳ, πολλάκις δὲ κακὰ πλείω. Cf. Isocr. in Sophist. II, ed. Coray.; Dionys. Halic. De Veter. Scriptor. Censura, Philist. et Xenoph.; Doxopat. Homil. in Aphthon. Rh. gr. Walz., t. II, p. 456. Neque minus frequenter occurrit, eodem prope sensu ἔστι δ' ὅτι. Vide Doxopat. l. I., p. 330; Sopat. et Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus, l. I., t. IV, p. 546.

V. 5. Χαύνωσιν. . . Hanc vocem explanat Schol. Aristophan. in Nubib. v. 874-875:

Πῶς ἂν μάθοι πόθ' οὗτος ἀπόφευξιν δίκης,
 Ἥ κλῆσιν, ἥ χαύνωσιν ἀναπειστηρίαν;

Χαύνωσιν ἀναπειστηρίαν, ὅταν τοῦ ἀντιδίκου προβάλλοντος λόγους πιθανοὺς, εἰς τοῦναντίον τις αὐτοὺς περιτρέψῃ, καὶ χαύνους καὶ ἀσθενεῖς ποιήσῃ διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ, ἀναπείσας τοὺς δικαστὰς ὥς ἄρ' ἀληθῆ λέγει.

V. 8-9. Ἐξυμνοῦντες. . . Eodem sensu ἀνυμνεῖν habet Menander rhetor, τῶν ἐπιδεικτικῶν Διαίρ. IX: Ἐξ ὧν ἡγούμεθα καὶ ποιητὰς καὶ συγγραφέας καὶ ῥήτορας πάντας ἀνυμνεῖν θεοὺς ἐν τέχνῳ, καὶ ὅπως καὶ ἐν ὁποίοις δεῖ καιροῖς. Rh. gr. Walz., t. IX, p. 157.

V. 9-10. Εἰς μεγάλας ἄγουσιν διατροπὰς. . . Sic Polyb., VIII, 7: Εἰς τσαύτην ἤγαγε διατροπὴν, ὥστε καθόλου κωλύειν αὐτῶν τὴν δρμὴν καὶ τὸν ἐπίπλουν.

V. 11-12. Τῶν συνακουόντων προσώπων. . . In quo valde illos errare docet Aristot. Rhet. I, 3: Σύγκειται μὲν γὰρ ἐκ τριῶν ὁ λόγος, ἔκ τε τοῦ λέγοντος, καὶ περὶ οὗ λέγει, καὶ πρὸς ὃν καὶ τὸ τέλος πρὸς τοῦτόν ἐστι, λέγω δὴ τὸν ἀκροατήν.

V. 13-14. Ἰδίων καὶ τῶν περιστάσεων... Ἰδία, mea sententia, vocat ea quæ factorum aut rerum indolem, et veluti ἰδιότητα definiunt: περιστάσεις idem significant quod τὰ περιστατικά. Schef-fer., in Georg. Plethon. Rhetoric. Compend. Rh. gr. Walz., t. VI, p. 557: « Hermagoras, ut observat Cassiodorus, περιστατικά appellat περιστάσεις; Tullius vertit *attributa*; nos *circumstan-tias* ex Fabio reddimus. Alii *elementa* vocant, ut prædictus Cassiodorus testatur; et profecto Theodoro sunt στοιχεῖα τοῦ πράγματος, apud Augustinum. Sunt autem fere sex: *persona, res, locus, tempus, causa, materia*. » Eadem tradit Sopat. Schol. in Hermog., De Statibus: Περιστατικά δὲ εἴρηται πολλάκις ὡς ἔστι ταῦτα· πρόσωπον, πρᾶγμα, χρόνος, τόπος, τρόπος, αἰτία, ὕλη, l. l., t. IV, p. 331. Hæc intelligi posse videntur de *laudationum communibus locis*. Menander rhetor, l. l. IX: Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι συνίσταται ἡ μονωδία ἐκ τῶν ἐγκωμιαστικῶν· γένους, φύσεως, ἀνατροφῆς, παιδείας, ἐπιτηδευμάτων, πράξεων, Rh. gr. Walz., t. IX, p. 281. Cf. p. 292, atque Auctor. Rhetoric. quæ Dionys. Halic. fertur, VI, § 2-3.

V. 14. Διατίθενται... Haud absimili modo Theon, Pro-gymnasm. Rh. gr. Walz., t. I, p. 229: Οὐχ ἀπλῶς, οὐδ' ὡς ἔτυχε, τὸν λόγον διατιθέμενοι. Cf. Philodemum, col. XL, v. 17.

V. 15-16. Αἰνοῦσιν... Haud scio an sit pro ἐπαινοῦσι, ommissa præpositione; id quod solemne est apud librariorum, in com-positis.

V. 21-25. Καὶ πάνθ' ὅλως—λόγους... In hoc loco multa monstrose adulterantur. V. 21, Ms. habet ΑΓΓΗΜΟΙC, quod restituere quum omnino desperabam, ab elementis re-cedens confugi ad αἰρετέον τά. V. 24, non mihi misere cor-rumpuntur verba ΖΑΝΟΖCΕΗΝ ΕΠΙΟ, unde quam plurima potui elementa retinens, scripsi ea; quæ sua-debat sensus: intelligo de alio quodam Philodemi libro περὶ τῆς ῥητορικῆς, ad quem ipse fortasse adludit, col XLV, v. 9-10: ἐν τοῖς ὑστερον γραφησομένοις.

COLUMNA XI.

V. 2-3. Ἀντίστροφα... Idem sonare arbitror quod apud Aristot. Rhet. I, 1 : Ἡ ῥητορικὴ ἐστὶν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ. Quod ita vertit Cic., Orat. XXXII : « Atque etiam ante hunc (subintell. Zenonem) Aristoteles principio artis rhetoricæ dicit illam artem quasi *ex altera parte* respondere Dialecticæ. » Noster, in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. XIV, v. 5-9 : « Ὡς' εἰκότως οὐδ' ἀντιστρέφουσιν τινες δ' λέγουσιν, ἕμᾱ τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν σοφιστικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν. Ubi annotatur ἀντιστρέφειν, h. l., non aliud denotare quam quod Dialectici dicunt propositionem convertere, quum scilicet *subjectum* in *prædicatum*, et *prædicatum* in *subjectum* mutatur, et tamen vera manet ipsa enunciatio. Quapropter ἀντιστρέφειν seu *reciprocare* simul rhetoricam et politicam, idem est atque adfirmare *rheticam non esse a politica diversam, nec politicam a rhetorica discrepare*. Addam Anonym. Schol. in Hermog. De Invent. III : « Ἀντιστροφὴν ἔκείνοι (subintell. οἱ φιλόσοφοι) λέγουσι τὸ ποιεῖν τὸ ὑποκείμενον κατηγορούμενον, καὶ τὸ κατηγορούμενον ὑποκείμενον. Rh. gr. Walz., t. VII, p. 775. Rem exemplo dilucidat Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus : Τὸ δυνατόν δ' μὲν Βασιλίσκος ἀξιοῖ μετὰ τὸ συμφέρον τάττειν, λέγων περιττὸν εἶναι, τοῦ ζητουμένου μὴ συμφέροντος, σκοπεῖν εἰ δυνατόν ἐστιν· ἀλλ' ἀντιστρέφων δ' λόγος φανέεται· καὶ γὰρ μὴ δυνατοῦ ὄντος τοῦ προκειμένου, περιττὴ ἂν εἴη ἡ τοῦ συμφέροντος ἐξέτασις. Ibid. t. IV, p. 747. Cf. Platon. Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 183 : Τῆς δὲ πολιτικῆς ἀντὶ μὲν τῆς γυμναστικῆς τὴν νομοθετικὴν, ἀντίστροφον δὲ τῇ ἱατρικῇ τὴν δικαστικὴν. Ἀντίστροφον significat quoque argumentum *quod facile retorquetur ab adversario* ; unde et ἀντιστρέφοντα argumenta Græci dixerunt, quæ referri contra convertique in eum possunt a quo dicta sunt. Cf. Ernesti. Lexic. Technol. gr. Rh., p. 30.

V. 11. Ἐψεξαν... In Ms. : **ΕΨΕΤΑΝ**. Nullus dubitavit quin rescribendum esset ἔψεξαν. Cf. Auctor. Rhetoric. quæ Dionys. Halic. fertur, XI, 1, ubi similia traduntur :

Καὶ διὰ τοῦτο συμβαίνει ταῦτα (rectius cum Sylburg. : ταῦτα) καὶ ἐπαινέσθαι καὶ ψέγεσθαι· οὐ μόνον ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν αὐτῶν ποτὲ μὲν ἐπαινέσθαι, ποτὲ δὲ ψέγεσθαι... Οὐδέποτε γὰρ τὰ αὐτὰ ἡμῖν δοκεῖ, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἐπαινοῦμεν ταῦτα ἃ ποτὲ ἐψέγομεν καὶ ἃ ἐψέξαμεν, ἐπαινοῦμεν.

V. 21-22. Ἐπηγμένων... Aristides, Τέχνη ῥητορική, Β' cap.

II : Πολλάκις δὲ οἱ ἀφελεῖς καὶ ἐπηγμένοις ἐξώθεν παρὰ τὰ ὑποκείμενα χρῶνται ἐπινοήμασιν. Rh. gr. Walz., t. IX, p. 422.

COLUMNA XLI.

V. 1. Προσαγορεύουσιν... Præter exempla ubique obvia in quibus προσαγορεύειν idem significat, inter rhetores citare liceat Dionys. Halic. De Admiranda vi dicendi in Dem. II; Longin. Fragment. V; Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus; Rh. gr. Walz. t. IV, p. 392; Sopat. in Hermog. Rhetor., l. I, t. V, p. 70.

V. 3-7. Οἷδ' ἐννοοῦνται — ὑμνοῦσι... Mendis scissurisque fœdantur v. 3-7, quos sic Ms. exhibet : CI... CIA

AIKAITOIC A7A7O7 ECTΩCHTTOI
A7 — OIHTAIKAIMALECO C

T KAO7MNOYCE. Lacunas explevi verbis quæ suadebat sententiarum decursus. Quod adtinet ad ὑμνοῦσι dictum de diis, cf. Doxopat. Homil. in Aphthon. l. I., t. II, p. 415 : Ὁ μὲν ὕμνος Θεῶν· τὸ δὲ ἐγκώμιον θνητῶν ἀνθρώπων. Similiter distinguuntur ὕμνος et ἐπαινος, in Platon. Conviv. Bekk. ed. Lond. 1826, t. V, p. 16 : Φαῖδρος γὰρ ἐκάστοτε πρὸς με ἀγανακτεῖν λέγει· οὐ δεινὸν, φησὶν, ὦ Ἐρυξίμαχε, ἄλλοις μὲν τισι Θεῶν ὕμνους καὶ παιῶνας εἶναι ὑπὸ τῶν ποιητῶν πεποιημένους.... εἰ δὲ βούλει αὖ σκέψασθαι τοὺς χρηστοὺς σοφιστὰς Ἡρακλέους μὲν καὶ ἄλλων ἐπαινους καταλογάδην συγγράφειν κτλ. Morem sic Deos celebrandi invaluisse diu ostendunt varia illa hymnorum genera, quæ exstitisse tradunt Heeren., not. in Menand. rhetore p. 49; Ernesti. Lexic. Technol. gr. Rh. in multis locis-

Erant enim ἀποπεμπτικοί, quibus itinera deorum prædicabatur (Ernesti, l. I. p. 38); φυσικοί, in quibus res naturales juxta laudem dei alicujus enarrabantur (ibid. p. 370), μυθικοί in quibus deorum laudes dicebantur, ita ut simul vel historia mythica, vel deorum genealogia exponeretur, unde et nonnulli appellabantur γενεαλογικοί (ibid. p. 222), πεπλασμένοι mythicis oppositi, quia poetarum traditis Auctor novas de Diis enarrationes proferebat.

V. 14-15. Καταγορεύσωσιν... Cogitavi sive de κατηγορήσωσι, sive de κακηγορήσωσι. Utrumque enim probabilem sensum præbet. Notandum esse censeo sæpe confundi κατηγορεῖν atque κακηγορεῖν. Cf. Platon. Gorg. Bekk. l. I., t. III, p. 196: Μὴ κατηγορεῖ, ὦ λῶστε Πῶλε. Ubi Heindorf: «Facile in mentem veniat μὴ κακηγορεῖ, sed alterum potius videtur.» In Conviv. l. I., p. 6: Ἀεὶ γὰρ σαυτὸν κακηγορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους. Tres codd. habent κατηγορεῖς.

V. 17. Οἶδασιν... De formis οἶδαμεν, οἶδατε, οἶδασι, cf. H. Stephan. Thes. ed. Didot. t. III, p. 200-201.

V. 21. Συγχωρήσωμεν... Syrian. in Hermog. De Formis, Rh. gr. Walz., t. VII, p. 94: Εἰ δὲ καὶ συγχωρήσωμεν ἔτι εἶναι καταληπτὸς, πόνων δεόμεθα καὶ ταλαιπωρίας πολλῆς πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν, καὶ μετὰ τὴν κατάληψιν αὐθις ἡ γνῶσις ἀσύμφορος. Cf. Eumdem, l. I., p. 100.

V. 22-24. Ὅμοια — εἶναι... Hæc accedere videntur ad pro-verbium ὁμοιον ὁμοίῳ δεῖ πέλᾳζει, quod citat Plato, in Conviv. l. I., t. V, p. 58. Idem, in Protagor. l. I., t. I, p. 321: Εἴτε γὰρ χεῖρων ἔσται ἡμῶν ὁ αἰρεθεὶς, οὐκ ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸν χεῖρω τῶν βελτιόνων ἐπιστατεῖν· εἴτε ὁμοιος· οὐδ' οὕτως ὀρθῶς· ὁ γὰρ ὁμοιος ἡμῖν ὁμοια καὶ ποιήσει. Cf. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis I: Ἦδη δὲ τινες καὶ ἐπιμερίζειν ἤξιωσαν, καὶ καταλελοίπασιν, ὥς φησιν Ἑρμογένης, βιβλία μάλα πολὺστιχα ἃ τινες ἀνετίττοντες, Πείθουσιν ὁμοιοι, φασιν, ὁμοίους. Rh. gr. Walz., t. VI, p. 66. Facili lapsu, Librarius τῶν ῥητορικῶν e v. 22-23 repetitum, scripsit iterum in Ms., v. 23-24.

V. 25. Χρησιμεύειν... Sic Noster in Rhetoric. Neapoli edita, ann. 1835, col. XVII, v. 29-34, ubi quod h. l. de genere demonstrativo dicit, id affirmat de tota rhetorum arte; nimirum

eam nihil utilitatis asferre : Τῶν δὲ ῥητόρων ἡ τέχνη πρὸς οὐδὲν ἐπιδείκνυται τῶν εἰς μακάριον βίον ἀνηκόντων χρησιμεύουσα. Idem, *De Music.*, col. XVIII, v. 2-8 : Τὸ δὲ μόνον τέλος αὐτῶν (h. e. τῶν συμποσίων) εἶναι φιλοφρασίνην οὐ τιθέντες, ἀλλὰ καὶ τιν' ἑτερα, πρὸς τὴν ἡδονήν, οὐ πρὸς ἐκείνην χρησιμεύειν ὁμολογήσομεν, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς φιλίαν. Cf. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. *De Formis*, I : Χρησιμεύει δὲ ἡμῖν πολλαχῶς. Rh. gr. Walz., t. VI, p. 64; Anonym. *Rhetor. Prolegom.*, ibid. p. 39 : Χρησιμεύει δὲ ἡμῖν τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τὸ εἰδέναι ποῖα τῶν προβλημάτων μελετᾶται, καὶ ποῖα οὐ, καὶ ποῖα μὲν ἀγωνιζομένοις, ποῖα δὲ γυμναζομένοις μόνον.

COLUMNA XLII.

V. 7. Δημήτριος... In Ms. ΔΗΜΗΤΡΙΣΕ, ubi C pro O ponitur, E pro C : scripsi ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Intelligo Demetrium Byzantium, cujus Noster meminit in Libro *Περὶ ποιημάτων*, col. XI, v. 34-35 : ΔΗΜΗ... CB7ZANT IOCNALIN, h. e. Δημήτριος ὁ Βυζάντιος ἄλλιν, restituent. doctiss. Dubner., *Fragmenta Philodemi*, *Περὶ ποιημάτων*. Diog. Laert., p. 195, ed. H. Stephan., hunc Demetrium memorat : Γεγόνασι δὲ Δημήτριοι ἀξιόλογοι εἰκοσι.....τρίτος, ὁ Βυζάντιος Περὶ πατητικῆς. Quid proinde mirum, si eum laccessivit Noster, peripateticæ doctrinæ ubique infensus ?

V. 13. Ἐπὶ εὐνοίαν ἤχοντα... Inter elementa magna ex parte sic mutilata CI ΛΕΡΙΕ7 \.ΙΑΥΓΚΟΙΤΟ, integrum apparet ΕΠΙ, quod retinendum esse putavi; quamvis magis arrideat εἰς, cf. col. XLI, not. in v. 26; quod cum ἤκω sæpe jungitur apud rhetores. Hermog. *De Formis*, I : Λέξις δὲ καθαρὰ ἡ κοινὴ καὶ εἰς πάντας ἤκουσα, Rh. gr. Walz., t. III, p. 205; Sopat. Schol. in Hermog. *De Statibus* : Ὅσον ἤκεν εἰς τὸ σὸν μέρος, Ibid. IV, p. 662. Si quis igitur malit εἰς εὐνοίαν, libenter accipiam.

V. 15-16. Ἐπὶ τοῦ παρόντος... Quid hæc significant explicant ea quæ tradit Sopat. Schol. in Hermog. De Státibus: Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος λόγοι μὲν ἀφ' ἑκατέρων προσώπων εἰσὶν, οὐ μὴν ἰσχυροί· ἀλλ' οὐδὲ πάντα ἑλληειμμένοι, ἀλλ' ἐνὶ μὲν μέρει ἑλληειμμένοι καὶ πλείονες, τῷ δὲ ἑτέρῳ εὐτελέστεροι μὲν, ἔχοντες δὲ πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἰσχύν· διὸ καὶ ἑτεροβρεπὲς λέγεται. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 171.

V. 17. Ἀγαθόν... Hoc εἰρωνικῶς dici innuunt ea quæ præcedunt v. 6-16.

V. 17-18. Μετὰ ταῦτα ἀποφόμεθα... Nimirum in aliis de Rhetorica libris, quorum Noster meminit col. XLV, v. 9-11: Ἐν τοῖς ὑστερον γραφησομένοις λόγοις ὑποθεωρήσομεν. Quod ad ἀποφόμεθα adtinet, similiter loquitur, De Music. col. IV, v. 1: Ἄλλω τόπῳ κατοφόμεθα.

COLUMNA XLIII.

V. 6-7. Μέρη — τῆς ρητορικῆς... Sæpe mέρη cum εἶδη conjunctum occurrit apud rhetores. Doxopat. Homil. in Aphthon.: Σκοπὸς ταῖνυν ἐστὶ τῷ Ἀφθονίῳ τῇ τῶν προγυμνασμάτων ὑποθέσει προασκῆσαι καὶ προεθίσαι ἡμᾶς εἰς τὰ κατὰ τὴν ρητορικὴν εἶδη καὶ μέρη, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰ τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρη. Rh. gr. Walz., t. II, p. 121. Cf. Ibid. p. 135, 137, 460. Neque tamen unum et idem esse docet, ibid. p. 122: Τοῦτο δὲ φασιν διόισιν μέρος εἶδους, τῷ τὸ μὲν εἶδος ἀποτελεῖν ὁλόκληρον ῥήτορα, τὸ δὲ μέρος οὐδαμῶς... Εἰ μὲν ἐν τι τῶν μερῶν ἀσχεῖται ὁ ῥήτωρ, οὐκ ἂν λεγθεῖη ῥήτωρ· εἰ δὲ ἐν τῶν εἰδῶν ἀσκήσει, ἐξ ἀνάγκης ῥήτωρ ἐστίν.

V. 8-9. Κατέψευσται... Sic Noster, De Music. col. XXXIII, v. 11-14: Κατέψευσται δὲ παρ' οἷς λέγεται καὶ τὸ μόνην τῶν τεχνῶν παντελῶς ὠφελεῖν.

V. 13-14. Τῶν μαθημάτων καὶ τῶν τεχνῶν... Ut hic conjuncta vides μαθήματα et τέχνας, sic alibi conjuncta reperias modo τέχνας et ἐπιστήμας, Aristot. Rhet. I, 6: Ὅμοιως δὲ καὶ αἱ ἐπιστῆμαι πᾶσαι, καὶ αἱ τέχναι καὶ τὸ ζῆν· modo ἐπιστήμας

et μαθήματα, Joann. Siceliot. Schol. in Hermog., De Formis, I: Ἐκεῖνοις μὲν ἡ σπουδὴ περὶ ἓν τι καὶ μόνον· ἡμῖν δὲ περὶ πάσας τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ μαθήματα, Rh. gr. Walz., t. VI, p. 76. Quid inter se discrepent τέχνη et ἐπιστήμη docet Sopater, Schol. in Hermog. Art. Rhetor.: Ἐπιστήμη μὲν οὖν ἐστὶν ἀδιάπτωτος τῶν ὄντων προσφορά· τί ἐστὶ τοῦτο; τὸ αἰετὰ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γινώσκειν, καὶ μήτε καιροῖς, μήτε προσώποις μεταβαλλομένην ἔχειν τὴν εἰδῆσιν..... Ἡ δὲ τέχνη..... σύστημα ἐκ καταλήψεως συγγεγευμασμένον πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. Διενήνοχε δὲ ἡ τέχνη τῆς ἐπιστήμης, τῷ μὴ ἀδιαπτῶτῳ κεχρησθαι τῷ σκοπῷ, ἀλλὰ μεθαρμόζεσθαι πρὸς πρόσωπα καὶ καιροῦς, Rh. gr. Walz., t. V, p. 3-4. Cf. Doxopat. Homil. in Aphthon. l. I., t. II, p. 108-109; Syrian. et Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus, l. I., t. IV, p. 41, 53. Eadem pressiora tradit Max. Planud., in Rhetoric. Prolegom. l. I., t. V, p. 219: Ἡ δὲ τέχνη ἐν μὲν τοῖς λογικοῖς κανόνιν αὐτῆς τοῦ ἀπταίστου ἔχεται, διὰ δὲ τὰ ἔξωθεν συμπύκνυντα ἐστὶν ὅτε καὶ ἁμαρτάνει, καὶ μεθόριόν ἐστὶν ἐπιστήμης καὶ ἐμπειρίας. Quod ut plane intelligatur, audiendus Sopat. l. I., t. V, p. 4: Ἡ δὲ ἐμπειρία ἕξις τίς ἐστὶ τοῦ πραχθέντος ἀπομιμητική, ἥτοι ἄλογος τῶν προκειμένων τριβὴ, ἥτοι ἐκμίμησις τοῦ πραχθέντος, ἐξ ἀδιακρίτου κρίσεως. Hanc definitionem explicat Doxopat. l. I., t. II, p. 109: Τὴν δὲ ἐμπειρίαν βούλονται εἶναι τριβὴν ἄλογον ἐκ παρατηρήσεως γινομένην· ἴδιον δὲ αὐτῆς τὸ μηδὲν μετὰ λόγου γινώσκειν, ἀλλ' ἀπὸ παρατηρήσεως μόνης· καὶ τοῦτό ἐστιν ὥτινι τέχνης ἐμπειρία διαφέρει, ἐπεὶ κατὰ τὰ ἄλλα διαφερόντως αὐτῇ κοινωνεῖ. Quod in causa fuit, cur multi Rhetoricam ἐμπειρίαν esse contenderent, eamque acerbè carperent; Marcellin., ibid. t. IV, p. 53: Ἐπειδὴ τισιν ἔργον ἦν τὸ διαβάλλειν τὴν ρητορικὴν, καὶ ἔλεγον αὐτὴν μὴ εἶναι τέχνην, ἀλλὰ διοίκησιν τινα καὶ πραγματείαν καὶ δύναμιν καὶ ἐμπειρίαν· ἔτεροι δὲ ἐπιστήμην· ὁ δὲ Πλάτων κολακαίαν. Ἔστι δ' οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔπεται μὲν δύναμις καὶ ἐμπειρία τῇ ρητορικῇ, οὐ μέντοι ἐμπειρία ἡ ρητορικὴ, ἀλλὰ τέχνη. Cujus patrociniū suscepit Troilus, Prolegom. Rhetoric., l. I., t. VI, p. 42. Τέχνην ab ἐμπειρίᾳ secernit Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 297-298. Audiamus Philodemum, pravās artes ἐμπειρίας

V. 15-16. Ἐπὶ τοῦ παρόντος... Quid hæc significant explicant ea quæ tradit Sopat. Schol. in Hermog. De Státibus: Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος λόγοι μὲν ἀφ' ἑκατέρων προσώπων εἶσιν, οὐ μὴν ἰσχυροί· ἀλλ' οὐδὲ πάντα ἔλλειμμένοι, ἀλλ' ἐνὶ μὲν μέρει ἔλλειμμένοι καὶ πλείονες, τῷ δὲ ἑτέρῳ εὐτελέστεροι μὲν, ἔχοντες δὲ πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἰσχύν· διὸ καὶ ἑτεροβρεπέες λέγεται. Rh. gr. Walz. t. IV, p. 171.

V. 17. Ἀγαθόν... Hoc εἰρωνικῶς dici innuunt ea quæ præcedunt v. 6-16.

V. 17-18. Μετὰ ταῦτα ἀποψόμεθα... Nimirum in aliis de Rhetorica libris, quorum Noster meminit col. XLV, v. 9-11: Ἐν τοῖς ὑστερον γραφησομένοις λόγοις ὑποθεωρήσομεν. Quod ad ἀποψόμεθα adtinet, similiter loquitur, De Music. col. IV, v. 1: Ἄλλῳ τόπῳ κατοψόμεθα.

COLUMNA XLIII.

V. 6-7. Μέρη — τῆς ρητορικῆς... Sæpe mέρη cum εἶδη conjunctum occurrit apud rhetores. Doxopat. Homil. in Aphthon.: Σκοπὸς ταῖνυν ἐστὶ τῷ Ἀφθονίῳ τῇ τῶν προγυμνασμάτων ὑποθέσει προασκῆσαι καὶ προεθίσαι ἡμᾶς εἰς τὰ κατὰ τὴν ρητορικὴν εἶδη καὶ μέρη, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰ τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρη. Rh. gr. Walz., t. II, p. 121. Cf. Ibid. p. 135, 137, 460. Neque tamen unum et idem esse docet, ibid. p. 122: Τοῦτο δὲ φασιν διοίσειν μέρος εἰδους, τῷ τὸ μὲν εἶδος ἀποτελεῖν δλόκληρον ῥήτορα, τὸ δὲ μέρος οὐδαμῶς... Εἰ μὲν ἔν τι τῶν μερῶν ἀσκήσεται ὁ ῥήτωρ, οὐκ ἂν λεχθεῖη ῥήτωρ· εἰ δὲ ἐν τῶν εἰδῶν ἀσκήσεται, ἐξ ἀνάγκης ῥήτωρ ἐστίν.

V. 8-9. Κατέψευσται... Sic Noster, De Music. col. XXXIII, v. 11-14: Κατέψευσται δὲ παρ' οἷς λέγεται καὶ τὸ μόνην τῶν τεχνῶν παντελῶς ὠφελεῖν.

V. 13-14. Τῶν μαθημάτων καὶ τῶν τεχνῶν... Ut hic conjuncta vides μαθήματα et τέχνas, sic alibi conjuncta reperias modo τέχνas et ἐπιστήμας, Aristot. Rhet. I, 6: Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἐπιστῆμαι πᾶσαι, καὶ αἱ τέχναι καὶ τὸ ζῆν· modo ἐπιστήμας

et μαθήματα, Joann. Siceliot. Schol. in Hermog., De Formis, I: 'Εκείνοις μὲν ἡ σπουδὴ περὶ ἓν τι καὶ μόνον· ἡμῖν δὲ περὶ πάσας τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ μαθήματα, Rh. gr. Walz., t. VI, p. 76. Quid inter se discrepent τέχνη et ἐπιστήμη docet Sopater, Schol. in Hermog. Art. Rhetor.: 'Επιστήμη μὲν οὖν ἐστὶν ἀδιὰπτωτος τῶν ὄντων προσφορά· τί ἐστὶ τοῦτο; τὸ ἀεὶ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γινώσκειν, καὶ μήτε καιροῖς, μήτε προσώποις μεταβαλλομένην ἔχειν τὴν εἶδυσιν..... Ἡ δὲ τέχνη..... σύστημα ἐκ καταλήψεως συγεγυμνασμένον πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. Διενήνοχε δὲ ἡ τέχνη τῆς ἐπιστήμης, τῷ μὴ ἀδιὰπτῳ κεχρησθαι τῷ σκοπῷ, ἀλλὰ μεθαρμόζεσθαι πρὸς πρόσωπα καὶ καιροῦς, Rh. gr. Walz., t. V, p. 3-4. Cf. Doxopat. Homil. in Aphthon. l. I., t. II, p. 108-109; Syrian. et Marcellin. Schol. in Hermog. De Statibus, l. I., t. IV, p. 41, 53. Eadem pressiora tradit Max. Planud., in Rhetoric. Prolegom. l. I., t. V, p. 219: 'Ἡ δὲ τέχνη ἐν μὲν τοῖς λογικοῖς κανόνι αὐτῆς τοῦ ἀπταίστου ἔχεται, διὰ δὲ τὰ ἔξωθεν συμπίπτοντα ἐστὶν ὅτε καὶ ἁμαρτάνει, καὶ μεθόριόν ἐστὶν ἐπιστήμης καὶ ἐμπειρίας. Quod ut plane intelligatur, audiendus Sopat. l. I., t. V, p. 4: 'Ἡ δὲ ἐμπειρία ἕξις τίς ἐστὶ τοῦ πραχθέντος ἀπομιμητική, ἥτοι ἄλογος τῶν προκειμένων τριβῇ, ἥτοι ἐκμίμησις τοῦ πραχθέντος, ἐξ ἀδιακρίτου κρίσεως. Hanc definitionem explicat Doxopat. l. I., t. II, p. 109: Τὴν δὲ ἐμπειρίαν βούλονται εἶναι τριβὴν ἄλογον ἐκ παρατηρήσεως γινομένην· ἴδιον δὲ αὐτῆς τὸ μὴδὲν μετὰ λόγου γινώσκειν, ἀλλ' ἀπὸ παρατηρήσεως μόνης· καὶ τοῦτο ἐστὶν ὅτινι τέχνης ἐμπειρία διαφέρει, βέβη κατὰ τὰ ἄλλα διαφερόντως αὐτῇ κοινωνεῖ. Quod in causa fuit, cur multi Rhetoricam ἐμπειρίαν esse contenderent, eamque acerbe carperent; Marcellin., ibid. t. IV, p. 53: 'Ἐπειδὴ τισιν ἔργον ἦν τὸ διαβάλλειν τὴν ῥητορικὴν, καὶ ἔλεγον αὐτὴν μὴ εἶναι τέχνην, ἀλλὰ διοίκησιν τινα καὶ πραγματείαν καὶ δύναμιν καὶ ἐμπειρίαν· ἕτεροι δὲ ἐπιστήμην· ὁ δὲ Πλάτων κολακεῖαν. 'Ἐστὶ δ' οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔπεται μὲν δύναμις καὶ ἐμπειρία τῇ ῥητορικῇ, οὐ μόντοι ἐμπειρία ἡ ῥητορικὴ, ἀλλὰ τέχνη. Cujus patrocinium suscepit Troilus, Prolegom. Rhetoric., l. I., t. VI, p. 42. Τέχνην ab ἐμπειρίᾳ secernit Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 297-298. Audiamus Philodemum, pravās artes ἐμπειρίας

vocantem, De Music. col. XXXIII, v. 22-27: Καὶ κατ' αὐτὸν λόγον ἡ φιλοσοφία, σπανίους ὠφελοῦσα, καὶ μουσικῆς καὶ πολλῶν ἐμπειρῶν φαύλων γίνεται χεῖρων.

V. 15. Διενθήκην... Hanc vocem, etsi deest in Lexicis, retinere non dubitavi, idem significantem quod ἐνθήκην, i. e. *Repositorium*. Cf. H. Stephan. Thes., ed. Didot, t. III, p. 1086. Potest intelligi quoque de *navis onere* quod gallice dicitur *La cargaison*.

V. 16. Ἀφετήριον... Interpretor: *Locus unde solvunt naves*; Schneider, *Griechisch-Deutsches Wörterbuch*, ed. 1819, t. I, p. 241: «*Ein Hafen, woraus die Schiffe ausgelassen, entlassen werden, oder aussegeln.*» Sic Ἀφετήρια, subintell, γραμμὴ αὐτῆς θύρα, *Carceres, unde equi cursu certaturi dimittuntur*. Poni pro principio ineundæ viæ aut profectionis, vel generaliter pro quovis principio, docet H. Stephan. ibid. ed. 1572, t. I, p. 1661. Ad naves refertur, in Synes. Epist. IV: Εὐδὺς μὲν οὖν (videlicet δις πού καὶ τρίς ἐνσχευέσης τῆς νεὸς) σοφὸν εἰδοῖται ἀποδῆναι τῆς νεὸς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας οὐκ εὐτυχούς. Jam monuimus Veteres, Epicureosque in primis, imagines e re nautica sumtas studiose aucupari. Sic, eleganti translatione, damna et mala, per improbos rhetoras hominibus illata, *naufragia* Noster appellat, in Rhetoric., Neapoli edita, ann. 1835, Col. XXV, v. 12-22: Εἰ δὲ ῥητορικὴ τούτων τὴν ἐμπειρίαν παραδίδωσιν, ὥστε μόνην ῥηθῆναι τὴν τετριμμένην ὥσπερ ὁδὸν εἰς τὸν μακάριον βίον βατεῖν, ἀλλ' οὐχὶ μὲν εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς ἐκαλησίας, ὅπου πλείω ναυάγια τῶν πρὸς τῷ Καφάρει.

V. 19-20. Ὑπ' ἐνίων—ἔτι καὶ βλάπτει... Philodemus maxima rei publicæ mala e Rhetorica oriri contendit, in Rhetoric., Neapoli edita, ann. 1835, col. XXXII. In oratoriam artem criminationes tempore suo jam illatas Aristoteles diluit, Rhet. I, 1: Χρήσιμος δέ ἐστιν ἡ ῥητορικὴ—καὶ βλάπτειεν, ἀδίκως. Cf. Cic. De Invent. I, 1-4; Quintil. II, 16.

V. 20-21. Προσφοραῖς... Ms. habet ΠΡΟΤΕΟΒΙC: posui προσφοραῖς. Etsi enim in Lexic. deest προσφορά, tamen oritur a προσφθεῖρω, sicut διαφθορά, a διαφθεῖρω.

V. 24-25. Διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων... Vox ἀποτέλεσμα nonnun-

quam eodem sensu apud rhetores occurrit. Doxopat. Homil. in Aphthon. : Πᾶσα γὰρ τέχνη τοὺς μὲν κανόνας ἔχει καθολικοὺς, τὰ δὲ ἀποτελέσματα μερικά· ὡσαύτως οὖν καὶ ῥητορικὴ τέχνη οὕσα τὸν περὶ στοχασμοῦ λόγον ἔχει καθολικόν, τὸν δὲ κατ' Αἰσχίνου ἢ κατὰ Τιμάρχου μερικὸς ὡς ἀποτελέσματα. Rh. gr. Walz., t. II, p. 110. Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis, I : Ἀναφέρεται δὲ τὸ τῶν ιδεῶν βιβλίον, τοῦτο γὰρ ἡμῖν περιλείπεται, οὔτε εἰς τὸ θεωρητικὸν ἀπλῶς, οὔτε εἰς τὸ πρακτικόν, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τούτων μεθοδικόν καὶ ὀργανικόν... Κανόνας γὰρ καὶ μεθόδους διδάσκει, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς... Κατὰ δὲ τὸ τῆς μεθόδου ἀποτέλεσμα καὶ τῶν κανόνων, τουτέστι τοὺς λόγους καὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτὰς μετέχει μὲν τοῦ πρακτικοῦ, διότι οἱ λόγοι χάριν πολιτικῆς πράξεως γίνονται. l. I., t. VI, p. 70.

V. 25-26. Οἱ τῇ ῥητορικῇ προσδιατρίψαντες... In Ms. : **ΟΙΤΗΡΗΤΟΡΙΚΗΝΓΡ.. ΔΙΑΤΡΕΙΨΑΝΟΕC.** Recte monet H. Steph. l. l. t. III, p. 1338-1339, ed. 1572, προσδιατρίβειν τινί idem esse quod διατρίβειν πρὸς τινι. Ut ῥητορικὴν retinerem, scribendum fuisset πρὸς τὴν ῥητορικὴν διατρίψαντες. Etenim πρὸς, accusativo sequente, reperitur cum διατρίβειν. Quod si apud Lucian. De Merc. Cond. VIII, Πρὸς τὸ ἡδὺ ἔκλεινο τῆς ψυχῆς διατριβούσης, lectionis varietas περί nonnihil religionis movet, nullum certe dubitationi locum relinquant Julianus, Orat. I, ab initio, Τοῖς πρὸς τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν ποίησιν διατρίβουσιν, atque poeta quem citat Cl. Boissonad., Anecd. tom. II, p. 369.

COLUMNA XLIV.

V. 1-2. Ὁμογενῶν... Habent rhetores ὁμογενῇ vel ὁμοιογενῇ, sed præcipue de rebus loquentes. Anonym. De Invent. Prolegom. l. I., t. VII, p. 71 : Ὁμοιογενῇ μὲν λέγονται, ὅσα κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις κατὰ τι συμβεβηκός, εἴτε κατὰ περίστασιν, εἴτε κατὰ τὴν ἐκβασιν, ἢ κατὰ τὴν ποιότητα τῶν προσώπων, ἢ κατὰ τοὺς τρόπους, ἢ κατὰ ἄλλο τι.

ANNOTATIONES

V. 7. Ἐκπίπτοντας... Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 344 : Οὗτοι δὲ ἀνεφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν ὄντες, ὥστε εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο—οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον κτλ. Ubi. Heindorf. monet ἐκπίπτειν proprie usurpari de actoribus, citharædis, aliisque, qui a spectatoribus exploduntur et exsibilantur. Quod confirmat Horat. Art. Poet. v. 355-356 :

..... ut citharædus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Inde traductum est ad varios, atque apud rhetores ubique usitatum. Cf. Syrian. et Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 210 : Τισὶ δὲ ἔδοξεν ἀτελῶς ἔχειν ὁ παρῶν ὀρισμός, οὐδὲ γὰρ πάντα στοχασμὸν περιλαμβάνει φησὶν· ἐν οἷς, λέγει ἀπὸ τίνος φανεροῦ σημείου· ἐκπίπτουσι γὰρ τοῦ στοχασμοῦ, ὅτε παράδοξος καὶ ὁ ἀπὸ γνώμης κτλ. Joann. Siceliot. Schol. in Eumdem, De Formis, I : Καὶ μὴν καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ οὐκ ἂν ἐκπεσέται τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ πρέποντος κτλ., l. I., t. VI, p. 87. Idem, ibid. p. 84 : Τὸ δὲ μὴ πάνυ τοῦ ἀκριβοῦς ἐκπεσεῖν τὸ δευτέρων τῶν μακαριστῶν.

V. 9. Μουσικόν... Cum rhetorica musicam musicosque jun gere solemne fuit rhetoribus. Cf. Max. Planud., Schol. in Hermog. De Formis, I : Κἂν τῇ ἄλλῃ μουσικῇ. — Εἰπὼν Ἄλλη ἐδήλωσεν ὅτι καὶ ἡ ῥητορικὴ Μουσικὴ μὲν ἔστιν, οὐκ ἑμμετρος δέ, οἷα ἡ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ ὥς τίνος πεζοῦ λόγου γενομένη. Rh. gr. Walz. t. V, p. 459.

V. 15-17. Περιαιρεῖν—σφετερίζεσθαι... Subintelligo λέγουσι post περιαιρεῖν, atque φάσκομεν post σφετερίζεσθαι. Similiter subintel ligo λέγουσι post περιποιουμένους, v. 21, atque φάσκομεν post ἐκ ποριζομένους, v. 23; ita ut rhetorum dicta, vicissim objecta, refellantur vicissim. Noster, tamquam ἐκ προαιρέσεως, ea omnia quæ sibi rhetores vindicabant, philosophiæ restituere conatur. Cf. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. XIII, XXXII.

V. 17-18. Πρόσφορον... Idem significat quod συμφέρον. Cf. Auctor. Rhetoric., quæ Dionys. Halic. fertur, Cap. III, 3 : Σύμ-μιζιν καὶ κοινωνίαν δυοῖν τοῖν προσφορωτάτοις εἰς ἅπαντα τὸν βίον

μεμηχανημένος. Cap. X, 1: Ἔστι δὲ τοῦτο ἐκ φιλοσοφίας, ὃ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ μέρος ἐξήρηται, πρόσφορα τοῖς ἐκάστοτε ὑποκειμένοις προσώποις. Theon. Progymnasm. : Τὸ μὲν οὖν προσήμιον πρόσφορον δεῖ εἶναι τῷ μύθῳ. Rh. gr. Walz. t. I, p. 179.

V. 19-21. Πρὸς τὸ κατεργολαβεῖν — κομψείαν τινά.%. Hæc maligne dicta fuisse innuere videtur κατεργολαβεῖν — *opus conficiendum suscipere ; redempturas facere ;* ut mancipēs et conductores solent, quibus Noster sophistas assimilat; adeo ut κομψείαν in malam partem adhiberi censeam, id quod τινά probabilius efficit. Κομψείαν arbitror idem significare atque κόμψευμα — *Scitamentum : translate orationis ornamentum.* Aul. Gell. XVIII, 8 : « Ὅμοιοτέλευτα, καὶ πάρισα, καὶ δμοιόπτωτα, cæteraque hujusmodi *scitamenta*, quæ isti ἀπειρόκαλοι in collocandis verbis immodice faciunt. » Cf. Forcellin., in voc. *Scitamentum*.

V. 26. Προσέτι ἀτιμουμένους . . . Hæc lacunis scatentia Ms. sic habet : . . . OC .. TIMEIC7ME...NO7 .. Erunt fortasse nonnulli qui judicabunt lacunas explere conanti mihi præsens auxilium afferre ea quæ exarantur col. XLV, v. 1. Ibi enim μάλλον, tamquam ἀντίστροφον, reposcebat ἔλασσον, pro...OC...; namque O sæpe ponitur pro C, in Volum. Herculan. Vocem autem μείους indicare videtur vox πλείονας. Ex hac coniectura erat legendum : Ἐλασσον ἢ μείους μὲν οὔτε κτλ., quæ ad meliorem ordinem ita reducentur : οὔτε ἔλασσον ἢ μείους μὲν, ut cohæreant cum iis quæ sequuntur, col. XLV, v. 1 : οὔτε μάλλον ἢ πλείονας.

COLUMNA XLV.

V. 5. Εἰσῆχται . . . Sic Hermog., De Formis, I : Τὰ τε προειρημένα σχεδὸν πάντα ἔνεκα μὲν τῆς ἐπιβολῆς καθαρῶς εἰσῆχται. Rh. gr. Walz. t. III, p. 204.

V. 8-9. Τεχνικώτερον εἶναι. . . Adludere videtur ad hæc verba

V. 7. Ἐκπίπτοντας... Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 344 : Οὗτοι δὲ ἀγεφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν ὄντες, ὥστε εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο — οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον κτλ. Ubi Heindorf. monet ἐκπίπτειν proprie usurpari de actoribus, citharædis, aliisque, qui a spectatoribus exploduntur et exsibilantur. Quod confirmat Horat. Art. Poet. v. 355-356 :

..... ut citharædus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Inde traductum est ad varios, atque apud rhetores ubique usitatum. Cf. Syrian. et Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 210 : Τισὶ δὲ ἔδοξεν ἀτελῶς ἔχειν ὁ παρὼν ὀρισμός, οὐδὲ γὰρ πάντα στοχασμὸν περιλαμβάνει φησὶν· ἐν οἷς, λέγει ἀπὸ τινος φανεροῦ σημείου· ἐκπίπτουσι γὰρ τοῦ στοχασμοῦ, ὅτε παράδοξος καὶ ὁ ἀπὸ γνώμης κτλ. Joann. Siceliot. Schol. in Eumdem, De Formis, I : Καὶ μὴν καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ οὐκ ἂν ἐκπεσεῖται τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ πρέποντος κτλ., l. I., t. VI, p. 87. Idem, ibid. p. 84 : Τὸ δὲ μὴ πᾶν τοῦ ἀκριβοῦς ἐκπεσεῖν τὸ δευτέρων τῶν μαχαριστῶν.

V. 9. Μουσικόν... Cum rhetorica musicam musicosque jungere solemne fuit rhetoribus. Cf. Max. Planud., Schol. in Hermog. De Formis, I : Κἂν τῇ ἄλλῃ μουσικῇ. — Εἰπὼν Ἰᾶλλῃ ἐδήλωσεν ὅτι καὶ ἡ ῥητορικὴ Μουσικὴ μὲν ἔστιν, οὐκ ἑμμετρος δὲ, οἷα ἡ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ ὥς τινος πεζοῦ λόγου γενομένη. Rh. gr. Walz. t. V, p. 459.

V. 15-17. Περιαιρεῖν—σφετερίζεσθαι... Subintelligo λέγουσι post περιαιρεῖν, atque φάσκομεν post σφετερίζεσθαι. Similiter subintelligo λέγουσι post περιποιουμένους, v. 21, atque φάσκομεν post ἐκποριζομένους, v. 23; ita ut rhetorum dicta, vicissim objecta, refellantur vicissim. Noster, tamquam ἐκ προαίρεσεως, ea omnia quæ sibi rhetores vindicabant, philosophiæ restituere conatur. Cf. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. XIII, XXXII.

V. 17-18. Πρόσφορον... Idem significat quod συμφέρον. Cf. Auctor. Rhetoric., quæ Dionys. Halic. fertur, Cap. III, 3 : Σύμμιξιν καὶ κοινωνίαν δυοῖν τοῖν προσφορωτάτοις εἰς ἅπαντα τὸν βίον

μεμηχανημένους. Cap. X, 1 : Ἔστι δὲ τοῦτο ἐκ φιλοσοφίας, οὐ τὰ ἅλλα πάντα κατὰ μέρος ἐξήρτηται, πρόσφορα τοῖς ἐκαστοτε ὑποκειμένοις προσώποις. Theon. Progygnasm. : Τὸ μὲν οὖν προοίμιον πρόσφορον δεῖ εἶναι τῷ μύθῳ. Rh. gr. Walz. t. I, p. 179.

V. 19-21. Πρὸς τὸ κατεργολαβεῖν — κομψείαν τινά. Hæc maligne dicta fuisse innuere videtur κατεργολαβεῖν — *opus conficiendum suscipere ; redempturas facere ;* ut mancipēs et conductores solent, quibus Noster sophistas assimilat; adeo ut κομψείαν in malam partem adhiberi censeam, id quod τινά probabilius efficit. Κομψείαν arbitror idem significare atque κόμψευμα — *Scitamentum* : translate *orationis ornamentum*. Aul. Gell. XVIII, 8 : « Ὁμοιοτέλευτα, καὶ πάρισα, καὶ δμοιόπτωτα, cæteraque hujusmodi *scitamenta*, quæ isti ἀπειρόκαλοι in collocandis verbis immodice faciunt. » Cf. Forcellin., in voc. *Scitamentum*.

V. 26. Προσέτι ἀτιμουμένους . . . Hæc lacunis scatentia Ms. sic habet : . . . OC . . . TIMEIC7ME . . . NO7 . . . Erunt fortasse nonnulli qui judicabunt lacunas explere conanti mihi præsens auxilium afferre ea quæ exarantur col. XLV, v. 1. Ibi enim μάλλον, tamquam ἀντίστροφον, reposcebat ἔλασσον, pro . . . OC . . . ; namque O sæpe ponitur pro C, in Volum. Herculan. Vocem autem μέους indicare videtur vox πλείονας. Ex hac conjectura erat legendum : Ἐλασσον ἢ μέους μὲν οὔτε κτλ., quæ ad meliorem ordinem ita reducentur : οὔτε ἔλασσον ἢ μέους μὲν, ut cohæreant cum iis quæ sequuntur, col. XLV, v. 1 : οὔτε μάλλον ἢ πλείονας.

COLUMNA XLV.

V. 5. Εἰσῆχται . . . Sic Hermog., De Formis, I : Τὰ τε προειρημένα σχεδὸν πάντα ἕνεκα μὲν τῆς ἐπιβολῆς καθαρώς εἰσῆχται. Rh. gr. Walz. t. III, p. 204.

V. 8-9. Τεχνικώτερον εἶναι. . . Adludere videtur ad hæc verba

V. 7. Ἐκπίπτοντας... Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 344 : Οὗτοι δὲ ἀγεφάνησαν ἐξ ἰσού τοῖς νῦν ὄντες, ὥστε εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο—οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον κτλ. Ubi. Heindorf. monet ἐκπίπτειν proprie usurpari de actoribus, citharædis, aliisque, qui a spectatoribus exploduntur et exsibilantur. Quod confirmat Horat. Art. Poet. v. 355-356 :

..... ut citharædus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Inde traductum est ad varios, atque apud rhetores ubique usitatum. Cf. Syrian. et Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 210 : Τισὶ δὲ ἔδοξεν ἀτελῶς ἔχειν ὁ παρὼν δρισμός, οὐδὲ γὰρ πάντα στοχασμὸν περιλαμβάνει φησίν· ἐν οἷς, λέγει ἀπὸ τίνος φανεροῦ σημείου· ἐκπίπτουσι γὰρ τοῦ στοχασμοῦ, ὃ τε παράδοξος καὶ ὁ ἀπὸ γνώμης κτλ. Joann. Siceliot. Schol. in Eumdem, De Formis, I : Καὶ μὴν καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ οὐκ ἂν ἐκπεσεῖται τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ πρέποντος κτλ., l. 1., t. VI, p. 87. Idem, ibid. p. 84 : Τὸ δὲ μὴ πᾶν τοῦ ἀκριβοῦς ἐκπεσεῖν τὸ δευτέρων τῶν μακαριστῶν.

V. 9. Μουσικόν... Cum rhetorica musicam musicosque jun gere solemne fuit rhetoribus. Cf. Max. Planud., Schol. in Hermog. De Formis, I : Κἂν τῇ ἄλλῃ μουσικῇ. — Εἰπὼν Ἰᾶλλῃ ἐδῆλωσαν ὅτι καὶ ἡ ῥητορικὴ Μουσικὴ μὲν ἐστίν, οὐκ ἑμμετρος δὲ, οἷα ἡ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ ὥς τίνος πεζοῦ λόγου γενομένη. Rh. gr. Walz. t. V, p. 459.

V. 15-17. Περιαιρεῖν—σφετερίζεσθαι... Subintelligo λέγουσι post περιαιρεῖν, atque φάσκομεν post σφετερίζεσθαι. Similiter subintel ligo λέγουσι post περιποιουμένους, v. 21, atque φάσκομεν post ἐκ πορίζομένους, v. 23; ita ut rhetorum dicta, vicissim objecta, refellantur vicissim. Noster, tamquam ἐκ προαιρέσεως, ea omnia quæ sibi rhetores vindicabant, philosophiæ restituere conatur. Cf. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. XIII, XXXII.

V. 17-18. Πρόσφορον... Idem significat quod συμφέρον. Cf. Auctor. Rhetoric., quæ Dionys. Halic. fertur, Cap. III, 3 : Σύμμιζιν καὶ κοινωνίαν δυοῖν τοῖν πρόσφορωτάτοιον εἰς ἅπαντα τὸν βίον

μειμηχανημένος. Cap. X, 1 : Ἔστι δὲ τοῦτο ἐκ φιλοσοφίας, οὐ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ μέρος ἐξήρτηται, πρόσφορα τοῖς ἐκάστοτε υποκειμένοις προσώποις. Theon. Progymnasm. : Τὸ μὲν οὖν προοίμιον πρόσφορον δεῖ εἶναι τῷ μύθῳ. Rh. gr. Walz. t. I, p. 179.

V. 19-21. Πρὸς τὸ κατεργολαβεῖν — κομψείαν τινά. Hæc maligne dicta fuisse innuere videtur κατεργολαβεῖν — *opus conficiendum suscipere; redempturas facere*; ut mancipēs et conductores solent, quibus Noster sophistas assimilāt; adeo ut κομψείαν in malam partem adhiberi censeam, id quod τινά probabilius efficit. Κομψείαν arbitror idem significare atque κόμψευμα — *Scitamentum* : translate *orationis ornamentum*. Aul. Gell. XVIII, 8 : « Ὅμοιοτέλευτα, καὶ πάρισα, καὶ δμοιόπτωτα, cæteraque hujusmodi *scitamenta*, quæ isti ἀπειρόκαλοι in collocandis verbis immodice faciunt. » Cf. Forcellin., in voc. *Scitamentum*.

V. 26. Προσέτι ἀτιμουμένους . . . Hæc lacunis scatentia Ms. sic habet : . . . OC . . . TIMEIC7ME . . . NO7 . . . Erunt fortasse nonnulli qui judicabunt lacunas explere conanti mihi præsens auxilium afferre ea quæ exarantur col. XLV, v. 1. Ibi enim μάλλον, tamquam ἀντίστροφον, reposcebat ἔλασσον, pro . . . OC . . . ; namque O sæpe ponitur pro C, in Volum. Herculan. Vocem autem μείους indicare videtur vox πλείονας. Ex hac coniectura erat legendum : Ἐλασσον ἢ μείους μὲν οὔτε κτλ., quæ ad meliorem ordinem ita reducentur : οὔτε ἔλασσον ἢ μείους μὲν, ut cohæreant cum iis quæ sequuntur, col. XLV, v. 1 : οὔτε μάλλον ἢ πλείονας.

COLUMNA XLV.

V. 5. Εἰσῆχται . . . Sic Hermog., De Formis, I : Τά τε προειρημένα σχεδὸν πάντα ἔνεχα μὲν τῆς ἐπιβολῆς καθαρῶς εἰσῆχται. Rh. gr. Walz. t. III, p. 204.

V. 8-9. Τεχνικώτερον εἶναι . . . Adludere videtur ad hæc verba

V. 7. Ἐκπίπτοντας... Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 344 : Οὔτοι δὲ ἀνεφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν ὄντες, ὥστε εἰ οὔτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο—οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον κτλ. Ubi Heindorf. monet ἐκπίπτειν proprie usurpari de actoribus, citharædis, aliisque, qui a spectatoribus exploduntur et exsibilantur. Quod confirmat Horat. Art. Poet. v. 355-356 :

..... ut citharædus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Inde traductum est ad varios, atque apud rhetores ubique usitatum. Cf. Syrian. et Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 210 : Τις δὲ ἔδοξεν ἀτελῶς ἔχειν ὁ παρὼν ὀρισμὸς, οὐδὲ γὰρ πάντα στοχασμὸν περιλαμβάνει φησίν· ἐν οἷς, λέγει ἀπὸ τίνος φανεροῦ σημείου· ἐκπίπτουσι γὰρ τοῦ στοχασμοῦ, ὃ τε παράδοξος καὶ ὁ ἀπὸ γνώμης κτλ. Joann. Siceliot. Schol. in Eumdem, De Formis, I : Καὶ μὴν καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ οὐκ ἂν ἐκπεσεῖται τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ πρέποντος κτλ., l. 1., t. VI, p. 87. Idem, ibid. p. 84 : Τὸ δὲ μὴ πᾶν τοῦ ἀκριβοῦς ἐκπεσεῖν τὸ δευτέρων τῶν μαχαριστῶν.

V. 9. Μουσικόν... Cum rhetorica musicam musicosque jun gere solemne fuit rhetoribus. Cf. Max. Planud., Schol. in Hermog. De Formis, I : Κἂν τῇ ἄλλῃ μουσικῇ. — Εἰπὼν Ἰᾶλλῃ ἐδῆλωσεν ὅτι καὶ ἡ ῥητορικὴ Μουσικὴ μὲν ἐστίν, οὐκ ἑμμετρος δὲ, οἷα ἡ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ ὥς τινος πεζοῦ λόγου γενομένη. Rh. gr. Walz. t. V, p. 459.

V. 15-17. Περιαιρεῖν—σφετερίζεσθαι... Subintelligo λέγουσι post περιαιρεῖν, atque φάσκομεν post σφετερίζεσθαι. Similiter subintel ligo λέγουσι post περιποιουμένους, v. 21, atque φάσκομεν post ἐκ πορίζομένους, v. 23; ita ut rhetorum dicta, vicissim objecta, refellantur vicissim. Noster, tamquam ex προαιρέσεως, ea omnia quæ sibi rhetores vindicabant, philosophiæ restituere conatur. Cf. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. XIII, XXXII.

V. 17-18. Πρόσφορον... Idem significat quod συμφέρον. Cf. Auctor. Rhetoric., quæ Dionys. Halic. fertur, Cap. III, 3 : Σύμ μιν καὶ κοινωνίαν δυοῖν τοῖν προσφορωτάτοις εἰς ἅπαντα τὸν βίον

μειμηχανημένος. Cap. X, 1 : Ἔστι δὲ τοῦτο ἐκ φιλοσοφίας, οὐ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ μέρος ἐξήρτηται, πρόσφορα τοῖς ἐκάστοτε ὑποκειμένοις προσώποις. Theon. Progymnasm. : Τὸ μὲν οὖν προοίμιον πρόσφορον δεῖ εἶναι τῷ μύθῳ. Rh. gr. Walz. t. I, p. 179.

V. 19-21. Πρὸς τὸ κατεργολαβεῖν — κομψείαν τινά. Hæc maligne dicta fuisse innuere videtur κατεργολαβεῖν — *opus conficiendum suscipere ; redempturas facere ;* ut mancipēs et conductores solent, quibus Noster sophistas assimilat; adeo ut κομψείαν in malam partem adhiberi censeam, id quod τινά probabilius efficit. Κομψείαν arbitror idem significare atque κόμψευμα — *Scitamentum* : translate *orationis ornamentum*. Aul. Gell. XVIII, 8 : « Ὅμοιοτέλευτα, καὶ πάρισα, καὶ δμοιοπτώτα, cæteraque hujusmodi *scitamenta*, quæ isti ἀπειρόκαλοι in collocandis verbis immodice faciunt. » Cf. Forcellin., in voc. *Scitamentum*.

V. 26. Προσέτι ἀτιμουμένους . . . Hæc lacunis scatentia Ms. sic habet : . . . OC . . . TIMEIC7ME...NO7 . . . Erunt fortasse nonnulli qui judicabunt lacunas explere conanti mihi præsens auxilium afferre ea quæ exarantur col. XLV, v. 1. Ibi enim μάλλον, tamquam ἀντίστροφον, reposcebat ἔλασσον, pro . . . OC . . . ; namque O sæpe ponitur pro C, in Volum. Herculan. Vocem autem μείους indicare videtur vox πλείονας. Ex hac coniectura erat legendum : Ἐλασσον ἢ μείους μὲν οὔτε κτλ., quæ ad meliorem ordinem ita reducentur : οὔτε ἔλασσον ἢ μείους μὲν, ut cohæreant cum iis quæ sequuntur, col. XLV, v. 1 : οὔτε μάλλον ἢ πλείονας.

COLUMNA XLV.

V. 5. Εἰσῆχται. . . Sic Hermog., De Formis, I : Τά τε προειρημένα σχεδὸν πάντα ἔνεκα μὲν τῆς ἐπιβολῆς καθαρῶς εἰσῆχται. Rh. gr. Walz. t. III, p. 204.

V. 8-9. Τεχνικώτερον εἶναι. . . Adludere videtur ad hæc verba

V. 7. Ἐκπίπτοντας... Plato, in Gorg. Bekk. ed. Lond. 1826, t. III, p. 344 : Οὗτοι δὲ ἀνεφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν ὄντες, ὥστε εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο — οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον κτλ. Ubi. Heindorf. monet ἐκπίπτειν proprie usurpari de actoribus, citharædis, aliisque, qui a spectatoribus exploduntur et exsibilantur. Quod confirmat Horat. Art. Poet. v. 355-356 :

..... ut citharædus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Inde traductum est ad varios, atque apud rhetores ubique usitatum. Cf. Syrian. et Sopat. Schol. in Hermog. De Statibus, Rh. gr. Walz. t. IV, p. 210 : Τισὶ δὲ ἔδοξεν ἀτελῶς ἔχειν ὁ παρὼν ὀρισμὸς, οὐδὲ γὰρ πάντα στοχασμὸν περιλαμβάνει φησίν· ἐν οἷς, λέγει ἀπὸ τινος φανεροῦ σημείου· ἐκπίπτουσι γὰρ τοῦ στοχασμοῦ, ὅτε παραδόξος καὶ ὁ ἀπὸ γνώμης κτλ. Joann. Siceliot. Schol. in Eumdem, De Formis, I : Καὶ μὴν καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ οὐκ ἂν ἐκπεσεῖται τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ πρέποντος κτλ., l. I., t. VI, p. 87. Idem, ibid. p. 84 : Τὸ δὲ μὴ πᾶν τοῦ ἀκριβοῦς ἐκπεσεῖν τὸ δευτέρων τῶν μαχαριστῶν.

V. 9. Μουσικόν... Cum rhetorica musicam musicosque jun gere solemne fuit rhetoribus. Cf. Max. Planud., Schol. in Hermog. De Formis, I : Κἂν τῇ ἄλλῃ μουσικῇ. — Εἰπὼν Ἄλλη ἐδήλωσεν ὅτι καὶ ἡ ῥητορικὴ Μουσικὴ μὲν ἐστίν, οὐκ ἑμμετρος δὲ, οἷα ἡ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ ὥς τινος πεζοῦ λόγου γενομένη. Rh. gr. Walz. t. V, p. 459.

V. 15-17. Περιαιρεῖν—σφετερίζεσθαι... Subintelligo λέγουσι post περιαιρεῖν, atque φάσκομεν post σφετερίζεσθαι. Similiter subintel ligo λέγουσι post περιποιουμένους, v. 21, atque φάσκομεν post ἐκ ποριζομένους, v. 23; ita ut rhetorum dicta, vicissim objecta, refellantur vicissim. Noster, tamquam ἐκ προαιρέσεως, ea omnia quæ sibi rhetores vindicabant, philosophiæ restituere conatur. Cf. Rhetoric. Neapoli editam, ann. 1835, col. XIII, XXXII.

V. 17-18. Πρόσφορον... Idem significat quod συμφέρον. Cf. Auctor. Rhetoric., quæ Dionys. Halic. fertur, Cap. III, 3 : Σύμ μιν καὶ κοινωνίαν δυοῖν τοῖν προσφορωτάτοις εἰς ἅπαντα τὸν βίον

μειμηχανημένος. Cap. X, 1 : Ἔστι δὲ τοῦτο ἐκ φιλοσοφίας, οὗ τὰ ἅλλα πάντα κατὰ μέρος ἐξήρηται, πρόσφορα τοῖς ἐκάστοτε ὑποκειμένοις προσώποις. Theon. Progymnasm. : Τὸ μὲν οὖν προσίμιον πρόσφορον δεῖ εἶναι τῷ μύθῳ. Rh. gr. Walz. t. I, p. 179.

V. 19-21. Πρὸς τὸ κατεργολαβεῖν — κομψείαν τινά. Hæc maligne dicta fuisse innuere videtur κατεργολαβεῖν — *opus conficiendum suscipere ; redempturas facere ;* ut mancipes et conductores solent, quibus Noster sophistas assimilat; adeo ut κομψείαν in malam partem adhiberi censeam, id quod τινά probabilius efficit. Κομψείαν arbitror idem significare atque κόμψευμα — *Scitamentum* : translate *orationis ornamentum*. Aul. Gell. XVIII, 8 : « Ὅμοιοτέλευτα, καὶ πάρισα, καὶ δμοιόπτωτα, cæteraque hujusmodi *scitamenta*, quæ isti ἀπειρόκαλοι in collocandis verbis immodice faciunt. » Cf. Forcellin., in voc. *Scitamentum*.

V. 26. Προσέτι ἀτιμουμένους . . . Hæc lacunis scatentia Ms. sic habet : . . . OC .. TIMEIC7ME...NO7 .. Erunt fortasse nonnulli qui judicabunt lacunas explere conanti mihi præsens auxilium afferre ea quæ exarantur col. XLV, v. 1. Ibi enim μάλλον, tamquam ἀντίστροφον, reposcebat ἔλασσον, pro . . . OC . . ; namque O sæpe ponitur pro C, in Volum. Herculan. Vocem autem μείους indicare videtur vox πλείονας. Ex hac coniectura erat legendum : Ἐλασσον ἢ μείους μὲν οὔτε κτλ., quæ ad meliorem ordinem ita reducentur : οὔτε ἔλασσον ἢ μείους μὲν, ut cohæreant cum iis quæ sequuntur, col. XLV, v. 1 : οὔτε μάλλον ἢ πλείονας.

COLUMNA XLV.

V. 5. Εἰσῆχται . . . Sic Hermog., De Formis, I : Τὰ τε προειρημένα σχεδὸν πάντα ἕνεκα μὲν τῆς ἐπιβολῆς καθαρῶς εἰσῆχται. Rh. gr. Walz. t. III, p. 204.

V. 8-9. Τεχνικώτερον εἶναι. . . Adludere videtur ad hæc verba

Platon. in Gorg. Bekk. ed Lond. 1826, t. III, p. 168-169 : ΣΩ. Ὁ οὐκ εἰδὼς ἄρα τοῦ εἰδότος ἐν οὐκ εἰδόσι πιθανώτερος ἔσται, ὅταν ὁ ῥήτωρ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ᾖ. Τοῦτο συμβαίνει ἢ ἄλλο τι; ΓΟΡ. Τοῦτο ἐνταῦθα γε συμβαίνει. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας τέχνας ὡσαύτως ἔχει ὁ ῥήτωρ καὶ ἡ ῥητορική· αὐτὴ μὲν τὰ πράγματα οὐδὲν δεῖ αὐτὴν εἰδέναι ὅπως ἔχει, μηχανὴν δέ τινα πειθοῦς εὐρηκέναι, ὥστε φαίνεσθαι τοῖς οὐκ εἰδόσι μᾶλλον εἰδέναι τῶν εἰδόντων. ΓΟΡ. Οὐκοῦν πολλὴ βρασιώνη, ὃ Σώκρατες, γίνεται μὴ μαθόντα τὰς ἄλλας τέχνας, ἀλλὰ μίαν ταύτην, μηδὲν ἀλαττοῦσθαι τῶν δημιουργῶν.

V. 9-10. Ἐν τοῖς ὑστερον γραφησομένοις . . . Similia occurrunt apud Dionys. Halic. De Admiranda vi dicendi in Dem. LVIII : Ἐν τοῖς ἐξῆς γραφησομένοις ἀποδώσομέν σοι τὸν λόγον.

INDEX NOMINUM.

(Paginæ Dissertationis Notitiæque indicantur numerorum notis quas vocamus romanæ.)

A.

Academia vetus, secunda vel media, tertia vel nova, LXXV.

Academici Rhetoricam impugnant, LXXV.

Achæi dispersi, Romam ad instituendos juvenes convenerunt, LXXXVII.

Achilles, Phœnicis discipulus, p. 14.

Adrastus, p. 107.

Ægium : apud Achæos, comitales conventus Ægii habebantur, XXIII; XXIV.

Ælius (Lucius) in litteris græcis fuit exercitatus, LXXXIX.

Æschines, XIII; ejus orationes, in Timarchum, XII; in Ctesiphontem, XIV, XVI; Rhodi ludum dicendi aperuit, XXVI; dictum ejus de voce Demosthenis, p. 32.

Æschines Milesius, orator, XXIX.

Æschylus Cnidius, orator, XXIX.

Æsion, orator, XVIII; Demosthenis condiscipulus, XX; hujus dictum de Atheniensibus, ibid.

Agatharchidas, fere solus, Alexandriæ Rhetoricam coluit, XCVII; Thucydidem imitatus est, XCVIII; a Photio judicatur, ibid. et XCIX.

Agonides, orator, XV; sycophanticam exercuit, XVI; Phocionis damnandi auctor, ibid.; merita nece mulctatus est, XVII.

Ahrens libellum scripsit, de *Athenarum statu politico et litterario inde ab Achaici fœderis interitu usque ad Antoninorum tempora*, XXVII; de Romanis Asiam petentibus, ut Rhetoricæ se darent, XXIX.

Albinus (Aul.) historiam græcæ scripsit, LXXXIX.

Albutius (Tit.) litteras græcas studiose coluit, LXXXIX.

Alcibiades, orator, II.

Alcidamas Rhetoricam docuit, XXXI; orationis partes quatuor esse dixit, XXXV; poetica verba et epitheta captavit, ibid.; ubertate commendandus, ibid.; de Rhetorica ab eo definita, ibid.

Aldobrandinus, de Casibus apud Stoicos, LXVIII; de prædicatis reciprocis, LXX-LXXI.

Alexander, rhetor, LXXII; quid inter se differant *ἐρώτημα* et *πύσμα*, ibid.

Alexander Aphrodisiensis : quid inter se differant *Dialectica* et *Rhetorica*, LX.

Ambrosius (S.) de Philodemo, CXIII.

Ammonius, De similitudine et different. vocabul. LXVI; p., 139.

Amphierates, orator, XXX.

Anaxandrides Polyæcti luxuriam comico sale perstrinxit, VII.

Anaximenes, scriptor laudationis sive Dianæ, sive Minervæ, p. 70; p. 159.

Andocides, orator, IV.

Androcles Pitthensis, orator, III.

Androtion, orator, XVII; Isocratis discipulus, ibid.; cum Demosthene contendit, ibid.; fragmentum, unde constat eum mordacem fuisse, XVIII.

Andronicus (Liv.) Grammaticam Romæ promovit, LXXXIV.

Anonymus de Aristophonte cum Cephalo contendente, X; de Demosthene Androtionem impugnaturus, XVIII; de Aristogitone Hyperidem accusante, ibid.; Aristogitonis fragmenta, ibid. et XIX; citatur Aristogitonis oratio adversus Demosthenem, XIX; de Corace, XXXI; de lite inter Protagoram et Euathlum orta, XXXVI; de genere dicendi apud Antiphontem

- Rhannusium, XL; de Statibus, secundum Hermagoram, XCII.
- Anonymi in Hermogenis Rhetoricam, p. 97; 103.
- Anonymi Prolegom. Rhetoricæ, p. 115; 171.
- Anonymi Prolegom. De Statibus, p. 98; 149.
- Anonymus, in Hermog. De Inventionibus, 101; 168.
- Anonymi Schol. in Aphthonium, de numero oratorum interfectorum, jubente Antipatro, XXIII.
- Anonymi Schol. in Aphthonii progymnasmata, p. 135; 149.
- Anonymi Ecthesis Rhetoricæ, p. 147; 148.
- Anonymi Epitome Rhetoricæ, de Demade, XIV; de Aristogitone, XVIII; de Corace, XXXI; de Rhetorica a Corace definita, XXXII.
- Anonymus, De Figuris, LXXII.
- Anonymus, De orationis Partibus, p. 163.
- Antipater judicia, oratorumque certamina sustulit, XXII; oratores Athenis et in reliqua Græcia necari jussit, ibid.; incertus est numerus oratorum, eo jubente, interfectorum, ibid.
- Antipater Tarsensis, Stoicus, *medietatis* inventor, LXVIII.
- Antiphon Rhannusius, orator, III; proemia et epilogos scripsit, XL; singularum rerum laudationes vituperationesque tractavit, ibid.; Rhetoricam composuit, ibid.; nonnulla tradidit de Grammatica, ibid.; ejus fragmenta, ibid.; de genere dicendi apud Antiphontem, ibid.; non constat eum Thucydidis fuisse magistrum, XLI; sophistarum scholis egressus, illorum artificia probavit, p. 110.
- Antisthenis verba in Cephisodotum, V.
- Apollonius Molon, orator et rhetor, CI-CII; orationum græcarum in Curia habendarum princeps exstitit, XCV; studia Ciceronis acuit, ibid.; ejus dictum, audito Cicerone, ibid.; Cæsarem habuit inter discipulos, ibid.; de Rhetorica scripsit, ibid.; de Figuris ab Apollonio Molone definitis, ibid.
- Apollonius grammaticus: De Conjunctione, LXIX; De Syntaxi, ibi.
- Appianus de Archelao in Piræo imperante, XXVIII.
- Apsines, de Demade, XV; Aristogitonem lacesivit, XIX.
- Apuleius, de lite inter Protagoram et Euathlum orta, XXXVI; citatur, p. 136.
- Arati eloquentia, XXIV.
- Arcesilaus, mediæ Academiæ pater, Homerum, Pindarum, Platonem in honore habuit, LXXVI.
- Archelaus in Piræo imperans, XXVII.
- Archinus, orator, III.
- Aristæni orationes XXIV, XXV.
- Aristarchus Alexandriæ Grammaticam promovit, LXXXIV; Aristarchus et Crates secuti sunt diversam docendi rationem, LXXXV; de hominum controversiis, ibid.
- Aristides, rhetor, p. 169.
- Aristio Athenis imperans, XXVII; appellatur Athenio, ibid.; explicatur hæc nominis varietas, XXVIII.
- Aristocles, orator, XXIX.
- Aristogiton, orator, XVII-XVIII; sycophanticam exercuit, XVIII; Æschinem, Timarchum, Demosthenem, Hyperidem accusavit, ibid.; frigidum et inane dicendi genus habuit, XIX; ejus oratio in Demosthenem, ibid.; conviciis in eum Phocion non abstinuit, ibid.; Apsines Aristogitonem carpit, ibid.
- Ariston Ceus Rhetoricam attigit, LVI.
- Ariston Chius de chris atque in rhetores scripsit, LVIII.
- Aristonicus, orator, XII; cum Hyperide et Himeræo periit, ibid.
- Aristophanes, poeta comicus, p. 129.
- Aristophanes, grammaticus, de Epicuro, apud Diog. Laertium, LXXIX.
- Aristophanis Schol., de Thrasy-macho, XXXVIII; citatur, p. 102; 166.
- Aristophon Azeniensis, orator, IV; cum altero Colyttensi ab Ulpiano confusus, IX; cum Cephalo contendit, ibid.; ab Iphicrate lacesitus, IV.
- Aristophon Colyttensis, orator, VIII; cum altero Azeniensi confusus ab Ulpiano, IX.
- Aristoteles Stagiritis: Sophoclis

oratoris meminit, III; citat verba Autoclis in Mixidemidem, IV; verba Iphicratis in Harmodium, ibid., in Aristophontem, ibid., in Calliam, ibid., in Athenienses, ibid., in Charetem, V, in Nausicratem, ibid.; verba Cephisodoti, ibid.; fragmentum Lycolconis pro Chabria, ibid.; verba Polyceuti in Speusippum, VIII; verba Mæroclis, ibid.; verba Democratis in rhetores, XI; Eubuli orationem in Charetem, XIII; fragmentum Androtionis, XVIII; dictum Æsionis in Athenienses, XX; meminit Coracis, Artem τῷ εἰζῶτι constare docentis, XXXII, Licymnii, XXXIV, Alcidasantis, XXXV, Protagoræ, XXXVI, Prodicii Cei, XXXVII, Thrasydami, XXXVIII, Theodori Byzantii, ibid., XXXIX.

Aristoteles rhetoricarum Artium scriptor, XLVI-LI: dicendi ornatu negligit, XLIX; sophistas impugnat, L; docet neminem sine philosophia posse effici eloquentem, ibid.; carpit eos qui præcepta scribebant de procemio, de narratione etc.; oratoris munus definit, ibid.; statuit oratori cognoscendos esse animi affectus, quos ipse perscrutatur, ibid.; illa per quæ orator vir probus videri poterit accurate tractat, ibid.; Elocutionem orationis-que partes fastidiose tangit, LI; eo florente, Rhetorica philosophicam formam induit, ibid.; a Philodemo impugnari videtur, p. 133; 134; 138.

Aristotelis Rhetorica citatur; p. 98, 99, 110; 112; 115; 116; 117; 118; 120; 129; 130; 131; ibid.; ibid.; 132; 133; 134; 135; 136; ibid.; 142; 143; 144; 151; ibid.; 152; 153; 154; 156; ibid.; ibid.; 161; 165; ibid.; 166; 168; 172; 174.

Aristotelis Poetica, p. 115; 117.

Aristoteles, De Sophistarum Elenchis, p. 100.

Aristoteles, Sophista Siculus, p. 159.

Arrianus, de Demade proditiōis et perfidiæ poenas dante, XVI; de Epicureis res publicas respicientibus, CX.

Arsenius, p. 146.

Artamenes, orator, XXXIX.

Astius, XXXIX; p. 119; 147.

Athenæus Democharis fragmentum citat, XI; de Antiphane et Timocle, ibid.; de Ephialte, XII; de intemperantia et luxu Eubuli, XIII; de vita Demadis, XVI; de Euthia Phrynes accusatore, XXI; de Aristione vel Athenione imperante Athenis, XXVII; de Matride Herculem laudante, XXX-XXXI; de Matridis temperantia, XXXI; de Hieronymo, LVI; de Epicuro disciplinarum contemptore, LXXVII; de Rutilio, XC; de Gorgia Atheniensi, CII; de Philodemo, CXII.

Athenæ: harum proprium fuit Eloquentiæ studium, II; Mithridatici belli tempore, a Romanis desciverunt, XXVII; a Sylla expugnata, magna ex parte flammis tradita, XXVIII; postea, scholis tantummodo insignes, ibid.; eo se conferebant Romani, ut philosophiæ incumbere, ibid.; Athenis rhetoricas Artes multi edocti fuerunt, p. 12.

Atteius, Philologus, in græcis litteris magnum processum habuit, XC.

Auctor Rhetoricæ quæ Dionys. Halic. fertur, p. 137; 164; 167; 168; 176.

Augustinus (S.), de Demosthenis dicto ad Actionem pertinente, p. 121-122.

Autoclis verba in Mixidemidem, IV.

B.

Baco De Verulam., p. 112.

Baguet., De Chrysippi vita, doctrina et scriptis, LIX.

Barbarismus definitur, LXXIV.

Bekker. Anecdota, XX; XXI; LXIX.

Blomfield., p. 99; 108; 133.

Boissonade, Rufi rhetoris nomen invenit, XXXIX; laudatur, CXXV; p. 101; 108; ibid.; ibid.; 109; 115; 137; 143; 175.

Brucker., de Aristone Ceo, LVII; citatur, LXII.

Brunck., CXIII.

Busiris a sophistis laudatus, p. 72.

Buttmann., p. 109.

C.

Callias ab Iphicrate lacessitus, IV.
 Callicrates, orator, XIX.
 Callisthenes ab Antisthene et Timocle impugnatus, XI; unus ex iis quos sibi tradi Alexander postulavit, ibid.
 Capaneus, p. 16; 106-107.
 Caphareus, Euboeae promontorium, CV.
 Capperonnier, p. 127.
 Carneades, Romam missus, XXVI; LXXXVIII; hoc audito, romana iuventus eloquentiae studio flagavit, ibid.
 Carvilius (Sp.), primus mercede Romae docuit, LXXXIV; litteram G a C distinxit, ibid.
 Casaubonus, XIII; de Aristione vel Athenione: hujus nominis varietatem explicat, XXVII-XXVIII; de loco Diog. Laertii ad elementa dictionis pertinente, LXVI; de Metrodori patria, LXXXII.
 Cassiodorus, p. 121.
 Castor, Massiliensis vel Rhodius rhetor, XCVII; scripsit de Rhetorica, de Argumentis, de Facultate persuadendi, ibid.
 Cato in Curia reclamans, quod antiqua studia eruditio Graecorum exceperat, LXXXIX.
 Catulus linguae graecae subtilitatem elegantiamque tenuit, LXXXIX.
 Cephalus, orator, III; scripsit proemia et epilogos, XL.
 Cephisodotus, lacessitus ab Antisthene, V; ab Aristotele laudatus, ibid.
 Cephisophon, orator, XV; cum Philocrate amicitia junctus, XVI.
 Chabrias a Lycoleone defensus, V.
 Chardon, de la Rochette, CXII.
 Chares ab Iphicrate lacessitus, V.
 Charisius, orator, XX; XCVII.
 Charisius (Sospater), de Adverbio apud Stoicos, LXIX.
 Chariton Aphrodisiensis, p. 153.
 Charmidas (alii, Charmadas) Rhetoricam impugnavit, XCIX; ejus rixa cum Menedemo, ibid. et C.
 Chilo Romae ludum aperuit, LXXXIV.
 Chlenae orationes, XXIV.
 Chrysippus Rhetoricam scripsit,

LVIII; a Cicerone, Epicteto, Frontone lacessitus, ibid.; de Rhetorica ab eo definita, ibid.; nomen divisit in proprium et Appellativum, LXVIII; de Casibus, ibid.

Cicero de studio eloquentiae Athenarum proprio, II; de Pisistrato, Solone, Clisthene, III; de Lysia, V; de Demosthene, VI; de Demochare, X; de Demade, XIV; de dicendi generibus quae, extincta libertate, apud Graecos invalescere coeperunt, XXII; de Demetrio Phalereo, XXVI; de Romanis Athenas petentibus, ut philosophiae se darent, XXVIII-XXIX, de Apollonio Molone, XXIX; de Menece, ibid.; de Hierocle, ibid.; de Menedemo, XXX; in Asia cum rhetoribus assiduissime fuit, XXIX-XXX; Athenis audiit Demetrium Syrum, XXX; Pammenis meminit, ibid.; de Corace Rhetoricam inchoante, XXXI; de Gorgia, XXXIII; de Alcidaunte, XXXV; de Thrasymacho, XXXVIII; de Antiphonte Rhamnusia, XL; de Lysia rhetoricam artem profitente, XLI; de Isocrate docente Rhetoricam, ibid.; de oratoribus Asianis et Rhodiis, LI; de Theophrasto, LIV; hujus doctrinam de argumentorum partitione memorat ibid.; de scriptis Demetrii Phalerei, ibid.; de Hieronymo peripatetico, LVI; de Critolao, LVII; de Diodoro, ibid.; Cleanthemae Chrysippumque carpit, LVIII; de Stoicis philosophiam in tres partes dividit, LIX; quid inter se differant Rhetorica atque Dialectica, LX; de Viso, apud Stoicos, LXI; de Comprehensione atque Assensione, apud eosdem, LXII; de Crantoris libello, LXXVI; de Epicuro, disciplinarum contemptore, LXXVII; de Grammaticorum studiis, LXXXVII; de Carneadis, Diogenis, Critolai legatione, LXXXVIII; de L. Aelio, LXXXIX; de T. Albutio, ibid.; de A. Albino, ibid.; de Catulo, ibid.; de Tib. Graccho, ibid.; de M. Emilio Lepido, XC; de philosophis oratoribusque graecis quos audiit, ibid.; de rhetoribus graecis qui oratoriam artem bifariam fecerunt, ibid. et XCI; de Hermagora disciplina, XCIII-XCIV; filio suo praecepit, ut Gorgiam Atheniensem dimitteret, XCVI;

de Philodemo, CI; de Asiana Eloquentia, CI; de Epicureis in hortulo quiescentibus, CIII; de iisdem res publicas despicientibus, ibid.; de T. Albutio epicureo, CXI.

Præterea citatur, p. 98; 103; 105; 106; 108; 110; 113; ibid. 115; 119; 120; 121; 122; 123; 125; 136 139; 144; 154; 155; 168; 174.

Cimon, orator, II.

Cleanthes Rhetoricam scripsit, LVIII; a Cicerone lacessitus, ibid.; de Rhetorica ab eo delinita, ibid.; philosophiæ sex partes esse docuit, LIX.

Clemens Alexandrinus, de Philono Demosthenem compilante, XX; citatur, p. 146.

Cleochares, orator, XXVI; XCVII.

Cleophon, orator, III.

Clisthenes, orator, III.

Clitomachus, orator, XII.

Clytemnestra Penelopæ a sophistis in laudationibus præposita, p. 74.

Coccus, orator, V-VI.

Corax Rhetoricam inchoavit, XXXI; Artem τῷ εἰσῶτι constare docebat, XXXII; de Rhetorica ab eo definita, ibid.

Coray. Isocratis Prolegom., p. 122; 159.

Cramer., p. 134.

Crantor eloquentiam coluit, LXXV; hunc Tullius lectitabat, LXXVI; Homerum et Euripidem Crantor in primis diligebat, ibid.

Crates, Polemonis auditor, librum scripsit de Comœdia, LXXV.

Crates Malleus Grammaticam Pergami promovit, LXXXV; Romam missus, eo Grammaticæ studium intulit, LXXXVI; qui docuerunt, post discessum ejus, Annales Ennii publice legebant et interpretabantur, ibid.; Litterati dicti sunt, ibid.; Crates et Aristarchus diversam secuti sunt docendi rationem, LXXXV.

Critias, orator, III.

Critolaus Romam missus, XXVI; Rhetoricam carpere solebat, LVIII.

Cydias, orator, XVIII.

D

Damon, orator, XI; eum sibi

tradi postulavit Alexander, XII.

Daphnis, orator, XXVI; XCVII.

Demades, orator a Polyucto lacessitus, VII; Rhetoricam neglexit, XIV; facultatem e tempore dicendi sortitus erat, ibid.; Artem adulandi exercuit, ibid.; præter cæteros facetus fuit, ibid.; ejus dicta, XV; Philippo addictus, regis sub conspectum Athenas in mensa delineavit, ibid.; prodigus et in libidines effusus, ibid.; Antipatro despiciatissimus, ibid.; Demadis fœda vitæ ratio a Pythea expressa, XVI; Demosthenis dammandi suassor, ibid.; de statua ænea ei posita, ibid.; prodicionis et perfidiæ pœnas dedit, ibid.

Demetrius Phalereus eloquentiam corrumpit, XXV; Theophrasti discipulus, LIV; multa scripsit, ibid.; dictus est Grammaticorum peritissimus, LV; scripsit de Rhetorica atque de Demosthene, ibid.; huic abjudicandus est liber τῆς Ἐγκυκλίας, ibid.; ejus dictum de Actione apud Demosthenem, p. 32-33; de Isocratis periodis, 34. Demetrius Syrus, XXX.

Demetrius alter laudat Demadis dicta, XV, fragmenta Theophrasti de Elocutione, LIII-LIV; citatur, p. 99; 118; 124.

Demochares, orator, IX; ejus fragmenta, X-XI; XCVII.

Democles, orator, XIX.

Democrates, orator, X.

Demon, orator, XI; auctor decreti quo Demosthenes in patriam revocatus fuit, XII.

Demosthenes, VI; accurate elaboravit orationem adversus Androtionem, XVII; hæc prima fuit judicialis generis oratio quam habuit, XVIII; erat tunc temporis XXVII annos natus, ibid.; Orationes ejus de Falsa Legatione, VIII, XII, XIV, de Haloneso, XIV, de Corona, XVI, in Lacritum, XXI; ejus dictum de Actione, p. 32; hoc dictum impugnatur, ibid.

Dinarchus, florente Demosthene, scribere cœpit, XXV; nihil proprium habuit, ibid.; Demosthenem in primis sectatus, *agrestis Demosthenes* dictus fuit, ibid.

G. Dindorf, Themistii editor, CIV.
Diodorus, Critolai auditor, LVII;
vere peripateticus dici non potest,
ibid.

Diodorus Siculus, de Gorgia
Athenas misso, XXXII; de dictione
hujus sophistæ, ibid.

Diomedes, de Voce ab eo defi-
nita, LXV.

Diogenes Babylonius, Romam
missus, XXVI.

Diogenes Laertius: Polyeucti
oratoris meminit, VIII: hac de re
emendatur Ruhnkenius, ibid.; me-
morat decretum Sophoclis in philo-
sophiam, XXIII; de lite inter Pro-
tagoram et Euathlum, XXXVI; de
Theophrasti scriptis rhetoricis,
LIII; de scriptis Demetrii Phalerei,
LIV; de Rhetorica ab eodem com-
posita, LV; de Stratone Lam-
psaceno, ibid.; de Zenone Cittieo,
LVII; de Posidonio, LVIII; de
Aristone Chio, ibid.; de Cleanthe,
ibid. et LIX; de Chrysippo, ibid.;
de Stoicis docentibus in Logica Rhe-
toricam atque Dialecticam contineri,
LIX; de iisdem Rhetoricam atque
Dialecticam definientibus, ibid.; de
iisdem tradentibus tripartitam esse
Rhetoricam, LX; de iisdem Rhe-
toricam atque Orationem in quatuor
partes dividuntibus, ibid.; de Viso
apud Stoicos, LXI; de cogitandi ac-
tione apud eosdem, LXIII; de
Λεγῶν atque Ἀξιώματι, apud eos-
dem, LXIV; de Stoicis, vocem defi-
nientibus, LXIV-LXV; de Dictionis
elementis, LXV: hac de re emen-
datur Diogenes Laertius, LXVI; de
Dictione et Dialecto, LXVII; de
Oratione, ibid.; de Stoicis Etymo-
logicæ studiosissimis, ibid.; de nu-
mero partium orationis apud eos,
ibid.; de Articulo, LXVIII; de Appel-
latione et Nomine, ibid.; de Casi-
bus, ibid.; de Verbo, LXIX, de
Conjunctione, ibid.; de Pronun-
tiatione, LXXII; de prædicatis *re-
ciprocis*, LXX: hac de re emen-
datur Diogenes Laertius, ibid.;
quid inter se differant ἐρώτημα et
πῶμα, LXXII; de varia Pronuntia-
torum specie, apud Stoicos, LXXIII;
de Demonstratione, ibid.: hac de re
emendatur Diogenes Laertius, ibid.;
de Stoicis argumenta sophismataque

explicantibus, ibid.; de iisdem ora-
tionem dividuntibus in pedestrem
ac numerosam, LXXIV; de Ora-
tionis virtutibus et vitiis, secundum
Stoicos, ibid.; de barbarismo et
solæcismo, ibid. De Xenocrate,
LXXV; de Polemone, ibid.;
de Speusippo, ibid.; de Arcesilao
Homerum, Pindarum, Platonem
summo studio colente, LXXVI;
de Epicuro docente nihil aliud
e Rhetorica petendum esse quam
perspicuitatem, LXXVIII; tenta-
tur perfidicilis locus epistolæ ad He-
rodotum, LXXIX-LXXX; de Epi-
curo philosophiam in tres partes
dividente, LXXX-LXXXI; de eodem
Rhetoricam continentem, ibid.; de
libro Rhetoricæ scripto ab eodem,
LXXXII; de libro in Dialecticos
composito a Metrodoro, ibid.; de
Hermarcho epicureo Rhetoricæ stu-
dente, ibid.; de Epicureis a magis-
tro suo non desciscuntibus, CIII;
de eorum horto, CIX.

Præterea citatur, p. 111; 112;
115; 122; 132; 142; 144; ibid.; 145;
ibid.; 147; 148; 159.

Dion Chrysostomus, de Zenone
Cittieo, LVII.

Dionysius Halicarnassensis, de
Lysia, V; de Isocrate, ibid.; de Isæo,
VI; de Demosthene, ibid.; XVIII; de
dicendi genere apud Menesæchmum,
XXI; de Dinarcho, XXV; de Arta-
mene, XXIX; de Aristocle, ibid.; de
Philagrio, ibid.; de Molone, ibid.;
de Isocrate, Lysiae discipulo, XXXII;
de Polo, theatrales figuras aucupan-
te, XXXIV; de Alcidas, XXXV;
de Theramene, XLI; de Isæo rhe-
tore, XLIII; de dicendi genere apud
Platonem, XLIX; Theophrasti frag-
menta citat de Elocutione, LIII; de
Hieronymo, LVI; de numero par-
tium orationis apud Stoicos, LVII-
LXVIII; de Epicureis dicendi orna-
menta respuentibus, LXXIX; de He-
gesia, C—CI; de Sophistica, CI.

Præterea citatur, p. 95; 115; 117;
119; 121; 122; ibid.; 124; ibid.; 125;
ibid.; ibid.; ibid.; 126; ibid.;
ibid.; 127; ibid.; ibid.; 132;
137; ibid.; 141; 143; 152; 154; 162;
ibid.; 169; 178.

Dionysius Magnes, orator, XXIX.
Diophrantus, orator, VII.

Dorvill. in Charitonem citatur, CXXV; p. 117; 137; 153.

Doxopater, de Theramene, III; de Demade, XIV; de Corace, XXXI; XXXII; de Rhetorica a Gorgia definita, XXXIII; de Arte rhetorica a Theramene scripta, XLI; de Orationis partibus ab Isocrate constitutis, XLII.

Præterea citatur, p. 93; 94; 96; 97; 101; 106; 139; *ibid.*; 141; 149; 151; *ibid.*; 152; 157; 160; *ibid.*; 166; *ibid.*; 169; 172; 173; 175.

Duncan., p. 129.

E.

Ennius Romanos litteris græcis imbuunt, LXXXIV; eorum res gestas epico carmine celebravit, *ibid.*

Ephialtes, orator, XI; cum sibi tradi Alexander postulavit, XII; cum eo pecuniæ persicæ Hyperides participasse visus est, *ibid.*

Epictetus Chrysippum subsannat, LVIII.

Epicurei dicendi ornamenta respuebant, LXXIX; Rhetoricæ rerumque publicarum contemptores, CIII; CIX; a magistris sui placitis non descisciebant, *ibid.*; de eorum horto, CIX; Epicureus dictus *ὁ τὸν μέλει ὁ ἀπὸς*, *ibid.*; nonnunquam auxilio vocabant eos quos lacessiverant, p. 112; apud hos moris erat suppressere nomen eorum quos carpebant, p. 134.

Epicurus Rhetoricam omnesque alias disciplinas nihili faciebat, LXXVII; Stoicos impugnavit, LXXVIII; scripsit contra Theophrastum et Dialecticos, *ibid.*; e Rhetorica nihil aliud petendum esse docebat quam orationis perspicuitatem, *ibid.*; poesin despexit, *ibid.*; dictionem propriam ante omnia captavit, LXXIX; philosophiam in canonicam, physicam, ethicam divisit, LXXX; Dialecticæ Canonam suum substituit, LXXXI; docendæ veritatis tria instrumenta esse tradidit: *Sensus*, *Anticipationes*, *Affectus*, *ibid.*; explicantur *Anticipationes*; librum de Rhetorica scripsit, *ibid.* et LXXXII.

Ernesti. *Lexicon Technologiæ Græcorum Rhetoricæ*, p. 93; 95; 96; 109; 120; 125; 127; 138; 141; 154; 162; 168; 169.

Eubulus Anaphlystius, VI, XIII; ejus intemperantia et luxus, XIII; in Charetem habuit orationem quam laudat Aristoteles, *ibid.*

Eudocia de Philisto rhetore, XLIII; de Neanthe Cyzico, rhetore, *ibid.*; de Theodecte Phaselite, XLIV; de Sibyntio, rhetore, *ibid.*; de Castore, rhetore, XCVII.

Euripides, p. 108; 143.

Eustathius, p. 120.

Eusebii *Præparatio Evangelica*, de Charmida (alii, Charmada), XCIX.

Euthias, orator, XX; Phrynes accusator, XXI.

F.

Fabricii *Bibliotheca græca*, de Castore, rhetore, XCVII; de Charmida (alii, Charmada), XCIX; de Philodemo Gadareo, CXII.

Festus, de Ennio Romanos litteris græcis imbuente, LXXXIV.

Forcellin. p. 113; 177.

Fronto Chrysippum lacessivit, LVIII.

G.

Gaisford., p. 146.

Garnier., de Auctore Rhetoricæ ad Alexandrum, XLV.

Gassend. de vita Epicuri, LXXVIII; LXXXII; CVII.

Geel. (Jac.), de peregrinatione Gorgiæ, XXXIII; de scriptis ejusdem, *ibid.*; de Sophisticæ ætatibus, XXXV; de lite inter Protagoram et Euathlum orta, XXXVI; de Gorgiæ placitis, XLVII; de Protagoræ placitis, *ibid.*; de Prodicæ philosophia, XLVIII; citatur, p. 162.

Gellius (Aul.), de Demadis dicto, XV; de Demosthene cum Androthione contendente, XVIII; de Carneade, Diogene Babylonio, Critolao, Romam missis, XXVI — XXVII; LXXXVIII; de lite inter Protagoram et Euathlum orta, XXXVI; de Assensione apud Stoicos, LXII et p.

-148; de Aextō apud eosdem, LXIV; de Aristarcho et Cratete diversam docendi rationem secutis, LXXXV; de Rhetorica Romae prohibita, LXXXVIII; de Hortensio oratore, p. 121; de quibusdam scitamentis, 177.

Gniphō (M. Ant.), non minus græce quam latine doctus, XC.

Gorgias Leontinus, Empedoclis et Tisias discipulus, XXXII; Athenas missus, ibid.; docendo magnas divitias sibi comparavit, XXXIII; Statua aurea ei posita, ibid.; singulorum rerum laudes vituperationesque scripsit, ibid.; in consecratione coniunitatis verborum princeps exstitit, ib.; de Rhetorica ab eo definita, ib.

Gorgias Atheniensis, XCVI; ejus mores dissoluti, ibid.; ejus liber de Schematibus, ibid.; orator et rhetor, CII; Helenæ Encomium et Palamedis Apologia huic adscribuntur, ibid.

Gracchus (Tib.) apud Rhodios græcam orationem habuit, LXXXIX.

Gregorius Corinthius citat fragmenta orationis Aristogitonis in Hyperidem, XVIII - XIX; ejus Schol. in Hermog. de Methodo citantur, p. 98; 124; 133.

H.

Harmodius ab Iphicrate lacessitus, IV.

Harpocration orationes Philini laudat, XX; citatur, p. 128, 133.

Hase, laudatur, CXXV; p. 115; 137; 141; 143.

Hauptmann., de Demade, XVI.

Heeren., p. 169.

Hegemon, orator, XIV et XVI.

Hegesander, orator, XII.

Hegesias eloquentiæ integritatem adulteravit, XXVI; XCVII.

Hegesippus, orator, VII-VIII.

Heindorf., p. 107; 109; 147; 165; 170.

Heinsius (Dan.), CXII.

Heraclides Ponticus Rhetoricam coluit, LII; ejus liber *De Oratoris officio*, ibid.

Hermagoras Temni oriundus, rhetor, XCI; ejus doctrina de Rhetoricæ fine, de Statu, ibid., de quæstione, ratione, judicatione, continenti,

XCH; dicebat quæstiones esse aut in scripto, aut in non scripto, ibid.; in scripto esse de jure, in non scripto esse de re: illud legale, hoc rationale genus nominans, ibid.; legales quæstiones ab eo constitutæ, ibid.; rationales Status quatuor esse putavit: conjecturam, proprietatem, translationem, qualitatem, ibid.; hanc divisit in appetenda et fugienda, in personam, negotialem, juridicalem, ibid.; primus omnium translativam constitutionem instituit, XCIII; post reprehensionem, degressionem; tunc postremam conclusionem posuit, ibid.; orator et rhetor fuit, CII; de Hermagora judicium, XCIV.

Hermarchus, Epicuri discipulus, eloquentiæ primum vacavit, LXXXII; paulo post se totum philosophiæ tradidit, LXXXIII.

Hermias, XXXIX.

Hermogenes, de Demade, XV; de Aristogitone, XVIII; de frigido atque inani genere dicendi apud Aristogitonem, XIX; de numero oratorum interfectorum, jubente Antipatro, XXII; de rhetoris officio definito ab Isocrate, XLII.

Præterea citantur Hermogenis Rhetoricæ Prolegom., p. 150; 152; ejusdem liber *De Invent.*, p. 94; 141, 164; ejusdem liber *De Statibus*, p. 109; 156; ejusdem liber *De Formis*, p. 109; 140; 163; 171; 177.

Hesychius, p. 133.

Heusdius (Van) scripsit *Disquisitionem* de L. Ælio Stilone, LXXXV; de controversiis Cratetis et Aristarchi, ibid.; de prosæ orationis cura et interpretatione, LXXXVII.

Heusdius, p. 165.

Heyne, de Castoris epochis, XCVII.

Hierocles, orator, XXIX.

Hieronymus peripateticus simulates cum Lycone gessit, LV; de poetis et oratoribus scripsit, ibid.; ineptam de Isocrate censuram egit, LVI; p. 32-38; 123; Hieronymum ne nominatum quidem compilat Dionys. Halic., p. 123.

Hieronymus (S.) de Tullio Crantorem lectitante, LXXVI.

Himeræus, orator, Demetrii Phalerei frater, XII; cum Hyperide et Aristonico periiit, ibid.

Hippias Eleus Rhetoricam exercuit, XXXVII; rhythmorum naturam expiscatus est, *ibid.*; eloquentiam poetico vestitu ornavit, *ibid.*

Homerus, p. 14; 97; 103; 107.

Horatius, p. 116.

Hyperides, orator, VI; cum Himeræo et Aristonico periit, XII; XCVII.

I.

Iphicrates, orator, IV; verba ejus in Harmodium, *ibid.*, in Aristophontem, *ibid.*, in Calliam, *ibid.*, in Athenienses, *ibid.* et V, in Charetem, V, in Nausicratem, *ibid.*

Isæus, orator, VI; Demosthenis magister, XLIV; Rhetoricas artes composuit, *ibid.*

Isidorus, orator, XCVII.

Isocrates, orator, V; Tisiae discipulus, XXXII; multa scripsit de Rhetorica, XLI; quatuor partes orationis constituit, XLII; de rhetoris officio definito ab Isocrate, *ibid.*; pauca ejus præcepta supersunt, de *Narratione*, de *Dictione*, *ibid.* et XLIII; ab Hieronymo peripatetico et Demetrio Phalereo judicatus, CVIII; a Politica sese amovit, p. 32; 121.

Præterea citantur Isocratis orationes 1° de Pace, XX, p. 127; — 2° adversus sophistas, p. 96; 108; 166; — 3° de Antidosi, p. 153; 155; 162; 163; — 4° Helenæ Encomium, p. 156; 160; 161; — 5° Busiridis laudatio, p. 161; — 6° Panegyricus sermo, p. 127; — 7° Areopagiticus sermo, *ibid.*

J.

Josephi rhacendytæ Synopsis Rhetoricæ, p. 143-144; 163.

Joannis Siceliotæ Schol. in Hermog. De Formis, p. 96; 101; 125; 135; 137; 139; 147; 150; 154; 160; 170; 171; 173; 175.

Jonsius, LXXXII; CXII.

Julianus, p. 175.

Justinus, IV.

K.

Koen., in Gregorium Corinthium de Dialectis, p. 105.

Koller. (Herm.), de Sophistis, XLVIII.

Kuster., p. 108.

L.

Lacritus, orator, XX-XXI; inter Isocratis discipulos a Photio inscriptus, XXI; magister Archiæ qui Demosthenem comprehendit, jubente Antipatro, XXII.

Langbænius, III.

Le Clerc (J. V.), de Assensione apud Stoicos, LXII; p. 149.

Leodamas Acharnensis, orator, V.

Leosthenes, orator, XX.

Lepidus (M. Æmil.), litteris græcis imbutus, XC.

Letronne: ejus liber inscriptus *Recherches pour servir à l'histoire de l'Égypte*, laudatur, CXXV; p. 129; 137.

Lhardy., de Demade, VII.

Licymnius Rhetoricæ præcepta dedit, XXXI; XXXIV; scripsit de Grammatica, *ibid.*

Lobeck., de Hieronymo peripatetico, LV.

Lollianus, de orationis partibus ab Isocrate constitutis, XLII.

Longinus Polyeucti fragmentum suppeditat, VII; de Amphicrate, XXX; de Hegesia, *ibid.*; de Matride, XXXI; de Antiphonte Rhannusio, XL.

Præterea citatur, p. 109; 117; 119; 120; 121; 127; 143; 149; 169.

Lucianus, p. 111; 147; 175.

Lycisci orationes, XXIV.

Lycoleon, orator, V; fragmenta orationis quam pro Chabria habuit, *ibid.*

Lycon, peripateticus, quædam scripsit, LV; similitates gessit cum Hieronymo, *ibid.*

Lycon, orator, XCVII.

Lycortæ orationes, XXIV-XXV.

Lycurgus, orator, VI.

Lysias, orator, V; rhetoricas artes condidit, XLI.

M.

Marcellinus, de Philocrate, XIV; de Phrynone, XVI; de Aristogitone Demosthenem accusante, XVIII; de

Artibus rhetoricis a Lysia scriptis, XLI; de Statibus, secundum Herma-
goram, XCII.

Præterea citatur, p. 129; 138; 140; 141; 156; 157; 160; 163; 166; 169; 173.

Matris, orator, XXX; Herculis lau-
dationem scripsit, ibid. et XXXI;
temperantia insignis, XXXI.

Matthæus, p. 132.

Menagius, LII; LXV; LXX;
LXXXVIII, CXII.

Menander, rhetor, p. 158; ibid.;
166; 167.

Meneclæ, orator, XXIX.

Menedemi rixa cum Charmida
(alii, Charmada), XXX.

Menesæchmus, orator, XIX; dif-
fuso et frigido genere dicendi uteba-
tur, XX-XXI.

Menippus Stratonicensis, orator,
XXIX.

Metrodorus, Epicuri discipulus,
LXXXII; Dialecticis infensus, ibid.;
de patria ejus, ibid.

Mixidemides ab Autocle lacessitus,
IV.

Mœrocles, orator, VIII; Aristote-
les Mœroclæm citans emendatur,
VIII-IX.

Myron, orator, XXVI; XCVII.

N.

Nausicrates ab Iphicrate lacessi-
tus, V.

Neanthes Cyzicus, rhetor, XLIII;
Philisci Milesii discipulus, ibid.

Numenius, de Epicureis a magistri
sui placitis non desciscens, CIII.

O.

Orelli. Onomasticum Tullianum,
p. 113.

Origenes, adversus Celsum, LXX.

P.

Pammenes, orator, XXX.

Paris Hectori a sophistis in lauda-
tionibus præpositus, p. 74.

Passov., p. 108; 134; 151.

Pericles, orator, II; corona dona-
tus, p. 14; hujus ætate, exordium
habuisse Rhetorica fertur, ibid.; p.
105-106; annumeratus inter discipu-
los Gorgia a nonnullis qui refellun-
tur, p. 104.

Petavius, CIII.

Petersen. (Christian.), CXIV; p.
93.

Petit. (Sam.), CXII.

Phæax, orator, IV.

Phædri fragmentum, De Natura
Deorum, p. 93.

Phavorinus, p. 99.

Philagrius, orator, XXIX.

Philemonis verba in Zenonem
Cittieum, p. 145.

Philinus, orator, XVIII; ejus ora-
tiones, XX; Demosthenem compila-
vit, ibid.

Philiscus Milesius, rhetor, XLIII;
Isocratis discipulus, ibid.

Philocrates, orator, XIII-XIV;
cum Cephisophonte amicitia junctus,
XVI.

Philodemus Gadareus Romæ flo-
ruit, Ciceronis tempore, CI; de ejus
libris rhetoricis, C—CXI: impugnât
sophistas dictitantes eos qui arti suæ
se darent, rei publicæ gerendæ fieri
aptissimos, CIV; eo docente, facultas
politica per Rhetoricam non compara-
tur, ibid., rhetores sycophantis annu-
merandi, ibid., eorum ars justæ et ho-
nesti notionis non tradit, CV, politica
cum honestate conjungenda, CVI,
in dijudicandis justis et injustis, ho-
nestis et turpibus, utilibus et inuti-
libus a vulgi opinione discedendum
est, ibid., philosophos duces eligat
vir politicus, ibid., a se rhetores
amoveat, ibid., ridendi sunt sophistæ
qui viros suapte natura eloquentes
laudibus extollebant, CVII; sophi-
starum leges de orationis partibus
expendit, CVIII; de Actione, ibid.;
Hieronymi et Demetrii de Isocrate
judicium, ibid.; carpit sophistarum
præcepta de exordio, de narratione,
de argumentis, de fine Rhetoricæ,
ibid.; sophistis abjudicat judiciale et
deliberativum genus, ibid.; nihili fa-
cit ea quæ constituerant de genere de-
monstrativo, ib.; sophistas, artis suæ
jactatores, in pollicitationibus suis
claudicare dicit, ibid. et CIX; cum
in sophistas scribentem multa exa-

cuebant, CIX-CX; in sophistas ætatis suæ eadem ferè tela convertit, quibus Plato aquævos confodit, CX; ostendere voluit Epicuri horto sophistas non minus excludi quam Academia, *ibid.*; de genere dicendi apud Philodemum, CXI; cum Sexto Empirico comparandus, *ibid.*

Ejusdem Rhetorica, Neapoli edita, ann. 1832, citatur: p. 99; 106; 156; 157; 158; 159; 162; 163; 166.

Ejusdem Rhetorica, Neapoli edita, ann. 1835, citatur: p. 107; 130; 132; 147; 157; *ibid.*; 161; 162; *ibid.*; 163; *ibid.*; 164; 165; 168.

Ejusdem liber De Musica citatur, p. 94; 107; 109; 111; 116; 128; 132; *ibid.*; 161; 171; 172; 174.

De eodem et Voluminibus Herculanensibus Notitia, CXII-CXXXIII.

Philodemi varii, CXII.

Philon, architectus, de armamentario apud populum orationem habuit, p. 24; 113-114.

Philon Judæus, de Caino, LXX.

Philopemenis orationes, XXIV; XXV.

Philoponus (Ioann.), quid inter se differant interrogatio et percontatio diserte statuit, LXXII.

Philostratus, de Vitis sophistarum, XIII; XXXVII; p. 104.

Phocionis verba in Polyeuctum, VII; conviciis in Aristogitonem non abstulit, XIX.

Phœbæmon, de Zoilo rhetore, XLIV; de Figuris ab Apollonio Molone definitis, XCV.

Phœnix, Achillis magister, p. 14; 103.

Photius, VI; XII; de Æschine, XIII; de Demade, XVI; de Lacrito, XXI; de Agatharchida, XCVII—XCVIII; citatur p. 121; 133.

Pisistratus, orator, II.

Phrynon, orator, XV; ad Philipum de pace missus, XVI; omnibus despectus, *ibid.*

Planudes (Max.), de Aristophonte cum Cephalo contendente, X; de Demade, XIV; de oratione Demosthenis adversus Androtionem, XVII; de Corace, XXXI; de Polo orationi ornandæ studente, XXXIV; de rhetoris officio definito ab Isocrate, XLII; de libro Rhetoricæ scripto ab Epicuro, LXXXII; de Rhetorica ab

Hermagora definita, XCI; de Statibus, secundum Hermagoram, XCII.

Præterea citatur, p. 131; 173; 176.

Plato, de divitiis a Gorgia congestis, XXXIII; de sophistis ante Protagoram, XXXVI; Prodicus Cei subtilitatem ridet, XXXVII; de Hippia Eleo rhythmorum studioso, *ibid.*; de Thrasymacho, XXXVIII; Theodori Byzantii subtilitatem carpit, XXXIX; de Protagora orationibus suis omnia permiscente, XLVIII; de sophistis quæstui servientibus, *ibid.*; sophistarum commenta profligat, XLIX; orationis bene constituendæ rationes tradit, *ibid.*; de genere dicendi apud Platonem, *ibid.*

Præterea Platonis citantur: 1° Convivium, p. 95; 128; 156; 169; 170; *ibid.* — 2° Euthydemus, p. 153; — 3° Gorgias, p. 113; 142; 155; 158; 168; 170; 173; 176; 178. — 4° Hippias maj., p. 162; 163; — 5° Hippias min., p. 156; — 6° Phædrus, p. 96; 107; 108; 118; 139; 147; *ibid.*; 153; — 7° Phædon, p. 99; 128; — 8° Protagoras, p. 94; 107; 114; 118; 131; 133; 164; 170. — 9° Sophista, p. 112.

Plethonis (Georgii) Compendium Rhetoricæ, p. 138; 152; 167.

Plinius, de filio Ciceronis, XCVI; de horto Epicureorum, CIX; de Philone architecto, p. 113.

Plutarchus citat verba Phocionis in Polyeuctum, VII, Polyeucti iudicium de Demosthene et Phocione, *ibid.*, dicta Hegesippi, VIII, Demosthenis decretum quo Demosthenes revocatus fuit in patriam, XII; de Æschine, XIII; de Demade, XIV—XV; de eodem Demosthenis dammandi suasore, XVI; de Agnonide, *ibid.*; de nece ejusdem, XVII; de Phocionis conviciis in Aristogitonem, XIX; de Æsione, XX; de Archia qui, Antipatri jussu, Demosthenem comprehendit, XXII; de Sylla Athenas expugnante, XXVIII; de Athenarum maxima parte flammis consumpta, *ibid.*; de Amphicrate, XXX; de Lysia, Tisias discipulo, XXXII; de Arte rhetorica a Lysia scripta, XLI; citat Chrysippi fragmenta de Rhetorica, LVIII—LIX; de Stoicis philosophiam in tres partes dividit, LIX; de Ratione, secundum

Stoicos, LXII; de Pronuntiatio apud eosdem, LXX; de Epicuro Poetica contemptore, LXXXVIII; de Sp. Carvilio, qui primus mercede, Romæ, docuit, litteramque G a C distinxit, LXXXIV; de Carneadis, Diogenis Babylonii, Critolai legatione, LXXXVIII; de Catone in eloquentiam græcam reclamante, LXXXIX; de dicto Apollonii Molonis, audito Cicerone, XCV; de Cicerone præcipiente filio suo, ut Gorgiam Atheniensem dimitteret, XCVI; de Pompeio Posidonium Rhodi declamantem audiente, CII.

Præterea citatur, p. 94; ibid.: 103; 104.

Polemon dicebat Homerum esse *epicum Sophoclem*; Sophoclem, *tragicum Homerum*, LXXV.

Polus Rhetoricæ præcepta dedit, XXXI, XXXIV; multa scripsit de Grammatica, XXXIV; ornandæ orationi studuit, ibid.; theatrales figuras aucupatus est, ibid.

Polybius, de Thermico conventu, XXIII; XXIV; de conventu Ægii apud Achæos, ibid.; Lycortæ, Chlenæ, Lycisci orationes memorat, XXV; de Achæis qui Romam ad instituendos juvenes convenerunt, LXXXVII; citatur, p. 106; 140;

Polycrates, sophista, p. 156.

Polyeuctus, orator, VII; obesitatem quæ eum dicentem impediabat Phocion ridet, ibid.; de Demosthene et Phocione, ibid.; Polyeucti luxuriam comico sale Anaxandrides perstrinxit, ibid.; ejus fragmentum, ibid.; ejus dictum in Spensippum, VIII.

Polystratus, epicureus, de injusto contemptu, p. 144.

Polyphemus a sophistis laudatus, p. 72.

Pompeius Posidonium contra Hermagoram, Rhodi, declamantem audiit, CII.

Posidonius de Elocutione scripsit, LVIII; de Conjunctione peculiarem descriptionem reliquit, LXIX; Rhodi, contra Hermagoram, audiente Pompeio, declamavit, CII.

Priscianus, de Voce, LXIV-LXV; de Participio, LXIX; de Præpositione, ibid.; Stoicorum doctrinam impugnât, ibid.; de Pronuntiatorum varia specie, LXXI-LXXXII.

Prodicus Ceus Grammaticæ studuit, XXXVI; verborum potestatem et proprium sensum investigavit, ibid. et XXXVII; poetas interpretatus est, ibid.

Propertius, CV.

Protagoras Grammaticæ studuit, XXXVI; Rhetoricam attigit, ibid.; de lite inter eum et Euathlum orta, ibid.

Pseudo-Asconius, LXXXIV.

Pytheas, orator, XIV; XCVII.

Q.

Quintilianus male vertit verba Iphicratis in Aristophontem, IV; de Cocco, VI; de Aristogitone, XIV; de Demetrio Phalereo, XXVI; de oratoribus Asianis et Rhodlis, ibid.; de Protagora, XXXVI; de Hippiâ Eleo, XXXVII; de Rhetorica Isocrati adscripta, XLI; de Zoilo, rhetore, XLIV; de Theophrasto, LIV; memorat doctrinam hujus de laudatione et vituperatione, ibid.; de Aristone, LVI; de Cleanthe, LVIII; de Epicuro Rhetoricæ contemptore, LXXXI—LXXXII; de Rhetorica ab Hermagora definita, XCI; de doctrina Hermagoræ, XCII-XCIV.

Præterea citatur, p. 119; 120; 121; 123; 130; 138; 141; 174.

R.

Reisk., CXII.

Rosinius, de patria, ætate, disciplina, scriptisque Philodemi, CXII.

Ruhnkenius, de Themistocle, Cimonem, Pericle, Alcibiade, Thucydide, II; de Cephala, III; de Archino, ib.; de Androcle Pitthensi, ibid.; de Andocide et Phæace, ibid.; de Autocle, ibid.; de Iphicrate, V; de Callistrato, ibid.; de Cephisodoto, ibid.; de Lysia, ibid.; de Isocrate, ibid.; de Leodama, ibid.; de Lycolone, ibid.; de Isæo, VI; de Eubulis, ibid. et XIII; de Hyperide, VI; de Polyucto, VIII; de Hegesippo, ibid.; de Mærocle, ibid.; de Demochare, X; de Demade, XVI; de Pythea, ibid.; de Hegemone, ibid.; de Agnonide, XVII; de Stratocle, ibid.; de

Androtione, XVII; de Aristogitone, XX; de Cydia, ibid.; de Æsione, ibid.; de Philino, ibid.; de Mene-saelmo, XXI; de Democle, ibid.; de Callicrate, ibid.; de Charisio, ibid.; de Cleochare, XXVI; de Daph-nide, ibid.; de Myrone, ibid.; de So-sierate, ibid.; de Gorgia Atheniensi, XXX et XCVI, de Theodecte Pha-selite, XLIV; citatur, p. 122.

Rutilius græca oratione latinam historiam edidit, XC.

Rutilius Lupus Gorgiæ Athenien-sis librum de Schematibus latine vertit, XCVI; de Cleochare, XCVII; de Charisio, ibid.; de Daphnide, ib.; de Demetrio Phalereo, ibid.; de De-mochare, ibid.; de Hegesia, ibid.; de Hyperide, ibid.; de Isidoro, ibid.; de Lycone, ibid.; de Myrone, ibid.; de Pythea, ibid.; de Sosierate, ibid.; de Stratoche, ibid.

S.

Salmasius, de Macroclis dicto apud Aristotelem, VIII-IX.

Scheffer., p. 152.

Schleiermacher., p. 165.

Smidt., de Grammatica Stoicorum, LXIII; LXV; LXVI-LXVII; LXVII; LXVIII; de Casibus apud Stoicos: quatenus in hujus termini usu ab Aristotele recesserint, LXIX; cur temporum et modorum doctrina fue-rit a Stoicis omissa, ibid.; LXIX; de Cratetis et Aristarchi controver-siis, LXXXV.

Schneider., de libro περὶ τῆς Ἐρ-μηνείας Demetrio Phalereo abjudi-cando, LV.

Schoemann. (Greg. Frid.), speci-men observationum in Theophrasti Œconomium et Philodemi librum IX de virtutibus et vitiis, CXVII.

Seguier. laudatur, p. 117; ibid.

Seneca de Ἀετῶν apud Stoicos, LXIV; de Dialectica apud eos divisa in *verba* et *significationes*, ibid.; Vocem definit, LXV; Hermagoram et Gorgiam Atheniensem inter oratores adscribit, CII; de Epicureis a ma-gistro suo non descendentibus, CIII; de iisdem res publicas despicientibus, CIX.

Sextus (Empiricus) adludit ad di-

ctum Democratis in rhetores, XII; de Demade, XIV; XV; de Prota-gora, XLVII; de Aristone Ceo, LVI; de Critolao, Rhetoricam car-pente, LVII; quid inter se differant Rhetorica atque Dialectica, LX; de Viso apud Stoicos, LXI; de cogitandi actione apud eosdem, LXIII; de Ἀετῶν, LXIV; de varia Pronuntiatio-rum specie, LXXXIII; de Stoicis ar-gumenta sophismataque explicanti-bus, ibid.; de barbarismo et soleci-smo, LXXXIV; de Academicis Rhetori-cam impugnantibus, LXXXVI; de philosophia ab Epicuro definita, LXXXVII; de Epicuro Platoni, Aristote-li etc. infenso, ibid.; de eodem Grammaticæ et Dialecticæ contem-ptore, LXXXVIII; de eodem logicam a se procul amovente, ibid.; de ejus dem Anticipationibus, LXXXI; de Rhetorica ab Hermagora definita, XCI; de Charmida (alii, Charmada), XCIX; de Epicureorum horto, CIX; citatur, p. 111; 112.

Sibyntius, rhetor, Theodectis Pha-selitis discipulus, XLIV.

Siebenk., XXXIV; XXXVIII; p. 109.

Sillig., Catalogus Artificum, p. 113.

Sinner., p. 109.

Solon, orator, III.

Sopater, de Phrynone, XVI; de numero interfectorum oratorum, ju-bente Antipatro, XXII; de Rhetorica ab Hermagora definita, XCI.

Præterea citatur, p. 98; 110; 133; 141; 163; 166; 167; 168; 169; 171; 172; 173.

Sophocles, orator, III; decreto silentium philosophiæ indixit, XXIII.

Sosierates, orator, XXVI; XCVII.

Spengel., III, XIII, XXIII; de Co-race, XXXII; de Tisia, ibid.; de Gor-gia, XXXIII; de Licymnio, XXXIV; de Protagora, XXXVI; de Rufo, rhe-tore, XXXVIII-XXXIX; de Theodoro Byzantio, XXXIX; de Antiphonte Rhamnusio, XL; de Lysia, rhetore, XLI; de præceptis rhetoricis ab Iso-crate constitutis, XLII; de Rhetorica ad Alexandrum, XLIV-XLV; cita-tur, 100; 104; 110; 156.

Speusippus a Polyæcto lacesitus, VIII.

Speusippus, Academicus, librum

de Artium reprehensione, multaque alia scripsit, LXXV.

Stallbaum., p. 147; *ibid.*

Stephanus Byzantius, de Theodecte Phaselite, XLIV; de Aristone Ceo, LVI.

Stoici curam in Rhetorica posuerunt, LVII; philosophiam dividerunt in tres partes, LIX; in Logica Rhetoricam atque Dialecticam contineri dicebant, *ib.*; de Rhetorica atque Dialectica ab iis definita, *ibid.*; Rhetoricam tripartitam esse docebant, LX; eandem dividebant in Inventionem, Elocutionem, Dispositionem, Actionem, *ibid.*; apud eos *bene dicere* nihil aliud erat quam *vera dicere*, *ibid.*

De Grammatica Stoicorum, LXI; Visum appellabant *φαντασίαν*, *ibid.*; de Comprehensione, Assensione, Sensu, Scientia, Inscientia, apud eos, LXII; Rationem dicebant esse chartæ similem, *ibid.*; de cogitandi ordine, secundum Stoicos, LXIII; tria conjugata admittebant: *Rem, Vocem, Significationem*, sive *Ἀεὶ πτόν*, *ibid.*; quomodo vocem definebant, *ibid.*; de voce hominis atque de voce animalium, LXV; de Dictione et ejus elementis, sive litteris, LXV—LXVI; de Dialecto et Significatione, LXVI—LXVII; nimiam Etymologicæ curam impendebant, LXVII; Stoicorum doctrina de Orationis partibus, LXVII; de Articulo, LXVIII, de Appelatione et Nomine, LXVIII—LXIX, de Verbo et Participio, LIX, de Adverbio, *ibid.*, de Conjunctione, *ibid.*, de Præpositione, *ibid.*; de numero harum orationis partium Stoici inter se variarunt, LXVIII; de Pronuntiato, quod duo membra continebat, LXX; hoc *Prædicatum*, illud *Casum* dicebant, *ibid.*; Prædicata erant *recta, supina, neutra, reciproca*, h. e. *συμβάματα, παρασυμβάματα, ἀσυμβάματα*, LXX—LXXI; Pronuntiatum definitio, LXXII; Casus nominibus solis vindicabant, LXX; de varia apud eos Pronuntiatorum specie, LXXIII; Pronuntiatum tradebant esse Demonstrationis fundamentum, *ibid.*; Demonstrationis definitio, *ibid.*; e sua disciplina quid de dialectica colligebant, *ibid.*; orationem dividebant in *pedestrem*

atque *numerosam*, LXXIV; Orationis virtutes quinque esse dicebant, *ibid.*; vitia autem duo præcipua, barbarismum et solæcismum, *ibid.*; doctrinam suam de Rhetorica ex Aristotele præcipue mutuati fuerunt, p. 112; Stoici impugnari videntur, p. 143; 144; 147; eorum doctrina de Argumentis, LXXIII, et p. 145.

Strabo, de Hegesia Magnete, XXVI; de Atheniensibus a Romanis desciscitibus, tempore Mithridatici belli, XXVII; de Menippo Adramytæno, XXIX—XXX; de Aristone Ceo, LVI; de patria Metrodori Epicurei, LXXXII; de Hermagora, Temni oriundo, XCI; de Philodemo Gadæore, CXII; de Philone architecto, p. 113.

Strato Lampsacenus physicis rebus incubuit, LV.

Stratocles, orator, XVI; XCVII.

Suetonius de sero apud Romanos Grammaticæ studio, LXXXIII; de *primis litteris* apud eosdem, LXXXIV; de Cratete qui, ab Attalo missus Roman, eo grammaticam intulit, LXXXVI; de iis qui Annales Ennii publice legebant et interpretabantur, *ibid.*; de appellatione *Grammaticorum et Litteratorum*, LXXXVII; de Rhetorica Romæ prohibita, LXXXVIII; de M. A. Gniphone, XC.; de Attæio Philologo, *ibid.*; de Cæsare, Apollonii Molonis auditore, XCV.

Suidas, VI; emendatur, X; de Æschine, XIII; emendatur, XX; de Antipatro, XXII; Antiphontis Rhamnusii fragmenta citat, XL; de Philisco, rhetore, XLIII; de Sibyntio, rhetore, XLIV; de scriptis Demetrii Phalerei, LIV; recitat Alexandri Aphrodisiensis fragmentum, LX; quid erat *σύμβαμα* et *παρασύμβαμα*, apud Stoicos, LXXI; Hermagoram, Temni oriundum, cum altero confudit, XCI; de Castore, rhetore, XCVII; citatur, p. 145; 147.

Suringar., *Historia critica Scholiast. Latinor.*, LXXXVI.

Sylburg., p. 132; 137.

Sylla Athenas expugnat, XXVII—XXVIII.

Synesius, p. 130; 174.

Syrianus de Antiphonte cum Ce-

phalo contendente, IX; de Demade, XIV; de Hegemone, *ibid.*; de Pythea, *ibid.*; de Phrynone, XVI; de Aristogitone, XIV; de eodem Æschinem atque Timarchum accusante, XVIII; de Rhetorica a Corace definita, XXXII; de Polo rhetore, XXXIV.

Præterea citatur, p. 96; 108; 110; 114; 138; 143; 146; 150; 173.

T

Taylor., de Lysia, V; de Lycurgo, VI; de Demade, XVI.

Tertullianus de Demetrio Phalereo, LV.

Themistius de Prodicō poetas interpretante, XXXVII; de Epicureis a magistris sui placitis non desciscitibus, CIV; pro *Epicureo* dicit ὅτι μέλει δ' ἡ πόλις, CIV et CIX.

Themistocles, orator, II.

Theodectes Phaselites de Rhetorica scripsit, XLIV.

Theodorus Byzantius arguta et exilia præcepta dedit, XXXVIII; accusandi et defendendi rationes instituit, *ibid.* et XXXIX.

Theodosius vocem definiens, LXV.

Theonis Progymnasmata citantur, p. 138; 161; 167; 177.

Theophrastus, Aristotelis discipulus, scripsit de Rhetorica, LII; copiosissima doctrina insignis, *ibid.*; ea quæ de hac arte reliquerat omnino fere interierunt, LIII; ejus fragmenta de Elocutione, de Argumentorum Partitione, de Laude ac Vituperatione, de Actione, *ibid.*

Theramenēs, orator, III; scripsit de Rhetorica, XLI.

Thermi comitiales conventus habebantur, apud Ætolos, XXII.

Thrasymachus rationem judices commovendi docuit, XXXVII—XXXVIII; numerosam orationem invenit, XXXVIII; Actionis præcepta inchoavit, *ibid.*; de Rhetorica scripsit, *ibid.*

Thucydides, orator, II; hujus ætate exordium habuisse Rhetorica dicitur, p. 14; 105—106; nonnulla eum a sophistis mutuatum fuisse vero simile est, p. 110; citatur, III.

Tiedemann., Syst. der Stoisch. Philosoph., LXII.

Timarchus, orator, XI—XII.

Tisias, Coracis discipulus, Rhetoricam docuit, XXXI; hujus artis fines prolatavit, XXXII; Lysiam et Isocratem erudiit, *ibid.*

Troilus, sophista, III; de Corace, XXXII; citatur, p. 102; 139; 173.

Turnebus, de Philodemō, CXII.

U.

Ulpianus Aristophontem Colytensem cum altero confudit, IX.

V.

Valckenaer., XIII.

Walch., de gymnasiis litterariis veterum Romanorum, LXXXIV.

Valerius (Max.), de Apollonio Molone, in senatu audito sine interprete, XCV; de Philone architecto, p. 114.

Valesius (Hear.), ad Harpocraton., de dictionis elementis, LXVI.

Walpole Travels, CV.

Walz., Rhetorum græcorum editor doctiss., in omnibus fere paginis sive Dissertationis, sive Annotationum.

Varro, de Aristarcho et Cratete, diversam docendi rationem secutis, LXXXV.

Velleius Paternulus, II; de Apollonio Molone, XCV.

Westermann., V; VI; XIII; XXVI; LV; LVII.

Victorius, XIII.

Viger. p. 136; 137.

Winckelmann., CXIII.

Virgilius, CV.

Visconti., LXXXII.

Wolf. (Fr. Aug.), de Zoflo rhetore, XLIII; de Cratetis et Aristarchi controversiis, LXXXV—LXXXVI.

Vossius (Ger. Joann.), p. 120; 121; 128.

Wytttenbach., XXVIII; LXIII; p. 94; 99; 108.

X.

Xenocles Adramytenus, orator, XXIX.

Xenophon, IV.

INDEX RERUM.

A.

Actione (de) apud Philodemum, CVIII; Actio est maximi momenti in oratione, p. 24; praecepta de Actione componere ad Rhetoricam non pertinet, p. 26; pauca de Actione primitive observata sunt, p. 30; maxima est ejus potestas, ibid.; naturae auxilio eget, ibid.; de Actione in tragœdia et comœdia, p. 32; sophistae Actione male utebantur, p. 34; praecepta de Actione in nugis apud quosdam abierunt, p. 38; Actio alia alios decet, p. 40-42.

Argumenta probabilia, argumenta necessaria, p. 54; argumenta ad Assensionem perducentia, p. 58; de Argumentis veris aut falsis, secundum Stoicos, p. 145.

Assensione (de) apud Stoicos, LXII; p. 148-149.

C.

Causa (de) apud Rhetores graecos, XCI.

D.

Demonstratio a Stoicis definita, LXXIII.

Dialectica a Stoicis definita, LIX; quid inter se differant Dialectica et Rhetorica, LX; Dialecticam in *verba* et *significationes* Stoici dividebant, LXIV.

Dictione (de) apud Stoicos, LXV; ejus elementa erant viginti quatuor litterae, e quibus *septem* vocales,

sex mutae, reliquae semivocales, ibid. et LXVI.

Dii laudatione ab homine composita nequaquam indigent, p. 70.

E.

Eloquentiae studium fuit proprium Athenarum, II; Eloquentia apud Graecos quatuor aetates habuit, ibid.: ejus infantia, II—III; adolescentia, III—VI; maturitas, VI—XXII; senectus, XXII—XXX; Eloquentia Athenis cum libertate concidit, LI.

Etymologicae nimiam curam Stoici impenderunt, LXVII.

G.

Genus deliberativum tantummodo tractavit Theramenes, III; genus demonstrativum nullam utilitatem habebat, p. 82—84; de quarto Rhetoricae genere, p. 10; 100—101.

Grammaticae Alexandrini et Pergameni incubuerunt, LII; hujus studium serum fuit apud Romanos: Grammaticae infantia apud eosdem, LXXXIV; hanc promoverunt, Romae, Livius Andronicus et Ennius; Alexandriae, Aristarchus; Pergami, Crates, LXXXIV—LXXXV; Grammatica in scientiae formam redacta, LXXXVII.

Grammatici veteres Rhetoricam docuerant, LXXXVII; Grammatica in scientiae formam perducta, Romae *Grammatici* dicti sunt qui antea appellabantur *Litterati*, ibid.; poe-

tarum interpretationem, historiarum cognitionem, verborum interpretationem sui juris fecerunt, *ibid.*

I.

Interrogatione (de) : quid inter se differant interrogatio et percontatio, LXXII.

L.

Laudatio animalium rationis expertum est prorsus inutilis, p. 72; Homines autem ad honesta laudatio impellit, *ibid.*

Litterati Romæ appellabantur, qui Annales Ennii publice legebant et interpretabantur, LXXXVI.

Ludi litterarii apud Romanos non memorantur, ante Appium Claudium, LXXXIII.

M.

Methodi communes omnibus questionibus non sunt, p. 48-49.

O.

Oratio in pedestrem atque numerosam a Stoicis divisa, LXXIV; eorum principes quatuor tantummodo orationis partes admiserunt, LXXVII.

Oratores Asiani et Rhodii, XXII; XXVI.

P.

Philologia Alexandriæ nata est, LI; huic Pergameni sese tradiderunt, LII.

Philosophi generalia sibi vindicabant, p. 133.

Philosophia (de) ab Epicuro definita, LXXVII.

Pronuntiatum, secundum Stoicos, duo membra continebat, LXX.

Prædicatis (de) apud Stoicos, LXX: erant *recta*, *supina*, *neutra*, *reciproca*, h. e. *συμμάτα*, *παρὰσυμμάτα*, *ἀσυμμάτα*, LXX—LXXI.

Q.

Quæstione (de) apud rhetores græcos, ab excidio Corinthi, XCI.

R.

Rhetores Siculi, XXXI-XXXIV, Rhetores germanæ Græciæ, sive Attici, XL-XLVI; Rhetores græci, ab excidio Corinthi, oratoriam artem bifariam fecerunt, XCI; docebant quinque esse Eloquentiæ membra, *ibid.*

Rhetorica (de) græca usque ad Aristotelis tempora, XXXI-XLVI; de Rhetorica, Aristotele florente, XLVI-LI; de Rhetorica inde ab Aristotele usque ad excidium Corinthi, LI-LXXXIII: 1° de Rhetorica apud Peripateticos, LII-LVII, 2° de Rhetorica apud Stoicos, LVII-LXXXIV, 3° de Rhetorica apud Academicos, LXXXV-LXXXVI, 4° de Rhetorica apud Epicureos, LXXXVII-LXXXIII; de Rhetorica, inde ab excidio Corinthi usque ad Augustum, LXXXIII-CXI.

Rhetoricæ ad Alexandrum Auctor, XLIV-XLV; citatur, p. 143; 145.

Rhetorica sero apud Romanos recepta, LXXXVII; Romæ, senatus-consulto prohibita, LXXXVIII; postea utilis et honesta habita, *ibid.*

S.

Scholastici a ratione alieni, p. 20.

Solæcismus definitur, LXXIV.

Sophistæ veteres, XXXV-XL; nonnulli exstiterunt ante Protagoram, XXXVI; inde a Polo, poeticum vestitum, numeros, figuras aucupati fuerunt, p. 110; sophistarum dicendi genus in forum defluxit, *ibid.*

Sophistis (de), Philodemi ætate, C; CI; politicam scientiam sibi assumebant, CIV; nihil ad veritatem dicebant, dummodo divitias et honores obtinerent, CVI; in dicendo, præcipua iis cura erat, ne audientes offenderent, *ibid.*; inania præcepta congrebant, de exordio, narratione, argumentis, etc., p. 42-62: hos impugnat Philodemus, *ibid.*; argumenta plerumque falsa adhibebant, p. 60;

tria genera esse docebant : iudiciale, deliberativum, demonstrativum, p. 62; a Philodemo refelluntur, præcipue de genere demonstrativo, p. 62-86; sophistarum pollicitationes de laudatione atque vituperatione, p. 66; pravo laudationis usu, mala hominibus inferebant, p. 72; lucri amore, aut metu, aut ostentatione laudabant, p. 74; omnia iudicabant ad opinionem vulgi, p. 74; ea quæ Rhetoricæ sive partes, sive disciplinas sophistæ vocabant Philodemus everit, p. 86-90.

Sophistica, Philodemi ætate, anti-

quæ Eloquentiæ in locum successit, C; CI.

V.

Viso (de) apud Stoicos, LXI.

Vituperatio animalium rationis expertium prorsus est inutilis, p. 72; homines autem vituperatio avertit a vitiis, ibid.

Vox a Stoicis definita, LXIV; in cæteris animalibus ab impetu cæco prorumpit, in hominibus a ratione, ibid. et LXV; *articulata et scriptilis* est vox hominis; *inarticulata* et *confusa* vox animalium, LXV.

INDEX

GRÆCARUM VOCUM

ET FORMULARUM QUÆ VISÆ SUNT NOTATU DIGNIORES.

(*Pageine Dissertationis Notitiæque indicantur numerorum notis quas vocamus romanas.*)

A.

- A et Δ permutantur p. 113.
 Ἀγορεύειν ἐν λέξει, p. 16; ἀγορεύειν ἐστὶν ἐν λόγοις καὶ βουλαῖς εἶχειν τῷ τοῦ δήμου πράγματα, p. 106.
 Ἀγύμναστος ἐν λόγοις, p. 16.
 Ἀδιάληπτος, p. 62; 151.
 Ἀδιαληψία, p. 46; idem quod ἀδιάληψις, h. e. ratiocinationis defectus, p. 134.
 Ἀδραστος usurpatur ἀλληγορικῶς, p. 107.
 Ἀδρός· χαρακτῆρες δὲ εἰσι τρεῖς· ἄδρός, ταπεινός, μέσος, p. 93.
 Ἀδύνατος· τί τοῖς ὅλοις ἀδύνατον, p. 56.
 Ἀθηναῖοι (οἱ)· εἰς Σικελίαν τὴν πόλιν ἐξέχεαν, XX.
 AIC et HC, permutantur, p. 115.
 Αἰσθήσεις· περιτῶν κατὰ κοινὰς αἰσθήσεις ἐπιθελομένων, p. 54, ubi αἰσθήσεις significare videntur perceptiones quas nobis comparamus per sensus, p. 142.
 Αἰσχίνης, de Demosthenis voce, p. 32; 122.
 Αἰσχύλος φλυαρεῖ, p. 128.
 Ἀκατος et ἀκάτιον, apud Epicureos, p. 94.
 Ἀκρόσεις et Ἐπιδείξεις unum et idem significant, p. 162.
 Ἀκρατής· ἀναγκη δὲ τὸν ἀκρατήν ἢ θεωρὸν εἶναι ἢ κριτήν· κριτὴν δὲ ἢ τῶν γεγενημένων, ἢ τῶν μελλόντων, p. 151.
 Ἀκύλας, rhetor, XXXVI.
 Ἀλήθεια· τὸ κατ' ἀλήθειαν ὑπάρχον, p. 40; 74; 163; ταῖς ἀληθείαις, re vera, XII.
 Ἀμῖψαι τὸ ῥῆμα εἰς ὄνομα, XCVIII.
 Ἀμέλειστος εἰρηται, διότι κενός ἐστι μέλους τινός, p. 124.
 Ἀμφιβολία, p. 8; 99.
 Ἀμφίβολον, (τὸ), 99.
 Ἀναλογία (ἡ), apud Aristarchum, LXXXV.
 Ἀναξιμένης, Lampsacenus sophista, p. 70; 159.
 Ἀνατροφή et τροφή, quid inter se differant, p. 108.
 Ἄνεσις et ἐπίτασις, p. 36; est ἐπίτασις intentio oratoria, quæ fit affectuum usu et cuiusdam vigoris et spiritus. Contraria est ἄνεσις, remissio affectus et impetus, p. 125.
 Ἀνθρωποι (οἱ)· προτρέπονται μὲν ἐπὶ τὸ σπουδαῖον ὑπὸ τινων ἐπαίνων, καὶ τῶν κακῶν ἀρίστανται διὰ τινος ψόγους, p. 72.
 Ἀνιστόρητος, ab aliqua re alienus, p. 16.
 Ἀντίθεσις (ἡ), a Theophrasto definita, LIII.
 Ἀντιλαθεῖν ὄνομα ῥήματος, XCVIII.
 Ἀντίληψις· εἶδος ἀντιλήψεως, ὃ καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, XVI.
 Ἀντιπεπονυότα, prædicata reciproca, LXX.

Ἀντιποιεῖσθαι· ἀντιποιοῦναι τῆς κοινῆς ὑποκρίσεως, p. 26; τῶν ἄλλων τινὸς ἀντιποιεῖσθαι, p. 52.

Ἀντιστρέφειν, id denotat quod Dialectici dicunt propositionem convertere, quum subjectum in prædicatum, et prædicatum in subjectum mutatur; et tamen vera manet ipsa enuntiatio, p. 168; ἀντιστρέφοντα (subintell. ἐνθυμήματα), argumenta quæ converti in eum possunt a quo dicta sunt, ibid.

Ἀντιστροφήν λέγουσι, τὸ ποιεῖν τὸ υποκείμενον κατηγορούμενον, καὶ τὸ κατηγορούμενον υποκείμενον, p. 168.

Ἀντίστροφος· τὰ τοῖς εἰρημένοις ἀντίστροφα, p. 80; ἀντίστροφον, argumentum quod facile retorquetur ab adversario, p. 168.

Ἀντιφάνης, ἐν Ἀλκινομένη, XI. Ἀνωμαλία (ῆ), apud Cratelem, LXXXV.

Ἀξιωματὶ (τὸ) ἐστὶ λεχτόν αὐτοτελές, ἀπόφαντον ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, LXXII.

Ἀόριστα καὶ ὠρισμένα· ἐκάστη τέχνη, κατὰ μάθησιν ἐκάστην, ἐστὶ τινα καὶ περὶ ἀορίστων καὶ περὶ ὠρισμένων, p. 52; τὰ κατὰ τὴν ῥητορικὴν ἀόριστα καὶ ὠρισμένα, ibid.

Ἀπελλίκων· μνηθεῖς (subintell. ὁ Σύλλας) ἐξείλεν ἑαυτῷ τὴν Ἀπελλίκωνος τοῦ Τηίου βιβλιοθήκην, ἐν ᾗ τὰ πλεῖστα τῶν Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου βιβλίων ἦν, XXVIII.

Ἀπὸ ἐτ' ὑπὸ, permutantur p. 123; 125.

Ἀπὸ· οἱ ἀπ' ἄλλων μαθημάτων, qui in aliis disciplinis versati fuerunt, p. 40, 129; causam vel instrumentum significat, p. 137.

Ἀπόδειξις (ῆ), LXXIII.

Ἀπόθεσις ἐτ' ὑπόθεσις, permutantur p. 124.

Ἀπολογεῖσθαι· ἐκ μὲν τῶν ἀποτροπόντων ἀπολογοῦνται, p. 98.

Ἀποπληξία (ῆ), p. 68.

Ἀποτέλεσμα (τὸ), p. 86.

Ἀποφθέγματα· τῶν ἀποφθεγμάτων τὰ ἀστεία, XXXIX.

Ἀρετήφορος, virtute præditus, p. 74; 163.

Ἄρθρον (τὸ), LXVIII, p. 99.

Ἀριστοτέλης ἐπεισάγων τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορικῆς, p. 101; Siculus sophista, p. 70; 159.

Ἀστόχαστος, idem significat quod ἀστοχος, p. 20; 111.

Ἀσύμμετρον dicitur, quando ex duobus obliquis constructio fit, LXXI.

Ἀτοπία· πρόχειροι ἐν ταῖς ἐρημείαις ἀτοπίαι, p. 12; 103.

Αὐξήσις (ῆ)· αὐξησεως οἰκείον τὸ προσεκτικὸν ποιεῖν τὸν ἀκροατὴν, καὶ ἐπιστρέφειν, p. 163.

Αὐτοῦ ἐτ' αὐτῷ, permutantur, p. 93.

Ἀφηγεῖσθαι τῶν φιλοσόφων σχολῆς, XXIII.

Ἀχειρία (ῆ), p. 22; in plurali numero usurpatur, ibid.

B.

Βαρβαρισμός ἐστὶ παραπτώσις ἐν ἀπλῇ λέξει παρὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν, LXXIV.

Βραβευτής usurpatur μεταφορικῶς, p. 133: αἰσχρὸν εἶη βραβευτὴν αἰρεῖσθαι τῶν λόγων, ibid.

Βουσίριδας sophistæ laudationibus celebrant, p. 72; 161.

Γ.

Γάλα δνειον· οἰκίαν εἰς ἣν δνειον εἰσφέρεται γάλα κακόν τι πάντως ἔχειν νομιζόμεν, XII; καὶ τὸ γάλα τὸ δνειον ἐφ' ὑγείᾳ, ibid.

Γένη (τὰ) τῶν ὀνομάτων διήρει (subintell. ὁ Πρωταγόρας), ἄρβена καὶ θήλεα, καὶ σκεῦη, XXXVI.

Γεωμέτρης διαφέρειν φησὶ τέχνην καὶ ἐπιτήδευμα, p. 139.

Γλαύκων ὁ Τήσιος, p. 122.

Γοητεία (ῆ), p. 97.

Γραμμαδιδασκαλίδης, LXXVII.

Δ.

Δ ἐτ' Α, permutantur p. 166.

Δαδούχος, IV.

Δείγμα, παράδειγμα, ὑπόδειγμα, quid inter se differant, p. 97.

Δεινότης φαινομένη, οὐ μὴν οὐσα, XIX.

Δημήτριος, de Demosthenis Actione, p. 32-34.

Δημοσθένης καὶ πρῶτον ἔλεγε καὶ δευτέρον καὶ τρίτον εἶναι τὴν ὑπόκρι-

σιν ἐν τῇ ῥητορικῇ, p. 32; παρὰ τῷ Φαληρεῖ λέγεται αὐτὸν ποικίλον ὑποκριτὴν γεγενῆσθαι καὶ περιττόν, p. 32-34.

Διὰ παντός, *semper*, VIII; p. 125.

Διαλέγεσθαι· τὸ πεπαιδευμένως διαλέγεσθαι τισιν ἢ ἀπαιδεύτως, p. 18. Διαλεκτικὴ (ἡ). *Quid inter se differant Dialectica et Rhetorica, secundum Alexandrum Aphrodisiensem*, LX.

Διαλεκτικόν (τὸ). *Idem significat quod ἡ διαλεκτικὴ*, p. 112.

Διάλεκτός (ἡ) ἐστὶ λέξις κεχαρμένη ἔθνικῶς τε καὶ Ἑλληνικῶς, LXVII.

Διατριβεῖς· τῶν ἀκρῶς διατριβικῶν, p. 16; in *malam partem acceptum*, p. 20; 106.

Διενθήκη, *repositorium*, p. 86.

Διήγησις, καὶ ἐπιδήγησις, καὶ προδήγησις, XXXVIII, p. 131.

Δικαιώματα, p. 102.

Δικανικῶς, in *malam partem acceptum*, p. 153.

Δικαστηριακόν, *judiciale*, in *malam partem acceptum*, p. 64; 152.

Διορθοῦσθαι· ἐν τισιν τάχιστα διορθοῦσθαι, p. 20.

Δουλεύειν· τῇ λειότητι διὰ παντός δουλεύειν, p. 36; 125.

Δυνατός· εἰπεῖν καὶ διανοηθῆναι καὶ στέχει τὸ κριθὲν δυνατός, XXIV; τί δυνατόν ἐστιν γενέσθαι καὶ τί τοῖς ὅλοις ἀδύνατον, p. 56.

Δυστελεῖν· ἅ πάντες δυστελοῦσι, p. 76; 165.

E.

Ε ἐθ, *permutantur*, p. 105.

Ε ἐο, *permutantur*, p. 109; 128.

Ἐγκώμιον· ὁ μὲν ὕμνος Θεῶν· τὸ δὲ ἐγκώμιον θνητῶν ἀνθρώπων, p. 169.

Ἐβελοκακούντας, XXIII.

Εἶδη ἐτ μέρη *conjuncta*, p. 172.

Quid inter se differant, *ibid.*

Εἶδησις, p. 68; 157.

Εἶδος· ἔχει κοινὸν εἶδος ὃ ἐπαινος καὶ αἱ συμβουλαί, p. 146.

Εἰκαιότης· πᾶσαν εἰκαιότητα διαφεύγειν, p. 18.

Εἰκός (τὸ) ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενον, p. 142.

Εἰσάγειν· ἃ δὲ Γοργίας εἰσῆται λέγων, ὁ παρὰ Πλάτωνι, p. 90.

Εἰς τὴν ἐτήσιον ἡμέραν, LV.

Εἰς τὸν πραγματικὸν τρόπον τέλειος ἀνὴρ, XXIV.

Ἐκ λείποντος ἐτ ἐκλείποντος, *permutantur*, IX.

Ἐκ παντός, *undequaque*, p. 126.

Ἐκπίπτειν· ἀλλὰ καὶ διανοήσεως ἐκπίπτοντας ἀπάσης, p. 88.

Ἐλαιον· ἐπὶ λίθον ἐλαιον, *proverbialiter dictum*, p. 147.

Ἐλεγχος καὶ ἐπεξελεγχος, XXXVIII; XXXIX; p. 131.

Ἐλέγχω· κἂν ὑπὸ παιδὸς ἐλεγχθεῖσαν, *proverbialiter dictum*, p. 54; 142.

Ἑλληνισμός (ὁ), LXXIV.

Ἑμβιώναι τῇ τέχνῃ, p. 114.

Ἑμπειρία ἕξις τις ἐστὶ τοῦ πραχθέντος ἀπομιμητικῇ, ἥτοι ἄλογος τῶν προκειμένων τριβῇ, ἥτοι ἐκμίμησις τοῦ πραχθέντος, ἐξ ἀδιακρίτου κρίσεως, p. 173.

Ἑμπρέψαι, p. 44; 132.

Ἐν διαβολῇ γενέσθαι, XXX.

Ἐνδιαθέτως, p. 48. *Eodem feresensu occurrit ἐνδιαθετον apud Joann. Siceliot. Schol. in Hermog. De Formis II, Rh. gr. Walz., t. VI, p. 445-446*: Σεμνότητι δὲ τὸ ἀφελές, σφοδρότητι δὲ τὸ ἐπεικὲς καὶ γλυκὺ καὶ ἐνδιαθετον κτλ.

Ἐνθυμήματα λέγεται ἐξ εἰκότων καὶ σημείων, p. 142.

Ἐνὶ λόγῳ λέγειν ἐν ἐν ὀλίγῳ λέγειν, *permutantur*, p. 99.

Ἐντευκτικός· ἀπασι λόγος, p. 84.

Ἐν τοῖς πλαστοῖς καὶ γεγραμμένοις, in *fictorum et pictorum operibus*, p. 20.

Ἐπαινος γίνεται, ὅτε μὲν εἰς Θεοὺς, ὅτε μὲν εἰς θνητοὺς· καὶ ὅτε μὲν εἰς Θεοὺς, ὕμνους καλοῦμεν, p. 158.

Ἐπαισθάνεσθαι· τοὺς, ὡς ὅνος λύρας, τῶν φύσει καὶ κατ' ἀλήθειαν ἀρετῶν ἐπηρεσθήμενους, p. 58.

Ἐπαιτιῶν ἐτ ἐπαιτιώμενος, *idem significant*, p. 94.

Ἐπάραντα ἐτ ἐπαίροντα, *permutantur*, p. 123.

Ἐπιδεικτικόν (τὸ)· ἐπιδεικτικοῦ τὸ μὲν, ἐπαινος· τὸ δὲ, ψόγος, p. 152.

Ἐπιδείξεις ἐτ ἀκροάσεις, *unum et idem significant*, p. 162.

Ἐπικούρειοι (οἱ)· ἐν οὐδενὶ μὲν

ᾠφθησαν Ἐπικούρου ἐναντία θέμενοι οὐδαμῶς, CIII.

Ἐπικούρος ἐγκυκλίου παιδείας ἀμύητος, LXXVII; αἱ ῥηταὶ τοῦ Ἐπικούρου λέξεις, CIX; ejus verba de Pannegyribus, p. 162.

Ἐπιστήμη et τέχνη, quid inter se differant, p. 140; 173; ἐπιστήμαι ἐμαθήματα conjunguntur, p. 172; ἐπιστήμη ἐστὶν ἀδιάπτωτος τῶν ὄντων προσφορά, 173.

Ἐπίτασις, p. 125. Vide ἀνεσις.

Ἐπιτήδευμα et τέχνη, quid inter se differant, p. 139; quid sit utrumque, ibid.

Ἐπὶ τοῦ καιροῦ, tempestive, XXIV.

Ἐπουρωσιν ὀνομάζων καὶ ἀποκλάνησιν καὶ ὄλους, XXXIV.

Ἐρώτημά ἐστι πρᾶγμα αὐτοτελές μὲν, αἰτητικὸν δὲ ἀποκρίσεως· aliter: ἐρώτημά ἐστι, πρὸς δ' ἀνάγκη ἀποκρίνασθαι κατ' ἀπόφασιν ἢ κατάφασιν οὕτω, καὶ ἡ οὗ, LXXII.

Ἐσχεμμένα (τὰ), commentata, sive meditata, p. 109.

Εὐαγόρας, rhetor, XXXVI.

Εὐηθία, idem quod εὐηθεία. Apud Platonem: πολλὰς ἂν εὐηθείας γέμοι, p. 139.

Εὐθύνο· εὐθυντήρ, δικαστικός, p. 133; μεταφορικῶς usurpatur, ibid.

Εὐκαιρία φυσική, p. 30.

Εὐρεσις (ἡ). In plurali numero: εὐρέσεις γὰρ εἰσιν αἱ καθ' ἕκαστον ἐπιτεύξεις, p. 48.

Εὐριπίδης· Ῥήσω· Οὐδ' ἀφιγμένον τὸ πάμπαν ᾔσαν· ἀντὶ τοῦ ᾔδεισαν, p. 164.

Εὐριπος, in plurali numero, p. 6.

Ἐφεξαν, p. 80; ποτὲ μὲν ἐπαινοῦμεν ταῦτα ἃ ποτὲ ἐψέγομεν· καὶ ἃ ἐψέξαμεν ἐπαινοῦμεν, p. 169.

H.

Ἡγεμονικόν (τὸ)· ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ὥσπερ χάρις ἐνεργῶν εἰς ἀπογραφὴν, LXII.

Ἡμῶν et ὁμῶν, permutantur, p. 154.

Ἡνία usurpatur μεταφορικῶς· ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις, p. 93.

Ἡνυε· οὐδὲν ἦνυσ λέγων, nihil profecit dicendo, XXI.

HC et AIC, permutantur, p. 115.

Θ.

Θ et Ε, permutantur, p. 105.

Θ et C, permutantur, p. 113.

Θεόλογος· τὰ τοῦ Θεολόγου, p. 93.

Θεόρρατος, de Eleutions, LIII; de Argumentorum partitione, ibid.; de laude ac vituperatione, ibid.; de Actione, p. 116.

Θέσις, infinita quaestio, p. 138.

Θετικά (τὰ), infinita, p. 138.

Θετικὸν κεφάλαιον, idem quod Θεσις, p. 138.

Θέων τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορικῆς τιθέμενος, p. 101.

Θηραμένης ὁ κόθορνος, III.

Θύελλα ὀχλική, p. 6.

I.

Ἰδία καὶ κοινή, p. 127.

Ἰδία (τὰ)· ἴδια δὲ ὅσα ἐκ τῶν περὶ ἕκαστον εἶδος καὶ γένος προτάσεων ἐστὶ, p. 131; 167.

Ἰθύραλλοι, Ithyphallica carmina, XI, de quibus cf. Casaubon. Anímadv. in Athen. p. 277, seqq.

Ἰκετεύειν· ἰκετεύει ἡ εἰκὼν, V.

Ἰσάζοντα (τὰ)· ἰσάζοντα καλεῖ, τὰ ἔχοντα τὰς προτάσεις ἰσας καὶ τὰς πλείους τὰς αὐτὰς τοῖς ἀντιθέτοις, p. 156.

Ἰστορικὸν (τὸ) γένος· ἀναδιωκτέλομεν γὰρ τὸ ἱστορικὸν τοῦ πανηγυρικοῦ, Ἀριστοτέλει ἀπακολουθεῖναι, τέταρτον τοῦτο εἶδος ἐπεισάγοντι ῥητορικῆς, p. 101.

Ἰσχυροποιεῖν, p. 114.

K.

Κατηγορεῖν et κακηγορεῖν, permutantur, p. 170.

Καινός et κενός, permutantur, p. 137.

Κάλλος προσποιεῖται, XVII; κάλλος (τὸ) ὀνόματος, a Theophrasto definitur, LIV.

Κάλλιππος· ἡ Καλλιππου τέχνη, p. 98.

Καλόν ἐστιν ὃ ἂν δι' αὐτὸ αἰρετὸν ὦν, ἐπαινετὸν ᾧ· ἢ ὃ ἂν ἀγαθὸν ὦν, ἡδὺ ᾧ, ὅτι ἀγαθὸν, p. 165.

Κάλως, usurpatur μεταφορικῶς·
Πρωταγόραν πάντα κάλων ἐκτείναντα,
οὐρία ἐφέντα, p. 95.

Καπανεύς, p. 16; videtur ἀλληγορι-
κῶς designare oratores qui, suo inge-
nio confisi, artis opem dedignantur,
p. 107.

Κατά convenientiam significans,
p. 130.

Κατά et παρά permutantur, p.
125.

Κατά et περί permutantur, p.
129.

Κατασκευή (ῆ), LXXIV.

Καταργολαβεῖν, opus conficiendum
suscipere; redempturas facere, p.
177.

Κατηγορεῖν· ἐκ δὲ τῶν προτρεπόν-
των κατηγοροῦσιν, p. 98.

Καχεξία, (ῆ), pravus habitus, p.
14; in plurali numero, p. 16.

Κενός et καινός, permutantur, p.
137.

Κῆπος· ὅτω μελεῖ ὁ κῆπος, h. e.
Epicureus, CIV; οἱ ἀπὸ τῶν κήπων,
h. e. Epicurei, CIX.

Κηρσιδόταξ λιθανωτῶ εἰκασμένος,
V.

Κινδυνεύειν· κινδυνεύει πιγῆναι,
VII; κινδυνεύειν τι περιποιεῖσθαι, p.
16.

Κοῖλος et χεῖλος, permutantur, p.
128.

Κοινός permutatur cum καινός
et κενός, p. 137.

Κοιρωνίδαι et Κροκωνίδαι, XX.

Κομφεία, idem quod κόμψευμα,
h. e. scitamentum; translate, oratio-
nis ornamentum, p. 177.

Κρίσις· κρίσιν ἔχειν τάληθους τε
καὶ τοῦ ψευδοῦς, p. 56.

Κροκοδελίτης (δ), argumentum :
τὸν ἀπορον ἐν κατηγορίᾳ, ὃν καὶ Κρο-
κοδελίτην οἱ Στωϊκοὶ φασιν, XXXVI.

Κρωβύλος· Ἠγησίππου, τοῦ Κρω-
βύλου προσαγορευομένου, VIII.

Κυλιξ· ἀπύθμενος ἐπὶ τραπέζης κύ-
λιξ οὐ τίθεται, LIV.

Κυριώτερα et κυριώτατα permu-
tantur, p. 121.

Κυρωνίδαι, perperam apud Sui-
dam, XX.

Λ.

Λ et A, permutantur, p. 113.

Λ et Δ permutantur, p. 166.

Λ et T permutantur, p. 105.

Λανθάνειν· λήσει ποιήσας ἄλλην
ἐπιστήμην τῆς διαλεκτικῆς καὶ τῆς ῥη-
τορικῆς, p. 131; οἱ γε κομικοὶ ἐλάν-
θανον ἐπαινούντες αὐτόν, p. 145.

Λαρυγγίζειν explicatur, p. 128.

Λέγειν· οἱ Στωϊκοὶ τὸ εὖ λέγειν
ἐλεγον τὸ ἀληθῆ λέγειν, LXI.

Λεκτόν (τὸ), LXIV; τῶν λεκτῶν τὰ
μὲν αὐτοτελῆ, τὰ δ' ἐλλιπῆ, ibid.; ἐν
τοῖς ἐλλιπέσι λεκτοῖς τέτακται τὰ κα-
τηγορήματα· ἐν δὲ τοῖς αὐτοτελέσι τὰ
ἀξιώματα, καὶ οἱ συλλογισμοί, καὶ τὰ
ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα, ibid.

Λέξις (ῆ) ἐστὶ φωνῆ ἐγγράμματος,
LXVII; λέξις λόγου διαφέρει, ὅτι λό-
γος ἀεὶ σημαντικός ἐστι· λέξις δὲ καὶ
ἀσήμαντος· λόγος δὲ οὐδαμῶς, ibid.

Λέξις (ῆ) ὀνοματικῇ, ἀπὸ τῶν ῥημά-
των πεποιημένη, XCVIII.

Λέξις (ῆ)· ἑτέρα λόγου καὶ ποιήσεως
λέξις ἐστὶ, p. 110.

Λόγος (δ) ἐστὶ φωνῆ σημαντικῇ,
ἀπὸ διανοίας ἐκπεποιημένη, LXVII;
aliter definitur, XCIX; ὁ λόγος ἀεὶ
σημαντικός ἐστι, LXVII; τοῦ λόγου
ἐστὶ μέρη πέντε, LXVIII; λόγον ἔξ
ὀνόματος ποιεῖν· εἰς ὄνομα συνάγειν
τὸν λόγον, XCVIII; ὁ λόγος χρυσός,
proverbialiter dictum de oratione ex-
petenda et alteri rei longe præferen-
da, p. 108; κατὰ λόγον, sicut ratio
postulat, p. 44; 132; κατὰ τὸν
λόγον, eandem significationem habet,
p. 16; 107.

Λόγος (δ) σύγκειται ἐκ τριῶν· ἔκ
τε τοῦ λέγοντος, καὶ περὶ οὗ λέγει καὶ
πρὸς ὃν, p. 151.

Λόγοι (οἱ) ἀναγκαῖοι, p. 54; τί δι'
ἀναγκαίων καὶ τί δι' ἐνδεχομένων πε-
ραίνεται, ibid.; p. 142.

Λόγοι (οἱ) ἐνδεχόμενοι, p. 46; 48;
50; 52; ibid.; 54; 60; 62; 142.

Λόγοι (οἱ) ἀληθεῖς καὶ οἱ ψευδεῖς,
p. 56; 60; definiuntur, p. 145.

Λόγοι (οἱ) ἐνόοντες, p. 54; 58;
62.

Λυκόφρων· τὰ τοῦ Λυκόφρονος, p.
93.

Λῦσαι· λέξεις εἰς λόγους, XCVIII.

M.

M et Ω, permutantur, p. 128.

Μαγεία (ῆ), p. 97.

Μαθήματα et τέχναι conjunguntur, p. 172.

Μαργίτης (ὁ) proverbialiter usurpatur: Μαργίτου μανίας δρους ἰσθησιν, p. 52; ἐκάλουν τοὺς ἀνόητους οὕτως, p. 140.

Μάρτυρές εἰσι διπλοῖ· οἱ μὲν παλαιοί· οἱ δὲ πρόσφατοι, XIII.

Μακαρίζειν· μακαρίζομεν αὐτοὺς τῆς συνέσεως, p. 26; 116.

Μέθοδοι· οὐκ εἰσι μὲν κοιναὶ περὶ πάντων μέθοδοι, p. 48-50.

Μειρακιῶδες· τῶν σχημάτων τὸ μειρακιῶδες περὶ τὰς ἀντιθέσεις, καὶ παρομοιώσεις, καὶ παρομοιώσεις, p. 126.

Μένιππος ὁ Σπουδαγελοῖος, CXII. Μέρη· ἀπάντων ἃ μέρη φασί τινες καὶ διδάγματα τῆς ῥητορικῆς, p. 86; μέρη et εἶδη conjunguntur, p. 172; quid inter se differant, ibid.

Μετάθεσις· μὴ ἐπιδέχασθαι μετάθεσιν ἐκ τῆς οἰκείας φύσεως, p. 72.

Μετ' οὐ πολὺν χρόνον, XXVIII.

Μητραγύρτης, IV.

Μισθοῦ διδάσκειν· ὅψι δ' ἤρξαντο μισθοῦ διδάσκειν, LXXXIV; μισθοῦ ἐκδιδάσκων τοὺς νέους, XXXVII.

Μυρίω, comparativo sequente, p. 4; 94.

N.

N ἐπελκυστικόν ante consonantem, p. 6; 24; 28; 30; 36; 38; ibid.; 40; 46; 58; 62; 64; 70; 74; 78; ibid.; 80; 129; 166.

Νῆ Δία, VIII, XIX; LIX; p. 4; 26.

Νοήσεις· ἄς ἐναποκειμένας μὲν Ἐννοίας καλοῦσι, κινουμένας δὲ Διανοήσεις, p. 103.

Νόμος· ταῦτα καὶ τούτοις ὅμοια .... ἔθει ἀγράφῳ καὶ κοινῷ νόμῳ νομίζεται, p. 146.

O.

O et Θ permutantur, p. 109; 128.

Ὀδός (ἡ), usurpatur μεταφορικῶς. Ἡ γὰρ ὁδός μοι τῶν λόγων διὰ μέσων τῶν Χάρητι πεπραγμένων ἐστὶ, V.

Ὀλος· τοῖς ὅλοις, idem quod ὅλος vel διόλου, p. 44; 56; 76; 132; 161; 164.

Ὅμοιοπαθεῖν δεῖ τοῖς ἀκούουσι, p. 129.

Ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει, proverbialiter dictum, p. 170; ὅμοια τὰ τῶν ῥητορικῶν ἔργα τοῖς ῥητορικῶς, p. 82.

Ὅνομά (τὸ) ἐστὶ μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα, LXVIII.

Ὅνομασία (ἡ), p. 54-56; 142; 143.

Ὅνοματικός et ὀνομαστικός, quid utrumque significet, XCVIII.

Ὅνοματικῶς et ὀνομαστικῶς, permutantur XCVIII.

Ὅνος (ὁ)· ὡς ὄνος λύρας, proverbialiter dictum, p. 58; 146-147.

Ὅργεῖνές εἰσιν οἱ κοινωνοῦντες ἄλλήλοις Θεῶν ἢ ἡρώων ἐν ἱεροῖς; καὶ κοινῇ θυηπολοῦντες, XXI.

Ὅρθοπέπεια (ἡ), p. 20; 22; ἐπίστασθαι τῶν σοφιστῶν τῇ ὀρθοπεπείᾳ τὸ δίκην λέγειν, p. 20; 109-110.

Ὅρος· ὁ κατὰ ἀμφοσθήτησιν ὄρος, IX; X.

Ὅσον ἐφ' αὐτοῖς, quantum in ipsis situm est, p. 74.

Οὐδεὶς ὅστις οὐ, p. 136; οὐδὲν δ τι οὐχ, p. 135.

Ὅχλος· ἐν δχλῳ λέγειν, p. 121; 126.

Π.

Πάθη· τὰ πάθη τὰ τῆς φωνῆς καὶ τὰ σχήματα τοῦ σώματος, LV; p. 122.

Πάθη· τὰ συμβεβηκότα τοῖς μεγέθεσι, p. 131; 136.

Παῖς, in dictis proverbialiter, p. 142.

Πάμφιλος, rhetor: ὅλη τέχνη ἢ τε Πάμφιλου καὶ ἡ Καλλίππου, p. 98.

Πανηγυρικόν (τὸ), δι' οὗ τοὺς βασινομένους καὶ ψευομένους δημοσιεύομεν, p. 152; aliquid habet peculiare, ibid.

Παρά et κατὰ permutantur, p. 125.

Παρά et περί permutantur, p. 125.

Παράδειγμα, δῆγμα, ὑπόδειγμα, quid inter se differant, p. 97.

Παρασκευάζειν· παρεσκευάσθαι περὶ παντός λέγειν, p. 20.

Παρασκευαί· τόποι γεγυμνασμένοι τῷ Δυσίᾳ ἐν ταῖς παρασκευαῖς, XLI.

Παρασύμβαμά (τὸ) ἐστὶ πρότασις ἐξ

δνόματος καὶ ῥήματος οὐκ αὐτοτελῆ διάνοιαν ἀπαρτίζουσα, LXXI.

Παρέγγραφος, falso inscriptus : παρῑγγραφος Ἀθηναίων κολίτης γενόμενος, XXVII.

Παροξύναντος et παροξύνοντος, permutantur, XIX.

Παχὺς παχείς γὰρ ἐκάλουν τοὺς ἀναισθητοὺς καὶ ὠδεις, p. 131.

Παχύτερον, ἀντὶ τοῦ ἀνοητότερον, p. 131.

Πείθεσθαι τῷ αὐτοῖ τι πεπονθέναι οὐ κρίνοντας, ἢ τῷ ποιούς τινας ὑπολαμβάνειν τοὺς λόγοντας, ἢ τῷ ἀποδεδείχθαι, πείθονται πάντες, LI.

Πέλαγος (τὸ). Μεταφορικῶς usurpatur : φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος τῶν λόγων, p. 95 ; ἐπὶ τὸ πολὺ πέλαγος τετραμμένος τοῦ καλοῦ, ibid.

Πεντασύριγγος vel πέντεσύριγγος ὑπὸ τῆς τύχης ἐν τῇ πεντασύριγγι νόσφιδεμένος, VIII.

Περὶ et κατὰ permutantur, p. 129.

Περὶ et παρὰ permutantur, p. 125.

Περὶ et ὑπὲρ permutantur, XXI. Περιβαλεῖν et περιλαβεῖν permutantur, p. 143.

Περικλῆς, p. 14; 104.

Περιλαβεῖν et περιβαλεῖν permutantur, p. 143.

Περουσία, apud rhetores, peculiarem sensum habet, p. 141.

Περουσίας (ἐκ), ex abundanti, p. 52; 140; 141.

Περιστάσεις (αἱ), p. 78; 167.

Περιστατικά (τά), στοιχεῖα τοῦ πράγματος, p. 167.

Πιθανόν (τὸ), definitur, p. 148.

Πίστωσις et ἐπιπίστωσις, XXXIX.

Πῶσμα (τὸ), peculiarem dicendi formam quandoque significat, p. 127.

Πλαστική (ἡ). Quid sit hoc nomine comprehendendum, p. 111.

Πνεῦμα (τὸ), de Actione dictum, idem significat quod *latera* apud Latinos, p. 120.

Πνίγμα εἰς πνίγμα τὸν δῆμον ἔχειν, V.

Ποιηταὶ (οἱ) ὑπεκρίνοντο αὐτοὶ τραγῳδίας, τὸ πρῶτον, p. 116.

Πολιτικός (ὁ) λόγος nonnunquam laudationem et vituperationem tangit, p. 154.

Πολύ τὸ ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενον, p. 148.

Πολυήμους *sophistae laudibus celebrant*, p. 72.

Πόσος paucitatem significans, p. 113.

Πρᾶγμα πολλά οὐδ' ὅλους ἐπαινον, οὐδὲ ψῆγον ἐπιδέχεται τῶν πραγμάτων, p. 88; πρᾶγμα καθ' αὐτὸ τοῖς ὅλοις οὐδὲν ἐστὶν ἐπαινετὸν ἢ ψεκτὸν, ἀλλὰ γίνεται τὸ μὲν καθ' ὅσον ὁμολογεῖ τῷ τελει τῶν ἀγαθῶν τὸ δὲ καθ' ὅσον τῷ τῶν κακῶν, p. 76.

Πραγματεία ὁλῆς οὐσῆς πρὸς δόξαν τῆς πραγματείας τῆς περὶ τὴν ῥητορικὴν, LI.

Πρέπον (τὸ) ἐστὶ λέξις οἰκεία τῷ πράγματι, LXXIV.

Πρό et πρὸς permutantur, p. 149.

Προαγωγείας γράφεσθαι, prostitutionis accusare, XVI.

Προαίρεσις ταύτης μὲν ἀπέστη τῆς προαιρέσεως, p. 126; πᾶσα πρᾶξις ἐκ τῆς προαιρέσεως δοκιμάζεται, p. 138.

Προβιάζειν et προβιάζειν permutantur, p. 129.

Προβλήματα τὰ μὲν ἐστὶν δικανικά, τὰ δὲ συμβουλευτικά, τὰ δὲ περὶ τοὺς ἐπαινους καὶ ψόγους, p. 62.

Πρόδικος διηρεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην, XXXVII.

Προεστώς Ἀνδροκλέα τέ τινα, τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα—ἀποκτείνουσιν, III.

Πρόληψις, Anticipatio, apud Epicureos, LXXIX.

Προσιμίου et Προσιμῶ, permutantur, p. 93.

Πρὸς et πρό permutantur, p. 149.

Προσδιατρέβειν οἱ τῇ ῥητορικῇ προσδιατρέφοντες, p. 86; idem significat quod διατρέβειν πρὸς τινι, p. 175.

Προσδοξαζόμενος et προσδοξάζων, idem significant, p. 94.

Προσηγορία (ἡ) ἐστὶ μέρος λόγου σημαίνον κοινήν ποιότητα, LXVIII.

Προσόδια (subintell. μέλη), prosodiaca carmina, XI; cf. Casaubon. Animadv. in Athen., p. 277.

Πρόσφορον, idem significat quod συμφέρον, p. 176.

Πρόσωπον (τὸ), de vultu in Actione, p. 120.

Πρότερον et πρότερα permutantur, XXXIX.

Πτερόν (τὸ) οὐ πολὺ μάλλον ἢ πτερὼν ἐνδέουσιν; proverbialiter dictum, p. 56; πτερόν ἀετοῦ πτεροῖς ἄλλων

μινύσεις, proverbialiter dictum, p. 145.

Πτερυγίζειν et πτερυγίζεις, proverbialiter usurpantur, p. 145.

Πύσμα ἐστὶ πρὸς ὃ διεθοδικῶς ἀπαντῆσαι δεῖ καὶ διὰ πλείονων, LXXII.

Πρωταγόρας, hoc nomine inscribatur liber quem de *Oratoris officio* composuerat Heraclides Ponticus, LII.

P.

Ῥῆμά (τὸ) ἐστὶ μέρος λόγου σημανον ἀσύνθετον κατηγόρημα, ἡ στοιχείον λόγου ἀππρωτων, σημαίνον τι συντακτὸν περί τινος ἢ τινων, LXIX.

Ῥηματικὸν (τὸ) ὀνοματικῶς ἐκφέρειν, αὐθις δὲ τὸνομα ῥῆμα ποιεῖν, XCVIII; XCIX.

Ῥήτορες (οἱ) ταῖς τίτθαις εἰκασμένοι, XI.

Ῥήτορες πολιτικοί· τοῖς πολιτικοῖς τῶν ῥητῶρων παρασπείρεται οὐκ ὀλίγων ἐγκώμια καὶ ψόγοι, p. 66; ἐπὶ μέρους ἔχουσι τὴν ἀμφισβήτησιν, p. 133; ῥήτορων τὸ ἰδικόν, *ibid*.

Ῥητορικὴ (ἡ)· μιμηλὸν πράγμα ἡ ῥητορικὴ, καὶ πᾶν ὑποκρίνεται τὸ ὑποκρίπτον αὐτῇ μέχρι τοῦ εἰκότος, XVIII; οἱ περὶ Κριτόλαον τὸν περικατητικόν, καὶ πολὺ πρότερον, οἱ περὶ Πλάτωνα.... ἐκάκισαν αὐτὴν, ὡς κακοτεχνίαν μᾶλλον ἢ τέχνην καθεστηκυῖαν, LVII; ἡ κοινῶς κεκλημένη ῥητορικὴ, p. 12; τέλος τὸ τῆς ῥητορικῆς, τὸ τοὺς ἐνδεχομένους εἰς ἕκαστον πρόβλημα ῥητορικὸν ἐξευρίσκειν καὶ λέγειν.... κἂν ἡ φαυλότατον, ἀλλὰ μὴ μόνον τὸ χρησίμον, p. 52-54; ὁμοία ἐστὶ τὰ μὲν τῇ διαλεκτικῇ, τὰ δὲ τοῖς σοφιστικοῖς λόγοις, 112; περὶ τοῦ δοθέντος, ὡς εἰπεῖν, δοκεῖ δύνασθαι θεωρεῖν τὸ πιθανόν, p. 131, 136; ἐστὶ μόριόν τι τῆς διαλεκτικῆς καὶ ὁμοίωμα, p. 131; ἔστω δ' ἡ ῥητορικὴ δύναμις περὶ ἕκαστον τοῦ θεωρῆσαι τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν, p. 134; ἔστιν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ, p. 136; ἐστὶ τῆς ῥητορικῆς εἶδη τρία τὸν ἀριθμὸν.... συμβουλευτικόν, δικανικόν, ἐπιδεικτικόν, p. 151; ἡ ῥητορικὴ Μουσικὴ μὲν ἐστίν· οὐκ ἐμμετρος δὲ, οἷα ἡ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ ὡς τινος πεζοῦ λόγου γενομένη, p. 176; πομπεύεται παρ'

αὐτοῖς (h. l. τοῖς σοφισταῖς) τὸ μητέρα τῶν μαθημάτων καὶ τῶν τεχνῶν εἶναι, καὶ ἐπὶ διενθήκην καὶ ἀρετῆριον τὴν ῥητορικὴν, p. 86.

Ῥοδιακοὶ ῥήτορες, XXIX.

Σ.

C et Θ permutantur, p. 113.

Σαφήνειά (ἡ) ἐστὶ λέξις γνωρίμως παριστώσα τὸ νοούμενον, LXXIV.

Σεμναὶ Θεαί, Eumenides, IV.

Σκέψις· ἐπὶ τὰς σκέψεις μετᾶγει, τὰς πίστεως δεομένης, p. 86.

Σκιά· ὄνου σκιά, proverbialiter dictum, p. 147.

Σολοικισμός ἐστὶ παράπτωσις ἀσυνήθης κατὰ τὴν ὅλην σύνταξιν ἀνακόλουθος, LXXIV.

Σοφισταὶ (οἱ) ῥητορικοὶ Βουσίρυδας καὶ Πολυμήμους καὶ τοιοῦτους ἄλλους ἐγκωμιάζοντες, τὰ τῶν ἀγαθῶν ἐπαθλα κοινοποιούσι, καὶ πολλοὺς εἶναι πονηροὺς προτρέπονται, p. 72.

Σοφιστεύειν· τὰ δ' οὐδὲν χρησιμεύει τοῖς μὴ τὰ ῥητορικὰ σοφιστεύουσι, p. 86.

Σοφιστικόν (τὸ) γένος τινὰς ἐπαίνειν καὶ ψέγειν δύνασθαι ἐπαγγέλλεται, p. 66.

Σοφοκλῆς Κόλχοις· Ὑμεῖς μὲν οὐκ ἄρ' ἦστε τὸν Προμηθεῖα· ἀντὶ τοῦ ᾗδετε, p. 164.

Σοφός λέγειν, dicendi peritus, p. 118.

Σπώριος Καρβίλιος πρῶτος ἀνέωξε γραμματοδιδασκαλείον, LXXXIV; ὀφέ ἐχρήσαντο (*subintell.* οἱ Ῥωμαῖοι) τὸ Γάμμα, Καρβίλιον Σπορίου προσεξευρόντος, *ibid*.

Στάσις ἐστὶ, καθ' ἣν ἀντιλαμβανόμεθα τοῦ ὑποκειμένου πράγματος, XCI.

Στοιχεῖα τῆς λέξεως ἐστὶ τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα, LXV.

Συγκατάθεσις (ἡ), Assensio, secundum Stoicos, p. 148; 149.

Σύμβημα ἐστὶ πρότασις ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος, αὐτοτελὴ διάνοιαν ἀπαρτίττουσα, LXXI.

Συμβουλευτικόν (τὸ). Hoc genus tantummodo tractavit Theramenes, III.

Συμπλέκειν· μετὰ τοῦ τὰς ὑποθέσεις συμπλέκειν, p. 95.

Συμπλεκῆς (ἡ), p. 4; 95.
Συναγαγὲν λόγον εἰς τύπον ὀνόματος, XCVIII.

Σύνθεσις· (ὁ) ἐστὶ μέρος λόγου ἀπαιτῶν, συνδύν τὰ μέρη τοῦ λόγου, LXXIX; τοὺς συνθέτους συνανταποδιδόναι, p. 8; 99.

Σύνθεσις (ἡ) ἐστὶ ποιὰ τις θέσις παρ' ἀλλήλα τῶν τοῦ λόγου μορίων, LXXVII.

Συντομία (ἡ) ἐστὶ λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δῆλωσιν τοῦ πράγματος, LXXIV.

Σχῆμα ἐστὶν ἕτερον μὲν προσποιῶνται, ἕτερον δὲ λέγειν, XLIV. Aliiter: σχῆμα ἐστὶ μεταβολὴ εἰς ἡδονὴν ἐξαγορεύει τὴν ἀσκήν, XCVI; τὸ σχῆμα εἰ ἡ φωνὴ ad Actionem pertinent, p. 119-120.

T.

T et A permutantur, p. 105.

Τάναλος usurpatur ἀλληγορικῶς, p. 107.

Τέλος ἐστὶν οὐ χάριν πάντα· αὐτὸ δὲ οὐδένος, p. 150.

Τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορικῆς, p. 100.

Τέττιγες (οἱ)... χαμόθεν ἔσονται, XXXIX.

Τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεως πρὸς τι τέλος εὐχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ, p. 173; τοῦ ἀπταίστου ἔχεται, ibid.

Τέχνη et ἐπιστήμη, quid inter se differant, p. 140; 173.

Τέχνη et ἐπιτήδευμα, quid sit utrumque, p. 139; quid inter se differant, ibid.

Τεχνικός· ἐν τοῖς ἀπόροις τεχνικός (subintell. ὁ Ἀντιφών), XL.

Τεχνίτης τοῦ λέγειν, Artifex dicendi, XVII.

Τίμων ὁ Φιλίστιος, Sillorum scriptor, XLVII; ejus fragmentum de Protagora, ibid.

Τὸ καθ' ἑκάστον· οὐδεμία τέχνη σκοπεῖ τὸ καθ' ἑκάστον, p. 133; τὸ καθ' ἑκάστον ἀπειρον καὶ οὐκ ἐπιστητόν, ibid.; οὐδὲ ἡ ῥητορικὴ τὸ καθ' ἑκάστον ἐνδοξον θεωρήσει, ibid.

Τόκος· ἐπιτήριτω-ἐπιτεκῶν τόκω πονηρεῖσθαι, πρὸ ἐπὶ τρίτῳ-ἐπὶ δεκάτῳ τόκῳ, VIII-IX.

Τόνος definitur, p. 121.

Τόπος· ἀπὸ τῶν ἡγκωμιστικῶν τόπων, X.

Τριβή (ἡ) definitur, p. 96; 108.

Τρόπος· τὸν τρόπον τοῦτον, p. 16; τρόπον πινά, p. 132; ibid., 136, 138.

Τροφή et ἀντροφή, inter se differant, p. 108; τροφαί, documenta quae tradit educatio, ibid.

Υ.

Ὑμνος· ὁ μὲν ὕμνος θεῶν· ἐδ δὲ ἐγκώμιον θνητῶν ἀνθρώπων, p. 169; ὕμνοι ἀποπεμπτικοί, 170; φυσικοί, ibid.; μυθικοί, ibid.; γενεαλογικοί, ibid.; πεπλασμένοι, ibid.

Ὑμῶν et ἡμῶν permutantur, p. 154.

Ὑπέρ et περί permutantur, XXI.

Ὑπό et ἀπό permutantur, p. 123; 124.

Ὑπόδειγμα, δέγμα, παράδειγμα, quid inter se differant, 97.

Ὑπόθεσις et ἀπόθεσις, permutantur, p. 124.

Ὑποθήκη, præceptum, p. 146.

Ὑπόκρισις· περὶ τῆς ὑποκρίσεως παραγγέλματα ποιεῖν τισὶν ἐβλαρήθη, p. 38; cf. p. 117; 119; 120; in plurali numero usurpatur, p. 34; 40; 129; παρ' ἄλλοις ἄλλη διαχωρεῖ καὶ καταγελάται, p. 42; ἐστὶ διάθεσις φωνῆς καὶ σχήματος πιδανῆ, κτλ. p. 120.

Ὑπτιον (τὸ), genus dicendi in quo omnia sunt lenta, nervia atque robore carentia, p. 94; ὕπτια, prædicata supina, LXX-LXXI.

Φ.

Φαίνεσθαι· τὰ φαινόμενα τοῖς πολλοῖς, p. 58; 147; οὐδ' ἔστηκεν τὰ φαινόμενα τοῖς πολλοῖς, p. 58; eodem sensu, τὰ τοῖς πολλοῖς νομιζόμενα, p. 74.

Φαντασία (ἡ)· τύπωσις ἐν ψυχῇ, LXI; ἐτεροίωσις ψυχῆς, LXII.

Φιλοσοφεῖν· τῶν φιλοσοφούντων... τινὲς οὐδενὶ πώποτε συγγενόμενοι τῶν σοφιστῶν, καὶ λέγειν καὶ πολιτεύεσθαι δεινοὶ γεγόνασιν, p. 108; τοῖς φιλοσοφοῦσι γενικαί εἰσιν αἱ ἀμφοσητήσεις, p. 133; φιλοσοφίαν φιλοσοφεῖν, p. 145; οἱ καθ' ἑμᾶς φιλοσοφούντες, p. 147.

Φιλόσοφοι· τῶν φιλοσόφων τὸ κα-
βολικόν, p. 133.

Φίλων ὁ ἀρχιτέκτων, p. 24; 113;
114.

Φοινίτ, διδάσκαλος Ἀχιλλεὺς σύνα-
πισταλμένος, p. 14; 103.

Φρήν (ἡ). In plurali numero, sive
sanæ mentis affectum, sive pruden-
tiam significat : φρένας ἔχειν-ἔξω φρε-
νῶν καθεστώς, p. 130.

Φρύνη· κρινομένη ὑπὸ Εὐθείου τὴν
ἐπὶ θανάτῳ, ἀπέφυγε, XXI.

Φυσιολογεῖν· φυσιολογήσαντας δ'
ὀρθῶς περὶ πάντων τούτων μόνως ἐστὶ
τὴν ἀλήθειαν συνιδεῖν, p. 144.

Φυσιολογία· τὰ διὰ μέσης θεωρού-
μενα φυσιολογίας καινῆς, p. 56;
144.

Φύσις ἐστὶν ἡ κατορθοῦσα λόγους,
τέχνη δὲ οὐδεμία, Epicuri dictum,
LXXXII; φύσει, p. 14; 58; 96; 108.

Φωνή (ἡ)· ἐστὶ φωνὴ ἀήρ πεπληγμέ-
νος, ἡ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, LXIV;
εἰρηται δὲ φωνή, διὰ τὸ εἶναι φῶς νοῦ,
ἡγουν τὰ ἐν τῷ νῷ φωτίζουσα, LXV;
διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ
μὲν καὶ ὁ ἡχὸς ἐστὶ· λέξις δὲ, τὸ ἐναρ-
θρον μόνον, LXVII.

X.

X pro ΠΑ, p. 38; 128.

Χαίρειν· πολλὰ εἰπόντα χαίρειν τῷ
ἀληθεῖ, p. 153.

Χαρακτήρ· τρεῖς χαρακτήρες εἰσι
τῆς ρητορικῆς, ὡς εἶδη φράσεως·
αὐστηρὸν, μέσον, ἰσχνόν, XI; Θου-
κυδίδης μὲν τὸν αὐστηρὸν ἐπετήδευσεν
χαρακτῆρα, ibid.

Χαύνωσις, p. 78; χαύνωσιν ἀνα-
πειστηρίαν illustrat Aristoph. Schol.,
p. 166.

Χεῖλος et κοῖλος, permutantur,
p. 128.

Χεῖρ (ἡ)· ἔχειν διὰ χειρός, p. 126; τὴν
ἐκ χειρὸς θεωρίαν φέρουσιν αὐτοῦ (h. e.
Ἰσοκράτους) οἱ λόγοι, p. 162; de
manibus in Actione, p. 120-121.

Χοροί, scenicorum chori, XI.
Χρυσός, proverbialiter usurpatur
de re expetenda et alteri longe præ-
ferenda, p. 108.

Ψ.

Ψυχρὸν (τὸ) τῆς λέξεως a Theo-
phrastō definitur, LIII.

Ω.

Ω et M, permutantur, p. 128.

Ὡρισμένα καὶ ἀόριστα (τὰ), p. 140.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, p. 142.

ADDITAMENTUM.

MINIATURE

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΕ ^(α).

COLUMN A I.

..... (διὰ)
 1 τῆς ἐκ τῶν διδασ(χα)-
 λειῶν τούτων εὐρυθμί-
 ας ἱκανῶς χαριέστε-
 (ροι) γεγόνασιν καὶ ἐν δῆ-
 5 (μο)ις καὶ ἐν ἐκκλησίαις· καὶ
 γ(ὰ)ρ τάχα καὶ ποιητικῶν
 (καὶ) φιλοσόφων μαθημά-
 τ(ων) μετα(σ)χόντες· τινὰ
 (δ)· ἂν ἢ ῥ(η)τορικὴ καὶ
 10 π(οεῖ)· βλάπτ(ου)σα γὰρ ἐκ
 τ(ῆς) φ(υ)ύσε(ω)ς, ἀγαθὰ πολ-
 (λὰ) (μὲν), ἔ(ω)ς (προε)βάλλοντο,
 (φθείρει) (ἐν τοῖς) κεκ(τη)μένοις).

COLUMN B I.

..... (φησὶν ὁ Ἀνα)-
 1 ξιμένε(ς), ὥς οὐκ ἂν
 ποτε προσήσαν τοῖς
 ῥητορικοῖς ἀργύριον δι-
 δόν(τες), εἰ μὴ τὸ δη-
 5 μηγ(ορ)εῖν, καὶ δικολο-

COLUMN A II.

..... per
 elegantiam hisce institutioni-
 bus comparatam satis gratioso-
 res facti sunt tum in curiis, tum
 in concionibus publicis: fortasse
 enim poeticis quoque, et philo-
 sophicis disciplinis imbuti sunt.
 Quædam vero Rhetorica etiam
 facit; quum enim natura sua no-
 ceat, bona multa quidem, quam-
 diu producebantur, corrumpit
 in illis qui ea possederunt.

CAP. I.
 —
 Quid præ-
 stet
 Rhetorica
 et cur
 rhetori-
 bus pecu-
 nia detur.

COLUMN B II.

..... dixit Anaximenes
 quod nunquam homines rheto-
 ricis accederent pecuniam dan-
 tes, nisi prius, quasi ex ipsorum
 arte, perfecte fieret, ut concio-
 nentur et causas perorent: isti

(α) Hunc librum instauratum, latina interpretatione annotationibusque instructum Aug. Ant. Scotti. edidit Neapoli, ann. 1832. Uncis inclusa exhibentur ea quæ de suo penu dedit.

ἐκκλ(ησίαις καὶ τ)οῖς δι-
 καστηρ(οῖς γίν)εται. ἐν
 μὲν γὰρ τούτοις ὑπὲρ
 τοῦ (ἐγ)καμ(ένου) δὴ λε-
 20 γομένοις κ)ινδ(υ)νεύον-
 τεσ, ὅταν (μὲν διὰ λόγου θε)-
 σιν, ὅταν δὲ δι' (αὐτὸν)
 τὸν ὅρκον σοθο(ύ)μενοι,
 προσέχουσι τὸ(ν) νοῦν
 25 τοῖς λεγ(ομένο)ις· ἐν δὲ ταῖς(ς)
 πανηγύρεσι καὶ δεῖξε-
 σι τῶν σοφιστῶν, οὐθὲν
 οὐδ' ὑπὲρ (ἔρ)κου φ(ρο)ντίζον-
 (ται, ὅτι οὐχ ὁ μωμολόγισ-
 30 τι (διακρίν)ειν, οὐδ' ὑπὲρ
 (τῶν λεγομ)ένων, εἰ συμ-
 (φέρει ἢ μν)ήμη· οὐ γάρ
 (ἔστιν ὑπὲρ παλ)έμου, καὶ

COLUMNA IV.

1 (εἰρ)ήνης ὁ λόγος, ὑπὲρ
 ὧν ἀναγκαῖόν ἐστιν
 α(ὐ)τὰ δὴ ποτε ψ(η)φί-
 σασθαι· ἐὰν (δὲ) καὶ ὑπὲρ
 5 (π)ολέμου (καὶ) εἰρήνης ἡ-
 γῇ, καὶ ἄλλο (ἔστ)ιν, ὅσον ἐ(ν)
 ταῖς ἐκκλ(ησίαις) που (εἰρ)η-
 ται, (ο)ὐ (Π)ερικ(λοῦς) ἐπέ(χον)-
 τὸς τινας, (καὶ) οὐδεῖς(ς)
 10 ἔστιν ἐν τῷ(ν) (π)αρόν(τι)
 ὁ λόγος ὧν συμ(φ)έρει,
 (ἔξω) ὄντος τοῦ αὐτοῦς
 ἀνάγον(τος) ταῖς πα-
 νηγύρεσι(ν. εἰ) δ' (οὐ-
 15 τ)ως ἀκού(ωσιν, οὐ) μὲν
 (λ)εγομένοις προσέχ(ο)υ-
 (σιν, (εἰ ἔστι συμ)μ(φ)έρον-
 τα ἢ (μὴ) συμ(φ)έ(ρον)τα,
 καὶ το(ῦ) συν(ό)λ(ου ἀ)λη(θῆ),
 20 ἢ οὐκ ἀληθῆ· ὑπ' αὐτο(ῦ)
 δὲ τοῦ ἤχου, καὶ τῶν (π)ε-
 ριόδων καὶ τῶν παρί-
 στω(ν, ἢ) ἀλλ(α)ττόν)τω(ν),
 καὶ ὁμοιο(τιθ)έντων
 25 ψυχ(α)γωγ(ού)μενοι, (οὐ)

dicuntur, auditores, dum in pe-
 riculo sunt, aliquando quidem
 orationis argumento, aliquando
 autem ipso jurejurando excitati,
 mentem iis quæ dicuntur inten-
 dunt : in panegyribus autem ac
 declamationibus sophistarum
 neque ob jusjurandum solliciti
 sunt, quia non juraverunt se
 quidpiam judicatos, neque ob
 ea, quæ dicuntur, num scilicet
 ipsorum prosit memoria; non
 enim sermo est de bello, et

COLUMNA IV.

pace, de quibus necesse est ipsa
 aliquando decerni : quod si
 etiam de bello et pace agatur,
 non modo aliud est, quod in pu-
 blicis concionibus aliquando
 dictum est, quum non adsit quis
 Pericles, qui attendat; sed et
 nullus est in præsentī sermo de
 iis quæ prosunt, quum omnino
 extraneum sit, quod eos ducit
 ad panegyres. Si autem ita au-
 diunt, iis quidem quæ dicuntur
 non attendunt, ut judicent,
 utrum ipsa utilia sint, an inuti-
 lia, et utrum omnino vera, an
 falsa : ab ipsa autem vocis mo-
 dulatione, et periodis, et mem-
 bris æqualibus, vel permutatis,

δὴ προσε(δ)όκ(η)σαν, ε(ι)
οὔτω ἄ(ν) οἶοι· ἦσαν καὶ
ἐν ἐκκλ(ησι)αῖς καὶ δικα-
στηριοῖς ἐ(βαπ)αλλάττειν·
30 οὐ συνωρῶντες, ὅτι οὐ-
δ' ἂν ἡ(λ)έ(γγο)ν(ε)ο, (εἰ) ἐν ἐκ-
κλησίᾳ κ(αὶ) δικαστηρί-

COLUMNNA V.

1 (φ) αὐ) τῷ λαλοῦντος
ἤκουον· ὅθεν ἤλθον ἐ-
πὶ τ(ὸ) ἀναλίσκειν μισθὸν
τοῖς σοφισταῖ(ς)· εἴτ' εὐθὺς
5 γινώσκουσ(ιν), ὅτι ἀπο-
λωλέκασι τὸ (ἀ)ργύριον.
Οὐθὲν γὰρ, οἰμ(αι), αὐτοῖς
συντελεῖται πρὸς τὸ πρᾶ-
(γ)μα, ἀλλ' ἡ δια(τριβ)ή καὶ
10 ἀγωνία. Δια(τρι)βή μὲν
(προ)εγυμ(νασμ)έ(ν)οις ἤη-
τορε(ύ)ειν, (ὡς) κ)ατ(ᾶ) τ)ρό-
πον μὲν ἀ(παλ)άττον-
τας, κατὰ τ(ὴν) ἐν) τῷ λέ-
15 γειν ιδέαν (οὐθ) ἐν πα-
ρακρούεσθα(ι) τοῖς δικάσ-
τ(ά)ς, μὴ κατὰ (τ)ρόπον δὲ
ἀποχωροῦντας διακε-
νῆς ἀργύριον ὑπολαμ-
20 βάνεσθαι σοφιστεῖαν ἥλω-
κέσαι. Ἀγωνία δὲ περὶ
αὐτῶν τούτων ἐνθυ-
μου(μ)ένους, καὶ μᾶλλον
ἔτι περὶ τοῦ, πῶς (ἐν) τῷ
25 λόγῳ δόξει ἀπαλλάτ-
τειν ἢ περ περὶ τοῦ μὴ
δόξῃ παρακρο(ύε)σθαι
τοὺς δικαστάς. (τ)αὐτά
τε δὴ αὐτ(οῖς) περίεστιν
30 ἐκ τοῦ πράγ(μα)-
τος, καὶ ἅμα συ(νδ)έσμο(ι)ς
ἐπ(εσθαι) προσεχῶς καὶ

COLUMNNA VI.

1 (πτῶ)σσειν ἐν ταῖς λεγο-

et similiter positis oblectatf ne-
quaquam exspectarunt, num
isti sophistae possent in publicis
concionibus, ac iudiciis bene
se gerere; non consideran-
tes, quod non redargueren-
tur, si in concione ac iudicio

COLUMNNA V.

ipso loquentem audirent: quam
ob rem ad mercedem sophistis
solvendam devenerunt: deinde
statim cognoscunt se pecuniam
perdidisse. ¶ Nihil enim, arbi- CAP. II.
tror, ab ipsis ad rem conficitur; Quid sit
sed abundat exercitatio et eloquen-
animi contentio. Exercitatio tia So-
quidem, quia sese exercuerunt phista-
ad ita perorandum, ut recte qui- rum.
dem caveant, ne dicendi forma
offendant iudices, non recte
vero caveant, ne alii sentiant
sophisticam artem frustra pecu-
niam accepisse. Animi autem
contentio, quia de his ipsis solli-
citi sunt, et adhuc magis de mo-
do, quomodo scilicet in oratione
videantur cavere offensionem,
quam de modo quo non videan-
tur offendere iudices. Atque haec
perfecto ad rem non facientia in
sophistis abundant; et simul
conjunctiones sectari attente et

COLUMNNA VI.

casus in dicendo; neque res, quae

μένους, μήτε τοῖς ὑ-
φ' αὐτῶν ἀναγγελλομέ-
νοις παρακο(λ)ουθεῖν, μή-
5 τε τοῖς (ὑ)φ' ἐ(τε)ρων. Οὐ
μὴν ἀλλὰ κα(τὰ τὸ) (σ)υνέ-
χον μὲν διὰ τ(αὐτ)ήν προσ-
έρχονται τῇ(ν α)ίτίαν τοῖς
(ῥ)ητορικοῖς ἐ(ν)ιοι, καὶ δι' ἀλ-
10 λας δέ τινας· (πρ)ὸς τὰς μὲν
ἀμαρτάνον(τε)ς, τὰ(ς δ' ο)ὑ
κα(τ)ανοῦν(τε)ς· ὧ(ν) ἐπε-
(μ)νησθῆμε(ν ἐ)ν τοῖς πρό-
(τ)ερον ἀνα(γρ)αφεῖσιν. Οὐ
15 (το)ίνυν βελ(τίους) ἀνα(στ)ρέ-
(φ)ονται τοῦ (ψευδ)οσοφισ-
(τοῦ ῥ)ήτορε(ς). (Οἱ) δ(ὲ ἐ)πεί-
δαν φῶσι τεκμή(ριον εἶ)-
ναι τοῦ κατασκ(ευάζεσ-
20 θαι πολιτι(κ)ήν ἐκ)
τῆς τέ(χ)νης ῥητόρων, καὶ
ἐκ τῶν δι(ι)δασκαλείων,
οἷους τ' εἶναι καὶ δικ(α)ς λέ-
γειν, (καὶ λέγο)ν(τα)ς ἐν ἐκ-
25 κλησίαις ἀναστρ(έφε)σθαι, ὥσπερ
τοῦ τ(ῆ)ν γραμματικὴν
ἀπο(τελεῖν) γράφοντα(ς),
καὶ(ἀν)αγινώσκ(ο)ντα(ς)
τὸ τοῦς π(ρο)σέ(ρο)υς ἐν-
30 τας δύνασθαι ταῦτα ποι-
εῖν· τοῦτο δὴ π(αρατε-
θ(ἐ)ν ὑ(π) αὐτῶν (ἐ)λεγκτι-

COLUMNA VII.

1 κὸν μᾶλλον ἔστιν αὐ-
τῶν· ἐπειδὴ γραμμα-
τικὴν μὲν οὐδεὶς ἀνα-
λαβὼν ἀνεπιστήμων
5 ἔεστί τοῦ γρ(ά)φειν, καὶ ἀνά-
γινώσκε(ιν), οὐδὲ μὴ
λαθ(ὼ)ν α(ὗ) ἐπιστήμων·
τὰ δὲ ῥητο(ρ)ικὰ πολλοὶ
μαθόντες (ἀ)δυνατοῦσιν
10 δίκας λέγε(ιν), καὶ δημη-
γορεῖν, κα(ὶ π)λείους(ς) γ(ε)
τῶν δυν(αμ)ένων(ν)· πολ-
λοὶ δὲ τ(ῶν μὴ) μα(θ)όν-

vel a se, vel ab aliis enuntian-
tur, continua animadversione
assequi. Verum enim vero hanc
ob causam nonnulli frequenter
rhetoricis accedunt, et ob quas-
dam alias; decepti quidem in ali-
quibus earum, non cognoscen-
tes autem alias, de quibus in iis
quæ in antecessum scripta sunt
mentionem fecimus. Non melio-
res itaque quam pseudosophistæ
emergunt rhetores. ¶ Quod si 'hi Cap. III.
dicant eo argumento probari, Num Po-
liticam per rhetorum artem
atque institutiones acquiri, quia
ipsi possunt et causas dicere, et
dicendo in publicis concionibus
versari; quemadmodum gram-
maticam homines reddere scri-
bendi et legendi peritos illo ar-
gumento probamus, quod viri
assidue ei incumbentes possint
hæc facere; profecto istæ com-
paratio ab ipsis adducta ipsos

COLUMNA VII.

potius refellit; quoniam nemo
quidem, qui grammaticam di-
dicit, scribendi et legendi igna-
rus est; nec rursus gnarus est,
qui non didicit: multi autem
quum res rhetoricas didicerint,
non valent causas orare, et ad
populum concionem habere; et
hi quidem plures sunt illis qui
valent: multi vero, qui non di-
dicerunt, valent; et hi quidem
sunt multo plures illis qui didi-
cerunt: quapropter dicamus ne-

των δύνα(νται, κ)αι πολλὰ
 15 γε πλείους τῶν (μ)αθόντων
 (εἰσίν· ὥστ') ἐκ τοῦ-
 των ἀνάγ(κη) λῆγειν, μη-
 δ' ὅσοι δύν(αν)ται πολι-
 τεύεσθαι (τῶν) μαθόντων,
 20 παρὰ τοῦ(το) δύν(α)σθαι,
 (παρ' ὅ)σον (τὴν γε δύν)α-
 μι(ν ἂν) ἐλαβ(ον, ὥς οἱ σο)-
 φισταὶ παρ(α)ληροῦσιν),
 ἀλλὰ παρὰ τινας ἄλλας
 25 αἰτίας. Ἐῖψαν δ' αὖ-
 ται φύ(σε)ις τὸ καθ' ὑπερ-
 βολὴν, (καὶ) αὐ(ται) συνέργουσα(ι)
 πρὸς δυνάμειος ῥητο-
 ρικῆς κατὰ(κ)τησιν, καὶ
 30 σπουδῇ(ν, π)αρ(ᾷ) τὴν ἀσκη-
 σιν τῇ(ν ἐ)ν τοῖς πολι-
 τικοῖς· ἐπειδὴ καὶ ἅπαξ
 ἂν(ἐ)δει(ξ)αν αὐτοὺς ῥη-
 τορικῇ(ς) ζηλωτὰς μα-

COLUMNA VIII.

1 ὅθ(ε)ως, καὶ ὁμῶς καὶ
 ἐν τῇ διατριβῇ λόγων
 πολιτικῶν ἀνεπλήσθη-
 σα(ν ἐχ)όντων πολλὸν τὸ
 5 τῇ(ς ὁμ)ο(ι)ότητος, καὶ
 μιμήσε(ω)ς. Καὶ μετὰ
 (πεποιη)μέ(ν)α ταῦ(τὰ διὰ)
 (πο)λ(υ)πρ(α)γμοσύνην, ἄ-
 φ' ἴ(ης) ἢ πο(λ)ιτικ(ῇ μ)ά-
 10 λ(ισ)τ' ἐμπειρία περιγί-
 ν(εσθ)αι π(έ)φυκεν, καὶ
 (εἰσιν ἰδίω)ς αἰτίαι πλεῖ-
 (στ)α(ι, αἷς ἂν) ἀγκη μηκύ-
 (νειν τὸ ταττ)όμενον
 15 (ἀπὸ φύσεων)· αἱ περ τοιαύ-
 (της) ἐ(πι)κοινωνίας
 (πρ)ὸς τ(ὰς δια)τριβὰς ὑ-
 παρχού(σ)ης, ὁμῶς οὐ
 (χ)ρά(ν)ον ἐφ(έ)ξει(ν) (ᾷ)ν προ-
 20 (τρέχ)ονται, (ὥστε καὶ)
 (δημηγ)ορίας (παῖδε)ς ἐ(τ)ι
 (εἰσι) δεινοὶ χειρί(ζ)ειν. Ἡ
 (δὲ τεχνῶ)ν ἄλλων μάθη-

cesse est, ne omnes quidem
 quotquot edocti rempublicam
 administrare valent, propterea
 valere, quod facultatem discendo
 acceperint, uti sophistæ effu-
 tiunt, sed propter quaspiam
 alias causas. ¶ Produxit autem
 ipsa natura id quod est eximum,
 dum et ipsa cooperatur ad facul-
 tatis rhetoricæ acquisitionem
 atque ad studium præ exerci-
 tatione in rebus politicis; quum
 vel semel effecerit homines ipsos
 rhetoricæ doctrinæ cupidos,

CAP. IV.

Quo mo-
do facul-
tas poli-
tica com-
paretur.

COLUMNA VIII.

et pariter etiam in exercitatione
 sermonibus politis completa
 est, qui multum similitudinis et
 imitationis habeant. Atque post
 ea quæ effecta sunt per multo-
 rum negotiorum curam, a qua
 potissimum politica experientia
 produci solet, sunt etiam proprie
 causæ plurimæ, quibus differa-
 tur, necesse est id, quod dispo-
 nitur a natura: quæ quidem licet
 habeat talem cum exercitati-
 onibus connexionem, tamen non
 ita præcurrit ad decursum tem-
 poris inhibendum, ut et pueri
 publicas conciones valeant susci-

(σις, καὶ τῆς) φιλοσοφί-
 25 (ας, καὶ τῆς) γραμματι-
 κ(ῆς, καὶ) ὅποιας οὖν, εἰ
 (περ)ο(σφ)ανήσεται χάριν
 (ἔχειν, μὴ) τοιοῦτο δὴ,
 (ὡς ἐν τ)οῖς τὰς ἐπιστή-
 30 (μας τα)ύτ(α)ς ἀποφαίνειν
 (τὴν πο)λιτικῶν δύνα-
 (μιν, ἀλλ' οὐδ' ἐ τ)ὸ τὴν ῥήτο-
 (ρικὴν), ἔνεκα τοῦ τινας

COLUMNA IX.

1 .....
 ἐ(κ) τῶ(ν) διατριβ(ῶν ἐξ)-
 ἔρχεσ(θα)ι πολιτεύεσθαι
 δυν(α)μένους. Καὶ ταῦ-
 τα μ(ὲν) ἐπὶ τοσοῦτον·
 5 ἐπειδ(αν) δ' ἐρωτῶσιν, εἰ
 μὴ τ(οὺς) β(ῆ)τ(ο)ρας φήσο-
 μεν (πο)λιτικούς, τί-
 νας ἀλ(λ)ου(ς), ἀποκριθῆ-
 ναι βῆ(διόν ἐσ)τι τοὺς ἰδιώ-
 10 τας· (οὐ γὰρ τὰς δεῖξεις), οὐ-
 δὲ τ(ὰς) διατριβ(ὰς), ἐπει-
 δὴ μ(είους δι' αὐτ)ῶν ἔ-
 δοξ(αν, φαίμεν) μὴδὲν
 ὑπάρ(χρει)ν· ἀλλὰ καὶ τοῖς
 15 ῥήτ(ορσιν) μὲν τοι τοὺς
 πα(ν)ηγυρικούς, ἀλλὰ
 τοὺς ἐν τ)οῖς ἀληθινοῖς ἀ-
 νασ(τρ)εφόμενους ἀγῶ-
 σι, καὶ πολλοὺς τῶν οὐ
 20 β(ῆ)τ(όρων) δύναμιν (κ)εκ-
 τημένους πολιτικῇ(ν).
 χωρὶς τοῦ γελοῖο(τ)ατον
 εἶναι τὸ διαλαμβάνειν
 ἄν· ὅ(περ κ(αὶ ὁ ἀπο)λογού-
 25 μενος μὴ δ(υ)να(τὸς) εἰ-
 πεῖν· τ(ῷ) κατασκευάζου-
 σα πολιτικούς, εὐθέω(ς)
 αὐ(το)ὺς προσχέειν τὸ,
 τ(ὴν) ῥητορικὴν εἶναι (πα)ρα-
 30 σκ(ε)υάζουσαν πολιτ(ι)-
 κο(ύς). Ἀλλὰ μὴν κα(ὶ οὐ)-
 δ' ἄ(ν) τοὺς τοιοῦτους (προαι)-
 ρῶ(ν)ται τῶν λ(όγ)ων,

pere. *Cognitio autem aliarum ar-
 tium, et philosophiæ, et gramma-
 ticæ et cujuscumque disciplinæ
 si videbitur prodesse, non adeo
 tamen, ut scientiæ istæ in dis-
 centibus producant politicam fa-
 cultatem, sed neque ut eam pro-
 ducat rhetorica, eo quod nonnulli*

COLUMNA IX.

ex rhetoricis exercitationibus
 prodeunt, qui rempublicam ad-
 ministrare valent. ¶ Atque hæc
 huc usque protracta sunt: quan-
 do autem interrogent, quosnam
 alios dicemus politicos, si rhe-
 tores non dicimus; facile est re-
 spondere, homines rhetoricæ
 ignaros; neque enim specimina,
 neque exercitationes, siquidem
 ob hæc isti inferiores visi sunt,
 dixerimus aliquid esse; sed et
 præ rhetoricis utique panegyri-
 cos, eos certe qui in veris ver-
 santur certaminibus, et multos
 eorum, qui quum rhetores non
 sint, facultate politica pollent.
 Præterquam quod valde ridicu-
 lum est censere (quod ne ipse
 quidem defensor poterit dicere)
 nempe ea verba: *Rhetorica
 perficiens politicos, ipsos so-
 phistas recte explicuisse hoc
 modo: Rhetoricam esse quæ
 præparat homines ad politi-
 cam. Enimvero nec si talem
 loquendi rationem præoptent,*

CAP. V.

Quinam
dicendi
sint poli-
tici.

μικρόν) ἐστίν (ἐτι) μήκος· (τὸ γὰρ)

COLUMNA X.

1 τῶν πολιτικῶν ἐρ-
γο(ν, π)ροίσασθαι πόλε-
ων, (σ)υμβουλεύειν πρεσ-
β(εῦσι)ν, ἐμπειρίαν ἔχειν
5 (νομί)ων, ψηφισμάτων τῶ(ν)
σ(υσ)τοίχων τούτοις. Τοῖς
δ(ὲ ρή)τορες ἐπιστάνται
πά(ντ)α ταῦτα καὶ δύ-
(νατ)αι τὸ μὲν χάριν αὐ-
10 τ(ῶ)ν μὴ δείκνυσθαι, τὸ (δὲ),
(ἄν ὁ ρ)ήτ(ω)ρ (μὴ ρ)ήτορ(εῦ)ν
(δοκ)εῖσθαι αὐτὸν μὴ ἔ)χειν.
(ἡμεῖς δὲ λέγο)μεν (ο)ὔ(κ)
α(ὐ)το(ὺς τοιοῦ)τό τι, ἀ(λ)λὰ
15 (μᾶλλον τοὺς) οὐκ ὄντα(ς)
ρ(ή)τορας π(άν)τα ταῦτ' ἔ-
(χε)ιν· ἀ(λ)λὰ (τοὺς ρή)τορα(ς),
ἂν μὲν το(ὺς) σχολαστ(ι)-
κοὺς λαμβά(ν)ωσιν, γέλ(ω)-
20 τα πολὺν παρέξουσιν
(ἡ)μῖν· ἂν δὲ τ(ο)ὺς ἐμπρακ-
τοὺς, ο(ὐ)χ ἡμᾶς ἔχουσιν
ἐναντ(ι)ο(υ)μένους· ἑαυ-
(τοῖς γὰρ π)ερι(θ)ήσουσιν
25 οὐδὲν (ἄτοπον)· ὅταν δὲ
γελοῖους (εἶ)ναι φῶσι τοὺς
ἀφαιρουμέ(ν)ους τὴν πο-
λιτικ(ή)ν δύναμιν (γ)ε[
(τελε)ίας ρητορικῆς, ἐμ-
30 περιειλημ(έ)νην ἐν
τῇ προλήψει, καθάπερ
τοὺς τῆς ἱατρικῆς τὴν εἰ-
δησιν τῶν ὕγι(νων) (leg. ὕγιεινῶν)

COLUMNA XI.

1 καὶ νοσηρῶν, ἡδονῆς
εἶσιν ἀνάμεστοι. Πῶς γὰρ,
ἡ μὴ συγχωρουμένη πε-
ριποιεῖν τὴν πολιτι-
5 κήν, ἐμπεριελή(φ)έναι
κατὰ τὴν πρόλη(ψι)ν δο-

parva superest distantia ;

COLUMNA X.

est enim politicorum munus
præesse civitatibus, consilia da-
re senatoribus, experientiam
habere legalium decretorum ad
hæc pertinentium. Ex eorum
autem sententia rhetores norunt
hæc omnia : et potest aliquid
quidem propter ipsos non mon-
strari, aliquid vero, quando
rhetor non concionatur, videtur
ipse non habere. Nos autem di-
cimus, non eos quidpiam huius-
modi, sed potius aliquos qui
non sunt rhetores, hæc omnia
habere. At rhetorum nomine si
intelligunt eos, qui in schola tan-
tum versantur, multum risum
nobis movebunt : si autem eos
qui negotiis gerendis incum-
bunt, nos non habent adver-
santes ; nihil enim non consen-
taneum sibi arrogabunt. ¶ Quum Cap. VI.
autem ridiculos dicunt esse eos Num per-
qui a perfecta Rhetorica aufe- fecta
runt politicam facultatem in Rhetori-
illius notione complexam non cæ notio
secus ac eos, qui a medicina comple-
cognitionem rerum salubrium ctatur po-
liticam.

COLUMNA XI.

et noxiarum auferunt, absurda
animi elatione laborant. Quo-
modo enim Rhetoricam, quam
non concedimus Politicam com-
parare, Politicam in sua notione
complecti concedemus? Nonne

θῆσεται τὴν πολιτικὴν ;
 Ἀλλ' οὐχ(ι) τὴν μὴν (ἐ)παγ-
 γελίαν ἐ(π)ιδιά(π)τε(σθ)αι
 10 καὶ ταύτης, τὴν δ' (ἐ)γκρι-
 τ(ο)ν νόη(σ)ιν αὐτὸ (π)εριέ-
 χειν τὸ γινόμενον(ον), καὶ
 θεωρούμενον ἀν(εκπλ)ήκ-
 (τ)ως ; Οὐ χρ(εῖα) δ(ἐ) λ)όγου
 15 πλείονος, οὐδὲ (π)ρὸς τὸ
 τ(ὰ)ς πό(λε)ις ὑπὸ (τ)ῶν βῆ-
 τάρων δ(εδι)ωκῆ(σ)θαι. Κἂν
 (γὰρ) ἅπαντα (χ)αριτῶμεν,
 (ὑπ)ὸ τῶν πολιτικῶν
 20 βῆτάρων, καθὸ πολιτι-
 (κ)οί, δ(εδ)ιωκῆσθαι δῶσο-
 μεν, οὐχ ὑπὸ τῶν βῆτο-
 ρικῶν· ἂν δὲ καὶ ὑπὸ τού-
 των, οὐ καθὸ βῆτορικοί.
 25 Παραπλησίως δ' οὐδὲ
 πρὸς τὸ τοὺς φιλοσόφους
 μηδὲν πεπραγματεῦσ-
 θαι περὶ πολιτείας, ἀλ-
 λά (τ)οὺς βῆτορας· (ἀλ)λοις
 30 μὲν γὰρ ἅ(παντ)α (κ)αί το(ι)
 ἐ(χ)έσ(θω)· παρὰ δ' ἡ(μ)ῶν
 ὁμολογείσθ(ω), (ὅτι) διὰ
 τοῦτο συγχωρεῖς ε(ι)ς τὸ

COLUMNA XII.

1 μὴδὲ ἀποτελεῖν πο-
 λ(ιτ)ικοὺς τὴν φιλοσο-
 φίαν. Μὴ μέντοι λεγέσ-
 θω μὴδ' ἡ σ(οφισ)τικὴ κα-
 5 τασκευά(ειν) αὐτούς· οὐ
 γὰρ εἰ (ποιεῖ) ἅν τινας
 φληνάφους, (ἐν) ταῖς τέ-
 χν(αι)ς δνόμασιν κατα-
 (χρ)ωμένους(ς) τισίν, οἷς καὶ
 10 α(ι) πο(λιτ)ικ(οι), διὰ τα(ύ)-
 τη(ν) τὴν αἰ(τί)αν καὶ δὴ τῆς
 π(ολ)ιτικ(ῆς) δυνάμε-
 ως ἀπερ(γαστικῆ)ν αὐ-
 τὴν ἐρο(ῦμεν)· οὕτως
 15 γὰρ οὐκ ἄ(ν) φ(αν)οῖμεν
 π(ᾶσ)ι πάν(τα) προσνέμον-

potius dicetur Rhetoricæ pro-
 missionem attingere etiam po-
 liticam, exactam vero notionem
 continere illud, quod ab ea fit,
 et quod non temere in ipsa
 consideratur? ¶ Non est opus CAP. VII.
 autem prolixioris orationis ad Rhetores
an philo-
sophi ci-
vitates
guberna-
runt.
 illud : civitates a rhetoribus
 fuisse gubernatas. Etsi enim
 omnia benigne concedamus ; a
 rhetoribus politicis, in quantum
 politici sunt, gubernatas fuisse
 concedemus, non a rhetoricis :
 si autem etiam ab istis, non in
 quantum rhetorici sunt. Simili-
 ter autem nec ad illud : nec
 philosophos ullam reipublicæ
 administrandæ operam dedis-
 se, sed rhetores ; quamquam
 enim ab aliis hæc omnia pro-
 veris habeantur ; nos tamen
 fateamur oportet, quod per
 hoc tu devenis ad dicendum

COLUMNA XII.

ne philosophiam quidem perficere politicos. Itaque nec ars
 sophistica dicatur ipsos efficere ;
 neque enim si efficit quosdam
 nugatores, qui in suis technis
 abutuntur nonnullis nominibus,
 quibus utuntur politici, pro-
 pterea ipsam facultatis politicæ
 effectricem dicemus : sic enim
 non videremur singulis singula
 attribuere, de quibus illi jactant
 se scribere. Igitur quum et hæc
 convenientem tractationem obti-

τες, ὑπὲρ (ὧ)ν ἐπαγγέλ-
 (λ)ονται συγ(γ)ράφειν. Οὐ-
 κοῦν ἐπεὶ καὶ ταῦτα τῆς
 20 (σ)υνεχούσης ἐπιδόρο-
 (μῆ)ς τέτευχε, λοιπὸν ἂν
 εἴη διαλαθεῖν ἐκεῖ-
 (νο τ)ὸ μέρος, εἰ ὁ ῥήτωρ
 ἔνεκα ῥητορικῆς ἀγα-
 25 θὸς ἂν γένοιτο πολι-
 τικός. Τὸν μὲν τοίνυν
 διατριβικὸν ῥήτορα πῶς
 ἂν λέγοιμεν, καθ(ό)σον
 ῥήτωρ, ἀγαθὸν ἂν γενέσ-
 30 θαι πολιτικόν, ὅς (γ)ε οὐ-
 δ' ὅλως πολιτικός εὐ-
 ρίσκετο, κ(α)θόσον ῥήτ(ωρ) ;
 (ὕ)πὲρ δὲ (τοῦ) πολιτικ(οῦ)

COLUMNA XIII.

1 ῥήτορος ὧδ(ε) δοκι-
 μάξ(ο)μεν ἀποφαίνεσ-
 θαι τῆς ἀγαθο(ῦ) πολιτι-
 κο(ῦ δ)ιαλέκτου προχ(εῖ)-
 5 ρω(ς, δ)ηλούσης μὲν κ(αί)
 τὸ(ν δ)υνατὸν πολιτι-
 κὸς(ν κ)αὶ γενν(ι)κῶς ἔμ-
 π(ειρ)ον, δηλούσης δὲ
 καὶ (τ)ὸν σπουδαῖον τοῖς
 10 ᾗθε(σ)ι πολιτικόν. Κα-
 τὰ (μ)ὲν τὸ πρότερον,
 τ(ὸν ἀγ)αθὸν ῥήτορα, ἀγαθὸν α(ὕ)-
 τ(όν) φαμεν εἶναι πο(λι)-
 τ(ικ)όν· ὥσπερ τὸν α(ὕλῃ)-
 15 τ(η)ν τὸν τεχνίτην, (κα)-
 θ(ο)ς(ο)ν αὐλήτης, τεχν(ι)-
 τ(ην) λέγομεν αὐλήτ(ην)·
 οὕτως δ(ὲ) καὶ ἀγαθὸν αὐ-
 λήτην. Κατὰ δὲ τὸ δεύ-
 20 ρον δ(ή)λως ο(ὕ)κ ἐ(π)ε-
 μαινόμε(θα) λέγειν, καθὸ
 ῥήτωρ, ἀγαθὸν ἂν γενέσ-
 θαι πολι(τι)κὸν τὸν ῥή-
 25 τωρ. Πρῶτον μὲν γάρ
 αὐτ(ήν) ἐμπειρίαν
 τῶν πόλ(ει), ὥς, ποῖ, ὧν συμ-
 φερόντων νοεῖται, καὶ

nuerint, reliquum profecto esset
 illam aggredi quaestionis partem,
 an rhetor propter Rhetoricam
 bonus utique fiat politicus. ¶ Ve- C. VIII.
 rumtamen quomodo rhetorem
 exercitationibus incumbentem
 dixerimus, quatenus est rhetor
 bonum fieri politicum, qui nec
 politicus omnino esse invenitur,
 quatenus est rhetor? Rhetorem
 vero in rebus politicis versatum

An rhe-
 tor per
 Rhetori-
 cam bo-
 nus poli-
 ticus fiat.

COLUMNA XIII.

ex hoc probamus, quod ipse se
 prodat in promptu habentem bo-
 ni politici locutionem, quæ os-
 tendit quidem politicum et stre-
 nuum, et valde peritum; osten-
 dit autem etiam præditum
 honestis moribus politicum.
 Primum quidem bonum rheto-
 torem, bonum quoque dicimus
 esse politicum; quemadmodum
 artificem aliquem, qui tibicen
 sit, quatenus tibicen est, dici-
 mus artificem tibicinem; atque
 hoc pacto etiam bonum tibi-
 cinem. Secundo autem non adeo
 aperte insanimus, ut dicamus
 rhetorem, quatenus rhetor est,
 bonum utique fieri politicum.
 Primum enim, *scilicet rhetor*
politicus, consideratur secun-
 dum ipsam peritiam rerum civi-
 tati utilium, uti, ubi, quæ sint,

λόγου δυνάμειος, καθά-
περ ἱατρὸς, κατὰ τὴν τῶν
30 (ν) σσερῶν καὶ ὑγ(ι)εῖνων.
Ἐὰν οὖν ταῦτ' (ῥ, οὐ)κ ἂν,
ὁποῖος δὴ (ἐστι το)ὺς τρώ-
πους, οὐ κ(ωλύε)ται ῥή-

COLUMNNA XIV.

ἰ τωρ. ὑπάρχ(ει)ν· τὸ δ' αὖ-
τὸ καὶ ἐπὶ το(ῦ) μὴ ῥήτο-
ρος, πολιτικοῦ δέ, ὑπα-
κο(υ)στέον. Ἐ(κ)ωλύε(το)
5 δ' ἂν, εἰ, καθ(ὸ ῥή)τωρ, ἀγα-
θὸς ὡφείλε(ν ε)ῖναι· τὸ (γὰρ),
καθὸ ῥήτωρ, οὐ)κ ἄλλο τι
λαμβάνεται (ν)ῦν, ἢ τὸ (ἐν)
τούτῳ ῥήτωρ(ρ) ἐστι, καὶ ἄ-
10 πὸ τῆς αὐ(τῆς) διαθέσε-
ως, καὶ οὐκ (ἄλλ)ως δύνα-
ται ῥήτωρ (ὑπ)άρχειν, (ἐν)
μέσῳ τε(κμ)ή(ρουν) κεί-
μενον. Δι(ότ): πάμπολλοι
15 ῥήτορες μέ(ν) εἰσι δυνατώ-
τατοι, τῷ δ' (ἐ)θει παμπό-
νηροι· τὸ δὲ (κ)αθὸ τοιοῦτόν
τί ἐστι προσόν, οὐκ ἐπι-
δέχεται χωρισμ(ό)ν. Ὅ-
20 θεν δὴ καὶ διὰ (τ)ὸ ταῦθ' οὐ-
τως ἔχειν, οὐδὲ χρῆσ(ι)μην
ἡγούμεθα τὴν πο(λ)ιτι-
κὴν δύναμιν, οὐ(δ' α)ὖ-
τοῖς τοῖς κεκτημένοις,
25 οὔτε ταῖς πόλεσιν αὐτὴν
καθ' αὐτήν· ἀλλὰ πολλά-
κις αἰτίαν καὶ συμφορῶν
ἀνηκέστων, ἧ λέγεται
πολλάκις αἴτιον τὸ δι-
30 (δ)ὸν ἀφορμάς· (με)τὰ
μέντοι καλοκαγθίας
λαμβάνομέν (που τ)αῖς
μὲν πόλεσιν ἀγαθὰ πολ-

COLUMNNA XV.

ἰ λὰ συμβάλλεσθαι, καὶ

et facultatis dicendi; sicut
medicus secundum peritiam re-
rum noxiarum atque salubrium.
Itaque quum hæc adsunt, qua-
liscumque est quoad mores, ne-
quaquam impeditur, quominus

COLUMNNA XIV.

sit rhetor: hoc ipsum autem de
eo pariter, qui non est rhetor,
sed politicus, intelligendum est.
At impeditur utique, si qua-
tenus rhetor est, bonus esse de-
beret; illud enim quatenus est
rhetor, non alio sensu nunc ac-
cipitur, quam propter hoc rhe-
tor est, atque ex hac ipsa con-
ditione, et non aliter potest esse
rhetor, quum in medio ad id
indicandum jaceat. Quapropter
plurimi rhetores quidem sunt
præstantissimi, moribus autem
pessimi: at illud, quatenus ali-
quid est tale, quum apponitur,
separationem non admittit.

¶ Quam ob rem quum hæc ita
se habeant, politicam facultatem
neque ipsis hominibus ea præ-
ditis, neque civitatibus ipsam per
se utilem existimamus; sed con-
tra causam sæpe esse exitium
ærumnarum, in quantum sæpe
causa dicitur id, quod præbet oc-
casionem: verum si cum hone-
state conjuncta est, admittimus
civitatibus quidem bona multa

Cap. IX.

Quid effi-
ciat bo-
num Po-
liticum et
Rhetor-
rem.

COLUMNNA XV.

et magna conferri; iis vero qui

μεγάλα, τοῖς δὲ κεκ-
 τ(η)μένοις ἔστι(ν) ὅτε
 (π)λείω τῶν ἐν ἰ(δι)ωτεί-
 5 (φ), πολλάκις δὲ κ(ακ)ὰ πλει-
 (ω)· καὶ τούτοις α(ὗτ)όν οἰ-
 ό(μ)εθα τὸν βίον (μ)αρτυ-
 ρεῖν. Καὶ νῆ τὸν (Δί'), ἂν τις
 ο(ί)ς εἴπαμεν, π(ρο)σβάλ-
 10 (λ)ων λέγει δεῖν (τ)ὸν ἀγα-
 (θὸ)ν πολιτικὸν πολλὰς
 ἔ(χ)ειν ἀρετάς, κ(αὶ) σώζεσ-
 θ(αι) τὰς πόλεις, ο(ὗ)χ ὑπὸ
 τῶν βητόρων(ν, ἥ) πολι-
 15 τικῶν, ἀλλ' ὑπ(ὸ) τῶν ἀ-
 (γ)αθῶν, ὁρθως (ἐ)ρεῖ. Κα-
 (λ)ὸν μὲν οὖν γέν(ο)ιτ' ἂν,
 (εἰ) καὶ φιλοσοφ(ί)α(ν) (ὁ)ρθ(ώ)-
 σειεν ὁ πολιτικός,
 20 ἵνα καὶ νεανικωτέ-
 ρως ἀγαθὸς ᾗ· καὶ διὰ
 τοῦτο λέγομεν, (ὅτι) ἔτι φι-
 λοσοφία καὶ κοινῶς προσ-
 τεθείσα πολιτικῇ δι-
 25 αθέσει, καὶ κατ(ὰ) μ(έ)ρος
 ὑποθήκας προσεχεῖς
 τῇ πολιτικῇ διο(ι)-
 κήσει παραδοῦσα, δι-
 αφορὰν οὐρανομηκῇ
 30 ποιήσει πρὸς τὸ κρεῖτ-
 τον. Οὐ μὲν ἄλλὰ γέ-
 νοιτ' ἂν ἀγαθὸς ῥήτωρ,
 καὶ πολιτικός, κα(ὶ)

COLUMNA XVI.

1 πολλὴν τήν, ὡς ἐν ἰ-
 δίαις, ἔχων ἐπιει-
 κείαν, καὶ χρηστότητα,
 καὶ τήν ἄλλην μετριο-
 5 (π)α(θί)αν τ(ε) καὶ φ(ρ)όνησιν·
 (ἐ)κ (τ)ῆς φύσε(ω)ς, καὶ
 τῇ(ς) ἀγωγῇ, καὶ τῆς ἀ-
 κολ(ο)ύθ(ου τ)ούτοις ἀγχι-
 νοίας.

Ἡοσείδων αὐτός
 τοῦ Βιτώνος
 Σελ. ΑΔ.

ea præditi sunt, interdum plu-
 ra bona, quam hominibus pri-
 vatis, sæpe autem plura mala ;
 atque his rebus ipsam vitam
 testimonium perhibere cense-
 mus. Et, per Jovem, si quis iis
 quæ diximus, adjiciens dicat
 oportere, ut bonus politicus
 multas habeat virtutes, et ser-
 vari civitates non a rhetoribus,
 aut a politicis, sed a bonis, recte
 dicet. Igitur egregia utique res
 erit, si ad hoc quoque philoso-
 phiam direxerit politicus, ut et
 ipse validius bonus sit : ac pro-
 pterea dicimus eum per philoso-
 phiam, quæ et in commune po-
 liticæ animi dispositioni adjun-
 cta est, et peculiariter politicæ
 administrationi opportuna præ-
 cepta tradit, ad gradum, quan-
 tum distat a terra cælum,
 præstantiorem perventurum.
 Quin etiam fiet utique bo-
 nus rhetor, et politicus, et

COLUMNA XVI.

multam, quasi in proprio pecu-
 lio, habens æquitatem, et beni-
 gnitatem, et alias affectuum
 moderationes, et prudentiam ;
 si conspirent tunc natura, tum
 institutio, tum earum pedisse-
 qua solertia.

Idem Posidon, Bitonis filius.
 Paginæ XXXIV.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙ

ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ^(α).

COLUMN A IV.

1 . . . . . (Εἰ)
(ν)ικήσαντι χ(ά)λλιστος
(π)ερι(τ)ίθεται στέφανος,
(ῥ)ῆς πατρίδος εὐνοία
5 καὶ τὸν νικώμενον ἄ-
(ν)α(γ)καῖον εὐπράττειν·
κοινὰ γὰρ τὰ τῆς κοινῆς
πατρίδος ἐστὶν ἀγαθὰ.
(Κα)θάπερ οὖν ἐκαίην
10 μὲν ὡς τὸ πολὺ τοῦ λεί-
(πον)τος οὐ στεφανουμέ-
νους μόνον· ἔ(τι δ)ὲ τού-
τω πολλάκις τῆς κοινῆς
πατρίδος ἐκ(πίπ)τοντος,
15 καὶ μετὰ σ(τ)ρέ(θ)λης κατα-
στρέφοντος. (Οὐ δ)εἰ δῆ-
τ' οὐ δυνά(μενον) πεῖ-
θειν θ βο(ύλεται), διοικεῖ-
σθαι π(όλιν) . . . . .
20 . . . . .

COLUMN V.

1 . . . . . καὶ
τῶν (μ)ὲν οὐδείς, ἢ σπα-
νιώτ(α)τός τις ὑπὸ τῶν
μισθοφορούντων δυσ-
5 νοηθ(εῖς) ἔτυχε κατα-

COLUMN IV.

. . . . .
Si victor pulcherrima decoratur
corona, id est patriæ beneyolen-
tia, etiam victum prospera uti
deceat fortuna; patriæ enim com-
munis communia sunt bona.
Sicut igitur ille quidem (victor)
plerumque iis tantum excellit
qui nulla exornantur corona;
rursus vero hic (victus) sæpe e
communi patria ejicitur, et mæ-
rens moritur. ¶ Quare haud Cap. I.
oportet eum, qui quidquid vult Rhetores
persuadere valet, rempublicam utpote
gerere. . . . . reipubli-
cæ noxii
ab ea ca-
pessenda
sunt ar-
cendi.

COLUMN V.

. . . . .
et horum quidem nemo, vel ra-
rissimus quis, a mercede condu-
centibus invisus morte damna-
tur: plurimi vero rempublicam

(α) Hunc librum instauratum, latina interpretatione annotationibusque instructum Neapoli, ann. 1836, edidit Ant. Octaviani. Col. I-III omnino desperatas in medio reliquit. Uncis includuntur ea quæ de suo penu dedit.

στροφῆς· οἱ πλεῖστοι δὲ
 τῶν πολιτευσαμένων(ν)
 ὑπὸ τῶν πολιτῶν (εἰ)κ(ῆ)
 τραφέντες ὥσπερ βόες
 10 κατεκόπησαν· εἰ μὴ καὶ
 χεῖρον, ὅσῳ τοὺς μὲν οὖ(ν)
 δι' ἔχθραν ἀπο(κ)τείνου-
 σι μόνον· τοὺς δὲ διὰ
 μῖσος ἐσχατο(ν) τοια(ῦ)τα
 15 διατίθασιν. Ἀλλὰ
 μὴν καὶ περὶ τοῦ προ(σθ)έ-
 σθαι τοὺς μ(έν) ῥήτορας (τοῖς)
 συκο(φ)άνταις, π(ρό)τερ(ον)
 ἀπ(ήν)τ(η)κ' (εἰς αἰσ)χρῶν (ισ)-
 20 ὄτη(τ)α. . . . .

COLUMNA VI.

1 . . . . . (διὰ ῥήτο)-
 ρ(ικ)ήν ὥσπερ (το)ῦ(τ)ον
 (πε)ριβάλλεσθ(αι) τῆς οὐ-
 σ(ια)ς. Πρῶτον μὲ(ν) οὖν (ἐ)-
 5 ἄ(ν) μὴ πλουτῶμ(εν), οὐκ ἐ-
 οῖκαμεν, κατὰ τὸν λόγον,
 προσδεήσεσθαι τῆς ῥη-
 τορικῆς. Ἐπε(ι)τ(α) δὲ πο-
 λὺ βέλτιον ἀφαιρεθῆ-
 10 ναι τὸν πλοῦτο(ν) ὠμῳ (sic)
 π(ροσ)ερούντα πενίας,
 εἰ μὴ δυνατὸ(ν ἄ)λλως
 εἶη φυλάττειν αὐτὸν, ἢ
 καταμελετῆσαι (ῥ)ή(το)-
 15 (ρ)ικὴν, καὶ διατείνειν (δ)-
 λον (τὸν) βίον ῥητορεύ-
 οντ(α). Ἰδὴν (μ)ὲν Κη-
 φην(ί)δης πλούσιος, οὐ-
 τως συκοφάντα(ις) πρ(ό)σ-
 20 ὁδος (μ)όνον ἐστίν, ἀλ(λά)
 καὶ δο(λι)κοῖς καὶ χαμα(ι)τύ)-
 παις. . . . .

COLUMNA VII.

1 . . . . . Βέ(λ)-
 τιστα π(αρά)γουσιν, καὶ

gerentium a civibus temere
 nutriti tamquam boves jugulati
 sunt; nisi et tanto pejus alios
 quidem ob inimicitiam tantum
 occidunt; alios vero ob capitale
 odium tali poena afficiunt. Sed
 quod diximus, sycophantis rhe-
 tores annumerandos esse; is
 primum turpium morum simi-
 litudinem negavit. . . . .

COLUMNA VI.

. . . . . Ob Rhetor-
 ricam, sicut hunc, aiunt mul-
 tos divitiis circumfluere. Pri-
 mum quidem non videmur opti-
 mo jure Rhetorica indigere,
 si minime divites evadamus.
 ¶ Deinde multo melius est divi-
 tiis spoliari, et paupertatem se-
 ctari, si nequeunt illae aliter
 servari, quam Rhetoricæ operam
 dare, totamque vitam in ejus
 artis exercitatione traducere.
 Profecto præter Cephēniden
 divitem, sic ditantur sycophan-
 tæ tantummodo, et fraudatores,
 et meretrices. . . . .

CAP. II.

Haud de-
 cet ob di-
 vitiarum
 cupidita-
 tem, rhe-
 toricam
 Artem ex-
 ercere.

COLUMNA VII.

. . . . . ¶ Opti- CAP. III.
 ma afferunt, seque non posse Sapiētes

τὴν ἀδυναμίαν τοῦ φι-
λοποιεῖσ(θ)αι τοὺς πολλοὺς,
5 ὥς ὁ τῶν πολιτευομένων
χορὸς, ἐκ(ὀ)ντες εἰλοντο,
καὶ διατελοῦσι χαίρον-
τες (ἐ)π' αὐ(τ)ῇ· τὸν γὰρ βί-
ον οἷον ἀ(ν)θ' οἷου προέ-
10 κριναν. . . . .

COLUMNA VIII.

1 Ἐὰν δ' ἀποτύχω(σιν), οὐκ ἀ-
γανακτοῦσιν, εἰ καθά-
περ ποιμένος πρόβα-
τα, καὶ βουκόλου βόες,
5 οὕτως ἄφρονες φαῦλοι
μᾶλλον πρόσεχον, ἀλ-
λὰ τοῖς ὀλίγοις ἀρέσκον-
τα λέγειν αἰροῦνται, τά
τε ἄλλα, καὶ τὰ πρὸς τῆς
10 τῶν πολλῶν διαιτ(ή)σε-
ως, ἔργῳ δ' ἀμύ(νεσθαι)
πλείστον ἀποδί(δου)σιν,
οὐδὲ δουλεύ(ουσιν) ἀ-
θρόοις αὐτοῖς, ἐνὸς ἐκάσ-
15 του βουλευόντα κυρ(ι)-
εὔειν· οὐδ(ἐ)ν γὰρ ὧν ἐ(πι)-
θυμοῦσιν, παρ' αὐτῶν)
ἐκπορίζεσ(θ' ἐννοοῦ)-
(σιν, οὐτ' ἐν τῷ (τιμᾶσθαι)
20 μετὰ τὴν τ(ε)λι(κ)ήν (leg. τελευτήν)(χαί)-
(ροῦσι)ν. Καὶ τῷ(ν φ)ίλος(ὁ)φ(ων)
(τ)ους ζηλοῦν(τα)ς μὲν (τὰ)
παρ' αὐτῶν, προσποιου-
μένους δὲ ἐν μηδενί
25 διεξάγειν, κα(ι) φωρω-
μένους ὅτι πολλὰ πρὸς
αὐτοὺς καλλω(πι)ζον-
τα(ι), καταφρονοῦσι μὲν,
ἤττον δὲ τῶν ῥητόρων
30 ἡγοῦνται τα(λ)αιπῶρους
. . . . .

multitudinem sibi conciliare vulgi fa-
ut rempublicam administran- vorem
tium chorus, non moleste nihil
ferunt; immo de ea re perpe- ducunt.
tuo gaudent; vitam enim qua-
lem quali prætulerunt? . . . .
. . . . .

COLUMNA VIII.

Quum vero spe frustrantur sa-
pientes, non irascuntur si que-
madmodum pastoris oves, vel
bubulci boves, ita stulti cives,
improbo potius aures præbent;
sed loqui amant quæ paucis
placent tum de aliis, tum de
populi sententia, eumque reipsa
se tueri plurimum ostendunt.
Nec vero illi in comitiis congre-
gato deserviunt, unicuique
autem dominari statuunt: nihil
enim eorum quæ desiderant,
ab ipso accipere volunt, neque
honorari post mortem gaudent.
Atque eos philosophos, qui a
populo honores expetentes ni-
hil se agere simulant; sed ipsis
gratiam aucupari velle depre-
henduntur, despiciunt quidem,
minus autem miseros rhetori-
bus existimant. . . . .
. . . . .

COLUMNNA IX.

1 Νῦν καὶ τοῦτ' ἔδ(ει κα)-
ταριθμεῖν ἐν το(ῖς νο)-
μι(οι)ς τῆς ῥητορικῆς τὸ
πε(λ)αγίζεῖν ἐν τοῖς λό-
5 γοῖς, τοὺς δὲ β(ραχ)εῖς ἀ-
ποδοκιμάζειν, καθά-
πε(ρ ἐν σχ)υλο(φο)ρίᾳ τὰ μὴ
δυ(ν)άμ(ε)να τῆς (γῆ)ς ἀ-
πά(γε)ιν, ὡς οὐθὲν δια-
10 πρα(τ)τομένους λαμπρ(ό)ν.
Εἰ μ(ὲν) τὸ πελαγίζει(ν)
ταῦτὸ λαμβάνουσι τῶ
μακροῦς διέρχουσθαι
λό(γο)υς, καὶ διὰ (π)άν(των),
15 οὐ(τω)ς ἵστασθαι, μανικόν
τί (φ)ασιν ἐπιτηδεύειν
τῇ(ν ῥη)τορικὴν . . . . .

COLUMNNA X.

1 . . . . .
. . . . . (Εἰ) δὲ (τοῖς θέμασι τοῦ)
λόγου πλ(είονο)ς ἐφαρ-
μόττον(τας ποι)εῖσθαι
5 πελαγίζει(ιν κα)λοῦν-
τες, αὐτοῖς μόνους τοῦ-
τ' ἀποδιδόασιν, οὐδ' οὐ-
τω σωφρονοῦσι· καὶ γὰρ
* οἱ φιλόσοφοι τοῦτον ἵσ-
10 τανται τὸν τρόπον, εἰ μὴ
καὶ τῶν ἄλλων, οἱ φρένα(ς)
ἔχοντες· ὃ μ(έν)τοι π(α)-
ραψηλαφ(ή)σει ἰ)δίᾳ το(ῦ)
πε(λαγ)ίζειν πλ)ανᾶ το(ῦς)
15 ῥή(τορ)ας ἐ(ν τοῖς) λόγοι(ς),
τ(ὸ) περ)ὶ μ(εγ)ά(λ)ων π(ρ)α-
γ(μάτ)ων ποιεῖσθαι τοὺς
λόγους. Τὸ (δ)' ἀποδοκιμά-
ζει(ιν) τοὺς βραχεῖς, ταῦτὸ
20 τῶ(ν) τοῖς περὶ μι(κ)ρῶν καὶ
τῶ(ν ψ)υχ(ρῶν) λόγους π)αρ(α)-
φ(αίρειν) . . . . .

COLUMNNA IX.

¶ Nunc et illud oportet inter Cae. IV.
Rhetoricæ præcepta commemo- Quid in
rare, nimirum redundare in Rhetori-
oratione, sermones vero breves cæ præ-
rejicere (sicut in spoliolum di- ceptis
reptione ea rejiciuntur, quæ e τὸ πελα-
terra abduci nequeunt), ut pote γίζειν
nihil efficientes illustre. Ac denotet.
perfecto si redundare idem putant
ac longas orationes conscribere
et in omnibus ita se gerere, fu-
riosum quid et insanum confi-
cere Rhetoricam dicunt . . . .

COLUMNNA X.

. . . . .
. . . . . Sin vero orationes lon-
gioris sermonis argumentis
aptas pertexere redundare vo-
cant, idque sibi solum vindic-
cant, ne sic quidem sapienter
loquuntur : etenim philosophi ,
aliique sanæ mentis homines
hujusmodi morem sequuntur.
Verum redundare, quod ob
haud rectam propriam investi-
gationem decipit rhetores in ser-
monibus, est de magnis negotiis
orationes conscribere. Breves
vero sermones rejicere, idem est
ac sermones de parvis ac nullius
momenti repudiare . . . . .

COLUMNA XI.

1 . . . . . Καὶ γὰρ ἐν τῷ βί-
 φι πολλάκις, οὐχ οἷον
 ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφί-
 5 αν καὶ παιδείαν λόγοις,
 ἀναγκαῖον ἐρωτᾶν γί-
 νεται, καὶ πρὸς τὰς ἀπο-
 κρίσεις ἀπαντᾶ(ν)· ὁ δὲ
 συζητητικ(ὸς) τρόπος
 10 καὶ τὰ πολλὰ τ(ο)ῦ τοιοῦ-
 του προσδεῖτ(α)ι χαρα-
 κτ(ῆ)ρος. Ἀλλ(ὰ) τ(ὸ)ν ἀντιόν
 παρὰ τοῖς ῥή(τορσιν ἐγ)-
 κρίνεται, καὶ μὴν οὐ-
 15 κ ἐν τοῖς δικασ(τηρίοις)
 μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκ(α)-
 κλησίαις . . . . .
 . . . . .
 20 . . . . . τοῦ(τον) οὐ λέγειν
 (πρ)οσ(τ)άτην ὡς τῶν με-
 τοίκων, ἀλλ' εἰ μὲν ἀστεῖ-
 ος εἴη, φίλον· εἰ δ' ἦττων
 25 ἢ κατὰ τὸν τοιοῦτον, πρ(ό)-
 κυνα. Διόπερ οὐδ' ἂν (τις)
 εἰπα(ι) τὸν οὕτω πλού(σι)-
 ον οὐδ' εἰ(χ)εῖν κ(οι)ν(ῆ)
 εἰκ(όνα), ἢ ῥητ(ορεύον)-
 30 (τ)α πολυβ(ούλω)ς . . . . .
 . . . . .

COLUMNA XII.

1 . . . . . Ἀλλ' (εἰ τι)
 (τῶν) λαμπρ(οτέρω)ν ἐσ-
 (τ)ιν (ἢ)τε χρησιμευόν-
 των, (θ)άτερον παραλεί-
 5 πουσιν. Οἱ δὲ καὶ (οὐ) δι'
 ἐρωτήσεως καὶ ἀπο-
 κρίσεως λόγον τοὺς ῥή-
 τορας ἀκριως μετα(χ)ει-
 ρίζεσθαι λέγοντες, οὐ-
 10 τ' ἴδιον αὐτῶν ὄντα

COLUMNA XI.

. . . . . ¶ Etenim in vita sæpe, CAP. V.
 nec solum in sermonibus de phi- Dialogos
 losophia et eruditione necesse in dicen-
 est interrogare, et responsionibus do te-
 occurrere: disputandi autem ra- mere a
 tio pluries hoc caractere indi- rhetori-
 get. Sed rhetores aliter faciendum bis im-
 judicant, et quidem non solum probati;
 in judiciis, sed etiam in concio- nec ta-
 nibus . . . . . men fa-
 . . . . . sam et
 . . . . . perpetuam ora-
 . . . . . tionem
 . . . . . ab ipsis,
 . . . . . sed a phi-
 . . . . . losophis
 . . . . . inventam
 . . . . . esse.

. . . . . Oportet hunc dicere
 non patronum et præsidem tam-
 quam advenarum, sed si urba-
 nus sit, amicum: sin vero mi-
 nus urbanus, canem antecurso-
 rem. Quare nec dicere æquum
 est illum ita divitem ideo publice
 statuam habere, quia sapientis-
 sime rhetorem agit . . . . .
 . . . . .

COLUMNA XII.

. . . . . Sed si quid est ex splen-
 didioribus, sive ex utilibus,
 modum alterum dicendi omit-
 tunt. Qui vero dicunt rhetores
 rogando et respondendo oratio-
 nem magnifice conficere non
 posse, ii neque proprium ipso-
 rum dicendi modum ostendent,

τ(ων γε δι)ατριβα(ι). . . . .
 . . . . .

COLUMNA XIV.

1 . . . . .
 Εἰς πόλιν (δὲ κ)αὶ εἰς ἀ(γο)-
 ρὰν οὐκ εἰσίσιν, οὐδὲ τὸν
 βίον ὅλως ὠφελοῦσιν.
 5 "Ὡστ' εἰκότως οὐδ' ἀντι-
 στρέφουσί τινες, ὃ λέ-
 γουσιν, ἅμᾳ τὴν βητό-
 ρικὴν καὶ τὴν σοφιστι-
 κὴν καὶ τὴν πολιτικ(ήν).
 10 οὐδ' ἐκ παρόδου κελεύ-
 ουσιν προσέειπαι τὴν
 μὲν, ὅτι ματαία τὴν
 δ', ὅτι ταραχυνδεσάτη
 τῶν ἀπάντων. Καὶ τὰ
 15 συνεχῇ δὲ τοῦτοις εἴτε
 περὶ τῶν Διαλεκτικ(ῶν)
 ἐλέ(γε)το πρὸς ἡμᾶς (δί)-
 κην, εἴτε περὶ ἡμ(ῶν)
 ἐφληνάφατο. Διὸ (φασ)-
 20 κόντων ἀκριβῶς (ποιεῖ)-
 σθ(αι) λόγ(ου)ς, οἷον(ς) οὐ(κ) ἂν
 οἱ ῥήτορ(ε)ς δύνα(ιντο),
 (οὐ)τοι (γε)λ(ῶσι), καὶ διὰ τῶν
 (εἰκ)ότ(ων) τοὺς λόγο(υ)ς (δια)-
 25 (τιθ)έντ(ε)ς δι(ατελοῦσιν),
 (λ)έγοντες ὥς καὶ τῶν
 (ἀ)ραχνηῶ(ν) ἀκριβέστε-
 ρον ὑφασμένων, ἥπερ
 τῶν ἱματίων, οὐκ ἐκεῖ-
 30 να κρείττω, χρώμεθα
 γὰρ τοῦτοις· οὕτω καὶ τὴν
 τῶν φιλοσόφων ἀκρι-
 βειαν ἄχρηστον εἰς(ς) τὸν
 βίον εἶνα(ι), διὰ τὸ μηδέ-
 35 πως (πολιτε)υομένο(υς)

COLUMNA XV.

1 . . . . .
 . . . . . ἀλλὰ το(ῖς) οὐ δεῖ

exercitationes. . . . .
 . . . . .

COLUMNA XIV.

Ad rempublicam, et forum non
 accedunt, neque omnino homi-
 num generi prosunt. Itaque non
 mirum si nec reciprocant, quod
 aiunt, simul Rhetoricam et So-
 phisticam, et Politicam; nec vel
 a limine salutari jubent illam
 quidem ut inanem, hanc autem
 ut omnium rerum turbulentissi-
 mam. Atque his alia similia seu
 de Dialecticorum adversus nos
 controversia dicebantur, seu de
 nobis blaterabantur. ¶ Quare, Cap. VII.
 quum dicunt philosophi se ac- Quæ rhe-
 curate tales sermones conficere, tores ob-
 quales non possent rhetores, hi jiciunt
 rident, ac verisimilibus argu- adversus
 mentis in suis orationibus uti nimis ac-
 pergunt; affirmantes, sicut a- curatam
 raneorum telæ, licet accuratius philoso-
 quam vestes sint textæ, non phi- phorum
 tamen sunt meliores, quum his argumen-
 utamur; ita philosophorum argumen- tandi ra-
 esse inutilem, quod minime tionem, exponun-
 rempublicam gerant. . . . . tur.

COLUMNA XV.

. . . . . Sed his non.

χρησθαι καὶ τ(οῖς) εὐλό-
γοις, ὥστ' εἰ χρώμεθ' (αὐ)-
τοῖς, μηδέποτε ἂν δύνα-
5 σθαι ταῦτα ποιεῖν(ν). (Καὶ)
γὰρ οὐδὲ διαμένε(ι) γε
τὸ δόξαν ποτὲ συμφέ-
ρον· ὅθεν οὐδ' ἐνδεχό-
μενον εἶναι ἐν, ὧν ἂν(ν)
10 συνοίσει καταλείπειν,
εἰκάζειν στοχαζόμε-
νον τοῖς εὐλόγοις· (οὐδὲ)
γὰρ σὺν νῷ πρὸς(ς) τοῦ(ς) ῥή-
τορας, ἀπάντων τῶ(ν φι)-
15 λσοφῶν οὐδεὶς ἐ(γχα)-
λει. Δι(ότι)· ἐπεὶ τῷ(στο)-
χασμ(ῳ) θηρευόμε(να), ἢ
τοῖς (ἐστηκ)όσιν καὶ το(ῖς)
εὐλ(όγοι)ς εὐρέντα (βου)-
20 λευόμεθα συ)γχερί(νον)-
τες. . . . .

COLUMN XVI.

1 . . . . . (οὐκ) εὐ-
λόγοις χρώνται, πολ-
λάκις δὲ τοῖς ἡ(τ)τον εἰ-
κόσιν ἀντὶ τῶν μάλλον,
5 αἰεὶ δ' ὀλίγα πλείονων
όντων, καὶ πλατέως, ἂλ-
λ' οὐκ ἀκριβῶς, οὐδὲ πε-
ριωδευμένως, ἅτε
μέθοδον οὐδὲ περὶ
10 τούτων ἔχοντες, ἀλλὰ
παρατετηρηκότες μό-
νον, ταχὺ δὲ καὶ τὰ πα-
ρατετηρημένα προεί-
μενοι διὰ τὰς καὶ τῶν
15 εὐρί(π)ων ὀξυ(τ)έρας τοῦ
(π)λή(θ)ους μεταβολάς. Ἄλ-
(λ)ὰ μ(ῆν) οὐδ' αὐτοὶ γε δο-
κιμάζουσιν ο(ἱ) δικαί-
ως ὀνομα(ζά)μεν(οι) φ(ι)-
20 (λόσοφ)οι . . . . .

COLUMN XVII.

1 . . . . . τι-

expedit argumentis uti et rationi
congruis, ut si his utamur, nun-
quam res gerere possimus. Ete-
nim nequaquam perdurat, quod
visum est aliquando utile: quare
fit, ut neque eorum unum, quæ
omittere expedit, excogitatum
argumentis rationi congruis exis-
timari possit: neque enim jure
rhetores philosophorum unus
accusat. Quapropter de iis, quæ
conjectura investigata sunt, vel
firmis et rationi congruis ratio-
nibus inventa, nos deliberamus
comparantes . . . . .

COLUMN XVI.

. . . . . non rationi congruis
argumentis utuntur rhetores,
sed pluries minus verisimilibus
præ verisimilibus; semper
vero pauca considerantes, plura
licet existant, et generatim, non
accurate, nec longo verborum
circuitu, quasi nullam de his
methodum habentes, sed solum
observantes, statim vero et quæ
observata sunt rejicientes, pro-
pter vulgi celeriores mutationes
quam quæ in euripis cernuntur.

¶ Sed profecto neque ipsi merito CAP. VIII.
appellati philosophi probant.... Objecta
refellun-
tur.

COLUMN XVII.

. . . . . ab ali-

- νὶ φευκτὸν εἶνα(ι) πλοῦ-
τον ἢ γάμον ἀπλῶς, (ῆ)
τοιούτων, καὶ πολλὰ
5 τοῦτοις ὁμοία. Τὸ δὲ δὴ
δίκαιον κα(ι μ)ὴ δίκαιον,
καὶ διότι τὸ μὲν ἀεὶ συμ-
φέρει, τὸ δ' οὐδέποτε,
πάντως ἀναγκαστι-
10 κοῖς θεωρεῖται καὶ κρί-
νεται λόγοις· ὁ δ' εἰκα-
σίαν τοῖς οὕτως ἔσπε(ν)-
κόσιν προσφέρων ὑπερ-
βολὴν ἡλιθιότητος
15 (ο)ὕκ ἀπολέλοιπεν. Ὡν
(ο)ὕτως ἐχόντων, ἐξύ-
θ(λ)ηται τὰ περὶ τῶν ἀρα-
χνιῶν καὶ τῶν τρυτ(α)-
(νῶ)ν κα(ι π)ρι(όν)ων, (καὶ)
20 (τοῦ) κέγχρου . . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
25 . . . . . (ο)ὕδ(ἐ)
(πλεῖ)στα σοφιστικῶ(ς)
(λε)λεγμένα λ(όγ)ιᾶ (τις)
(θ)ε(ω)ρεῖ τῶν δὲ ῥητό-
30 (ρων) ἢ τέχνη πρὸς οὐδὲν
ἐπιδείκνυται (τῶ)ν (εἰς)
μακάριον βίον ἄ(ν)η-
κόντων χρησιμ(ε)ύου-
σ(α). Διόπερ οὕ(ν) το(ύ)των
35 . . . . .

COLUMNA XVIII.

- 1 . . . . .
περὶ τῶν μεγαλείων
δοξάζειν κρείττον ἢ πε-
ρὶ τῶν μικρῶν, καὶ μηδε-
5 νὸς ἀξίων ἀκριβοῶς· πρόσ-
εστιν δ' ἴσως αὐτῇ τὸ
καὶ καθ' ὅλοσχερεῖαν πε-
ρὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων
διαλέγεσθαι. Κατὰ λό-
10 γον τοίνυν π(ου) ὁ(ρκο)ς ἐσ-
τὶν ὁ προσηγόμενος,

quo fugiendas esse divitias, vel
nuptias generatim, aut tales, ac
multa his similia. Quod est au-
tem justum vel non justum, et
quare hoc semper est utile, illud
autem nullo unquam tempore,
omnino hæc per sermones co-
gendi vim habentes considerari
et judicari debent : at qui homi-
nibus de his rebus ita sollici-
tis conjecturam proponit, ad
stultitiam summam pervenisse
videtur. Itaque, quum hæc ita
se habeant, nugæ plane sunt,
quæ dicuntur de araneorum telis
et trutinis, et serris, et de milio

nec
plurima, quæ sophistarum more
asseruntur, veluti oracula quis
accipit : rhetorum vero ars ad
nullam earum rerum, quæ ad
vitam adtinent beatam utilis
ostenditur. Quamobrem horum..

COLUMNA XVIII.

¶ De magnis sententiam ferre ac-
curate est melius, quam de par-
vis et vilibus ; pertinet vero
æque ad ipsam (Rhetoricam) et
generatim de nullius momenti
rebus disserere. Merito igitur
propositum est iusjurandum,
Frustra
rhetores
de parvis
rebus ad
populum
agentes
suam cau-
sam ius-
jurandi
religione
tueri.

ὅτι τοῖς πράγμασιν αὐ-
τοῖς, ἐὰν ἀν(θρ)θενώμε-
θα, διελέξουσιν ἡ-
15 μάς, οὐδενός ἀ(ν)εξο-
μένου τῶν φασκόντων
τὸν λέγοντ' ὁμν(ύ)ειν τοῖς
Θ(εο)ύς, πεποιτημένοι
(δ)' οὐ το(ῦθ)' (δ γ)' ὁμνύειν λέ-
20 (γει). . . . .

COLUMNA XIX.

1 . . . . . τὰ πρὸς τὰς πρά(ξ)εις ἐν
ταῖς ἐρωτήσεσιν, καὶ τὸ
πρὸς τὸν θαυμάζοντά
5 πῶς ἐν μὲν τοῖς σκοτει-
νοῖς καὶ δυσκόλοις δύναν-
ται διαβλέπειν, τὰ δ' ἐν
μέσῳ μὴ δύνασθαι, τὰ
γινόμενα περὶ τὰ(ς)
10 γλαύκας τιθέναι. Τῇ(ν)
γὰρ τοιαύτην ἀκαιρίαν
οἶαν ἐπὶ τῶν ὁρκῶν καὶ
τῶν συμβουλιῶν εἰρ(ή)-
κασιν, οὐχ ὅτι φιλόσ(ο)-
15 φος, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἐν(α χυ)-
(δ) αἶον νοῦν ἔχων λ(ογισ)-
τεύσαιτ' ἂν . . . . .
20 . . . . .
25 πᾶσιν λογεῖται πα(ρεστη)-
κότ' (δ)ν(α, ο)ὔτε τὰ λεπ(τ)ό-
τερα (μῆ)ν πρὸς τὸν βίον
εἶναι τὰ τῶν φιλοσόφων,
μήτε τ' ἀσύμμετρα (πρ)ὸς
30 τὸ ν(ομ)ίαν ῥητόρων, ὥσ-
τε τὰ πολ(ιτικ)ῶν εἶναι·
καθάπερ ἐκάτερον ἐπι-
δεδειχότας, τὸ ταῖς
(γλ)αύξιν ἡμᾶς π(α)ρειακά-

quia si adversemur, factis ipsis
nos redarguent homines, quum
nemine excepto omnes dicant,
jurantem verbis per Deos non
illud facere, quod se jurare ait..

COLUMNA XIX.

. . . . . Ea addunt, quæ ad ac-
tiones spectant in interrogatio-
nibus, et quod respondentes de-
miranti cur obscura et difficilia
inspicere possint philosophi,
facilia et in medio posita ne-
queant, ea afferunt quæ noctuis
accidunt. Talem enim intempe-
stivum sermonem, qualem de
jurejurando et consiliis institue-
runt, non modo nullus philoso-
phus, sed nec is qui vulgare
ingenium habet, aestimaverit

quæ ab omnibus putantur in
promptu haberi, ea neque esse
minutiora de vita philosophorum
placita, neque discrepare ab ins-
tituto optimorum rhetorum,
adeo ut hæc sint politicorum
propria: perinde ac si utrumque
demonstraverint, nos scilicet no-

35 (ζ)ενν, καὶ . . . . . ctuis esse similes, et . . . . .

COLUMNA XX.

1 . . . . .

Ἄδικοι παρὰ τὰ δοξα-
ζόμενα πρὸς τῶν πολ-
λῶν οὐκ εἶναι· τοὺς δ' ὅ-
μοιοι.

5 πολλαμέβανοντες ὁμοι-

ῶσθαι τοῖς καταπρο-
νοῦσι τῶν νομισμάτων,
οἷς χρώμεθα, ζητοῦσι
δ' ἕτερα, καὶ ἐξῆ δ' ἄλ-

10 λα κατανοῆσαι τὴν ζή-

τησιν αὐτῶν οὐδὲν ἄ-
χρηστον εἶναι. Χρήσα-
σθαι γὰρ οὐχ οἷόν τε τοῖς
εὐρεθεῖσι διὰ τὸ μήτε

15 τὰς πόλεις ἀν παραδέ-
ξασθαι, μή(τ') ἀν α(ὐ)τ(οῦ)ς σώξασθαι(ι)
πράττοντας· ὑπὸ δὲ
τῆς ῥητορικῆς) . . . . .

20 . . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

25 Τὰ μὲν γὰρ καλὰ καὶ δ(ικα),
ἀγαθὰ καὶ (ἰ κακὰ), ταῦτα(τὰ)
τοῖς ὑπὸ τ(ῶν) πολ(λ)ῶ(ν)
νοουμένοις ὁ(ρ)μαί(νου)-
σιν ο(ἰ) καὶ ἡμᾶς φιλο(σο)-

30 φοῦ(ντε)ς, αὐτὰ μόνον
παρα(λλά)ττοντες ἐκε(ἰ)-
νων, (ὡς μ)ὴ παθητικῶς
μόνον, ἀλλ' (ἐ)πιλογ(ι)σ-
τικῶς αὐτὰ κατανο-

35 εἶν, καὶ μὴ πολλαίς αὐ-
τῶν λήθην λαμβά(ν)ειν . . . . .

COLUMNA XXI.

1 . . . . . Τὴν

COLUMNA XX.

¶ Injusta præter ea, quæ talia

multitudini videntur, non esse :

qui autem contraria sentiunt, Contra

similes esse nummos spernenti- ostendi-

bus, quibus utimur, aliosque tur justa

quærentibus; quamvis alioquin et injusta,

eorum conquisitio non inutilis bona et

censeri possit. Fieri enim ne- mala,

quit, ut inventis notionibus alia ab

utantur, tum quod civitates eas iis esse

non recipiant, tum quod neque quæ mul-

ipsi salvi sint, qui id faciant. Sed titudo

per Rhetoricam. opinatur.

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

. . . . .

COLUMNA XXI.

. . . . .

τῶν πρώτων ἀγαθῶν
ἐπέχοντα χώραν. Τὰ
δὲ ποιητικὰ τῶν τε-
5 λῶν οὐ ταῦτα τοῖς πολ-
λοῖς εἶναι δοξάζουσιν,
οἷον ἀρχὰς καὶ πολιτεί-
ας, καὶ καταστροφὰς ἐ-
θνῶν, καὶ πᾶν εἰ τι τού-
10 τοις ὁμοίον ἐσ(τ)ιν. Πα-
ραπλησίως δὲ καὶ τὰ
νοούμενα κατὰ τὰς
βλεπομένας προλή-
ψεις ὑπ' αὐτῶν καὶ δίκαι-
15 α, καὶ καλὰ τίθενται εἰ-
(ν)αι· περὶ δὲ τῶν εἰς τὰς
(προλ)ήψε(ι)ς ἐναρμυ-
(στῶν π)αραλλά(τ)ομεν
(τῆς δόξ)ης τῶν (ἐκείνων)
20.....
.....
.....
.....
.....
25.....
.....
.....
.....
.....
τῷ (αὐτῷ) τὸ δίκαιον καὶ
30 καλὸν ἐναρμόττον(τες)·
καὶ γὰρ (νο)οῦσ(ι μὲν) τα(ῦ)-
τα μαχόμε(νοι) εἰς ἀ(λ)-
λήλους, καὶ .....

COLUMNA XXII.

1.....
..... (οὐ μόνον φιλόσοφοι)
(τ)ἀ(γ)αθὰ καὶ τ(ἀ) κακὰ,
καὶ τὰ δίκαι(α) καὶ ἀδι-
5 κα, καὶ τὰ κα(λ)ὰ καὶ τ' αἰσ-
χρὰ, νομίζουσιν ἕτερα
τῶν τοῖς πολλο(ῖ)ς δοκού-
των, ἀλλὰ καὶ τὸ πᾶν γένος
τῶν (πο)λιτικῶν· οὐδὲν
10 γὰρ ἕτερον ἐν ταῖς προ-
στασίαις αὐτῶν εἰκα-

primorum bonorum occupantia
locum. Quæ vero fines consti-
tuunt, putant philosophi non
esse eadem atque ea quæ opina-
tur multitudo, quales sunt prin-
cipatus, munera, gentium ever-
siones, omniaque his similia.
Eodem vero pacto justa et ho-
nesta secundum anticipatas no-
tiones ab illis considerari puta-
mus: at quod ad res anticipatis
notionibus respondentes nos a
multitudinis et vulgi opinionibus
valde recedimus. ....

ad eandem notionem justum et
honestum referentes; etenim ea
considerant pugnantes inter se
.....

COLUMNA XXII.

.....
..... Non philosophi solum bona
et mala, justa et injusta, honesta
et turpia, diversa existimant ab
iis, quæ multitudini videntur, sed
et omne politicorum genus. Non
aliud enim in suis muneribus
agere videntur, quam illius opi-
niones in eas traducere, quas de

σιν ποιῆν, ἢ τ(ὰς) ὑπο-
λήψεις αὐτῶν μεθιστά-
νειν εἰς ἃς ἔχουσιν αὐ-
15 τοὶ περὶ ἀγαθῶν καὶ κα-
(κῶ)ν, καὶ δικαί(ων) καὶ (ἀ-
δίκ)ων, καὶ κοιν(ῇ) τὸ (δὲ)
εἶπ(ε)ῖν συμφερόν(των)
καὶ ἀσ(υμ)φόρων ἔχ(ουσ)ιν

20 .....

.....

.....

.....

25 .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

COLUMNA XXIII.

1 .....

..... (περὶ τὰ κα-

τ') ἀλήθειαν ἀγαθὰ καὶ

κακὰ, καὶ δίκαια καὶ ἄ-

5 δίκαια, ταύ(τ)ον ἂν ἐπάσχο-

μεν· ἐπειδὴ τὰ μέν

ἐστί συμφέροντα καὶ

καίνοις, οὐ μόνον ἡ-

μῖν, καὶ ὑπολαμβάνει-

10 νηται τοιαῦτ' εἶναι· καὶ

μὴ, τὰδ' ὄντως ἐστὶν νο-

μίσματα, καὶ τὴν ἕξει

αὐτῶν οὐκ ἀποδῶσε(ι)

χρεῖαν παρὰ τῶν νο-

15 μισμάτων, ἐὰν μὴ πα-

ραπλησίως ἐκείνοις

αὐτὰ θεμα(τ)ίζωμ(εν).

Οὐδὲ γὰρ εἰ τὰ θερ(μὰ);

rebus bonis et malis, de justis et
injustis, atque, ut universe di-
cam, de utilibus et perniciosis
ipsi habent . . . . .

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

COLUMNA XXIII.

.....

..... De iis, quæ vere sunt

bona et mala, justa et injusta,

idem nobis, ac de bonis numis-

matis accideret. Nam sunt etiam

illis utilia, non solum nobis, si

talìa existimentur: sîn minus,

vere sunt numismata, et quam

natura habent utilitatem, mini-

me ab hominum opinione acci-

pient, si nos ea non eodem pacto

atque illi statuamus. Neque enim

si nos calida et frigida affirmare-

mus esse, quæ vere talia sunt,

καὶ ψυχρὰ κατ' ἀλήθει-
 20 αν οὐχ ὑπολαμβάνο(ν)-
 των, ἡμεῖς ἐφα(μεν
 εἶ)ναι. Παρα(πλή)σιον
 (δέ) τι τοῖς πε(ρὶ τῶν νο-
 μ)ισμάτων διαφε(ρο-
 25 μένοισ) .....
 .....
 ..... τ(ῇ)ν ζήτησιν (καὶ
 τῇ)ν εὐρεσιν ἀ(ρη-
 30 σ)τον λέγειν (γ)', ε(ἰ κα)ῖ
 κα)τ' ἀλήθειαν ἦν τι-
 (ν)α βελτίω, μήτε
 τῶν πόλεων παρα-
 δεχομένων αὐτὰ,
 35 μήτε (τῶ)ν κατανοη-
 σά(ν)των σω(θ)ῆναι δυ-
 ν(η)θησο)μένω(ν). Οὐθὲν
 γὰρ, οἶμαι, δι(οί)σει τοῖς
 (μὲν) κατ' ἀλ(ή)θειαν ὑγι)α(ῖ)-

COLUMNA XXIV.

1 νουσιν, ἐὰν ἄλλοι μὴ πα-
 ραδέχονται τὰ τὴν ὑγι-
 εῖαν αὐτοῖς παρασκευάζοντα, οὐ-
 δὲ τοῖς περισταμένοις
 5 τὰ πυρὰ, καὶ τὰς χιόνας, ἐ-
 ἂν τινες μὴ παραδέχων-
 ται τὰς φύσει προσούσας
 δυνάμεις ἔχειν αὐτά.
 Τὸ δὲ δὴ μὴδ' αὐτοὺς σω-
 10 θήσεσθαι λέγειν ὑπὸ
 τῶν φύσει σωτηρίων,
 καὶ παντελῶς ἀ(ν ἀνό)-
 ητόν ἐστιν. Ἀλλ', οἶμαι,
 πλανᾷ τό τινας τῶν φι-
 15 λосоφωv ἀπλῶς) ἅ(π)α(ν)-
 τ(α) (φ)άσκειν τὰ δι(καί)α, καὶ
 καλὰ, καὶ τὰ τοῦτ(οις ἐναν)-
 τιώμεν(α), νόμοις(μην),
 καὶ θέμασιν δια(φέρειν

20

aliis tamen dissentientibus, ea
 calida, et frigida non essent.
 Simile vero quid iis qui de nu-
 mismatis dissident. ....

..... disquisitionem et inven-
 tionem dicere inutilem, licet ali-
 qua vere sint meliora, quod neque
 ea civitates sint accepturae, neque
 ipsi excogitantes per eadem ser-
 vari possint. Nihil enim, ut puto,
 intererit eorum qui vere conva-

COLUMNA XXIV.

lescent, si alii non admittant re-
 media sanitatem illis afferentia;
 neque eorum, qui circum ignes
 et nives consistunt, si nonnulli
 his rebus virtutes quas natura
 habent, inesse haud putent. Di-
 cere autem neque ipsos salutem
 esse consecuturos ex rebus natu-
 ra salutaribus, est omnino stul-
 tum. Verum hi, puto, inde deci-
 piuntur, quod quidam philosophi
 omnia justa et honesta, atque
 his contraria generatim pro le-
 gum et regionum diversitate
 variare docent. ....

25

... τῷ κατὰ μῆθ(ἐν ἑλλεί-
30 πειν; τὰ δ' ἐναντία (μ)ῆν
τῶν ἐναντίων· ἓνια δὲ
κατὰ τόπους καὶ περιστά-
σεις· (ὅ)σα δ' οὐκ ἔχον τοιαῦ-
τα θετεμέτιστα παρ(ά) τι-
35 σιν δ' ἄς δῆπο(τ')αίτιας, καὶ
ταῦτα τρεῖν ἀξιοῦν(ε)ς,
ἡ μεταβ(α)ίν(ε)ν ἐκ (τῶν) τό-
(πω)ν. Ἐάν (τῶν) καλῶν οὐ σύ-

COLUMNA XXV.

1 σαι τίν' ἤ, τηρεῖν τῷ βε-
 θαιο(ν)τά(τ)ους εἶναι, καὶ τῷ
 (μ)ητά διωρισμένα μό-
 (ν)ον, ἀλλὰ καὶ τὰ τὴν ὁμο-
 5 εἰ(δ)εῖαν αὐτοῖς ἔχοντα
 διαφυλάττειν, κάκεινα
 μὴ μόνον συνειδῶτων,
 ἀλλὰ καὶ λανθάνωμεν
 ἀπαξάπαντ(α)ς, καὶ μεθ' ἧ-
 10 δονῆς, ἀλλ' οὐ δι' ἀνάγκην,
 καὶ βεβαίως, ἀλλ' οὐ σαλευ-
 ομένως. Εἰ δὲ ῥητορικῇ
 τούτων τὴν ἐμπειρίαν
 παραδίδωσιν ὥστε μό-
 15 νην ῥηθῆναι τὴν τετρι(μ)-
 μένην ὡ(σ)τε ἐρὸν εἰς
 τὸν μακάρι(ο)ν βίον βα-
 (τ)εῖν, ἀλλ' οὐ(χ)λ', μὲν εἰς τὰ
 δικαστήρι(α), καὶ τὰς ἐκ-
 20 κλ(η)σί(α)ς, ὅπου (π)λείω να(υ)-
 ἀγία (τῶν) πρὸς τῷ
 Κασπρεῖ.

25

ἐπιχει(ρεῖν)

. . . Adeo ut nulla in re deficiant; et contraria sunt dicenda de contrariis: quædam vero sunt honesta pro locis et temporibus. Quæcumque autem non per se honesta, apud nonnullos qualibet demum de causa constituta sunt, hæc servanda censemus, vel ex locis iis migrandum. Sin vero ex rebus natura

COLUMNA XXV.

honestis quædam sint, omnes in his firmissimos esse volumus, et servare non modo definita, sed et ea quæ ipsis similem habent notionem, atque hæc non modo coram aliis, sed etiam si a nemine aspiciantur; præterea cum voluptate, non ad necessitatem, et firmiter, non vacillando. ¶ Si

CAP. XI.
—
Haud rhetores sua arte adjuvari ut boni evadant et existimentur.

perfecto Rhetorica harum rerum scientiam tradit, ut sola dicatur tritam veluti viam ad beate vivendum percurrere, ut nequam certe ad judicia et populi conciones, ubi plura sunt naufragia, quam quæ apud Caphareum eveniunt.

Слр. XI.

**Haud
rhetores
sua arte
adjuvari,
ut boni
evadant
et existi-
mentur.**

..... se
aiunt frustra posse fieri probos.

θρώπους, ὥς εἰσιν καλοὶ
καγαθοί· τοῦναντίον γὰρ
35 ἂν καὶ μέτριος ᾗ τις ἄλλως,
ὅτι βήτωρ πονηρὸς εἶναι
νομίζεται· δοκεῖ τῷδ' οὖν,
ἀλλὰ τῆς εὐδαιμονίας, οὐ
διὰ τὸ (δο)κεῖν πε(ῖ)θιν) . . . . .

COLUMNA XXVII.

1 . . . . .
Ἀλλὰ διότι τῆς μὴ πειθοῦ-
σης ἀληθείας χρησιμώτε-
ρ(ον), ἢ κατὰ νόμον ἄξιον
5 Εὐριπίδεις λέγοντι πιστεύ-
ειν· Οὗτοι νόμισμα λευκὸς
ἄργυρος μόνον, ἀλλὰ καὶ
ἀρετὴ βροτοῖς; Πολλὰ γοῦν
τῇ χρηστότητι, καθάπερ
10 ἀργυρί(ω) κτῶνται. Καὶ
πῶς Εὐριπίδεις φιλόσοφος
ἂν προσέχοι· καὶ ταῦτα, μὴ
δὲ πίστιν εἰσφέροντι,
πίστιν αὐτὸς ἔχων; Πῶς
15 (δ') Εὐριπίδης, ὃ φασι, διὰ τού-
των κατασκή(ει)άζειν βε-
(β)ούληται τ(ιν)α δὲ καὶ σύν-
(απ)τα τροπ(ικά)· (β)π)ου καὶ
(τῷ) πρ)ά(γ)ματι (παρ)απλησί-
20 (ως ἂν δ)έχεσθαι χρεῖαν
(εἰς ἀρε)τήν ἐστι π)λεῖον;
. . . . .
25 . . . . .
. . . . .
Καὶ φ(ρο)νίμους εἶναι, καὶ
δικαίους φ(ασ)ῖν, (δ) καὶ) μαι-
30 νομένων (οὐ)δεῖς ἀ(ν) εἰπει-
ε(ν). Οἱ μὲν γὰρ οὐδ(ε)νός, (ἦ)
παρ' αὐτῶν θηρωμένους
φασι τὴν ἀρετὴν διώκειν·
οἱ δὲ τὴν ἀσφάλειαν αὐτὴν,
35 εὐδαιμονίας δὲ χάριν, οὐ
μᾶλλον ἢ παρὰ τῶν θηρί-
ων, ἥτις (ο)ὐδ' εἰς ἐπίνοιαν
ἐρχεται τοῖς πολλοῖς, οὐχ ὅ-

sit caeteroquin moderatus, ut
rhetor improbus existimetur :
bonus autem ab aliquo habetur,
sed quadam felicitate, non quod
id persuadere videatur. . . . .

COLUMNA XXVII.

¶ Sed quare, quum non persua- CAP. XII.
deat veritas, magis est utile, Decipi
quam legi congruens; Euripidi sophistas
credere dicenti. « Non num- asseren-
mus est album argentum solum, tes, veri-
sed et virtus hominibus? » tatem
Multa illi certe probitate velut persuaden-
argento sibi comparant. Et quo vim non
modo philosophus verbis atten habere.
deret Euripidis nullam auctori- et vir-
tatem afferentis, ipse auctoritate tutem
præditus? Quomodo vero ipsam
Euripides hisce sententiis, ut ignorari.
dicunt, quædam connexa morum
præcepta parare voluit; unde
ad rem apposite capere utilita-
tem licet ad virtutem magis? .

. . . . .
et prudentes, et justos se esse
dicunt rhetores, quod furen-
tium nemo certe diceret. Alii
enim aiunt se sectari virtutem,
eam non aliunde quam a se ipsis
captantes: alii vero ob quam-
dam felicitatem se assequi di-
cunt ipsam securitatem non
magis, quam a feris; quæ sane
neque in mentem, multitudini

COLUMNA XXIX.

1.....

..... ἐξῆς
δ' εἰρηκότων, ὡς ἀγ(ω)νιζο-

μένων ἡμῶν, οὐ πρὸς τοὺς
5 ἐξω πολέμιους, ὑφ' ὧν τὸ
τελευτᾶν ἱερὸν ἔστιν· ἀλλὰ
πρὸς τοὺς ἐντος τῶν τειχῶν,
ὑφ' ὧν αἰσχ(ι)στον, οὐκ ἐπὶ
τὴν ἀρετὴν κατάντησις,

10 οὐδὲ γὰρ Σωκράτην ὠφέ-
λησεν· οὐδ' ἐπὶ τὴν ἰατρι-
κὴν· ἐξαιρεῖται γὰρ ἐκ νόσων,
οὐκ ἐκ δικαστηρίων· οὐδ' ἐ-
π' ἄλλην τινα δύναμιν, ἀλ-

15 λ' ἐπὶ τὴν ῥητορικὴν· οὐ πε-
ρὶ τελευτῆς μόνον ἀγω-
νιζομένοις β(οη)θοῦσαν, ἀλ-
λὰ καὶ περὶ χ(ρημ)άτων, καὶ
ἀτι(μ)ία(ς), καὶ φυγῆ(ς)· οὐδὲ

* 20 γὰρ (ἐ)ξεῖν(αι τῷ (φ)ιλοσόφῳ
πρὸς (ς) ἄλλ(ους) ἐχειν) ἡσυ-
χία(ν).....

COLUMNA XXX.

1.....

..... μαθεῖν οἱ πα-
θόντες δύνανται, μὴ γ' ὅτι
καὶ λύσ(ι)ν εὐρέσθαι, περὶ
5 τοῦτον ἀσχολούμεθ' ἃ(ν),
καὶ καταλύομεν, ἄχρι τοῦ
μυθ' αἰθυγμα παραχῆς πα-
ρεμπί(π)τειν. Οὐ μὴν ἄλ-
(λά) καὶ τῶν ἀντιοί-

10 κων τοῖς αὐτοῖς ὅπλοις,
ὡς παρεστήσαμεν, διω-
θούμεθα. Σωκράτει μὲν
τοί γ' οὐκ ἐβοήθησεν ἡ ἀρε-
τῇ, καθ' ὅσον οὐ(χι) παρήν,

15 ὡς καὶ προήγαγεν εἰς τὸ
δικα(σ)τήριον ἢ τινων ἑλ-
λειψις αὐτῆς· ἰα(τ)ρικὴ δὲ
καὶ δυνάμεις ἄλλαι βοη-

COLUMNA XXIX.

..... ¶ Deinde CAP. XIII.

dicunt, certantibus nobis non
adversus hostes externos, a qui-
bus perire decorum est, sed cum
hostibus domesticis, a quibus
occidi turpissimum, minime
esse confugiendum ad virtutem,
quæ Socratem non adjuvit; ne-
que ad medicinam, quæ a mor-
bis, non a forensibus judiciis
liberat; neque ad aliam aliquam
artem; verum ad Rhetoricam,
quæ opem fert periclitantibus
non solum de vita, sed quoque
de fortunis, de infamia, de
exilio: neque enim philosophus
potest quietam cum aliis vitam
agere.....

COLUMNA XXX.

..... Ut hæc discere possint
in periculis versantes, non modo
argumenta dissolvere, ad hunc
sermonem operam conferimus,
eumque usque eo discutimus,
dum nec minima perturbatio
oriatur. Verumtamen adversa-
riorum objecta iisdem armis,
sicut exposuimus, repellimus.
Socrati quidem non opem tulit
virtus, quoniam haud aderat,
postquam eum ad tribunal per-
traxit nonnullorum improbitas:
medicina vero et aliæ artes in

θοῦσι μ(έν) κἀν (δι)καστηρί-
 20 οἰς. (Ἄδ)ό(λ)εσχοι δ' ὁμοῦς ε(ί)-
 (σ)τὶν οἱ τὰ μηδ' ὑπ(ο)νοοῦ(σι θε)-
 (μ)ατ(α τ)ῶν (ῥ)ητ(ό)ρων. . . . .

25. . . . .

30. . . . .

35 . . . . . κ(αὶ ν)έους ὡφ(ελού)-
 (σι), καὶ π(ολ)λοῖς πολλὰς
 (π)αρέχο(ντ)αι χρείας, κα(ί)
 (φί)λους ἔχουσι πολλοὺς τε,
 (κ)αὶ γεναίους. Καὶ λόγο(ι)
 40 (έν)θαδε (τ)ούτων ῥητό-

(ρων) . . . . .

judiciis quoque adjuvant. Cæte-
 rum sunt quidam facundi, qui ne
 suspicantur quidem rhetorum
 exercitationes. . . . .

. . . . . adolescentibus prosunt;
 et multis plures præbent utilita-
 tes, atque amicos habent et
 multos et nobiles. At sermones
 horum rhetorum. . . . .

COLUMNA XXXI.

1 . . . . . καὶ πολ-
 λάκις, καὶ παρ' ὅσον τισὶ
 πάρεστι, ποιεῖ καταδικά-
 5 ζεσθαι. Κ(ᾶ)ν ὁ φιλόσοφος
 δὲ περιπέσῃ ποτὲ, οἷς λέ-
 γουσιν, οὐ κακὸς (γ)ενόμε-
 νος περιπεσεῖται· διό-
 περ οὐδ' αἰσχροὺς αὐτῷ γέ-
 10 νοιτ' ἄν, ἀλλὰ τοῖς ἀπο-
 κτείνουσιν ὁ θάνατος. Οὐ
 μὲν τοι διατελεῖ μὴ πε-
 रिπέσῃ ταρραττόμενος·
 οὐδὲ γὰρ τοὺς (ἡλ)ιθίους
 15 τὰ παράλογ' ἅ(πεί)οι κε(τα)-
 ράττειν, ἀλλ(ᾶ) τὸν μὲν
 τὰ μετὰ τὴν τελ(ευτήν) οὐ-
 δὲν ἔσεσθαι πρό(τερον)
 (πε)πεισμένον . . . . .

COLUMNA XXXI.

. . . . . et sæpe,
 et quantum in nonnullis Rhetorica valet, facit ut homines damnentur. Licet vero philosophus aliquando inciderit in ea, quæ dicunt pericula, haud improbus existens incidit: quare mors minime ipsi, sed interfecto-
 10 ribus turpis esset. Haud tamen manet perturbatus, verens ne incidat: neque enim stultos de-
 15 decet iis perturbari, quæ præter expectationem fiunt; sed illum qui prius sit persuasus, nihil esse post mortem futurum
 . . . . .

μεταχειρίζε(ιν) καὶ τὸν μὴ
 5 φιλοσοφοῦν(τα), (καὶ) τά-
 χα λυσι(τ)ελέσ(τε)ρον τοῦ
 (μὲν) ῥητορεύε(ιν) πρὸς ἐπί-
 δεξι(ιν), καὶ μάλλ(ι)στα τοῦ
 σοφιστικῶς. Ὁ δὲ φιλο-
 10 σοφῶ(ν, τ)ίνα (τρώ)πον
 ὑπ' α(ὐτ)ῆς εὐθ(ύς) πενίας
 δυν(ηθεῖν) ταπ(ει)νοῦ-
 σθαι; . . . . .

FRAGMENTUM II.

1 . . . . . ὑπὲρ τῆς ἐ(αυ)-
 τοῦ δικαιοσύνης, καὶ τ(ῆ)ς
 ἀλλης (ἀρ)ετῆς ἔχων (δ)ι-
 5 ἂ βεβαί(ων) μὲν οὐσων
 τ' ἀναιτιώτατα τοῖς
 πρ(α)γματοκόποις παρα-
 κολου(θ)ε(ῖν), οὐδὲ τὰ
 δεύ(τε)ρα πλουσ(ι)οις (λ)έ-
 10 γων, (μ)ηδὲ βασίλευσιν,
 ἐντυγ(χ)άνων, μῆ(δὲ δῆ)-
 μοι(σιν), μῆ(δὲ δι' ἀνάγ-
 κην. Τ(οῦ)το ποιητῶν ῥη-
 τῶρων (δ)λον τὸν βίον
 15 θω(πεύ)ειν ὑπομενόν-
 των. (Ἄ)λλὰ μὴν κα(ὶ τ)ὸ
 φάσ(κειν) τοῖς εὐ(ή)θεσι(ν) (ἀ)ν
 ἀναγκ(αί)αν (εἶ)ναι τῇ(ν)
 τορικ(ήν) . . . . .

FRAGMENTUM III.

1 . . . . . (συννοοῦσι)
 κα(θά)περ (αἱ) γραῦς κό-
 ρας συ(νά)πτ(ει)ν (ἐ)πα(ι)-
 5 σθαν(ομ)ένας, (καὶ) μὲν
 ἐξ(α)ρ(τί)ς(ειν), τὰς δ' ἀπο-
 (χ)ρα(ί)ν(ουσα)ι καὶ κελεύ(ειν)
 ἂ τοὺς νέ(ο)υς διδά(σκω)-

philosophiae rudem longe uti-
 lius, quam si is Artem rhetori-
 cam declamatoriam, et præci-
 pue sophisticam doceatur. Sed
 philosophus, quonam pacto, ab
 ipsa paupertate subito opprimi
 posset? . . . . .

FRAGMENTUM II.

.....
 ..... « pro sua
 justitia, et aliis virtutibus, quum
 posset iis constanter usus inte-
 gerrime magnis negotiis inter-
 esse, nec divites assectatus est,
 nec cum regibus, aut populis
 egit, ne ob necessitatem qui-
 dem ». Sic loquuntur poetæ rhe-
 tores, qui per totam vitam
 adulari consueverunt. Sed pro-
 fecto dicere hominibus probis
 necessariam esse Rhetoricam. .
 .....

FRAGMENTUM III.

.....
 ..... Sicut
 cogitant vetulae sibi conciliare
 puellas, atque instruere scientes,
 his vero splendide ornatis incul-
 care, quæ adolescentulos doce-
 cant; ita sibi civitatem Athe-

σιν· ὡς καὶ τὴν πᾶ(λ)ιν Ἀ(θη)-
 10 ναίων καὶ οὐκ ἀναίσ(θή-
 τω)ς μόνον, ἀλλὰ καὶ (δὴ
 ἀ)ναίσχύντως, καὶ ἀ(π)αι-
 δεύτως, καὶ ἀ(ντι)στ(ρό-
 φω)ς ὑπὸ τῶν λεγόντων
 15 (φλη)ναφᾶτ(αι π)ο(λλά) . . . . .

FRAGMENTUM IV.

1 . . . . . (τὰ
 ἐ)αυτῶν οἰκονομ(ή-
 σ)οντες· ἂν δ' ἐπὶ τ(ήν) δ(ο-
 5 κί)μην καταγενόμε(ε-
 νοι), κατα(γ)ελασά(μ)εθα,
 (τ)ῶν κατα(γ)ελώντ(ων) τ(ε),
 καὶ τῶν, ὅτι καὶ ἄλλου τὰ
 10 τεκτονικὰ διοικούμεθα,
 (π)ερὶ ὧν δ' ἀνάρχεσθα(ι)
 δοκιμάσωμεν, οὐδὲ
 μυριοστοῦ(ς) ἀφαιύ(ρους)
 ἀπολείπομεν . . . . .

FRAGMENTUM V.

1 . . . . . (εἰ τις πε-
 π)ρωμένως προ(σδιωρ)-
 θ(ᾶ)το ῥητορεύ(ειν), καὶ
 5 (φι)λοσοφεῖν, καὶ ταῦτα
 (το)ῦ μὲν οὕτως σπανί(ου),
 οὐδὲ παρ' ὅλην τὴν ζ(ω-
 ῆν) μετὰ τῆς ὠφελείας
 (ἂν) ἀψυχα π(άνυ σ)υν(ίει), καὶ
 10 (ἐ)θαύμ(α)ζε . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 15 . . . . .
 . . . . .

niensium conciliare student
 rhetores, ac non solum stulte,
 verum et impudenter, et impe-
 rite, et secum pugnantes in di-
 cendo nugantur multa . . . . .

FRAGMENTUM IV.

. . . . . Nostram
 rem familiarem administraturi:
 si vero ad experimentum deven-
 iamus, certe deridebimur, his
 vel illis illudentibus, quod aliena
 fabrilis administramus, quodque
 de iis, quæ aggredienda cense-
 mus, ne unum quidem e decem
 millibus vilem teruncium negli-
 gimus . . . . .

FRAGMENTUM V.

. . . . . Si quis
 veluti fato impulsus Rhetori-
 cam simul et Philosophiam se
 profiteri aperte diceret, præser-
 tim quum is tam rarus esset, ne
 per totam quidem vitam utiliter
 res inanimas omnino intellige-
 ret, et admiraretur . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

.....	.....
.....	.....
.....	.....
20	.....
..... (οὐχὶ	.....
ἀληθ)ινοῖς γίνε(ται αὐτοῖς	.....
φι)λοσόφοις τὸδ' ὑπὸ τῶν (γε)	.....
ἀνο(ή)των δ συμβαίν(ει)	.....
25 τισὶν τῶν ῥητόρων	hand
.....	veris accidit philosophis, quod
.....	stultorum causa aliquibus rhe-
.....	toribus contingit .....

INDEX GENERALIS.

	pag.
Dissertatio Isagogica.....	I-CXI
CAP. I. De Eloquentia apud Græcos, inde a remotissimis temporibus usque ad Augustum	II-XXX
CAP. II. De Rhetorica apud Græcos, inde ab ortu ejus usque ad Augustum....	XXXI-CXI
§ I. De Rhetorica usque ad Aristotelem.	XXXI-XLVI
1° Rhetores Siculi.....	XXXI-XXXV
2° Sophistæ.....	XXXV-XXXIX
3° Rhetores germanæ Græciæ, sive At- tici.....	XL-XLVI
§ II. De Aristotele rhetoricarum Artium scriptore	XLVI-LI
§ III. De Rhetorica, ab Aristotele usque ad excidium Corinthi.....	LI-LXXXIII
1° De Rhetorica apud Peripateticos...	LII-LVII
2° De Rhetorica apud Stoicos.....	LVII-LXXIV
3° De Rhetorica apud Academicos....	LXXV-LXXXVI
4° De Rhetorica apud Epicureos.....	LXXXVII-LXXXIII
§ IV. De Rhetorica, ab excidio Corinthi usque ad Augustum.....	LXXXIII-CXI
De Philodemi libris rhetoricis.....	C-CXI
Notitia de Philodemo et Herculanensi- bus Voluminibus.....	CXII-CXXXII
Instituti operis ratio.....	CXXII-CXXIV
Catalogus litterarum permutatarum in Herculanensibus Voluminibus.....	CXXV-CXXXI
Voces novæ ex Herculanensibus Volu- minibus collectæ atque Lexicis inse- rendæ	CXXXI-CXXXII
(Specimina Herculanensis papyri Oxonii excusæ).	

	pag.
Philodemi Rhetorica.....	1-91
CAP. I. De Rhetorica sophistarum in universum..	4-25
CAP. II. De Actione.....	25-43
CAP. III. Inania sophistarum præcepta de Oratio- nis partibus et argumentis.....	43-63
CAP. IV. Sophistas impugnat docentes tripartitam esse Rhetoricam.....	63-67
CAP. V. Lacessit sophistarum præcepta de genere demonstrativo.....	67-87
CAP. VI. Totius disputationis conclusio.....	87-91
Annotationes.....	93-178
Index Nominum.....	179-193
Index Rerum.....	193-196
Index græcarum Vocum et Formularum quæ visæ sunt notatu digniores.....	197-206
Philodemi Liber de Rhetorica, Neapoli editus, ann. 1832.....	209-220
Ejusdem Liber de Rhetorica, Neapoli editus, ann. 1835.....	221-241
Ejusdem Libri fragmenta.....	241-244

CORRIGENDA

Pag.	Lin.		
V	15—16	Pro Αιθανωτῶ, Leg.	Αιθανωτῶ.
XI	10	Ἰθόφαλλο	Ἰθόφαλλοι.
XXXII	32	Καί, παραχθεις	Καί παραχθεις.
XXXIX	14	Ἐπιτίπτωσιν	Ἐπιτίπτωσιν.
ibid.	25	Ἀμαρτηθέντων	Ἀμαρτηθέντων.
XL	16	Τεχνικόν	Τεχνικόν.
XLI	15	Calactitis	Calactini.
XLII	28-29	Προκατάστασις ἐστι	Προκατάστασις ἐστι.
XLVII	31	Τινες	Τινές.
LV	6	Lyco	Lycon.
LXXVIII	20	Τινες.	Τινές.
ibid.	24	Dialecticam	Dialecticæ.
CIV	20	Ἐνα	Ἐνα.
94	16	Significante	significans.
99	11	ἀν' μὴ	ἀν μὴ.
ibid.	34	Πῶς	Πως.
101	7	Occurrebat	occurreret.
102	in fine	Φασι	Φασιν.
103	1	Προσφερομένων	Προφερομένων.
122	31	Παρά δὲ Δημητρίῳ	Παρά δὲ τῷ Φαληρεῖ.
124	21	Κεκραμένον	Κεκλασμένον.
125	18	Ἀφιέντι	Ἀφιέναι.
ibid.	ibid.	Παιδὶ, οὐ	Παιδίου.
ibid.	25	Κατειλοῦσαν	Κατενειλοῦσαν.
126	25—26	Ἀφιέντι	Ἀφιέναι.
128	7	Harpaerat.	Harpocrat.
129	26—27	Notat. col. XIV. v. 23-28.	Hæ voces sunt expungendæ.
140	27	Τους	Τοὺς.
142	13	Occurunt	Occurrunt.
150	24	Adhibent	Adhibet.
164	28	Ἡ τινῶν	Ἡ τινων.
ibid.	in fine	Ἀγαθὰ	Ἀγαθά.
165	19	Οὐν ἐστίν	Οὐν ἐστιν.
168	32	Nullus dubitavit	Nullus dubitavi.
174	26	Καφῆρει	Καφηρεῖ.
175	17	Πρὸς τινι	Πρὸς τινι.
ibid.	18	Πρὸς τὴν	Πρὸς τὴν.
186 col. 1	51	Temni	Temno.

CORRIGENDA.

198 col. 2.	28	Ἀρρένα	Ἀρρένα.
211	27	Περικλοῦ (sic)	Περικλέους.
212	26	Ἀποχορούντας	Ἀποχοροῦντας.
214	12	Εἶησαν	Εἶησαν.
ibid.	29	Ταῦτά	Ταῦτα.
215	17	Ἐπειδαν	Ἐπειδάν.
223	23	Ἐκάστην	Ἐκάστην.
ibid.	29—30	Χαίρουσιν	Χαίρουσιν.
230	23	Οἶαν	Οἶαν.
232	16·17	Ἐναρμοστῶν	Ἐναρμόστων.

... ΤΑΝ Δ' ΔΡΟΥΤ... ΟΙ ΜΙΩΜΕΝ
 ... ΣΤΟΣ ΕΩΣ ΔΙ ΜΗΤΡΑΧΥΜΗΔΕ
 ... ΛΙΙΜΑΣΙ ΝΕΤΕΡΙΟΙ ΤΟ Π...
 ... ΕΝΝΕ ΣΕΙΚΑ...
 α... ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ... ΑΡΑ
 ΤΟΙ... ΥΣΤΑΥΤΑ ΤΟΙΣ...
 ... ΟΙΚ... Ο... ΤΙΝΕ...
 ΔΥ... ΕΠΑΤΤΙΘ
 Μ... ΠΡΟΣΔΟΞΑ
 ΣΟ... ΟΣΚΑΙ... ΩΝ
 ΙΔΙΩΜΑ... ΩΝ... ΠΕΡΙ
 ΓΕΙΛ... ΜΑΝ... ΜΥ
 ΡΩΜ... ΟΝΕΚ... ΩΝ
 ΗΜ... ΩΝΤΕ...
 ΘΑΙ... ΟΕΨΑ... ΡΙΟΕ...
 ΠΙΤΙΣΘΕΥΕΑΝΥΧΑ...
 ΤΟΝΕΚΤΕΘΛΑ... ΑΣΜΙΖΩΙ...
 ΑΝΔΤΕΦΩ... Ν... ΑΙΧ... ΣΥ...
 ΡΑΤΑ... ΕΠΤΑΙ... ΣΑ... Υ... ΝΗ...
 ΛΙΥΝΟΙ ΔΙΟΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΩΜΗΝ
 ΤΟΥΜΣΕΙΠΟΝΟΤΙ... ΟΥΣΟ...
 ΑΥΔΙΗΚΡΕΙΒΩ... ΝΩΣ
 ΓΙΚΑΛΟΝΤΗΙΦΥΣΕΙ... ΙΟΥ
 ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΜΑΝΥΝ
 ΘΘΑΡΡΩΝΤΕΤΩΜ...
 ΑΤΗΟΣΥΜΗΛΟΚΩ...

ΚΡΕΙΒΕ..ΑΞΙΟΛΟΓ...ΣΟΥΤΕ...Ν
 ΤΑΤΟΠΕ...ΙΣΤΟΝΥ...ΣΔΙΣΗΚΑ
 ΨΑΝΟΥΚΑΠΟΤΩΝΣΟΦΙΣΤΙ
 ΚΩΝΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΟ...ΜΑΣ
 ΨΑΛΙΝ...ΙΦΑΙΔΑ...ΜΕΛΕΙ
 ...ΣΟΥΔΕΝΙΦΥ...ΙΚΩΡ...ΤΕ
 Τ...ΩΣΧΤΗΣΘΑΙΔ...ΟΝΤΑΙ
 Τ...Τ...ΣΑ
 ΚΥ...ΤΕΡ...Λ...ΧΘ
 Λ...ΜΕΤΑ
 ΡΑΣ...ΜΑΤΙΟΝΩΑΣ...ΕΚΕ
 ΤΑ...CIN...Α...CΡ
 ΤΟ...ΟCΟΧ...ΤΑΝ...ΝΟΜΙC
 ΟΥ...ΑΝΤΩ...Ν...ΝΟΝΙ
 Τ...ΛΕΤΙCΙΝΡ...
 ΑΛΛΟΝΟΤΟΙCΗΜΕ..ΝΟΜΟΙ
 ΟΙΤΟΥΔΕΜΑΙΑΤΟ..ΝΑΤΡΙ
 ΚΟΙC...ΘΗC..ΤΟΙCΛ...ΥCΙΚΟΙC
 ΚΑΙΤΕΩ ΜΕΤΡΗΣΟΥ...ΤΟΙ
 ...ΠΑΣΙΤΕΧ...ΙΤΑΙ
 ...ΩΝΘΑΥΜΑ...CΠΑ
 ...ΤΑΣΚΕΥΗΣΚΑΜΑ
 ΝCΘΟΤΑΝΥΠΟΤΗΣΟΧΗΚΗΣ
 ΘΥΕΛΛΗΣΜΗΣΤΡ...ΑΙ
 ΚΑΙΔΙΑΡΥΤΗΝC...

ΚΑΙ ΛΕΤΟΜΕΝ ΜΑΣΙΝ ΗΤΟΙΣΤΕ
 ΡΗΜΑΛΛΟΝ ΔΕΙΝ ΔΥΝΑΙ ΑΙΔΕ
 ΑΙΤΩΝ ΟΣΘΙΤΑ ΜΟΥΤΤΑ ΣΑ
 ..ΣΙΤΤΩ ΔΙΕΝΕΤΕ ΣΑ...ΤΑΙ
 ...ΔΗΚΑΙ...ΠΡ...Ν...ΘΑΓΕΝΕ
 ..ΤΙΙΕΝΤΕΟ.....ΙΟ...ΤΙ
 ..ΩΣΕ...ΤΩΣ ΔΙΑΝΕΡΓΩ
 ΠΡΟΣ Τ...ΑΦ...
 ΧΕΙΡΑ...ΑΙΤΟΛ...
 ...ΥΠΑΡΕΦΗ...Μ...
 Δ...ΙΣΕΝΤΟ.....ΡΗ
 ΤΟΡΙΚΤΙΣΘΑΥ...ΣΩ ΔΙΟΤΙ
 ...ΣΙΚΑΝΙ.....ΕΝ...
 Ρ...ΓΗΣΡΗΤΟΡ...Ο...
 Τ...ΙΓΕΠΡΟΧ...Ε...ΝΛ...
 ΔΝΕΙΝ ΔΙΔΙΑ...Τ...ΕΙΝΕ...
 ΤΡΑΔΙΕΥΛΑΙΤΗΙΕΝΟΝ...
 ΓΕΙΝΚΑΙΤΟΙΔ...ΤΑΣ ΔΜΕ
 ΒΟΝΑΣΕΝ ΕΙΝ ΜΕΤΟΝΟΥΝ
 ΔΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΗΡΗ
 ΜΕΝΤΡΟ ΙΓΟΥ ΜΕΛΟΝΗ
 ΝΑΙΤΟΥΣ ΔΕ ΠΑΚΟΡΕΥ
 ΤΑΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΥΝ
 ΔΙΔΟΝ ΔΙΚΑΘΑΤΕΟΝΗΝ
 ΜΕΝΤΟΥ ΤΟΝΤΟ ΚΑΙΤΟΙΣ
 ΤΑ ΘΑΤΤΕΙΓΟΙΤΙΚΟΜΑ...Π

ΜΑΤΙ...ΟΥΤΕ ΧΡΗΣΙΜΟΝΙ...ΤΕ.
 ΒΟΥΛΗΤΟΝ ΑΛΛΑ ΔΗΚΑΙ ΤΗΝ
 ΠΑΡΑΛΛΑΓΗΝ ΤΑΥΤΗΝΟΥ
 ΚΕΚΤΗΝ ΣΟΦΙΣΤΙΚΩΝ ΤΕ
^{ΥΠΕΡΒΟΛΩΝ} ΧΝΙ...ΔΕ...ΥΤΑ...ΟΙ ΔΙΑΤΟΝΗ
 ΣΑ...ΑΣ...ΛΙΚΑΤΙ
 ΙΕΛΑ...Π...ΦΟΙΟΛΟ...ΔΕΤΛΑ
 ΟΥΜΕ...C...N...ΟΙ
 ...ΙΤΕ...ΑΙ...ΕΝ...ΔΥ
 ΛΑΣ...Τ...ΙΤ...Α
 ΤΠΕΡ...ΛΑΜ...Ν
 Θ...ΡΟ...ΗΙΔ...Ο
 Ν...ΙΔΕ...Τ...ΚΑΣ
 ...Δ...C...C
 Τ...Π...Π...ΤΝ
 ΜΕΛΠ...Α...Τ
 ΔΕ...Λ...Τ
 ΣΑΙΤΑΣ...ΑC...Α
 ΒΑΣΚΑΙ...ΑΙ...Α
 ΔΕΥΜΕΝ...ΛΑC...Ν
 ΤΙCΙΝ ΗΤΑΙ...ΤΩC...Ο
 ΚΛΙΤΟΥΤΟΥ...^{ΝΥΝ}ΛΙCΤΑΤΩΝ
 ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΘΟΙ ΕΤΕΙΝ ΚΑΙ ΤΟ
 ΛΕΓΕΙΝ ΕΙΚΗ ΔΙΑΡΕΓΩ
 ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΟΜΑΝ ΚΑΙ CΙΝ
 ΤΑΧΙCΤΑ ΔΙΟΡΟΥ ΤΟC ΜΟΝ

ΤΕ
 ΜΗΟ
 ΕΙΑΝ
 ΑΝΕ
 ΗΤΕΤ
 ΑΙΤΑC ΔΙ
 ΚΑΙ ΠΡΟ
 ΗΤΑΝ
 ΔΕΝ ΑΝ
 ΡΙΝΙC Χ
 ΔΙΑ

۷۶

۷۱

**This book is under no circumstances to be
taken from the Building**

[illegible]

form 410

CC 8 1926

